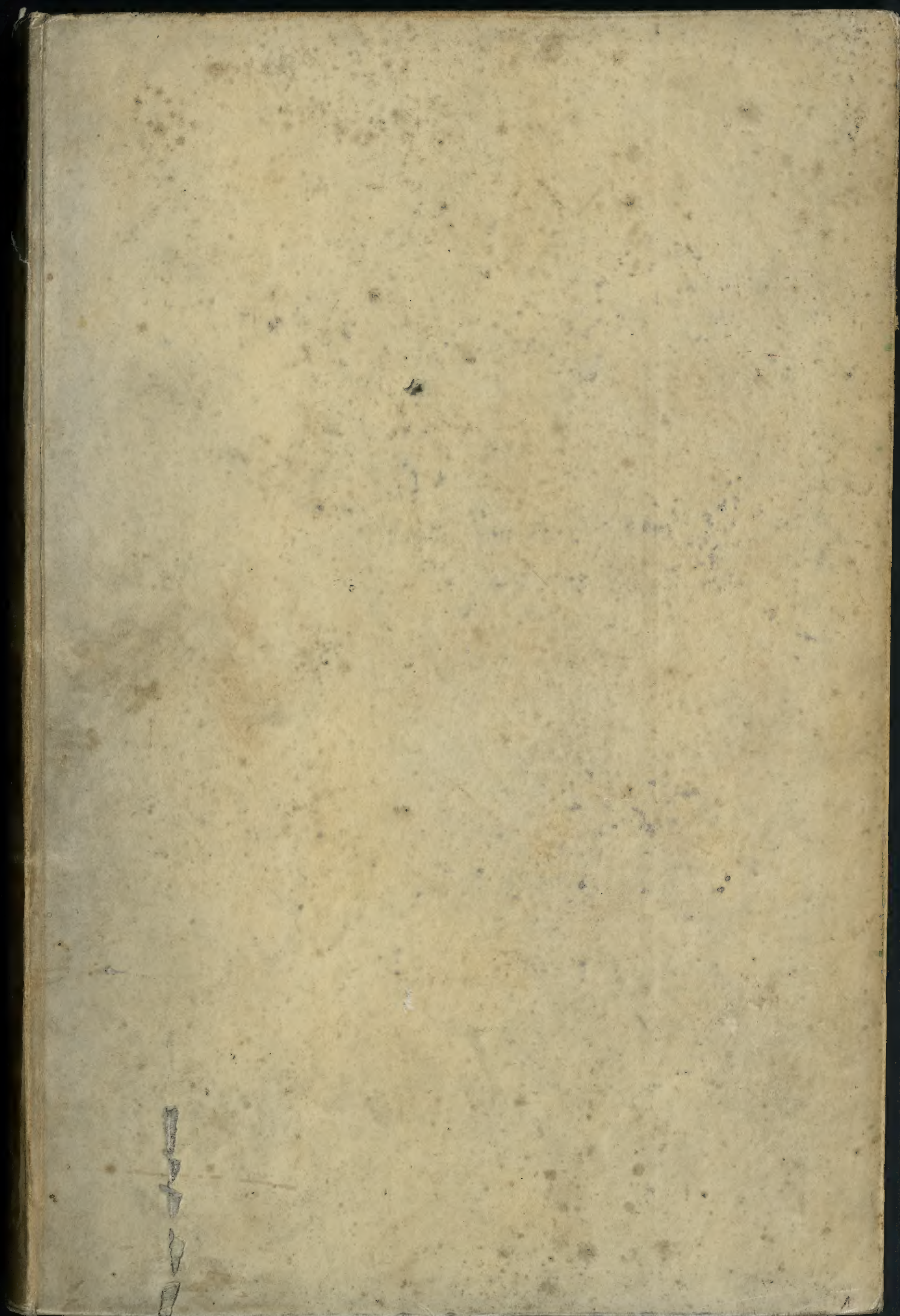

JOANNIS FRIDERICI SCHANNAT
VINDEMIÆ LITERARIÆ,
Hoc est
VETERUM MONUMENTORUM
AD GERMANIAM SACRAM PRÆCIPUE SPECTANTIUM
COLLECTIO PRIMA
QUA CONTINENTUR

ACCEDIT
CONSPECTUS TRIUM VETUSTISSIMORUM CODICUM, EX ILLIS QUOS IN IPSO MARTYRII CAMPO, UBI S. BONIFACIUS ARCHIEPISCOPUS CUM SOCIIS GLORIOSE OCCUBUIT, MANUS FIDELIUM RECOLLEGERUNT, AC IN SACRARIUM FULDENSE DEPORTARUNT
Cum Fig. Æneis,

FULDÆ & LIPSIÆ,
APUD MAURITIUM GEORGIUM WEIDMANNUM,
SAC. REG. POL. MAJEST. ET ELECT. SAXON. BIBLIOPOLAM,
Typis JO. HENR. KüSTERI, SUÆ CELS. Typogr.
M. DCC XXIII.
CUM PERMISSU SUPERIORUM.

REVERENDISSIMO ET CELSISSIMO
S. R. I. PRINCIPI
CONSTANTINO
SANCTÆ FULDENSIS ECCLESIÆ
ABBATI
AUGUSTISSIMÆ ROMANORUM IMPERATRICIS
ARCHI-CANCELLARIO
PER GERMANIAM GALLIAMQUE
PRIMATI.

Uæ dudum Fuldæ velut intermortua jacuerat Typographia, hæc CELSISSIME PRINCEPS, *ad maximi Nominis Tui Famam excitata Revixit, Viresque alacri Animo resumens, Literarium aptavit Tor-*

Torcular quo VINDEMIAS *in ipsa Buchonia, non alio Sole quam Tuo Benigni-fluo Aspectu maturatas, feliciter expressit; nec est cur miremur: tot enim Praeclaros, tot Prosperos, tot Gloriosos Auspicatissimi Regiminis Tui Eventus cernimus in Dies, ut cum Poeta exclamare Nobis Fas sit.*

Omnia jam fient, fieri quæ posse Negabam;

Talis est, ut Cœtera taceam, ARCHIMANDRITA REVERENDISSIME, *Pax illa nuper Carolo-Poli ad Mœnum,* TE *inter &* JOANNEM PHILIPPUM FRANCISCUM *Herbipolensis Ecclesiæ Præsulem, Franconiæ Ducem verè* PACIFICUM, *Cœlesti Omine conclusa, quam à pluribus retro Sæculis frustra sæpius tentatam, fieri unquam posse desperaverat omnis Ætas; concidit nimirùm per* VOS *Ictu plusquam Herculeo, Annosa illa Discordiarum Nutrix, Monstrum Hydra Lernæa pejus, etiam trans Alpes famosum, cui Liti-fera toties excidisse Capita, nil profuit, donec tota simul periit Infernalis Soboles, quæ tamdiu Sacra Sancti Bonifacii, Sanctique Kiliani Patrimonia, fœdum in modum dilaniavit.*

Læta

Læta nunc utrobiquè Rerum Facies, lætus Ordo; etenim Justitia & Pax osculatæ sunt, *per quas assertā tandem* TIBI *firmiterque in perpetuum stabilita, prisca Diœceseos Tuæ, quam late patet, Jura & Imperium, serena denique ac tranquilla Omnia;*

Superest, ILLUSTRISSIME PRIMAS, *ut ea quæ etiamnùm Generosa Mente volvis, eodem* CONSILIO *eademque* CONSTANTIA *perficias; tunc Decessorum Tuorum quotquot fuêre unquam, Nemo* TE *Fortunatior, Nemo qui ob pacatam simul ac dilatatam Provinciam potiori Jure* PATRIÆ PATER *audiri ab Omnibus & appellari meruerit;*

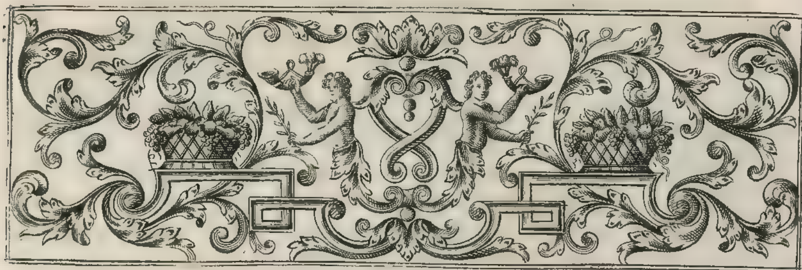
Hæc aliaque ejus Generis Tua præclarè Facta, CELSISSIME PRINCEPS, *dum in* ANNALES, *quos Tuo Jussu Tuisque sub Auspiciis scribere aggressus sum, referre gestio, uberem ac prorsus inexhauribilem Encomiorum Tuorum Materiam gratæ utique Posteritati suppeditabunt; habent enim & Præsentes & Posteri quod jam nunc in* TE, *citra omnem Adulationis suspicionem, etiam me silente, æternùm venerentur & deprædicent ferventissimum illum avitæ Religionis & Disciplinæ Zelum, in Tractandis tum*

 Eccle-

Ecclesiasticis tum Sæcularibus Negotiis Naturalem Ingenii Dexteritatem, consummatamque Prudentiam, assiduum Justitiæ ac Pietatis Cultum, Fortem, Excelsum, Liberalem, nec nisi in commune Bonum propensum Animum, innatum denique erga Immortales Musas Studium & Amorem, quo potissimum Nomine, CELSISSIME PRINCEPS, *Tenue hoc perennis Observantiæ ac Gratitudinis meæ Monumentum* TIBI *demisissimè submississiméque Consecro*

Scribebam Fuldæ VI. Kal. Julii MDCCXXIII.

Humillimus & Obsequentissimus
JOANNES FRIDERICUS SCHANNAT.

PRÆFATIO

Pecimen eſt Renaſcentis apud Nos Typographiæ, quod Oculis tuis exhibemus, Lector Erudite, ſi placet Conatus, Vindemiando hic Prælum Exercebimus, dum Lipſiæ majus aliud occupabit majoris molis Opus, Hiſtoria nimirum Inclytæ Fuldenſis Eccleſiæ, quam dum REVERENDISSIMO & CELSISSIMO PRINCIPE ABBATE clementer annuente, faventibusque cunctis ſuis Perilluſtribus & Gratioſis DD. PRÆPOSITIS & CAPITULARIBUS coepi non ita pridem Contexere, Tanta ſeſe obtulit undique Veterum Rerum ac Monumentorum Copia, ut Opus univerſum in varias Claſſes diſtribuere neceſſe habuerim ne (quod ſæpe nimium evenit) omnia in unum ſimul congeſta grande ac confuſum Chaos producerent.

Viſum itaque eſt, initium facere à *Traditionibus Fuldenſibus*, Orbi Literato notiſſimis, quæ Cura Joannis Piſtorii olim editæ, nunc Locis infinitis reſtitutæ & emendatæ, triplo auctiores in Lucem emittentur: illis enim addidimus non ſolùm quidquid hujusmodi Donationum ex Archivi Vetuſtis membranis, Chartis, Rotulis, Chartariis, aliisque optimæ Notæ Codicibus M. S.S. recenter eruimus, ſed & inſuper EBIRHARDI Monachi Fuldenſis circa medium Sæculi XII. à ſe confecta *Veterum Traditionum Summaria*, quæ inter alia ad elucidandam Germaniæ medii Ævi Topographiam plurimum conferre poterunt; iis omnibus paſſim intermixtus erit Inſignis Autographorum Numerus quibus, ut ſua magis conſtet Authoritas, Sigilla Æri accuratiſſimè inciſa, breves etiam quandoque Notationes adjecimus, obſervata ubique quoad licuit, Temporum Serie, Fonte itidem indigitato ex quo ſingula deſumpta ſunt: Accedet pro majori tum harum, tum ſubſequentium Rerum conſequenda Notitia, *Patrimonium Sancti Bonifacii* ſive *Buchonia Vetus* ex iisdem Traditionibus eruta, aliisque Monumentis aucta & illuſtrata à Temporibus Pippini Regis ad finem usque Sæculi XIII. cum præfixa Mappa Geographica, quod Opus mox excipiet.

De *Clientela Fuldensi Beneficiaria* Tractatus Historicus, in quo præter Naturam ac varias Feudorum Fuldensium Species, prolixam, Titulis ac Dignitatibus splendidam Tibi exhibebimus Vasallorum seriem, quos à prima sua Origine hucusque habuit Munificentissima Fuldensis Ecclesia, utpote cui etiamnum Ordinis Equestris Nobiles propemodum infiniti, Monasteria, Civitates Imperii, Oppidaque non pauca, Principes, Duces, Marchiones ac Comites, Fidelitatis & Obsequii Hominium præstant idem, quod & olim Regum ac Imperatorum Filii, quin & ipsi etiam aliquando Reges grato ac lubenti animo præstiterunt, quorum omnium adjecta ad Calcem Libri Acta vetera & Chartæ Authenticæ magno Numero, amplius fidem facient; sequetur deinde

Hierarchia Fuldensis Viginti & ultra tum Monachorum tum Sanctimonialium Coenobiis, plurimis etiam Præposituris ac Collegiatis Ecclesiis pleno Jure subjectis conspicua: hæc velut arbor immensa, nunquam sterilis, universali Ecclesiæ Fructus dedit uberrimos & quamvis per Sæcula jam prope decem continuis Invidiæ Procellis agitata, ac frequenti Malorum impetita Turbine, Ramorum aliquot Insignium, quos longius protenderat, Jacturam fecerit, stetit tamen Florida semper & immobilis, stabitque DEO favente, æternum!

His demum omnibus sic præmissis, Expeditiores erimus in conscribenda *Historia*, cujus prima pars, Ecclesiæ Fuldensis Originem, Incrementa, Fata, veterem Disciplinam & Oeconomiam, Colonias, Academiam, Viros Illustres &c. complectetur; in altera verò parte, ubi de suprema Principis Abbatis Dignitate, Proedria, Prærogativis, Privilegiis, Ditione, Potentia ac Ministerialibus latè disseruerimus, singulorum Abbatum Vitam & Acta expendemus juxta probatos Authores & ad Fidem Documentorum, quæ seorsim edita Integrum Codicem efficient.

Prævie de his à me monendus eras, Benevole Lector, nunc ad Vindemias nostras simul procedamus, si quæ in iis Palato minus grata offendas, hæc Linque (non enim omnibus idem est quod placet) & alia tibi exquire, quod ut faciliori cum delectu fiat, singulos Tibi Racemos explanabimus.

I. *Necrologium Ecclesiæ Metropolitanæ Moguntinæ.*

Illud eruimus ex veteri Martyrologio Rabani membranaceo, cui primaria manu adscriptæ erant hæc Illustrium Defunctorum Nomina, paucis exceptis, quæ idcirco asterisco notari curavimus; in his occurrit ad diem XI. Kal. Januarii Marianus Scotus, quem ex Dodechino novimus obiisse Anno MLXXXVI. occurrunt & alia plurima tum Præpositorum tum Decanorum

hujus

hujus Metropolitanæ Ecclesiæ Nomina, desiderata in Recensione quam de iis novissimè instituit Vir Clarissimus Nobisque Amicus Georgius Christianus Joannis in Opere suo de Scriptoribus Moguntiacarum Rerum, ex quo vice versa illustravimus Exemplar illud mutuæ Fraternitatis renovatæ sub initium Sæculi XII. exstans ad Calcem hujus præstantis Necrologii, quod cum aliis debeo eximiæ Humanitati Admodùm R. P. Hahn Collegii Soc. JESU Moguntiæ Rectori, qui raró apud suos Exemplo, omnia mecum liberalissimè communicavit.

II. *Anonymi Series Abbatum Monasterii Weissenburgensis.*

Descripta est ex Authentico, quod in hujus, Insignis Ecclesiæ Archivo delitescit, cœteris omnibus quotquot hactenùs in Lucem prodière, merito anteponenda.

III. *Vetus Diptycon Fuldense.*

Duplex in Diptychis passim ordo erat Vivorum & Mortuorum, quorum Nomina in Sacris, in aurem Sacerdotis a Diacono recensebantur; hoc quod damus ob Antiquitatem Venerandum est, fuitque ejus usus longè ante *Necrologium Fuldense* cujus excerpta quædam, Vir immortalis Memoriæ Leibnizius *Tom. III. Script. Brunswicens.* inseruit, haud dubiè integrum daturus, si tam sui fuisset instituti, quam nunc mei est; unde etiam illud suo Loco, nimirum in Corpus Traditionum Fuldensium proximè referemus.

IV. *Anonymi Chronicon Cœnobii Schutterani.*

Hujus Cœnobii trans Rhenum positi ad Scutteram Fluvium, Originem tribuunt circa initium Sæculi VII. Offoni cuidam Angliæ Regi à quo primum Offonis-Cella, dein Scuttera à præterlabente Fluvio dictum sit, quod si Author Chronici tantùm habuisset eruditionis quantum Bilis, forsitan longè plura eaque selectiora ex Archivo sui Monasterii in rem suam adducere potuisset, præsertim adversus Trithemium, quem Adversarium nactus fuerat in causa aliunde satis probabili, cum Mabillonius *Tom. I. Annal. Bened. pag. 533.* per quam verisimile existimet, *exstitisse olim in illis partibus Offonem Principem, qui Monasterium suo Nomine erexerit, & hunc forte cum ignorarent Posteri, Lecto Offæ Anglorum Regis Nomine, Offonem Principem eundem putarunt cum Offa Rege, qui Caroli M. æqualis fuit, sunt qui hujus Monasterii Conditionem referunt ad Sæculum insequens, tribuuntque Pirminio Abbati Sanctissimo, quem alii dicere instauratorem malunt.* Cœterùm Anonymus noster Fidem datam non penitùs exsolvit; nam seriem Abbatum,

 quam

quam ad ſua usque Tempora nempe in Annum MDXXXVI. deducere promiſerat, non ultra Annum MCCCXXVII. proſecutus eſt.

V. *Necrologium Laurishamenſe.*

Celeberrimi quondam Laureshamenſis Cœnobii circa Annum Chriſti DCCLXIV. Fundati, Inſigne producimus Necrologium ad Fidem veteris Apographi, primaria manu ante Annos trecentos in membrana nitidiſſimè exarati, unde, quæ in eo ad Sæculum usque XV. continuata reperiuntur Recentiorum Nomina, aſteriſco notavimus ad differentiam aliorum; memorabilis eſt Einhardi Abbatis (Seligenſtadienſis) dies emortualis nempe *II. Idus Martii*, fruſtra a Mabillonio inveſtigatus, tum ad *III. Idus Decemb.* Teſſilonis Ducis ex Laico Monachi Obitus non fruſtra appoſitus, quem exin credibile eſt contigiſſe in Laurishamenſi Cœnobio in quod infelix ille Princeps retruſus fuerat, non verò in Gemeticenſe ut contendit idem Mabillonius *Annal. Bened. tom. II. pag. 313.* Plura Eruditis obſervanda relinquimus, dum Nos tot Illuſtrium Benefactorum Nomina ab Interitu & oblivione vindicaſſe juvat, nec triſtem ſubiiſſe ſortem Loci, cujus nunc, ut veteris olim Trojæ, *etiam periêre Ruinæ.*

VI. *Antiquitates Cœnobii S. Michaelis Bambergæ.*

Talem Titulum meritò præ ſe ferunt Chartæ, quibus ad illuſtrandum celebre hoc Monaſterium, nec antiquiores nec præſtantiores inveniuntur in tota illa Scriptorum Rerum Bambergenſium Collectione, quam duobus diſtinctam Voluminibus edidit ante Annos aliquot Vir Clariſſimus Joannes Petrus Ludewig. Unum præ reliquis obſervatu dignum eſt, quod habetur in Documento ſub Num. II. ubi Orientales Franci abnegationem ſolemnem faciunt cum manu & Feſtuca, Saxones verò *digitis incurvatis, ſecundum morem Saxonicum.*

VII. *Traditiones Veteres Cœnobii S. Stephani Herbip.*

Mirari aliquando ſubiit, Magnum Ordinis ſui Annaliſtam Mabillonium hujus Antiquiſſimi Monaſterii nullibi meminiſſe, quod fortè crediderit idem eſſe cum illo S. Andreæ ibidem exſtructo, & à Fundatore ſuo S. Burchardo poſtmodum Nomen retinente, de quo plurima refert; verùm aliter ſe Res habet, nam Adelbero (è Comitibus de Lambach) Herbipolenſis Eccle- „ſiæ Epiſcopus Locum & Cœnobium in vicino Civitatis ſuæ Sub- „urbio poſitum, & à Venerabili Prædeceſſore ſuo Henrico An- „tiſtite (ex Comitibus de Rotenburg) fundatum, Divinæ Reli- „gioni & Monaſticæ Profeſſioni cernens aptiſſimum, Fratres „Canonicæ Profeſſionis, qui tunc in præfato Monaſterio erant

„DEO

„DEO Famulantes, in ipſam Civitatem tranſtulit: ut autem „præfatum Locum & Cœnobium in Honore B. DEI Genitricis „& Beatorum Apoſtolorum Petri & Pauli Sanctique Protho-„Martyris Stephani dedicatum (Anno MXVIII. ad diem III. Au-„guſti) condigno honore ſublimaret & Eccleſiam hactenus cele-„brem, Divinis celebriorem Servitiis redderet XXX. Fratres „Monachicæ Profeſſionis (forte ex vicino S. Burchardi Mona-„ſterio diductos) ibidem inſtituit, ſtatuens ut ulterius ibi Mona-„chica Converſatio & Monaſtica Profeſſio ſub Abbatis Regimine „ſemper in Divino permaneat Famulatu: ad ſuplementum ve-„rò ejusdem Monaſterii & eorundem Fratrum, præter Prædia „quæ ipſe Epiſcopus Henricus donaverat, aliqua de ſuis pro-„priis aſſignavit Anno Ordinationis ſuæ XII. Dominicæ verò „Incarnationis MLVII. Indict. XV. Non. Martii. Sic ferè ipſius piiſſimi Fundatoris Litteræ, quas Autographas Sigillo plumbeo penſili obſignatas aſſervat ejusdem Cœnobii Archivum, Chartis & Diplomatibus eleganter conſervatis Inſtructiſſimum, in hoc enim perquàm gratioſè admiſſi a Reverendiſſimo & Ampliſſimo D. Abbate Alberico, qui hodie ſuis ad Sanctæ Regulæ Normam optimè inſtitutis, maxima cum Laude præeſt, plurima ipſo, etiam in hoc ſtudiorum genere verſatiſſimo, liberaliter aſſen-tiente, exſcripſimus, quorum nonnulla in fine hujus Collectio-nis reperies; cœterùm hæ, quas pariter inde proferimus, Vete-rum Donationum Tabulæ, in duos Rotulos Opiſtographos ex plurimis membranis conſutos, relatæ erant ante Annos quingen-tos, fortè à Cellerario Loci, ne Autographa ex Archivis ſæpius efferri neceſſe eſſet: iis utetur cum Fructu, qui Scriptores Her-bipolenſes ab infinitis Erroribus, quibus ſcatent, repurgatos ali-quando illuſtrare volet.

VIII. *Anonymi Chronicon Erfordienſe.*

Multa diſcimus ex hoc Chronico ſingularia, quorum nulla apud Scriptores Sæculi XIII. mentio reperitur: certè præter illa duo Concilia unum Erfordiæ Anno MCCXXIII. alterum Mo-gontiæ MCCXXXIX. habitum, plurima circa Stigandianam hæreſim nos laterent, niſi ea annotaſſet diligens Anonymus, cujus bona Fides in reliquis ſatis explorata eſt.

IX. *Chartarium Reinhartsbornenſe.*

Ludovicus II. Ludovici Barbati Turingiæ Comitis Filius dum repudiata priori Conjuge Udalrici Saxoniæ Ducis Filia, Adel-heidim Friderici III. Saxoniæ Palatini à ſe Venabulo transfix-Viduam duxiſſet Anno MLXV. inſtinctu Adalberti Archi-Epi-ſcopi Bremenſis captus ac fere per biennium in Arce Gibichen-

 ſtein

ſtein detentus, tandem S. Udalrico Voto facto per feneſtram in ſubterfluentem Salam ſe dedit præcipitem, hinc *Salius* ſeu *Saltator* dictus eſt; verùm ultrices Hominum manus ſic evadens, in Divinas aliquando incidere plus metuit: quapropter ad Magnificum à ſe Anno MLXXXV. fundatum Ord. S. Bendicti Cœnobium (quod ab allabente Reinardi Figuli Fonte *Reinhartsborn* nuncupatum eſt) confugit jam ſeptuagenario major, ubi ſub Regulari Habitu Pœnitentiam agens beato Fine quievit An. MCXXIII. Plura de hujus Monaſterii Incrementis & Fatis Te docebit Chartarium noſtrùm, quo forte Tenzelius aliique ante me uſi fuerunt, unde & Diplomata illa, pauca quidem, quæ ex eo evulgaverant, hic repetere ſuperfluum exiſtimaveram; verùm ut omnia promiſcuè ſimul ederem ſuaſerunt Viri Doctiſſimi, quorum Judicium & Authoritas mihi pro Lege eſſe ſolent.

X. *Excerpta Necrologii Veteris Abbatiæ Mollenbec.*

Hujus Aſceterii in Comitatu Schawenburgenſi ab Hildegarde Uffonis Dynaſtæ Nobiliſſima Conjuge circa Ann. DCCCXCVI. Fundati, Hiſtoriam fuſius pertractavit Conradus Hojerus, cui hæc Excerpta, quæ Pariſiis pro ſua in me Benevolentia tranſmiſit Admodum R. P. Edmundus Martene, profeciſſent plurimùm: occurrit in iis præter Exſpectationem Dagobertus Rex, *III. Non. Februarii*, qui ejus dies emortualis cenſendus non eſt (obiit enim *Die XIV. Kal. Feb.* Anni DCXXXVIII.) ſed potius pia ejusdem Commemoratio ex Beneplacito Congregationis inſtituta, ideo, quod ſingulari prorſus Cultu & Devotione erga S. Dyoniſium Martyrem ferebatur, in cujus Honorem conſecrata ac dedicata eſt Eccleſia Mollenbeccana.

XI. *Notitiæ Monaſterii Omnium-Sanctorum.*

XII. *Rudera Abbatiarum Albæ-Dominorum & Albæ-Dominarum.*

Præter has Inſcriptiones nil reſtat quod piam Bertholdi Comitis ab Eberſtein ejusque Conjugis Uthæ in fundandis duobus his Cœnobiis Munificentiam luculentius teſtetur; utrumque olim Ordinis Ciſtercienſis non procul ab invicem diſſitum in Ducato Wirtembergico ad Albam Flumen circa An. MCXLVIII. fundatum exſtitit.

XIII. *Anonymus de Origine & Abbatibus Cœnobii S. Joannis in Rhingavia.*

Hunc Locum ab aliquot prope Sæculis deſertum ac Religione vacuum, Reverendiſſimus & Celſiſſimus S. R. I. PRINCEPS CON-

CONSTANTINUS ABBAS Fuldenſis Modernus, qua per Germaniam Galliamque PRIMAS Magno Ære ſuæ acquiſivit Cameræ, nec minori ſumptu inſtauravit, idque Illi præ cœteris Curæ fuit ut Quotidianus DEI Cultus ac Pia Benefactorum Memoria in eodem jugiter perennarent: quin & hanc Anonymi non indiligentis Lucubrationem à me variis Locis ad Fidem Documentorum, quæ illi defuerant emendatam & illuſtratam, Publici Juris fieri voluit, quo Germania ſacra aliquando prodiret auctior. Vixit Author Temporibus Danielis Archi-Epiſcopi Moguntini, qui amoto ad Annum MDLXIII. Valentino Horn ultimo ejusdem Loci Abbate, Rerum Adminiſtrationem Oeconomo à ſe inſtituto commiſerat; eas poſtmodum Anſelmus Caſimirus, quo exhauſtæ ſuæ per Suecicum Bellum Archi-Diœceſi in aliquo ſubveniret, Anno MDCXLI. Huberto de Bleyman oppignoravit.

XIV. *Dotationes Cœnobii S. Petri in Nigra Silva.*

Integri M.S. Codicis Membranacei, qùi olim ad hanc Ordinis S. Benedicti Abbatiam pertinuit, Triſtes hæ ſunt Reliquiæ, quæ & ipſæ periiſſent, ni caſu ſuperveniens eas ex ignorantis Manibus redemiſſem: conducunt plurimum ad pleniorem Fundationis Notitiam, quæ ſplendidam ſuam Originem dèbet Bertoldo Zaringiæ Duci & Conjugi ſuæ Agneti ad Annum MXCIII. Locus peculiari Jure Sedi Apoſtolicæ ſubjicitur ut patet ex Bulla Urbani II. quæ cum careat Notis Chronicis referri poteſt ad Annum MCXXVI.

XV. *Necrologium Abbatiæ Lucidæ-Vallis.*

Necrologiorum in Hiſtoria plurimus uſus eſt, tum præcipuè quando præter diem Emortualem etiam Annum denotant, ex iis enim cum alia innumera, tum integræ quandoque Proſapiæ illuſtrantur, ut hic illa Sereniſſimorum Marchionum Badenſium, quæ ſi non curatius altiùs certè quam eſt apud Rittershuſium aliosque nunc inveſtigari poterit: dabit pariter hoc Necrologium, Illuſtrium hujus Parthenonis Abbatiſſarum Elenchum, illo quem Bucelinus Nobis dedit, longe præſtantiorem.

XVI. *Diplomata & Epiſtolæ Variæ.*

Hæc Documenta pro majori parte eruimus ex Inſigni M.S. Codice membranaceo ſed multis Locis attrito ac oblitterato, quem liberaliter nobiscum communicavit Perilluſtris ac Gratioſus Dominus Franciſcus Antonius L.B. ab Hoheneck Eccleſiæ Metropolitanæ Moguntinæ Canonicus Capitularis & Cathedralis Wormatienſis Domicellaris, idemque Summus Bibliothecæ Moguntinæ Præfectus, a quo plura in Rem Litterariam

 Bene-

Beneficia exſpectare nos jubent obvia Viri Nobilis Humanitas, & Benevolentia ſingularis. Titulorum ſeriem ex brevi mea abſentia nonnihil immutatam, hic correctiùs accipe:

Inter plurima quæ in his Notanda occurrunt Locum aliquem merentur ea, quæ sunt sub Num. I. & II. ubi apertè ac dilucidè satis constat, quantum Ordo Canonicus semper fuerit à Monastico distinctus, & quam inani nitantur Fundamento, qui omnes tum Cathedrales tum Collegiatas Ecclesias contendunt fuisse primitùs Ordinis S. Benedicti; quibus enim, hoc in casu, Imperator Ludovicus Pius in Concilio Aquisgranensi habito ad Annum DCCCXVI. præscripsisset *Regulam* illam *Canonicorum?* Longè profectò diversam ab illa quam Anno sequenti Abbatibus & Monachis observandam tradidit; unde meritò exsibilandus est Laur. Frisæus, quando Cathedralis Ecclesiæ Herbipolensis Canonicos Sæculo demùm XIV. *Cucullam* abjecisse fabulatur, quam nunquam, ne mente quidem gestarunt.

Exstat pariter sub Num. XII. insigne documentum pro Monasterio S. Petri Erfordiæ, quod cum Lapsu seu potiùs Injuria Temporum ad Canonicos Sæculares deflexerat, Ordini Benedictinorum Restitutum est in plena Synodo, illa hauddubiè quam Sigifridus I. Archi-Episcopus Moguntinus ibidem habuit Anno MLXXIV. non igitur audiendi sunt, qui cum Trithemio volunt Willhelmum Abbatem Hirsaugiensem hujus Antiquissimi Cœnobii fuisse Fundatorem, cujus Exordia altiùs repetenda sunt.

Memorabilis ést insuper sub Num. XXXIX. Apologetica Henrici Regis, uti & sub Num. LVIII. Excommunicationis in Conradinum æque infelicem Principem Sententia, tum Num. LXII. Honorii IV. Pontificis ad Philippum Franciæ Regem verba sequentia: *attendas, quod Progenitores tui semper erant Viri Christiani, quod etiam quilibet Rex Franciæ speciali nomine* CATHOLICUS *appellatur.* Hinc patet quænam Sæculo XIII. apud Gallorum Reges, constanter obtinuerit Tituli Prærogativa.

Demùm occurrit Num. LXV. Joannes de Gottingen Ludovici IV. Imperatoris Medicus, prætermissus in Recentiori Syllabo Canonicorum Ecclesiæ Metropolitanæ Moguntinæ, è quorum Numero erat, tum in Serie Episcoporum Caminensium à P. Wuja *Canonico Irregulari* congesta, ut est apud Clariss. Ludewig. *tom. II. Script. Germ.* non incuriosa sunt, quæ continet ejusdem Epistola, occasione cujus hic alterius cujusdam Inscriptionem producere visum est quæ sic habet: *Honorabili Viro Magistro Nicolao dicto de Roslon Medico quondam Serenissimi Domini Henrici Imperatoris Divæ Memoriæ.* Fuerat is Canonicus Eccl. Colleg. in Haugis Herbipoli, obiitque circa An. MCCCXXX. Fuldæ, sepultus in Capella S. Pauli, quam prope *Septa Majoris Ecclesiæ* construxerat ac dotaverat.

I. NE-

I.

NECROLOGIUM ECCLESIÆ METROPOLITANÆ MOGUNTINÆ.

JANUARIUS.

	Idus Jan.	*RUBERTUS* Archi-Episcopus.
XVIIII.	Kal. Feb.	*Ruthardus* Presb. & Decanus.
		Dammo Presbyt.
XVIII.	Kal.	*Hazecho* Presbyt. & Decanus.
		Benno Conversus.
		Rubertus Præpositus.
XV.	Kal.	*HATTO* Archi-Episcopus.
XIV.	Kal.	*DAGABERTUS* REX.
		Guta Cometissa. Panem & Carnem de Memelingen.
XII.	Kal.	*Racechinus* Presbyt.
		Adalbirin Laic. V. solid. de Clophem.
XI.	Kal.	*Imiza* Laica X. solid. de duobus ædificiis.
VIII.	Kal.	*Gezman* Laicus, & uxor ejus *Waldrat.* V. solidos.
		Chuniza Laica de Badahim.
VII.	Kal.	*Arnold* Laicus V. solid. de Orto uno.
V.	Kal.	*Gebo* Custos & Diaconus V. solid. de Hibingen.
IV.	Kal.	*Rudolfus* Comes. VIII. mansos in Docesheim. VI. solidi inde dantur.

FEBRUARIUS.

	Kal. Feb.	*Razo* Archi-Præpositus.
IIII.	Non.	*RABANUS* Episcopus.
III.	Non.	*Arnoldus* Diaconus & Custos.
		Herimannus Diaconus V. solid. de Curte sua.
VIII.	Idus.	*Ruthardus* Diaconus. Panem & Carnem & Vinum sicut singulis idibus intrantibus, de Brizeheim.
	Idus Feb.	*Embricho* Puer & Can.
XV.	Kal. Mart.	*GISLA* IMPERATRIX.
XIIII.	Kal.	*SIGIFRIDUS* Archi-Episcopus. in Larecho I. Libram & Carradam Vini, & Libram I. in Ulmeno.
XIII.	Kal.	*Martinus* Presbyt.
VIII.	Kal.	*Waltherus* Præpositus.

VII. Kal.

VII.	Kal.	*WILLIGISUS* Archi-Epiſc. X. ſolidos de Camera Fratrum.
V.	Kal.	*Egilolfus* Præpoſitus & Diaconus.
IV.	Kal.	*Sigeboto* Comes V. ſolidos Darmundeſtat
		Rudingus Diacon. V. ſolid. in Willere.

MARTIUS.

	Kalend.	*WILLEHELMUS* Archi-Epiſcopus.
II.	Non.	*Adalbertus* Wormacienſ. Eccleſ. Canonicus.
VIII.	Id. Mart.	*Wacelinus* Præpoſitus.
		Bezecha Laica. VIII. Uncias.
		Guta X. ſolidos Sterlebach.
VII.	Id. Mart.	*Macelinus* Wirceburgenſis Epiſcopus.
		Richlint VIII. manſos Sterceleſheim.
VI.	Idus.	*Humbertus* Archi-Presbyter. V. ſolidos Ibingunt.
V.	Idus.	*Humbertus* Diaconus & Præpoſitus.
		Bezelinus Decanus V. ſolid. in Ciluvesheim.
XVI.	Kal. Ap.	*Turimbertus* Magiſter & Præpoſitus.
		Bizecha Laica V. ſolid.
XIII.	Kal. Ap.	*Gebeno* Comes. ſolidos Wanesheim.
XII.	Kal.	*Sigeboto* Monachus S. Albani.
VIIII.	Kal.	*Odas* Presbyt. & Decanus. V. ſolid. in Lorecho,
		Rutardus Presbyt. *Ebnandus* Magiſter.

APRILIS.

VIII.	Id. Ap.	Domnus *ARIBO* Epiſcopus, XXX. ſolid. de Camera Fratrum.
	Id. ib. Ap.	*Bervvardus* Diaconus & Præpoſitus. II. Carradas Vini in monte Zedal, quod eſt juxta Bingam.
XVIII.	Kal. Maj.	*Cunradus* Epiſcopus. *
XI.	Kal.	*OCKARIUS* Archi-Epiſcopus.
		Gunzelinus Presbyt. & Præpoſitus.
IX.	Kal.	*Regizo* Presbyt. & Præpoſitus.
VI.	Kal.	*Richolfus* Monach. S. Albani.

MAJUS.

VI.	Non. Maj.	*RUTARDUS* Archi-Epiſcopus. *
		Recebinus, & Uxor ejus. *
VIII.	Idus.	*Embricho* Diaconus & Cantor. Panem & Carnem & Vinum.
		Ludevvicus Comes.
VII.	Idus.	*Burchardus* Præpoſitus & Diaconus.
XIII.	Kal. Jun.	*Rubertus* maritus *Richlindæ*. Panis & Caro & Vinum de Sterceleheim.

JUNIUS.

IIII.	Non.	*Bubo* Præpoſitus.
II.	Non.	*KUNRADUS* & *KAROLUS* IMPERATORES.
	Non.	*KAROLUS* Archi-Epiſcopus.

VII. Idus. *Brusinc* Comes X. solid. Gumondesheim.
V. Idus. *Adelgoz* Archi-Episcopus. *
IIII. Idus. Domnus *BARDO* Episcopus. V. solidos & Refect. Biscohesheim.
XVII. Kal. Jul. *Regela* Laica. V. solid. de Curte una juxta sanctum Mauritium.
XV. Kal. *Dacmarus* Comes. III. Talenta & X. solidos Mimilingin, & Panem & Carnem.
XIIII. Kal. *Thietmarus* Episcopus.
XIII. Kal. *Wibertus* Felicis memoriæ III. Libras, Munzecho.
XII. Kal. *Meginhard* Episcopus Wirciburgensis.
XI. Kal. *Drocmarus* Decanus.
Ozelinus Laicus de Logenestain. IIII. Carradas Vini.
X. Kal. *Sigefridus* Comes. pro cujus anima dati sunt Fratribus S. Martini IIII. Mansi & VIII. Mancipia & Vinea una in Asgeberc.
Heremannus Episcopus X. solid. Scornesheim.
IX. Kal. *Embricho* Presb. & Præpositus. *
VI. Kal. *Thietmarus* Episcopus.
IIII. Kal. Sanctus *SUNDEROLDUS* Archi-Episcopus & Martir.

JULIUS.

III. Non. *Ekkartus* Miles. II. Mansos dedit.
III. Idus. *HEINRICUS* IMPERATOR.
Joannes Osenburiensis Episcopus. *
III. Idus. Jul. *Ruobbertus* Præpositus & *Adalbero* Primicerius & *Udo* Episcopus.
VI. Kal. *Benno* Episcopus Osenburgensis.
III. Kal. *Embricho* Episcopus. Libram I. Suuaberode.

AUGUSTUS.

VIII. Idus. *WECELO* Archi-Episcopus Moguntinus. III. Libras.
Wecelo & *Gebehardus* Abbates.
V. Idus. *RICHOLFUS* Archi-Episcopus.
IIII. Idus. *Cunradus* Dux.
Idus. *Salemannus* Acolytus X. solidos de Vinea juxta S. Margaretam.
XVII. Kal. Sept. *Hacechinus* Diaconus & Præpositus Panis Caro & mensura Vini; tantundem singulis Kalendis intrantibus, Scornesheim.
XVI. Kal. *ERCHINBOLDUS* Archi-Episcopus.
XIIII. Kal. *Embricho* Conversus & Monachus S. Albani. *
XII. Kal. *Ebo* Præpositus & Diaconus.
V. Kal. *Rubertus* Episcopus.
IIII. Kal. *Rudelo* Præpositus.

SEPTEMBER.

VII. Idus. *Humbertus* Episcopus.
VI. Idus. *Drubertus* Presbyt. & Præpositus. IIII. Uncias de Curte sua.
IIII. Idus. *Hazecha* Laica Panis & Vinum & Caro & Lib. I. Denar. in Souvilenheim.

XVIII. Kal. Oct. *Rutardus* Laicus, Uxor ejus *Birina* & Pater ejus *Gotebolt* & Mater ejus *Regila* pro quorum memoria dantur Fratribus Unciæ IIII. Clopheim.
XIIII. Kal. Oct. *Thiemo* Præpositus.
XII. Kal. *Hermannus* Comes Palatinus. IIII. Lib. Stedin.
XI. Kal. *Regezo* Diaconus & Præpositus S. Mariæ. *
VIIII. Kal. *Ebbo* Presbyt. & Decanus.
VI. Kal. *Ebernandus* piæ memoriæ dignus.
IIII. Kal. *Gunzuvinus* Præpositus S. Mariæ & Magister scolarum S. Martini.

OCTOBER.

V. Non. *Heriman* & *Huogozo* Presbyteri & Præpositi.
III. Non. *Heinricus* Imp.
II. Non. *Godeboldus* Diacon. & Præpositus S. Martini.
Wigo Presbyt. & Præpositus S. Mariæ.
VII. Idus. *Humbertus* Abbas. V. solid. de Ibingun.
V. Idus. *Ruthardus* Præpositus bonæ memoriæ, de Binga V. solid.
XV. Kal. *Hugizo* Præpositus.
V. Kal. *Johannes* Spirensis Episcopus.

NOVEMBER.

II. Non. *Otto* Dux. Panis & Caro. Assebach
Ello Miles. V. Unciæ Hedenendale.
IV. Idus. *Wolcholdus* Decanus & Præpositus.
II. Idus. *Hezelinus* Præpositus.
XV. Kal. Dec. *Wicel* Præpositus.
VII. Kal. *Chunradus* Diacon. & Præpositus *
III. Kal. *Rogingus* Abbas Fuldensis. V. solidos Bomeresheim.

DECEMBER.

II. Non. *Anno* Archi-Episcopus.
VIII. Idus. *Robertus* Diacon. & Decanus.
VII. Idus. *Luboldus* Archi-Episcopus. II. Libras Godéloc & vineas Dinenheim.
IIII. Idus. *Gozmarus* Episcopus.
Bezelo Præpositus & Diaconus. XI. Libras Gisenheim,
II. Idus. *Udo* Comes. X. Uncias de Nache IIII. Daleheim.
XVIIII. Kal. Jan. *Agnes* Imperatr. Refect. Vualeheftat.
XVII. Kal. *Gotescalc.* Comes.
XII. Kal. *Lanzo* Presbyt. & Præpositus *
XI. Kal. *Arnolt* Presbyt. & Præpositus. *
Marianus Inclusus. *
VIIII. Kal. *Godefridus* Dux. V. solid. Udenhagin.
VIII. Kal. *Megingoz* Archi-Episcopus.

Sequitur Renovatio mutua Societatis Suffragiorum.

Venerabili & dilectiſſimo Viro A. (a) Sanctæ Moguntinæ Eccleſiæ Præpoſito, cæteriſque dilectiſſimis Confratribus noſtris ejusdem Eccleſiæ Canonicis F. P. D. . . . Fratrum ſervus indignus; Sanctorum DEI ſocietatem promereri. Noveritis, Fratres chariſſimi, venerabilem Confratrem veſtrum, ac noſtrum, Dominum R. (b) Eccleſiæ veſtræ Cantorem, à Clementiſſimo Domino Auguſto, ad partes noſtras nuper transmiſſum, ad Nos usque feliciter perveniſſe, & ex parte veſtra ſalutationem jocundiſſimam Nobis reverenter obtuliſſe; quæ res fateor, animum noſtrum plurimum lætificavit, & in veſtri dilectionem ſatis quidem excitavit; quapropter, ſicut per illum poſtulâſtis, priſtini Fœderis Amicitiam inter venerabilis memoriæ Patrem, & Prædeceſſorem noſtrum, & vos habitam renovare, ac confirmare cupientes, quicquid ipſe vobis conceſſit, Nos ex parte DEI, & ſanctæ MARIÆ, Beatorúmque Apoſtolorum Petri & Pauli, Vobis concedimus; conſtituentes Vos participes & collegas Beneficiorum noſtrorum, & noſtræ Congregationis & id ipſum à vobis in charitate poſcimus: Præterea ut veſtræ charitatis puritatem plenius agnoſcamus precamur, ut Crucem, quam bonæ memoriæ Dominus E. (c.) veſtræ olim Præpoſitus Eccleſiæ, ex nimia dilectione, quam erga nos habebat, nobis de Eleemoſina ſua deſtinavit. per fidelem noſtrum, præſentem Latorem nobis transmittere curetis, cujus Depoſitionis diem in cartula annotatum, pariter nobis transmitti volumus, pro tanto Beneficio congruam Animæ defuncti Fratris mercedem cupientes reſtituere.

(a) *Anſelmus.* (b) *Richardus.* (c) *Embrico II.*

II.

ANONYMI SERIES ABBATUM MONASTERII WEISSENBURGENSIS.

I. *Principius.* Sub quo fundatum eſt Monaſterium Weiſſenburgenſe à Dagoberto Rege Francorum Anno Reparatæ ſalutis DCXXIII. tempore Heracly Imperatoris Rexit quoque tanquam tertius Epiſcopus in ordine, Spirenſem Eccleſiam Annis XIX. obiit Anno DCLXXIII.

II. *Cherdonius.*

III. *Ratfridus*, cui Dagobertus Rex Thermas Badenſes cum Marca adjacente donavit, exſtant adhuc literæ donationis talis tenoris.

„DAGOBERTUS Rex Francorum, Viris illuſtribus, Ducibus, Comitibus Domeſticis vel omnibus gentibus tam præſentibus quam futuris: illud ad ſtabilitatem Regni vel remedium animæ noſtræ perdurationem credimus, ſi petitionibus Sacerdotum, in quo auribus noſtris patefecerunt, ad effectum perducimus, ideò cognoſcat magnitudo ſeu nobilitas veſtra, quia nos ad ſuggeſtionem Viri Venerabilis *Rodfredi* Abbatis de Monaſterio *Wiſſenburgo*, Balneas illas trans Renum in Pago Auciacenſi ſitas *Antoninus* & *Hadrianus* quondam Imperatores ſuo opere ædificaverunt ad quas Monaſterium, quod dicitur Wiſſenburg, & eſt conſtructum in honorem Sancti Petri in pago Spirenſe viſi fuimus, conceſſiſſe cum omnibus etiam cum ipſa marca ad ipſas Balneas pertinente, quæ venit de ambobus Lateribus usque ad fluvium Murga & de uno fronte ad partem occidentalem Raſta una, & de alio fronte ad partem orientalem Leucas VI. quod homines loci illius dicunt Raſtas III. propterea hoc præceptum Ceſſionis fieri juſſimus, ut ab hoc die memoratus Rodfredus Abbas vel Patres ipſius Monaſterii Wiſſenburgenſis ſuique Sacerdotes vel Monachi ibidem commorantes de ſupraſcriptis Balneis, quas dicunt aquas calidas vel marca ad ipſas balneas pertinente, faciant quod maluerint, hoc eſt

„habendi, tenendi, suisque Successoribus relinquendi, firmissimam habeant „in omnibus potestatem & ut hæc præsens auctoritas firmior sit, manu „nostra vel anulo nostro subter eam decrevimus roborari data sub die XI. „Augusti. Anno II. *Regni* nostri.

DAGOBERTUS REX.

IIII. *Ervvaldus.*

V. *Justulphus*, qui obiit Anno DCCXXV.

VI. *Astramus.*

VII. *Gerbertus.*

VIII. *Ermbertus* factus postmodum Episcopus Wormatiensis.

VIIII. *Dragebodo* vel *Drageboldus*, qui postea electus Episcopus Spirensis.

X. *Charialdus* aliàs *Charvvaldus.*

XI. *Bernhardus* apud alios *Bernvvarius*, qui quoque Episcopus Wormatiensis.

XII. *Davidus*,[1] qui ex Abbate Wissemburgensi factus septimus in ordine Episcopus Spirensis, Vir integerrimi ingenii piè & honestè per annos VIII. præfuit.

XIII. *VVielandus.*

XIIII. *Odogerus* seu *Odogarius* Abbas Weissenburgensis, deinde Episcopus Moguntinus.

XV. *Grimaldus*, qui denuò impetravit Thermas Badenses sub Rege Ludovico, cujus exstant hæ literæ:

„In Nomine sanctæ & individuæ Trinitatis *LUDOVICUS* Divina favente „gratia Rex. Si erga Loca Divino cultui mancipata Regiæ potestatis no„stræ benignitatem ac munificentiam exhibuerimus, non solùm ad præsen„tis vitæ prosperitatem, sed etiam ad æternæ vitæ præmia capessenda id „nobis profuturum liquido credimus; quapropter notum esse volumus om„nibus Sanctæ Ecclesiæ Fidelibus præsentibus & futuris, qualiter quidam „Venerabilis Abbas, Fidelis noster *Grimoldus* veniens in præsentiam nostram „protulit nobis quandam Traditionem factam ab Antecessore nostro Da„goberto, pro calidis aquis, quæ dicuntur Balnei in pago, nuncupato „Usgavve, quos prædictus Antecessor cum omnibus appenditiis ad ipsum „locum jure & legitimè pertinentibus ad Monasterium Weissenburg, quod „est constructum in honorem Sancti Petri contradidit præsidente Rodfro„do ejusdem loci Abbate, quæ postea in Beneficium quorundam Vasallo„rum nostrorum versa est, & per multa annorum curricula ita in benefi„ciis stetit, rogavit itaque præfatus fidelis noster ut ob memoriam An„tecessorum nostrorum ac mercedis nostræ augmentum præfatam Tradi„tionem redintegraremus, ac per præceptum nostrum ad præfatum locum „confirmaremus quod cum omni benignitate officium pro DEI amore ac „pastoris Ecclesiæ videlicet Sancti Petri Principis Apostolorum fieri decre„vimus: præcepimus igitur inde fieri hoc nostra auctoritate præceptum, „per quod decernimus atque jubemus, ut ipsa traditio ab Antecessore no„stro facta pro ipso loco ad Balneas dicto, ac pro omnibus ad ipsum locum „jure ac legitimè pertinentibus deinceps omni tempore firma ac stabilis „permaneat, nec aliò vertatur sine voluntate Præpositi ejusdem loci ac con„sensu Fratrum in eodem loco Domino famulantium, quatenùs eos pro „nobis ac pro Regni nostri stabilitate ac pro nostrorum omnium salute mi„sericordiam Domini melius exorare delectet, & ut hæc nostræ assensio„nis auctoritas melius credatur & diligentius observetur manu propria no„stra subter eam firmavimus, ac anuli nostri impressione assignari jussimus.

Signum Domini *HLUDOVVICI* Serenissimi Regis

VViarius Cancellarius ad vicem *Caroli* Archi-Episcopi Recognovi.

Data

Data XV. Kal. Junii Anno *Regni* Domini *HLUDOVVICI* Regis XXIII. Actum *Franconofurt* Palatio Regio feliciter Amen.

Invenitur de dicto Abbate in antiquo Libro. Idibus Junii obiit *Grimaldus* Abbas, qui Ecclesiasticæ utilitati studiosius intendens Monasterium Sancti Petri, post incendium majore ædificio restauravit.

XVI. *Vocoldus.* Sub quo vixit *Otfridus* Monachus Weissenburgensis, qui multa scripsit.

XVII. *Gerhochus* seu *Gerrichus.*

XVIII. *Vultrinus* seu *Vultruricus* quibusdam *VValtwicus* Episcopus Vangionum.

XIX *Mimoldus* seu *Mainholdus.*

XX. *Adelhardus.* alias dictus *Geylo.*

XXI. *Gerrichus.* Anno DCCCCLX. cui successit

XXII. *Ercambius*, quem & *Erkambertum* fuisse dictum verisimile est, invenitur in Ecclesia Weissenburgensi in Lectorio seu Ambone Chorum versus spectante, tale Ercamberti Epitaphium:

Hic ERCAMBERTUS *situs est Abbas venerandus*
Moribus eximiis - - - - -
Nobilitans clarè commissum Pastor ovile.
Famine quæ docuit - - - *haud minuit.*
Idibus hic quinis Februi decesserat imis
Dans animam CHRISTO, *membráque mausoleo.*
Nacturus Solio præmia stelligero.
Pro Requie cujus modo, Lector, funde precatus.

Almaricus seu *Amalricus* Monachus Weissenburgensis, generosa Comitum stirpe profectus, Episcopus XVI. Spirensis designatur, omnes sui temporis Magistros Litterarum scientia, Eruditione & Doctrina antecellens, Libros plurimos composuit, qui in hunc diem apud Spirensium sumptuosissimam Bibliothecam reservantur. Claudit diem extremum Anno CHRISTI DCCCCXIII. sedit annos II. menses IIII.

XXII. *Adalbertus* Monachus Trevirensis apud sanctum Maximinum, ex quo Monasterio propter singularem quam habebat pietatem, ab Ottone Magno Imperatore vocatus, ut Ruthenis viam veritatis prædicaret, illosque ad fidem veram Christianorum adduceret Anno DCCCCLX. sed cum vix manus illorum evasisset, à prædicto Imperatore, Monasterio Weissenburgensi Abbas præficitur Anno DCCCCLXVI. cui cum per annos II. fideliter & summa fide præfuisset, ab Ottone supra nominato ad Archi-Episcopatum Magdeburgensem (quem ipse Otto fundavit) vocatur Anno DCCCCLXVIII. in quo vixit annis XII. & multos Vandalorum Populos ad fidem Christianam convertit, obiit autem XII. Kal. Julii Anno DCCCCLXXXI.

Extant litteræ, quibus *OTTO* Imperator mandat quatenus omnes Servi, Liberi, Coloni, Censuales, Fiscales vel qui Monachis serviunt aut in beneficium dati sunt sive habitent in Abbatia, id est in Marchia, aut aliás ubicunque, ut non possint cogi ad muniendum Castellum vel Civitatem, nisi tantummodo Monasterium & hoc secundum nutum Abbatis. Datæ sunt X. Kal. Junii Anno DCCCCLXV.

Exstant & aliæ ejusdem Imperatoris, quibus confirmat fundationem Dagoberti Regis, nec non Donationes Pipini, Ludovici Imperatoris & aliorum suorum Prædecessorum specificando fines Marchiæ, item Abbati & Fratribus concessit, quicquid Homines sui conquirere in ipsa Marcha possint. Datæ sunt VIII. Kal. Novemb. Anno DCCCCLXVII.

XXIIII. *Sanderadus*, sub ipso quidam Dux *Otto* Monasterium Weissenburgense penitus incendio delevit Anno DCCCCLXXXV. sed qualis Dux fuerit, inveniri non potest.

OTTO IMP. confirmat Privilegia hujus Ecclesiæ juxta dignitatem Monasterii Fuldensis, Augiensis & Prumiensis, per litteras, quæ exstant. Datæ V. Kal. Julii Anno DCCCCLXXIX.

XXV. *Gisellarius* in Abbatiam intrusus Anno DCCCCLXXXV. fideliter eandem Regebat, & Monasterium deflagratum prudenter tanquam alter Fundator restauravit. Obiit XVI. Kal. Novemb. Anno DCCCCLXXXIX. sub ipso *Rupertus* ex Monacho Weissenburgensi, Clarissimo Patre natus, fit Episcopus Spirensis XXIII. Obiit IIII. Novemb. Anno MV.

XXVI. *Gerichus* in Abbatem electus Anno DCCCCLXXXIX. cui Officio cum per XII. Annos præfuisset, eisdem à quibus acceperat voluntariè resignavit. Obiit II. Non. Julii.

XXVII. *Sigibodo* Consensu Gerrichii & Conventus, Abbas designatus, unico tantùm Anno præfuit. Obiit Anno M II.

XXVIII. *Liuthardus* secutus Sigibodonem XXX. Annis Regnavit, qui Ecclesiam S. Stephani in Weissenburg fundavit, quam impius furor Rusticorum circa Weissenburg, & ipsi seditiosi Cives Weissenburgenses, Egregii Coadjutores, funditùs in nihilum redegerunt. Anno M. D. XXV. Sub præfato Abbate denuo in favillas est redactum Anno MIIII. Obiit autem Kal. Novemb. Anno MXXXII.

XXIX. *Folmarus* per XII. Annos Abbatiæ & Monasterio præfuit. Obiit Anno MXLIII. II. Id. Maj.

Isti Codices inventi sunt in Armatio Sancti Petri, sub *Folmaro* Abbate

Missales cum Epistolis & Gradualibus & Evang. VIII.
Missales specialiter cum Orationibus, VI. & septimus cum Gradualibus & Sequentiali & Baptis. & Commendatione animæ, qui fuit Adalhardi.
Plenaria V.
Evangelia Ordinaria V.
Evangelia cum Epistolis III.
Epistolares, cum Eburno & Argento ornati II. Alii IIII.
Sequentiales XI.
Capitulares IIII.
Baptisteria VI.
Ymnarii cum eburneis Tabulis V.
Psalteria, intus servata X. in Ecclesia IIII. *Catenata* III. *Vetustissima ad Scholam.*
Tria Volumina Cassiodori in Psalt.
Hieronimus in Psalt.
Augustinus in Psalt.
Psalt. teutonicè in III. *voluminibus.*
Libri III. *in Psalt. sine Nomine.*
Opus Bedæ de Natura Rerum lib. I.
Super VII. *Epistolas Canon. lib.* I.
In Quæstiones Regum.
In Actus Apostolorum & Apocalipsin.
Super Parabolas Salomonis & Ecclesiasten & cantica canticorum.
In Computum.
De Temporibus.
Gesta Anglorum.
Libri II. *super Epistolas Pauli, sine Nomine.*
Opus Augustini III. *volum. de Civitate DEI.*
III. *volum. super Joannem.*
De qualitate animæ.
De Baptismo.

De Fide

De Fide & Operibus.
Super Epistolas Pauli ad Galatas.
Libri Sermonum II.
De Concordia Evangelistarum Lib. II.
Opus Gregorii III. *volum. Moral.*
Dialogi IIII.
Super Hezechielem IIII. *volumina.*
Pastoralis Curæ Libri IIII.
XL. Homeliæ.
Opus Rabani super Genesim volum. II.
In Regum volum. II.
Super Paralipomenon II.
In Ecclesiasticum.
In Judicum.
In Judith & in Esther.
In Computum.
Ambrosius de Fide.
Eusebius in Leviticum.
Isidorus de Officiis. Item Isidorus: quid sit Summus & incommutabilis DEUS.

Hi desunt.

Sigihart *habet Regulam Fœminarum præstitam ad Monasterium* Andelah.
Lantfrid *Antiphonarium* I. *Psalterium* I.
Wolbrant *Antiph.* I. *Gradual.* I. *Psalt.* I. *Libell.* I.
Reginbert, *Psalt.* I.
Ercanbertus, *Missal. & Lectionar.* I. *ad Monasterium Clingon.*
Anno, *habet de vita Pontificum Romanorum.*
Hilduin, Presb. *habet Lib. Comitum*
Ludolfus Presb. *Antiphon.* I.
Vidua Gerolti *Psalt.* I.
Stevan Presb. *Lectionar.*
Domna Ludgardis *Psalter.* I.
Emicho Presb. *Lib.* I. *Rabani ac Martirolog.*

XXX. *Arnolphus* tricesimus septimus Episcopus Spirensis, & Abbas Monasteriorum Corvey in Saxonia, Lorsch, & Limpurg, deinde ex singulari Gratia Imperatoris Henrici III. in Abbatem Wissenburgensem electus, annis XII. præfuit, qui quoque Episcopus Spirensis per Annos triginta resedit & hic est Thesaurus Ecclesiæ Spirensis, quem Abbas Arnolphus ibi invenit

Scrinium eburneum & in eo nuscæ aureæ V. *Armillæ* II.
Annulus Episcopalis.
Capsula Cristallina cum Reliquiis, auro & catenulis aureis ornata.
Gemmæ aliquot & fragmina aurea & argentea.
Aliud quoque scrinium aureum magnum, tertium argenteum inauratum Græci Operis.
Capsa argentea rotunda Electro & Margaritis fabrefacta.
Urceoli III. *unus eorum Electro fabrefactus, alter eburneus, tertius argenteus deauratus.*
Flasca una argentea deaurata.
Cuppa una argentea deaurata.
Acetabulum I. *argenteum cum duabus ansis.*
Cerostatum argenteum ad Lectiones matutinales.
Scutella argentea inaurata.
Calices II. *aurei cum patenis, magnus quidem unus, alter minor.*
Calix cum Patena de Onichino.
Calices IIII. *argentei, duo eorum cum patenis, duo sine patenis.*
Patena argentea magna, sine calice.
Vasa cristallina IIII.

Textus Evangeliorum III. *auro & gemmis fabrefacti, quorum unus major ceteris.*
Textus Evangelior. IIII. *Veteris Thesauri.*
Missales Libri III.
Lib. Evang. cum Lectionibus I.
Lectionarius I.
Baptisterialis I.
Benedictionalis I.
Tabulæ V.
Casuculæ VIII. *quarum una tota auro texta, cetera auro texto ornata, exceptis* IIII.
Dalmaticæ VII.
Subtilia VI. *duo eorum auro texto ornata.*
Alba una, auro texto optimè ornata, alia sine
Humeralia cum auro texto VII.
Ornamenta sellæ Episcopalis II.
Pulvinaria II. *unum auro textum, alterum cum auro & Bracteolis aureis.*
Pallia III. *ad ornandum Altare, duo eorum auro texta, tertium auro adornatum.*
Stolæ III. *auro texta cum Mappulis.*
Mappæ II. *ex pallio, quarum una auro texta.*
Baltei duo auro texti.
Cingula III. *auro texto parata &* I. *sine auro.*
Panni IIII. *serici &* I *sero textus*
Trabea Regalis I.
Cappæ XII. *quarum* VIII. *auro texto ornatæ, ceteræ sine auro.*
Corporalia IIII.
Tegumentum Calicis auro texto paratum,
Cyrothecæ Episcopales.
Rationale, auro & gemmis ornatum.
Brachium sancti Cyrilli, *auro & gemmis fabrefactum.*
C*lepsydra argentea* I.
C*ruces* IIII. *cum Hastilibus suis, tres earum Aureæ, gemmis ornatæ, quarta Argentea.*
Ventilabrum deauratum cum Hastili suo.
C*andelabra cristallina* II.
Dorsalia XV.
Pallia XVI.
T*apeta & Bancalia* XVI.
Cornu eburneum. Pixis eburnea. Alea cristallina, & pars dentis piscis.

Obiit Arnolphus VI. Non. mensis Octobris, sepultus est Spiræ, in Ecclesia Sancti Guidonis, in latere dextro Chori, ante Summum Altare, ubi Sarchophagum tale habet Epitaphium.

Plenus virtutum jacet hic, & plenus Honorum
Arnulphus *Præsul, qui fuit Abba simul.*
Spiram, Corbejam, Weissenburg *atque* Lorissam
Et Limpurg *una, Rexerat ille Loca*
Moribus & verbis tam dignè præfuit illis
Ut vis ingenii, par foret huic Oneri,
Sexta Luce liber, quod erat prius, exuit esse:
Ens, cui non metæ, sit sibi, quisque pete.

XXXI. *Samuel* de Genere Ducum Saxoniæ, Abbas electus post Episcopum Arnoldum; sedit annis XLII. ædificavit Ecclesiam Sancti Pantaleonis, vulgò quatuor Turrium *Zu den vier Turnen*, Item Sancti Germani, & Sancti Pauli extra Oppidum Weissenburgense, Nobiles Præpositorum Residentiæ tunc temporis fuêre, quæ Bellis subsequentibus præsertim Rusticano, devastata sunt: Coronam quoque magnam ex argento deauratam Abbas prædictus perfecit,

fecit, quæ etiamnum hodie in Ecclesia dependet; in ejusdem Circumferentia, quæ habet pedes LXXV. leguntur Versus sequentes:

Bis senis Gemmis, Urbs conditur illa Perennis
Perspicuæ Pacis, quæ Lux est clara Beatis:
Omnes nam muri, constant Lapides pretiosi
Turribus insertis duodeno nomine scriptis,
Quorum sunt Portæ, subeundum semper apertæ,
Per quas ingreditur agnus, qui CHRISTUS *habetur*
Virgineus Cœtus sequitur, qui carmine lætus
Terris seu Cœlo, poterit tam psallere nemo,
Ante Thronum gaudent quoniam sine crimine fulgent
Prætenduntque suas, semper, Tibi CHRISTE, *coronas*
Cum quibus in Cœlis numeretur & hic SAMUELIS,
Ut sua sit merces, PETRUM *rogitat modo perpes,*
Cuncta patent CHRISTO, *nil restat cordi sine ipso;*
*Omne quidem votum dum fiat adest * sine notum,* *fortè *sibi*
Cui loquitur cunctas Res, quas gerit ipsa voluntas
Secretum nullum fecerunt longius ullum,
His DEUS *in Cœlis instruxit Cor* SAMUELIS,
Ut faceret notum, cunctis laudabile votum
Quod fore sincerum probat Efficacia Rerum:
Namque sub octavo sacrosancti Ordinis Anno
Artem per meram, dedit hanc splendescere sphæram,
Non tam præsumptus, quam toto Pectore promptus,
Mensa quidem larga fuerat, sed Copia parva
Quam DEUS *intendat sua Gratia pia rependat.*

XXXII. *Stephanus* Obiit XV. Kal. Aprilis, quo autem Anno nescitur, sicut & de sequentibus.

XXXIII. *Menigandus* Obiit V. Kal. Decembris.

XXXIIII. *Udalricus* Obiit X. Kal. Maj. Sub ipso facta est sequens Donatio.

„Notum sit Fidelibus tam futuris, quàm præsentibus qualiter Vir quidam „nomine *Stephanus*, suam propriam Mulierem Sancto Petro ad locum, qui „*Wizzenburc* dicitur, tradidit, ut illa, & omnes ejus, si qua fieret Posteri„tas, in Festo Beatorum Sergii & Bachi annuatim persolveret de Cera duas „Numinatas, ea videlicet ratione, ut Jus optimum Hominum Sancti Petri „teneat, nec plus ullus Exactor quam prædictum Censum, sive in aliquo „Placito, sive quod dicunt, capitale Jus, deposcat; quod si quis perversus „hoc ei decretum suisque sequacibus infringere temptaverit, Kartæ præsen„tis Testimonio, Cœli Janitorem, quem elegit Defensorem, timendo resi„piscat, actum est Anno MCXVIII. Indictione X. Rege *Heinrico* Impe„rante, Venerabili Abbate *Udalrico* eidem loco præsidente. *Eggberto* Ad„vocato, *Rathero* Exactore, cum Testibus subscriptis Udalric. Billunc. Wal„tero, Wolfram, Ebbo, Rudeyer, Heisso, Bernart, ceterisque quàm „plurimis.

XXXV. *Werintherus* obiit X. Kal. Maj.

XXXVI. *Ernestus* obiit II. Non. Julii.

XXXVII. *Benedictus* obiit XII. Kal. Septemb. sedit Annis X.

XXXVIII. *Engiſalvus*, quibusdam *Engiscalcus* Præfuit Abbatiæ Annis XXIII. Obiit autem V. Idus Septemb.

XXXIX. *Gundelacus* Præfuit Annis XX. Obiit Idibus Martii. Inveniuntur Litteræ ipſius ſigillo munitæ de dato MCLXXXII.

XL. *Godefredus* Præfuit Monaſterio Annis VIII.

XLI. *Waldramus* ſeu *Wolframus* Præfuit Annis XXVII. Temporibus Conradi à Scharpfeneck Epiſcopi Spirenſis.

XLII. *Cuno* ſequutus Walramum, Monaſterio Præfuit Annis XXVI. Obiit II. Kal. Septemb. Anno MCCXLVIII. ſepultus in Ambitu Eccleſiæ cum ſequenti Epitaphio:

Arca Pudoris, Gemma Decoris, Lampas Honoris
Compar Cœlicolis meritis, & absque Dolis
Spes miſerorum, Cella Nudorum, Lux Populorum
CUNO *fovens Inopes, ſumptibus auxit Opus.*
Tantum Paſtorem tegis hic, Lapis aride, Florem
Et quia dignus erat, Præmia digna ferat.

Præfatus Cuno Anno MCCXXXV. cum conſenſu ſui Conventus Jus Patronatus quod habuit in Bulligheim, cum omnibus Decimis tradidit Eccleſiæ Spirenſi: erat tunc Temporis Epiſcopus Spirenſis, Conradus de Than.

XLIII. *Conradus* ſedit annis III. Obiit Kal. Septembris Anno MCCLI. invenitur in antiquis Eccleſiæ Libris, Monaſterium ſuo tempore ſummopere alieno ære gravatum.

XLIIII. *Fridericus* poſt Conradum Monaſterio & Abbatiæ præfuit annis XI. obiit Anno Dominicæ Incarnationis MCCLXII. Kal. Septemb. incepit Oppidum Weiſſenburgenſe Muris communire.

XLV. *Edelinus* poſt obitum Friderici electus, Monaſterio per annos XXX. ſumma cum laude præfuit, nam Oppidum Weiſſenburgenſe Muro quadrato ſaxo cinxit, Turribus, Propugnaculis & Foſſis Valloque communivit & in ipſo Monaſterio multa conſtruxit, ante Portam inferiorem Monaſterii maximam Domum ædificavit, ubi nunc Granarium exſtat, cum ſcriptura Lapidi quadrato inciſa his verbis: *Anno Domini MCCLXXXVIII. Edelinus XLV. Abbas Wizenburgenſis, hanc Domum conſtruxit.* Alia plura ædificari fecit. Item non procul a ſuperiori Porta, Refectorium cum Dormitorio, & Conventus Hypocauſto Lapidibus quadratis ſunt annexa & ibi legitur: *Hoc Refectorium fecit Edelinus.* Obiit autem IIII. Idus Octob. Anno Domini MCCXCIII. ſepultus in circuitu Eccleſiæ ſub ſequenti Epitaphio:

Rerum Ditator Abbas, Veterum Renovator,
Litis Sedator, EDELINUS, *Pacis amator*
Hic pauſat, munus tribuat ſibi Trinus & Unus
Vivat ut in Cœlis, cum Juſtis ipſe Fidelis,
Hoc tu qui cernis Carmen, nec cernere ſpernis,
Ora, propitia quod ſit ſibi, Virgo MARIA.

In Baculo ejus Paſtorali ſcriptum reperitur:

Attrahe, punge, feri, qui quæris Paſtor haberi.

XLVI. *Wilhelmus* in Abbatiali Dignitate ſequutus Dominum Edelinum, ſedit in ea annis VIII. Obiit Kal. Februarii Anno MCCCI. ſepultus in Corpore Eccleſiæ ante ſepulchrum Domini.

XLVII. *Ægidius.* exstant litteræ ipsius de data MCCCV.

XLVIII. *Bartholomæus* loco Ægidii designatus sedit annis III. & quibusdam mensibus. Obiit XIII. Kal. Augusti Anno MCCCXVI.

XLIX. *Wilhelmus* Ecclesiæ Weissenburgensis Abbas, resedit in Ea Annis VI. Obiit V. idus Martii, Anno Domini MCCCXXII.

L. *Joannes* de *Franckenstein* post Wilhelmum Abbas eligitur, præfuit annis XV. Obiit Anno MCCCXXXVII. III. Non. Novembris. sepultus in Circuitu cum sequenti Epitaphio:

Abbas hoc Tumulo, de FRANCKENSTEIN, *jacet isto,*
Hospes magnificus, JOANNES *Nomine dictus,*
In Castitate vivebat, Gaudia vitæ
Cum Justis, CHRISTUS *sibi det de Virgine Natus.*

LI. *Eberhardus* Comes de *Sarbruggen*, Abbatiam tenebat XLIIII. Annis, optimè eandem Regebat. Obiit Mense Januario Anno MCCCLXXXI. sepultus quoque in Ambitu sub hoc Epitaphio:

Fragrans ut Nardus jacet hic, EBERHARDUS
Princeps Pacificus, omni virtute Politus,
Qui Nutu Domini, Regnavit tres XL. & unum
Annos, Rex illi velit donare Poli Jus.

Sub præfato Abbate multi Comites, Barones, & Nobiles Monasticam vitam agebant. Dictus Abbas emit Anno MCCCXXXIX. à Comite Nicolao de *Levvenstein* & Conjuge sua Wildburg de *VVertheim*, Pagum *Hochdorf* Spirensis Diœcesis. Anno MCCCXLVII. emit ille Dominus Castrum *Bertenstein* cum omnibus pertinentiis pro DCCC. Libris Hallensium à Militibus Ortone & Vlrico de *VVeingarten* duobus Fratribus.
Anno MCCCLXIII. prænominatus Abbas emit à Joanne Milite de *Than*, Pagum *Bobenthal* cum adjacente silva dicta *Albrechtsbuhel* pro CCX. florenis, actum feria II. post Lætare, Anno ut suprà.
Emit quoque à Monasterio *Heilsbruggen* partem Decimarum in *Rodt* propè *Rtebberg* pro C. florenis Anno MCCCLXXV. feria II. post Kiliani.

LII. *Hugo* de *Naselden* Abbas Weissenburgensis, sedit Annis XX. vitam finivit ipsa die S. Benedicti, Anno MCCCCII. sepultus ad Latus dicti Eberhardi Predecessoris sui cum sequenti Epitaphio:

Splendor Virtutis Abbas HUGO, *Flosque Salutis,*
Et Servus CHRISTI, *Lapidi jam subditur illi,*
Qui Regnans Annos complevit namque Vicenos
Nunc vivat lætè, per Sæcula nescia Metæ.

LIII. *Joannes* Comes de *Veldenz* in Abbatiali Dignitate sequutus Hugonem, præfuit Annis XXXII. scribitur eum interfuisse Concilio Constantiensi. Sub ipso erat Præpositus ad Sanctum Pantaleonem vulgò quatuor Turrium, Conradus de *Hohenfels*, & ad Sanctum Germanum Dominus *Rupertus* de *Levvenstein*: Obiit autem Anno MCCCCXXXIIII. pridie Barnabæ Apostoli sepultus prope Antecessorem suum sub hoc Epitaphio:

Prudens, Magnificus, JOANNES, *Pacis Amicus*
De VELDENZ *natus, Abbas jacet hic Tumulatus,*
Per triginta duos vivens Regnaverat Annos,
Pœnis ablatis, DEUS *hunc conjunge Beatis.*

LIIII. *Philippus Schenck* Comes de *Erpach*, post Joannem Abbas Weissenburgensis designatus, Regnavit Annis XXXVII. ipsius Tempore erat Præpositus ad S. Pantaleonem, Waltherus de *Geroltsegg* Obiit autem Anno MCCCCLXVII. Sepultus ad Latus sui Prædecessoris.

Ingenium Terræ protulerunt Ecce PHILIPPUM,
Lætum, de ERPACH, *fultum diu, ibi sepultum*
Abbas triginta cum medio tribus Annis
Rexerat, in CHRISTI *Regnum fert Conditor illum.*

LV. *Jacobus* Baro de *Bruckh* Regnavit Annis IIII. & VIII. mensibus, Obiit Anno MCCCCLXXII. in die Sancti Laurentii. Sepultus propè dictum suum Predecessorem in circuitu. Sub sequenti Epitaphio:

Vir Constans, Humilis, semper Pietatis Amator,
Spes Populorum, Gemma Baronum, Lux Clericorum
De BRUCHK *qui genitus*, JACOBUS *Nomine dictus,*
Ecclesiam quatuor cum Dimidio, Rexit Annis.

Antonius Comes de *Leiningen* erat suo Tempore Præpositus quatuor Turrium.

LVI. *Henricus* de *Homberg*, Hassus, præfuit Monasterio usque ad Annum MCCCCXCVI. quo profectus ad Summum Pontificem HADRIANUM VI. in Reversione prope Florentiam; Obiit XXV. Maj.

LVII. *Wilhelmus* de *Eyp*, Gelrensis. Sedit Annis IIII. Obiit Anno MD. Sepultus in Circuitu Ecclesiæ, sub hoc Epitaphio.

Hoc sepelit saxum, Lector, Gelida Ossa GUILHELMI
Ille Domus sacræ, Duxque Paterque fuit:
Tertius & denus CHRISTI *cum volvitur Annus,*
Quinque ter emensus Sæcula, Phœbus erat,
Quinque ter impleret Februus cum Luna Calendas,
Exsolvit vitæ, debita Fata suæ.

LVIII. ABBAS & I. Præpositus. *Rudigerus* Electus Anno MD. sedit Annis XLV. ultimus Abbas; nam Anno Domini MDXXVI. translatum est Monasterium in Collegium Sæcularium Sacerdotum, & Abbatia in Præposituram, Auctoritate Summi Pontificis CLEMENTIS VII. & Imperatoris CAROLI V. Obiit autem dictus Præpositus Anno MDXLV. sepultus in Choro Divæ Virginis, cum sequenti Epitaphio:

Anno Domini MDXLV. die VII. mensis Julii, Obiit Reverendus Pater, Dominus RUDIGERUS *hujus Ecclesiæ Præpositus, cujus anima in Pace requiescat*
Sacras, Qui quondam vivens, has Rexerat Ædes
Conditur hic Gelida, nunc RUDIGERUS *Humo.*
Huic DEUS *Omnipotens miseratus, vincla relaxet*
Mortis, & ad vitæ Limina pandat Iter.

II. *Philippus* à *Flersheim* Episcopus Spirensis, & Secundus Præpositus Weissenburgensis, nam & Anno MDXLVI. Præposituræ Weissenburgensis incorporata est Ecclesiæ Spirensi, accedente consensu PAULI III. Pontif. Max. & Imperatoris CAROLI V.
Obiit XIV. Augusti Anno Domini MDLVII. sepultus Spiræ in Summo Templo. Epitaphium ipsius in Choro Weissenburgensis Ecclesiæ sequens exstat:
ME-

MEMENTO MORI.

Reverendissimo Domino, Domino PHILIPPO *è Nobili Familia de* Flersheim, *cujus prima Ætas moribus honestis & optimis disciplinis Exculta, subsequens Doctorali Mitra, Dignitatibus Ecclesiasticis in Basilicis Cathedralium Spirensis, Wormatiensis, Augustensis, Eystettensis, Brugensis, Ecclesiarum ornata; Posterior, primò Coadjutoria Præsulis Wormatiensis, deinde Episcopatu Spirensis Ecclesiæ, demum Insignis hujus Ecclesiæ Præpositura, decorata:* MAXIMILIANO & CAROLO V. *Divis Imperatoribus, Regibus, omniumque Ordinum Hominibus ob summam Prudentiam & in conciliandis Hominum animis, Negotiisque arduis tractandis Felicitatem, nec non erga omnes suos Subditos Heroicam Humanitatem, Desideratissimus.*

III. *Rudolphus* de *Franckenstein* Episcopus Spirensis, & tertius Præpositus Weissenburgensis. Obiit in Castro *Lauterburg* die veneris XXI. Junii Anno MDLX. Sepultus Spiræ, in Summo Templo die mercurii III. Julii.

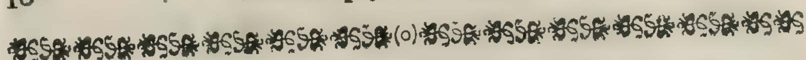
IIII. *Marquardus* ab *Hatstein* Episcopus Spirensis & IIII. Præpositus Weissenburgensis, nec non Sac. Cæsareæ Majestatis Imperialis Cameræ Judex; Obiit in *Vdenheim* Anno MDLXXXI. die Jovis. VII. Decembris. Sepultus in Summo Templo Spirensi, die XVII. Decembris.

V. *Eberhardus* à *Dienheim* Episcopus Spirensis, & V. Præpositus Weissenburgensis Imperialis Cameræ Judex. Electus in Vigilia S. Thomæ Apostoli XX. Decembris, Anno MDLXXXI. Obiit in *Vdenheim* X. Octobris, Anno MDCX. Sepultus in Summo Templo Spirensi XVIII. Octobris Anno MDCX.

VI. *Philipus Christophorus* à *Söetern* Episcopus Spirensis & VI. Præpositus Weissenburgensis, Imperialis Cameræ Judex. Electus Spiræ in Coadjutorem & futurum Episcopum die Sabbathi XXX. Maj. Anno MDCIX. Deinde post obitum Reverendissimi EBERHARDI ad Possessionem Episcopalem inductus XX. Octobris Anno MDCX. Postea die Lunæ XX. Novembris Anni ejusdem Possessionem, Præpositurae Weissenburgi cœpit.

III.

VETUS DIPTYCON FULDENSE.

NOMINA DEFUNCTOR. REG.	NOMINA DEFUNCTOR. EPISC.
Pipin Rex.	*Lul* Epiſcopus.
Karlus Imp. V. Kal. Feb.	*Riccholf.* Epiſcopus.
Berahta.	*Heiſtolf.* Epiſcopus.
Hiltigart.	*Otger.* Epiſcopus.
Gisla.	*Hraban.* Ep. & Mon. II. Non. Feb.
Faſtrat.	*Karl.* Epiſcopus.
Irmingart.	*Luitbraht* Archi-Epiſc.
Liutgart	*Ansger* Ep. & Mon. II. Non. Feb.
Karl	*Hemmo* Epiſcopus.
Pipin	*Reginheri* Epiſc. VI. Kal. Sept.
Pernhart	*Eboni* Epiſcopus.
Hruodtrud	*Theotmar.* Epiſcopus.
Hludovich Imp. XI. Kal. Jul.	*Ercanbraht.* Epiſcopus.
Hluderi Rex III. Kal. Oct.	*Vuolfger.* Epiſcopus.
Hluduuvic	*Huunpraht.* Epiſcopus.
Karal	*Gozbald.* Ep. XII. Kal. Oct.
Karalman	*Samuel* Epiſc. VIII. Id. Feb.
Hluduuvic	*Theotrich.* Epiſcopus.
Hemma Regina.	*Marcuuart.* Epiſcopus.
Karl. Imp. obiit.	*Pacificus* Epiſcopus.
Giſila.	

Bernhart Comes.
Vuillihelm. Comes.
Aſis Comes.
Beſſo Comes.
Heſſi Comes.
Albuvin Comes.
Thaccolf Comes.
Adalbraht Comes.

ANO-

IV.
ANONYMI CHRONICON COENOBII SCHUTTERANI.

CUm Multi in primo Schutterano Fundatore, & Monasterii initio erraverint, eo quod Litteras Veteres Monasterii non vidissent; visum mihi fuit ex solis Archivis rectiùs Rem declarare, simulque Abbatum & Prælatorum Nomina & justè & breviter perstringere: Constat igitur ex Documentis certis, Monasterium nostrum reverà Anno Christi DCIII. Indict. VI. Anno Chlotarii II. Regis Franciæ, à Regii Sanguinis Viro Offone Anglo, tempore S. Gregorii Magni, & primi, qui Angliam paulò antè ad Christi Fidem converterat, erectum à Fundamentis, nec hoc officit, aut præjudicat Sanctitati ac Famæ Pirmini, quem quidam contendunt, Schutterense Fundâsse Cœnobium; is enim, inquit Trithemius, fuit Vir Doctrina & Sanctitate admirabilis & pro Christi Amore Fidem rectam prædicaturus Populis, in partes venit Germaniæ ibique multos, Verbo & Exemplo ad Cultum Veritatis convertit, & plurima Monasteria Fundavit; adde, non autem à Fundamentis; nam & Geigenbach Monasterium & alia plura Fundâsse dicitur, quæ Reges, Principes, aliósque Fundatores agnoscunt, nulla Pirminii facta mentione; Videtur itaque tribuendum Pirminio, quod plura Monasteria super Fundamentum Catholicæ Fidei fundaverit (quod certè tunc Temporis Operæ pretium fuit) ac in iis vitam cœnobiticam, sicut à Divo Mauro didicerat, discretè instituisse. Cæterùm multa hodie superbè erecta & exstructa videntur Cœnobia ex piis Fidelium Largitionibus, quæ antea exigua & parvi pretii Sacraria & Cellæ erant, unde apud Nos quoque Capellam B. MARIÆ Virginis, summo olim in honore habitam, asserebant Veteres, hanc omnium primum hujus Loci fuisse Ædificium, quod ex simplicis & Humilis Structuræ Fabrica satis conjici potuit; verùm eandem superioribus diebus, præ Antiquitate Ruinosam considerans Abbas Cunradus, cum sibi affulsit Spes longioris Vitæ, illicò ibidem supra, magno sumptu & apparatu Bibliothecam extruere persuasum habuit, unde tam antiquum Monumentum cum Altari (nonnullis contradicentibus) solo tenus destrui mandavit Anno MDXXVII. & tamen Opus incæptum vel perficere nequivit aut neglexit.

Porrò Trithemius Spanhemensis, in suo compendio Annalium de Origine Regum Francorum, taliter concludit, quod Fratres Schutterani nulla Documenta veritatis ostendentes, dicunt Offonem Anglum, dum Romam Devotionis Causa peteret, Sancti Gregorii I. Papæ Temporibus, Loci amœnitate provocatum, in eo constituisse Monasterium, cujus Trithemii falsæ assertioni repugnat Antiquitas Nominis nostri Monasterii, quod Dagobertus Franciæ Rex *Offonis Cellam* nuncupavit in Litteris suis, quibus hortante Arbogasto Episcopo Argentinensi, Curtem seu Prædium suum in Pago Herlisheim Monasterio nostro Dono dedit, Anno DCXXX. quod Prædium usque ad Annum MCCLXXXIX. tranquillè possedimus, plures etiam Pontifices & Romanorum Reges usque ad Tempora Reginboldi Abbatis sic intitulaverunt Monasterium nostrum, neque tam Fidi Propugnatores ejusdem Loci, cum sic nuncupâssent, nisi ab Offone, ut patebit, inditum primitùs fuisset: Authores enim hujusmodi Litterarum, conjectores fuisse, difficillimè quis censebit. Ergo cum Tempore Divi Gregorii Offonem Angliæ Regem, hoc nostrum Monasterium a Fundamentis Erexisse & Ædificasse, tum ex supputatione Annorum, tum ex Litterarum valida Authoritate firmiter teneamus, addimus, quod Offo ille cum aliis innumeris Fidelibus conversisque Anglis, de quibus Historiæ refertæ sunt, ad Germaniam propagandæ Fidei Gratia profectus, in Littore Fluvii Kinzing Sedem sibi delegit, ubi exædificatæ à se Arci seu Pyrgo Nomen suum indidit, qui nunc etiam *Offoburgum* vulgò dicitur, ibidemque ex Terra divite Argentum effodiens, Nummos cudit, quorum adhuc aliqui exstant, & quos ob Angliæ Memoriam & Nomen, imagine Angeli Crucem utraque manu præferentis (quali Apparatu primos Fidei Precones incessisse in Anglia testatur Venerabilis Beda) insignivit, hi usque hodie Germana ac patria voce dicuntur *Engeländer Pfenning*, aut etiam *Alt-Offenburger*.

Cæterùm

Cæterùm Offo, Monasterium nostrum exædificâsse legitur in Honorem Individuæ Trinitatis ac Beatæ MARIÆ Virginis, illique Nomen suum imposuit & Offonis-Cellam dici voluit, quo tamen per varias Temporum Revolutiones, quibus Monasterium multifariam succubuit, ablato, à fluviolo *Schuttera*, qui interlabitur *Schuttern* dictum est. Hic Offo etiam apud Nos sepultus creditur, quippe cujus Tumulum veteres Patres Statuis exornavêre Lapideis, ut infra sub Abbate Hermanno videbitur, & quotannis in ejus Memoriam Stipes Pauperibus erogatur, Missæ & Vigiliæ decantantur cum Illuminatione & Visitatione Sepulchri: Trithemius verò, in præallegato Compendio. Dum Historias callet, hisce verbis commentatur; Fratres Schutterenses negant suum Proprium Fundatorem (intendens Priminium) quemadmodum, inquit, in Originali volumine vitæ ipsius, quod penes Nos habemus clarè scriptum invenitur; cujus definitionem jam antea rejectam nullo modo admittimus, præsertim quod plus semel Fratres Schutteranos personaliter visitaverit, & adhuc Anno MDI. per Triduum, nec ex dicto Originali Fratribus ibidem degentibus, Rem tam intricatam enodaverit; jam verò quantum ad aliam Glosam, ubi dicit, Falsam Schutterensium Fratrum assertionem, vel ex hoc demonstrari, quod Offonem & Fratrem ejus Choret, Reges Angliæ, Amore Regni Cœlestis incensos Romam adivisse & Monachos ibidem factos, reliquum vitæ Tempus sub Regula Divi Benedicti transegisse constet, Anno Childeberti Regis Francorum DCCVII. Sanctus autem Gregorius obierat Anno DCV. Nos respondemus; Nos istum Choret, non noscere, nam cuncta, quæ aut ipse Offo Monasterii hujus Fundator instituit, vel ipsius Monasterii Patres vicissim pro salute ejus, Opera Pietatis ordinaverunt, sub unico & singulari Nomine ordinata, & hactenùs observata fuisse, accedit Sculptura Mausolæi, conservatio veteris Sigilli Conventualis, ac Oppidi, antiquæ depictæ aut sculptæ Imagines Offonis, Clypei quoque seu Regum Anglorum Scuta & hujusmodi; præterea cùm Chronicæ alterutrum Offonem appellant, potuit Offo ille, & Offo noster, convenire in Nomine, sed certè non in Tempore, nam ille Romam adivisse & Reliquum vitæ Tempus sub Regula Divi Benedicti ibidem transegisse legitur; Offo verò noster Fundator, ut dictum est, Romam petiit, ipsum tamen huc remeâsse, ac hoc Monasterium funditùs exædificâsse, ibidemque sepultum esse, ex Veterum Traditione manifestum est; unde quod Trithemius Annorum Supputationem & Nominum appellationem cum nostro Fundatore non congruere & constare objicit, eò quòd Divus Gregorius obierat Anno Christi DCV. Longè ante Offonem & Choret, hoc totum una mecum consentaneè sectatur, nam de varitate Idiomatis Choret, & parilitate Nominum Offonis hoc procedit; & hæc satis de Fundatore hujus Monasterii nostri Schutern, cujus Assertionem antiquissimam & Opinionem sicut hanc Veriloqui Patres prioris ævi plena Fide argumentis & ratiociniis authenticis ratam in Posteros veridicè relictam perpetuârunt, eandem pari modo, pro Captu & posse meo veram affirmare sategi; Joannem Trithemium, quondam Abbatem Spanheimensem novissimè nunc Sancti Jacobi Herbipolensis, idcircò oppugnans, quòd hujusmodi Erroneam Assertionem Schuttern, ut ipse dogmatisat, vivus à Schutteranis cum posuisset, eripere & tollere non curaverit, hunc Nodum explicando.

Nunc ad Cathalogum Abbatum progredimur, quem ab Origine Monasterii, usque ad *Rudolfum* hodie Anno MDXXXVII. in Abbatia præsidentem deducere optarem, verùm cùm de Vetustioribus nil Nobis supersit præter Nomina, nec possibile sit definire, quo Tempore sibi invicem successerint, illos hic eo Ordine exhibendos duxi, quo in Mortuario reperiuntur inscripti

VIII.	Idus Januar.	*Simon* quondam Abbas.
II.	Kal. Mart.	*Diepoldus* Abbas hujus Loci.
XVI.	Kal. April.	*Folkernus* Abbas hujus Loci.
VIII.	Kal. April.	*Joannes* Abbas hujus Loci.
	Idibus April.	*Landoldus* Abbas hujus Loci.
II.	Idus Mai.	*Adelhelmus* Abbas.
	Kal. Julii.	*Erkenbertus* Abbas hujus Loci.
XIV.	Kal. August.	*Ernicho* Abbas hujus Loci.
X.	Kal. August.	*Gotfridus* Abbas.

IIII. Non.

IIII. Non. Auguft. *Rudmannus* Abbas Noftræ Congregationis.
II. Non. Auguft. *Bertholdus* Abbas
VI. Idus Auguft. *Gotfridus* Abbas.
II. Idus Auguft. *Hucbertus* Abbas.
II. Idus Auguft. *Wernherus* Abbas.
VI. Idus Novemb. *Folkernus* Abbas hujus Loci.

Sequitur nunc *Evvihardus*, feu *Eberhardus*, quem Abbatiæ præfuiffe conftat ex Bulla Leonis VIII. cùm enim Abbas & Conventus circa annum DCCCCLVIII. difceptarent fuper antiquo Privilegio, quo Pagenfes Presbyteri annuatim certa fervitia folvere debebant, poft quorum etiam obitum de tota fubftantia duæ Partes Abbati, tertia Monafterio cedebat, idem Papa Leo, Wormatiæ celebrans Synodum præfidente & affentiente Othone Imperatore, coacti funt tales Presbyteri fervitia fua pendere ficut ab antiquo, aut Ecclefias fuas refignare; his præfens aderat Evvihardus Abbas, quem Annales obiiffe referunt Anno DCCCCLXXV. III. Non. Aprilis.

Cæterùm non conftat, an fub hoc Abbate, vel fub aliquo ex fuis Anteceſſoribus reponendum fit, quod Trithemius narrat in prima parte Chronicæ Monafterii Hirfaugienfis his verbis. Anno Domini DCCCCXXXVIII. Fundationis Monafterii Hirfaugienfis centefimo, Tria Ordinis Noftri Monafteria incendio perierunt, videlicet Sancti Bonifacii in Fulda, Sancti Galli in Suevia, & Schutterenfe in Alfatia, quod ultimum denuò reædificatum Confecràffe reperitur Erkenbaldum Epifcopum Argentinenfem.

Folkernus, Evvihardo in Abbatia fucceſſit; id quod edocet Privilegium Defenfionis & Electionis, quod Ottho Imperator eidem Folkerno contulit, vi cujus, decedente Abbate habent Fratres Liberam Poteftatem inter fe Eligendi alium, quamdiu inter eos talis invenitur, qui eos fecundùm Regulam Sancti Benedicti gubernare valeat. *Signum* OTHONIS &c. *Anno Incarnationis Dominicæ* DCCCCLXXV. *Indict.* III. *Regni Othonis* XV. *Imperii verò* III. *datum* ESCHEVVE.
Folkernus poftquam Abbatiæ præfuit annis XXXIII., Obiit anno MVIII. XIV. Kal. Junii; cui fucceſſit

Ekebertus, five *Eggbertus* Abbas. Huic Divus Henricus Romanorum Rex, Privilegium Electionis & Defenfionis concedens, eundem vocat *Venerabilem Abbatem Cœnobii, quod vocatur Offonisvveiler, & eft conftitutum in Pago Mortunaugenfe, fuper Fluvium Schuttera &c. Signum* HEINRICI *Romanorum Regis. Datum* III. *Non. Novemb. Anno Dominicæ Incarnationis.* MIX. *Anno Regni Glorioſiſſimi Heinrici Regis* VIII. *Actum* WORMATIÆ &c. Idem Sanctus Henricus, Monafterium noftrum abundè ditavit; nam pro Remedio Animæ fuæ, Parentumque fuorum, nec non Interventu & Petitione Venerandi Præfulis Eberhardi (Epifcopi tunc Bambergenfis) cuidam fuo *Pauperi Monafterio, Offonis Cella dicto* donat unam Villam Ruckersvveyler dictam, vulgò Sancta Cella Georii, & unum manfum in alia Villa, quæ dicitur Freyfenheim, in Comitatu Berchtoldi in Pago Mortinavve, & VI. manfos in Villa, quæ dicitur Blabodelsheim in Comitatu Ebirhardi in Pago Alfatia, cum omnibus Terris, pratis, pafcuis, filvis &c. *Signum Domini* HEINRICI *Romanorum Invictiſſimi Imperatoris Augufti. Datum Anno Incarnationis Dominicæ* MXVI. *Indict.* XIIII. *Anno Heinrici* II. *Regnantis* XIIII. *Imperii* III. *Actum* BABENBERG &c. per hoc idem Imperator, noftrum Monafterium quoad Temporalia five, ut ajunt, Regalia, Novo à fe Erecto Bambergenfi Epifcopatui Jure Feudi Tradidit, unde in hodiernum usque diem Abbates noftri ab Epifcopo infeudantur. Præfuit Eckbertus Abbatiæ Annis VIII. nam Obiit Non. Octobris Anno MXVI.

Reginboldus, Eligitur XII. Kal. Novembris Anno Domini MXVI. Sub cujus Regimine CUNRADUS II. Imperator, petente Eberhardo Bambergenfi Epifcopo confirmat Privilegia Anteceſſoris fui Henrici, Monafterio noftro conceſſa. *Datum Anno Incarnationis Dominicæ* MXXIIII. *Indict.* VII. XII. *Kal. Januarii Actum* CORBEÆ. Præfuiffe creditur Reginboldus huic Monafterio annis XI. menfibus IX. diebus IIII. infcribitur Annalibus Obiiffe anno MXXVII. XIIII. Kal. Augufti.

Ruftenus; hunc properam contendunt quidam fuiffe Abbatem S. MARIÆ in Nigra Silva: præfuit autem Abbatiæ noftræ annis VII. menfe uno diebus duobus.

Obiit

Obiit MXXXIIII. IIII. Non. Septemb. ut noster Paulus Volzius Martyrologio inscripsit, post quem vacavit Abbatia annis CII. quia non reperitur aliquis ei præfuisse usque ad CUNRADUM hujus Nominis primum, qui si immediatè Rusteno successisset, & vixisset usque ad annum Domini MCLXII. quo notatur obiisse in Martirologio ad diem X. Kal. Augusti, præfuisset annis CXXVIII. quod est impossibile & ridiculum oportet ergo Rustenum diutius vixisse quam Paulus Volzius Martyrologio inscripsit, aut alium vel alios habuisse Successores, aut certè tanto tempore Abbatiam vacasse; cæterum quod Conradus hic, qui immediatè præcessit *Svvigerum*, Abbatiam aliquando administraverit, patet ex Bulla Pontificia, quæ sic habet:

INNOCENTIUS Episcopus Servus Servorum DEI, ad hoc Universalis Ecclesiæ Cura nobis à Provisore omnium Bonorum &c. Dilecte in Domino Fili CUNRADE Abbas, tuis Postulationibus accommodantes assensum, Schutterense Monasterium sub Cura Beati Petri & nostra Protectione suscipimus &c.
Ego INNOCENTIUS Catholicæ Ecclesiæ Episcopus.
Ego THEODORICUS Sanctæ Ruffinæ Episcopus.
Datum PISIS per manum AIMERICI S. R. Ecclesiæ Cardinalis & Cancellarii. V. Kal. Novembris Indictione XV. Incarnationis Dominicæ Anno MCXXXVI. Pontificatus verò Innocentii II. Papæ Anno VII.

* * * * * * *
* * * * * *

. . . suprà Tumbam ejus, Lapidi incisa Imago ipsius Alberti, quæ nunc magna ex parte confracta cernitur; Anno itaque Domini MCCLXXXIII. idibus Augusti *Hermannus* Abbas, & præmemorati, consecrari fecerunt novum Opus & VI. Altaria ut prætactum est, à Venerabili Patre Domino Johanne Episcopo Letoniensi, auctoritate Reverendi Domini Gunradi Episcopi Argentinensis, ut in Codice vetusto legitur hoc Ordine. Primum Altare inferius ad Aquilonem, in honorem Scholasticæ, Otiliæ, Agnetis & Omnium Sanctarum Virginum & Viduarum. Secundum Altare descendendo ad cursum Solis, in honorem Sancti Georgii, Benedicti, Martini, Leonis Papæ & Omnium Sanctorum Confessorum. Tertium Altare, in honorem Sanctæ & Individuæ Trinitatis, Salutiferæ Crucis, & Sanguinis Domini. Quartum Altare in honorem S. Joannis Evangelistæ, Petri & Pauli, & Omnium Apostolorum & Discipulorum Domini. Quintum Altare in honorem S. Laurentii, Lini, Cleti, & Omnium Sanctorum Martyrum. Sextum Altare superius in Testudine consecratum est ab Episcopo eodem Anno scilicet XIX. Decemb. in Honorem S. Michaëlis & Omnium Sanctorum Angelorum. Eadem die in Claustro ante valvas Templi consecrata est Sepultura Prælatorum, cui apposita hæc Inscriptio:

Cœmiterium hoc Venerabilium Abbatum hujus Monasterii Schuttern Anno Domini MCCLXXXIII. XIX. Calend. Decembris sub Abbate Hermanno *de* Burner, *eousque est consecratum, quousque incisæ pictæque Cruces, muros utrosque insigniunt.*

Annotat Paulus Volzius in suis Scriptis, idem Hermannus Abbas post alterum Incendium quo hoc Monasterium conflagravit Anno MCCXL. Opus novum super Tumbam Offonis in Ecclesia Parochiali exstruxit, cui ab extra hæc antiqua Legenda insculpta est.

REX OFFO FUNDATOR, hic Sepultus.

Versus altare Martyrum exstat Statua Hermanni Abbatis, in cujus vestimenti Fimbria legitur

HERMANNUS Abbas fecit istud Novum Opus.

Circa Sepulchrum Domini, exstat Statua Friderici Abbatis, in cujus vestimenti Fimbriis pariter sculptum reperitur

Abbas FRIDERICUS Prædecessor HERMANNI Abbatis.

Vetus

Vetus est Traditio, & adhuc Lapidum Fragmenta hinc & inde dispersa testantur, Offonem inter hos duos Abbates Sepulturam suam habuisse, cui superposita erat ejus Statua Regio Ornatu, nunc verò Offonis Locus vacuus cernitur; dicuntur Kenzingenses & Endingenses hujus Sacrilegii Authores, unde Jurgia & Lites, de quibus infra sub Rudolfo II. Abbate.

Albertus Sculretus de *Malberg* & Heredes & uxor ejus donant Hermanno Abbati tria quartalia Siliginis & totidem hordei in Rudgersvveiler Anno MCCLXXIII.

Rudolfus Episcopus Constantiensis perpendens Paupertatem Monasterii, incorporat Parochiales Ecclesias suæ Diœcesis Wipprechtzkirch & Baldingen inferiorem, conferendo etiam Monasterio Jus Patronatus consentiente Præposito & Capitulo. *Datum Constantiæ Anno* MCCLXXVI. VI. *Id. Augusti.* Has donationes & Incorporationes approbavit postmodum NICOLAUS III. Pont. Max. per Bullam *datam apud Urbem veterem* XII. *Kal. Julii Pontificatus sui Anno* III.

Ludovicus Nobilis de *Tiersperg* consentiente, approbante Cunrado Episcopo Argentinensi, cujus erat Nepos ex Sorore sua N. *Helck* donat Monasterio Curtem suam in Friesenheim Anno MCCLXXIX.

NICOLAUS IIII. Pontifex per specialem Bullam *datam* IV. *Non. Octob. Reatæ Anno Pontificatus sui* II. nostrum Monasterium in Protectionem S. Petri recipit & omnia Privilegia nostra confirmat.

Ego NICOLAUS *Catholicæ Ecclesiæ Episcopus.*
Ego Frater LATINIUS *Ostiens. & Vercellens. Episc.*
Ego GERARDUS *Sabviensis Episcopus subscripsi.*

Hoc Privilegium postmodum sub Abbate *Joanne Armbroster*, Confirmatum fuit in Concilio Basiliensi Anno MCCCCXXXIII.

Cunradus de *Liechtenberg*, Episcopus Argentinensis authoritate Nicolai Papæ IIII. Ecclesiam Friesenheim Monasterio nostro incorporavit. Anno MCCXC. cui accessit consensus & Ratihabitio *Gerardi* Archi-Episc. Moguntini.

Berchtoldus de *Vttenheim* providus Cellarius hujus Monasterii, de quo sub *Rudolfo* I. Abbate egimus. Obiit Anno MCCLXXXIIII. IIII. Idus Augusti. Ejus Epitaphium sic habet:

Presbyter & Monachus, Bertholdus, *hic est Tumulatus*,
Cujus erat vita sacra, morum flore polita,
Ipse fuit strictus, sibi quod jussit BENEDICTUS.

Nunc de Translatione Sanguinis Domini Nostri JESU CHRISTI, quæ facta est sub Abbate Hermanno, de qua exstant hi versus:

Bis sexingenti, decies sex, octoqué, CHRISTI
Exstiterant Anni, medio sub mense Novembri;
HERMANNUS, *Guttas quod* CHRISTI *Sanguinis*, *Abbas*
Ex Argentina tulit in Schutteram; simul unà
Crinem MARIÆ: *Flexi Precibus tribuêre*
Guttas, Majores Fratres, Crinemque Minores.

Anno Domini MDXXIII. *Joannes Freyburger*, quia ibidem natus, Custos, deinde Prior factus Schutteranus, hos versus excerpsit ex quodam vetusto pergameno Codice, qui veterum Monachorum Mellicensium exactam disciplinam continebat, aliásque Antiquitates notabiles & perutiles; sed statim subsecuta inaudita Seditio & Factio Ruricolarum, eundem Libellum & reliquos pene omnes discerpsit, perdidit & annihilavit, totúmque Monasterium ex amussim spoliavit & oppressit, dicebatur Tempus seu Bellum Rusticorum. Custodi ergo hos versus, & hoc, quod sequitur.

„Frater Joannes de Ordine Theutonicorum DEI Gratia Episcopus Laconiensis, „omnibus Christi Fidelibus præsentium Inspectoribus, pacem in Domino sempiternam: „quia secundum Verbum Sapientis, in Thesauro abscondito nulla est utilitas, & secun-

„dum Verbum Evangelicum Lucerna super Candelabrum est ponenda, non sub Modio „Nos pretioso & incomparabili Thesauro, ad quem nec Cœlestis, nec Terrestris Creatura, potest nec debet aliquatenus comparari, videlicet pretioso Sanguine Salvatoris „& Domini Nostri JESU CHRISTI apud Monasterium dictum Schuttern Ord. S. Benedicti Argentinensis Diœcesis considerato venerabiliter & inspecto; cogitavimus „Omnium Christi Fidelium mentes ad præfati Sanctissimi Thesauri Venerationem & „Reverentiam de cætero provocare, dantes Universis, qui ad respectum tam incomparabilis Thesauri ad Locum præfatum devotè venerint, & Domini Nostri JESU „CHRISTI Clementiam humiliter imploraverint Centum dies criminalium & annum „venialium Indulgentiam, & hanc Indulgentiam de consensu Reverendi Patris ac „Domini Cunradi DEI Gratia Argentinensis Episcopi ratam & approbatam sicut in „suis patet instrumentis universi noverint. Datum Anno Domini MCCLXXXVIII. „in die Beati Bartholomæi Apost. Hermanno Abbate præfati Loci.

Cunradus *Sumehardt* Doctor Tubingensis hìc apud Nos sepultus ante Chorum, Anno MDII. XIII. Kal. Novemb. in suo Tractatu de *Sanguine* CHRISTI, enumerando Locos, ubi de hoc prætiosissimo Sanguine, Particulæ asservantur, testatur vidisse se in Carthusia Boni-Lapidis Diœcesis Constantiensis partem panni Linei valdè tenuis & subtilis, quam Patres dicebant esse de Peplo MARIÆ Virginis, & in eo apparebant Guttæ Sanguineæ Redemptoris Nostri, hoc Donum acceperunt à Mechtilde Archi-Ducissa Austriæ, quæ illud multis precibus ab Alberto Principe Conthorali suo impetraverat.

Præfuit autem Hermannus de Burner Abbatiæ Annis XXXIII. Mense I. Diebus X. Obiit Anno Domini MCCXCV. XV. Cal. Junii. Hic fuit verus Amator Religionis.

Numerantur ex sua Familia plurimi Benefactores, quorum aliquos, prout in Libro Animarum reperiuntur, hìc apponimus.

XIV. Calend. April. Obiit *Wernherus* Miles de *Burner*, qui dedit nobis XIII. pecora, Equos & Boves, cum Veste sua, & duo Quartalia Siliginis in Anniversario suo.
XI. Calend. April. *Henricus* Miles de *Burner* Legavit Curiam suam in Almersvveyler.
XVII. Calend. Maj. *Bernhardus* Armiger de *Burner* Legavit nobis XIII. Denarios annuatim.
III. Idus Augusti. *Clementia* de *Burner* Mater Hermanni Abbatis, dedit II. Quartalia Siliginis in Almersvveyler de Curia, quæ dicitur Althoff.
XVI. Calend. Januar. *Wernherus* Miles de *Burner* dedit Quartale I. Siliginis & I. Tritici in Schoffen annnuatim.
V. Calend. Januar. *Uta* de *Burner* dedit duo Quartalia Siliginis annuatim.
IIII. Non. Januar. *Clementia* de *Burner*, quæ dedit annuatim duo Quartalia Siliginis in Wasselzvveiler & Pallium suum, cum Psalterio.
Non. Februarii. *Scholastica* de *Burner*, Legavit nobis duo Quartalia Siliginis. Anno MCCCXLIX.

Rudolfus II. Eligitur Abbas Anno MCCXCV. Calend. Junii.

Cunradus Episcopus Argentinensis, Ecclesiam in Ottenheim Matricem declarat, & Almansvveyler Filialem, Anno MCCXCVI. De his Ecclesiis sæpius invenies infra, usque ad Abbatem *Joannem Widel* Anno MDVIII.

Fridericus à *Lichtenberg* Episcopus Argentinensis, Redditus Capellaniæ in Friesenheim ordinat Anno MCCCVI. Hic obiit Anno eodem, die XX. Decembr. Sepultus apud Fratrem suum Episcopum Conradum, qui in Obsidione Friburgensi Interfectus est; tunc Dominium Dominorum de Lichtenberg transiit Anno MCCCCLXXX. ad Comites de Hannvv & de Bitis.

Joannes I. Episcopus Argentinensis, quem dicunt quidam ex Pago circa Esslingen natum, & Filium fuisse extra Matrimonialem; quisquis verò fuerit, constat Virum fuisse omni virtute & doctrinâ ornatum, hic Monasterio Schutterano XX. pondo seu Libras in Testamento suo Legavit.

Anno MCCCIIII. Lis, quæ versabatur inter Monasterium nostrum, & Oppidanos de Kenzingen & Endingen Ratione damni illati Lapideo Sepulchro Offonis, componitur per Arbitros, compensativè in hunc modum:

Allen den, die diesen Brief sehent oder horent lesen thun kundt, wir Hug Herr von Issenberg, *Schulteys Rad und Gemeinde der Statt Kentzingen, so wir der Misshele so unser Herr Apt von Schutter und Convent, hatten wider uns, umb den Schaden der Inn zu Schutter im Closter und im Dorff beschach, sind khumen ahn die Edlen Heinrich Marggrafen von* Hochberg, *und Herrn Walthern von* Geroltzeck *Schidlute, und han uns geschiden also, das wir dem Apt zu Schutter, und dem Convent die Freiheit han geben das ir Lib Guett freylich soll faaren uff und ab in unser Stat zu Kentzingen, und davor vo unser Gebot gereichen mag, wan sie wollen, ir Guett ahn allen Zoll, und soll sie einricher Gebott, einricher Gesatz die wir jeznnder han, oder hernach mochten machen, irren. Zu Erkundt han wir Hug, Schulteys, Raht und Gemeind, diesen Brief mit unsern der vorgenanten Herren besigelt &c. Actum Anno MCCCIIII.*

Cunradus Comes de *Haburg*, & sui Hæredes jurant promissione fideli, non molestare Abbatem in Curia & Parochia Wipprechtzkirch Anno MCCCXXVII. dodem tempore fuerunt Domini Consanguinei de Claro-Monte, qui vocabantur Comites Friburgenses.

Desolatio Monasterii Schuttern! sic enim scribitur pro Parochiali Ecclesia Kondringen incorporanda; quod Schutteranum Monasterium propter Discordias, & incursus Hostiles Nobilium & Potentum, diversorum etiam Raptorum & Persecutorum, præcipuè Fautorum Ludovici de Bavaria damnati, adeò attenuatum existat in substantia usque ad penuriam cedrosam, quod dicti Abbas & Conventus, devenerunt in pulverem Paupertatis, nec habeant unde valeant sustentari, dicunturque ex nimia Necessitate coacti, Monasterio derelicto, per alienas partes miserabiliter mendicare; quare supplicant Joanni Papæ XXII. pro Kondringen incorporando, quod tandem factum est Anno MCCCXXXII. Interim obiit Rudolfus II. Abbas Anno MCCCXXVII. VI. Idus Martii.

V.

NECROLOGIUM LAURESHAMENSE.

JANUARIUS.

Kal. *Rathmari* Laici. Hic dedit Nobis Vineam in Heiningesbach.
Elysabeth Conversa.
Gerdrud Laica.
Griso Laicus.
Wernheri Rasoris Nostri de Heppenheim, qui dedit Nobis X. solidos Hallens.
Sigifridus Puer & Acolyta.
Wernheri Subdiacon. & Can.
* *Jodoci* Presbyteri de Peddersheim hujus Loci Canonici.
IIII. Non. *Richuvini* ex Laico Mon.
III. Non. *Gerburdis* Laica, hæc dedit II. Vineas in Heppenheim.
Mechtildis Conversæ.
Eburhardi Laici, hic dedit nobis Jugerum Vineæ.

 Hart-

Hartlibi Militis & Laici.

* *Wernheri* dicti *Stechelin* de Heppenheim, qui dedit Conventui nostro Vineam suam.

II. Non. *Henrici* Presb. & Mon. hujus Congregationis & Inclusi; hic fecit Subtile candidum, Auro texto perornatum.

Herbordi Laici; hic dedit Vineam unam in Weinheim.

Hanimanni Laici Civis Wormatiensis; hic dedit Nobis Horreum suum, cum Horto adjacente ante Portam Judæorum, & Curiam suam in Herlesheim cum aliis pertinentiis.

Non. Jan. *Berrngeri* & *Godeberti* Presbyt. & Mon. hujus Congreg.

Gudelmanni Conversi nostræ Congreg.

Gerdrudis Laicæ de *Starkinberg*. Hæc dedit Nobis XL. maldra Siliginis.

Cunradi Laici. Hic dedit Nobis dimidiam Carratam Vini & II. Libras Hallens.

Reynhardi Conversi Nostræ Congreg.

NICOLAI Præpositi hujus Loci.

VIII. Idus. *Henrici* Conversi & Mon.

Berthæ de *Roden* Familiaris Nostræ, quæ dedit X. sol. Hallens.

* *Petri* Sacerdotis de Vlveresheim Canonici hujus Loci.

VII. Idus *Willeburc* Laica; hæc dedit in Walcheim Prædium suum, ut Fratres exinde quot annis, in die Obitus sui plenum habeant servitium.

Cunradi Conversi hujus Congregationis dicti de *Turri*.

Friderun Laica, hæc dedit Vineam in Benesheim.

* *Else* & *Grete* Monialium in Schebach.

VI. Idus. Conversi *Jordanis*, qui Legavit annuatim Conventui Libram Hall.

Stephani Conversi & Mon.

Werndrut Familiaris, quæ contulit Nobis Libram Hallens.

Adetheidis Familiaris Nostræ, de Heppenheim.

Wigandi de *Muntebur* Prebendari Nuhusensis, qui dedit Ecclesiæ XX. mald. Silig.

V. Idus. *Stephanus* Presbyt. & Mon.

Hezelonis Canonici S. Martini Wormat. qui contulit Ecclesiæ Nostræ LIII. Jugera Agri.

Gerdrudis Laicæ.

IIII. Idus. *Giselheri* Laici, hic dedit Vineam in Husin.

Meginlaici Laici, hic dedit Nobis Talentum.

Hugonis Laici de Lampertheim, qui dedit Conventui duas Libras Hallens.

* *Georgii Rorbach* Canonici hujus Congregationis.

Joannes de *Grunavv*, Germanus ejus *Georgius*, Soror *Elisabeth*, dederunt Albam S. Nazario in Remed. Animar. suar.

II. Idus. *WERNHERI* Episcopi Mersburgensis, hujus Petitione, Natalis S. *Maximi* Festivè apud Nos celebratur, & eadem die Fratribus ex ipsius Traditione plenum servitium datur.

Elsæ Laicæ.

Idus Jan. *KARULI* Imperatoris, hic Nobis Privilegium Libertatis & Curtem Indominicatam in Alesheym dedit cum appendiciis.

PETRI

PETRI Decani Ecclesiæ Nuehusens. qui dedit Nobis duos Jurnales Vineæ in Hentschuhisheim.

Rudolfi de *Benesheim*, Coloni nostri, qui contulit Conventui IIII. uncias annuatim super Area sua in Benesheim.

* *Johannis* Molendinatoris Familiaris Nostri.

XVIIII. Kal. Feb. *Anna* de *Vellenberg*, quæ dedit Nobis Calicem Argenteum ad Montem Omnium Sanctorum.

XVIII. Kal. *Greda VVobin*, quæ dedit Nobis unum flor. pro Remed. Animæ suæ.

XVII. Kal. *Liutheri* Presbyt. & Mon. hic dedit dimidiam Hubam in Phungestat, XXX. denarios Fratribus persolventem in Festivitate S. Stephani Proto-Martyris.

Elisabeth de *Michelstat* Uxor *Martini* quondam Cellerarii in Heppenheim, quæ dedit sex flor. ad Reformationem magnæ Crucis.

XVI. Kal. *Wernheri* ex Laico Mon.

Heytlindis Laicæ.

Richardi Plebani in Richenbach, qui legavit Conventui X. Uncias Hallens. super dimidia Huba in Elmanshusen.

XV. Kal. *HATTONIS* Archi-Episcopi ex Abbate nostræ Congregationis, Hic Sancto Nazario Virnheim, Riamnis, Wibilinga acquisivit.

XIII. Kal. *LUDEVVICI* Regis. Hic Sancto Nazario Prædium suum dedit in Scarra, Sunthove, Dienenheim.

Adelberti Laici. Hic dedit Vineam I. ad Capellam S. Michaëlis in Cella.

Drutvuibis Laicæ.

Luckardis, *Mechtildis*, *Juttæ* Laicarum.

Cunradi Laici.

XII. Kal. *Burchardi* Laici. Hic dedit Fratribus vineam I. in Virnheim pro se & Parentibus suis, ut inde Fratres habeant servitium.

Giselheri ex Laico Mon. Hic contulit huic Monasterio, centum Marcas puri Argenti, pro quibus obligavit nobis hæreditatem suam, scilicet Curiam, in qua ipse manebat cum suis pertinentiis, dimidiam Hubam Conradi cognomento *Cancum*-*Curtim* & suis pertinentiis. Hubam in Conzenbach, cum suis pertinentiis, præterea quidquid Rerum mobilium habere videbatur, moriens secum ad Monasterium contulit, absolutas etiam vineas, & quasdam in pignore obligandas nihilominus contulit.

XI. Kal. *Bertholdi* Laici.

Hedevvigis Conversæ.

Reginfridi Laici. Hic dedit Nobis Marcam.

X. Kal. *OTTONI* Imperatoris, hic Nobis Privilegium Libertatis dedit, & Mercatum in Wizenloch, Steine, Wirheim & Monetam in Brumat.

VVernheri Presbyt. & Mon.

Herradis Laicæ.

VIIII. Kal. *Adalberti* Laici. Hujus Frater *VVernherus* pro se, suisque Parentibus, & ambobus Fratribus, & Sororibus, dedit Hubam in Buobinesheim VI. uncias in Epiphania Fratribus persolventem, & insuper IIII. Jurnales in eodem Loco sibi oppignoratos pro uno Talento, ea ratione ut aut ipse, aut Repetitor eorundem Jurnalium, Fratribus rependat Talentum.

VIII. Kal. *Ebirhardi* Laici.

Bezechæ Laicæ.

Hermanni Laici. Hic constituit X. Urnas vini in Urebach in Anniversario ejus Fratribus ad Caritatem.

VII. Kal. *Landoldi* Militis.

Gernoldi Laici, hic dedit Nobis VIII. Jugera agri in Ludenbach Superiori.

Elisabeth Sororis nostræ Congreg.

JOHANNIS de *SPANHEYM* quondam Præpositi hujus Loci, qui fideliter Rexit Ecclesiam Nostram.

VI. Kal. *JACOBI* hujus Ecclesiæ olim Præpositi, *Jacobi* & *Alheidis* Parentum suorum, in quorum Anniversario Conventus habet IIII. Libras.

V. Kal. *KAROLI* Imperatoris. Hic Locum nostrum de Libera manu in Regalem Mundeburd. suscepit & cum Privilegiis sublimans, Oppenheym & Heppenheim & vineam in Hostetin cum omni Integritate Liberali manu tradidit.

VOLCMARI Abbatis.

VVERNHERI Comitis. Hic Bybiloz cum Ecclesia & Zullistein cum Portu, & omni integritate, & XCV. mancipia dedit & Prædium suum in Wattenheim, & Vineam in Weinheim.

IIII. Kal. *Berolfi* Pueri.

Machtildi Monialis.

VOLMARI Abbatis Hirsaugiens.

Ludgardis Sanctimonialis in Steinbach.

ALEHOLFI Abbatis Fuldensis.

III. Kal. *Arnoldi* Laici. Hic dedit Nobis Carratam vini.

* *Grede* de *Hochhusen* Monialis in Steinbach.

II. Kal. *Henrici* Conversi.

Hermanni Mon. & Inclusi.

RUPERTI Senioris Comitis Palatini Reni. Sacri Romani Imperii Electoris & Bavariæ Ducis, qui Nobis Benevolè & gratiosè Oblationes suas & Offertoria sua Personaliter obtulit & præsentavit ad Montem Omnium Sanctorum, in Festo eorundem singulis Annis, & Eo Absente Nobis dari & præsentari postergato omni Subterfugio disposuit, & curavit, vita dum præsens, vegetavit ejus Corporis artus.

FEBRUARIUS.

Kalend. *Henrici* & *Dauconis* Presbyt. & Mon.

Craftoni Militis, qui dedit Nobis Libram & *Sevelingis* Uxoris ejus.

Nicolai Molitoris de Heppenheim Confrater Noster, qui multa Bona fecit Monasterio Laurissensi.

IIII. Non. *CUNRADI* Regis.

Juttæ Laicæ.

Johannis & *Margaretæ* ejus Legitimæ, qui tradidit Ecclesiæ Crucem, quæ venit ab Alexandria, & crevit ibidem in Terra.

III. Non. *Dudelini* Conversi & Mon.

Svvikeri Armigeri de Castro Heidelberc.

Ber-

Bertoldi & *Basiliæ* de Winheim.

Nonas. *Bervvelfi* Presb. & Mon.

Theodorici Conversi.

Reginbodonis Laici.

Adelheidis de Oppinheim.

Elisabeth de *Stralenberg*, hæc Legavit Conventui XL. mald. Silig.

VIII. Idus. *GODEBOLDI* Comitis Junioris, hic dedit Vineam I. in Bensheim.

VII. Idus. *SAMUELIS* Episcopi & Abbatis.

Cunradi Laici.

CUNEGUNDIS Reginæ; hæc dedit Gingen ex Integro.

CUNEGUNDIS Abbatissæ.

Henrici de *Narheim* Armigeri.

IIII. Idus. *REGINNOLDI* Sacerdotis & Abbatis.

Godescalci Laici.

Rudegeri dicti *Schellenbuch* Armigeri de Heppenheim, qui Legavit Nobis Arma sua & Omnia Bona sua in Heppenheim sita; *Hedevvigis* Legitimæ ejusdem.

Idus Feb. *HELMERICI* Abbatis. Hic Pavimentum stravit, & Ciborium à Domino *Gudelando* inceptum perficiens, cum Principali Altari, Auro & Argento decoravit.

XVI. Kal.Mart. *Kunegundis* de *Aschaffenburg*, quæ contulit Sancto Nazario X. flor. in Auro ad unam Monstrantiam, pro Remedio Animæ suæ suorumque Parentum.

XV. Kal. *DRUTMARI* Abbatis. Hic, istinc Prelatus Novæ Corbejæ, Congregationi, composuit Sermonem & Cantum in Honorem S. Nazarii.

CUNRADI Comitis,

Patri Laici. Hic dedit Nobis dimidiam Hubam in in Lampertheim.

Jacobi Plebani de Birstad.

Adelheidis Conversæ.

* *Elsebuæ* de *Vinheim* pauperculæ Mulieris; quæ legavit Nobis totum, quod habuit, & erat in valore X. Librarum.

XIIII. Kal. SIGIFRIDI Archi-Episcopi.

Ansehelmi, *Gudæ* Laicorum. Hic oppignoravit Nobis Res suas in Hemmingesbach CL. marcis.

XIII. Kal. *Cunradi* Militis.

Mathildis Hæc dedit Nobis Vineam in Winheim.

* *Barba* Laica de Waltmichelbach, quæ dedit Nobis Mappam.

XII. Kal. RUPERTI Comitis; hic fuit Maritus Dominæ *VVillisvvindæ*.

Ebbonis Conversi.

Hartlibi Laici, hic dedit Fratribus duo Jugera in Bubensheim.

X. Kal. *Dudæ* Laicæ. Hæc dedit Fratribus Stolam Argento textam.

Alheidis dictæ *Giselherin* quæ dedit Nobis vitulum.

Arnoldi Laici de *VVinheim*, qui Legavit Conventui nostro X. Capones & X. Solidos Hallens. & IIII. Jugera Agrorum in Heigenesbach cum consensu & Libera Voluntate Uxoris suæ.

VIIII. Kal. HEINRICI Præpositi Ecclesiæ Laurissensis.

Wernheri & Uxoris ejus.
Wolfhardi & *Gutæ* Uxoris ejus de *Cuingenburg*, hi dederunt annuatim IIII. maldra Siliginis,
Hermanni dicti *Longi*, qui contulit Nobis dimidium Jurnalem vineæ in Cuingenburg.
Idæ Laicæ de *Narheim* Filiæ *Arnoldi* Militis de *Stokheim.*

VI. Kal. HILDEGARDIS Cometiſſa de Kazzenelenbogen.

V. Kal. *Hermanni* de *Werle* & *Jutæ* Uxoris ejus in Bensheym, qui Legaverunt Conventui Noſtro dimidiam Amam vini annuatim ſuper Vinea ſita in Heppenheim, & quando prædictum vinum non datur, tunc prædicta Vinea cedet Conventui Noſtro liberè & ſolutè.

IIII. Kal. SALEMANNI Abbatis. Hic Nobis Privilegium Libertatis à Tribus Romanis Pontificibus BENEDICTO, JOHANNE, GREGORIO expetiit & Strata pavimenti perfecit, & Moralia in tribus Voluminibus complevit, & ut de reliquis taceamus, ſcilicet duobus Nolarum circulis, tribus Libris, Ciborio, Cruce magna, quæ omnia velut alter Salemon puro veſtivit auro, ſolam Altaris Tabulam fecit XXXII. Talentis puriſſimi Auri obrizzatam, & CCC. Lapidibus decoratam.
Egilolfi Mon. & Diac. Hic dedit Nobis Bibliothecam in uno Codice. Duas Carratas Vini. Talentum Argenti & Caſulam.

II. Kal. CANCURI Comitis.
ANGILÆ Comitiſſæ. Hæc Uxor Filii Dominæ WILLISUVINDÆ Sancto Nazario omnem Dotem ſuam in Byrſtat. dedit.
Obiit PHILIPPUS Comes Palatin. Reni. Dux Bavariæ S. R. Imp. Princeps, Elector, Archi-Dapiferque.

MARTIUS.

Kal. Hac Ebdomada celebrabitur Memoria Parentum Fratris *Joannis* de *Wormatia* videlicet *Hartungi*. *Demudes*. *Alheidis*. A quibus Conventus annuatim habet XII. mald. ſitus.
Wernheri Laici. Hic dedit unam Hubam in Waltenhuſon & duas partes Eccleſiæ in Berebach Superiore.
GEBEHARDI Epiſcopi & Abbatis.

V. Non. *BERTOLFI* Comitis.
Joannis Cantoris Eccleſ. S. Martini Wormat. & *Joannis* Plebani in Morlebach, ambo de Lanisheim, qui Legaverunt Conventui II. Libras Hallenſ. in Anniverſario ſuo.

IIII. Non. *Heinrici* Militis, hic dedit nobis XX. Jugera agri in Rorheym majore,

III. Non. *RUTGANGI* Archi-Epiſc. Metenſis. Hic Locum noſtrum primus fundans, Fratri ſuo GUNDELANDO commiſit & B. Nazarium Nobis Patronum adduxit.
BURCHARDI Abbatis.
Friderici Laici. Hic dedit Nobis alterum dimidium Jurnalem agri in Rorheym minori.
Gozdrudis Laicæ.
Lipmudis Laicæ.
Cunegundis Converſæ.
Liſæ Laicæ, de *Stockheim*, quæ legavit Nobis duos Jurnales Vineæ ſitos in Heynesbach.

II. Non.

II. Non. *Volquini* Conversi.

Heydevvigis dictæ de *Kranvvelsen*, quæ Legavit Conventui Libram Hallensium.

Dyemonis Laicæ de *Rorheim.*

Non. *Friderun* Conversæ.

Budæ Laicæ, hæc dedit Nobis pallam Altaris.

VIII. Idus. *Cunradi* Dapiferis de *Starkenberg*, qui contulit Ecclesiæ Equum suum & Arma sua.

Hernesti Laici. Hic dedit Nobis III. Hubas in Altorf cum omnibus appenditiis suis.

VII. Idus. SIFRIDI Archi-Episc. Mogunt.

Folmari Sacerdotis.

Willeburgi Conversi. Hic dedit Fratribus IIII. Uncias in Anniversario suo.

VI. Idus. FRIDERICI Presbyt. & Abbatis.

Basiliæ Laicæ, hujus Maritus *Burkardus* dedit Nobis V. Jurnales Agri in Rotheym majore.

V. Idus. *Adelberti* Militis.

Luzvvib. Laica, hæc cum Viro suo *Heinrico*, Vineam unam in Hemysbach Fratribus dedit eo tenore, ut singulis annis, quousque vixerit, in palmis unciam solvat, & post mortem amborum, ex integro ad utilitatem Fratrum veniat.

IIII. Idus. HULABERTI Abbatis. Hic Domino *Reginbaldo* Substitutus, Cognatos suos plus æquo dilexit, & prædia Monasterii scilicet Hugenheim, Crustilla. Gronovva, Ludenbach, Sahsenheym, Buriselden, Heidebach, & vineas in Dossenheim.

Ortrudis Laicæ.

Mahtildis Conversæ.

II. Idus. EINHARDI Abbatis; hic Sancto Nazario Cellam Michilinstat cum C. Mancipiis & Omni Integritate dedit.

Id. Mart. *Crafftonis.* Hic dedit Nobis Vineam in Heimmingesberg.

Hic celebratur Obitus Omnium Benefactorum.

XVII. Kal. Apr. *Henrici* Laici. Hic dedit dimidium Jugerum Vineæ in Heppenheim.

Geruvvin Laicæ. Hæc dedit in Sahsenheim duas partes Ecclesiæ. Hubas XI. Mansos V. Nemus dimidium. Molendinum I. XL. Jugera Vinearum & XI. Jugera de prato & mancipia XXX.

Hartmanni de *Cronenberg*

XV. Kal. *Symonis* Laici. Hic dedit vineam in Heppenheim.

Henrici & Uxoris ejus *Gutæ.* Hi dederunt XL Uncias ad Calicem.

Guthæ Sanctimonialis.

XII. Kal. *Lutheri* Laici, hic dedit Curtem in Liuthereshuson, cum Ecclesia & omnibus ad eam pertinentibus, & in Confinibus Locorum. Hubas XLVIIII. & dimidiam. Jurnales XVI. Vineas III. Molendina V. & centum & duo mancipia absque Filiorum Numero.

XI. Kal. * JOANNIS LINCK olim Præpositi, qui multa Bona fecit Monasterio, piæ Memoriæ, qui etiam comparavit Librum *Catholicon* pro V. florenis.

IX. Kal. *Wernheri* Laici, hic pater *Gerardi* Senioris, dedit Hubam in Waldorfeshuſon in uſus Eccleſiæ perſolventem I. Talentum.

VII. Kal. HEINRICI Abbatis.

Conradus de *Dudenburch* pro Remedio Animæ, Vineam in Urbach dedit.

* *Joannis Bache* Armigeri de *Mumelingen* & *Eliſabeth* Uxoris ſuæ, qui dederunt II. ſolid. perpetui Cenſus in Anniverſario eorum.

VI. *Ezzoni* Militis ex Laico Mon.

Moda Laica, hæc ejusque Maritus *Engilhelmus*, præter unam Puellam excipientes de ſuis Rebus, omnia, quæ habuerunt, S. Nazario tradiderunt.

GERDRUD Abbatiſſa.

V. Kal. OTTONI Abbatis.

Eberhardi & *Mezzæ* Laici, Ortolani noſtri.

IIII. Kal. *Ertmari* Laici, hic dedit Nobis Curtem in Lorſa, de qua dabuntur XXX. Denarii.

Gertrut. hæc dedit Vineam in Winheim.

III. Kal. *Mergoti* Laici. Hic dedit Nobis Equum.

Gerhildis Incluſæ.

Herbordi Converſi. Hic dedit IIII. Hubas in Gernsheim pro ſe & Uxore ſua.

II. Kal. *Hedvvigis*, *Alheidis*, *Werendrudis*, *Irmelæ*, hæ dederunt Nobis Pſalterium.

Tulmanni Laici ac Familiaris Noſtri, Civis Wormatienſis, hic cum Uxore ſua *Gudela*, dederunt Conventui Noſtro Omnia, quæ habuerunt, & Jurnalem vineæ in Heigenesbach, ac domum ſpecialem dictam ad Tiliam in Wormatia.

APRILIS.

IIII. Non. Commemoratio Domini WERNHERI Archi-Epiſcopi Moguntini.

Gumbirn Laica, hæc dedit Nobis Vineam in Heppenheim.

Non. Ap. CUNRADI Præpoſiti hujus Eccleſiæ, qui bene fecit huic Eccleſiæ.

VII. Idus. BOBBONI Abbatis. Hic Calicem Magnum Aureum cum patena, & Stolam Auro textam fecit.

VI. Idus. *Buoto* Presb. hic Caſulam candidam, & Stolam Auro textam dedit, & multa alia intrinſecus & extrinſecus ad Eccleſiæ Ornatum ſimul & Utilitatem fecit.

V. Idus. *Adalberi* Presb. hic dum Scolis Noſtris præfuit, Libellum de Miraculis Sancti Nazarii compoſuit.

Arnoldi Laici, hic dedit Nobis Vineam I. in Heningesbach.

IIII. Idus. *Wiberti* Laici, hic dedit dimidium Jug. Vineti in Henningesbach.

Helevvici ex Laico Mon. hic dedit dimidiam Hubam in Heppenheim.

II. Idus. *Symonis* Laici de *Saraponte*, Bonæ memoriæ.

Idus. Ap. *Petri* Archi-Presbyt. de Bensheim.

Hildegundis Laicæ de *Bensheim.*

Ulini Portarii, qui dedit Nobis I. florenum.

XVIII. Kal. Maj. GERTRUDIS Reginæ.

Gudæ Converſæ.

Johannis

Johannis Laici Bonæ memoriæ, ac Specialis Familiaris Nostri, qui vivens Conventui bene fecit, & post Mortem XIIII. Libras Nobis dedit, ad emendum perpetuam Pensionem.

XVII. Kal. *Ingrammi* Laici. Hic dedit Vineam I. in Henningesbach.

XVI. Kal. *Engilfridi* Conversi.

Edelindis Laicæ.

Dinevvibæ Conversæ.

XV. Kal. BERTOLDI Comitis Junioris.

Matheldis Laicæ, quæ dedit Nobis dimidium Jugerum Vinearum & Mantellum unum.

XIIII. Kal. Hic Obitus Sancti LEONIS PP. hic Leo PP. XVIIII. Kalend. Novembr. consecrans Variam Ecclesiam cum Villa Bettenkircha dotatam, interdixit, ut nullus exceptis Fratribus nostris ad medium Altare Missam cantetet, nisi prius Licentiam ab Abbate vel Decano acciperet.

GODEBOLDI Comitis.

XII. Kal. *Godefridi* Armigeri de *Lichen*.

XI. Kal. BERNGERI Sacerdotis & Abbatis.

VICTORIS PP. III.

Arnoldi Militis de *Stockheim*, qui Legavit Nobis Arma sua & Balteum unum, & II. Jurnales Vineæ sitos in Heimbach.

X Kal. *Hugonis* Militis, hic dedit Vineam I. in Winheim, & Uxor ejus *Frowecka* Calicem argenteum.

Bertholdi, ex Laico Mon. hic dedit Nobis Hursnium & Equum, & Balteum unum, & Arma sua.

Dineburgis Conversæ, hæc dedit Nobis velum circa Altare.

Elisabeth de *Menboteshein*, quæ dedit Nobis Vineam apud Rivum Wantphach sitam.

VIIII. Kal. *Mergardis* de *Winheim*, quæ Legavit Ecclesiæ XII. Jugera Agri minus quartali, & I. Jug. Vinearum & Domum, de qua X. Solidi, & Hortum, de quo II. solidi dantur annuatim Conventui nostro.

Thillemani Filii Scuteti de Laurissa, qui legavit Nobis Arma sua & XLIIII. Hallens.

VIII. Kal. *Gerhardi* Militis, hic dedit in Leunheim III. Hubas persolventes octo uncias & I. Vineam tantæ Fertilitatis, ut olim Sacramento confirmatum sit, quod decem Carratas daret.

VII. Kal. HERMANNI Abbatis.

Gundelahii Laici, hic Fratribus Vineam unam in Winheim contradidit.

Wernheri Militis de *Birgenstat*.

* *Joannis* quondam Coci Domini Præpositi, qui dedit Conventui omnia Bona sua, & hoc erat in valore XII. Librarum.

VI. Kal. *Friderici* Laici, hic dedit Nobis Vineam unam in Heiminesbach.

Gudæ Sanctimonialis.

* JOHANNIS AMELLE quondam Præpositi Ecclesiæ Laurissensis.

* *Ulrici* de *Lindenfels* Militis, ac *Cunegundis* ejus Legitimæ, hi dederunt Ecclesiæ duas Vineas, in Hemmesbach unam, & aliam in Ludenbach, cum uno Prato, & centum Libras Hallenses.

IIII. Kal. ADALBERTI Episcopi & Abbatis, hic Gernheym ex Integro dedit.

III. Kal. Raffoldi Comitis, hic Totum, quod habuit, in Winheim dedit, cum XLIIII. Mancipiis.

Raffoldi Laici, hic etiam Prædium suum dedit in eadem Villa & VI. Mancipia.

Waltheri Laici de *Stockheim.*

Alheidis Uxoris *Gerlaci* de *Heppenheim*, qui ibidem pariter tradiderunt Ecclesiæ, Omnia, quæ habuerunt.

II. Kal. *Henrici* Laici & Militis.

Hildegardis Reginæ.

Ludevici quondam Scuteti in Laurissa, qui dedit Conventui VII. Uncias Hallens. & V. Cappones super Domum Lapideam & Hortum ibidem.

MAJUS.

Kal. *Mechtildis* Laicæ, hæc dedit partem Vineæ in Benheim.

VI. Non. *Diemonis* & *Udalrici* & *Bertolfi* Abbatum. Hi Monasterium consecrare fecerunt.

Geroldi Senioris, Hic Nobis Equum dedit.

Machtilidis Conversæ.

V. Non. *Burchardi* Militis, ex Laico Mon. & Subdiac.

IIII. Non. *Mazelini* Presb. & Abbatis Burensis.

Goteberti Laici. Hic dedit Vineam I. in Heimenesbach.

III. Non. *Wilhelmi* dicti *Straz* Decani Ecclesiæ S. Victoris extra Muros Moguntinenses, qui contulit huic Ecclesiæ prætiosum Ornatum, cum omni suo Apparatu, & cum hoc donavit XL. florenos in Auro, pro una Cappa serica, ob Remedium Animæ suæ, & Omnium Parentum suorum.

Non. Maj. *Ottonis* Imperatoris. Hic Nobis Privilegium Libertatis dedit in Heimesbach, & XXX. Hubas in Bruomath, & Mercatum in Wizzenloch: Hic etiam constituit, ut inter Ministeriales & Familiam in Bruomath compositio, quæ vulgò dicitur *Wette* in qualicunque causa, non nisi ad IIII. Denarios illius monetæ procedant.

VIII. Idus. Ogoni Abbatis. Hic Nobis Privilegia Libertatis à Romano Pontifice Leone impetravit, & omnimodis Fratrum Utilitatibus prospiciens, verus Pater Monachorum & dici & esse curavit.

Geroldi & Folcnandi Abbatum.

Heinrici de *Immehagenhove* in Moguntia, qui Legavit Libram Hallens.

VII. Idus. Bruningi Abbatis, Hic Ornatum Ecclesiæ in Cappis adauxit & Bettenkircha acquisivit.

Hildeberti Laici, hic dedit Vineam in Heimmesbach, de qua solvit Uxor sua VI Denarios dum vivit; ea mortua in usum Fratrum.

Symonis Episcopi Wormaciensis, qui dedit Nobis maldrum Papaveris, in Anniversario ejus super Hortum Tuliveschcim, & IIII. Uncias.

VI. Idus. *Adelhardi* Laici; hic dedit Nobis Vineam in Heppenheim.

III. Idus. *Elisabeth* Conversæ.

Margaretæ Guesegerne, quæ dedit Nobis II. Pallas.

Getzen de *Lindenfels*, quæ dedit unam Pallam.

Idus Maj.

Id. Maj. *Hugoni* Sacerdotis. Hic dedit Nobis dimidiam Hubam in Hetenesheim Fratribus persolventem XV. maltaria, ut Fratres exinde in die Obitûs sui habeant servitium.

Wernheri Scriptoris Wormatiensis Ecclesiæ, Familiaris nostri.

XV. Kal. Jun. *Anshelmi* ex Laico Monachi, hic primò Cellam Nuvenburg fundavit.

XIIII. Kal. *Hugoni* de *Lambertheim*, qui dedit Nobis Vineam in Heinengesbach.

XIII. Kal. *RICHARDI* Presbyteri & Abbatis.

XII. Kal. *Rentuvvini* Conversi.

Agnetis Sanctimonialis.

Alheidis Matris, & Familiaris Nostræ de *Sahsenheim*, quæ & sua dedit Monasterio Laurissensi.

* *VLRICI* dicti *ECHTER* olim Præpositi hujus Loci, qui multa Bona fecit huic Monasterio.

XI. Kal. *Berchtoldi* Laici. Hic dedit Nobis Vineam unam in Sundernbach.

Kraftonis Armigeri de *Suntheim*, qui dedit Nobis Equum & Arma sua.

X. Kal. * *Henrici* Armigeri de *Svvinheim* & ejus Legitimæ, qui vivente corpore, & sano, DEO & S. Nazario Omnia Bona sua immobilia Jacentia & situata in terminis Bensheim, in valore mille florenorum, liberè & matura Voluntate contulit, & dedit, ob Remedium Animæ suæ, & suæ Legitimæ.

VI. Kal. *Conradi* Laici. Hic dedit pro Remedio Animæ suæ, III. Jugera Agri in Rorheim majore, ea Conditione, ut Uxor sua quamdiù vixerit, persolvet in Festo S. Michaëlis Fratribus unum *Hatheil* Tritici & dimidium & si Heredes post mortem Uxoris dare neglexerint, Fratres exinde facient quod voluerint.

IIII. Kal. *BABBONI* Abbatis.

LUTFRIDI Abbatis.

III. Kal. *Wolfgangi* Militis.

II. Kal. *Ludevvici* Militis. Hic dedit Nobis dimidiam Hubam in Langvvandin.

Izmanni Laici. Hic dedit Vineam unam in Heppenheim.

JUNIUS.

III. Non. *Cunradi* Laici. Hic dedit Nobis Equum & Arma sua.

LUTGARDIS Comitissæ.

II. Non. *CUNRADI* IMPERATORIS. Hic dedit S. Nazario Omne suum Regale Jus, & Mancipia ad Sannita pertinentibus.

Adelrudis Laicæ, hæc dedit Nobis Vineam in Burckhelden.

Nonas. *Eingilfridi* Presbyteri, hic dedit Fratribus, Proprietatis suæ Villam Wizericheßtal dictam, sitam in monte Burckhelden.

GODEBOLDI Abbatis S. MARIÆ Amorbach.

Ruberti Militis.

IIII. Idus. FRIDERICI IMPERATORIS.

Rudegeri Conversi.

Emichonis Laici. Hic dedit Nobis Equum & Arma sua.

Mergardis Laica. Hæc dedit Nobis Uncias II. Hallensium.

II. Idus. *Gudæ* Sanctimonialis.

Mechtildis, quæ viva, dedit Nobis Casulam.

Cunradi Laici; hic dedit Nobis Dimidium Jugerum Agri in Vurbach.

XVIII. Kal. Jul. GERHARDI Abbatis.

Bervvelfi Laici. Hic dedit Fratribus unam Vineam pro Remedio Animæ suæ, in Hemmesbach.

Ludevvici Laici. Hic & Frater suus *Nibilunc* dederunt Nobis Pratum unum in Hepperheim.

XVII. Kal. HENRICI Primi Præpositi hujus Congregationis, de Ordine Præmonstratensium, & BURCHARDI tercii Præpositi ejusdem Ordinis.

XIIII. Kal. *Mechtildis* Laicæ, hæc dedit Nobis Jugerum Agri in Gernsheim, juxta Frenkenevelt.

Folmari Opilonis Nostri, qui Legavit Conventui Nostro VI. Uncias Hallens.

XIII. Kal. *Johannis* dicti *Neisegast*, qui Legavit Conventui in perpetuum XX. Maldra Siliginis super Bonis suis in Gernsheim sitis.

XII. Kal. *LUDEVVICI* IMPERATORIS; Hic Nobis Privilegium Libertatis & Lauginiga ex Integro, & Ecclesiam in Siggenheim dedit.

XI. Kal. *Agnetis* Familiaris & Hospitæ nostræ de Moguntia.

X. Kal. ADELBERTI Archi-Episcopi.

VVolframmi Laici. Hic dedit Nobis Hubam unam in Rorbach.

VIII. Kal. ARNOLDI Archi-Episcopi Moguntini.

VII. Kal. *ANHELMI* Abbatis. Hic Pater, in monte Habrahæ, pro desiderio Regni Celestis, & in augmentum Honoris hujus loci, novam Cellam construxit, & decem Fratribus necessaria sufficienter inibi acquisivit, & S. Nazario Optimam Cappam Auro textam condonavit, & Fratribus ad Karitatem Caratam vini in Festivitate S. Nazarii constituit, & dimidium Talentum in Festo Pentecostes, & maldrum Caseorum, & centum Ova & Talentum in Anniversario ejus contradidit.

V. Kal. *Lukardis* Laicæ de *Hemminingesbach*, quæ dedit Conventui Jugerum vineæ.

JULIUS.

Kalend. HEINRICI Abbatis.

Hartmanni Adolescentis de *Lampertheim*, quæ dedit Nobis duo Jugera Agri, & Equum.

Cunradi de *VVinheim* & Uxoris ejus *Adelheidis*, qui dederunt Albam.

VI. Non. *MEGINHARDI* Abbatis.

* *Hartmanni* Armigeri.

V. Non. *Engilmari* Laici. Hic dedit Nobis Partem Vineti Bennesheim.

Agnetis Dapiferæ de *VVinheim*, quæ dedit Nobis Albam.

IIII. Non. *Margaretæ* Laicæ, Uxoris quondam Domini *Hartmanni* de *Cronenberg* Burgravius in *Starkenberg*, quæ Legavit Conventui CC. Libras Hallens. pro Remedio Animæ suæ, & suorum Parentum videlicet *Cunradi* dicti *VVisriht*, & *Petrissæ*.

III. Non. *Hadevvigis* & *Hazzegæ* Laicarum, hæ dederunt S. Nazario duas Pallas Altaris, & Mensale.

VIII. Idus

VIII. Idus Julii. *Friderici* Presbyteri & Abbatis.

Hartmanni dicti *Beyer*, Burgravii quondam in *Starkenberg* & *Grede* Uxoris ejus, qui dederunt S. Nazario Pannum de Genealogia & de Infantia Salvatoris ac de Passione ejus, & Casulam, & prædicti Pannus & Casula, sunt in Valore XXXIII. florenorum.

V. Idus. *Herbordi* Militis de *Vrberg*, qui Legavit Nobis IIII. Maldra Tritici annuatim.

III. Idus. HEINRICI IMP. Hic Nobis Privilegium Libertatis dedit & Dittinesheim, Bannúmque Silvatum, & Mercatum in Oppenheim, & Edictum inter Nos & Wormatiam fecit.

II. Idus. SIGEHARDI Abbatis. Hic constituit Fratribus in Anniversario suo, Octo uncias de Decimatione in Hantschuesheim.

XVI. Kal. *Gerdrudis* Inclusæ.

XI. Kal. BERTHOHI Sacerdotis, & Abbatis Fuldensis.

Bertoldi Laici. Hic dedit Nobis vineam in Hennesbach, in Monte, qui dicitur Alterberc.

IIII. Kal. CONRADI Abbatis.

III. Kal. ADALBERTI Abbatis; hic Fratribus ad Supplementum Servitii ipsorum in Julio, constituit annuatim dari Caritatem vini in Heppenheim, pro qua Dominus Abbas ANSHELMUS dedit vineam unam in Heppenheim.

Elisabethæ Begginæ.

AUGUSTUS.

Kalend. GERBODONI Abbatis, hic Nobis Privilegium Libertatis à Romano Præsule SILVESTRO expetiit & Pavimentum usque in medium perfecit, & Utilitatibus Ecclesiasticis sollertissimè invigilans, Calicem magnum aureum, Lampadésque quatuor argenteas, aliáque perplura dando, Ornatus Ecclesiæ adauxit; & Edificia quamplurima circumquaque Augmentavit & Construxit.

IIII. Non. *Basiliæ* Puellæ, hæc dedit sex Jugera Agri in Winheim.

Nonas. *Stephani* Militis de *Cuvingenburg*, qui Legavit Nobis Bona sua in Velden.

VII. Idus. HEINRICI IIII. IMP.

Judæ Sanctimonialis.

VI. Idus. *VVolframmi* hic dedit Nobis III. Jugera Agri in Superiori Rorheim, pro remedio Animæ suæ.

V. Idus. *CUNONI* Ducis.

III. Idus. *Thederici* de *Sahsenheim* Familiaris Nostri, qui contulit omnia quæ habuit, Ecclesiæ Laurisheimensi.

II. Idus. *Petri* Cerdonis & *Alheidis* Uxoris suæ, qui dederunt unam Albam & tres Pallas.

XIII. Kal. LUDOVICUS REX Junior. Hic in Winheim Hubas III. ex toto tradidit sibique Sepulturam juxta Patrem in Ecclesia Elegit.

Idæ Laicæ, quæ Legavit Conventui Tunicam valentem IX. uncias.

XII. Kal. *Joannis* Præpositi de Willerat, Canonici Ecclesiæ Moguntinæ, qui dedit Nobis Calicem argenteum.

X. Kal. ENGILBERTI Abbatis.

VIIII. Kal. ADALUNGI Abbatis. Hic auream Crucem cum preciosissimis Lapidibus perornans, Altare Dominicum IIII. Tabulis argenteis inclusit. & alia fecit ejusdem Operis.

Eberhardi Laici, qui dedit Nobis omnia Bona sua in Agris, & Vineis, & de illis Bonis, dedit Conventui II. Jugera Vinearum.
Godefridi Sacerdotis in Florido Horto Professi; pro Reformatione hujus Monasterii huc directi.

VIII. Kal. *Arnoldi* Laici. Hic dedit Fratribus Vineam in Hemmesbach.
ELYSÆ Comitissæ. Hæc dedit Nobis Prædium II. Libras persolventem.
Conradi dicti *Echter* Armigeri, qui dedit Nobis X. flor.
Luckardis Laica, hæc dedit Nobis Vineam I. in Weinheim.

VI. Kal. GERLACI Præpositi hujus Congregationis.

V. Kal. LUDEWICI II. IMP. hic dedit Nobis Privilegium Libertatis, & Navim Wormaciæ, & Prædium suum in Sehem, & Bickenbach, Cauben, Gozbodesheim, cum CXLV. Mancipiis.
Gyselheri Laici, hic dedit Jugerum Vinearum & Carratam Vini.

IIII. Kal. *Juddæ* Laicæ, hæc dedit Nobis Curiam in Benneshcim solventem XV. Denarios & II. Capones in festo S. Martini & V. Jugera Agri in Campo, qui dicitur Hegenheim.

III. Kal. *Godefridi* Stammelarii, dedit Nobis Equum.
WILLISUVINDIS DEO Sacrata. Hæc cum Filio suo CANCUR Comite, Prædium suum Laurissam, Archi-Episcopo Metensi Ruotgango, ad Instituendam Monachicam Vitam dedit, & Hagenheim ex integro, Mansumque unum in Moguncia cum V. mancipiis, & Basilicam in Scarra, cum XV. mancipiis, ad supplementum dedit.
Machtildis Laica.

II. Kal. *Wernheri* Conversi.
Gerhardi Militis. Hic pro se, & Patre suo dedit Hubas V. Areas IIII. virgales II. & vineam I. in Walahestat minore.
* PETRI Sacerdotis de LORCHE, quondam Præpositi hujus Ecclesiæ, qui multa Bona fecit huic Ecclesiæ.

SEPTEMBER.

III. Non. LIUTHERI Episcopi & Abbatis.
FRIDERICI Illustris Pueri. Hic Filius *Conradi* Palatini Comitis de Reno.
Cunonis Laici. Hic dedit Nobis Equum in prætio trium Talentorum.

II. Non. Hic celebratur Anniversarius quondam ***Rudolfi***, qui fuit Pater *Gudelmanni* Archi-Presbyteri in Bensheim, de quo habemus post decessum ejusdem Gudelmanni V. mald. Siliginis.

Nonas. HEMIRCHONI Comitis; hic Filius *Cancur* Comitis; Facta de hoc Loco quasi hæreditaria Proclamatione in præsentia Magni KAROLI, abdicavit se de hoc eodem, visa & recognita Parentum Traditione; unde & apud Nos habetur certa Evindicatoria ab ipso Rege tradita.
Hartlibi Conversi, hic dedit Nobis Vineam in Winheim.

VIII. Idus. *Lukardis* Puellæ.
Demudis Laicæ, hæc cum Viro suo, dederunt Nobis II. Jurnales vineæ in Winheim.

VI. Idus. *Abbonis* Laici, hic dedit Fratribus vineam unam in Bennisheim pro Remedio Animæ suæ, & Velum bonum ad Ornatum Ecclesiæ.

IIII. Idus.

IIII. Idus. *MARQUARDI* Abbatis.
Eberhardi Laici. Hic dedit Nobis Vineam I. in Wynheim.
XVIII. Kal. Oct. *LULLI* Archi-Episcopi.
* Commemoratio *Hildegundis* quondam Reginæ Wormaciensis, quæ fundavit Missam & IIII. Anniversaria in Anno.
* Item *EBERHARDI* de *WASEN* Præpositi Laurissens. Ecclesiæ, qui multa Bona administravit huic Ecclesiæ.
XVII. Kal. *Walberti* Sacerdotis; hic Fratribus Hubam in Blanckestat dedit.
Sifridi Militis. Hic dedit Nobis Militaria Arma.
XVI. Kal. *Emmehardi* Campanarii in Heppenheim; hic dedit Nobis unum Jugerum Vinearum in Ovenberch, & quartam partem Vineæ in Berrendal.
XIIII. Kal. *Heilevvibis*. In hujus Anniversario dabuntur Fratribus IIII. Unciæ de Decima quadam in Henscuesheim.
Juttæ Sororis nostræ, hæc dedit Nobis Vineam I. in Bennesheim.
XIII. Kal. *Henrici* Militis de *Henscuesheim*, qui dedit Nobis II. Lib. Hallens.
* *Eberhardi Schabel* de *Bobenhausen* Præpositi hujus Ecclesiæ.
* *Alheidis* Pincernæ de *Erpach*, quæ dedit Nobis pro Remedio animæ suæ XX. flor. & Pittarium argenteum cum coopertorio argenteo in valore VII. florenorum.
XII. Kal. DEGINHARDI Abbatis.
IX. Kal. *Hermanni* Laici. Hic dedit Nobis unum Jugerum & dimidium Vinearum in Ludenbach.
Bervvelfi Laici. Hic dedit nobis vineam unam in Hemmesbach.
Dominæ *Hildegardis* de *Bingia*.
VIII. Kal. *PIPPINI* REGIS.
Adelheidis, pro hujus Anima dedit *Godefridus* maritus ejus Vineam in Heppenheim.
V. Kal. *Hilderici* Laici, hic dedit Nobis vineam in Heppenheim, unde Heredes sui dant duas Sittulas vini.
IIII. Kal. *LOTHARII* IMP. Hic dedit Sancto Nazario Prædium suum in Gamita.
HEINRICI Abbatis. Hic dedit Calicem deauratum, Turibulum aureum, Buccinam argenteam, ampullas argenteas, ad Ornatum Altaris; & vineam in Hemmesbach in Anniversario suo usui Fratrum constituit: præterea XIIII. Cappas. III. Casulas, Dalmaticam, Stolas II. auro textas, & III. simplices ad decus Ecclesiæ contulit, Muros dirutos restauravit, Pontem exstrui, pluraque ædificia intus & Foris renovari fecit, ac cellæ in Nivvenburg tam in ædibus, quam in Possessionibus prospexit plurimum.
II. Kal. *Buobboni* Militis.
Eberhardi Laici, hic dedit nobis vineam unam in Cellen.

OCTOBER.

Kalend. RICHBODONIS Archi-Episcopi & Abbatis. Hic primus Claustrum nostrum Muris circumdans, & Dormitorium cum Ecclesia triplici ante ipsam fundans, Cancella hinc inde, circa Requiem Auro & Argento mirificavit, pavimentúmque sublimans, coram Altari decoravit.

Bertholdi Laici, hic dedit Nobis Prædium ſuum in Keveridal.

VI. Non. ARNOLDI Epiſcopi & Abbatis. Hic Variam Eccleſiam per LEONEM Papam conſecrari fecit, Caſulámque candidam cum Cappa, & I. Dorſali dedit, & Eccleſiam in Hanſcuesheim conſtruxit.

V. Non. *Wilhelmi* Militis de *Priz*, Burgravius in Starckenberch, qui Legavit Nobis Equum & Arma ſua cum Balteo.

III. Non. HEINRICI IMP.

Drudelæ Converſæ.

II. Non. *Rapodoni* Militis.

VIII. Idus. *Bertholdi* de *Gellenheim* Familiaris Noſtri, hic contulit annuatim Conventui decem maldra Siliginis in perpetuum.

VII. Idus. *Arnoldi* Diaconi, hic Oratorium S. Stephani in Ebrinesberc Fundavit, & Conſecratione impetrata, eam cum Huba una in Hanſcuesheim, Dotavit.

Cunradi dicti *Ricahenbeche.* Hic dedit Nobis dimidium Jurnalem vineæ in Bennesheim.

VI. Idus. * Obiit Venerandus Dominus Præpoſitus JOANNES MURER de Spira.

V. Idus. BRUN. Archi-Epiſc. & Abbas. Hic Turibulum magnum argenteum, duosque Nolarum Circulos fecit, à Fratre ſuo OTTONE XXX. Hubas in Brumat Sancto Nazario dari expetiit.

IIII. Idus. *Adilberti* Laici, hic dedit Nobis dimidium Jurnalem vineæ in Heppenheim.

III. Idus. REGINBALDI Epiſcopi & Abbatis. Hic ſingularis Pater Pauperum. Urnam argenteam fecit, & Altare ad Crucem, Tabulis argenteis cinxit, Faciémque Templi Dorſalibus, Coronis, Nolarum circulis, Candelabris, Fornicibus, Crucibusque argenteis, & Omni Decore Ornavit, & in Ebrinesberg Monaſterio & Clauſtro Fundato, Crucibus cum Tabulis fabrefactis, ceteríſque Uſtenſilibus Decoravit, Monachorum Congregationem inibi coadunavit.

XVII. Kal. RUDOLFI Ducis.

Rathamari Laici; hic dedit Vineam unam in Hemmesbach.

Abbonis Laici, hic dedit III. Jugera in Rorheim minore.

XVI. Kal. *Godefridi* Laici, hic dedit Vineam I. in Urbach.

XV. Kal. LUCHARDIS REGINÆ.

THIATROH Abbas, hic Eccleſiam in Oppenheim & Monaſterium in Abrinesberc fundotenùs Erexit.

Walko dedit Hubam unam in Bubenesheim.

XIII. Kal. *Gerhardi* Militis de *Schoënburg.* Hic dedit Nobis Vineam unam in Wynheim; in vico, qui dicitur Veſtinbach cum adjacentiis ſuis; modo ſolvuntur XV. Caſei.

XII. Kal. *Arnoldi* Militis de *Heidelberc.*

XI. Kal. *Heinrici* Laici, hic & uxor ejus dederunt Sancto Nazario dimidiam Hubam in Bibiloz.

X. Kal. HILDEBERTI Abbatis.

VIII. Kal. * Anno Domini MCCCXXXIIII. obiit *Hartmudus* Miles de *Cronenberg*, Burgravius in Starkenberg, qui multa Bona vivens fecit & in extremis contulit nobis.

VI. Kal. *Wilhelmi* Scolaſtici S. Pauli Wormacienſis.

Bervvelfi de *Laudenburg*; hic dedit Eccleſiæ omnes Agros ſuos in Ziluelsheim & Vineam in Luzzelſaſſenheim ſitam in Langenvvende. Item dedit Bonam Caſulam.

IIII. Kal. WERNHERI Abbatis.
ADAM Abbas Præmonstratensis.

NOVEMBER.

Kalend. *Cunegundis*, quæ dedit Nobis Lineum pannum ad Albam.
* ANTONII BOEHELER Præpositi hujus Loci.

IIII. Non. *Gelphardi* Laici, hic dedit vineam & Jurnalem I. in Winheym ut in die Obitus sui Fratres reficiantur.
* CONRADI de DALHEIM Præpositi Ecclesiæ Laurissensis.

II. Non. *Ebirhardi* Laici; hic pro Remedio Animæ suæ contulit Nobis II. Talenta puri Argenti.

VIII. Idus. * *Erckengeri* de *Rodenstein* Illustris, & *Hilgardis* ejus Legitimæ, qui dederunt Nobis Partem Areæ in Bidenbach.

VI. Idus. *Heilmannus* de *Molle* de Sahsenheim, qui Legavit Conventui X. Solidos Hallens.

IIII. Idus. BERTOLDI Sacerdotis & Abbatis.
CUNRADI. Hujus Loci Præpositi.
Gebbæ Laicæ, hæc dedit Nobis Vineam unam in Heminesbach.

III. Idus. *Gerlaci* de *Heppenheim* Confratris nostri, qui Contulit Ecclesiæ omnia, quæ ibidem habuit.
Herbonis Laici; hic dedit Nobis Pallam Altaris auro textam.

XVIII. Kal. Dec. BEATRIX IMPERATRIX. Hæc dedit Nobis preciosum Dorsale.

XVII. Kal. *Arnoldi* Filii Militis de *Stocheim*, qui Legavit Nobis Arma sua, & duos Jurnales Vineti in Heimbach.

XVI. Kal. *Sigifridi* Laici, hic constituit Nobis L. Libras Argenti super Bonis suis in Vrbach.
* Piæ Memoriæ Domini PETRI HEYN Abbatis Præmonstratensis.

XIIII. Kal. *Mechtildis* de *Gellenheim* Soror *Bertoldi* Familiaris nostri, quæ contulit Ecclesiæ octo Libras Hallens.

XI. Kal. *Hermanni* Laici, hic dedit Nobis Vineam in Winheim.

IX. Kal. *Engilhelmi.* Hic est Engilhelmus, Dominæ *Medæ* Maritus.
RACHILDIS Deo sacrata, hæc Soror HENRICI Comitis, dedit quicquid Dienenheim & Sunnenheim habuit.

VIII. Kal. UDALRICI Abbatis. Hic nobis Privilegium Libertatis à Romano Pontifice ALEXANDRO impetravit, & in proxima Insula renovans Dei servitium, & ipsum Locum Monasterium in Abrinesberc multiplicibus Donis fecit conspicuum, sub hoc etiam Locus hic, Tirannicæ Dominationi addictus, & pœnè quodammodò dejectus, sed annitentibus quamplurimis Sanctæ Dei Ecclesiæ Fidelibus, in brevibus Dei Gratia ad pristinæ Libertatis statum est revocatus & erectus.

VII. Kal. *Rudolfi* de *Gernsheim*, qui dedit Ecclesiæ nostræ ad valorem L. Librarum Hallens.
Cunradi Laici, hic dedit nobis III. Jugera Agri in Gernsheim, ea videlicet Conditione, ut ab Heredibus duo maltaria tritici inde persolvantur in Dedicatione.

V. Kal. MEGINGAUDI Abbatis.
Billungi Conversi, hic dedit Ecclesiam in Cellen cum Vinea & Agros in Heimenesberc, de quibus solvuntur Fratribus LXX. Capones in Festo S. Martini.
Adelheidis Conversæ.

IIII. Kal. *Fronvvechæ* Laicæ, hæc dedit Nobis Vineam unam in Wynheim & Calicem argenteum.

III. Kal. *Hartlibi* Laici, hic pro Remedio Animæ suæ contulit nobis XXXX. maldra Siliginis.

II. Kal. *Cunradi* Familiaris de Heppenheim, hic dedit maldrum Papaveris perpetuæ, in Hortis in Laurissa.

DECEMBER.

II. Non. ANNO Archi-Episcopus.

LOTHARIUS Religiosus IMP. cujus Auxilio recepimus Prædium nostrum in villa, quæ dicitur Gamut.

VII. Idus. OTTO (II.) IMP. hic dedit Nobis Privilegium Libertatis.

V. Idus. *Erinfridi* ex Laico Mon. hic dedit Nobis V. Hubas in Nipha, ante Urbem ejusdem Nominis.

Adelindis Laicæ, hæc dedit Nobis Vineam in Hanscuesheim.

IIII. Idus. ARNOLDI IMP. hic Nobis Privilegium Libertatis dedit, & Bruomat ex Integro & Prædium suum in Rockesheim & Sunthove.

III. Idus. TESSILO Dux, ex Laico Mon.

Hazechæ Laicæ, hæc dedit Nobis Vineam unam in Ludebach.

XVII. Kal. *Juttæ* Laicæ, hæc pro Remedio Animæ suæ, dedit Nobis Census, IX. uncias annuatim in Celle apud Gronovve.

Cunradi Militis, qui dedit Nobis Equum.

XVI. Kal. ADELHEIT IMPERATRIX.

* *Wolframmi* & *Luzzæ* Uxoris ejus de Wormatia, qui dederunt Nobis Omnia Bona sua.

XV. Kal. GUNDELANDI Primi Abbatis. Hic Bona Posteris suis quærens, in Manus gloriosi Regis CAROLI tradidit hunc Locum sibi à Fratre commendatum, & rursùm ab Eo recepit Privilegiis sublimatum, istudque Templum, quod à Fundamentis Erexit, Consecrari fecit.

XIIII. Kal. *Juttæ* & *Egelburgis*, quæ dederunt Nobis II. Oves.

XIII. Kal. BERINGERI Abbatis.

XII. Kal. *Burchardi* Conversi. Hic Pater *Gerardi* Junioris, Hubas III. in Keverental dedit, quarum unaquæque in usus Ecclesiæ XII. Maldra Siliginis persolvit.

X. Kal. CUNRADI REGIS, hic Nobis Privilegium Libertatis dedit, & Ecclesiam in Virheim cum silva & omnibus ad eam pertinentibus, Prædium suum in Wattenheim & Henscuesheim.

* *Bigela* Laica de Wormatia, quæ Legavit Conventui annuatim IIII. maldra Siliginis.

IX. Kal. GEROLDI Abbatis.

* *Margaretæ* de *Heppenheim*, quæ dedit Ecclesiæ IIII. Equos & Currum, & Sacristiæ Tapetium in valore VIII. & C. Librar. Hallens.

VIII. Kal. GODEFRIDI Ducis.

VI. Kal. BERTHA IMPERATRIX. Hæc Uxor HENRICI IIII. IMP.

IIII. Kal. *Mergardis* Laica; hæc dedit Nobis Albam & Pallam.

AN-

VI.

ANTIQUITATES CŒNOBII S. MICHAELIS BAMBERGÆ.

I.

Henrici II. Imp. Præceptum, quo Cœnobium S. Michaëlis à se noviter Constructum Prædiis quibusdam dotat.

IN Nomine Sanctæ & Individuæ Trinitatis HEINRICUS Divina favente Clementia Romanorum Imperator Augustus Omnium Fidelium nostrorum præsentium scilicet & futurorum Universitati pateat, qualiter Nobis quoddam Concambium BOPPONE Fuldensi Abbate facere placuit, consensu ac collaudatione Bernardi Advocati sui, nec non Monachorum Militûmque suorum, accipientes ab eo duas Curtes Rattelsdorff & Ezelskirchen & villas earum, in quibus sitæ sunt cum omnibus pertinentiis suis duabus videlicet Baptismalibus Ecclesiis, & Hominibus prædictas villas inhabitantibus, ac Divina à Sacerdote, qui DEO ibidem servit accipientibus, debitâmque ei Justitiam persolventibus, ceteris quoque Villis ad ipsas Curtes pertinentibus cum Decimis utriusque sexus, Mancipiis, Agris, Campis, Pratis, Pascuis, Silvis, Venationibus, Aquis, Aquarum Decursibus, Molendinis, Piscationibus, viis & inviis, exitibus & reditibus, cultis & incultis, quæsitis & inquirendis, sive cum Omnibus, quæ quolibet modo dici & nominari possunt, utilitatibus: prædictas ergo Curtes & Curti-Marchias cum his, quæ præscripta sunt, Monasterio S. Michaëlis, quod Nos in Monte Bambergensi construximus, Nostra Imperiali Donatione contulimus. Econtrà prædicto Abbati suæque Fuldensi Abbatiæ, duas similiter Nostræ proprietatis Curtes, quarum una Vuaraha, altera verò Bereschies nuncupatur cum cunctis earum pertinentiis & universis Utilitatibus, quæ quolibet modo dici & nominari possunt; Ecclesiis quoque, & earum justitiis per nostram Imperialem Munificentiam Donavimus, & de nostro Jure ac Dominio, in ejus Jus & Dominium plenariè Tradidimus, ut vero Nostro Babenbergensi Monasterio, hæc Nostra Imperialis Donatio stabilis & inconvulsa omni permaneat Tempore, hoc nostræ Liberalitatis Privilegium, Manu propria corroborantes, Sigilli nostri Impressione jussimus insigniri.

Datum V. Idus Maj. Anno Dominicæ Incarnationis MXV. Anno Domini HEINRICI Secundi XVI. Imperii IIII. Actum & confirmatum VUARMATIÆ. Indict. XII.

II.

Abnegatio solemnis Prædiorum Budenesheim, & Helespach.

XIV. Kal. Nov. FEcit Abnegationem Comes DIDERICUS & Filius ejus GISILBERTUS Prædii Nomine Budenesheim, quod est situm in Wedereiba pro L. Talentis, quæ dederat *Heinricus* Babenbergensis Abbas, in præsentia *Ebirhardi* Primi istius Loci Episcopi, & *Hunfridi* Magideburgensis Archi-Episcopi, & *Hazechonis* Wormaciensis Episcopi, in Dribure, jubente & consiliante piissimo Imperatore CUONRADO, primò incurvuatis digitis, secundùm morem Saxonicum. Isti sunt Saxones, qui hoc viderunt & audierunt *Bernhardus* Comes. *Sigefridus* Comes. *Liudold* Comes. *Widekind* Comes. Gebehard. Hemezo. Diederich. Engilbraht. Gezo. Ruoderich, & deinde Abnegationem fecit cum manu & festuca, more Francorum. Isti sunt Orientales Franci, qui hoc viderunt & audierunt *Otto* Comes. *Adelbertus* Comes. *Gumbertus* Comes. *Albuvin* Comes. *Ebo* Comes. Ugo. Wirant. Hardroch. Bobbo,

 Engil.

Engilhard. Starcheri. Walderich. Snelhard. Buobo. Ebo. Ederam. Roho. Sigebraht. Gumbraht. Wignant. Erchembraht. Bobbo. Ruotbraht. Bobbo. Gumbraht.

III. Non. Februarii fecit abnegationem Prædii nomine Helespach, quod eſt ſitum in Iſſingouvo in Comitatu *Ramvvoldi* Comitis, pro X. Talentis, quæ dederat *Heinricus* Abbas Babenbergenſis in eodem Loco in præſentia EBIRHARDI primi ipſius Sedis Epiſcopi. Hi ſunt, qui præſentes fuerunt. *Otto* Comes. *Ebo* Comes. *Ramvuoldus* Comes. Gozvvin. Stacco. Arnold. Sigiloch. Ernoſt. Bertolf. Cunrad.

III.

Traditio Meginhardi Epiſcopi.

IN Nomine Sanctæ & Individuæ Trinitatis. Noverit Eccleſiæ totius præſentis ſcilicet & futuræ ætatis Univerſitas, quod beatæ Memoriæ MEGINHARDUS Wircibutienſis Eccleſiæ Antiſtes, Officio Sacerdotali debitor Eccleſiaſticis ſervire Funcionibus, Eccleſiam Rodeheim in honorem Sancti Petri Principis Apoſtolorum conſecravit, eamque ſui gratia Beneficii, Decimatione videlicet ipſius Loci Rodeheim & Vuanlibuhuſon, Legaliter Dotavit; cui in ſtabilitatem & inconvulſum ſtatuti ſui Præſidium, Pontificali Jure ſub Banno ſuo, Pacis indixit, per cunctas retro Generationes, ſoliditatem, ne quis Epiſcoporum in Poſteris ſuperveniens illud audeat diſſolvere, cum per Bannum Anteceſſoris ſui audierit ſtabilitum fore. Hoc Actum eſt MXXII. Dominicæ Incarnationis Anno. Indict. V. VII. Idus Novemb. aſtante HEINRICO Abbate Loci ipſius Proviſore, iſtaque omnia tum Jubente, jam dicto Præſule Meginhardo, Litteris commendare, ne Poſteritatem, Acta præſentium valeant latere, Amen. Fiat, Fiat.

IV.

Udalrici Militis Renuntiatio ſolemnis ſuper Prædio Scerſtein.

NOverit Omnium Fidelium tam moderna Ætas, quàm ſucceſſura Poſteritas qualiter UDALRICUS quidam, LUITPOLDI Magontienſis Epiſcopi Miles, Majeſtatis Reus eſt factus, & Imperiali Cenſura piiſſimi Imperatoris HEINRICI III. in Exilium proſcriptus, cujus proſcriptionis Lege diu in Italia religatus, nulla ſatisfactione, nulloque Amicorum ſuorum interventu receptionem Patriæ aut Imperialis Clementiæ Reconciliationem prius poterat obtinere, aut Beneficium ſuum à ſupradicto Præſule, quam Proclamationem & Juſtitiam de Prædio Scerſtein dicto, quam adverſus Abbatiam S. Michaëlis in Babenberihc habuit, ex tunc & deinceps Legitima Profeſſione abjecit, & Nummum Confirmationis, ut Lex poſtulabat accepit; huic ergo Legitimæ Abrenuntiationi Teſtes, quorum Nomina infra continentur, interfuerunt & à ſupradicto Præſule in Teſtimonium Contractûs, ut abſque omni hujus Proclamationis Calumnia, prænominata Abbatia jam deinceps quieta ſit & abſoluta.

Teſtes itaque ſunt hi Hecil. Rothart. Gotebolt. Francho. Rodewin. Egezo. Nannelin. Heinrih. Megingoz. Swiger. Huch. Adelbraht. Nantheri. Hardewin. Ruodger. Hartman. Ruothart. Starcherat. Giſelbraht. Gundelah. Gotefrit. Hardewin. Facta ſunt hæc Magontiæ in Præſentia præfati Clariſſimi Præſulis LUITPOLDI præſente Legato Glorioſiſſimi prælibati HEINRICI Imperatoris III. nomine LUTIGERO, ad hoc ipſum Negotium ab eo miſſo. Anno Incarnationis Domini MLII. Indict. V. V. Idus Junii. V. Feria in Pentecoſte. XIII. Anno Regni jam dicti Imp. HEINRICI, Imperii autem ejus IIII. Anno: primo verò Epiſcopatus Anno, jam ſupra dicti Archi-Epiſcopi.

V. *Sen-*

V.

Sententia Lata in Udalricum Militem ob Usurpatum denuo Prædium Scerstein.

NOtum sit Omnibus Christi Fidelibus tam Posteris, quam Modernis, qualiter quidam UDALRICUS Miles Episcopi Magontiacensis, quoddam Prædium S. Michaëlis in Babenberhc, Scerstein dictum, post obitum celebris memoriæ HEINRICI II. Imp. & III. Regis, injustè invasit, pro quo jam pridem eodem Imperatore vivente, Nummum Abrenuntiationis accepit: Regnante autem Filio ejus HEINRICO scilicet IIII. Anno Regni ejus Primo, cum Abbas supradictæ Abbatiæ Sancti Michaëlis, Injuriarum proclamaret, præsente supradicto Rege, & Matre ejus AGNETE Imperatrice, & Principibus Regni, qui tum aderant, adjudicatus est, quicquid de eodem Prædio violenter abstulerat, triplum reddere; & Regali Majestati, deinde etiam ejusdem Abbatiæ Advocato, justam Legitimámque Injuriarum satisfactionem persolvere. Actum est autem Wormaciæ Anno Dominicæ Incarnationis MLVII. Indict. X. II. Non. Aprilis. V. verò Feria Septimanæ Paschalis. Præsentibus faventibusque & probantibus Episcopis & sæculi Potentibus, quorum nomina subscripta sunt. LUITPOLDUS Archi-Episcopus Magontinus. ANNO Archi-Episcopus Coloniensis. ARNOLDUS Episcopus Wormaciensis. OTTO Dux Sueviæ. KUONO Dux Carinthiæ. SIGEFRIDUS Comes. GERLACH Comes.

VI.

Traditio Ruperti Episcopi.

NOtum sit Omnibus Christi Fidelibus, quod Episcopus Babenbergensis RUODBERTUS Alodium suum, Pecunia sua emptum, duas scilicet villas nomine Bunslesdorf & Ummanesberch, Tradidit ad Altare S. Michaëlis in Monte Monachorum, per manus Ministerialium Ecclesiæ suæ, Rudolfi, Herimanni, Popponis, Firmissima Traditione, cum omni Utilitate cultæ vel incultæ Terræ, Silvarum, & Fluminum, quatenus pro animæ suæ Remedio, Eleemosinæ Pauperum & Peregrinorum inde suppleantur; & in Anniversario ejus, Fratribus Consolatio inde exhibeatur. Hujus rei Testes sunt Comes WOLFRAM & Fratres ejus OTTO. Arnolt. Ratloch. Adelbrecht. Tiemo. Hartwih. Adelger. Azzo. Regenbodo. Eburhart. Karol. Liuzo. Werenhart. Bucco. Wirint. Heinrih. Radeboto. Blidker. Wizechint. Adelbrecht. Sahso. Azeman. Ramvolt. Truithere. Gundeloh. Poppo. Rudolf. Heziman.

VII.

Poppo de Werida desistit ab Injustis Exactionibus.

NOtum sit Omnibus hanc Scripturam Legentibus & audientibus, qualiter POPPO de Werida & Runzolveshuson, Diethalmum quendam S. Michaëlis servum, & Fratres ejus Folcmarum & Arnoldum, cum Sorore sua Hemma, sæpius infestavit, cupiens eos ducere in usum sibi serviendi, Jure Beneficii; cui non consentiens Domnus GUMPOLDUS Abbas Babenbergensis, eousque Rem perduxit, donec idem Poppo in Curti Werida, coram prædicto Abbate & servientibus ejus, quorum Nomina infra sunt scripta, totaque Familia ejusdem Curtis, omnem Exactionem ulterius in eos, cum manu & festuca abdicavit: apud jam dictum verò Abbatem, idem Diethalmus servitio suo hoc obtinuit, ut sibi, Fratribúsque suis ac Sorori, Licentiam concederet, ubicunque vellent manendi, & Res suas pro Divina Ordinatione tractandi, eâ scilicet conditione, ut per singulos Annos in Festivitate S. Martini omnis masculus ex eis, XII. denarios persolvat, Femina, VIII. quibus persolutis ab omni Exactione sint securi, & nulli deinceps Abbati vel Præposito liceat eos alicui in Beneficium subjugare, aut ad Ministerium vel servitium aliud sine voluntate illorum eos deputare, & ut hæc constitutio

 firma

firma & inconvulſa deinceps permaneat, Laudamento Advocati Domini OTTONIS, & Conſilio Fratrum & Miniſterialium hanc Cartam ſæpe dictus Abbas eis conſcribi juſſerat; hujus Conditionis & Actionis Teſtes ſunt hi, Heridegen. Radeboto. Item Radeboto. Billunc. Guneclin. Buolo. Poppo. Adelbreht. III. Rabenolt. Arnoldi III. Walthere. Aceman. Einhart. Adelhart. Gnanno. Heriman. Otto. Liutman. Wizo. Ruothart. Wecel. Dietmar. Unizo. Waltger. Acta ſunt hæc Anno Dominicæ Incarnationis MXCVIIII. Indict. VI. Regnante HEINRICO Imperatore IV. Præſidente Babenbergenſi Sedi RUOTPERTO Epiſcopo. Wirciburgenſi verò EMEHARDO Epiſcopo. Abbate Babenbergenſi GUMPOLDO. Facta ſunt autem hæc Omnia conſentiente & Laudante Advocato Ottone.

VIII.

Traditio Giſilæ de Bachfelt.

NOverit Omnium Fidelium tam præſens Ætas quàm ſucceſſura Poſteritas, qualiter GISILA de Bachfelt, Prædium ſuum in eadem villâ ad XV. manſos computatum conſentiente Viro ſuo Ruodewico, huic Eccleſiæ contulerit, & quod Pactum hac Donatione fecerit; tradidit namque ſupradictum Prædium ad Altare S. Michaëlis, ea videlicet conditione, ut quamdiu ipſa & Vir ſuus vixerint, Jure Beneficii illud habeant, ſolventes inde ſingulis annis ſolidum unum Legitimum, in Feſto S. Michaëlis; quibus ex hac vita migrantibus, Fratres præfatum Prædium ſuis aſſumant uſibus, ita ut nulli Epiſcopo vel Abbati illud alicui in Beneficium concedere liceat, & ſi hoc contigerit Proximi prænominatæ Giſilæ Heredes, ſuo Juri ſæpè dictum Prædium vendicent. Facta eſt hæc Traditio præſente GUMPOLDO Abbate cum reliqua Fratrum Congregatione & hi affuerunt Teſtes. Poppo. Rateloch. Mazelin. Mazelin. Plidker. Gotefrid. Pezelin. Adelbero. Gundeloh. Dietmar & alii plures.

IX.

Traditio Richardæ.

NOtum ſit Omnibus Chriſti Fidelibus, quomodo Soror noſtra RICHKARDA, Prædium ſuum in villa Eglisfelt ad Regalem manſum computatum ad Altare S. Michaëlis per manum Burchardi de Ahorn tradidit, hac videlicet conditione, ut ipſa vivens ſingulis annis ſolidum unum in Feſto S. Michaëlis perſolvat, poſt mortem verò ſuam Fratres, idem Prædium in uſus ſuos aſſumant. Hæc Traditio facta eſt in Præſentia GUMPOLDI Abbatis, ceterorumque Fratrum. Hujus rei Teſtes ſunt. Uto. Plitker. Heriman. Hezil. Radeboto. Adelbero. Gundeloh. Aribo. Otgoz. Egkehart.

X.

Traditio Altun de Ulſinheim.

NOtum teneatur Omnibus, qui Chriſtiana Profeſſione cenſentur, quomodo ALTUN de Ulſinheim, manſum unum in eadem villa poſitum, qui ab Incolis Gunthardi-Manſus appellatur, pro Remedio Animæ ſuæ, & ſuorum Parentum, Eccleſiæ noſtræ firmiſſima Traditione ſtabilivit, & hac Donatione Societatem Fraternitatis noſtræ, & Locum Sepulturæ apud Nos impetravit. huic Traditioni interfuit GUMPOLDUS Abbas ac cœteri Fratres, & hi ſunt Teſtes. Adelbreht de Gremiſtorf. Plitzer. Heziman. Radeboto. Gotefrit. Adelbero. Meginolr. Azelin.

XI. *Tra-*

XI.
Traditio Berthæ.

FIdeles Christi Noverint, quod Soror nostra nomine BERTHA, Alodium suum in villa, Friumerheresdorf dicta, ad Regalis Mansi modum, cum silva adjacente, tradidit ad Altare S. Michaëlis in Ecclesia nostra propria manu pro Animæ suæ Remedio, ad Fratrum usus perpetuos: eo tamen pacto, ut ipsa usque ad finem vitæ suæ, usum ejus habeat & singulis annis solidum pro eo persolvat. Testes hujus rei sunt Heriman. Poppo. & Adelbreht de Gremistorf. Reginbreht & Frater ejus Blidker. Pabo. Gundeloh. Erbo. Huic Traditioni interfuit GUMPOLDUS Abbas cum Fratribus.

XII.
Traditio S. Ottonis Episcopi.

IN Nomine Sanctæ & Individuæ Trinitatis; Notum esse cupimus omnibus Christi Fidelibus, qualiter OTTO VIII. Babenbergensis Ecclesiæ Venerabilis Episcopus, Prædia Gestineshusen sita, quæ ipse ducentis terè Talentis comparaverat, ad Cœnobium S. Michaëlis pro Remedio Animæ suæ delegaverit, & Advocatiam eorundem Bonorum Comiti STERKARIO commiserit, ea videlicet conditione, ut per semetipsum absque Subadvocato eam administret, & semel in anno inter Festum S. Michaëlis & S. Martini placitum cum Colonis ponat, in his duntaxat, quæ ad Legitimum Jus Advocatiæ pertinent, & tunc ad servitium exigat duos Porcos, quos vulgò Inductiles vocant, & unum Lateralem, & unum Porcellum & IIII. Gallinas & IIII. modios tritici ad panem, & X. modios avenæ ad pabulum, & dimidiam Carratam Cerevisiæ, cum una urna medonis; injustas autem Exactiones sive postulationes, quibus Advocati, contra Jus & fas subjectos solent urgere, omninò non faciat. Testes autem hujus Conventionis fuerunt Dominus WOLFRAMUS Abbas ejusdem Cœnobii. Hermannus Præpositus. Udalricus Custos. Tuto Scholasticus. Goteboldus Comes, Reginboto Comes. Arnaldus de Chunstat & alii multi.

XIII.
Conventio de Advocatia Montis S. Michaëlis.

COnventio inter Dominum OTTONEM VIII. Babenbergensis Ecclesiæ Venerabilem Episcopum, & inter BERTOLFUM Comitem, de Advocatia Cœnobii S. Michaëlis, quam idem Bertolfus administrabat; qualiter facta sit præsens pagina manifestat. Igitur Antecessores prædicti Advocati Cœnobio S. Michaëlis debitam Reverentiam exhibebant, eidemque Loco per Omnia devoti existentes, colonos Ecclesiæ nulla oppressione gravabant: hic verò, postquam concedente præfato Venerabili Episcopo, Advocatiam ejusdem Loci adeptus est, cœpit Familiam Ecclesiæ, Tyrannica Crudelitate affligere, & tam Placitorum nimietate, quam violenta Exactione Abbatiam hostiliter devastare; erat proinde Rusticorum Ecclesiæ miserabilis vociferatio sibi res suas tolli, se suis Patrimoniis exhæredari, facultatibus nudari, Luctuoso gemitu Clamantium: videns autem Dominus WOLFRAMMUS ejusdem Monasterii Venerandus Abbas, tam intollerabilem Familiæ Oppressionem, una cum omni Congregatione ad DEUM à facie Tribulantis confugit, & contra tam feralem Hominis illius rabiem, Divinum Auxilium depoposcit, siquidem pro ereptione ejusdem Ecclesiæ cotidianas fieri Orationes instituit, ante quorum inchoationem trinam pulsationem omnium Campanarum fieri præcepit: quibus completis, cum mens Advocati utpotè Hominis duri & indomabilis, nequaquam mollesceret, sed magis ac magis in prava obstinatione immota persisteret; Dominus de cœlo prospiciens ut audiret gemitus compeditorum, ut solveret Filios afflictorum, Filium ejus unicum inopinata morte extinxit, Matrem Pueri, gravissimo Infirmitatis Languore afflixit, ipsum quoque Advocatum acerrimis

ægritudinum Stimulis penè exanimem reddidit; his tandem circumſceptus ærumnis timens ſibi, jam jamque Temporalis vitæ imminere diſpendium, ad prænominatum Dominum Epiſcopum ſub celeritate iter arripuit, atque Advocatiam Cœnobii S. Michaëlis coram Teſtibus absque omni conditione Domino Epiſcopo reddidit, quam mox ab eo Dominus Epiſcopus recipiens, eodem momento ipſi præfaco Comiti ſub tali conditione reſtituit, quatenus ter in anno cum Colonis Placitum ponat, & ſingulis vicibus Talentum unum, vel tantùm de rebus Eccleſiæ duntaxat ad Victum pertinentibus, quanto Talento emi poſſit, ad ſuum ſervitium exigat; quod ſi fortè Placitum ponere voluntaria deliberatione omiſerit, à Domno Abbate tria Talenta in Feſtivitate S. Michaëlis, ſine omni contradictione accipiat.

XIV.

Commutationes quorundam Prædiorum initæ inter S. Ottonem Epiſcopum & Abbatem Cœnobii S. Michaëlis.

UNiverſali Notitiæ Fidelium tam præſentium, quàm futurorum patere volumus, commutationem Prædiorum, quæ facta eſt inter Venerabilem OTTONEM VIII. Sanctæ Bambergenſis Eccleſiæ Epiſcopum, & inter WOLFRAMMUM Cœnobii S. Michaëlis venerandum Abbatem, qualiter idem DEO devotus Antiſtes Regalem manſum apud Ebelbach, & in villa Cielen IIII. Manſos, & in vicino ejusdem Loci dimidium manſum, & inſuper Prædium apud Dahſovva Eccleſiæ S. Michaëlis delegaverit, pro Prædio, quod ſitum eſt apud Oppah, quod videlicet Prædium, ipſe à prædicto Wolframmo Abbate pro deſcripta delegatione ſuſcipiens, Eccleſiæ S. Laurentii in Uraugenſi Cœnobio delegavit.

Simili modo idem Venerabilis Epiſcopus, Prædia apud Sahſilbah ſuo Juri competentia, pro Prædio apud Rathartesovva, à præfato S. Michaëlis Cœnobio commutavit, quod ſcilicet ad Altare S. Georgii in Pruveningenſi Monaſterio donavit: hac autem interpoſita Conditione, factum eſt hujuscemodi commutationis Concambium, ut ſi aliquis fortè in Babenbergenſi Eccleſia eidem Domno Ottoni ſuccedentium Epiſcoporum, huic commutationi contraire tentaverit, & ea, quæ delegata ſunt, à Cœnobio S. Michaëlis abſtulerit, Abbas ejusdem Monaſterii, quæ ſua primitùs fuerant absque omni contradictione recipiat.

XV.

Traditio S. Ottonis Epiſcopi.

FIdeles Chriſti noverint, qualiter Domnus OTTO Venerabilis Sanctæ Babenbergenſis Eccleſiæ Octavus Epiſcopus, Prædia apud Alren & apud Weickendorf ſita, à duobus Fratribus Chunrado ſcilicet, atque Tiemone, data Pecunia, comparavit, & pro Remedio Animæ ſuæ, ad Altare S. Michaëlis in Monte Babenbergenſi Dedicavit; poſtmodùm verò, cùm prædicti Fratres Proclamationem, & Querimoniam facerent de præfatis Prædiis, volens prænominatus Antiſtes totius contentionis nodos abrumpere, datis eisdem Fratribus rurſus duobus Talentis ab eis Jusjurandum accepit, ut de præſcriptis prædiis omnino abnegationem facerent, & ſeſe totius repetitionis de eisdem prædiis, in perpetuum manu & ſtipula, abdicarent.

XVI.

Traditio Pillungi Militis.

PILLUNC de Emphtchischirum, novem Manſos apud Oſtheim Beato Michaëli Donavit, in præſentia Domni OTTONIS Epiſcopi; cujus rei Teſtes ſunt BERCHTOLDUS Comes de Berchtheim. Patlochus. Otgoz. Pillunc. Gundeloch de Oberiſtenveld. Arnold de Chunſtat. Ezzo de Burgelin. Reginbotto.

XVII.

XVII.

Traditio Arnoldi Comitis de Berchtheim.

ARNOLDUS Comes de Berchtheim, Allodia sua apud Richpach & Tragelboldersdorf & Tancehoge pro salute Animæ suæ Parentúmque suorum, per manum Gebenonis de Offenheim donavit Beato Michaëli, coram Domno OTTONE Episcopo, cujus Donationis Testes sunt Heinrich de Numburg. Wignant de Beirbah. Wolfram de Steteb ach. Ezzo de Willehalmeresdorf; de Ministerialibus quoque prædicti Comitis, Gotefrit. Pillunc. Dietmar. Pilgrim.

XVIII.

Traditio cujusdem Canonici Bambergensis.

NOtum sit Omnibus CHRISTI Fidelibus tam futuris quàm præsentibus, qualiter Ego Babenbergensis Ecclesiæ Canonicus, per manum Fidejussoris mei quod vulgo dicitur *Saleman*, Ottonis scilicet de Willehalmesdorf delegavi Prædia mea Wissana ad Altare S. Michaëlis Archangeli, culta scilicet, & inculta, quæsita & inquirenda sine omnium contradictione, pro Remedio Animæ meæ, & Matris meæ VOLRADÆ, ea videlicet conditione ut in Anniversario meo, & Matris meæ, qui est *VI. Idus Novembris.* Fiat inde Karitas Fratribus specialiter, & illuminetur inde Altare unum Sepo, & dimidium Talentum ab eodem Monte per singulos annos detur Berthenheim, ubi Mater mea, Fratres, & Sorores meæ sepultæ sunt, tamdiu, quosque aliud Prædium, quod tantum reddat, illic acquiratur ac subdelegetur: Abbatis sit, qualiter ibidem à Parrochianis deserviatur, reliqua rursus in usum Fratrum congregentur, nec alicui Abbati, vel cuilibet Personæ liceat illud in aliud commutare: Tradidi etiam illuc Wolframmum, Gumpertum, Hartmannum, Wiccerum, ut Beneficia sua tantum ad vitam suam Ministerialium Jure deserviant; sed Wiccerus XL. Nummos, & Juditha simili modo persolvant; post horum verò vitam, sicut & cætera in oblationem Fratrum illic DEO militantium redigantur: si qui verò aliud inde facere studeant, vel ab usu Fratrum alienare præsumant, perpetuo anathemati innodentur, & cum Dathan & Abiron igni inextinguibili involvantur: fuerunt autem hujus rei Testes Eberhardus. Cunradus. Rutzelin. Hartuwik. Udalric. Milites verò Sterckere. Gebehart. Dietpreht. Engelhardus. Fridericus. Conradus. Friderih. Ministeriales autem Arnolt. Reinholdt. Radeloh. Wiccar. Otto. Arnolt. Rudolf. Facta sunt hæc in eodem Monte S. Michaëlis Anno Dominicæ Incarnationis MCVIII. & ab OTTONE Sanctæ Ecclesiæ Babenbergensis Episcopo, Banno confirmata, & Sigillo Patroni nostri Sancti Georgii corroborata feliciter, Amen.

XIX.

Traditio Friderici Canonici Herbipolensis.

NOtum esse cupimus tam futuris quàm præsentibus, qualiter Venerabilis quidam Sacerdos FRIDERICUS Herbipolensis Ecclesiæ Canonicus, pro Remedio Animæ suæ, Fratribus Cœnobii S. Michaëlis Babenbergensis Ecclesiæ, XX. Libras argenti obtulit, pro adeptione scilicet Fraternitatis eorum, quatenus de eodem Argento Prædium deberet comparari, unde semper in ejus Anniversario Fratribus ejusdem Cœnobii servitium ob ipsius Memoriam posset præberi; inito autem Consilio, Domnus HERMANNUS ejusdem Monasterii Abbas, dedit easdem Libras Argenti in coëmptione Urdorfensis Prædii, hac tamen interposita conditione, ut de ejusdem Prædii reditibus singulis Annis tantùm excipiatur, unde Fratribus in Commemoratione prædicti Friderici, quem in Consortium Fraternitatis suæ asciverant, servitium remota omni contradictione tribuatur. Hujus rei Testes adhibiti sunt omnes ejusdem Monasterii Fratres, ex quibus erat Ellenhardus Prior, Hermannus Custos, Volchnandus Camerarius, Adelbertus

bertus Cellarius. Drutwinus & Gozwinus ambo Præpositi. Tempore Domini Ottonis Episcopi, MCXXVII. Anno ab Incarnatione Domini.

XX.

Traditio Hachonis Presbiteri.

APud Durfelin in Fundo Ecclesiæ S. Michaëlis HACHO Sacerdos de Halstat, consensu Domini HERMANNI Abbatis vineam proprio sumptu excoluit, quam ipse Divinæ Remunerationis Intuitu per manum Pillungi Ministerialis S. Georgii super Altare B. Archangeli donavit, eâ scilicet conditione, ut post obitum ejus eadem Vinea in usus Fratrum cedat, & ut specialiter in Sabbato unicuique *Staupus* vini inde propinetur.

Hujus rei Testes sunt, Egilbertus tunc Decanus postea Episcopus. Eberhardus Præpositus. Tiemo Præpositus. Ruzelinus Præpositus. Cuonrat Custos. Tuto Scholasticus, & penè Universi Canonici, qui eo ascenderant ad Sepulturam S. Ottonis Episcopi. Præter hos etiam, Testes sunt HEINRICUS Frater Regis CHUONRADI, Ratpoto Comes. Berchtoldus Comes. Hermannus Comes. Bobbo Comes & alii.

XXI.

Accessiones Bonorum sub Hermanno Abbate.

NOtum sit omnibus Fratribus nostris tam futuris quàm præsentibus qualiter Domnus HERMANNUS Abbas hujus Congregationis XI. plus Omnibus Antecessoribus suis in rebus Monasterii & utilitate Fratrum, & Sanctæ Religionis Proposito studiosus, emerit & absolverit, vel etiam in melius commutaverit, Prædia, Beneficia, Villas, Agros, Prata, vineas, domos, mancipia, & cœtera commoda innumera in usum Fratrum ad DEI servitium studiosè peragendum, ex quibus pauca hic memoriæ commendamus, quæ per manum Trutwini acquisivit, ne forsitan Oblivioni tradita paulatim & sigillatim elapsa, per incrementa Temporum, aliquod emolumentum, fiat, quod absit, detrimentum.

Emit ergo prædium, quod est Pholenheim pro XXXI. marcis erga *Hettolfum* & uxorem ejus. Ibidem emit Præpositus Trutwinus mansum unum erga Waltherum de Gnotestat pro V. Talentis & dimidio: ibidem emit III. Jugera & Curiam erga Gutwinum pro IIII. unciis & dimidia. Ab Egisperto autem emit agrum pro LX. denariis, Sifridus posuit nobis VIII. Jugera pro X. Talentis.

Ditolfus vendidit nobis VII. Agros & Curiam, & partem unius Prati dedit nobis pro Remedio Animæ suæ & nos concessimus ei tres agros & Curiam usque ad obitum ejus.

Hemma de Wibelesheim delegavit nobis mansum & dimidium cum duobus mancipiis & Filiis eorum Wipotone & Juditha; Hujus rei Testes sunt Gerunc. Friderih. Erkanbreht. Walabrun, & alii.

Berenger delegavit nobis pro Remedio Animæ suae XLV. Agros & XXX. alios, quos concessimus uxori suae usque ad obitum suum.

Diterih & *Hiltebrant*, propter seditionem factam, dederunt nobis agrum unum.

Allodium, quod est Rodeheim emimus à *Gotefrido* de Hettungens pro XXXV. marcis & agros XL. pro XXX. marcis emimus.

Heinrici Filium captum, IIII. Talentis redemimus & XV. agros recepimus.

Constantino de Werd super dimidium mansum concessimus Talentum, ipsique dedimus dimidium Talentum pro Curte sui Juris; & idem quando gladium erat accepturus, necessitate compulsus posuit nobis agros VIII. pro XVI. unciis unde impensas faceret.

Helmericus Ministerialis, posuit nobis agros VI. pro dimidio Talento, postea verò Necessitate compulsus IIII. uncias super eosdem agros recepit, iterum etiam necesse habens dimidium Talentum à nobis accepit, ut eosdem agros Ecclesiæ dimitteret.

Prædium

Prædium apud Pholenheimb ab *Hettfolcho* quodam & ab uxore ejus, Domnus HERMANNUS Abbas pro XXXI. marca emit, & in manus horum Teſtium poſuit Chadelhoi & Fratris ejus Reginhardi, Pillungi & Fratris ejus Eggehardi, Wolfmari, Riurwici, Albi, Adelhuni. In eodem Loco Frater *Beringerus* II. manſos Monaſterio noſtro Tradidit.

XXII.

Traditio Ottonis Canonici.

NOtum ſit Chriſti Fidelibus, qualiter OTTO Presbiter, Canonicus Eccleſiæ Tuirſtatenſis per manum WOLFRAMMI Militis de Stetebah, Ancillam ſuam nomine Liebiſtam, cum Filiis ac Filiabus omnique Poſteritate ejus, absque omni contradictione tradidit ad Altare S. Michaëlis, quod eſt in Monte Monachorum, ea ſcilicet conditione, ut ſingulis annis Cenſum V. Nummorum eidem præfato Altari perſolvat, ſed & de Poſteris ejus, tam maſculus quàm Fœmina poſt obitum ejusdem Liebiſtæ, qui maximus ætate in ea Familia inventus fuerit, ejusdem debitor Cenſus exiſtat; his duntaxat exceptis, qui Clericali Officio deſtinati fuerint, quæ Conſtitutio in Filios Filiorum & Nepotes Nepotum utriusque ſexus ſic immota perpetim maneat, ut poſt obitum unius, alter qui proximus illi ætate & conſanguinitate inveniatur, ſeu maſculus ſeu fœmina, ſupradicti Censûs Legi ſubjaceat, quod ſi quis hanc eis gratiam violenter abſtulerit & diminuerit, anathemate & Corporis & Animæ ſe juxta Canonicam Legem damnatum noverit. Hujus Traditionis Teſtes ſunt: Peringer Presbiter, & Bruno Diaconus Tuirſtatenſes Canonici. Wolframmus prædicti Wolframmi Sororius, Dietmar ejusdem Conſanguineus. Plikger, Adelgoz Halſtatenſes.

XXIII.

Traditio Erchanberti Canonici.

NOſcant Præſentes & Futuri Fideles CHRISTI, quod ERCHANBREHT Canonicus & Presbiter de novo Monaſterio, Prædium ſuum in villa Guhſtat pro Animæ ſuæ Remedio tradidit ad Altare S. Michaëlis in Monte Monachorum, ſic tamen, ut pars ejus, quæ ſita eſt in Epiſcopatu Babenbergenſi in proprium ſit tradita, partem verò in Epiſcopatu Wirceburgenſi ſitam, X. argenti Libris, ſecundum Loci illius conſuetudinem, ſi quis repetat, redimere habeat Poteſtatem.

XXIV.

Traditio Winizonis & Gunderunæ Conjugum.

NOverint CHRISTI Fideles, qualiter WINIZO quidam, Liber Homo de ASCHABACH, juxta vitæ ſuæ terminum ab uxore ſua GUNDERUN fideliter expetivit, ut Prædium ſuum, quod in eadem villa ipſe habuerat, Beato Michaëli in Monte Babenbergenſi, pro Remedio Animæ ſuæ donaret, quatenùs pro hoc ſepulturam inibi conſequeretur & Orationis ſuffragium, quam ſcilicet Mariti petitionem ipſa non ſolum devotiſſima implere curavit, ſed & alia Bona Hereditario ſibi jure proprio apud Huchilheim & Dieterichesdorf & Aſchabach cum Eccleſia ipſius Loci ſuper Altare B. Archangeli, per manum HEINRICI Liberi Hominis de CRUTSHARE, Libera & abſoluta Donatione contradidit, quatenùs poſt vitæ ſuæ Terminum, hæc in uſus cedant Fratrum; aut ſi ipſa priùs mundum relinquere & ad prædictum S. Michaëlis Cœnobium ſe conferre voluerit, tunc quidem à Monaſterio Prebendam conſequatur. Hujus rei Teſtes ſunt de villa Aſchabah Eber. Nendinc. Arnolt. Gervvih. Burckart. Præter hos, Starcker de Mutechendorf. Pillunc & Frater ejus Gundeloch. Eberhart de Wicherigeſtein, Ezzo de Purgelen, Crafft & Henrich de Gremiſtorf, & Alii.

XXV.
Traditio Hermanni de Weckendorf.

NOtum ſit Omnibus CHRISTI Fidelibus qualiter HERMANNUS de Weikendorf Prædia ſua apud eandem Villam ſita, in manus HACHONIS Sacerdotis de Halſtat & DIETMARI de Babenberch delegavit, ea videlicet conditione, ut poſt obitum ſuum ipſa Prædia ad Altare S. Michaëlis in Babenbergenſi Cœnobio, pro Remedio Animæ ſuæ delegarent, & ipſe Hermannus Sepulturam inibi conſequatur.

XXVI.
Traditio Arnoldi de Chunſtat.

ARNOLDUS de Chunſtat, pro Filia ſua Bertrada, Prædium apud Fullebach Eccleſiæ noſtræ donavit, ut ipſa Filia ejus, prebendam de Monaſtèrio habeat, & per Annum, dimidium Talentum à Domno Abbate accipiat.

XXVII.
Traditio Arnoldi de Frieſenhaſela.

ARNOLDUS quidam Liber Homo de Frienhaſala, dedit Prædium ſuum quod in eadem Villa poſſidet, præter III. Jugera & præter plauſtrum, Sancto Michaëli, eo pacto, ut ſi petierit inter Fratres Barbatos recipiatur. Hujus Prædii Advocatiam RATPOTONI Comiti, ea conditione commiſit, ut per ſemetipſum, vel per Subadvocatum adminiſtret. Teſtes Donationis Prædii, quod dedit Arnoldus de Frienhaſala hi ſunt, Meginhardus Sacerdos de Ezzelenkirchen. Crafft Sacerdos de Haſala. Helmerich. Godefrid de Hoſtat. Crafft. Poppo. Tiuvelbolt, & Alii.

XXVIII.

ISti ſunt Teſtes, qui aſtabant, ubi Prædium quod dicitur Lacheha in Pago Iſſingouve ſitum in Comitatu GUMBERTI Comitis, cum omnibus Uſtenſilibus ſuis in Jus ac Poteſtatem noſtræ Eccleſiæ traditum eſt. Henmo. Reginold. Dietbreht. Ebo. Ebo. Ruotbreht. Heinrih. Gumbraht. Ederam. Bobbo. Windhere. Wecil. Roho. Tiemo. Engelhard. Gerlah. Gundgere.

XXIX.
Hi ſunt Libri, quos Ruotgerus in Librario invenit, ſub Wolframmo Abbate.

Donati I.
Evticii I.
Catonis II.
Aviani II.
Proſperi II.
Sedulii I.
Aratoris II.
Terentii III.
Saluſtii II.
Evagrii Commentum ſuper Terentium.
Virgilii III.
Servii Comment. ſuper Virgil. III.
Boëtii IIII.
Oratii II.
Statii III.

Per-

Perſii ll.
Juvenalis ll.
Martiani lll.
Priſciani llll.
Iſidori llll.
Porphirii l. *cum Categoriis Auguſtini* ll.
Priora Commentaria in Porphirium ll.
Priora commentaria in Cathegorias ll.
Priora commentaria in Periherme- nias ll.
Poſteriora ll.
Bœtii de relectis ll.
Topichorum l.
Arithmeticæ ll.
Muſicæ llll.
Rhetoricæ lll.
De muſica Encheriadis.
Victorinus in Rhetoricam.
Julius de Geometria.
Higinus in Aſtronomiam.
Macrovius in eod. volumine.
Item Macrovius.
Item Macrovius ſemiſcriptus.
Timæus Platonis.
Lib. Sarracenus de Mathematica.
Boetii de S. Trinitate ll.
Tullii de Finibus Bonorum ll.
ad Herennium l.
de Oratore ll.
Tuſculanarum l.
Officiorum l.
de Amicitia ll.
Muſica Auguſtini l.
De Grammatica Auguſtini l.
Macrovii Saturnaliorum ll.
Mappæ mundi lll.
Plauti lib. l.
Lucani ll.
Plinius de Naturali Hiſtoria l.
De Perſecutione Africæ lib. l.
Daretis ll.
Periſeſeon ll.
Juſtiniani de Legibus l.
Quintiliani ll.
De vita diverſorum Principum. lib. ll.
Solini ll.
Martialis ll.
De Inſtrumentis Bellicis l.
Græci de Mathematica ll.
Liber ſemi - ſcriptus de Legibus Agelii l.
De his, quæ Virgilius de Græcis traxit. liber l.
Aurelii Symmachi de Præfectura l.
Phatta l.
Medicinalium Vl.
Itinerarius l.
Servii Honorati ad Aquilinum l.
Sibillæ vatis l.
De Epiſtolis Pauli Apoſtoli lib. l.
Pompejus Trogus l.
De Urbe mediolanenſi l.
De Ordinatione Regum l.
De Virtutibus l.
De Heinrico Imp. verſificus l.
De Eccleſiaſtica Inſtitutione l.
De Formoſiana Calamitate lib. l.
Officiorum l.
Paulus Oroſius l.
Valerius Maximus l.
Helberici ll.
De Nativitate Domini l.
De Fide l.
Rufinus l.
Hiſtoriæ Romanorum llll.
De vita S. Galli lib. l.
Vita S. Benedicti lib. l.
SS. Viti & Modeſti.
Kiliani.
Burchardi.
Anaſtaſii & Filiorum ejus.
Julianæ.
Ceciliæ.
Gingulfi.
Agnetis.
Agathæ.
Corbiniani.

Pœnitentia S.Cypriani & Paſſio ejus.
Vita S. Silveſtri una.
Vita S. Gregorii una.
Paſſionarius unus.
Vita S. Nicolai una.
Joannis & Pauli.
Petri Alexandrini Epiſcopi & de Predeſtinatione in eodem volumine.
Vita S. Wenezali M. una.
Viti & Modeſti una.
S. Columbani.
Vitæ S. Martini duæ.
Remigii duæ.
Willibrordi una.
Auguſtini una.
Maximini una.
Antonii una.
Mariæ Ægyptiacæ una.
Miſſale l.
Graduale l.
Sequentiarum l.
Pſalterium Græcum l.
Viſio Paronti Monachi.
Caſſiodorus in Pſalterium.
Caſſiodorus de Detractoribus *ſacrarum Scripturarum lib* l.
Caſſiodorus de Anima l.
Joſephi Hiſtoriographi volum. IIII.
Tripartita Hiſtoria.
Moralia Job. duo volumina.
L. Homiliarum B. Gregorii l.
Gregorius in Ezechielem.
Dialogus Gregorii l.
Paſtoralis cura l.
Gregorius de Agone chriſtiano.
Gregorius in Epiſtolas beati Job.
Gregorius in Epiſtolas Hezechielis.
Auguſtini de Civitate DEI *lib.* l.
Auguſtinus ſuper Pſalterium *in V. voluminibus.*
Auguſtinus de DOctrina *chriſtiana.*
Auguſtinus de Agone chriſtianæ Religionis.
Auguſtinus in Epiſtolas S.Joannis l.
Auguſtinus de verſu : Qui vult vitam.
Auguſtinus de orando DEO.
Auguſtini Enchiridion.
Ambroſii in Iſaiam Prophetam l.
de myſteriis l.
Cypriani ad Donatum *lib.* l.
Gregorius Nazianzenus.
Flaviani lib. l.
Ruffinus Hiſtoriarum l.
Beda de Temporibus ll.
de virtutibus l.
Beda de Agone animæ & corporis *Liber* l.
de Anima l.
Epiſtolarum canonicarum Lib. ll.
P*aſchaſius de Evchariſtia* l.
Epiſtolarum Encmari lib. l.
Geſtorum Charuli Imperatoris l.
Regum Francorum l.
De vita Cæſarum Romanorum l.
Item alius.
Liber Richberi ad Gerbertum.
Epiſtola Proſperi *de Libero.*
Eccleſiaſtica Hiſtoria Gentis *Anglor.*
Originis Periarchon l.
Enchiridion l.
Homeliarum Originis l.
De *Hæreſi lib.* l.
Lib. Chronic. l.
Joannis de Compunctione Cordis l.
Joannis in Epiſtolas B. Pauli.
De *Benedictione Imperatorum* l.
Joannis Chryſoſtomi lib. ll.
Epiſtola Adelberonis ad Ruodbertum.
Epiſtolarum Senecæ lib. l.
Hyeronimi Illuſtrium Virorum. ll.
Plenarium ll.
Item de Dormitione Paulini *lib.* l.
Senecæ ad Novatum lib. l.
Senecæ Epiſtolar. Moralium l.
Epiſtola Hyeronimi de Pſalterio.
Hyeronimi ad Pammachium *in* Prophetias *lib.* l.

Hye-

Hyeronimi ad Damasum Papam in Ezechielem Prophetam.
Gestorum Sancti Hyeronimi & Sancti Dionisii Lib. l.
Hyeronimi ad Eusebium lib. l.
Expositio in Mathæum Evangelist.
Expositio super Evangelium Marci.
Expositio Bedæ super idem l.
Augustini ad quendam Comitem.
Anuf. de Proprietate Gemmarum.

XXX.

Vetus Designatio Bonorum S. Michaëlis.

R*odeheim* sunt XVI. mansi infra ipsam villam, quorum XV. singuli VIII. uncias & unum modium tritici persolvunt, sextus decimus verò, solummodò VII. uncias solvit. Insuper in prædicta villa tria Beneficia sita sunt, quorum Possessores duo, in singulis ebdomatibus duos dies in servitio Abbatis operantur, tertius verò XX. denarios habet.

Liutpurgehusen mansus unus & dimidius. *Phoülenheim* unus mansus & dimidius. *Alterisheim* mansus I. & dimidius *Urhusen* mansus unus, qui XI. uncias solvit. *Gibtlstat* mansus I. *Tuchilenhusen* mansus I. *Welbehusen* XIII. mansi & tria Beneficia. *Ophenheim* III. mansi sunt. *Heugisbah* V. mansi. *Rudolfeshove* III. mansi. *Hademarcsbah.* VI. mansi, quorum quisque in Festivitate S. Martini solvit LX. denarios & XL. in Pascha, Possessores etiam eorundem Mansorum unusquisque solvit Sindonem unam, quæ vulgò dicitur Phalta. *Forhe* X. mansi sunt. *Chofte* VI. mansi. *Ratolfesdorf* II. mansi. *Slagamaresdorf* V. mansi. Eibingen III. mansi. *Brunnen* tres agri sunt, totidem Viris in Beneficium concessi, quorum singuli quatuor dant uncias. *Tunnibrun* V. sunt mansi. *Elsindorf* VIII. mansi. *Lache* IX. sunt mansi. Apud *Winterbach* inferius & superius XI. *Heide* VIII. Beneficia sunt. *Grube* VII. Beneficia. *Luter* XII. Beneficia. *Berstat* VIII.

De *Rodehem* debet dari in Festivitate S. Michaëlis in Nativitate Domini, & in Pascha in unoquoque horum Temporum unus Friscing & X. Casei & C. ova, anseres II. pulli III. In Purificatione S. Mariæ V. solidi pro emptione Piscium. In Quinquagesima X. Casei & C. ova & Legumina.

Similiter *Ezzelenkhiricha*, *Lacho. Werdo. Ratolvesdorf* in Nativitate Domini & in Pascha Abbati tres Pelles, una Hircina & duæ Caprinæ.

VII.

TRADITIONES VETERES COENOBII S. STEPHANI HERBIPOLI.

I.

Traditio Willehelmi Presbiteri.

DEO dignum Hominibúsque carum est, ut dum in hac mortali vita versamur, quo Decreti simus Cives, sedulò recordemur, breviqúe hoc in tempore pro Viribus aliquid operemur, cujus præmia in perpetuum experiamur: unde Ego WILLIHELMUS Sacerdotali Ordine licet indignè functus, Jugera bina Vineti Hohunbuch jacentis, ad Cenobium Sancti Petri in antemurali Urbis Wirciburgensis, causa Animæ meæ salutis condonavi, paciscens, ut quilibet carnali propinquitate mihi conjuctus, eisdem Jure hereditario potiri post Exitum meum volens, in Anniversali meo Servitium Fratribus ejusdem Loci quam dignissimum ob mei Memoriam Annis singulis suffiat, quod postquam pertæsi fuerint, nulla contradictionis interveniente An. 1057.

niente Nebula, Commodis perenniter Congregationis ipsius deserviant. Acta sunt hæc Anno Incarnationis Domini. MLVII.

II.

Traditio Mimutæ Matronæ.

An. 1065. OMnibus Universalis Ecclesiæ Filiis notum esse cupio, qualiter Ego MIMUT. octo Jugera Vinearum per manum Advocati mei EBERHARDI Senioris de Waltdolfo & de Ratdolfo in proprii Juris Possessionem accepi, & eadem die per manum ipsius ad Reliquias S. Petri, ex eisdem Vineis IIII. Jugera delegavi pro Remedio Animæ meæ, & Domini mei HEMMONIS, & pro Animabus omnium Fidelium defunctorum, eo scilicet tenore, ut in Anniversario Domini mei Hemmonis & meo, Vigilias & missas Fratres pro Commemoratione Animarum nostrarum celebrent, & in illa die eis detur de Me, aut de Posteris nostris plenum Servitium, aut X. solidi; Insuper igitur post Obitum meum ex iisdem Vineis pro Anima mea, Heredes mei urnam vini aut V. solidos ad eorundem Fratrum usum persolvant: hi sunt, qui viderunt & audierunt DIETMAR Præpositus. WERLMAN Præpositus. ENGILHART Decanus. Willebraht Custos. Accrman. Mahtolf. Marcuvart. Heinrich. Zeizolf. Hiltibraht. Berenhart. Adelrih. Richalm. Hecil. Hozelo. Liutpern. Willemunt. Ruppolt. Hazzo. Luzman. Ebezeiz. Ernost. Zeizman. Diezman. Walpraht. Vuinefrit. Heilo. Lutpern. Ernost. Sigebraht. Azeman. Gunto. Gozmar. Hecil. Richeri. Engilbraht. Waltolf. Engilhart. Wecil. Encil. Liutpolt. Hozman. Regel. Anno MLXV. hæc Traditio facta est.

III.

Traditio Meribotonis.

An. 1091. PRo eo quod apud humanam, nil constans diversitas, Curarum extrinsecus accidentium, relinquit, Memoriam firmitati Litteratoriæ ob futurorum Notitiam, obque omnem Improborum importunitatem oppilandam, mandari fategi, qualiter Ego MERIBOTO, eo Tempore, immo eo die, quo & acquirendi & perdendi, his in Regionibus Facultas mecum fuerat, mansos IIII. cum suis appenditiis in Villa Sala Jacentes, ad Altare Sancti Petri in Suburbio Wurciburg delegavi, eosque Loci ipsius Dominio quoad vixi absque omni contradictionis obstaculo vendicavi, & hoc ob Remedium Animæ meæ, Uxoris, eorumque, quorum mihi Hereditario Beneficio eædem Res provenerant, perfeci. Hujus rei Testes sunt, Volmar Frater meus, Heinrich de Etileiba. Buggo. Eherich. Rudolf. Bero. Herold. Wolfheri. Acelin. Regil. Siggo. Rudolf. Winizo. Beringer. Eber. Acelin. Gerrich. Acta sunt hæc Anno Incarnationis Domini MXCI. Indictione XIIII. sub HEINRICO IIII. Imperatore. EMEHARDO addicto Wurciburgensis Ecclesiæ Præsule. GOTEBOLDO Urbis Præfecto.

IV.

Traditio Alpuini.

An. 1094. NOtum sit omnibus Universalis Ecclesiæ Filiis, tam futuri quàm Instantis Temporis, qualiter Ego ALPUVIN, Juris mei Vineam Leimgrubun sitam, ad Altare S. Petri in Wirciburgensis Territorii Monasterio positum, causa salutis Animæ meæ delegaverim; tali conditione, ut me viam Universæ Carnis ingrediente, quisquis Filiorum aut Nepotum meorum hanc voluerit obtinere, ad exhibendum Lucernæ Lumen in Capella Sancti Nikolai, quæ Meridianæ Porticui ejusdem Monasterii adjacet, annuos V. Syclos Anniversario obitus mei die, Fratribus ibidem persolvat, â quibus etiam ipsa die ad Vigilias & ad Missas Nominis mei memoria fiat: quod si quisquam Nepotum meorum, Traditionis hujusmodi servare retractarit Legem, Abbas ejusdem Monasterii Vineam

neam eandem, manu poteſtativa in ſuam redigat Dominationem: Iſti ſunt Teſtes, qui hæc audierunt & viderunt Ezzo prædicti Monaſterii Abbas cum Fratribus ſuis. Ratolfus Canonicus. Adalrih. Suippoto. Rupolt. Liephart. Rutvvic. Ebo. Gotefrid. Burckard. Eggihart. Richard. Ecclin. Gerrich. Adalhard. Siggo. Rudolf. Acta ſunt hæc Anno Incarnationis Domini MXCIIII. Indictione II. HEINRICO IV. Imperante. EMEHARDO Wirciburgenſis Eccleſiæ Præſulatum tenente. GOTEBOLDO Juniore, Urbis Præfecturam agente. Quisquis autem Delegationis hujus pactionem irrumpere, aut irritam præſumpſerit facere, Horrendi Anathematis, ſi non reſipiſcat, plaga multatus, Ignis inextinguibilis, vermiumque nunquam morientium ſine Fine cruciandus, perpetuos ſuſtineat Cruciatus.

V.

Traditio Henrici.

NOverint omnes Fideles, qualiter Ego HEINRICUS, Vineam unam quatuor perticarum in Latitudine, in Moresberg ſitam, ad Altare Sancti Petri Apoſtoli delegaverim, ut ſingulis annis Egomet, ſi revertar à Jheroſolimis, in Octava Sancti Kyliani, Fratribus impendam Urnam Vini & XXX. Similas, & quicunque Heredum meorum mea pactione eam obtinendo idem perſolvere neglexerit in Anniverſario meo, Fratres in uſum ſuum transferant. Cujus rei Teſtes ſunt. Rupolt. Kadeloch. Hecil. Leiphard. Rutvvic. Heinrih. Richalm. Liupern. Iſeirrad. Winizo. Rudolf. Hemmo. Gotefrid. Libolf. Herold. Arnold. Gerrich. Acta ſunt hæc Anno Incarnationis Domini MXCV. HEINRICO IIII. Imperatore. EMEHARDO Epiſcopo. GOTEBOLDO Urbis Præfecto. An. 1095.

VI.

Traditio Adelhelmi & Burcſuvindæ Conjugum.

SÆpenumero contingit, ut de Parentibus frugalibus Filii naſcantur Luxurioſi, quorum petulantia quæcunque à Progenitoribus, Animæ fortaſſis cum periculo, certè Carnis, conquiſita diſpereant, itaque fiat, ut nec ipſis merces ulla Laboris mortuis accedat; potius ergo eſt, ut quæ uſui proprio deſervire volueris, in thecis Celeſtibus temet exſpectatura præmittas, quam dubiæ Poſterorum Fidei diu præſtolata, nunquam ſecutura committas: unde Ego ADELHELMUS Servus Sancti Kiliani, cum Conjuge mea BURGSUVINDE & ipſa Sancti ejusdem Ancilla, Prædium noſtrum ſcilicet Curtem, Domum, cum conſtantibus ſibi ædificiis, id eſt duabus Caminatis & totidem Cellariis, nec non Capellam S. Lamberti, hisdem adhærentem; cum Dotali ſuo, Vinea ſcilicet in clivo Goltelingen jacente, ad Monaſterium Sancti Petri in Suburbio Wirziburgenſi ſitum ſub hac pactione firmavimus, ut traditis ad eundem Locum quotannis, dum in hac vita vixerimus, ſex quidem unciis, vineæ verò IIII. cenſus nomine, utriusque noſtrum ſed & Patris Matrisque BURGSUVINDIS, & una die præſcriptæ totius Parentelæ ſuæ, ibidem perpetuò celebretur memoria; hoc ſummopere in Verbo Domini ammonentes & obnixius deprecantes, ne alii nobis ſuccedant Heredes, quam PETRUS & PAULUS Apoſtolorum Principes, & eorum, in eodem Loco Veneratores, quod itidem ſub teſtificatione Divina, ne qua rerum prædictarum fiat diſtractio, ſed ratione determinata perſeverent, denunciamus. Acta ſunt hæc Anno ab Incarnatione Domini MXCVIII. Indictione VI. ubi affuerunt cum Domno EMEHARDO Epiſcopo; Teſtes ſubnotati, Beringer. Richalm. Engilpraht. Alduvin. Wolfram. Ebo. & alter Ebo Adelrih. Kadiloh. Heinrich. Arn. Hecil. Diedolf. Cuno. Herrat. Egispreht. Bernhart. Adelhart. Gerrich. Razman. Regil. Giſilbraht. Rudolf. Ecelin. Heimo. Hemmo. An. 1098.

Sequitur ejusdem Traditionis Confirmatio.

IN Nomine Sanctæ & Individuæ Trinitatis EMEHARDUS DEI Gratia Wirciburgenſis Epiſcopus. Si cauſam à DEO nobis traditæ diſpenſationis attendimus, Officii no- Ex Autographo.

ſtri ratione omnimodis commonemur, ut Fidelium Oblationes, quibus Pauperum Chriſti in Monaſteriis Converſantium Neceſſitati ſubvenitur, Eccleſiis, quibus fiunt, noſtræ auctoritatis munimine confirmemus, ne quis trahat ad privatum commodum, quod ad communem Eccleſiæ utilitatem conſtiterit eſſe collatum: Eapropter cognoſcat Univerſitas Fidelium tam futurorum quam præſentium, quoniam quidam Miniſterialis Eccleſiæ noſtræ videlicet ADELHELMUS & BURCSUVINDIS Uxor ſua, Herede mortali carentes, DEUM verò Immortalem, & Sanctos ſuos Patrimonii ſui Heredes conſtituere cupientes, Præſentiam noſtram adierunt, & coram nobis in conſpectu Cleri & Populi Civitatis, Curiam ſuam, quæ eſt circa Capellam Sancti Lantberti cum ſuis ædificiis, & ipſam Capellam cum domo, quæ eſt ſub Capella, & VI. Jugera dotis ipſius Capellæ, quæ ſita ſunt in Marcha Dalcheim, Eccleſiæ Sanctorum Petri & Pauli & Sancti Stephani Proto-Martiris, in Suburbio Civitatis ſitæ, Manu collectiva delegaverunt, ita ſanè, ut ipſi quamdiu vixerint, Bonis eisdem legitimè perfruantur, eis verò de medio ſublatis, Eccleſia ipſis in univerſum ſuccedat, & Animarum eorum in Anniverſarios Patrisque & Matris ipſorum cum Vigiliarum Miſſarumque ſollemniis, celebrare non omittat. Hæc Traditio confirmata eſt à me Emehardo Wirciburgenſi Epiſcopo in præſentia noſtri & GOTEBOLDI Urbis Præfecti, & Venerabilis ETHZONIS Abbatis, ac totius Congregationis Fratrum ſuorum facta, honorabilibus tam Clericorum, quàm Laicorum Perſonis, quæ ſubter notatæ ſunt interpoſitis: Ne igitur ulla ſuper hoc imposterum relinquatur Altercationis Occaſio, ſeu aliqua in futurum oriatur dubitatio, neve ullus contra ipſam Traditionem veniat, ſed quod promiſſum eſt, ratum & inconvulſum permaneat, Domini Noſtri JESU CHRISTI, & Beatorum Apoſtolorum ad quorum Reliquias delegati ſunt, noſtrumque Bannum inducimus, & Sigilli noſtri caractere præſentis paginæ conſcriptionem corroborare, non incongruum duximus.

Teſtes Canonici Meginhardus Decanus. Berngerus Decanus. Cunradus. Gebehardus. Gerungus. Wezil. Udalrich. Heinrich. Pobbo. Dietholt. Diethwin & Pabo.

Laici Bernger. Richalm. Engilbrath. Alduin. Wolfram. Ebo. & alter Ebo. Adalrich. Kadeloch. Heinrich. Arn. Hecil. Dietolf. Cuno. Herrat. Egisbrcht. Bernhart. Adalhart. Gerrich. Regil. Razman. Giſilbraht. Rudolf. Ecelin. Heimo. & alii plures.

Acta ſunt hæc Anno Domini MXCVIII. Indict. VI. Regnante Domino HEINRICO quarto. GOTHEBOLDO Urbis Præfecto. Menſe Majo III. Idus ejusdem menſis.

VII.

Traditio Heizonis Decani.

An. 1098. NOverint omnes CHRISTO credentes, tam ſucceſſuri, quàm noſtræ ætatis homines, quia Ego BERN, ſub Rogatu Domini HEIZZONIS quondam Decani, qui eandem ſub Jure defenſorio in manus meas tradiderat, Curtem unam in villa Hocheim ſitam cum ædificiis, absque ſuis appendiciis, ad Monaſterium S. Petri in Suburbio Wirciburgenſi ſtatutum, pro Remedio Animæ ipſius delegavi, hac videlicet ratione, ut dùm vivat ipſe, omni rerum earundem uſu potiri benignè permittatur; cùm verò carnis iter ingreſſus fuerit, omni remota contradictione à Fratribus illic DEO militantibus, uſurpetur; hanc ipſe Dominus Heizzo Traditionem, pro ſolo, ut dixi, Animæ prætio fieri poſtulavit, ſed ne Heredes Bonis omnimodo fraudarentur Paternis, pars eorum, Curte una infra Urbe poſita, binísque redempta eſt Talentis: facta eſt autem Anno ab Incarnatione Domini MXCVIII. Indictione VII. ſub HEINRICO Imperatore quarto. EMEHARDO Epiſcopo. GOTEBOLDO Urbis Præfecto.

VIII.

Traditio Kadelochi.

An. 1099. INſtabilitas Mundi hujus fugacis, ſui Amatores mirabiliter, immò miſerabiliter affligit, dùm cogitationibus inter ſe pugnantibus, modo quaſi Lætis ſecuturis erigit, modo

modò Triſtibus dejicit; hinc ſubſtantiis anguſtiat ampliandis, illinc ſollicitat ſervandis, fitque ut ipſum hominis vixiſſe morti deputetur, dum ipſa ſuper hæc omnia mox ſucceſſura timetur; hanc Ego KADELOCH conſiderans, mecúmque, qua eam arte effugerem, deliberans, ſalubri reperto conſilio, ut videlicet Dominum, quo volente Bona largita, quo tuente cuſtodita, ipſorum mihi conſtituerem potiſſimum Heredem; omnia quæ Juris proprii in Villa Moteneshcim poſſedi, Mancipiorum ſcilicet & Rurium, ad Monaſterium, foras murum Urbis Wirciburgenſis, Sancti Petri, hac ſubjecta Ratione dedi, ut me ſuperſtite, mihi deſerviant, mortuo verò, Loci Dominatui per omnia cedant, quod ſi vel morbo vel ſenio ad hoc perductus fuero, ut nec mihi nec ſubjectis proſpicere valeam, in Loco eodem veſtiar tantum, & paſcar, de reliquo rerum ipſarum poteſtate deſtituar. His adſtipulantibus qui ſubnotantur. Gozuvin. Yſinhart. Libolf. Rutger. Suigger. Irinc. Gunziln. Ecelin. Beringer. Sigeloch. Heriman. Richalm. Arnolt. Ebo. Acta ſunt hæc Anno ab Incarnatione Domini MXCVIII. Indict. VII. ſub HEINRICO Imperatore quarto & EMEHARDO Epiſcopo.

IX.

Traditio Lucgartæ Matronæ.

IN Nomine Sanctæ & Individuæ Trinitatis. Ne qua in ævum ob Longitudinem temporis Nebula interpolet Oblivionis memoriæ mando præſentium, eorumque poſteritatis, quia Ego LUCGART, Liberæ mulier Conditionis, in Villa Muteneshеim ſitum propriæ poteſtatis prædium, ad Sancti Petri in Suburbio Wirziburgenſi Monaſterium delegaverim, ſub hoc pacto, ut vivæ mihi, vitæ ex Loco eodem Largiatur ſubſidium; ingreſſæ Carnis iter, Animæ imploretur Remedium, adjecto ſingulariter Filii mei HARTUVINI vocabulo, dein omnium, quorum parentili Beneficio hæc ad me usque decurrit poſſeſſio, ne qua autem, quod abſit, invidorum Factione utentibus eo gignatur moleſtia. Noverit quicumque legit vel audierit tam liberali datum manu, ut ſub nullius redigi in perpetuum poſſit patrocinio, niſi qui eidem Loco generali præeſt Dominio: petitione tamen mea GOZUVINUS tunc Camerarius quoad vixerit ipſe in defenſione ſua ſuſcepit, mortuo autem eo, Succeſſor ei in hac poteſtate ut nemo exiſtat ſancitum eſt, præter manifeſtum Loci defenſorem, ut jam dictum eſt. Facta eſt hæc Traditio Anno Incarnationis Dominicæ MXCVIIII. Indictione VII. ſub HEINRICO Imperatore. EMEHARDO Pontifice, ubi cum aliis quàm plurimis hi fuere præſentes HEINRICUS Comes. Gozuvin. Ebo. Libolf. Herolt. Liephart. Boto. Godefrid. Vualtheri. Emehart. Udalrih. Aſmar. Hanthoch. Kadelhoch. Eiggehart. Guncilin. Accelin. Vuolfheri. Rudolf. Winizo. Suippoto. Razman. Giſilbraht. Hemmo. An. 1099

X.

Traditio Morharti & Utæ Conjugum.

SOlet evenire ut Avaritia cogente, quæ Parentum DEO ſervientibus, pro mercede ſua contulit diligentia, hæc eis poſterorum auferre conetur inſolentia, quæ res ne in ævum cujuslibet Succeſſorum noſtrorum adverſitate proveniat præcavens, notum facio omnibus in CHRISTO tam præſentibus quam futuris, qualiter Ego MORHARD cum Conjuge mea UTHA ipſiusque Filio SABSONE, Prædium noſtrum quantumcumque eſt, in Finibus Rabeneshuſun, nec non Tunigeresheim jacens, in Agro ſcilicet ſeminario, in Vineto, Paſcuis, Pratis, Silvæ ſitu, Aquæ tractu, omnique, qui exinde nobis erat uſu, ad Sancti Petri Cenobium in Suburbio Wirciburgenſi conditum, pro noſtrarum Remedio Animarum delegavi, interjecta conditione, ut nulli in perpetuum Extraneo præſtetur, ſed Fratrum illic DEO militantium victualibus ſerviturum ſervetur, utque mortuis nobis tribus, in Clauſtro eodem Sepulturæ Locus tradatur, & Oratio Fratribus debita, per omnia perſolvatur. Hujus rei Teſtes ſunt Beringer. Kadeloch. Libolf. Rotuvic. Richalm. Bernolf. Accelin. Heinrich. Ebbo. Gerrich. Eggibraht. Rudolf. Siggo. Razman. Vuolfganc. Hemino aliique, quorum pagina non poteſt capere Nomina. Circa An. 1100.

XI.

Traditio Morharti & Uthæ Conjugum; altera.

An. 1100. IN Apoſtolicis fertur Geſtis, quod in Tirocinio Naſcentis Eccleſiæ, quotquot Agrorum aut domorum Poſſeſſores erant vendentes, prӕcia eorum ante pedes Apoſtolorum ponebant, & exinde dividebantur per omnes, prout indigebant, ſicque divitis opes, pauperis inopiam ſuplebant, inſtantesque verbo Apoſtoli & interiora curantes, nullam de exterioribus ſollicitudinem habebant, jam tum promiſſo pervagante Dominico: *qui recipit Juſtum in Nomine Juſti, mercedem Juſti accipiet*, quod non eſt aliud dicere, quam qui orantem, huic operi reddit expeditum, idem quod ille orando, iſte neceſſaria vitæ ſubminiſtrando, conquiret Præmium; hæc conſequi me poſſe credens per miſericordiam pollicentis, quia ſæculum perfectè relinquere, DEIque me ſervitio rebus multifariis, immò ut medullam Neceſſitatis aperiam, peccatis meis obſtantibus, mancipare non potui, partem aliquam Prædiorum meorum ante pedes Apoſtolorum Principis obtuli, quatenus ipſo interveniente, dum ſibi ſervientibus carnalia provideam, eorum ſpiritualia quandoque metam: Anno igitur ab Incarnatione MC. Indict. VIII. Regnante HEINRICO quarto; Præfecto Urbis GOTEBOLDO. Præſidente Sedi Wirciburgenſi Domno EMEHARDO. EZZONE Abbate; in præſentia eorundem Ego MORhart, cum Conjuge mea UTHA, qui & ante Fundum in villa Rabineshuſun ſitum, ad Altare Sancti Petri in Suburbio Wirciburc Tradidimus; Prædium in villa Vuateringun quodcumque meæ Ditionis eſt cum Familia ad idem pertinente, exceptis Marcuvardo & Ebone, eorumque cognatione, nec non tertiam partem Parrochiæ ibidem conſtitutæ cum Patrocinatu ejusdem Integro, ſed & Curtem Dotalem juxta Eccleſiam, cum ædificiis in ea conſtructis, tresque villulas quarum hæc ſunt vocabula. Vualthuſun. Uzenvuileri. Croba, cum omnibus ſuis appendiciis univerſisque utilitatibus, pro Remedio Animarum noſtrarum, Patris mei, matrisque, avunculorum materteræque, quorum Beneficio hæreditario eadem ego poſſedi, ad idem Altare, quod notum ſit omnibus tam præſentis quàm futuri ſæculi hominibus, ad Victualia illic DEO militantium delegavimus, hac interjecta conditione, ut quoad vixero ab Abbate Loci ejusdem præſtita meis commodis proſpiciant, ſi verò paupertas importuna occupaverit, aut Senectus gravaverit, ita ut eis per me uti nequeam, Ego tantum, & prædicta Conjux mea ibidem paſcamur, de reliquo, omni in rebus prædictis Proprietate privemur; his autem non accidentibus, poſt mortem meam ſtatim Fratres absque ulla contradictione poſſideant, nec Defenſori cuilibet, niſi ab Abbate Electo ſubjaceant, neque ea alio dari ſeu præſtari cuicumque hominum liceat, quod ſi factum fuerit, Heredes mei Hereditatem ſuam repetant: Familiæ autem idem Jus, quod ſub me habebat, inviolatum permaneat, hoc eſt, ut in Abbatis ſit poteſtate, ſeu in manſum ſeu in Curtem, Fiſcale collocare, mortui Maris quod optimum, Fœminæ in veſte per ſe facta quod præcioſiſſimum ad Fiſcum dato, reſidua Hæredes retineant. Cujus rei Adſtipulatores hi ſunt. Clericorum hic erat numerus: Conrat. Gebehart. Meginhard Decanus. Beringer Decanus. Gerunc. Vuecil. Udalrih. Heinrich. Poppo. & alter Poppo. Gundolt. Tietolt. Tietuwin. Pabo. Liberorum autem Laicorum. Gozuvin. Gerunc. Vuolfram. Ludewic. Meginvuart. Conſtantin. Yſinhart. Clientum verò Emehart. Lıbolf. Herolt. Ebo. Eingilger. Richart. Hecil. Wecil. Herolf. Vuienant. Beringer. Eber. De Familia Sancti Petri Recelin. Regil. Rudolf. Gerrich. Hemmo. Ebbo. Hi autem Fratres ejusdem Loci tunc Monachi Eppo. Walger. Adelbrecht. Arnuis. Bertolt. Hartman & alter Hartman. Engelfrith. Ruthart. Lampreht.

XII.

Traditio Gozuvini & Ebbonis, Fratrum.

An. 1100. CUm diverſa ſunt Lapſuum Genera, quibus ab Æternitatis Felicitate, Mortalium Cura labitur, non pauciores tamen Divina Clementia, piæ actionis inſtituit gradus, quibus eodem revocetur; ſicut enim ejusdem moris, ita impoſſibile eſt, omne humanum

manum genus ejusdem ad bene agendum esse roboris, & idcirco alius alio Sanctior, alius alio fortior, alius alio devotior invenitur, ut dum per mutuæ Caritatis Communionem perfectior quisque, minus idoneo de suis meritis supplementum largitur, diversæ mansiones in Regno Patris pro disparilitate introeuntium reservantur; unde fiduciam sumentes consequendi per alios, quod per hos ipsos nequimus, aliquantulum substantiarum nostrarum DEO Militantibus partiri disposuimus, ut dum eis vires gradiendi, corporis necessaria ministrando, præbuerimus in via, eorum suffragio juvemur in Patria. Ego igitur GOZUVINUS cum Fratre meo EBONE, Prædium pro voto, non facultate parvum, XV. scilicet mansos superante dimidio, infra metas Scuhesbach jacentes, Obtentu Animarum nostrarum, omniumque Parentum nostrorum Remedii, quod notum sit cunctis Nomine Christiano unà nobiscum fungentibus ad Monasterium S. Petri in Suburbano Wirciburgensi statutum delegavimus, nullo pactionis interventu alio, nisi Memoriarum nostrarum in eodem Loco Statu perpetuo, nostrasque huic Donationi ab illa die & deinceps Proprietatis vindicias sustulimus, ut Fratrum per omnia, absque ullo contradictionis obstaculo proficiat utilitatibus. Acta sunt hæc Anno ab Incarnatione Domini MC. Indictione VIII. sub HEINRICO Imperatore; Præfecto GODEBALDO. in præsentia HARTUVINI Magedeburgensis Archi-Episcopi & Domni EMFHARDI Wirziburgensis Episcopi, sed & FRIDERICI Palatini, eorumque Comitum quam plurimorum, qui & hujus rei noscuntur Idonei.

XIII.

Renovatio Traditionis Morharti & Utæ Conjugum.

IN Nomine Sanctæ & Individuæ Trinitatis; Omnibus Fidelibus præsentibus & futuris in perpetuum feliciter, Amen. Quoniam fluxu temporis agili cursu prætereuntis, Mortalium evanescit memoria, ad oblivionem rerum removendam, Justitiam verò memoriæ hominum commendandam, vota quæ adhuc vita florente Ego MORHARTUS & Conjux mea UTHA, Domino DEO persolvimus, presenti Testamento communire curavimus: cùm itaque essemus ambo Homines nostri Juris, & absolutæ Libertatis, secundùm Spem vitæ æternæ, Temporalibus nostris Celestia comparare studuimus, ideóque . . . Monasterio Beatorum Apostolorum Petri & Pauli Sanctique Stephani Protho-Martyris, quod est in Suburbio Herbipolensi, Fundum quendam in Rabenhusen tradidimus, & in conspectu totius Collegii Omne-Jus nostræ Proprietatis in ipso Fundo adstipulavimus: procedenti dehinc tempore, Victualia Fratrum in eodem Monasterio conversantium, adaugere cupientes, tertiam partem Patrochiæ Watheringun, & dotem Ecclesiæ, Curtem videlicet eidem Ecclesiæ conterminum, ad Altare prædictorum Sanctorum collectiva manu delegavimus; statuentes, ut quemadmodùm ad Nos antiquissima temporum devolutione pervenerat, ex omnibus ejusdem Parrochiæ pertinentiis, tertia pars Abbati & Fratribus ejus contingat: Sacerdotem verò qui ibidem præesse debet populo, nemo alius præter Abbatem Loci, consensu tamen & concordia Conventus in eadem Parrochia investire præsumat, ad cujus rei majorem sanè evidentiam, Prædium quoque nostrum in eadem villa positum cum Familia eidem Prædio pertinente, exceptis Marquardo & Ebone eorumque cognatione ex integro in Jus præfati Cœnobii transfudimus, adjicientes tres villas Legitimo contractu, quarum vocabula sunt hæc Walthusen. Uzenwileri. Gruba, cum omnibus suis adjacentiis suisque Utilitatibus, pro Remedio Animarum nostrarum Parentumque nostrorum, quorum Beneficio per Longam . . dictum est successionem, eadem Bona hæreditaria devolutione quietè ac pacificè possedimus: placuit autem nobis hinc inde talem præfigere Legem, ut quo ad usque vixerimus, eadem Bona ab Abbate nostris commoditatibus præstita deserviant, post obitum verò nostrum remota & amputata funditùs, omni Heredum repetitione, Fratres ea, Jure constitutionis prætaxatæ integraliter possideant: Verùm si ante obitum, inopinata Nos Egestas occupaverit, aut Senii debilitas in tantum confecerit, ut per Nos eis uti nequeamus, statutum est quatinus nos duo tantum in convictum, & Societatem Fratrum transeamus, & de reliquo in præscriptis rebus nichil Proprietatis, nichil Emolumenti capiamus; quod si nichil horum evenerit, nobis decedentibus Fratres universa recipiant, & juxta arbitrium suum propriis necessitatibus An. 1100.

 inde

inde prospiciant: nulli Mundiburdio, nulli defensori, nisi quem Abbas Loci providerit, præfixa possessio subjaceat, nullus ea infeudare vel . . . . . quomodolibet alienare audeat, Familiæ autem idem Jus quod sub nobis - - - - habebat inviolatum permaneat, ita ut in arbitrio Abbatis pendeat ex eis quem voluerit seu in mansum, seu in Curtem fiscalem transferre, mortui masculi animatum optimum, Fœminæ quod in veste per se facta, prætiosissimum est, accipere, cetera Heredibus non diminuere. Hæc autem Traditio recognita & confirmata est à me EMEHARDO Wirciburgense Episcopo in præsentia nostri, & Venerabilis ETHZONIS Abbatis ac totius Congregationis facta, honorabilibus tam Clericorum quàm Laicorum - - - - quæ subter notatæ sunt interpositis: ne igitur ulla super hoc imposterum relinquatur Altercationis occasio, seu aliqua in futurum oriatur dubitatio, neve ullus contra ipsam Traditionem veniat, sed quod promissum ratum & inconvulsum permaneat, Domini Nostri JESU CHRISTI & Beatorum Apostolorum ad quorum Reliquias delegata sunt, nostro quoque Banno inducimus, & Sigilli nostri Caractere præsentis paginæ conscriptione corroborare non incongruum duximus. Testes Canonici: Meginhardus Decanus. Berngerus Decanus. Cunradus. Gebehardus. Gerungus. Wezil. Udelrich. Heinrich. Pobbo & alter Pobbo. Dietholt. Diethwin & Pabo. Liberi Homines Gozwin. Gerung. Berthold. Hartman. Item Hartman. Engilfrit. Ruthard. Lantpraht & alii complures. Acta sunt hæc Anno MC. Indict. VIII. Regnante Domino HEINRICO IIII. GOTEBALDO Urbis Præfecto.

XIV.

Traditio Ebbonis & Judithæ Conjugum.

An. 1100. VItæ mortisque Moderatoris DEI, viscera Pietatis quis comprehendere, quis memorare sufficiat? Cui, cùm à se largita redduntur, ac si propria Tribuenti restituenda cum fœnore pollicentur; nec hoc ei sufficit, quin ad cumulum demonstrandæ hominibus Benignitatis suæ, quod pro se quis non adimplevit vivus, si per aliorum Manus expleat defunctus, nullus Bonæ Voluntatis præmii apud ipsum subripiat defectus: quapropter Ego JUDITHA, rogatu mariti mei EBBONIS in Lecto discessionis decumbentis, à se quidem promissos, sed mortis-præventu impediente non traditos IIII. Mansos, cum omnibus suis attinentiis Villæ, quæ dicitur Suntheim, adjacentes, Cœnobio Sancti Petri, in antimurali Wirciburgensi condito, quod noverit cuncta Fidelium Ecclesia, Victualibus Fratrum profuturos ex hoc nunc in Sæculum, pro ipsius Animæ Medicina condonari, hac sola conditionis interpositione, quatinus ipsius recordatio in eodem Loco annuatim non desinat iterari. Acta sunt hæc Anno ab Incarnatione Domini MC. Indictione VIII. sub HEINRICO quarto. & EMEHARDO Episcopo & GOTEBOLDO Præfecto, cujus rei Testes sunt RUPPERTUS Præpositus. MEGINHARDUS Decanus, BERINGERUS Decanus. Herimannus. Heinricus. Wecil. Cuno. Udalrich. Geruno. Laici Gozuvin Camerarius. Ebo. Arnolt. Wolfram. Emehart. Libolf. Herolt. Richart.

XV.

Traditio Ysenhardi.

An. 1100. SApientis Viri Sententia hæc est: *Benefac Justo, & invenies retributionem magnam, & si non ab ipso, certè à Domino*, cujus exhortationem Ego YSENHARDUS Liberæ conditionis Vir, ut etiam promissionis mercedem consequi merear, sequi cupiens, Notum esse cupio omnibus tam nostri quàm futuri Temporis Fidelibus, qualiter quinque Mansos & dimidium Wazzerloza sitos, cum duobus mancipiis Rudolfo & Uxore ejus, ad Altare Sancti Petri in Monasterio Wirziburgensis Territorii, pro Remedio Animæ meæ Uxorisque meæ CHRISTINÆ delegaverim, ejus conditionis tenore, ut nobis in eorum Fraternitatem receptis, Locoque Sepulturæ in Claustro utrisque concesso, Ego V. annuos syclos, quoad vixerim in Festivitate Sancti Martini eis pro commonitione Fraternitatis persolvam, eandemque possessionem vitæ meæ usibus profuturam, in Beneficium ab eis retineam; quacumque autem die viam universæ carnis ingressus fuero, quic-

quicquid ibi repertum fuerit frumenti, vel animalium, ſive aliarum quarumcunque Rerum parvarum ſive magnarum, Abbas ejusdem Monaſterii cum ipſa poſſeſſione ex tunc & in æternum in ſuam, Fratrumque ſuorum recipiat poteſtatem: Conjux quoque mea, Equo meo, quem tunc temporis optimum habuero, Fratribus pro Beneficio Sepulturæ perſoluto, mox quàm celerrimè res ſuas diſponere potuerit, ad eundem Locum habitatura ſe conferat, uniusque Fratris Prebendam ad cottidianos uſus ab Abbate Loci recipiat; quod ſi ipſa prior me defuncta fuerit, Ego ſimili vice talentum Argenti, die depoſitionis ejus Fratribus perſolvam, poſſeſſionem verò ipſe retineam, illisve remittam, in meo conſiſtat arbitrio, prebendam autem illam, cum libuerit, habeam: Mancipia duo, quæ ſimul cum Poſſeſſione delegavi, eadem Servitutis Lege, qua mihi viventi, ipſis poſt obitum meum perpetuo Jure famulentur, adjuncta omni Poſteritatis ſuæ Familia. Acta ſunt hæc Anno Incarnationis Domini MCI. Indictione VIIII. Heinrico quarto Imperante. Emehardo Wirzeburgenſi Eccleſiæ Præſidente. Goteboldo Urbis Præfecturam Agente. Hi ſunt Teſtes, qui viderunt & audierunt. Gozwin Camerarius. Libolf. Kadeloch. Herold. Gotefrid. Eherih. Rudiger. Hemmo. Richolf. Alpuwin. Rudolf. Winizo. Siggo. Gerrich. Dangmud. Razman. Hartman.

XVI.
Traditio Adeloldi.

NOtum ſit omnibus Fidelibus tam futuris, quàm præſentibus qualiter Ego Adeloldus ſeptem Jugera Vincti Reciſtat, & duos manſos in confinio Eicholvesheim, tam in Ædibus, quàm in Agris, ſeu rebus quibuslibet aliis, utilitati humanæ profuturis poſſedi, ad Monaſterium Sancti Petri in Wirciburgenſi Suburbio ſitum, talis interjectu conditionis dedi, ut videlicet Egò quoad vixero, ad Miſſam Sancti Martyni XV. Similas, cum urna dimidia vini, adjectis inſuper in coëmptionem piſcatiam V. denariis, ſub pretextu Cenſûs, ne nihil interim emolumenti de dato experiantur, à me Fratribus ejusdem Loci tradantur. Eadem etiam hora, quædam Juris mei mancipia Heribertum ſcilicet & Adelberonem. Reginhardum. Criſtan. Manegoldum. Adelburgam quoque & Edilindam cum Liberis ſuis, ad Altare hujusmodi ratione delegavi, ut ſinguli trium annuatim denariorum Cenſum tribuant, ac duo inſuper prædicti Heribertus & Adalbero IV. uncias ad feſtum Sancti Martini pro ſupradictis manſis in uſum ipſorum poſt obitum meum cedentibus perſolvant, nec eorum poſt ſe hæredibus, ſed Monaſterii ex integro cedant Utilitatibus. Poſtquam verò Ego vivendi munus exceſſero, quisquis Heredum meorum idem in Beneficium poſſidere voluerit, datis præſcripto anni tempore XXX. Similis urnaque vini, nec non quinis Nummis eidem actioni cui ſupra deputatis, prout proficuum duxerit utatur, ſin alias ſervitio Fratrum pro Libito ſubjugetur: verum quia annis ſingulis, non una vini provenit genitura, eo anno, quo ejus Caritas ſubrepſerit, in ejus Locum à me quidem uncia, à Poſteris verò meis duo ſolidi expendantur. Acta ſunt hæc Anno ab Incarnatione Domini MCI. Indict. VIIII. Cujus rei Teſtes ſunt. Arnolt. Otto. Uto. Heinrich. Richalm. Winteri. Harthman. Hemmo. Gerrih. Razman. Suippoto. Wolfganc. Biruvin. Adelolt. An. 1101.

XVII.
Traditio Richardi per manus Volcmari & Heroldi.

QUia Boni totius Fundamentum Fides eſt, & absque ea non poteſt eſſe ratum DEO quodcumque munus oblatum; notum ſit omnibus Fidei ejusdem tenorem, vita cariorem ducentibus, quod Nos, Ego ſcilicet Volcmarus & Heroldus, ſubſtantias quasdam Richardi, Fidei noſtræ commendatas, ipſius Rogatu ad Monaſterium Sancti Petri in ſuburbio Wirziburgenſi ſitum, Remedio Animæ ipſius profuturas delegavimus, quarum per omnia utilitates ne quis poſtmodum de ſtudiis partium, dum ad ſe quisque nititur, nec DEI Hominumve recordatur, error emergat, providentes hoc modo diſcrevimus: unam quidem Curtem juxta Urbis murum jacentem, An. 1101.

cum suis attinentiis Hortu videlicet & ædificiis, nec non vinearum partes tres, absque aliqua conditionis interjectione, Fratrum ejusdem Loci usibus cessuras, ex tunc in perpetuum tradidimus: aliam verò, quæ & cultu commodior & ornatior Filio Heroldi, Clericatui mancipato, datis censûs nomine per annos singulos IIII. unciis in die Anniversarii ipsius Richardi ad idem Altare, Custodi templi quocumque ipse eas in emolumentum Loci verterit servituris, quoad ipse vixerit, &, si cui Clerico in sua cognatione eadem tributa pensione, pro se reliquerit possidenda, constituimus: quod si vivens ipse statutum solvere pertæsus fuerit, neque alteri eo modo quo diximus dimiserit, per manus Fratrum præstetur quandocumque alias libuerit, sic tamen, ut vendendi eam penitus, quod & de reliquis sancitum est, Potestas nulla tribuatur, utque Census quantuscumque de ea proveniat, annuatim Custodi præsentetur; tres nihilominùs Vineti partes hac conditione tradidimus, ut unam earum BERNOLPHUS ipsius Richardi Cognatus data in Anniversario ejus Urna vini & XV. Similis, alteram Soror ejus ENGILZEIZ sub simili recompensatione in Anniversario Matris Richardi, tertiam EBERHARDUS quidam tradita urna dimidia decemque Similis in Anniversario Patris ipsius Richardi, dum vivunt hi tres possideant; post mortem verò eorum non cujuslibet hæredum suorum, sed Fratrum dominio subjaceant. Acta sunt hæc Anno Incarnationis Domini MCI. Indictione VIIII. sub HEINRICO Imperatore quarto. EMEHARDO Episcopo. GOTEBOLDO Præfecto: cujus rei Testes sunt Libolf. Bernolt. IIII. Henrici. Arnolt. Thietolf. Asmar. Encil. Lemphrit. Eppo. Lemphrit. Asoch. Wolfhun. Theitolf. Franco. Huzman. Rutgis. Heriman. Walterich. Bezeman. Rudolf. Siggo. Gerrich. Razman. Gnanno. Heimmo.

XVIII.

Traditio Friderici Ducis.

An. 1103. SIcut quorundam vita sibi & aliis proficit, ita è contrario multorum vita sibi & aliis officit, dum quod illi pro Remedio Animarum suarum ad præsentis viæ subsidium DEO servientibus conferunt, hoc isti ad condemnationem Animarum suarum eisdem velut avidissimi pervasores auferunt, fitque modo miserabili, ut unde salus aliis nascitur inde pernicies aliis acquiratur; unde Operæ pretium arbitramur notum facere omnibus Christianis tam præsentibus, quàm sequentibus, qualiter Ego FRIDERICUS DEI Gratia Dux, partem Beneficii mei, Episcopo Wurciburgensi Domno EMEHARDO, causa salutis Animæ Fratris mei LUDEWICI Palatini Comitis, restituerim, ea conditione, ut ipse eam ad Monasterium Sancti Petri juxta murum ejusdem Urbis situm delegaret, quod & fecit idem Episcopus manu Advocati sui, Præfecti videlicet GOTEBOLDI: est autem Silvula quædam juxta villam, quæ dicitur Witoldeshusun jacens; hujus rei Testes sunt HENRICUS Comes, Frater Episcopi. ENGILHARD Comes. UDALRICH de Kazzenstein. Rupprahr. Sigeloch. Burkard. Wortwin. Arnold. Arnold. Egisbreht. Eber. Engilhard. Irinc. Richard. Meginold. Emehard. Arn. Arn. Heinrich. Arnolt. Adalbraht. Libolf. Herold. Gotefrid. Kadeloch. Richalm. Ebo. Rutwic. Balduvin. Thiedo. Guncelin. Sicco. Acta sunt hæc Anno Incarnationis Domini MCIII. Indictione XI. HEINRICO IIII. Imperante.

Ex Autographo.

Sequitur ejusdem Traditionis Confirmatio.

An. 1104. IN Nomine Sanctæ & Individuæ Trinitatis. EMEHARDUS DEI Gratia, Sanctæ Wirzeburgensis Ecclesiæ Minister Humilis. Oportunum & omnino Rationi videtur congruum, ut Nos, qui Divina Providentia sacram vicem ac Typum Summi Pastoris in Ecclesia gerimus, ipsum quoque Apostolum Domini, piis Sanctorum Patrum exemplis edocti, maximè in his imitari studeamus, quo sacras Dotes, Donationes, Mancipia, Prædia, Beneficia, Monasteriis, Ecclesiisque per diversas Personas Nobiles & Humiles venerabiliter collata, quasi propria deputata custodire, conservare semperque in majus ea promovere, certaque Privilegiorum munitione imposterum confirmare atque promovere curemus. Inde est, quod omnibus Sanctæ Ecclesiæ DEI Fidelibus patenter notum esse cupimus, qualiter Dominus FRIDERICUS DEI Gratia Dux Serenissimus

Suevo.

Suevorum, ad Curiam in Oppido Wirzeburg, Agente Domino HEINRICHO Invictissimo Romanorum Imperatore sollemniter celebrandam, una cum aliis Teutonici Regni Principibus adveniens, ubi explorata adepraque oportunitate, Silvam quandam prope villam Witoldeshusun positam, ab Antecessoribus nostris in Beneficium sibi concessam, nostro assensu, & quosdam Homines suæ Proprietatis, quorum Nomina sunt. Frideloch & Uxorem ejus Ratpurgam, Trudolf & Uxorem ejus Willetrudam cum Liberis suis, Regenboto & Willecuma Sororem suam, Gerrichum cum Uxore sua Becela, cum Liberis suis Richolfo & Regelo, Gisela & Benedicta, cum tota sua suorumque procreata & procreanda prole, Libera manu, liberaque Potestate coram Liberis & Ministerialibus nostra Serenitate fautrice, nostraque Discretione mediatrice ad sacras Reliquias, & veneranda Patrocinia, quæ Laude digna honorantur atque reverentur, in Ecclesia ante muros Civitatis Wirzeburg, in honore Principum Apostolorum Petri & Pauli, & Beati Stephani Protho-Martiris honorificè constructa, ob Remedium, piamque Salutem Dilecti Fratris sui LUDEWICI Palatini Comitis delegans Contradidit atque Donavit; verumtamen hac Lege & Jure, eosdem Homines, prædictæ Ecclesiæ perpetuo servitio mancipavit atque dimisit, quatenus quivis illorum ad annos Pubertatis deveniens & masculus & femina in sollemni Festo supradictorum Apostolorum singuli singulis Annis tres denarios, ob Divam Memoriam dilecti Fratris sui Ludewici Palatini Comitis, ritu sempiterno persolvant, sicque à cunctis cunctorum mortalium angariis, proangariisque & omni Advocatitio Jure, & Advocatorum universa Exactione & insatiabili corrosione Liberi, ita ut ubicumque Terrarum aut Locorum Romani Imperii habitare elegerint, optata Pace potiti habitent, tuti degant, securi & maneant, quam verò Justitiam, si quis posthac malefactor aut falsus invasor aliquis, Ecclesiam de his Hominibus sibi donatis inquietando, despoliando, divestiendo violare tentaverit, Successores quippe Serenissimi Ducis Friderici, ob Laudem ac piam Salutem sui suorumque, agiliter vetent, indefessè arceant, Invasores reprimant, sacræ hujus Donationis violatores Justitiamque mancipiorum quondam suorum defensare, & adjuvare non dissimulent, Fratribus siquidem solis in præfata Ecclesia DEO servientibus, omninò liceat, ut quoscumque illorum Hominum placuerit & voluerint, quemlibet pro sua qualitate ac maneriæ, Sistrino, Coquinæ, Arti sutoriæ, Caminatæ quoque suæ, ac publicæ Corti suæ introducant, sibique eos enutriant & adaptent servituros, à Nemine umquam gravandos: ut igitur hæc sacræ Donationis pagina ab Auctore suo Domino Friderico Duce Serenissimo coram omnibus ordinata, recitata, & recognita Lege perpetuò valitura rata, intacta, illibataque in ævum permaneat, æterna Sigilli nostri Clausura, Nostræque Præsularis Imaginis impressione permansura inviolabiliter, eam confirmari atque corroborari constituimus: præterea verò auctoritate Principis Apostolorum Beati Petri, & nostra, Nobis à DEO concessa, si quis hujus Kartæ Integritatem annullare, aut violare in tantum deliraverit, hunc cum omnibus suis sequacibus Sanctissima Christi & Ecclesiæ communione privatum & extorrem, æternis infernorum ignibus, æternum & ultra cruciandum transmittimus. Sit anathema . . . . Testes Clerici RUPERTUS Præpositus. OTTO Præpositus. BOPPO Cantor. MEGENHARDUS Decanus. Berenger Decanus. Heinrichus. Wezil. Cuno. Odelrich. Gerungus. Laici Heinricus Comes. Engelhardus Comes. Udelrich. Ruppertus. Sigeloch. Burcardus. Arnoldus. Egispertus. Eber. Engelhardus. Yringus. Item Richardus. Megenoldus. Arn. Henrich. Libolfus. Gotefridus. Kadeloch. Richalmus. Ebo. Rutwigus. Tiedo. Gunnzelinus, Goswinus Camerarius & Alii plures.

Acta Anno MCIIII. Indict. XI. Domino HEINRICHO Quarto Glorioso Imperatore Romanorum. EMEHARDO Episcopo Præsidente.

XIX.

Traditio Egisperti & Mahtildis Conjugum.

IN Nomine Sanctæ & Individuæ Trinitatis. Ego EGISPERTUS & Uxor mea MAHTILDIS tam Memoriæ quàm Notitiæ universis Fidelibus pro sui Successione contradimus, quia præveniente miseratione Domini, quantulamcumque sollicitudinem pro Animabus nostris gerentes, Fundum nostrum situm in villula, quæ dicitur Himminstat, An. 1103.

& VIII. Jugera Vineti juxta Curnaha, ad Altare Sancti Petri, apud Suburbium Cenobii ipsius absque omni contradictione, firma traditione Manu continuata delegavimus, ut ipsorum pro nostris offensionibus intervenientibus meritis, aliquod Refrigerium experiamur in tempore necessitatis: hanc autem pactionem substituimus, ut usum fructuarium ex eo quod est Himminstat, Uxore mea superstite obtineamus, ex Vineto autem me superstite, & ex utroque interim omni Anno Fratribus ibidem DEO militantibus XV. Similas, & urnam vini persolvamus; quacumque verò die universæ carnis viam ingressus fuero, prædicti Fratres, Vinetum prout tunc temporis est, in sua penitus recipiant.; Uxore autem mea demigrante, de fundo frugifero Himmenstat eadem sententia permaneat.

Acta sunt hæc Anno Incarnationis Domini MCIII. Indictione XI. HEINRICO IIII. EMEHARDO Wirciburgensi Ecclesiæ Præsidente. GOTEBOLDO Præfecturam Agente. Cujus rei Testes sunt. Ruppertus Præpositus, Meginhardus Decanus. Heriman. Ottho. Cunrad. Bobbo. Ernest. Wecil.

Laici HEINRICUS Comes. GOZWINUS Camerarius. Ruppertus. Libolf. Emehard. Kadeloch. Rutwic. Richalm. Heinrich. Gotefrid. Herold. Bern. Engilhard. Irinc. Richolf. Bernolf. Ebo. Lempfrid. Beceman. Gerrich. Winizo. Rudolf. Razman.

XX.

Traditio Adalberti.

An. 1105. SIcut quorundam vita sibi & aliis proficit, ita è contrario multorum vita, sibi, & aliis officit, dum quod illi pro Remedio Animarum suarum ad præsentis vitæ subsidium DEO servientibus conferunt, hoc isti ad Condemnationem Animarum suarum, eisdem velut avidissimi Pervasores auferunt, fitque modo miserabili, ut unde Salus aliis nascitur, inde pernicies aliis acquiratur; unde Operæ prætium arbitramur, notum facere omnibus Christianis, tam præsentibus quàm sequentibus, quod Ego ADALBERTUS ad Monasterium S. Petri in Suburbio Wirciburgensi situm, causa Salutis Animæ meæ, V. Jugera Vinetarum, absque aliqua conditionis interjectione, Fratrum ejusdem Loci usibus cessuras, statim mihi ingredienti iter carnis, ex tunc in perpetuum tradidi. Unam etiam Curtem infra Urbis murum jacentem, cum suis attinentiis, hac conditione delegavi, ut soror mea, Filiusque ipsius Gozwinus & Filia ejus, data in Anniversario meo dimidia urna Vini & XV. Similis dum ipsi vixerint possideant. Hujus rei Testes sunt Libolf. Bernolf. Gozwin. Beringer. Gotebold. Lemphrit. Deceman. Ebbo. Adalbero. Werinheri. Gotefrid. Wienant. Liubbern. Adalbrat. Heinrich. Sigimunt. Werinheri. Winizo. Rodolf. Razman. Gnanno. Alpuvin. Gerrizh. Acta sunt hæc Anno Incarnationis Domini MCV. Indict. XIII. HENRICO quarto Imperante. ERLUNGO Episcopo Wirciburgensi. GOTEBOLDO Præfecto.

XXI.

Traditio Liutfridi.

An. 1106. NOtum sit omnibus tam præsentibus quam subsecuturæ ætatis hominibus, qualiter Nos HEIZO & BECEMAN, vineam LIUTFRIDI, Fidei nostræ manibus traditam ad Altare Sancti Petri in Suburbio Wurciburc ex ipsius petitione post obitum ejus delegaverimus, ea conditione, ut relicta ejus Vidua; suique Filii hæredes existentes, quottannis in ejus Anniversario XXIIII. Similas & urnam Vini Fratribus ejusdem Monasterii pro Remedio Animæ ipsius tributario Jure persolvant; quod si quemquam Hæredum pertæsum fuerit talem persolvere Censum, Abbas prædicti Loci delegatam sibi vineam in suam Fratrumque suorum redigat potestatem. Acta sunt hæc Anno Incarnationis Domini MCVI. Indict. XIIII. HEINRICO V. Regnante; Wurciburgensi Ecclesia tunc temporis Præsule destituta. GOTEBOLDO Urbis Præfecturam agente. Et hi Testes, qui viderunt & audierunt Arnold Vicarius Præfecti. Eppo. Alpuvin. Germunt. Richolf. Rudolf. Dangmud. Sicco. Razman. Alpuvin. Gnanno. Hartman. Wolfgang. Gerrich. Gotebold.

XXII.

XXII.

Traditio Egisperti & Mahtildis Conjugum, altera.

EGo EGISPERTUS & Uxor mea MAHTILDIS, qui modicam pridem oblationem de Donis Domini, ad Altare Sancti Petri Apostoli retulimus, quantum in præsenti Facultas mea concedit, adaugere curavimus, scilicet superaddentes quicquid Vineti possedimus apud Gerbrunnen, ea conditione ut post mortem amborum, ad usum Fratrum perpetualiter pertineat. Acta est hæc Anno Incarnationis Domini MCVII. Indict. XV. HEINRICO V. Rege. ERLUNGO Episcopo. Gotebaldo Præfecto. Hujus rei Testes sunt Heinricus Comes. Deupertus. Marcuvardus. Ruppertus. Herold. Bernolf. Gotefrid. Eggihard. Ebberhard. Richalm. Kerold. Waltprad. Gerrich. Winizzo. Rodolf. Danemut. Gotebold. An. 1107.

XXIII.

Traditio Gotifridi & Gisilæ Conjugum.

OMnibus CHRISTI Cultoribus, tam præsentis quàm subsecuturæ ætatis notum facio, qualiter Ego GOTIFRIDUS, & Uxor mea GISILA, vineam ad Altare Sancti Petri & Stephani delegaverimus, ut annuatim V. solidis ad Altare Sanctæ MARIÆ DEI Genitricis Lucendum, quamdiu hac fungimur vita expensis, usibus nostris deserviat; nobis autem decedentibus, ut hæc conditio nostra in perpetuum firma perseveret, Custodis dominio & Ecclesiæ profectibus, absque ulla Heredum contradictione subjaceat. Facta sunt hæc Anno Domini MCVIII. sub ERLUNGO Episcopo. GOTIBOLDO Præfecto: Cujus rei Testes sunt. Libolf. Ebo. Udalrichc. Herolt. Bernolf. Kadelohc. Richalm. Heinrih. Hecil. Herolt. Reginhart. Kadelohc. Rutwik. Ebo. Wolfmar. Gotfrid. Adelbero. Ratolf. Rabenolt. Eincil. Cunrad. Eppo. Beceman. Ernust. Rudeger. Rudolf. Regil. Gotibold. Dangmud. Burkard. An. 1108.

XXIV.

Traditio Herivvicæ & Filii ejus Eberwini.

IN Nomine Sanctæ & Individuæ Trinitatis. Notum sit Omnibus tam præsentis quàm successuræ ætatis Christianis, qualiter Ego HERIWIC, Liberis orta Natalibus, propriâ, Filiique mei EBERWINI manu, ad Altare Sancti Petri in Suburbio Wurciburgensi situm, Possessiones nostras pro Remedio Animarum nostrarum & omnium Parentum nostrorum delegaverimus, scilicet X. mansos in Ergeresheim, & duos in Hittenheim, omniaque Mancipia nostra, cum omnibus Justiciis & Rationibus, talique servitutis Lege, quali nos hactenus sine aliqua contradictione possedimus; quam Traditionem ea firmavimus Conditione ut Filio meo in Consortium Monachorum ibidem recepto, duo mansi in Hittenheim ipsorum Dominio cedant, X. verò in Ergeresheim meis quoad vixero, post mortem autem meam illorum usibus deserviant; insuper etiam ad cottidianos usus, unius Monachi prebenda mihi detur, & duæ Libræ Lini singulis annis, post duos annos Laneus Pannus in tunicam mihi conferatur; si qua ex mancipiis obierint, quicquid Vir in animalibus, Mulier in Vestibus propria manu textis, optimum possederit, Abbas ipsius Loci accipiat; ceterum dum vixerint, eadem servitutis Lege, qua mihi, etiam ipsi per omnia Pareant, quod si quis ex eis alterius Dominii Famulæ se in Matrimonio junxerit, duabus partibus Abbas sibi vendicatis, tertiam uxori possidendam relinquat; Muliebris Sexus nullo censui quoad vixerit subjaceat, post mortem autem, ut predixi, tantum quod in vestibus optimum habuerit persolvat, reliqua Hæredes possideant: Advocatiam tam Possessionis quàm mancipiorum Abbas Loci, cui optimum duxerit, commendet, & si unus displiceat, eo destituto, mox alteri meliori illa committere potestatem habeat. Acta sunt hæc, Anno Incarnationis Domini MCVIII. Indict. I. HEINRICO V. Regnante. ERLUNGO Wirceburgensi Ecclesiæ An. 1108.

clesiæ Præsidente. GOTEBOLDO Urbis Præfecturam Agente. Hi sunt Testes, qui hæc viderunt & audierunt, HEINRICH Decanus S. Kyliani. Bruning Presbyter. Tuto Diaconus. Heinrich Præfecti Vicarius. Emehard. Marcuvart. Bernolf. Heinrich. Gotefrid. Heinrich. Walpraht. Gozwin. Egilwuard. Bernhard. Rutwic. Reginhard. Radeloch. Burckard. Bern. Heinrich. Sconekin. Eppo. Volnant. Johannes. Berhtolf. Richolf. Winizo. Rudolf. Dangmud. Wolfgang. Regil. Gerrich. Razman. Folrad. Cuntad.

Et hæc Nomina Mancipiorum delegatorum. Dietrich. Offriht. Liuppraht. Dietrich. quos quatuor nunc & in ævum Juri Fratrum dimisi, reliquos mihi quoad vivam retinui. Filii Dietrici quatuor. Rudolf & Richard & Gerbirc & Uta. Bodenolf, & Uxor ejus Engila, & Filii eorum quinque. Helmrich. Beringer. Sigefrid. Erchenbraht & Ludewic. Immikint. Willibirc. Mechtild. Irmburg. Reginhard.

XIXV.

Traditio Militis de Northeim. Confirmata ab Erlungo Episcopo.

An. 1108. IN Nomine Sanctæ & Individuæ Trinitatis. ERLUNGUS DEI Gratia Sanctæ Wirciburgensis Ecclesiæ Minister Humilis, Auctoritate Ecclesiæ . . . Filii & Nominis Prelatione Populo presidemus & Clero DEI, decet, & congruum esse videtur, ut benignè pauperes CHRISTI Virosque Religiosos tueamur, eorumque Negotia vel - - - - - - Auctoritate studeamus adjuvare, ne pravorum dolis aliquando sauciati queant succumbere: Universis itaque CHRISTI & Ecclesiæ Fidelibus, veritatis preconio notum facimus - - - - - - - - - - - - quidam Genere generosus, & Nobilis dictus de NORTHEIM, Divitiis præpotens, sed Domino DEO inspirante propter vitam æternam Omnia relinquens, universum Prædium suum in Agris - - - - - in Silvis, in Aquis, in Palude, in Marcha Northeim situm, coram Testibus idoneis Liberis ac Ministerialibus notis & cognatis, cum omni Justitia & Integritate, ob Remedium Animæ suæ suorumque Parentum Omnipotenti DEO, super Patrocinales Sanctorum DEI Reliquias, in Ecclesia Principum Apostolorum Petri & Pauli Sanctique Stephani Protho - Martiris, Legitima Donatione Jure perpetuo servitúrum nostra Consiliosa Auctoritate mediante, una cum Uxore sua GERHILDA manu coadunata irrefragabiliter delegans donavit, ibique se ipsum Monachum fecit, Hominesque suæ proprietatis Rudolphum. Rudegerum. Adelberonem. Adalbertum. Regenhardum. Cunradum. Ynen. Luggardim. Richildem. Yrmengardim, Gerhildem cum Posteritate sua, tali rationis sub tenore, prædictæ Ecclesiæ contradidit, ut ubicumque Locorum habitarent, si Vir, XII. denarios. Si Mulier VI. denarios ad usus Ecclesiæ devotè persolveret, sed de hac vita sive Vir sive Mulier decedens optimam vestem Ecclesiæ deferendam relinqueret: sciendum quoque, quod nulli Mundiburdio, nullique Defensori, nisi soli Abbati, & ei quem Abbas Loci sapienter procuraverit, ipsa Plebs, ipsaque præfixa possessio in ævum subjaceat: Talem ergo donationem in Prædio & in hominibus celebratam, coram nobis probabiliter ordinatam pragmatica privilegiorum sanctione in præsenti pagina nostri Sigilli impressione inviolabiliter observatam, cunctis imposterum Clericis memoriter transmittimus conservandam. Testes Clerici. Cunradus. Gebehart. Meinhart. Bernger. Gerunc. Wolfram. Ludewic. Meginhart. Ministeriales Emehart. Libolf. Herold. Ebo. Engilger. Rychart. Hecil. Herold. De Familia verò Sancti Stephani Ezelin, Rudolf. Gerrich. Hemmo. Et alii plures.

Acta Anno Domini MCVIII. Indictione I. Imperante Domino HEINRICO quarto. ERLUNGO Wirciburgensis Ecclesiæ Episcopo. ETHZONE Abbate, & Gerboldo Urbis Præfecto.

XXVI.

XXVI.

Traditio Mechtildæ.

QUia Res per Fidem depoſitas retentari, non minimi eſſe Criminis, & magnæ indicium Infidelitatis; conſervari verò honorificum apud Homines, & non parvæ apud DEUM Beatitudinis. Notum ſit cunctis noſtri, & ſubſecuturi Temporis Fidelibus qualiter nos HEROLD, & REGINHARD, & KADELOCH, MECHTILDÆ Uxoris Buthonis vineam, quatuor Perticarum Kerrenphedi ſitam, Fidei noſtræ depoſitam, ſub Rogatu ipſius, conſenſuque Filiarum ejus, quibus Hæreditatis ſorte debebatur, ad Altare Sancti Petri in Suburbio Wurciburgenſi ſitum, manu poteſtativa delegaverimus, eo conditionis tenore, ut per totum præſentem annum ſingulis Ebdomadibus, una Miſſa communiter à Fratribus pro Remedio Animæ ejus perſolvatur, ſimiliter & à ſingulis Presbiteris ibidem conſiſtentibus, inſuper Anniverſarius ipſius de Anno in Annum, ut moris eſt, celebretur, ipſaque Vinea continuo in Jus Fratrum absque ulla contradictione redigatur. Acta ſunt hæc Anno Incarnationis Domini MCVIII. Indictione I. HEINRICO V. Regnante ſub ERLUNGO Epiſcopo & GOTEBOLDO Urbis Præfecto, & hi Teſtes, qui viderunt & audierunt. Clerici de novo Monaſterio Werinheri Decanus. Acelin Presbiter. Woffo Parrochiarius. Laicorum Nomina Heinrich Præfecti Vicarius. Bernolt. Herold. Wolfmar. Heinrich Filius Nozelonis. Gotefrid. Bern. Buto. Burkard. Wigman. Bernhard. Heinrich generi ejus. Rudolf. Winizo. Johannes. Gerrich. Dangmuod. Hartman. Gotebold. Alpuvin. An. 1108.

XXVII.

Traditio Sigilohi & Judithæ Conjugum.

IN Evangelicis Paginis Dominica voce commonemur dare Eleemoſinam, & facere Nobis Sacculos, qui non veteraſcant, Theſaurum non deficientem in Cœlis quo Fur non appropiet, nec tinea corrumpat; quam admonitionem Ego SIGELOH, Liberæ Conditionis Vir, prout ipſe Dominus in Corde meo dedit, ſequi cupiens, omnibus noſtræ & ſubſecuturæ Ætatis Hominibus notum facio, qualiter duos manſos Giezzen ſitos, ad Altare Sancti Petri in Monaſterio Wurciburgenſis Territorii pro Remedio Animæ meæ absque ullius conditionis intercapedine delegaverim, excepto ſolius in Clauſtro, poſt obitum meum, ſepulturæ Loco, ſimiliter & Uxor mea JUDITHA eodem momento, duos manſos Zaffendorf ſitos, ibidem contulit ſuis, quoad vixerit uſibus deſerrituros, poſt ejus obitum, Fratrum Juri mancipandos. Acta ſunt hæc Anno Incarnationis Domini MCVIII. Indictione I. ſub HEINRICO V. Rege. ERLUNGO Epiſcopo. Goteboldo Præfecto. Hi Teſtes qui viderunt & audierunt. Diedold Clericus, & omnes ejusdem Monaſterii Fratres. Laici Liebwin. Egisbreht. Winizo. Richolf. Johannes. Rudolf. Elpwin. Dangmud. Gotebold. Adelbero. Gebini. Razman. Gerrih. Gnanno. Hartman. Wolfgang. An. 1108.

XXVIII.

Traditio Ramvoldi & Gotalæ Conjugum.

IN Nomine Sanctæ & Individuæ Trinitatis. Notum Omnibus tam præſentis quàm ſucceſſuræ Ætatis Chriſtianis, qualiter Ego RAMVOLD, cum Conjuge mea GOTALA, ad Altare Sancti Petri in Suburbio Wirciburgenſi ſitum, poſſeſſionem noſtram, quantulumcumque eſt in Munilrichſtat, pro Remedio Animarum noſtrarum delegaverimus, & novem mancipia, quibus omnem Juſtitiam & Rationem & talem ſervitutis Legem, qualem *Lurenſis* habet *Familia* pacti ſumus: quam Traditionem ea firmavimus Conditione, ut noſtris quamdiu vixerimus, poſt mortem autem noſtram, Fratrum uſibus deſerviant; inſuper etiam per ſingulos annos, quatuor quadrantes frumenti & alia quatuor An. 1108.

tuor Braccii, & Porcus mediocris æstimationis, nobis concedatur. Acta sunt hæc Anno Incarnationis Domini MCVIII. Indictione prima HEINRICO V. Regnante. ERLUNGO Episcopo. GOTEBOLDO Præfecto, cujus Rei Testes sunt. Gotefrid. Herolth. Heinrich. Arnolt. Bernolf. Rudolf. Winico. Dancmut. Gotebold.

XXIX.
Traditio Wolmundi.

An. 1112. CUjuslibet rei Traditionem sub multorum Testimonio non solum ratam fieri, sed etiam Scripturarum memoriæ commendatam, perhennem stabiliri, tametsi ante novimus, in subscriptæ tamen Testificationis Exemplo, evidentius edocti sumus; Vineam etenim, quondam sitam Blasenberc, quam EBO quidam cognomine *Junior*, manu propria ad Altare Sancti Petri Apostoli & S. Stephani Protho-Martyris delegavit, & ab ipsius Cenobii Abbate pro Annuali tributo V. solidorum recepit, receptam tributi paccione absolvit, clanculum tamen, etiam Uxore sua ignorante cuidam WOLMUNDO, cum adjacens illi esset, vendidit, quam Venditionem cum usque post Obitum ipsius latuisset, nisi tamen adhuc superstes, testimonium quam Scripturam infirmando, prepedisset, ipsa Traditio prima penitùs infirmata & irrita exstitisset: Itaque idem VOLMUNDUS, quia nec peccuniam ab Heredibus recipere, nec Vineam dictante Justitia, obtinere valebat, consulto optimum facto visum est, ut aliam vineam suam propriam apud Habechsperch sitam pro eodem delegaret, & utraque pro Tributo IIII. unciarum recepta, sibi & Uxori suæ, nomine GISILA, Superstitibus & Liberis suis, non quos genuerant, sed si quos fortè simul genuerint, qui jam steriles per triennium commanserant, ita tamen, ut ad secundam Lineam Nepotum hæc Hereditas non procederet, obtineret, cujus rei iidem qui priores testes sunt. Otto Camerarius. Herolth. Bernolf. Gotefrid. Erpwin. Filius ejus Adelrich. Ludewic. Reginhart. Rudolf. Acta est hæc Traditio Anno Incarnationis Domini MCXII. Indictione V. HEINRICO V. Regnante. ERLUNGO Episcopo. GOTEBOLDO Præfecto.

XXX.
Traditio Dizmanni.

An. 1113. EGo DIEZMAN, & Uxor mea, vineas duas ad Altare Sancti Petri & Sancti Stephani Protho-Martyris, hac conditione delegavimus, ut quo utrique vixerimus annualem Censum, dimidii scilicet talenti quantitatem persolvamus, decedente verò uno nostrum, Fratres ejusdem Monasterii, Memoriam ipsius in Orationibus & vigiliis, ut cujuscumque in ipsorum consortio defuncti, faciant, vineamque ex supradictis unam possideant ex integro & obtineant; alteram verò qui Superstes fuerit, quinque solidis redimat annuatim quoad vixerit, post cujus Obitum, eadem etiam non tributo annuali ab Heredibus possideatur, sed absque omni contradictione in Jus Fratrum usu & fructu quemadmodum prædicta, Continuo vendicetur & Missarum quantitas pro ipsius Anima iteretur. Facta sunt hæc Anno Domini MCXIII. Indictione VI. cujus rei Testes sunt Herold. Bernolf. Gotifrid. Rabinold. Bern. Adalbero. Amolung. Diezman. Heinrich. Heinrich. Ludewic. Rudeger. Rudolf. Dangmud.

XXXI.
Traditio Heinrici Comitis.

An. 1113. NOtum sit omnibus tam presentibus, quàm successuræ Posteritatis Fidelibus, qualiter Nos BERN, & IRING, sub Rogatu Domini HEINRICI Comitis, Prædium quoddam in Gundresleibi situm, manibus Fidei nostræ traditum pro Remedio Animæ suæ, parentumque suorum ad Monasterium Sancti Petri Apostoli & Sancti Stephani Protho-Martyris, in Suburbio Wirciburgensi constitutum delegaverimus, hoc scilicet condi-

conditionis pacto, ut GUNDRAMMO, cui idem in Beneficium concessit, illo Superstite, usufructuario cum omnibus attinentiis suis potiri concedatur: Comite verò, totius carnis iter ingresso, pro agendis in sui Memoriam Missarum oblationibus, in ipsius Anniversario XV. Similis & dimidia vini urna annuatim expensis, ipse quoad vixerit obtineat, & si cui Filiorum post se conferendum dispofuerit, eadem hereditario Jure persolvat, sin vero Fratrum Dominio subjaceat. Facta est hæc Traditio Anno Domini MCXIII. Indictione VI.

XXXII.

Traditio Adeloldi.

SÆpe evenire solet, ut quæ DEO servientibus pro Retributione perpetua quorundam contulerit Diligentia, hæc eis Avaritia instigante, aliorum auferre conetur insolentia; proinde notitiæ omnium tam præsentium quàm futurorum declarabo, qualiter Ego ADELOLDUS tres mansos, infra metas Husun sitos, ad Monasterium Sancti Petri Apostoli, in Suburbio Wirziburgensi constitutum, tali pactionis interjectu delegavi, ut meis, quoad vixero, deserviant usibus, meque iter universæ carnis ingresso UDALRICUS, natione Bawarius, datis annuatim in meo Anniversario duabus urnis vini cum XL. Similis Fratrum servitio, ipse cum uxore sua HILTHIBURGA & Filio HEITHUVOLGO, vel quisquis Heredum suorum, hoc idem persolvere voluerit, absque alicujus contradictionis impedimento obtineat; eo autem anno, quo ubertas vini minus provenerit, utrumque V. redimat siclis: si verò quemquam eorum pertæsum fuerit quantitatem statuti reddere Census, Fratrum continuò cedant utilitatibus. Facta sunt hæc Annò ab Incarnatione Domini MCXIIII. cujus rei Testes sunt Ebo. Herolt. Cunrad. Hertuvik. Kadeloch. Reginhard. Ebo. Ruthwic. Richalm. Hemmo. Elpuvin. Werinheri. Lutheri. Wecil. Godebolt. Diezman. An. 1114.

XXXIII.

Traditio Hartungi.

EGo HARTUNGUS, Lucis Perpetuæ Famelicus, duas Vineas apud Villam Gerbrunnum sitas, unam in Loco, qui dicitur Heselehe, alteram in Loco Uttenwingartun nuncupato, ad Altare Sancti Petri in Suburbio Wirciburgensi propria manu delegavi, ea conditionis Lege interposita, ut Ego dum vixero, in VI. feria Paschæ singulis annis V. solidos Tributi ad idem Altare persolvam, ut ex eis per Fratrum Providentiam omni nocte in Cripta Sancti Stephani jugiter Lumen ardeat, & ut Sepulturæ meæ Locum cum Successoribus meis ibidem obtineam, post Obitum verò meum Frater meus GERMUNDUS, vel quicumque Heredum meorum proximus, in Anniversario meo idem persolvat, vel si intermiserint in usum Fratrum ipse Vineæ concedantur: Facta est hæc Traditio Anno Domini MCXIIII. Indict. VII. HEINRICO V. Regnante, sub ERLUNGO Episcopo. GOTIBOLDO Præfecto. Cujus Rei Testes sunt. Bernolf. Kadeloch. Richolf. Asmar. Eppo. Heriman. Dietolf. German. Germund. Rihpolt. Gerraht. Burkard. Burkard. Gerloch. Bruning. Gozpraht. Waltheun. Johan. Rudolf. Dangmud. Gebeno. Alpuwin. Volmar. An. 1114.

XXXIV.

Traditio Berthæ altera.

EGo GOTIFRID, vineam Fidei meæ traditam, petitione astantis in præsenti, Viduæ cujusdam BERTHÆ, ad Altare Sancti Petri & Sancti Stephani hac firma conditione & indiscutienda delego, ut hac quamdiu vixerit Vita, suis deserviat usibus, eique cottidiana Fratris unius prebenda, & Curtis Monasterii muro adjacens, concedatur: Filia verò ipsius, si se taliter, ut decet Virginem, sine Crimine, & Infamia continuerit, An. 1114.

Vinea, & his omnibus post se sibi concessis, eadem Lege, qua & Mater utatur, sin autem, ea aliisque privetur, Fratrumque Utilitatibus continuò subjiciatur. Facta est hæc Traditio Anno Domini MCXIIII. Indict. VII. Cujus rei Testes sunt Udalrichc. Karl. Kunleih. Sigiboto. Rabenolt. Rutwih. Rudeger. Johan. Alberihc. Rudolf. Regil. Gotibolt. Dangmud. Bero.

XXXV.

Traditio Ottonis.

An. 1115. QUoniam ut Scriptura dicit, hoc tempore nostro, in quos fines sæculorum devenerunt superabundantem Iniquitatem in tantum Karitas refrigescit, ut per paucorum sit in firma Radice veræ Fidei cohærere, vel ejusdem mentis aliquamdiu subsistere; ita scilicet, ut quod modo quacumque Ratione firmaverint, idem rursùs infirmare desiderent; necessarium duxi causam meam multorum Testimonio definitam, quorum Nomina subsequentur commendanda Memoriæ: itaque Ego OTTO, cunctis Fidelibus notum esse cupio quam gravi & quam maximo Amicorum meorum Labore, Hereditariam portionem Matris meæ impetratam, absque omni Rationis interpositione, firma astipulatione receperim de manu SWIKGERI Avunculi Matris meæ, & de manu ERKINBERTI Filii Avunculi ejus EGINONIS, quam ipsa Matris meæ Mater IRMINGART, Soror ipsius, & Amita ipsius Erkinberti, & obtinendum & delegandum privatim præ ceteris Liberis suis Matri meæ, & Liberis ejus delegaverat; & hoc actum est & definitum in Conventiculo multorum Comprovincialium nostrorum Hominum Liberorum nostræ Societatis, & quorumlibet aliorum apud Villam Windesheim, quorum Omnium Nomina commemorare, nisi quantum ad mei testimonii necessitatem sufficit, ociosum duxi: Itaque hos primùm in Testimonium subscribendos curavi, quos præ ceteris in hac re Fautores habui; Pater meus OTTO. Dominus meus Gerung. Sigilohc. Sigiloch. Filii ejus, Heriman. Luduwik. Heinrih. Et Filii Welandi, Beringer. Arnolt. Heinrich. Adalbert. Suigger. Arnolt Frater ejus. Adalbero, Waltheri Frater ejus. Otto. Waltun. Adalhoh. Præter hos Friderih, Meginlah Frater ejus, Adalbero, Heinrich Frater ejus, Reginhart. Wicnant. Arnolt. Frater ejus. Marcolf. Dietmar. Adelbero. Sub quorum Testium Cautione idem Matrimonium meum, absque omni Rationis interpositione receptum, ut prædixi, pro Remedio Animæ meæ & Parentum meorum, quorum successione ad me devenit; ad Altare Sancti Petri Apostoli & Sancti Stephani Protho-Martiris firma Traditione delegavi cum Mancipiis XIII. quorum Nomina sunt hæc. Fridirun cum tribus Liberis suis. Hilta cum duobus Liberis suis. Mathilt cum tribus Liberis suis. Mathilt. Pernger. Sed eâ tantùm Rationis interpositione, ut usumfructuarium Ego & Pater meus, quoad vixerimus obtineamus, Mancipia verò tres Numos Tributi, vel pretium tanti persolvant, & post Obitum cujusque meliora in Animalibus, virorum, vel si non habuerint meliora, vestium: Mulierum verò tantum meliora vestium ad Altare persolvant, reliqua ad Heredes ejusdem Juris transeant, quos si non habuerint, ad Jus Ecclesiæ, de cetero ab omni servili Jugo & Placito Advocati absoluti permaneant, nec aliquem Advocatum præter quem Abbas elegerit, hæc Traditio obtineat, alioquin ad Heredes meos paternos transeat, cujus rei Testes sunt GOTIBOLT Urbis Præfectus, Frater ejus POPPO. Udalrih. Reginhard, Cunrad Frater ejus. Embrico, Beringer Frater ejus. Cunrad. Ruprcht. Gumpret. Wortwin. Heriman. Suigger. & postquam sub horum firma astipulatione delegatio facta in Proprietatem Cenobii per Famulos ipsius possessum est, rursus in præsentia ipsius Episcopi ERLUNGI & eorundem Testium prædictorum, quoniam utroque die Concilium Colloquii sui habuit, ab ipso Abbate EZZONE & Urbis Præfecto GOTEBOLDO, sub Manuum mearum Traditione usufructuarium mihi & Patri in Beneficium recepi; hac quippe sententia ab Omnibus confirmata, ut nullus cohæredum meorum post hujus dispositionis Cautionem Locum supplantandi inveniret. Facta est hæc Traditio Anno MCXV. Regnante HEINRICO V. ERLUNGO Wirciburgensis Ecclesiæ Episcopo.

XXXVI.

XXXVI.

Traditio Engilhardi & Uxoris ejus Mathildis.

QUoniam Sapientis Cujusdam Sententia eſt: *Redemptio Animæ Viri, Divitiæ ſuæ*; Ego ENGILHARDUS & Uxor mea MATHILDIS de Bonis noſtris, quibus in præſenti ſuſtentamur, pro Animabus noſtris, ad Altare Sancti Petri & Sancti Stephani delegavimus, Curtem ſcilicet cum ædificiis ſuis, ut quoad vixerimus XXX. denarios annuatim perſolvamus, & uno noſtrûm defuncto, alter V. ſolidos in Anniverſario illius ad Capellam Sancti Gregorii lucendam, ad utrumque autem diſceſſionis noſtræ annualem Diem quicumque Heredum XXX. denarios rependat, & ſi noluerit Fratrum dominio ſubjaceat. Facta ſunt hæc Anno Domini MCXVII. Indict. X. ERLUNGO Epiſcopo. GOTIBOLDO Urbis Præfecto. Cujus rei Teſtes ſunt Gotifrid. Adalbero. Gotifrid. Erkenbolt. Liutpero. Gozuwin. Asmar. Cunrad. Ruprehr. Maroholt. Burkahrt. Hainrih. Martin. Iring. Rudiger. Rudiger. Wikman. Saleman. Dieppolt. Regil. Rudolf. Razman. Gotibold. Dangmud. Bero. An. 1117.

XXXVII.

Traditio Wolframmi & Dietherici Miniſterialium.

OMmnibus in CHRISTO piè viventibus certum eſſe volumus, qualiter duo Miniſteriales Sancti Kiliani, WOLFRAMMUS de Onoltespach, & DITHERICUS, Avunculus ejus, Divina Inſpiratione ammoniti, Dilectionem DEI & Proximi imitantes, tum pro honore DEI, tum etiam pro amore Fratris prædicti Wolframmi, ſcilicet GUMBERTI Monachi X. Marcas & Manſum unum in Gochesheim, inſuper etiam Famulos & Famulas Waltherum & Uxorem ejus. Lutgardam & Filios eorum. Ditericum. Nendingum. Wolfonem. Giſelam. Seburgam & filios ejus. Gepam & Filios ejus, quæ omnia eidem Gumberto, Jure Hereditario ante Converſionem venerunt, ad Altare S. Petri & Sancti Stephani Protho-Martyris in Suburbio pia oblatione tradiderunt, ipſumque Gumbertum dicioni Abbatis, qui tunc Monaſterio illi præerat ibidem DEO Militaturum, devotiſſimè commendaverunt, ſtatuentes etiam de prænominata Familia, ut vir annuatim VI. denarios, femina III. ad Altare perſolvant, qui autem viam univerſæ Carnis implentes, melius veſtimentum quod habent, ab Heredibus, Cuſtodi Altaris detur; Advocatum Altaris Defenſorem habeant, & ita ab ipſo Advocato, & ab omni Jugo ſervili Liberi exiſtant: Hæc autem facta ſunt Anno Dominicæ Incarnationis MCXVIIII. Indict. XII. Regnante HEINRICO Imperatore. ERLUNGO Epiſcopo. EZZONE Abbate. Goteboldo Comite. Teſtes autem qui huic Traditioni interfuerunt iſti ſunt. Udelrich Decanus. Cuno. Immo. Nendinc. Ludewic. Friderih. Licci. Herolt. Bernolf. Kadelohc. Goteſrit. Rutquic. Wolthere. Ingram. Eggebreht. Sachſo. Hartman. Dancmut. Regil. Gebeno. Sigefrit. & Monachi Lamprahr. Hartman. Burchart. Wecil. Si quis autem id attemperare præſumpſerit indignatione DEI Omnipotentis, & anathemate ſuccumbat: Cenſum autem, quem dare debent in Feſto Beati Petri perſolvant. An. 1119.

Sequitur ejusdem Traditionis Confirmatio.

IN Nomine Sanctæ & Individuæ Trinitatis. ERLUNGUS DEI Gratia Wirzeburgenſis Eccleſiæ Miniſter humilis. Anteceſſorum Noſtrorum Sanctiſſima Diligentia jugiter nos ammonet maximè Eccleſiis ac Pauperibus CHRISTI, piè providere, & eorum Negotia quaſi propria deputando fideliter promovere, inde eſt, quod Notum eſſe volumus Univerſitati tam præſentium quàm ſubſequentium CHRISTI Fidelium, quod liberæ Conditionis Vir GUMBERTUS de Ekkeburgehoven cum Conjuge ſua CHRISTINA, quoniam Liberos non habuerunt, CHRISTUM Regem Sæculorum in Cœleſtibus Dominum & Heredem unanimiter elegerunt, propter cujus Amorem mutato ſæculari habitu, Ex Autographo.

bitu,

bitu, coram Teſtibus idoneis, Liberis ac Miniſterialibus firmiſſima ſub aſtipulatione Prædia ſua in præſenti Karta ſubter notata, videlicet in his locis ſita, Hartpach, Laxe Urenhoven, Gullicheshcim, Hottingen, Rotelſe, Kubrünnen, Boltheshalden, ſuper Reliquias Sanctorum Apoſtolorum Petri & Pauli, & B. Stephani Protho-Martyris in Suburbio Wirzeburgenſi in Uſum Fratrum ibidem DEO ſervientium delegaverunt: Præterea verò ſciendum eſt, quod utriusque ſexus Homines ſuos & Milites & Ruricolas, ſimiliter cum omni Juſtitia ſuper easdem prædictorum Sanctorum Reliquias ita ſanè contradidit, qui Milites ſunt, uti Milites Eccleſiæ, qui decenter ac devotè inviolabili jure ſubſerviant. Hi ſcilicet, Burkardus, Emmehardus & Regenboto, Hermannus, Glymo, & Uxor ejus Regelind, & eorum Filii Adelbertus, Walkarie, Marquardus. Optentu verò præfati Gumberti Hermanno, Glymo, & Filiis ſuis Adelbert & Margward tantummodò Prædium, quod eſt ſitum Hartpach dimittitur, ut quoadusque vivant absque moleſtiæ Tributo poſſideant, ſed poſt Obitum eorum Abbati & Fratribus ſuis præcisè, & absque omni tergiverſatione in omnem Uſum & Poteſtatem redeat: item Tridhalmus. Dyemo Milites, Famuli; Rukkerus, Adelman, ejusque Filii Erkenbertus, Cuno & Adelbertus Frater ejus. Bertha cum Filiis ſuis. Hiltegunt, & Filii ejus: Mehtild. cum Filiis ſuis: Adelberone & Wigardo. Hi quoque Viri in omni ſua poſteritate circa ætatem cenſualem. V. denarios annuatim Eccleſiæ perſolvant: ſed ſi quos ex eis Abbas in aliquod ſibi ſervitium ſubdere voluerit, poteſtatem pleniſſimam habebit; feminæ verò tres denarios etate ſolita exſolvant. Hæc igitur Donatio noſtra Authoritate mediante peracta, & hujus Sigilli noſtri impreſſione firmata, ſi quis impoſterum annullare temptaverit, Auctoritate noſtra: & Beati Petri, & totius Sanctæ Eccleſiæ æterno Anathemati perpetuo igne cruciandus ſubjacebit: ſub hujus etiam Sigilli noſtri Teſtimonio in Verbo Domini teſtificamur omne præſcriptum prædium à Liberæ Conditionis Viro Gumberto, & Conjuge ſua Chriſtina, mutato ibidem Sæculari habitu ſuper Reliquias præfatorum Sanctorum pro Remedio Animarum ſuarum Reverenter traditum, ab omni Advocato, & Exactione liberum eſſe, & in ſolius Abbatis & Fratrum ſuorum Manu & Poteſtate permanere debere, nec aliqua Venditione aut abraſione ab Eccleſia umquam alienari licere. Acta Anno Domini MCXVIIII. Indictione XII. Domino Heinrico DEI Gratia Quinto Romanorum Imperatore Feliciter Imperante, Venerabili Wirzeburgenſium Erlungo DEI Gratia Epiſcopo. Domino Ezzone Omni Religione & Sanctitate præſidente Abbate, Goteboldo Urbis Præfecto. Teſtes Cunimunt. Erkenbertus. Cunrad. Bernger. Volknand. Rudolf. Swiker. Heinrich. Ebwin. Hildebrant. Helmbolt. Alexander. Ekehardus Herolt. Bernolt. Rattwig. Gotefrid. Reginhardus. Wolfframmus. Bern. Burk. Adelricus. Richalmus. Ebbo. Rudegerus. Heinricus. Rudolfus. Udalricus. Ingram. Werherus. Gotebold. Merboto. Rudolfus. Hartmannus aliique plures.

XXXVIII.

Traditio Berengeri.

An. 1120. NOn minus recolatur pia Fidelium Memoria, qualiter Ego Berengerus Vir Liberæ Conditionis Ingenuus, æternæ Retributionis Gratiam exoptans, Prædium meum Sigeburgehuſen ſitum, & Theivelt manſus videlicet . . . & Silvam unam, cum viis & inviis, itibus & reditibus ad Altare S. Petri in Territorio Wirziburgenſi ſitum, absque omni conditione, Monaſticæ mihi me devovens Religioni, ſubdendum, Jure perpetuo contradidi. Acta ſunt hæc Anno Domini MCXX. Indict. XIII. Rege Heinrico. Erlungo Epiſcopo. Gotiboldo Comite. Hujus rei Teſtes ſunt. Gotefrit. Erkenbolt. Regimmar. Rutpraht. Ercenbraht. Heinrich. Waltrich. Heinrich. Sigifrit. Eggebrat.

XXXIX.

Traditio Wimutæ Matronæ.

An. 1120. NOverint quique Fideles in Eccleſia, qualiter Ego Wimuth Vidua, Rogatu Mariti mei Eberhardi, Prædium noſtrum, Loco qui dicitur Bonenlanden ſitum, ad Altare

Altare Sancti Petri & Sancti Stephani hac conditione delegavi, ut annuatim ad Festum S. Nicolai pro memoria ipsius inibi celebranda dimidium Talentum persolvam: me verò vita decedente, Filius ejus E. ex me progenitus ipsum Prædium Jure Hereditario possideat, & prædictam Oblationem absque omni ambiguitate persolvat; quod si Liberos non genuerit, Fratres Monasterii, post obitum ejus, Prædium suæ Potestati subjiciant. Acta sunt hæc Anno Domini MCXX. Testes sunt, qui audierunt & viderunt hæc, Gotifrit. Egispreth. Adelbreht. Berenger. Alegenolt. Heinrich. Herolt. Friderih. Werinhart. Gebehart. Reginhart. Kadeloch. Rutwik. Adelhun. Billung. Adelham. Waltpreht. Ludewic. Diethrih.

XL.

Traditio Sigebotonis.

MEmoriæ omnium Fidelium commendamus, qualiter Ego RICHALMUS, vineam SIGEBOTONIS, quæ sita est in monte Habeschberg, Fidei meæ commissam, ad Altare Sanctorum Apostolorum Petri & Pauli, & Sancti Stephani Protho-Martyris, ea conditione delegaverim, ut idem Sigeboto & Uxor ejus ADELBURG singulis annis quatuor Ceræ Talenta, ad augmentandum in Pascha Cereum, ad Censum persolvant, uni verò ex eis decedente, alter in Anniversario ejus XV. Similas & dimidiam urnam vini Fratribus ejusdem Loci persolvat: post obitum verò utriusque, Hæredes, qui possederint, prædictam Oblationem Fratribus dupliciter impendant, nihilominus prædictis quatuor Ceræ Talentis adjunctis. Facta est hæc Traditio Anno Domini MCXXI. Indict. XIIII. Regnante HEINRICO Juniore Imperatore. ERLUNGO Episcopo. GOTIBOLDO Urbis Præfecto. Hujus rei Testes sunt Kadiloch & Reginhart Frater ejus, & Engilbraht Filius ejus. Wolfmar & Burkart Frater ejus. Gotibolt. Adelhun. Colman. Cuno. Dangmut. Gebino. Eber. Eggibreht. Hartmut. Hartman. Ernolt. Ludewic.

An. 1121.

XLI.

Traditio Libolfi.

NOtitiæ cunctorum Fidelium manifestissimè sit declaratum, qualiter Ego LIBOLFUS Sancti Kyliani Famulus, Vineam cujusdam Presbiteri Heinrici, Fidei meæ commendatam ipso præsente ad Altare Sancti Petri & Sancti Stephani hac conditione delegavi, ut si idem Presbiter H. iter quod proposuit, DEO volente, peregerit, eandem Vineam suis usibus deserviendam liberè detineat quoad vixerit; postquam verò finem vivendi fecerit, Soror ejus BERTHA, & Filia ipsius ELYSABETH si Maritum non duxerit, prædictam vineam ab Abbate ipsius Loci in Beneficium accipiant, & ad Anniversarium prædicti Heinrici Urnam Vini Integram persolvant; ipsis verò duabus, Matre scilicet & Filia debitum mortis persolventibus, Fratres ejusdem Loci prædictam vineam Potestati suæ subjiciant, & deinceps absque omni contradictione obtineant. Acta sunt hæc Anno Domini MCXXII. Indictione XV. Hujus rei Testes sunt Regenbreht. Cristan. Beceman. Ernolt. Ratolf. Hemmo. Ebbo. Erbo. Eggibreht. Adelolt. Wernheri. Wezil. Rudeyer. Eber. Merboto.

An. 1122.

XLII.

Traditio Adalberti.

IN Nomine Sanctæ & Individuæ Trinitatis. Notum sit cunctis Matris Ecclesiæ Filiis per Divinam Adoptionem assumptis, qualiter Ego ADALBERTUS Vir liberæ Conditionis, Prædium meæ Potestatis, situm in Villa, quæ dicitur Svviebehim, manu potestativa ad Cenobium Sancti Petri, & Sancti Stephani Protho-Martiris, in Suburbio Herbipolensi, firma Traditione delegavi, ut ipsorum meritis pro Excessibus meis interceden-

An. 1122.

cedentibus, DEI misericordia favente, aliquod Refrigerium experiar in tempore Necessitatis: hanc autem Traditionem & Confirmationem sub hujusmodi pacti cautione distinxi, ut ipsum Predium meis deserviat Utilitatibus, ex Beneficio Domini Abbatis, ceterorumque Fratrum quoad vixero: quicquid verò interim, me vivente, ex eodem Prædio, vel de aliis meis Bonis aliquo modo contractum vel adauctum, per meam fuerit diligentiam, sive in Agris, sive in Pratis, sive in Pascuis, seu in Silvis, vel in aliqua Re domestica quandocumque mortis debitum persolvero, prædicti Loci subjiciatur dominio, Fratrumque utilitati cedat ex integro: tria quoque Mancipia mei Juris, ad præfatum Cenobium tradidi, ut inter servientes ipsius Ecclesiæ optimo Jure potiri permittantur, nullumque Advocatum præter specialem ac Legitimum Loci ipsius Defensorem habere compellantur, & ut hæc Traditio mea stabilis & inconvulsa permaneat, coram Episcopo & Præfecto Herbipolensis Ecclesiæ, hæc omnia absque Heredum meorum contradictione peregi, Testesque Idoneos, qui postmodum hæc me decedente adstipularentur adhibui; hic subnotantur, qui ejusmodi testimonio interfuisse dinoscuntur.

Bernger. Ruprecht. Adelbreht. Arnolt. Marcolf. Cunrat. Adalhalm. Eberhart. Burkart. Engilharr. Rudolf. Gotebolt. Richolf. Eppo. Eggibrecht. Richalm. Billung. Eggihart. Wolcwart. Dimar. Acta sunt hæc Anno Domini MCXXII. Indictione XV.

XLIII.

Traditio Ernusti.

An. 1125. MEmoria omnium Fidelium recolat, ne qua Nebula Oblivionis impediat, qualiter Ego ERNOST, Carnali Herede privatus, Heredem autem habere Dominum cupiens; Mansum unum situm in villa Rotendorf, mei Juris, pro impetranda delictorum meorum venia, ad Altare Sancti Petri, Sanctique Stephani Protho-Martyris, delegaverim, ea videlicet Lege, ut quamdiu Corporalibus his Induviis vestiar, deserviat mihi sicut hactenus deservivit, pro censu solidi unius, qui per singulos annos me vivente persolvetur, me verò Onere Carnis depositio ERKENBERTUS quidam consanguinitatis propinquitate mihi conjunctus, ea conditione possideat, ut quotannis in Anniversario meo prædictum Censum solvat, quod si neglexerit semel, continuò Fratrum Utilitati deserviat: post Obitum verò ejus quicumque Heredum suorum prædictum censum persolvere voluerit, possideat. Acta sunt hæc Anno Domini MCXXIIII. Indictione III. Regnante LOTHARIO Rege. GOTIBOLDO Præfecto & HEINRICO ejusdem Cenobii Abbate. Testes Eberhardus Frater ejus Salman. Bernhard. Eggibraht. Dangmut. Gotifrid. Hartungus & alii quam plures.

XLIV.

Traditio Cunezæ.

An. 1131. REcolat quævis Posterorum Memoria, quod Ego CUNEZA mansum unum Gocheshelm situm, ad Altare S. Petri tradiderim ea conditione, ut in Festo S. Martini XX. denarios annuatim persolvam; me verò Universæ carnis iter ingressa, Filius meus ADALBERTUS, eundem Censum persolvens mansum possideat, & ea Lege in Posteros suos transmittat; sin autem Liberis caruerit, aut Censum triennio subtraxerit, Fratrum confestim usui cedat. Acta sunt hæc Anno Domini MCXXXI. Indictione VIIII. LOTHARIO Rege. EMBRICONE Episcopo. BERENGERO Abbate. GOTIBOLDO Comite. Hujus rei Testes sunt Wolfram. Gotebolt. Adelbero. Heriman. Berhtolt. Eggibraht. Otto. Ernost.

XLV.

Traditio Nantohi & Idekindæ Conjugum.

Recolat omnium Ætas in CHRISTO Fidelium, qualiter Ego NANTOHC & Uxor mea IDTEKINT carentes Herede Carnali, CHRISTUM ſubſtantiæ noſtræ fecimus Heredem. Anno itaque Domini MCXXXI. Indictione VIIII. Rege LOTHARIO. EMBRICONE Epiſcopo. BERENGERO Abbate, ad Altare Sancti Petri Apoſtoli Domum Curtemque noſtram, & omnia quæ poſſidebamus contradidimus, ea Lege videlicet, ut annuatim quoad vixerimus in Feſto Beati Mathiæ, quadrantem vini perſolvamus, alteri verò noſtrûm, vinculis Carnis depoſito, eadem quantitas, ejus in Anniverſario perſolvatur: Utriſque verò decedentibus quæcumque reliquerimus Fratrum cedant Uſui. Hujus rei Teſtes ſunt Ottho. Gotfrit. Eggibraht. Ludewic. Dangmut. Adalbraht. An. 1131.

XLVI.

Traditio Reginbotonis Presbiteri.

In Nomine Sanctæ & Individuæ Trinitatis. Recolat omnium tam ſubſequentium, quàm præſentium ætas, in CHRISTO Fidelium, qualiter nos RICHALMUS, & BILLUNGUS, Curtim quandam in Civitate ſecus Portam Sancti Georii ſitam, Rogatu videlicet REGINBOTONIS Sacerdotis, & WALTRICI Fratris ejus, per quos Fidei noſtræ tradita eſt, ad Altare Apoſtolorum Petri & Pauli, in Territorio ipſius Civitatis ſitum, ea Conditione delegaverimus, ut in Feſto S. Priſcæ Virginis, quadrantem vini annuatim perſolvant, & abſque ulla contradictione ipſi ipſorumque Heredes Curtim ipſam liberè poſſideant. Acta ſunt hæc Anno Domini MCXXXII. Indict. X. LOTHARIO Imperatore Regnante. EMBRICONE Epiſcopo. Goteboldo Præfecto. Hujus rei Teſtes ſunt Gotefrid. Engilbraht. Richalm. Billung. Eppo. Sigefrit. Reginhart. Ernoſt. An. 1132.

XLVII.

Traditio Ludgartæ Matronæ.

Noverit omnium ætas in CHRISTO Fidelium, qualiter Ego LUTGART, Ratiſponenſis Eccleſiæ Miniſterialium orta Natalibus, vineam unam trans Mogum poſitam ad Altare Sancti Petri in Territorio Herbipolenſi, per manus BURKARDI & HECILONIS, quorum Fidei commiſeram ea Lege tradiderim, ut quoad vixero Urnam vini, XXX. quoque Similas in Anniverſario Mariti mei HEINRICI perſolvam, & annuali die Filii mei H. ſimiliter: ipſa verò poſtquam rebus humanis exceſſero, in Anniverſario quoque meo, Urnam vini & XXX. Similas prædicti Viri B. & Hecil & inſuper præſcriptam quantitatem in ſingulis Anniverſariis exſolvant, ipſamque Vineam, quæ in VI. Jugera computatur poſſideant, illis verò ambobus poſt Obitum meum ex hac vita diſcedentibus, vinea Fratrum uſui cedat, abſque omni contradictione & objectione. Facta eſt hæc Traditio Anno Domini MCXXXIII. Indictione XI. II. Kal. Novemb. Regnante LOTHARIO Rege. VII. Imperii ejus Anno. EMBRICONE Epiſcopo. GOTIBOLDO Comite. BERENGERO Abbate. Teſtes ſunt hujus rei Gotfrit. Kadeloch. Cunrad. Richalm. Adelrich. Eggihart. Billung. Eggibraht. Bruning. Bezeman. Rutwik. Richolf. An. 1133.

XLVIII.

Traditio Wigmanni & Helmburgæ Conjugum.

Quamvis varios caſus in ſe contineat humanum Genus, & licet ſint aliqui Avaritiæ morbo inflati, perturbantibus inter ſe Cogitationibus, modò proſperis Re- An. 1134

bus elati, suffulcientes, modò mœstis casibns deficientes, fit plerumque ut ipsum hominem ad Tartaricum deducant Interitum: sunt plerique tamen, qui qua deliberatione hæc devitare valeant meditantur, quorum Corda Divinum Amorem possidere haud dubium est; quod Ego WIGMANNUS ammonente Domino, Hierosolimam iturus cum Conjuge mea HELMBURG, intuens, & qua Arte hoc aufugere queam disponens, tandem salubriori consilio reperto, vineam unam Langenwegen jacentem, ad Altare Sancti Petri, Sanctique Stephani delegavimus, pro Remedio Animarum nostrarum, simulque Parentum nostrorum, ea pactione firmata, ut quamdiu gravedine Corporis hujus tegimur, singulis annis in agenda ad Vincula Sancti Petri dimidium Talentum Thuris persolvamus, uni verò nostrûm ab istius vitæ Ergastulo migrante, alter in ejus Anniversario XXX. Similas, urnamque vini persolvat, seu XV. Similas, singulis nummis comparatas, post utriusque verò obitum Superstites propinquitatis eorum Hereditario Jure possideant, si tamen prædictam Oblationem impendere non neglegant, si verò uno anno supersederint, Fratrum cedat Dominio, aut si vendiderimus, eundem Tributum à possessoribus vineæ accipiant, qui possessores si neglexerint semel, Fratrum usui cedat. Acta sunt hæc Anno Domini MCXXXIIII. Indictione XII. Regnante Gloriosissimo Romanorum Rege LOTHARIO. EMBRICONE Episcopo. GOTIBOLDO Præfecto: sub his Testibus Gozwin. Adelrich. Engelhart. Waltpreht. Trutman. Wigiman. Bezeman. Ernost. Herman. Berhart. Arnolt. Cuntat. Eggebreht. Dancmut. Ruthart. Adalbraht. Helmerich. Gebeni. Wolfram. Meriboto. Crafft. Herold. Woffo. Ludewic. Helmrich. Burkart.

XLIX.

Traditio Gozvvini & Juthæ Conjugum.

An. 1135. NOtitiæ Universorum, in Fide quærentium DEUM Altissimum, desidero patefieri, qualiter Ego GOZWIN cum Uxore sua JUTHA, vineam nostram apud Gerisberg sitam, pro impetranda venia delictorum nostrorum & pro Remedio Animæ Filii nostri RICHALMI ad Altare Sancti Petri & S. Stephani, ea conditione tradimus, ut quamdiu hac Luce fruimur in Anniversario ejus XXX. Similas XV. nummorum pretio comparatas, & quinque vini metretas Fratribus persolvamus: post obitum verò nostrum quicumque Heredum post nos proximus fuerit, prædictam vineam ab Abbate & Fratribus ipsius Loci suscipiat, & constitutam oblationem persolvere non tenuat: si verò semel neglectum fuerit, Fratrum utilitati cedere manifestum sit. Cujus rei Testes sunt Gotefrit. Edelrich. Billunc. Rutwic. Wolfmar. Burkart. Engilbreht. Gotibold. Herolt. Henrich. Engilhart. Richolf. Richalm. Cuno. Heinrich. Gebo. Wolfram. Aceman. Acta sunt hæc Anno Domini MCXXXV. Indict. XIII.

L.

Traditio Wolvoldi de Heitingesfelt.

An. 1135. MEmoria Fidelium in Fide CHRISTI persistentium, tam præsentium quàm subsequentium noverit, qualiter Ego WOLVOLD timens futuræ discussionis Judicium, quandam vineam apud Gochesberg jacentem, ad pedes Apostolorum Petri & Pauli & Sancti Stephani delegaverim pro impetranda Delictorum meorum venia, eo pactionis Jure firmato, ut quamdiu Corporalibus istis Indumentis vestior, annuatim dimidiam Urnam Vini in Festo Sancti Martini, Fratribus illic DEO militantibus impendam: me vero hujus Carnis Onere deposito, Fratri meo RUTHARDO, cedat Jure Hereditario; ita tamen, si memoratam Oblationem impendere non distulerit; quod si semel neglexerit, sive per ignorantiam, sive temeritate aliqua, Fratres illic degentes eandem vineam, absque omni contradictionis Impedimento possideant. Facta est hæc Traditio Anno Domini MCXXXV.

LI.

LI.

Traditio Enciles & Willikindis Conjugum.

NOtitiæ tam præſentium quam ſubſequentium CHRISTI Fidelium commendo, qualiter Ego Encil & Uxor mea Willikindis vineam noſtri Juris in Monte Blaſenberg ſitam, pro rependendis Miſſarum Vigiliarumque Oblationibus ad Altare Sancti Petri & Sancti Stephani in Suburbio Wirzeburgenſi tradiderim, ut ſingulis annis quibus vixerimus V. ſolidos ad Altare S. Martini Lucendum perſolvamus, poſtea verò neceſſitate diverſorum Negotiorum imminente, permiſſione & conſenſu Fratrum, prædictam vendidi vineam Fratribus Haholdesbrunn, & pro ea multo precioſiorem reſtitui, ac poteſtativa manu delegavi, quæ ſita eſt in Monte prædicto; & ut hoc perpetualiter ibidem permaneat poſt vitæ noſtræ terminum, nec Heredum alicui, ſed Eccleſiæ profectibus deſerviendum, Cuſtodi ex Integro permittimus: ad corroborationem autem Concambii hujus aſtipulatores in Carta conſcribi ſtatuimus, ut rei geſtæ auctoritas poſtmodum probaretur evidentius. Hi ſunt Teſtes Gotifrid. & Filii ejus. Engilbreht. Gotibolt. Richalm. Billung. Burkard & Frater ejus Wolfmar. Adelhun. Senduvin & Frater ejus Azeman. Facta ſunt hæc Anno Domini MCXXXVIIII Indictione II. Regnante Cunrado Rege. Embricone Epiſcopo tunc primò Romam proficiſcente. Goteboldo Præfecto. An. 1138.

LII.

Traditio Heinrici Decani Majoris Eccleſiæ Herbipolenſis.

IN Nomine Sanctæ & Individuæ Trinitatis. Notum facimus Omnibus CHRISTI Cultoribus, quod Ego Bertholdus, cum Conjuge mea Nomine Edelwib; Vinetum unius Jugeris & dimidii in Oppido Ahuſen jacens, in monte veteri ab Abbate Rafoldo, primo Ordinationis ejus anno, in Beneficium ſuſcepimus ea conditione, ut XL. denarios ſub nomine cenſus annuatim in Anniverſario Domini Heinrici quondam Decani in Majori Monaſterio Sancti Kyliani perſolvamus, quem & Gozwinus cognomento *Filo* pridem perſolvit, cui Filia ipſius Gozwini, nomine Ellekind Hereditario Jure ſucceſſit, & tandem inopia prævalente, permiſſione & Conſenſu Abbatis & Fratrum mihi diſtraxit; & quia feneſcente qualibet cauſa ſæpius per occupationem Mundialis Avaritiæ, ſive per Ignorantiam, ſcandala gravia contingit oriri, communicato conſilio definitum eſt, ut Cartula ſcriberetur, & utraque parte reſervaretur, ne poſteri noſtri ſibi ipſis invicem ſuccedentibus, vel in augmentatione cenſus ſeu alieno Labore injurientur. Acta ſunt hæc Anno Domini MCXLIIII. Indict. VII. Adalhun. Engilbreht. Cunrad. Gotescalg. Diterich. Gerhard. Erunning. Bezeman. Diemo. Diemar. Wicnant. Heriman & duo Heinrici. Richolf. Waltpreht. Regnante Cunrado. Embrichone Epiſcopo. An. 1144.

LIII.

Traditio Waltperthi.

ITem eodem Anno, Ego Waltpertus DEI permiſſione, Conjugali Thoro fruſtratus, notum facio omnibus piè viventibus, quod vineam mei Juris, tria ſcilicet Jugera Lemberberg jacentia, per manus Heroldi Vice-Domini & Rutwici Fidejuſſorum meorum, ad Altare Sancti Petri & Sancti Stephani firma delegatione ſtabilivi, ut ſingulis annis in Anniverſario Conjugis meæ A. XXX. Similas totidemque menſuras vini Fratribus ejuſdem Loci perſolvam: me vero decedente propinquus ſucceſſionis meæ prædictam Oblationem in Anniverſario utriusque perſolvat ſcilicet XL. Panes totidemque menſuras, nullaque hujus oblationis remiſſio debitoribus, ſub teſtificatione Divina, tribuatur, quod ſi aliquis ex eis aliqua forte temeritatis occaſione, ſemel aut An. 1144.

bis retinuerit, nisi Fratribus pro neglecta impensione satisfecerit, penitùs ex tunc & in perpetuum careat, Fratrumque Dominio subjaceat. Hujus rei Testes sunt Gotibold senior & Filius ejus. Gotifridus senior & Filius ejus. Engilbert & Gotibolt. Heinrich & Engilbert, Fratres. Cuno & Heinricus Fratres Adalbero & Eggihart Fratres. Dancmut. Rudeger.

LIV.

Traditio Cunradi Presbiteri.

An. 1144. IN Nomine Sanctæ & Individuæ Trinitatis. Sciat & Fideliter recolat universa tam futuri quàm præsentis ævi Fidelium Ecclesia, quod Ego CUNRADUS licet indignus Presbiter unà cum Nepote meo HEINRICO, Parrochiario de Stenaha, Curtem unam infra muros sitam, ad Altare S. Petri in antemurali Herbipolensi, per manus GOTIBOLDI & ENGILBERTI delegaverimus, ut nobis viventibus annuatim XXX. Similas cum dimidia urna vini tertia Feria in Ebdomada Sinodali, quæ est in autumno, Fratribus ejusdem Loci sub nomine Oblationis persolvamus: uni verò de nobis viam universæ carnis ingresso, prædicta Oblatio in Anniversario defuncti amministretur ab altero, quod si quemquam Heredum nostrorum pertæsum fuerit talem persolvere Censum, Abbas prædicti Loci, delegatam sibi Curtem, in suam Fratrumque suorum redigat Potestatem: Facta est hæc Traditio Anno Domini MCXLIIII. Indict. VII. CUNRADO Rege, EMBRICONE Episcopo. Gotiboldo Præfecto. Testes Berngerus, Ernost, Wimarius, Canonici. Gotibold. Engilbreht. Adalbero. Eggibraht. Dangmud. Adalbreht. Heinrih. Helmrih. Rudeger. Azeman. Burkard.

LV.

Traditio Mancipiorum comprobata coram Embricone Episcopo.

Ex Autographo. IN Nomine Sanctæ & Individæ Trinitatis Ego EMBRICO per gratiam DEI Wirziburgensis Episcopus. Notum esse cupio omnibus tam præsentibus quam postfuturis CHRISTI Fidelibus, qualiter Dominus Berengerus Abbas S. Stephani in Suburbio nostro Wirziburgensi ad nos venit conquerens, quosdam Mansuales suæ Ecclesiæ Civitatem nostram inhabitare, qui sibi nollent obedire, & super his Nos rogavit, ut debitam sibi Justitiam vellemus facere: cùm autem illi in præsentiam nostram vocati venissent, asserebant se Ministeriales esse Ecclesiæ S. Stephani, & hoc se comprobare velle probabili testimonio meliorum nostræ Ecclesiæ: sunt autem hæc Nomina ipsorum. Sasso & Soror ipsius Gerburc, & ipsius Liberi; Judicio igitur Ministerialium nostrorum per rectas eis inducias diem destinavimus, qua præsente Domino Abbate & suo Advocato, in nostra præsentia Conditionem suam ita comprobarent sicut condixerant: die itaque statuta venerunt, & præsente ipso Abbate & suo Advocato Godeboldo Comite, probabili multorum Testimonio asserebant se progenitos esse ex meliore & magis honorabili Clientela Ducis Ottonis de Svinfurde, & quod Neptis ipsius Ducis, Domina Adelheit Filia Comitis Bodonis, & Uxor Ducis Heinrici de Linburc, Matrem istorum, ad Justitiam Ministerialium sicut ipsa & tota ejus Cognatio de suis Ministerialibus processerat ad Reliquias Sancti Protho - Martyris Stephani tradiderit ac delegaverit, & hujus rei veritatem honesto & probabili multorum Testimonio in nostra præsentia comprobantes, etiam Juramento septima manu confirmaverunt; ne igitur hujus ita comprobatæ conditionis honestas, aliquam deinceps ignominiæ notam patiatur, nos ipsorum Honori providentes imposterum, hanc illis Cartam fieri jussimus, quam & eorum, qui huic comprobationi interfuerunt Testimonio, & Sigilli nostri impressione sub Anathemate confirmavimus.

Testes qui huic comprobationi interfuerunt. Clerici. Otto Præpositus. Gebehart. Berenger. Burchart. Adelbero. Wichnant.

Laici Liberi. GODEBOLT, Urbanus Comes, Rupreth de Kaſtele, & duo ipſius Filii Rupreth & Heriman. Goczwin de Trinberg. Otto de Wiggereshuſin. Cunrath de Tungedin. Miniſteriales Cunrat de Hillinsheim. Otto de Windeheim. Richolf. de Stanhem. Burchart de Bibilriht. Cunrat de Buzinishem; & ſui Fratres Adelhalm & Irinc.

Urbani Cives Richalm, Edelrich, Wolfmar, Kadeloch, Godebolt, Regenhart, Ruttwich, Bilunc, Hetthfolc, Godefrith & duo ſui Filii Engelbret & Godebolt Cunradus Vicedomnus. Herolt, Heinrich Cuno & Frater ſuus Heinrich.

LVI.

Traditio Helmerici.

EGo HELMERICUS, ſepulta ibidem Conjuge mea HILTEGARDA, ad Altare Sancti Petri, & Sancti Stephani Protho-Martyris, trado partem dimidii Jugeris in Rode, præſentibus Heredibus meis & Teſtibus ſubſcriptis, Fratrum uſui abſque omni contradictione perpetuo deſervituram. Acta ſunt hæc Anno Domini MCLV. Indict. III. FRIDERICO Imperatore. GEBEHARDO Epiſcopo. Teſtes hujus rei ſunt Adelbero. Saz. Eggehart. Gebeno. Aziman, & Fratres ejusdem Monaſterii. An. 1155.

LVII.

Concambium Ditmari.

NOtum ſit omnibus tam præſentis quàm futuri temporis Fidelibus, qua ratione Ego DIETMARUS & Conjux mea REGELKIND, quoddam Concambium cum Domno RAPHOLDO Abbate & Fratribus de Sancto Stephano fecimus, ne vel ex oblivionis negligentia, vel alterius cujuslibet rei materia, impoſterum aliqua ſuper hoc oriatur diſcordia, Curtem igitur in Gerbrunnen & manſum unum ibidem ſitum cum Vineto ad ipſum pertinente, Eccleſiæ Sancti Petri Sanctique Stephani Protho-Martiris abſque ullius contradictione firma Traditione delegavimus: XXX. quoque ſolidos ad redemptionem unius manſi in Etheleibe inſuper addidimus: pro his autem omnibus à Domino Rapholdo Abbate cum Convenientia Fratrum, V. Jugera Vinearum in Lintelbah & ad Hunoltesvat jacentia recepimus, noſtris ac Succeſſorum noſtrorum perpetuò ſervitura neceſſitatibus. Teſtes hujus rei ſunt. Reginhard Canonicus. BILLUNGUS Vice-Dominus. Heinricus Sculterus. Billungus Sultheiz Heinricus Weiſo. Gotiboldus, Gotifridus Fratres. Heroldus Camerarius. Colman. Herbort. Wolmar. Wernhart. Otto. Arn. Heinricus Vuzduch. Marcuvart. Bertoldus. Cunradus Frick. Acta ſunt hæc Anno Domini MCLV. Indictione IIII. GEBEHARDO Wirziburgeeſi Epiſcopo FRIDERICO Romanorum Imperatore. BOBBONE Fratre Epiſcopi, Urbano Comite.

LVIII.

Traditio Rilindis Matronæ.

Ex Autographo.

IN Nomine Sanctæ & Individuæ Trinitatis. RAPHOLDUS DEI Gratia dictus Abbas Eccleſiæ Sancti ac Triumphalis Protho-Martyris Stephani: Prædeceſſores noſtri, ſanctè & piè CHRISTUM imitantes, Eccleſiam Principum Apoſtolorum Petri & Pauli, beatique Stephani Protho-Martyris piis actibus intus & foris laudabiliter extulerunt, quod & nos pro poſſe noſtro ſectantes, eidem Eccleſiæ, in ſuis quibusque Negotiis, contra Dolos malignantium proſpicere debemus, ne vel metipſos, vel etiam ipſam Eccleſiam poſtmodum variis incommodis prægravari doleamus; qua de re Univerſis CHRISTI & Eccleſiæ Fidelibus notum eſſe cupimus, quod quædam Mulier RILINDIS nomine, unàcum Amicis ſuis & Civibus in die Sepulturæ dilecti Mariti ſui BERNOLFI, à HEINRICO ULERE miſerabiliter occiſo, ad nos gemens ac lachrimans veniens, & poſt lugubres Exequias apud nos de more celebratas, ut ſolent Fideles, Vineam unam pro An. 1156.

tribus Jugeribus æstimatam, in Hocheim sitam, coram Testibus idoneis probabiliter nobis & Ecclesiæ pro salute Karissimi Mariti sui delegans, contradidit, velut etiam ipse vivus rogaverat, pro æterna Remuneratione diligenter ordinans, atque constiruens hoc videlicet: quatenus ipsa, quoad hucusque viveret ex eadem Vinea certum Kanonem, id est Urnam vini in Anniversario die prædicti Bernolfi promptè ac devotè Fratribus ibidem Domino DEO famulantibus exsolveret, post obitum verò ipsius, si quis Hæredum suorum hanc possideret Vineam, præscriptæ Oblationis Kanonem, ut dictum est, fideliter daret: veruntamen, si quis eorum ad unum annum, sive ad tres, talem Kanonem dare negligeret, mox omni contradictione cessante, jure perpetuo Ecclesiæ Vinea servitura subjaceret.

Testes qui hæc audierunt, & viderunt. Canonici Richolfus & Sigelohus Fratres. Regenhardus, Heinricus Caseus. Gerhardus. Engelbertus. Wortwinus. Wigoldus Parrochianus.

Laici BILLUNGUS Vicedomnus. Heinricus. Billungus Sculteti. Otto & Arn Fratres. Engelberdus. Goteboldus. Gotefridus. Wolfmarus. Wernehardus. Heinricus Lupillus. Rutwic. Helmwic. Heinric. Fratres. Marquardus Herbest. Manegoldus. Emehardus. Albersale. Engelhart. Gotefrith., aliique plures, qui illa die ad Exequias ejusdem Bernolfi convenerant.

Acta Anno Dominicæ Incarnationis MCLVI. Regnante FRIDERICO. GEBENHARDO Episcopo. POPPONE Præfecto.

LIX.

Traditio Emehardi Ministerialis.

An. 1156. NOtum sit cunctis CHRISTI Fidelibus tam futuris quàm præsentibus, EMEHARDUM quendam, Augustensis Ecclesiæ Ministerialem, cum Uxore & Filio Monasterium Sancti Stephani Prothò - Martiris, in Suburbio Wirzburgensi situm, deposita Coma intrasse, & quæ habere poterat tam in supellectile, quam in Possessionibus, illuc DEO & Sanctis ejus delegasse, videlicet III. mansos in Bleihphelt & XIII. Jugera, ac semissem Vineti in Wirziburg, & quoddam Prædium in Ungedankesheim, & duos mansos in Uzenesheim invadiatos, tribus Talentis, quandoque redimendos: reliquerat autem in Seculo Parvulum in Clericali habitu, quem Abbas ipsius Loci RAPHOLDUS cum Fratrum conniventia, rogatu ipsius E. ac Fratris ejus WIGOLDI Parrochiani Sacerdotis, inbeneficiavit tribus Jugeribus in Graz, & Predio in Ungedankesheim, hac Ratione ut annuatim illi quoad vixerit persolvatur Talentum à Monasterio, de prenominato Beneficio: si autem Fratres pertæsi fuerint reddere hunc annualem Censum, Beneficium hoc Usufructuario cedat Puero. Facta sunt hæc Anno Domini MCLVI. Indictione IIII. FRIDERICO Romanorum Imperatore. GEBEHARDO Wirziburgensi Episcopo. BERTHOLDO Fratre ejus Urbis Prefecto. Testes hujus rei sunt RAPHOLDUS Abbas ipsius Loci, cum Fratribus suis WIGOLDUS Urbis Parrochianus. Hermannus Adjutor ipsius, Dietricus de Novo - Monasterio. Cunradus During. Marcuvardus, Presbiter de Sancto Georgio.

LX.

Traditio Heinrici de Gestirne.

An. 1157. EGo HEINRICUS de Gestirne Liberæ Conditionis Vir, cum Conjuge mea HILTIGARDA, Filia Domini CUNRADI de Linteltal, Notitiæ tam præsentium quàm futurorum commendamus, qualiter Prædium nostrum in Lurungun duos scilicet Mansos, & Agros XII. Fratrum usui in Cœnobio Sancti Stephani Prothò - Martyris in Suburbio Wirzeburgensi subjicere decrevimus; eidem namque Ecclesiæ, jam ante annos aliquot Terræ mandato ibidem, prædicto Domino Cunrado, Bona quædam in Ippenesheim obvenerant, quæ ob illius memoriam, sed & nostram inibi peragendam augmentare studuimus: idem autem Prædiolum, ut absque ullius Advocati Dominio Liberum permaneat, non super Altare delegatum, sed coram VII. subscriptis Testibus id ipsum in

Fide

Fide sua eidem obtinendum recipientibus, Fratribus prædictis à nobis esse traditum, in Testamentis conscribi postulavimus. Facta sunt hæc Anno Domini MCLVII. Indictione V. FRIDERICO Imperatore. GEBEHARDO Episcopo. RAPHOLDO Abbate. Testes Engilbertus, Gotibold, Gotifrid Fratres. Heinricus Sculterus. Gotifridus de Lude, & Heinricus Frater ejus.

LXI.
Traditio Meginboldi.

HUmanæ Infirmitatis fragilitatem, morte ipsa universaliter præveniente, eorum quæ inter homines aguntur nulla, vel brevissima memoria perdurat, & in subitam labentia oblivionem, annichilantur, quæ ad succedentiam Notitiam scriptis non protelantur: quocircà Ego MEGINBOLDUS Universitati Fidelium per præsentia Scripta notifico, quod vineas quasdam in subnotatis Locis sitas, in Loco videlicet, qui Hegenechtlithe cognominatur, Jugera IIII. Risenlohe Jugerum & dimidium. Linthehe dimidium, à Domino RAPHOLDO Ecclesiæ S. Stephani Abbate Venerabili, in Beneficio stabiliter possidendas accepi, tali quidem conditionis tenore interposito, ut Ego & Uxor mea WULFHILD prædictum Vinetum quoad vixerimus quietè & liberè possideremus, de hac verò vita nobis utrisque decedentibus, in usum Monasterii sine omni Successorum nostrorum reclamatione absolutè redigeretur; Ego quoque, pro hujus Beneficii gratia mihi collata, ut nulla deinceps Bonorum meorum requisitione Fratres præfati Monasterii inquietarem, & ut ab omni impetitione & gravamine eorum in perpetuum cessarem; interposita Fide confirmavi; si verò contra hujus pacti confirmationem venire imposterum aliquando solita temeritate præsumerem jam dicti Beneficii possessione ab ipso memorato loci Abbate vel ejus Successore & Fratribus sine spe recuperationis tam Ego quàm mei Heredes, præcisè omninò privaremur. Hujus rei Testes sunt Rugger Monachus. Heinricus. Rudolt. Anno Domini MCLVIIII. Indictione VII. FRIDERICO Imperatore. Primo Anno Ordinationis HEINRICI II. Wirciburgensis Episcopi. An. 1159.

LXII.
Traditio Yrmintrudis.

ANno Incarnationis Domini MCLVIIII. Indictione VII. Imperante FRIDERICO Rege. HEINRICO Wirciburgensi Episcopo nuper ordinato. Ego YRMENTRUD, cum Heredibus meis Odelrico & Yringo duabusque Sororibus eorundem, post obitum Mariti mei CUNRADI, vineas quasdam V. Jugerum juxta Kernepheid & ad Rudern sitas, à Domino Heinrico Presbitero Ecclesiæ Sancti Stephani, ante aliquot annos delegatas Domno R. * ejusdem Loci Abbate cum Fratribus annuente, sub tali conditione possidenda suscepi: post Festum Sancti Michahelis Archangeli in Anniversario Ruppoldi, & Filii ejus Cunradi Mariti mei, qui & hæc anteà ad vitæ suæ terminum in Beneficio acceperat, XL. Nummos, in vigilia verò Omnium Sanctorum IIII. Uncias persolvere debeo: prædictorum autem Hæredum meorum vel ex ipsis procreatorum, quicumque easdem vineas post excessum meum optinuerit, & jam dictum Censum VI. Unciarum reddere pertæsus fuerit, si, quod in uno anno neglexit, in sequenti non suppleverit & Domno Abbati inde non satisfecerit, Bonis ad se transmissis omnimodis Jure se privavit. Testes hujus rei sunt Gotibold. Lingo. Helwicus. Engilbertus & duo Filii ejus Engilbertus & Henricus. Erkenboldus. Bernoldus. Gernodus. Bernolphus. Wolframmus. Heinricus Filius ejus, Liutpertus. Cunradus. Emehardus. Morhard. Adelhard. Enwig Tapetarius. An. 1159.

* RAPHOLDO.

LXIII.

Traditio Heinrici & Warmundi Fratrum.

An. 1160. IN Nomine Sanctæ & Individuæ Trinitatis. Nos HEINRICUS & WARMUNDUS notum esse cupimus, cunctis DEUM in Fide quærentibus, qua conditione Prædium nostrum in Hittenheim, Ecclesiæ Sanctorum Apostolorum Petri & Pauli, Sanctique Stephani Protho-Martyris delegaverimus: defuncto etenim Patre nostro HEINRICO de Erlahe, in Wirciburg, & in Cenobio prædictorum Sanctorum sepulto, continuata manu Sororis nostræ, pro anima ipsius, & ob Anniversarium ejus inibi scribendum & peragendum, qui est *pridie Idus Februarii*, singulis Annis modium Tritici & urnam vini de eodem Prædio Fratribus dari constituimus: Nobis autem ex hac vita decedentibus, quicumque idem Prædium Hereditaria Successione optinuerit, & statutam oblationem quavis occasione, vel semel supersederit, si sequenti Anno duas non reddiderit, Abbas cum Fratribus illicò de rebus Ecclesiæ delegatis, sese per omnia intromittant. Testes hujus rei sunt Heinricus Scultheizo. Hermannus de Limfrur. Cunrat. Colman. Helwicus. Otto. Arn. Wimar. Gotefrit. Gebehardus. Acta sunt hæc Anno Domini MCLX. Indict. VIII. Imperante FRIDERICO Rege. HEINRICO Episcopo.

LXIV.

Traditio Adelberti Canonici.

An. 1160. IN Nomine Sanctæ & Individuæ Trinitatis. Ego ADELBERTUS Canonicus Sancti Johannis. Notum esse cupio cunctis tam præsentis, quàm futuri temporis Fidelibus, quali modo Oblationem quam Avia mea DIEZEKINT, Fratribus Ecclesiæ Sancti Stephani de Anniversario suo constituit, coram Domno RAPHOLDO Abbate & Monachis ejusdem adaugere curaverim: Vinea etenim in Graz unius & dimidii Jugeris, quam ad hoc ipsum delegaverat, cum ex incuria provisorum minus culta fuisset, ego duas ejusdem quantitatis partes in monte Scalkenberg sitas, eidem sub tali conditione addidi, ut Eispertus de Hoga cum Heredibus suis, id est, Vinetum quod in tria Jugera computatur, perpetualiter possideat, quod in Anniversario prædictæ Diezekint XV. Similas, dimidiam Urnam Fratribus ad Sanctum Stephanum persolvat: post obitum verò meum, ob Memoriam meam, cum pulsatione & Vigiliarum ac Missarum Celebratione diligentiùs ibidem agenda, item dimidiam Urnam & XV. Similas eisdem Fratribus singulis annis superaddat: quod si incumbente necessitate, ipse, vel Heredes ejus, prædictas Vineas vendere proposuerint, Abbati & Fratribus suggerant, ut si voluerint, redimant, si non, alias ubi velint vendant; semper tamen statutas Oblationes excipiant: si verò ipsi, vel quicumque earundem Vinearum possessores exstiterint eas negligentius excolere vel oblationes exinde debitas, ausi fuerint supersedere, Abbas cum Fratribus, dictante justitia, de eisdem se intromittant, & ne mei memoria vel Matris meæ MECHTILDIS & DIEZEKINT aliquatinus Oblivioni tradantur idem disponant: Ego quoque ob Monimentum hujus rei in Anniversario Matris meæ, qui est in *Vigilia Apostolorum Petri & Pauli*, interim dum vixero, Candelam uno Nummo comparatam omni Anno illic offerre devovi. Acta sunt hæc Anno Dominicæ Incarnationis MCLX. Indictione VIII. Regnante FRIDERICO Romanorum Imperatore. Primo Anno Ordinationis HENRICI Secundi, Wirciburgensis Episcopi.

LXV.

Traditio Ruperti.

An. 1160. EGo RUPERTUS, DEI occulto Judicio, oculorum amissione cœcus, Notum fieri cupio omnibus Christianæ Fidei Cultoribus, quomodo per manus Domini mei SEFRIDI, dimidium mei Juris Mansum, & Agrum unum in Opherhem situm, Ecclesiæ Sancti

Sancti Stephani in Wirciburg, firma Traditione delegaverim: ſingulis igitur Annis, dum ſupervixero modium Tritici in Feſto S. Michahelis inde perſolvere devovi, poſt obitum verò meum, absque omnium hominum contradictione Eccleſia prædicta eum in ſua debet recipere, & mei Memoriam omnibus annis exinde peragere: preterea agros quosdam apud eundem vicum pro XXX. ſolidis mihi in Vadimonio poſitos, tali conditione addidi, ut ſi me vivente non fuerint redempti, Fratres de S. Stephano de eis ſe intromittant, & quousque XXX. ſolidos accipiant, perpetualiter poſſideant. Teſtes hujus rei ſunt Rudiger. Luduvic. Hotefrit. Wolfram. Bertold. Acta ſunt hæc Anno Domini MCLX. Indictione VIII. Imperante FRIDERICO Rege. HEINRICO Epiſcopo.

LXVI.

Traditio Eberi de Urevelt.

IN Nomine Summæ Trinitatis ejusdemque Individuæ Unitatis. Non ſolùm inſtantis An. 1160. Evi, ſed & futuri ſciat, & reſciſcat Eccleſia, quo Pacto, quave Devotione Ego EBER de Urevelt, defuncta *VIII. Kal. Martii*, & ſepulta apud Sanctum Stephanum Conjuge mea FRIDERUN, præſentibus & conſentientibus Heredibus meis, ad Altare Sanctorum Apoſtolorum Petri & Pauli & prædicti Protho-Martiris, Traditione Legitima delegavi noſtræ Proprietatis Vineam in Reciſtat ſitam: igitur ipſa Hora delegationis hoc pactus ſum, ut Ego Eber & Filii mei, quoad vixerimus eandem vineam libere teneâmus & exinde XXX. Similas & Urnam vini in Anniverſario prædictæ Conjugis meæ F. Fratribus annuatim perſolvamus: nobis verò decedentibus, quicumque Hereditario Jure ſucceſſerint & ſuprataxatam oblatam Oblationem duabus vicibus ſuperſederint, ad Altare prænominatorum Sanctorum, ex integro eadem Vinea pertineat, & in uſum Fratrum inibi DEO ſervientium cedat. Acta ſunt hæc Anno Domini MCLX. Indictione VIII. Regnante FRIDERICO Rege. HEINRICO Epiſcopo. Teſtes hujus rei ſunt Helmericus. Dittricus. Eber & Wignandus. Gernotus de Tetelbach. Cunradus de Gundersleibe.

LXVII.

Traditio Cunradi Canonici Herbipolenſis.

EVidentibus Judiciis ſæpe probatum eſt, ea quæ Kartarum Teſtimoniis non com- An. 1160. mendantur Poſteris, citius tradi negligentiæ oblivionis; ideóque Ego CUNRADUS Canonicus Sancti Kiliani, Scriptis præſentibus cunctis innoteſco Fidelibus, qualiter Inſpiratione Divina, Res, ipſius mihi largitas miſericordia, ad honorem ejus & Sanctorum Apoſtolorum Petri & Pauli & Sancti Stephani Protho-Martyris diſpenſare decrevi: ſciens igitur omnia præſentis Evi, reſpectu futurorum pro nullis computanda, de Mammona Iniquitatis plures Amicos mihi facere, & inter hos aliquem ſpecialiter mei meorumque memorem geſtiens, Puerum meum VOLKNANDUM in Cenobio prædictorum Sanctorum CHRISTO nutriendum optuli, in cujus Oblatione, ad Emptionem Predii Oggeshuſen, quæ nunc à Domino RAPHOLDO Abbate & à Fratribus tractabatur XXXVII. Talenta dedi; Novale autem ipſum tantum ad vitæ meæ terminum cum eis Agriculturæ ſtudio proventuque fructuario retinere volebam, poſtea verò convenientiùs exiſtimans, pro medietatis portione X. Jugera Vineti Kernephett ſiti, cum omni fructu & utilitate recepi; Curtem quoque & Domum in Urbe & Ortulo adjacente, quia Domui meæ contigua erat IIII. Talentis ab eis emi, de qua quid cenſuerim fieri ſubnotare . . . . . me . . . . vel debito mortis, Seculo decedente vel ſponte eidem renuntiante . . . . cum omni auctoritate ſe debent . . . . Anniverſario meo XXX. panes & dimidia Urna vini . . . . Patris mei Adelberti, qui eſt *in Feſto SS. Primi & Feliciani* . . . . Berthæ ſequenti die *poſt Octavam Epiphaniæ* de Predio Oggehuſen . . . debent agere, ob cujus rei Memoriam me ſuperſtite in eisdem ſingulis XV. Similas & dimidiam Urnam vini ipſis dare decrevi.

Acta sunt hæc Anno Domini MCLX. Indictione VIII. Testes hujus rei sunt Heroldus & Reginhardus Præpositi, Werinhardus & Gerhardus Decani. Richolfus Billungus. Gotibolt. Billung. & Fratres ejusdem Monasterii.

LXVIII.

Traditio Sigebotonis, altera.

An. 1161. IN Nomine Sanctæ & Individuæ Trinitatis. Ego SIGIBOTO metuens, ne post Obitum meum, inter Hæredes meos, sicut Secularibus moris est, dissensio forsitan oriretur, in die Depositionis ac Sepulturæ Conjugis meæ ADELBURGIS, in Monasterio Sancti Stephani, cunctis Notum facere curavi, quid de Vinea Habesberg sita, quam tempore Domni ERLUNGI Episcopi eidem Ecclesiæ delegavi, denuo fieri optavi & disposui; hanc igitur, quia prædestinatione DEI tales Heredes habere merui, qui quibusdam Fratribus prædicti Monasterii consanguinitate conjuncti erant, per quos & mei ac Conjugis meæ Memoriam fidelius agi sperabam, à Domno RAPHOLDO Abbate & Fratribus id impetravi, ut Dominus BERTOLDUS de Grunungen & Filia mea ADELHEIT eandem Vineam de manibus ipsorum perpetuò possidendam susciperent; his itaque, si quid post Excessum meum adversitatis aut contrarietatis posthac exortum fuerit, Dominus Abbas cum Fratribus suis auctoritate Judicum potenter ac misericorditer avertere debebit. Acta sunt hæc Anno Domini MCLXI. Indictione VIIII. HEINRICO Wirciburgensi Episcopo. Testes Wigold & Marcuvart Presbiteri. Adelhardus & Filius ejus Orthlieb. Marcuvart. Emehart. Fridericus. Cummunt Fratres. Rudiger. Gotefrid. Luduvic.

LXIX.

Traditio Udalrici Canonici Herbipolensis.

An. 1162. QUia citius oblivioni traduntur, quæ per Scripturam memoriæ non commendantur: ideò Ego UDALRICUS, Canonicus Sancti Kyliani de Domo, per hæc Scripta cunctis innotesco Fidelibus, quali conditione, Vineam V. Jugerum in monte Blasiberg à Domino RAPHOLDO Abbate, & Fratribus, datis V. Talentis comparaverim: igitur me vivente Talentum Ceræ in Festo Sancti Petri inde dare debeo, post Obitum verò meum quicumque eandem me tradente obtinuerit XXX. Similas & Urnam vini Fratribus in Anniversario meo persolvat, quod si tertia vice supersederit, Ecclesia quod suum est, potenter recipiat: de Nummis verò præscriptis, quia eadem Vinea ad Hospitale Pauperum pertinebat, hoc statutum est, ut aliud vinetum claustro magis contiguum coëmatur, ne Pauperes CHRISTI aliquod dampnum inde patiantur. Acta sunt hæc Anno Domini MCLXII. Indictione X. FRIDERICO Imperatore. HEINRICO Wirciburgensi Episcopo. Testes hujus rei sunt Heinricus. Weizil & Brun Canonici, & Fratres Monasterii S. Stephani.

LXX.

Traditio Dietmari Parrochiani.

An. 1163. NOs tres Fratres WERNHERUS, HEINRICUS, & HELUVICUS, notum facimus cunctis DEUM in Fide quærentibus, quia Rogatu Domini DIETMARI Presbiteri in Eltimoin, post Obitum ipsius, de rebus quas reliquerat comparavimus vineam quandam Randeresaccare sitam, unius & dimidii Jugeris, de qua memoriam ejus in Cenobio Sancti Stephani fieri statuimus: quibusdam autem Hereditatem prædicti Sacerdotis ad se magis, quam ad nos pertinere dicentibus, ne Ecclesia vel Successores nostri in futurum, aliquod super hoc paterentur incommodum, coram cunctis popularibus in Randeresaccare tale divortium pacificè dissolvimus, sicque tandem eandem vineam B. Petro & S. Stephano in Wirciburc sub Censu XX. denariorum perpetuò servituram delegavimus. Acta sunt hæc Anno Domini MCLXIII. Indict. XI.

LXXI.

Traditio Engelberti.

IN Nomine Sanctæ & Individuæ Trinitatis. Memoriæ tam præsentium quàm futurorum notum fieri cupimus, quia cum Ecclesia Sancti Stephani, pro usura Vadimoniorum quæ HEINRICUS Wirceburgensis Episcopus, Judæis pro XX. marcis deposuit, quæ postea pro XXX. marcis vix redempta sunt, & pro aliis multis incommoditatibus Domino RAPHOLDO Abbate defuncto, laboraret: Dominus ENGELBERTUS cognomento HAKCO interventu Amicorum Domini HEINRICI Abbatis, concessit eidem Ecclesiæ & Fratribus XXX. Marcas argenti, sub tali conditione qualiter subnotatum est: XII. Jugera Vineti in monte Kernephen Jure Vadimonii ei posita sunt, ut hæc per X. annos diligenter excolat & fructum eorundem per omnia pleniter recipiat; omni autem anno Dominus Abbas & Fratres, quantum de eodem Vineto potuerint redimere in eorum erit potestate: si autem Domino tribuente & annuente infra spacium unius anni idem Vinetum ex integro redemerint prædictus Engilbertus vel Heredes ipsius, medietatem Fructuum eis de decima & reliquis per omnia persolvent & diligentiam suam eidem Vineto impensam non amittent: Interim autem dum hæc non contigerint duos optimos Porcos de villa Wlfricheshusun in Epiphania Domini per X. annos accipient, & post eosdem X. annos usque dum argentum suum recipiant, medietatem de sæpe dicto Vineto persolvent. Acta sunt hæc Anno Domini MCLXVIII. Indictione I. Ante tempus Quadragesimæ. FRIDERICO Imperante. HEROLDO Wirciburgensi Episcopo. An. 1168.

LXXII.

Traditio Ventilmudis Matronæ.

IN Nomine Sanctæ & Individuæ Trinitatis. Ego HEINRICUS DEI Gratia, Beati Stephani vocatus Abbas. Notum esse desidero omnibus CHRISTI Fidelibus tam futuris quàm præsentibus, quod quædam Matrona WENTELMUDIS Nomine de æterno cogitans præmio, Domum suam in Suburbio Sande sitam, super Altare Sancti Stephani, pro Remedio Animæ suæ, suorumque Parentum pia mentis devotione contradidit, eo videlicet pacto, ut annuatim in Anniversario ipsius XV. panes & dimidia Vini Urna Fratribus nostris persolvantur, ejusdem quoque domus suæ, Fratris sui Filios WIEGERUM & BERTHAM Heredes esse instituit ut ipsi & omnes eorum Posteri, Kanonem prædictum in prædictæ Matronæ Anniversario annuatim Fratribus nostris persolvere non negligant.

LXXIII.

Traditio Ezelini Presbiteri.

NOtum omnibus in CHRISTO piè viventibus desidero, qualiter Ego Presbiter Ezelinus, tria Juris mei Vineta Morsberc & Leimgruba Montibus sita, ad Altare Sancti Petri & Sancti Stephani hujusmodi conditionis pacto tradiderim, ut Gener mihi HEINRICUS, & DEMMO Frater ejus servato sibi usufructuario, tribus anni temporibus Matris scilicet, Sororis, & memoria Fratris XXX. quoad vixero denarios persolvant, cumque mortis persolvero debitum, dimidio annuatim redimant Talento, cujus quantitatem persolvat Oblationis, heredum si quis fructum sibi vendicet utilitatis: sin aliquantulum ademerit statuti, aut quam susceperit, vineis abuteretur negligentius, ex Integro Monasterii cedant usibus. Cujus rei Testes sunt Heintich Clericus. Diemo. Ebo. Gunderam. Utho. Rudolf. Dangmuth. Gerrich. Franco. Heinrich. Arnolf. Altun. Richolf. Adalhun. Herolt.

LXXIV.

Traditio Erkenberti & Richpurgis Conjugum.

EGo ERKENBERTUS notum facio omnibus Fidelibus quod Ego, & Uxor mea nomine RICHPURG, Curtem cum ædificiis suis, ad Altare Sancti Petri & Protho-Martyris Stephani, in Antemurali jacentem delegavimus, ea determinatione, ut qui priùs ex nobis obierit, superstes de eodem ædificio quadrale vini persolvat; si verò paupertatis inopia ingravescente, vendita fuerit, accepta priùs ab Abbate & Fratribus Licentia, vendat cui voluerit, ita tamen ut Emptor prædictam Oblationem dupliciter post utriusque obitum persolvat: si verò ambo adhuc viventes non vendiderimus, quicumque Heredum nostrorum Hereditario Jure sibi vendicaverit in Anniversario utriusque nostrum quadrantem Vini, id est, dimidiam urnam vini persolvat. Hujus rei Testes sunt Fratres ejusdem Loci. Laici Bezeman. Eggibrecht. Gotefrit. Waltrich. Rudeger. Azeman.

LXXV.

Traditio Werltmanni Presbiteri.

NOtitiæ Fidelium omnium declaramus, quod Ego WERLTMANNUS Presbiter, quinque Vinearum Jugera, tria quidem in monte, qui Slesiberc dicitur, duo verò in eo, qui Brunniberc vocatur jacentia, ad Monasterium S. Petri in Suburbio Wirciburgensi situm, Remedio Animæ meæ profutura delegavi sub hac conditione, ut postquam vivendi finem fecero, stirpis meæ quicumque proximus, his sed & Curti, ædificiisque in ea constructis, quæ addidimus Successor exstiterit, X. Similis cum Urna dimidia vini, in annuali discessionis meæ die, ejusdemque Numeri panum, vinique in Comparis meæ SIGEBURGE die memoriali in usum Fratrum destinatis, sub ratiocinio præscripto, quoadusque libuerit, possideat: cùm verò Legi huic subjacere rennuerit, usus quicumque de rebus prædictis provenire queit, Fratribus ex Integro cedat.

LXXVI.

Traditio Acelini.

QUamvis sciam duorum hominum veritate fulciri Testimonium, nec in aliqua sui parte nutare debeat, quod Pietas Fraterna commendat, testificor tamen omnibus audientibus, Ego ACELINUS, quod Frater quidem meus WILLIBERTUS duo Vinearum Jugera Moresberc jacentia, Aviæ, Matrisque suæ Animarum Remedio profutura, ad Monasterium Sancti Petri in Pomerio Wirciburgensi situm, ea ratione delegavit ut in earum utriusque Anniversario XXX. Denarii quottannis Fratribus Loci ipsius, ab Heredibus eadem possidentibus, donentur: Ego verò Acelinus, tantundem Vineti Leimcruba jacentis pro ipso meque tradidi, ut nihilominus pro amborum nostrûm memoria post obitum meum supradictæ partitionis pecunia ab utentibus persolvatur. Cujus rei Testes sunt Libolf. Kadeloch. Heinrich. Herold. Bernolf. Rutwic. Gozuvin. Wicnant. Walbrun. Udalrich. Richalm. Eggihart. Gerrich. Rudolf. Razman. Hemmo. Alpuvin.

LXXVII.

Traditio Hemmonis.

NOtum sit omnibus Fidelibus tam præsentibus quàm successuris, qualiter Ego HEMMO, Servus Sancti Kyliani, omne Prædium meum, quod habere potui, tam in agris quàm in Vineis, ad Altare S. Petri pro Remedio animæ meæ, propria manu dele-

delegavi: ſed quia ſuſtentaculo præſentis vitæ non aliunde ſufficiebam, ab ipſo Abbate EZZONE & à Fratribus in Beneficium ſuſcepi, ea Conditione ut ſi vel afflicto infirmitate, vel deficienti ſenectute neceſſaria vitæ deficerent, à Clauſtro victum & veſtitum, quoadusque viverem, reciperem, & hi ſunt Teſtes Adalrih. Roppolt. Suippoto. Richalm. Walpraht. Alpuvin. Humbraht. Rutuvic. Reginhart. Eggihart. Burchart. Herold. Wecil. Otho. Liephart. Eppo. Ebo. Heinrich. Hecil. Botho. Wolfhart. Richart. Bucco. Ecelin. Veginolt. Wolfheri. Adelhart. Sicco. Wolfhart. Eppo. Regil. Wimzo. Bernhart.

LXXVIII.
Traditio Sigebotonis.

UNiverſis in CHRISTO piè viventibus notum eſſe deſidero qualiter Ego SIGIBOTO, qualiſcumque Famulus Sanctæ MARIÆ, Vineam mei Juris ad Altare Sancti Petri & Sancti Stephani Protho-Martyris delegaverim hac ſcilicet Juſtitia, ut quoad vixero Uxoris meæ, quæ nuper obiit, in Anniverſario peragenda ibidem Memoria ipſius, annuarim XV. Similas & dimidiam Urnam vini Fratribus perſolvam, poſt me verò Heredum meorum quicumque in annuali die obitus mei & prædictæ Uxoris meæ HUZIKINDÆ eandem quantitatem XXX. ſcilicet Similas & Integram Urnam vini æqua portione tribuant quod ſi noluerint, aut Statuti quicquam denegaverint Fratrum continuo cedat Dominio. Cujus rei Teſtes ſunt Herold. Gotifrid. Waltpreht. Ratolf. Bern. Rabenold. Reginbreht. Chriſpan. Rudeger. Eppo. Bezeman. Ratolf. Johan. Rudolf. Dangmuod. Godifrid. Wazo. Wolfram. Elpwin.

LXXIX.
Traditio Heinrici.

NOverint omnes Fideles qualiter Nos RICHOLF, GOZWIN, RUTHERI, Vineam HEINRICI cujusdam manibus Fidei noſtræ traditam, hoc pacto, quo ipſe Jheroſolimam pergens nos rogaverat, ad Altare Sancti Petri Apoſtolorum Principis delegaverimus, ut Filius ipſius annuatim XV. Similis & dimidia Urna vini in Anniverſario ejusdem Loci Fratribus in ſervitium oblatis obtineat, & ſi hac vita ſine Liberis deceſſerit, Avus ejus GERUNGUS, pro vinea obtinenda præſcriptam quantitatem: Amita verò ejus Soror Gerungi, pro Ædificiis ſibi obtinendis XV. Similas perſolvat, ſin Fratrum Dominio cedat. Teſtes Gotefrid. Adelbero. Engilhart. Gotiboid. Irinc. Walpreht. Asmar. Gozwin. Luppern. Richolf. Wicman. Wecil.

LXXX.
Traditio Wicmanni.

EGo WICMANNUS iturus Jheroſolimam, ad Altare Sancti Petri & Sancti Stephani hoc pacto IIII. Jugera Ruris Monaſterio adjacentis, & vineam unam delego, ut uxor mea poſt me, Filiusque meus Senior, Filiique ejus ſi procreaverit & adulti fuerint, Urnam vini Integram & XX. Similas in Anniverſario meo ſingulis annis tribuant, & idem per me delegatum optineant uſufructuario, ſin Fratrum Dominio absque ulla contradictione ſubjaceat & hoc ſcilicet adjecto, ut ſi ipſe Filius meus vel aliquis Heredum meorum, neceſſitate aliqua vendere hæc quæ prædixi, coactus fuerit, eandem quantitatem qui emerit, perſolvat, ſin Fratrum uſui ſubjaceat. Cuno. Becemer. Ernoiſt. Ratolf. Wicman. Egino. Wicger. Cumbreht. Heriman.

LXXXI.

Traditio Albrahti.

EGo ALBRAHT, qui ad videndum Domini Salvatoris nostri Sepulchrum, Jherosolimam iturus, vineam mei Juris, ad Altare Sancti Petri in Suburbio Wirciburgensi hac conditione delegavi, quatinus, si ibidem vivendi munus excessero, Uxor mea quoad vixerit, & Heredes mei, quicumque post eam, dimidiam Urnam vini pro annuali censu in Anniversario meo Fratribus perpetualiter tribuant, ut eorum usui, quemadmodum meo deserviat: si verò rediero pro obtinenda mihi eadem vinea ex Beneficio Domini Abbatis Fratrumque suorum, idem tributum ex aliis Bonis meis in tantum adaugeam, ut singulis noctibus Altare Sancti Martini ex hoc perpetuò illuminetur. Testes Ludewicus. Cuno. Rudolf. Ottho. Burkart. Dangmud. Volcnant.

LXXXII.

Traditio Truthmanni.

UNiversorum in CHRISTO piè viventium memoriæ commendamus qualiter Ego TRUTHMAN disponente DEO, Hierosolimam aggressurus cum Conjuge mea BERTHA, Vineam unam Tifendingen jacentem, ad Altare Sancti Petri Sanctique Stephani tradiderimus, sub posita hac conditione, ut quoad hujus Lucis tegmine fungimur, annuali tempore semper in Festo Sancti Petri quo de ad Vinculis ejus agitur, Ferhonem Thuris præsentemus, Uni verò è nobis universæ Carnis iter ingresso, amministretur dimidia Urna Vini, XXX. quoque Similæ ab altero, post finem verò illius, quicumque Heredum supradictam Oblationem impendere curaverit, absque omni contradictione possideat; si autem semel neglexerint, denuo non transeant per eam, sed continuo fructuario usui Fratrum cedat.

LXXXIII.

Traditio Adelberti.

NOtum sit cunctis Ecclesiæ Filiis, quod Ego ADELBERTUS qualiscumque Famelicus Domini G. Eistatensis Episcopi Vineam mei Juris ad Ahusun jacentem, pro Remedio animæ meæ & Uxoris BERTHÆ, ad Altare Sancti Petri, & Sancti Stephani, in Territorio Herbipolensi, hoc Pacto delegavi, ut annuatim ad Festum Sancti Burkardi, urnam vini Fratribus sub Nomine Oblationis persolvam: postquàm verò finem vivendi fecero, vinea ipsa Fratrum Dominio absque omni Impedimento subjiciatur, ut ex hoc mihi perpetua merces à Domino in futura vita conferatur: huic Traditioni astipulantur Testes præscripti. Engelscalc. Otgoz. Berngoz. Ditwin. Gotefrit. Richalm. Bern. Udescalc. Dancrat. Friderih. Rihmunt. Hiltibolt. Gotibolt. Eggibreht.

LXXXIV.

Traditio Heinrici & Fratrum suorum.

NOtum esse cupimus cunctis CHRISTI Fidelibus tam subsequentibus quàm præsentibus qualiter Ego HEINRICUS cum duobus Fratribus meis EMEHARDO videlicet & CUNRADO, una cum Socero nostro DIMONE, vineam unam jacentem ad Altradesroden delegaverimus ad Altare Sancti Petri Sanctique Stephani, in Suburbio Wirziburgensi, pro Remedio Animæ Matris nostræ ALBRADÆ, eo scilicet pacto ut Urna vini Frasribus illic habitantibus semper in Anniversario ejus persolvatur: si quis autem Heredum nostrorum hanc Oblationem impendere non renuat, absque omni contradictio-

diction possideat, quod si semel neglexerit continuo Potestati Fratrum subjaceat. Testes hujus rei sunt Gozwin. Erkenbolt & alii.

LXXXV.
Traditio Engilhardi & Giselæ Conjugum.

NOtum sit omnium Fidelium Turbis, qualiter Ego ENGILHARDUS, & Uxor mea GISILA, vineam nostram in confinio Gerbrunnen sitam, ad Altare Sanctorum Petri & Pauli Sanctique Stephani ea conditione delegavimus, ut cum unus nostrûm de præsenti Sæculo migraverit, alter in ejus Anniversario XXX. Similas, urnamque vini Fratribus persolvat, utrisque autem decedentibus, ipsa vinea usui Fratrum subjaceat & oratio inter eos specialiter constituta, pro nobis ad Dominum fiat. Hujus traditionis Testes sunt hi: Herolt. Reginart. Kadeloch. Henric. Rutwic. Elpuvin. Heinrich. Gerrich.

LXXXVI.
Traditio Cunradi Ministerialis Herbipolensis Ecclesiæ.

TAm futurorum quàm præsentium CHRISTI Fidelium Memoriæ fideliter commendari & inculcari desidero, qualiter Ego CUNRADUS Wirziburgensis Ecclesiæ ministerialis, Celestis vitæ accensus desidero, pro Animæ meæ vigilare curaverim Remedio; cum enim memetipsum DEO Hostiam vivam offerre propofuissem, prius Exteriora mea ad Laudem Nominis ipsius hoc modo offerenda disposui: Tres mansos in Maspach sitos, & Curtem ibidem, cum ædificiis necessariis ad Monasterium Beati Stephani in Territorio Wirziburgensis Ecclesiæ situm contuli, insuper & quosdam ex Familia mea ad ejusdem Protho-Martyris Altare, Censum annuum reddituros delegavi, quorum Nomina subter notata sunt: Arnolt. Cuno, & Soror ejus Merigarth, Herman ejusdem Mulieris Filius. Erkenbreht & Filius ejus, Rudeger; hi ergo cum omni sua Posteritate, per me sibi statutæ hujusmodi subjacebunt Justitiæ, Masculi V. Denarios, Feminæ verò III. in Festivitate Beati Martini annuatim persolvant, de Cetero ab omni servitutis Angaria Liberi, sub defensione Advocati, quem Abbas Monasterii eis proposuerit, permanebunt, defuncto quolibet ex his sive masculo sive Femina, quod melius in vestitu cotidiano habuerit, in usum Monasterii cedat: si quis verò ex masculis imparem sibi Conjugem, id est, alienæ Potestatis, præter ejusdem Monasterii Familiam ducere præsumpserit, duæ partes substantiæ ejus, Fratrum inibi DEO servientium Dominio subjacebunt: Tertia verò eo defuncto Viduæ superstiti remanebit. Testes horum sunt SIGEFRIDUS Advocatus. Wignant. Werenherus. Berthold. Helmerich. Egino. Waltheric. Rudeger. Ditmar. Sinpoto. Gebeno. Burchart. Herman. Udalrich. Othinc. Werinhere. Helmerihc.

LXXXVII.
Traditio Wignandi.

ITem aliud ejus diei opus sub eorundem Testium præsentia gestum, devota Fidelium recolat Pietas, muniat Auctoritas, ne quando perversorum Temeritate irritum fiat, quod suo Mater Ecclesia testimonio confirmat: cùm enim Ego WIGNANDUS arduam Redemptoris viam perfectè sequi non possem, ut videlicet relictis omnibus, Nudus & expeditus post Eum venirem, statui mecum, ipso inspirante & adjuvante, ita quodammodo uti meis tanquam alienis, ut quæ meæ fuerant Proprietatis, Juri alterius subderem Potestatis: ipsius ergo Pauperes Hereditatis meæ adoptans Heredes, tres mansos in Maspache, duos in Ethleibe, & præterea quicquid Prædii VII. Talentis comparari poterit, consentiente Uxore mea, per manum Legatarii mei CUNRADI ad Altare Protho-Martyris Stephani delegavi, ea videlicet conditione, ut annuum exinde Tribu-

tum id eſt XII. Denarios, ſive urnam vini ad ſervitium Fratrum ejusdem Monaſterii, in Feſtivitate Beati Burchardi, quoad vixero perſolvam; cùm verò, DEO proſperante, aucta fuerit poſſeſſio, conſequens erit etiam Majoris Cenſus exſpectatio.

LXXXVIII.

Traditio Henrici.

NOtum ſit cunctis CHRISTI Fidelibus, Dominum HEINRICUM Curtem ſuam, quam delegaverat ad Altare Sancti Petri in Suburbio Wirciburgenſi cum Fratre ſuo GERNODO ejusdem Loci Monacho, poſtea permiſſu Abbatis vendidiſſe, ac eodem prætio vinetum quoddam in Kurneberg XII. Jugerum comparaſſe, Locoque eidem contradidiſſe, hac conditione, ut quoad viveret, ipſe & Uxor ejus eis ſerviret, dehinc absque omni contradictione in utilitatem Monaſterii ex integro cederet: præterea Beneficium Emehardi V. Talentis redemit, pro quo ei vinea in Habesberg ſimili ratione præſtita eſt: Cartulam autem hanc conſcribi fecit & reponi: ne quis Heredum ejus poſt exceſſum vitæ ſuæ, occaſione qualibet Monaſterium poſſit inquietare.

LXXXIX.

Traditio Diterici.

EGo DITERICUS, qualiscumque Sancti Kiliani Famulus, Notum eſſe cupio omnibus Fidelibus tam futuris quàm præſentibus qua ratione pro ſalute Animæ propriæ, Matrisque meæ HILTÆ, manſum unum in Gunderesleibe ſitum, Eccleſiæ Sanctorum Apoſtolorum Petri & Pauli & Sancti Stephani Protho-Martyris delegaverim: Ego itaque, ſi DEI Ordinatione ſine Liberis defunctus fuero, idem manſus absque ullius hominis contradictione, Eccleſiæ prædictæ Liber erit: ſin autem, dum in hac vita ſupervixero pro Anniverſario Matris meæ Hiltæ XV. Similas & Quadrale Vini & inſuper Talentum Ceræ ſingulis annis debeo perſolvere: me verò decedente, ſi quis Heredum meorum ex me progenitorum manſum voluerit obtinere, præſcriptum Cenſum ſimili pacto non negligat reddere, quod ſi facere pertæſus fuerit, quod Juſtitia dictante Abbati & Fratribus viſum fuerit exinde ſit, tantum ne memoria Matris meæ, in ſeptentrionali parte Eccleſiæ Clauſtri ſepultæ, aliquo modo oblivioni tradatur.

XC.

Traditio Irminfridi.

NOverint omnes Fideles, qualiter Ego LOBARAHT vineam in Loco, qui Steinbahc dicitur ſitam, ad Altare Sancti Petri, pro mea & Mariti mei YRMINFRIDI ex hac vita ſubtracti æterna Requie delegaverim, ut annuatim ejus in Anniverſario, Urna vini & XXX. Similæ, tam per me quàm per Poſteros meos quoscumque perſolvantur: quod ſi quis dare neglexerit, aut ſtatuti aliquantulum ſubtraxerit, Fratrum cedat dominio: cujus rei teſtes ſunt Herolt. Bernolt. Karl. Ebo. Bern. Gotifrid. Rutwik. Rutwick. Wolfmar. Adelhun. Reginhart. Herwik. Gotifrid. Dietman. Coloman. Rabenolt. Ludewik. Liepger. Adalbert. Eppo. Beceman.

XCI.

Traditio Ruppoldi.

EGo RUPPOLDUS omnibus in CHRISTO piè viventibus manifeſtum eſſe cupio, quia hac conditione Vineam & Curtem meam cum Ædificiis, ad Altare Sancti Petri Sanctique Stephani Protho-Martiris tradidi, ut eas quoad vixero, annualem nullum

lum pro his persolvendo Tributum, obtineam: me verò decedente Uxor mea Acela, si superstes fuerit XV. Similis & dimidia urna vini, in Anniversario meo annuatim oblatis possideat, Filia verò ipsius Libista, non ex me Genita, cum Fratre meo Wolfgiso Curtem tantum perpetuo Hereditatis Jure post nos pariter obtineant, pro qua XXX. Similas & urnam vini, medietatem scilicet in Anniversario meo, reliquam verò quantitatem in Anniversario Uxoris meæ Fratribus . . . . . ; Vinetum verò post Uxorem meam Frater meus ex Integro solus possideat. Cujus rei Testes sunt Godifrid. Rutwic. Gozwin. Ratolf. Adalbero. Arnolt. Hecil. Heriman. Otnant. Dieppolt. Hiltibrand. Rudiger. Ahmus. Dietheri. Anno. Sigiboto. Quicumque hoc Pactum Infirmaverit Vindictam DEI, & omnium Sanctorum non in Anima, sed in Corpore quoad vixerit, paciatur.

XCII.

Traditio Richiltæ.

EGo Billungus, DEI Gratia, Vice-Dominatus agens Officium, Notum facio cunctis, qua Conditione Curtem cujusdam Feminæ nomine Richilt propè Capellam Sancti Georii sitam, rogatu ejusdem, ad Altare Sancti Petri, Sanctique Stephani, delegaverim, in Anniversario ipsius Dominæ, quicumque Heredum suorum eandem ab Abbate & Fratribus obtinuerit XXX. Similas exinde persolvere debet, quod si temeritate aliqua neglexerit rationis æquitate dictante Prælatus Ecclesiæ, Curtem in usus ipsius debet recipere.

XCIII.

Traditio Viduæ Bernolphi Militis.

EGo H. Conjux Bernolphi de Hocheim, qui occisus est in Wirceburg, ob Memoriam ipsius in Cœnobio Sancti Stephani peragendam, per manus delegatoris mei Heluvici tradidi & delegavi vineam unam, in Hocheim sitam, tali conditione: quicumque Heredum nostrorum eandem vineam post obitum meum possederit, si urnam vini in servitium Fratrum in prædicto Anniversario non dederit sicut Legibus statutum est Ecclesiæ, post tertium annum in supra memorata vinea nil Juris vel Proprietatis debet habere.

VIII.

ANONYMI CHRONICON ERFORDIENSE.

ANno Domini MCCXXIII. Sifridus Moguntinus Archi-Episcopus habuit Concilium Erphordiæ in Ecclesia B. MARIÆ.

Hoc Anno in Vigilia Paschæ celebrati sunt Ordines in Hospitali à Willehelmo Episcopo.

Hoc Anno, Heinricus Filius Imperatoris in Frankenevurt Kalendis Maii à Principibus in Regem Electus est.

Hoc Anno in Festo Martini, Minores Fratres Erphordiam venerunt.

Anno Domini MCCXXVI. Inundatio maxima fuit in Thuringia VI. Kalend. Septembris.

Hoc etiam Anno, Norinberc in Nuptiis Heinrici Regis rupta Crepa XXX. Milites & XX. Servi cadentes interierunt.

ANNO DOMINI MCCXXVII. Generale Paſſagium ad Terram Sanctam factum eſt; qua Expeditione etiam Imperator Fidericus transfretavit, ſed Ludewicus Landgravius in eadem expeditione VI. Idus Septembris deceſſit in Apulia in Civitate Otrant.

Hoc etiam Anno III. Kal. Auguſti maxima Tempeſtas juxta Cœnobium Sychen fuit, quæ magnam Cladem proximæ villæ quæ Ysleiben dicitur intulit, & per Torrentem Domos ipſorum abducendo, ac plurimos Homines ſubmergendo.

ANNO DOMINI MCCXXVII. XV. Kal. Januarii Erphordiæ tripartitos celebraverunt Ordines hi Epiſcopi: Moguntinus ad S. Petrum. Halverſtatenſis ad S. MARIAM. Livonienſis ad Capellam S. Mariæ Magdalenæ in Clauſtro S. Petri, qui ſequenti Dominica pariter Pragenſem Electum in Epiſcopum conſecraverunt.

ANNO DOMINI MCCXXVIII. Prædicatores venerunt Erphordiam ac Cœnobium ibidem ædificare cœperunt.

Anno MCCXXX. V. Idus Septemb. Erphordiæ obiit Siffridus Moguntinæ Sedis Archi-Epiſcopus, ac honorificè ſepultus eſt in Eccleſia B. Virginis ab Engelhardo Nüwenburgenſe Epiſcopo, cui ſucceſſit Siffridus patruelis ipſius, qui eodem Anno cuidam Fratri, Divi Ordinis Prædicatorum Auctoritatem, Clerum ſuum viſitandi in Præpoſituris Sanctæ MARIÆ Erphord & Giecheburg commiſit, qui Negotium ſtrenuè peragens, & ut pleriſque videbatur diſtrictius exequens, quosdam Clericos ſuſpenſos, diſciplina corporali miſericorditer punivit: quosdam verò Officiis & Beneficiis privavit, aliquos etiam Epiſcopatum exire compellebat.

Hoc Anno circa Feſtum Palmarum Giſelbertus Cantor S. MARIÆ Erphord tranſtulit ſe ad vallem B. Georgii.

ANNO DOMINI MCCXXXI. II. Kal. Junii in Thuringia in tribus Caſtris ſcilicet Glichen, Waſſenberc, & Muhlberc, Turres & Propugnacula uno Fulmine pariter ſuccenſa ſuccendebantur.

Hoc etiam Anno V. Kal. Septemb. Comes Albertus de Wie Prædam innumerabilem in Jumentis & Gregibus abſtulit Erfordienſibus.

Hoc Anno Capitulum Provinciale Prædicatorum fuit Erfordiæ.

ANNO DOMINI MCCXXXII. In Alemannia perfida Hæreſis, quæ ibidem diu occultè pullulaverat eſt manifeſtata: quapropter circa Rhenum nonnulli, & alibi innumerabiles Hæretici per Magiſtrum Cunradum de Marburc, Auctoritate Apoſtolica examinati ac per Sententiam Sæcularem damnati, combuſti ſunt igne, fueruntque etiam præſente eodem Cunrado Erphordiæ III. Non. Maii. quatuor combuſti.

Hoc Anno diſcordantibus Archi-Epiſcopo Moguntino & Cunrado Fratre Landgravii, pro Monte Helegenberc in Haſſia ſito, & Bella moventibus idem Cunradus XVII. Kal. Octobris Civitatem Fritislarienſem contra multorum Opinionem incendio cœpit, ſecum Captivos abducens Epiſcopum Wormatienſem, ac Gumbertum ejusdem Loci Præpoſitum, Heinricum Heiligenſtadienſem Præpoſitum & quosdam Canonicos cum aliis ferè CC. militibus. Fridericus itaque de Drivordia ac ſui complices, ruptis violenter Armarii oſtiis, magnam inde Pecuniam à Civibus ibidem depoſitam, manu ſacrilega auferentes, Libros, Calices, ac Eccleſiæ Ornatum, cum Sanctorum Reliquiis diſtraxerunt; fertur etiam à quibusdam, quod dictu eſt horrendum, ipſum Sacroſanctum Corpus Dominicum à maleficis ibidem in Terram ignominiosè dejectum; quot autem ibi occiſi vel quot igne conſumpti novit DEUS Arbiter . . . . qui eidem Loco per ſuam modicam præſentis iræ ſtillam, æternum Tonitru in ſui comminatus eſt corruſcationem.

Hoc etiam Anno Fratres Minores infra Muros Erphordienſes Cœnobium ædificare cœperunt, dum extra muros ibidem poſt IX. annos reſediſſent.

Hoc Anno XII. Kalend. Junii supra Stetingos Insulanos plaga Judicii consummata est, de quibus dicitur, quod in ipsorum Terra Comes Otto de Aldenberc Castrum habuerit cum sui Habitatores, Incolas Terræ taliter sæpius offenderunt, siquidem in eadem Terra paucæ sunt Ecclesiæ, & ex hoc diffusæ atque distentæ Parrochiæ, quapropter Matronæ cum Filiabus suis ad Ecclesiam in Festivis diebus Curribus advectæ veniebant, quod Famuli de Castro videntes, petita à Domino suo Licentia & obtenta, violenter sibi in Uxores rapiebant; hac de causa Incolæ, Castrenses Comitis expugnantes, de Terra ejecerunt, quapropter Episcopus Bremensis Fratrem suum Comitem de Lippia ad impugnandum ipsos transmisit, qui incerto . . . . Judicio ibidem occubuit, unde cum Episcopus illos denuntiasset, illique denuntiatores de Terra sua expulissent, Hæresis crimen impositum est eisdem, sicque dictus Episcopus accepta à Domino Papa licentia, super illos multum Populum Cruce signavit, tandem Dux Brabantinus & Comes Hollandiæ cum magno Exercitu Terram illam intrantes omnes cum Uxoribus & Liberis peremerunt.

Hoc Anno Idus Februarii Validissimus Ventus & juxta . . . . audita sunt Tonitrua & Fulgura visa.

Hoc Anno IIII. Kal. Martii Erphord in Ecclesia Sancti Petri, Moguntinus Ordines celebravit.

Hoc etiam Anno Idus Aprilis Erphord obiit Frater Gerhardus de Ordine Prædicatorum.

Anno Domini MCCXXXIII. VIII. Kal. Augusti. Rex & Moguntinus & Magister Cunradus de Marburc Moguntiæ Conventum Episcoporum & Comitum atque Clericorum fecerunt; pro quibusdam infamatis ab Hæresi, inter quos Comes de Seine accusatus inducias Expurgationis ulteriores obtinuit, super reliquos verò qui non comparuerant, nec se legitimè excusaverant prædictus Cunradus de Marburc ibidem Populum Cruce signavit, quapropter ipsi felle amaritudinis commoti, jam dicto Cunrado in reditu insidias ponentes juxta Marburc ipsum una cum Gerhardo Minoris Ordinis Fratre, probatæ vitæ Viro III. Kal. Augusti crudeliter occiderunt, cui post hunc Hildesheimensis Episcopus fideliter . . . . super perfidos Hæreticos eodem Anno in Thuringia atque Saxonia Populum Cruce signavit.

Post hæc autem II. Kal. Decemb. Hi quos Magister Cunradus, bonæ memoriæ, pro Hereticis totonderat fere quinquaginta Viri, omnes pari Animo sine qualibet contradictione subjecerunt se, ac omnia sua tam spirituali quàm seculari Potestati; sex enim ex ipsis, qui occisioni supradicti Cunradi interfuerunt; quantum ad causam Hæreseos, Ecclesiastico, quantum verò ad causam interfectionis, sæculari se Judicio similiter spontaneè tradiderunt, præsentandos etiam ipsos publico Examini in Curia solenni Franckenevurt in Purificatione celebrandâ, proponentes firmiter omnes eos, qui pro Hæreticis tonsi, postmodum confessi sunt injuriam sibi factam.

Hoc etiam Anno Siffridus Moguntinus habito Consilio cum Canonicis Moguntinis pro sui Prædecessoris debitis, quibus Episcopatus jam dudum Romæ fuerat obligatus in tota sua Diœcesi, Redituum vicesimam partem à Personis Ecclesiasticis colligi mandavit, ac super hoc dato Privilegio, se nunquam à Clero suo diebus suis quicquam amplius petiturum; Canonici etiam Matricis Ecclesiæ Moguntinæ Fide Juratoria confirmaverunt, se de cœtero nullum Pontificem Electuros, nisi in idem Privilegium consensurum.

Hoc Anno III. Idus Martii Siffridus Moguntinæ Sedis Archi-Episcopus Moguntiæ Concilium celebravit Pontificatus sui Anno III.

Hoc Anno maxima fuit Inundatio, quæ magnum intulit damnum Erphordiensibus.

Anno Domini MCCXXXIIII. Rex Heinricus Curiam solennem Frankenevurt in Purificatione celebravit, multis ibidem Principibus & Episcopis Congregatis ac multorum Ordinum Fratribus, scilicet Cisterciensibus, Prædicatoribus atque Minoribus & cœteris Religiosis Personis; itaque multis Consiliis super Fidei Negotio præha-

bitis, tandem de Litteris D. Papæ nuper ad Curiam delatis, Disceptatio non modica fuit: siquidem plerisque per Teutoniam Prælatis ac Clericis seu etiam Laicis Magistri Cunradi visitandi Hæreticos seu examinandi Forma displicuerat, videlicet ut aliquis infamatus ab Hæresi, publico Examini præsentaretur, & confessus Errorem ac reverti volens tonderetur, suam verò Innocentiam Fide Juratoria defendens, postea convictus per Hereticum, cremaretur: quapropter post Concilium Anno præterito Moguntiæ celebratum, Rex & Moguntinus ac Trevirensis Archi-Episcopi, Cunradum Scholasticum Spirensem ad Curiam Romanam destinantes, Domini Papæ Consilium super hujusmodi Forma sciscitati sunt; super quibus Papa valde turbatus, & à Cardinalibus, quibus Negocium per jam dictum Conradum Scholasticum innotuerat, inductus, Magistri Cunradi de Marburc Formam novis Litteris irritam judicaverat; sed antequam Nuncius Cunradi, redeundi Licentiam assumptis Litteris accepisset, ecce quidam Ordinis Prædicatorum, Torso Agnomine, veniens, mortem Magistri Cunradi de Marburc Papæ nuntiavit, quo audito Papa nimis conturbatus, Litteras contra Formam Magistri Cunradi nuper scriptas, discerpens, Regis Nuncium Beneficiis Ecclesiasticis privare disponebat, sed per Cardinalium & Prædicatorum interventum adjutus, acceptis aliis supradictis litteris reversus est; nunc itaque ad supradicta revertamur.

Igitur Rex in Conventu Principum Hildensheimensem Episcopum accusare cœpit, pro eo quod supra Hæreticos Populum Cruce signavit, qui se probabiliter excusans, exhortatione competenti facta pro Crucis Negotio, omnibus poscentibus se . . . . . . constanter exsolvebat, ac cum Fratre Ottone Ordinis Prædicatorum, partem Magistri Cunradi defuncti diligenter tuebatur; tandem absente Rege, & Laicis Personis, soli Episcopi cum cæteris quibusdam Prælatis in Loco speciali, de Fidei Negotiis tractare cœperunt, cumque multa contra defuncti Cunradi partem, & aliqua pro ipso fuissent allegata, unus ex Prælatis, in hæc prorupit verba dicens: Magistrum Cunradum de Marburc dignum fore extumulandum, ac velut Hæreticum concremandum: post hæc autem Intervenientibus illis infamatis, qui anno præterito, ut supradictum est, se Ecclesiæ Examini dediderant, atque crucem ante se ferentibus, insuper de defuncti Cunradi Factis, clamosis vocibus miserabiliter querelantibus, tantus subito cœpit oriri Tumultus & Turbatio, ut hi, qui ex parte Magistri Cunradi exstiterant, se manus Adversariorum desperarent evadere.

Deinde Feria II. Rex cum omnibus Principibus ac Prælatis, qui aderant, Civitatem egrediens, in campo præsedit Judicio, ibique Comes de Seyne, se cum VIII. Episcopis & XII. Grisei Ordinis Abbatibus, ac totidem Minoribus Fratribus, & tribus Prædicatoribus, ac etiam Nigrorum Abbatibus, & Clericis seu Nobilibus Laicis Personis non paucis, publicè & confidenter expurgavit, idemque Comes de Solmis cum suis fecit, obortis Lacrimis publicè fatendo, se tantùm mortis metu Hæresim fuisse professum: & quoniam Legitimi Accusatores non aderant, ad Infamiæ expurgationem admitti jure debuerant.

Hoc Anno Erphordienses, ingratitudinem Domini sui Moguntini & offensam graviter incurrebant, quem anno præterito, dum in Regis quadam fuisset expeditione, ab ipsis in Curribus & Militibus Juvamen petierat & subsidium, quod dum ipsi renuerent, Dominum suum graviter exacerbaverunt: postea verò ipsum in Adventu Domini per compositionem, Erfordiam invitantes, concordare non poterant, quapropter Mogontinus Erfordia, cum gravi Indignatione egressus, ipsos coram Rege in Franckenevurt proxima Curia convenit in pluribus eos accusans: Erphordienses autem ad eandem curiam à Rege citati, Nuntios illuc direxerunt, ratum habituri quicquid cum Rege ac Domino suo de Forma compositionis obtinuissent, quid plura? Nuntii, Regis arbitrio Negocium committunt, sed Rex compositionis Formam arbitratus, Nuntios Fide constrinxit Juratoria, quod si Cives eandem reservarent Formam, revertentes se Moguntino præsentarent, qui domum reversi civibus suis conceptam à Rege compositionis Formam litteris & verbis referebant, quam Formam dum Erphordenses recusassent, nec iidem Nuntii statuto Termino reversi fuissent, Archi-Episcopus in ipsos Excommunicationis tulit sententiam, quos & Rex proxima Curia, circa Festum Udalrici in Aldenburc habita, suo Banno ac Regiæ Proscriptioni sententialiter innodavit; quapropter illi de Erfordia, IIII. Feria ante Palmas usque in Kalend. Augusti Divinis carue-

caruerunt, quo die mediantibus Lantgravio atque Prælatis Erphordienſibus compoſitio ſtatuebatur, & ſatisfactione Pecuniaria confirmabatur, ſicque Divina reſumpta ſunt.

Hoc Anno Hiems aſperrima fuit, adeò ut in mediterraneo mari, Inſtitores Venetiam oneratis ſummariis pedeſtri Itinere per Glaciem tranſirent, quæ nempè Hiems non parvam per totam Italiam in Vineis & Olivetis intulit Cladem.

Hoc Anno XV. Kal. Junii. Lantgravius cœpit Caſtrum Comitis Heinrici de Glychen, ac ibidem XXIII. captos decollari præcepit.

Hoc Anno Heinricus Lantgravius pertæſus malorum, quæ paſſus eſt ab Heinrico Comite de Glychen, ipſum tandem Legitimè citatum ac poſtea proſcriptum, noviſſimè & omni ſuo Jure Feodali privavit: quapropter Moguntinus Erphordenſem Advocatiam à Lantgravio ſolvendo commutans, Epiſcopales Reditus in Guetern videlicet LX. Talenta eidem Jure Feodali porrexit, tamdiu, quousque per alia Bona Advocatiæ reſtaurari faciat & hæc Pacta VIII. Kal. Auguſti facta ſunt.

Hoc Anno II. Kal. Octobris obiit Ludovicus Scriptor, Canonicus Sancti Severi Erfordiæ.

Hoc Anno Regia villa Northuſen in parte majori cum Conventualibus Eccleſiis Sanctæ Crucis, & Minorum Fratrum incendio conſumpta eſt, quem etiam ignem dum ferè XX. Homines in quodam Cellario evadere niterentur, ex ejusdem domus Ruina pariter oppreſſi ſunt.

Hoc etiàm Anno XIIII. Kalend. Decembris Cunradus Saxoniæ Comes Palatinus cum duobus Clericis & IX. Militibus contulit ſe Ordini Domus Theutonicæ in Marburc, cum annuis Redditibus M. & C. maldrorum Annonæ, & . . . . . . argenti.

Hoc etiam Anno orta eſt diſcordia inter Imperatorem & Filium ſuum Heinricum Regem, quem Conſiliis Paternis acquieſcere nolens, manifeſtè ſe ei opponere attentavit, quibusdam Principibus & Baronibus ad ſe pèr pecuniam inclinatis.

Hoc etiam Anno circa Feſtum Michahelis, Gregorius Papa, Corpus Novorum Decretalium autenticavit, Veteribus reprobatis.

Anno Domini MCCXXXV. Dominus Papa directis in Alemanniam Nuntiis, ab omnibus Epiſcopis atque Regalibus Abbatiis, Milites ac ſubſidium ad Romanos Impugnandos poſtulavit.

Hoc Anno Moguntini majoris Eccleſiæ Canonici, Archi - Epiſcopi Auctoritate freti, per totam Moguntinam Diœceſin Edictum promulgaverunt, videlicet, ut in omni Eccleſia Conventuali una extingueretur Prebenda, hoc prætio debita Epiſcopatus ſolvendo.

Hoc Anno Menſe Majo Imperator egreſſus ab Italia, partes Teutoniæ aggreditur, quam ferè in XVI. Annis non viſitaverat, tranſiens verò Auſtriam, Diſcordiam, quæ inter Regem Boemiæ, ac Ducem Auſtriæ fuerat exorta conabatur ſopire, non valebat propter intollerabilem ſuperbiam Ducis ac ſtultitiam, Rege tamen parato ad compoſitionem, ſed dum flecti non valuiſſet, Rex idem Boemorum Regem Ungariæ cum ceteris quatuor Regibus in auxilium advocans, Terram Ducis ingreſſus eſt, cum eodem committens in Menſe Julio, in quo conflictu ſtrages maxima Pugnatorum, atque in Danubio ſubmerſorum facta eſt, Rege Triumphum obtinente.

Imperatore in Alemanniam veniente Fautores Filii ſui Heinrici Regis valdè turbati, ferè omnes ipſum deſerentes Patri adhærere cœperunt; quapropter ſæpe dictus Rex Heinricus, Veniam à Patre ipſius in Wimphe poſtulans, Gratiæ ſuæ ſe ſuaque omnia contradidit, ſed Patre compoſitionis & ſatisfactionis formam in Wormaciam differente: Itaque XVII. Kalend. Auguſti Imperator Sororem Regis Angliæ ibidem Wormatiæ Imperiali Matrimonio ſibi ſolenniter copulavit; ubi Rex Heinricus audita compoſitionis forma à Patre promulgata, Fugam inire paravit, quem Pater captivum

ſtro Heidelberc cuſtodiendum tradidit, & poſt hunc ipſum in Rethia Caſtro Altheim ſervandum commiſit; tandem Imperator adhuc timens per ipſum ab Æmulis ſuis Imperii Turbationem moliri, per Epiſcopos Salzburgenſem & Babenbergenſem, eundem in Apuliam transmittens Caſtro Balerne recipi mandavit.

Eodem Anno, Imperator ſolennem Curiam circa Aſſumptionem Mogontiæ celebravit, ibidem coronatus incedendo.

Hoc etiam Anno Dominus Papa Gregorius, miſſis per Univerſam Eccleſiam Litteris, Crucem conſtituit prædicari, per Biennium ad Terram Sanctam Expeditionem protelans.

Hoc Anno Erphordiæ in Vigilia Paſchæ, Willehelmus Havelbergenſis Epiſcopus in Eccleſia Sanctorum, Ordines celebravit.

Hoc Anno VIII. Kal. Martii obiit Ulricus miles de Tulleſtein.

Eodem Anno Menſe Majo, Canonicus quidam quendam ſuum Confratrem in Dormitorio dormientem, cultello miſerabiliter peremit.

Hoc etiam Anno in die Pentecoſtes magna Tempeſtas Pluviæ & grandinis in Thuringia non modicam ovibus & ſegetibus intulit cladem.

Hoc Anno Moguntinus, Erphordiæ à Feſto Martini usque ad Natalem Domini moram faciens, Fructum Prebendarum ſuarum in Thuringia ibidem collectum, ad Rhenum traduci mandavit, celebravit & idem Pontifex ibidem Ordines ſolennes, in Eccleſia Sancti Petri XI. Kal. Januarii.

Hoc etiam Anno circa Kalend. Decembris in villa Wolffesheim numero XVIII. ut dicitur ſunt occiſi propter quendam Chriſtianum, quem miſerabiliter interemerunt, quia dignum videtur, ut qui ſanguinem ſitit, ſanguis ipſius fundatur ſecundum hoc Propheticum: *Cum Sanguinem oderis, ſanguis perſequetur te.*

Hoc Anno Epiſcopus Mantuanus à ſuis Civibus occiſus eſt.

Hoc etiam Anno in die Pentecoſtes, Papa cum maxima Solennitate Beatam Eliſabeth Filiam Regis Ungariæ ac Ludovici Landgravii Uxorem canonizavit.

Hoc Anno Kalend. Novemb. Meinhardus Comes de Mylberc, quendam Civem Erphordenſem cognomine Legatum, in Sancta Nocte ad Matutinas euntem, captivum deduxit, quapropter Moguntinus apud Imperatorem querimoniam deponens ipſum Meinhardum Imperatoris præſcriptioni, ac ſuæ Excommunicationis ſententia innodari procuravit.

Anno Domini MCCXXXVI. IIII. Non. Februarii obiit Cunradus Præpoſitus S. Mariæ in Erphord.

Hoc etiam Anno X. Kal. Martii obiit Heinricus Comes de Schwarzburc.

Hoc etiam Anno VI. Nonis Maii obiit Erphordiæ Ludewicus Canonicus & Cuſtos Nuwenburgenſis; Cunrado Erphordienſium Præpoſito, Arnoldus Major Præpoſitus Trevirenſis ſucceſſit, qui veniens Erphordiam IIII. Nonas Octobris, à Clero ejusdem Civitatis in Proceſſione fuit receptus, & à Decano in Loco ſuo inſtallatus, cantando interim, *Alma Redemptoris & Te DEUM Laudamus.*

Hoc Anno Kal. Maii. Marburc Translatio ſollennis facta eſt Sanctæ Eliſabeth.

Hoc Anno V. Kal. Januarii in Fulda, Judæi utriusque ſexus XXXIIII. à Cruce ſignatis Chriſtianis ſunt perempti; quoniam duo ex iisdem Judæis in Sancto die Chriſti, cujusdam Molendinarii extra muros habitantis, & interim in Eccleſia cum Uxore ſua manentis V. pueros miſerabiliter interemerant, ac ipſorum ſanguinem in ſaccis cera linitis ſuſceperant, igneque domui ſuppoſito recedentes, cujus rei Veritate comperta, & ab ipſis Reis Judæis confeſſa, puniti ſunt ut ſupra dictum eſt.

Hoc

Hoc Anno adeò calida fuit Hiems, ut vix ſedecim dies glaciales in ea computari potuerint, in qua & audita ſunt Tonitrua VI. Idus Martii.

Hoc Anno Pragenſis Epiſcopus in Menſe Auguſto obiit, cui Scholaſticus ejusdem Eccleſiæ ſuccedens, Electus Domini Moguntini Auctoritate, Erphordiæ in Eccleſia Sanctæ MARIÆ ab his tribus Perſonis Abbate S. Petri, Decano & Scholaſtico ſupradictæ Eccleſiæ confirmatus eſt.

ANNO DOMINI MCCXXXVII. Imperator Longobardorum pertinacem videns contumaciam, iterum ipſis magnum ſuperinduxit Exercitum, in qua Expeditione Paduanos in deditionem recepit, cum Mediolanenſibus verò confligens X. millia proſtravit, ac mille de melioribus captivos abduxit, victoriaque potitus, Carrochium ipſorum Romanis transmiſit.

Hoc Anno pridiè Nonas Maii in Babenberc dedicatum eſt Monaſterium ab his Epiſcopis, Erbipolenſe, Eyſtatenſe, Nuwenburgenſe, Merſeburgenſe, Domino Papa ibidem magnam faciente Indulgentiam.

Eodem die Moguntinus ab Imperatore Erphordiam veniens ſollenniter à Clero ſuſceptus eſt, qui proxima ſequenti Dominica in Eccleſia Sancti Petri Lutolfum in Halberſtadenſem, & Bernhardum in Pragenſem conſecravit Epiſcopum, cooperantibus ſibi iſtis Præſulibus, Myſenburgenſe, Havelburgenſe, ac Peregrino antiquo Pragenſe, aderant & eidem Conſecrationi Lantgravius, & Comes de Hennenberc cum cæteris Comitibus ac innumera Plebe.

Hoc Anno Frater Jordanus Magiſter Ordinis Prædicatorum pridie Idus Februarii in mediterraneo Mari ſubmerſus, in Terra Sancta honorificè ſepultus eſt.

Hoc etiam Anno Erphordiæ conſummata eſt Aquilonaris Turris Eccleſiæ B. Virginis, ferè poſt conſummationem Auſtralis, interjectis XXXVI. annis.

Hoc Anno VI. Idus Julii obiit Sophia Mater Heinrici Lantgravii in Iſenach, ac in Eccleſia Beatæ Catharinæ ſepulta eſt.

Hoc Anno Menſe Februario in Marcha Stirenſi nova Civitate, Heinricus Thuringiæ Lantgravius Sororem Ducis Auſtriæ ſibi junxit Matrimonialiter.

Hoc Anno, adhuc Electis illis duobus Præpoſitis Magdenburgenſibus Alberto videlicet, & Brunone inter ſe confligentibus, nec ullo conſilio vel arbitrio cedentibus, contigit Servos Brunonis in Magdeburc manentes, ad Caſtrum vicinum, in quo prædictus morabatur, inſidias ponere ac prædam venari, quos ipſe fugando perſecutus usque ad muros Civitatis, unum ex eis graviter vulneravit, quod videns quidam Partis adverſæ, ſtans in muro ſagittam direxit, ac Albertum lethaliter vulneravit, qui mox accito Confeſſore confeſſus ac defunctus eſt V. Idus Martii.

Hoc Anno circa Dominicam Lætare Moguntinus ex parte Imperii, Principes Teutoniæ quoſdam Erphordiam citaverat, quo dum nullus Laicorum Principum perveniſſet nec Epiſcoporum, exceptis Halberſtanſe & Hildesheimenſe Epiſcopis, ſuſpecta quorundam Principum conſpiratio contra Imperatorem declarata fuit: ibidem etiam in Eccleſia B. Petri ſupradictus Hildesheimenſis ex Mandato Maguntini XIII. Kalend. Aprilis Ordines celebravit; poſt hunc idem Moguntinus Dominico Palmarum Moguntiæ Curienſem conſecravit Epiſcopum.

ANNO DOMINI MCCXXXVIII. Imperator Curiam ſuam quam Principibus Teutonicis indixerat, Civitate Veronenſi Kal. Maii celebravit, quo tamen dum nulli perveniſſent, per Internuntios à conſpirationis Infamia excuſabant ſe diligenter. Poſt hæc Imperator totam hanc Æſtatem in Longobardia Peragens, ac ipſos Rebelles, Bellicis Exercitiis infeſtans, Civitatem Brixienſem in Deditionem recepit, dein Filiam ſuam Hermanno Lantgravio per manum Moguntinenſis Epiſcopi in Aſchaffenburc deſponſavit.

Hoc Anno III. Kal. Septembris dedicata eſt Eccleſia Fratrum Prædicatorum Erphordienſium ab Engelhardo Nuwenburgenſe Epiſcopo.

Hoc

Hoc Anno Frater Cunradus Domus Teutonicæ, Germanus scilicet Heinrici Lantgravii, reminiscens malorum, quæ in Oppido Frizlariensi perpetrata sunt & maximè Corporis Domini, ut dicitur, in pavimentum dispersi, nec non etiam Ecclesiarum incendii, tactus dolore intrinsecùs, ac super his Dominum placare cogitavit, quapropter magnâ Hominum multitudine in Festo Apostolorum Petri & Pauli, in prædicta Civitate congregata, dictus Conradus, cum aliis duobus sui Ordinis Confratribus, in Loco Prædicationis se exuens, ac vilissimos saccos circa Femoralia sibi circumdans, ex ore Prædicatoris, ab omnibus in hoc Loco per eum Læsis, veniam petivit; post hæc autem præfati tres Viri Nobiles, Nudi in Processione incedentes, tribus Sacerdotibus, cum Scopis ipsos sequentibus, & disciplinaliter corrigentibus, Monasterium usque pervenerunt, ibique Misericordiam Divinam humiliter cum Lacrymis exorantes, Frater Cunradus pro posse Munera devotus obtulit, alias Ecclesias incensas eodem modo visitans, honestis muneribus honoravit, sicque revertentes ad Stationem, in ipsius Fratris Cunradi Corpore, non signa verberum Sacerdotum, sed Carnificum comparuerunt; quantum autem Lacrymarum ipso die ibidem à Populo fusum sit, solus ille novit, qui Corda contritorum ponderat.

Hoc Anno XVII. Kal. Decembris Moguntinus Damnum ferè irrecuperabile & jacturam gravissimam Episcopatus, in Castri Rustenberc amissione fuisset passus, si merita B. Martini non intervenissent; nam Heinricus Præpositus Heiligenstadensis, Henricum Comitem de Glychen, dicti Castri fraudulentum Invasorem, favente Divina Gratia cœpit, ac Castrum recuperans, eundem in eodem, Vinculis injecit.

Hoc Anno in Episcopatu Meydenburgensi per . . . . Præpositi Interfectionem male seminatum fuerat, adeò pessimè pullulavit, ut Cives Meydenburgenses Pontifici ac Domino suo se contumaciter opponerent, ipsum armis Bellicis impugnando, nec hac pertinacia contenti, omnes Religiosos ac Clericos, nonnullos etiam Pauperes ab Urbe propellentes, iram Summi Judicis sibi graviùs accumulaverunt, hanc tamen eodem anno contumaciam grandi Pecunia, cum Domino suo componendo, sopiverunt.

Hoc Anno Imperator Filium suum Heinricum à Captivitate liberans, Gratiæ suæ restituit, quo eodem anno in Autumno defuncto, alteri Filio suo Cunrado Regni Gubernacula in Teutonia commisit.

Hoc Anno in die Palmarum D. Papa Imperatorem denunciavit, quapropter ab ipso Imperatore circa Kalend. Junii in Eger Principum Conventus procuratus est, quo ipse Imperator manens in Longobardia Nuncios dirigens, illatam sibi à Papa sententiam ipsis significavit, Principes autem præsente Cunrado Rege cautione Juratoria se Imperatori obligantes Papam ipsi reconciliare promiserunt, huic tamen Curiæ Rex Boemiæ & Marchio Brandenburgensis non interessentes, ipsi non sunt obligati.

Anno Domini MCCXXXIX. adeò lenis exstitit Hiems, ut à Festo Thomæ ferè usque ad Purificationem exceptis Montanis, Nix visa non fuit, non Glacies.

Hoc etiam Anno Principes, qui Anno præterito contra Imperatorem conspiraverant, eidem Reconciliantur, Austriæque insuper Dux Honori, satisfactione taxata, restituitur.

Hoc Anno Mense Majo in Compania Franciæ juxta Civitatem Pervisina Hæretici combusti sunt Numero CC. minus XVI. qui ut ipsi confessi fuerant, ex eorum Progenie erant, quos Imperator Theodosius Temporibus Augustini de Africa expulerat, qui etiam de secta Manichæorum fuisse creduntur.

Eodem Tempore Theobaldus Rex Græcorum de Francia veniens, Jussu Cunradi Nigri Regis, ab Siffrido Moguntino in Loco qui dicitur Wisebad benignè ac honorificè susceptus est, siquidem Constantinopolitani ac quidam alii ipsorum, Fautores Catholicæ atque Romanæ Ecclesiæ nec non ipsi Regi Græciæ contradicentes per Scismatis vitium manifestè se opponere non verentur; quapropter D. Papa à prædicto Græcorum Rege interpellatus, duo Millia Peregrinorum in Francia ad Terram Sanctam signatorum,

ſorum, ipſi in Auxilium aſſignari mandavit, Iter Terræ Sanctæ circa eosdem diſpenſativè commutans.

Hoc Anno Moguntinus in Thuringia ad Annonam Mogontiam deferendam, à Cœnobiis vecturam exegit.

Hoc Anno VI. Nonas Julii Civitate Moguntina celebratum eſt Concilium, Præſidente Cunrado Rege, Imperatoris Filio, ac ejusdem Sedis Archi-Epiſcopo cum IX. cæteris Epiſcopis, in quo ſcilicet Concilio, Epiſcopus Eiſtatenſis querelando miſerabiles exhibuit Litteras, in quibus continebatur quoniam ſui Miniſteriales ac Cives Eiſtatenſes, jam ferè per Annum in Excommunicatione manentes, diabolica atque Hæretica præſumptione ipſum Epiſcopum cum Clero ſibi favente crudeliter expellendo abjeciſſent, & Laicas Perſonas in Epiſcopum ac Præpoſitum & Decanum elegiſſent, ac ejusdem Matricis Eccleſiæ Sacriſtiam infringendo ſpoliaverint, & ipſorum Errorem Magnates & Potentes quidam foventes, perniciosè in malitia confortaverint, ac qualiter ſuos Fautores ſi deceſſerint, cum Muſicis Inſtrumentis ad Sepulturam conducendo, lætanter ſepeliant.

Hoc Anno Meydenbergenſis & Halberſtadenſis Epiſcopi à Warthone Miſnenſe, contra Ordinis ſui dignitatem Salario conducti contra Marchionem Brandeburgenſem Bella moverunt, ubi alter ipſorum in Meydenburc, ut dicitur vulneratus, alter captus fuiſſe memoratur.

Hoc Anno Tempore Autumnali Moguntinus in qualibet Eccleſia Erphordenſi unam Campanam . . . . Redemptionem accepit.

Eodem Anno III. Non. Decembris. Siboldus Sacerdos & Canonicus Eccleſiæ S. Mariæ in Erphord Mundo verè mortuus, Prædicatorum Ordini ſe tradidit.

Anno Domini MCCXXXX. pernicioſa adhuc Eccleſiæ inter Papam & Imperatorem diſcordia, cunctis Fidelibus non modicum incuſſit timorem, maximè cùm Frater Cunradus Magiſter Domus Teutonicæ, qui Principum Alemanniæ Conſilio, ad ipſos concordandos miſſus, occulto DEI Judicio Romæ VI. Kal. Auguſti diem clauſerit extremum.

Hoc Anno Rimundo Magiſtro Ordinis Prædicatorum abſoluto, Frater Joannes Epiſcopus quondam Ungarorum ſucceſſit.

Anno Domini MCCXLI. die ſcilicet III. Aprilis obiit Rex Daciæ.

Eodem Anno in villa Regia Franckenevurt cujusdam Judæi Filius, Chriſtianæ Fidei Baptismum ſuſcipere deſiderans, à Parentibus & Amicis prohibitus eſt, quapropter altercatione inter Chriſtianos atque Judæos exorta XI. Kal. Junii validè inter ipſos dimicatum eſt; tandem paucis Chriſtianis occiſis Judæorum circiter CLXXX. gladio & igne quem propriis domibus impoſuerant, conſumpti ſunt, ipſoque igne poſt hæc invaleſcente media fere pars ejusdem Civitatis eſt concremata; videntes itaque reliqui Judæorum ſibi mortis imminere periculum baptizati ſunt numero XXIIII. & poſtea ipſorum quidam, Epiſcopus creditur exſtitiſſe.

Anno Domini MCCXLII. circa Feſtum Michahelis Rex Franciæ propter . . . . nimiam ſtudii ſui Jactantiam XXIIII. Carratas Librorum ſuorum Pariſiis Incendio juſſit cremari.

Hoc Anno Moguntinus Erphordienſibus offenſus, ibidem à Feſto Pentecoſtes usque ad Aſſumptionem tertii Anni, Divina ſuſpendit.

Anno Domini MCCXLII. IIII. Nonas Januarii Obiit Lantgravius Haſſiæ, Filius S. Eliſabeth in Cruceburc, ſepultusque eſt Reinhartsburn.

Eodem Anno in Vigilia Paſcæ, Wilhelmus Epiſcopus Havelbergenſis Erphordiæ apud Prædicatores, Ordines celebravit.

Eodem Anno Tartari in Ungaria.

Anno Domini MCCXLIII. VII. Kal. Julii Innocentius Papa Electus est, cùm Sedes vacasset Anno & VIII. Mensibus, qui statim Fridericum Imperatorem denuntiavit.

Hoc Anno VIII. Idus Junii Rudolphus Mersburgensis Episcopus Ordines celebravit.

Eodem Anno obiit Marchionissa.

Anno Domini MCCXLIIII. Moguntinus, ut Erphordienses adhuc durius arceret in Octava Epiphaniæ omnem Clerum cum Religiosis Civitate exire compulsit, qui postmodum in proxima sequenti Dominica Lætare in villa Wimaria Cleri ac Populi Conventum statuens, Fridericum Imperatorem cum Erphordiensibus denuntiavit, & post hunc III. Kal. Junii in Vrizlaria Concilium faciens eadem confirmavit.

Hoc etiam Anno Dominus Papa Innocentius Lugdunum Galliæ Urbem veniens, ibidem VII. Annos continuavit usque ad mortem Friderici quondam Imperatoris.

Hoc Anno Capitulum Provinciale Ordinis Prædicatorum in Hildensheim celebratum est, præsidente eidem Magistro Ordinis.

Eodem Anno in Villa Regia Muhlhusen magnum fuit incendium, maximam eidem Civitati inferens Cladem.

Hoc Anno III. Non. Septembris obiit Sophia Comitissa.

Anno Domini MCCXLV. in mense Julio, Lugduno Galliæ celebratum est Concilium, præsidente Papa Innocentio cum CCL. Episcopis, ubi per sententiam Friderico quondam Imperatori omne Jus Regni ac Regnandi abjudicatum est, & eadem sententia Prædicatoribus atque Minoribus denuncianda commissa.

Hoc Anno in Adventu Domini captus est Episcopus Babenbergensis à G. Comite de Kevernberc.

Anno Domini MCCXLVI. Dux Austriæ in Bello quod inter Regem Bohemiæ & Imperatorem fuerat, occisus est.

Eodem Anno XI. Kal. Junii Erphordiæ magnum fuit incendium, incomparabilem eidem Civitati inferens Cladem, eadem etiam Nocte, Magdeburgensis non dissimili damno per incendium punita fuisse credebatur.

Hoc Anno XI. Kal. Junii dum ille Fridericus quondam dictus Imperator, adhuc in sua perduraret pertinacia, Heinricus Landgravius juxta Herbipolim in villa dicta Hoheim Domini Papæ Auctoritate à Moguntino & pluribus Episcopis & Principibus in Romanum Principem fuit electus.

Eodem Anno in Cœna Domini, Castrum Kevernberc Incendio consumptum est, Turrisque magna & fortis corruens quosdam suos oppressit, illæso tamen Episcopo ibidem detento.

Anno Domini MCCXLVII. Heinricus Rex dum secundam in Bavariam atque Sueviam fecisset Expeditionem, ex nimio motu passus . . . . in Thuringiam ad Castrum Warberc revertebatur, ubi morbo invalescente XIII. Kalend. Martii diem clausit extremum, sepultusque est in Monasterio Sanctimonialium S. Katharinæ, in quo nimirum sine Herede defuncto, Nobilis illa Principalis Prosapia terminata est, quam à Primo Ludovico per CXVII. Annos in Thuringia tenuerat Principatum; post cujus Obitum mox in eadem Terra multiplicata sunt mala, nam vicini quidam Principes Jure Propinquitatis Hæredes fieri cupientes ipsam invaserunt, quorum Marchio Misnensis Castrum Eckehardelberc & Oppidum Wizense sibi valenter usurpans, non modicam hujus Terræ partem sibi subjugavit: Comes etiam de Anhalt suæ partis non immemor, Montem, qui Claustro Odelsleiben imminet, occupans potenter incastellavit, adjacentem vastando Viciniam.

Hoc

Hoc etiam Anno Willehelmus Dux Hollandiæ in Regem Electus eſt, Virtuteque Pacificus ac Modeſtia & Continentia, ut dicitur, inſignitus.

ANNO DOMINI MCCXLVIII. II. Non. Februarii. Obiit Richmondis Mater Fratrum.

Hoc Anno Erphordiæ celebratum eſt Capitulum Provinciale Prædicatorum.

Poſt mortem Principis, Inteſtinum Thuringiæ Bellum quod jam ferè Biennio inter H. Comitem de Glychen & . . . . de Mulhuſen & Fratrem ſuum R. Pincernam duraverat, ad Pauperum probationem durius inflamatur, quare dum ſuperbiunt ipſi, Pauperes incenduntur.

Hoc Anno VI. Kal. Januarii obiit Heinricus Comes de Orlamunde.

ANNO DOMINI MCCXLVIII. Rex Willehelmus in Octava Paſchæ Aquisgranum Regiam ſcilicet villam obſedit ad cujus Auxilium multitudo Freſonum Cruce ſignatorum veniens Navali Bello ipſum Oppidum impugnabat, tandem XIIII. Kal. Novembris Civitatem ingreſſus à duobus Cardinalibus I. Kal. ejusdem Menſis Regalem Coronatus accepit Benedictionem

Eodem Anno circa Pentecoſten obiit Dux Meranniæ & Burgundiæ immatura morte, dum viceſimum vix compleviſſet Annum, & apud Cœnobium Lancheim ſepultus eſt.

Hoc Anno quidam Peſtilentes de Caſtro Harmanſtein, Hermannus videlicet . . . . Heinricus de Balſtede in die Aſcenſionis Domini nefaria Temeritate ingreſſi quoddam Allodium Monachorum de Valle B. Gregorii, omni ſuppellectili cum pecoribus ſpoliaverunt, Cunradum ipſorum Cellerarium, devotum Sacerdotem cum aliis Converſis ac Famulis circiter XVIII. graviter vulnerantes, adeò ut etiam unus Converſorum extremum exhalaret Spiritum, quorum Cladem totus Erfordienſis Clerus miſerans, illisque compatiens proxima IIII. ſequenti Feria Generalem per Civitatem fecerunt Proceſſionem, in qua ad Sceleris Oſtenſionem dicti Fratris occiſi Tunica, Sanguine cruentata, pro Lamentabili vexillo deferebatur.

Hoc Anno in Septimana Pentecoſtes Rex Franciæ cum Uxore ſua Fratribusque ipſius, cum Uxoribus ſuis ad Terram Sanctam cum magna Devotione iter de Pariſiio arripuerunt, nam in Capitulis Fratrum Prædicatorum atque Minorum, flexis Genibus ipſorum Orationibus humiliter ſe commendaverunt, habebant etiam in Comitatu, Romanæ Sedis Legatum cum quibusdam Epiſcopis, nec non Magiſtrum Ordinis Prædicatorum.

Eodem Anno VII. Idus Julii Albilaci Oppidum à Saxonibus expugnatum eſt, ſed illi de Caſtro, ne ipſorum Adverſarii ibidem tutum haberent Receptaculum ejusdem Civitatis furtivum procurarunt Incendium ſe ſatis viriliter defendentes, undecimo tandem poſt hæc die, Marchio veniens, dictum Oppidum obſedit, quod videntes Saxones, latenter egreſſi, reſiduum Civitatis incenderunt, dein Marchio plurimis Comitum villis vaſtatis incendio, X. Kalend. Auguſti juxta Erphordiam Caſtra metatus eſt, indeque tertia die recedens, quoddam Caſtellum Heinrici Militis de Baldeſtete in villa Huſen continuo expugnando deſtruxit, ipſumque Caſtelli Dominum cum aliis XXIIII. captivavit, ſicque complurium Viduarum Pupillorumque Maledictionibus in Terram ſuam ingreſſus eſt.

Hoc etiam Anno X. Kalend. Septembris Moguntinus Archi-Epiſcopus Herbipoli prædicans, plures ſupra Sanctæ Fidei Invaſores Cruce ſignavit, pronuntians ibidem, quod Fridericus quondam Imperator, in Longobardia quendam Religioſum Pontificem tam ignominioſè atque Crudeliter Caudæ Caballi alligari præcepit, ut ejusdem Jumenti ſtercora, ipſius Ori inciderent, vel incidere potuiſſent, ſicque miſerabiliter deſtructum ſuſpendio interire mandavit, cujus Corpus dum quidam Minorum Ordinis Fratres Sepulturæ, ſicut dicitur, tradidiſſent, eosdem Tyrannus ille confeſtim vivos ſepeliri mandavit.

Item Anno eodem in Thuringia ſub tanta Bellorum Clade, maxima Mortalitas exſtitit, adeò ut in quadam Rurenſi villa, Gunnenſtete dicta, multi brevi tempore morerentur; in alia verò quadam Villa dum Sacerdos duo Funera ſepeliret, nunciantur illi jam XI. vitam finiviſſe, quo audito ſtupefactus vix Officium complens, è villa, fuga elapſus eſt.

Hoc Anno in Thuringia poſt Bellum Principale ad Plagam cumulandam, particulares diſcordiæ ſunt in ipſa multiplicatæ, adeò ut Miniſteriales ſuis etiam Dominis & Nobilibus contumaciter rebellare præſumpſerint, nam Berengerus de Meldingen adjuncto ſibi Giſelhero de Tulleſtete cum LXX. armatis, Burgravium de Kirchberc & illos Nobiles de Lobede impugnans, dum magnam Gregum Prædam V. Kal. Octobris juxta Villam Gene dictam videnter abegiſſet, dictus Burgravius, in Domino confiſus cum paucis inſecutus eſt illum juxta Villam Madala, ubi viriliter cum eo committens Victoriam adeptus eſt, pluribus ibidem vulneratis ipſumque Belli Auctorem graviter vulneratum cum aliis XX. captivavit.

Hoc Anno VIII. Kalend. Martii obiit Albertus miles Nobilis de Vipperh.

Hoc etiam Anno III. Idus Februarii dum Pincerna . . . . cooperantibus ſibi Marchionis Militibus plures villas incendio vaſtaſſet . . . Comes de Glychen adjunctis ſibi quibusdam Comitibus, juxta Villam Muhlhuſen cum eo infeliciter conflixit, ubi dum jam dictus Heinricus Comes pene victoriam adeptus fuiſſet, Burcgravius ſuperveniens ipſius gaudium convertit in Luctum, nam occulto ſed non injuſto DEI Judicio quatuor ibi Comites G. videlicet de Revenberc cum B. Filio ſuo & G. de Blanckenberc cum Fratre ſuo H. de Swarzeberc, cum aliis XX. Militibus & ſuis, Captivi deducti ſunt; hanc itaque Vindictam ille de Kirchberg non immerito paſſus creditur, qui auſu temerario Babenbergenſem Epiſcopum Captivare non verebatur.

Hoc Anno Auctoritate Legati mutatum eſt Feſtum Dedicationis Eccleſiæ Fratrum Prædicatorum Erphordienſium, & transpoſitum in proximam Dominicam poſt Aſcenſionem; eodem Anno ac die dedicatum eſt ibidem Altare B. Virginis à L. Nuvenbergenſi Epiſcopo.

Hoc Anno VII. Kalend. Februarii Villa Novum-Forum dicta, à Fautoribus Marchionis capta eſt & Incenſa, qui tertiâ die iterum reverſi ibidem Eccleſiam videnter intrantes ſpoliaverunt ac ipſum Plebanum Dominicum Corpus ferentem graviter vulneraverunt, inſuper idem ſupradictus XI. Kal.Martii Caſtellum Eckenſtede dictum cœperunt.

Anno Domini MCCXLIX. Siffridus Archi-Epiſcopus Moguntinus poſtquam per univerſam Diœceſim ſuam, omnes Præpoſituras ac meliores Parrochias vacantes, Auctoritate Domini Papæ per Biennium ſibi uſurpandi recepiſſet, dictus Papa non his contentus appoſuit adhuc ipſum ſublimare, ac Legatum Germaniæ conſtituere, ſed Terribilis DEUS in Conſiliis ſuper Filios Hominum, cujus Judicia Abyſſus multa, qui humilia reſpicit, & alta à Longè cognoſcit, hujus immenſæ Dignitatis Gloriam intercidit, nam cum eſſet in Expeditione cum Rege, ante Curtem Regiam Ingelheim dictam cœpit infirmari, venitque Pinguiam ubi VII. Idus Martii diem clauſit extremum, cui Criſtanus Major Præpoſitus Moguntinus ſucceſſit.

Hoc etiam Anno in die Palmarum ſupradicta Regalis Curia à Rege W. viriliter expugnata eſt.

Hoc etiam Anno circa partes Burgundiæ in Comitia Savoya, quidam Mons Lapidoſus & altus ſcopulatim ſciſſus eſt & corruens unius ferè Leucæ Spatium occupavit ac duo Cœnobia, Nigrorum videlicet Monachorum ac Præmonſtratenſium cum X. Villis oppreſſit, occiſis ut dicitur ibidem ferè mille Hominum, ipſeque etiam ejusdem Terræ Comes dictam Ruinam vix effugiens, milites & ſervos ibidem amiſit.

Hoc etiam Anno cum hi qui de parte Marchionis erant ante Erphordiam VII. Idus Septembris veniſſent, Cives quidam de Pauperioribus, & inermes egreſſi, dum, veluti Artis Bellandi ignari, Hoſtes propellere niterentur, XLVI. ex eis Captivi abducti ſunt, quidam occiſi, non pauci vulnerati.

Hoc

Hoc etiam Anno V. Kal. Januarii flante Aquilonari vento, Mare minoris Oceani, tanta violentia maritimis Terris appulſum eſt, ut citra Villam Hamburc CCC. periclitatæ referantur, quot autem in Hollandia vel Freſia ſeu cæteris maritimis Regionibus perierint novit DEUS, qui per tales Eventus, Terrorem Hominibus incutere ſolet.

Hoc Anno Cœnobium Sanctimonialium in Regia Villa . . . . à Gunthero de Arnſperg, quia Cives hujus Villæ voluerant ſe Marchioni tradidiſſe, ſicque illa Nobilis Eccleſia . . . . exigentibus eſt humiliata.

Anno Domini MCCL. Criſtanus Moguntinus Archi-Epiſcopus in Vigilia Natalis Domini Erphordiam veniens honorificè à Clero ſuſceptus eſt, & à Civibus in Eccleſiis S. Petri & S. Severi & in Eccleſia B. Virginis, præter Lambertum ejusdem Eccleſiæ Præpoſitum, cui Clerus Erphordienſis ac totius Præpoſituræ fecerat Obedientiam, quem præterito Anno defuncto Sifrido Moguntino, D. Papa eodem inveſtiverat Beneficio, tandem hujusmodi Controverſia ſopita, dictus Præſul Heinricum S. Petri Abbatem jam valetudinarium abſolvit, Volmarum ejusdem Eccleſiæ quondam Monachum, & Burſteldenſis Abbatem ſubrogans eidem; poſt hæc Divina favente Clementia Dominici Corporis Sacramentum quod in Anni præteriti Autumno in Eccleſia B. Martini Hoſpitalis à quodam malefico, Furto ſublatum fuerat; ac in Piſcina quadam diabolico Inſtinctu ſubmerſum, eodem malefico per Confeſſionem prodente, repertum eſt, quapropter dictus Pontifex XIX. convocato toto Civitatis Clero, ad Locum, ubi hoc Terrificum Sacramentum reconditum fuerat, perrexit, ac inde ſumptum ſolenni cum Proceſſione in Eccleſia B. Mariæ devotè collocavit.

Hoc etiam Anno II. Kal. Martii. Marchio Misnenſis in Mulhuſen, Provinciali præſedit Judicio, ubi præſentibus multis Terræ Baronibus, Pacem firmiter atque ſtabiliter Juramento confirmavit, ſicque Terræ ejusdem Principatum licet à Friderico quondam Imperatore, nunc autem depoſito, Feſtiva Vexillorum exhibitione ſibi contraditum, violenter ac injuſtè occupavit: dein tertia die veniens Yſenacum à Duciſſa Brabantiæ ſub nomine Tutoris ipſius Filii, Nobile illud Caſtrum Wartberc cum tota Haſſiæ Terra ad annos X. commodatum ſuſcepit.

Hoc Anno novum Belli Genus imo doloſæ Traditionis auditum eſt, nam cum Bremenſis Præſul & Comes Holſaciæ contra Regem Daciæ Bella moverent; ipſius Germanum Nomine Abel, Ducem videlicet Tuſciæ ſibi quoquo modo aſſociaverunt, qui Fratri ſuo in Dolo confœderatus, dum in Regia Villa Sleſvic pacificè conveniſſent, non ſicut Abel, ſed ſicut maledictus Cain Fratricida, dictum Regem in Vincula jecit, ac Navi impoſitum atque deductum non longè à Civitate in quodam Loco decollari præcepit, qui Fratrem quendam Ordinis Prædicatorum advocans, ubi melius potuit confeſſus, deinde Lictorem rogavit, ut ſe primum membratim truncaret ac ſic decollaret, quod factum eſt; Corpus ipſius armis involutum fluvio immerſerunt V. Idus Auguſti, poſt hæc Nutu DEI idem Corpus quæſitum & inventum in prædicta Civitate in Eccleſia Fratrum Prædicatorum honorificè ſepultum eſt.

Hoc Anno pernicioſa diſcordia inter Regnum & Sacerdotium jam XIII. annis habita, ex parte fuit ſedata, nam Fridericus quondam Imperator; Idibus Decembris in Sicilia eſt defunctus, ac in Palerma ſepultus.

Hoc Anno cunctis ab Exercitu Fidelium in Damiata ut ſibi videbatur diſpoſitis, fecerat enim Rex Franciæ in illa Epiſcopatum, Præbendas & Canonicos ob Cultum Divinum, ſed quia nemo poteſt Dominis ſervire diverſis DEO ſcilicet & Carni, nam Rex Franciæ inani Gloria Elatus ſolus excluſis cœteris Peregrinis, Bellorum Victoriam ſibi ſuisque voluerat adſcribi, nec Pugnantium Prædam æqualiter diſpertiri, quapropter dum in quarta Feria poſt Octavam Paſchæ Exercitus Domini cum Sarracenis fiducialiter committeret, occulto DEI Judicio victus eſt, capto Rege Franciæ, & occiſo quoque Fratre ipſius Ruberto, ac ſicut narravit Eberhardus Magiſter Alamanniæ Fratrum Domus Teutoniæ, qui huic præſens interfuit conflictui, cæſis XXXVI. Millibus & XV. millibus captivatis, dixit inſuper IIII. millia ad Perfidos propter Victus penu-

riam transfugisse per Apostasiam, sic itaque reddita Damiata, Rex centum millibus Millionum suam redemit Captivitatem, addens insuper Fide data, se non amplius suis diebus Saracenos impugnaturum.

ANNO DOMINI MCCLI. Domnus Papa comperta Friderici quondam Imperatoris morte, de Regni Negotiis diligenter deliberans quendam H. Cardinalem Ordinis Fratrum Prædicatorum de suo Latere Legatum misit in Alamanniam ad Wilhelmi Regis confirmationem, qui veniens Moguntiam ejus Ecclesiæ Præsulem Cristanum, Cessionem à Papa noviter petentem, deposuit, assignans eidem per totam Moguntinam Diœcesim in qualibet Ecclesia Conventuali præbendam, subrogando nihilominus ipsi Gerhardum Sylvestris Comitis Filium.

Hoc etiam Anno sicut olim contigit circa Tempora Salvatoris, ut tangitur in Actibus Apostolorum de Theoda Mago falso ... qui magno Judæorum Exercitu ad Jordanem congregato inani spe promisit illos post triduum se per Jordanem sicco Vestigio transducturum, quem Præses Syriæ insecutus ibidem cum multis interimitur.

Hoc Anno IIII. Idus Septembris Erphordiæ magnum fuit Incendium à Novo-Opere usque ad Hospitale.

Hoc Anno in Jejunio Autumnali sollennes celebrati sunt Ordines Erfordiæ in Ecclesia S. Petri ab Heinrico Hildesheimensi Episcopo.

Hoc Anno IIII. Kal. Januarii Regia Villa Esschenewege fuit expugnata à Duce Brunswicense expulsis his de Monte, qui Dominarum Claustrum incastellaverant, Turrim unam cum Ecclesia præter Sanctuarium destruentes, earumque Lapides ad munimen Civitatis distrahentes.

ANNO DOMINI MCCLII. Willehelmus Rex Consilio & Auxilio Legati, ut creditur, Filiam Ducis Brunswicensis duxit Uxorem, cum igitur ipsas Nuptias VIII. Kal. Februarii, in quo B. Pauli Conversio contingit ... fortuito candelæ casu ipsa Thalami Caminata fuit incensa, multoque ibidem apparatu Regio vel Ornatu consumpto, Sponsus cum Sponsa, Domino auxiliante, qui nudi Periculum mortis vix evaserunt, his denique Nuptiis dictus Legatus ac Magontinus Electus cum quibusdam aliis Episcopis interfuerunt, sicque Rex magnum hujus Terræ Principum sibi conquisivit Favorem.

Hoc Anno Magontinæ Sedis Electus in Dominica *Exurge* Erphordiam veniens ab hujus Civitatis Clero honorificè susceptus est, qui ibidem Jejunio Vernali Diaconatum & Sabbatho Sacerdotium adeptus, Prædecessorum suorum Sententiam in Marchionem Mysnensem, & Brabantiæ Ducissam pro Feudis ex Obitu H. Regis Episcopatui solutis, & à jam dictis injuriosè detentis promulgatam confirmavit, omnes Civitates & Villas ipsorum Jurisdictioni per Hassiam atque Thuringiam subjectas sub interdicto ponens, qui postea vocatus à Legato Megdeburc pervenit, ac dein Brunswic cum Rege veniens, in die Palmarum ab Eboracense Archi-Episcopo in Pontificalem sublimatus est Auctoritatem, ubi & sequenti die Rex W. à Marchione Brandenburgense ac Duce Saxoniæ cœterisque hujus Terræ Magnatibus in Romanum sollenniter Electus est Principem, eodemque Tempore Cives Goslarienses fecerunt similiter, itaque præfatus Rex W. de die in diem tam coram Domino, quàm coram Hominibus crescens, in die Parasceves magnum Devotionis & Humilitatis præbuit Exemplum, ita ut per Civitatem supradictam Brunswicensem Laneus ac nudis incedens pedibus Sanctorum visitaret Ecclesias, largasque erogaret Eleemosynas, multa denique de eo prædicabantur virtutum Insignia, nam Pacis Amator justus atque districtus Judex, moribus maturus, pius ac mitis apparebat & humilis: quapropter cooperante sibi DEI Gratia per Romanæ Sedis Legatum, omnium ferè Principum sibi conciliavit Favorem, excepto Duce Bavariæ, qui Genero suo C. Filio quondam Imperatoris, in sui Honoris ac Ditionis Periculum pertinaciter adhærebat, Rex etiam Boemiæ pretiosis atque Regalibus . . . . in signum Electionis ipsum honoravit; post hæc jam sæpe dictus Rex W. in Septimana post *Abbas* Merseburc venit, ubi Megdenburgensis Archi-

chi-Epiſcopus & Marchio Misnenſis, manus ei dantes, ſua ab ipſo Feuda receperunt. Poſt hæc ſollennem Rex induxit Curiam Kalendis Julii Frankenewurt celebrandam, in qua tamen, eodem ferè Tempore defunctum ſuum graviter Lugebat Socerum: eidem itaque Curiæ iſti Principes interfuiſſe referuntur, Epiſcopi Maguntinus & Colonienſis, & Leodienſis, Spirenſis, Argentinus; Dux Brunſwicenſis Imperatoris defuncti Filius, præter Abbates plures & Comites & Barones, ubi Rex Ducem Bavariæ Sententia Proſcriptionis innodaſſet, ſi per quosdam interceptum non fuiſſet.

Hoc etiam Anno pridie Kalendas Julii Abel Rex Daciæ juſto DEI Judicio à Friſonibus occiſus eſt, qui non ſolum Germanum Fratrem, ſed multos Lubecenſium Civium noviter in Dolo peremerat.

Hoc Anno III. Non. Novembris obiit in Argentina Magiſter Ordinis Fratrum Prædicatorum Frater Joannes Epiſcopus.

Hoc Anno Erfordiæ inſtaurata & autenticata fuit ab Electo Moguntino Eccleſia ſuper Piſcinam ſita, in qua Dominicum Corpus inventum fuerat & aſſignata duobus Clericis ad procurandum ibidem Obſequium Divinum.

Hoc etiam Anno Moguntinus à Clero ſuo Viceſimam exegit.

Hoc Anno XVIIII. Kalend. Aprilis, quidam Viri militares ac præſumptuoſi contra Regiam villam Muhlhuſen conſpirantes, quosdam Armatos Curribus impoſitos occultè circa Solis Ortum eidem villæ inducendos procuraverunt, Annonam ſuper ſe poſitam oſtendentes, quibus ingreſſis ipſas Civitatis Portas tamdiu nitebantur occupare, donec ipſorum complices introiſſent, quod ut Cives percautè cognoverunt, ſonantibus Campanis ad Arma conclamabant, & viriliter ſe defendentes XIII. ex Adverſariis trucidabant, eosdem in una Foſſa ſimul ſubterrantes pluresque ex aliis in Fuga vulnerantes.

Hoc Anno infra Sexageſimam Soror Margareta, Regis Heinrici, Filii Friderici Imperatoris Relicta, relicto Summo Sponſo ſuo JESU CHRISTO, quem in Facie Eccleſiæ publico voto emiſſo, habituque Relligionis aſſumpto fideliter elegerat, Filio Regis Boemiæ F. Duci videlicet Auſtriæ nupſit, cum tamen affinitate forent conjuncti.

Hoc etiam Anno Marchio Misnenſis Thuringiam veniens VII. Kal. Septembris in Mittelhuſen, Provinciali præſedit Judicio, Pacemque cum Terræ Baronibus confirmavit, dein tertia die . . . . . Caſtrum obſedit, ac in deditionem ſuſcepit, ipſiusque Caſtri Dominum captivum abducens.

Hoc Anno in Cœna Domini ſunt inventæ Reliquiæ B. Wicberti Abbatis, ac poſtea in Vigiliis B. Joannis Baptiſtæ Auctoritate D. Legati atque Maguntini ſub Translationis titulo, eadem Translatio Populo ſollenniter eſt manifeſtata.

Eodem Anno IIII. Kal. Octobris obiit Frater Helwicus Lector Minorum Fratrum.

Anno Domini MCCLIII. dum ſupradictus Legatus pro quodam Theloneo ferè per Annum Excommunicationis Sententia Moguntinum innodaſſet, ac illius Sententiam contra Marchionem latam caſſaſſet citra Paſcha Reconciliati ſunt.

Hoc etiam Anno Non. Aprilis obiit Wildebrandus Magdeburgenſis Archi-Epiſcopus.

Hoc etiam Anno Chriſtianus Moguntinus Archi-Epiſcopus Hoſpitaliorum Ordini ſe tradidit.

Hoc etiam Anno Moguntinus cuidam Theodorico Epiſcopo de Minorum Fratrum Ordine vices ſuas in Thuringia commiſit, qui Erphordiæ Septimana Pentecoſtes, Ordines celebravit, ac in Feſto Apoſtolorum ad Fratres Prædicatores Sacras Virgines velavit.

Hoc Anno Flandrenſis Comitiſſa coadunato Copioſo Exercitu Francorum atque Flandrenſium, ſcilicet CL. millium Pugnatorum direxit contra Regem Willehelmum, qui IIII. Nonis Julii Navigio ex mari velut Locuſtæ prodeuntes ſuo Infortunio ad Ter-

ram Zelandiam venerunt ac ipſorum aliqui quandam villam vaſtabant Incendiis & Rapinis, quibus Frater Regis Florentius cum Ipſius Conſanguineo dicto . . . . qui eodem die dictum F. Gladio accinxerat militari potenter accurrens, poſt multos & diverſos Conflictus, contra eos victorioſum obtinuit Triumphum, ita quod de tanta multitudine nullus evaderet, innumeris in Mari ſubmerſis, ac quibusdam ad V. trucidatis, inter quos Guidonem Flandriæ Comitem, Johannem Fratrem ipſius, Comitem Barenſem & Fratrem ejus Comitem de Gines & quam plurimos Nobiliores Flandriæ, nec non Burgenſes ditiſſimos Captivos, Rex duris mancipari mandavit Vinculis, magnam inſuper Plebis multitudinem Regia Liberalitate, Terræ ſuæ miſericorditer remiſit: ſunt autem in eodem Bello, quæ in Poteſtatem Regis tonceſſerunt, ex Scyphis & Scutellis argenteis CCC. Marcarum æſtimata, præter Naves.

Hoc Anno in Oppido Misnenſi, quoddam valde commendabile contigit Miraculum, nam Plebanus dictæ Villæ dum ad viſitandum in Vicinia infirmum cum Corpore Domini de Eccleſia procederet, comitante Populo, Aſinus quidam ad viam depaſcens inter plures more ſolito ſtabat, qui Populo ſpectante atque Geniculante, velut Animal Rationale toto Corpore proſtratus ſuum venerabatur Creatorem, & ne Caſus hic etiam non miraculosè contigiſſe videatur, in reverſione Sacerdotis idem Factum protinus iteravit: hujus rei Teſtes ipſum Factum videntes ſunt Abbas Cellenſis, Lector Fratrum Prædicatorum in Uriberc & Magiſter Chriſtophorus Proto-Notarius.

Hoc Anno III. Idus Aprilis obiit Fridericus dictus de Tuna.

Eodem Anno Theodoricus dictus Epiſcopus IIII. Idus Julii in Clauſtro B. MARIÆ V. Capellam, ſequentique die cum ſollenni Proceſſione Cleri juxta Fontem, in quo Dominicum Corpus fuerat inventum, ad Eccleſiam conſtruendam primarium poſuit Lapidem.

Hoc Anno III. Non. Octobris dedicata eſt Baſilica B. Virginis Erphordiæ ab Epiſcopo Theodorico tribus aliis Epiſcopis cooperantibus, quorum unus erat de Ordine Ciſtercienſium, alter de Ordine Minorum, tertius de Ordine Domus Teutonicæ.

Eodem Anno Chriſtanus Mogontinus quondam Epiſcopus, Pariſiis defunctus eſt, ac in Domo Hoſpitaliorum ſepultus.

ANNO DOMINI MCCLIIII. Illam periculoſam Diſcordiam inter Epiſcopum Ratisponenſem & Bavariæ Ducem Divina volens Clementia conſopire, cuidam Viro plebejo mandavit, ut eidem Duci conſtanter intimaret, quod ſi cum dicto Epiſcopo infra Octavum Diem non componeret, mortis diſcrimen non evaderet, quod vir ille dum intrepidus dicto Duci enarraſſet, & ille hæc Verba quaſi deliramenta ridendo parvi pendiſſet, præfato die idem Tyrannus in ſuo ſtratu quieſceret ſecurus, Divinæ Sententiæ Vindicta contactus, Voce Terribili Clamans, expiravit.

IX.

CHARTARIUM REINHARTSBORNENSE.

I.

Diploma Heinrici IV. Imp. quo Fundationem & Privilegia Reinhartsbornenſis Cœnobii confirmat.

An. 1086. IN Nomine Sanctæ & Individuæ Trinitatis. HEINRICUS, Divinâ Clementiâ Romanorum Imperator Auguſtus, omnibus tam præſentibus quàm futuri Temporis Fidelibus notum eſſe volumus, quod in Regno noſtro Regulare quoddam Monaſterium ſitum eſt in Confinio Loibæ Silvæ Reginheriſbrunno nuncupatum, in honore Sanctæ DEI Genitricis & Virginis MARIÆ, Sanctique Joannis Evangeliſtæ conſtru-

ſtructum honorificè à LUDOVICO, Religioſo Comite, ejusque Conjuge ADELHEIDA primum ob ſpem & præmium vitæ æternæ, ob remiſſionem omnium peccatorum, ob ſalutem corporum, & ſempiternam Requiem Animarum, ob Memoriam quottidianam ſui ſuorumque omnium, Regum quoque & Epiſcoporum, Principum & omnium ejusdem Loci ſtatum & honorem diligentium & defendentium, Cunctorumque CHRISTI Fidelium, & ut cunctis CHRISTI Pauperibus Beneficum illic ſemper pro poſſe patefiat Receptaculum. Igitur ex propriis Prædiorum Impenſis, Idem Monaſterium Centum Quinquaginta Manſis inde circumquaque adjacentibus cum Mancipiis utriusque Sexûs quamplurimis dotando ditavit, prænominata Conjuge, ipſius Filiis & Filiabus in hoc ſibi omninò conſentaneis, & ne unquam à Poſteris ſuis DEI Servitium deinceps illic deſerui poſſit, conſtituit, eandem Cellam cum omnibus ſuis pertinentiis, non ſubdi, nec ſubeſſe jugo alicujus terrenæ Perſonæ vel Poteſtatis, ſed Liberam à Nobis Sanctæ Romanæ adſcribi Eccleſiæ, Sanctorumque Petri & Pauli habere Gubernationem, nec non Romani Pontificis Defenſionem, Romæ quoque per quintennium Lateranenſi Palatio ad Luminaria concinnanda, decem ſolidos perſolvere, ſicque eam totius Libertatis Jure & Privilegio adaugens omni Proprietate & Servitio, cum Conjuge, Filiis & Filiabus omninò & fideliter abdicavit, & Abbati Giſilberto ejusque Succeſſoribus in diſpoſitionem Liberam Fratribus DEO ſub Regula Monaſtica inibi ſervientibus contradidit ad utilitatem: Adhæc etiam, ut Fratres Cœnobii ipſius nunc inibi congregati, & adhuc in CHRISTO congregandi, tutius ac liberius Domino DEO ſervire poſſint, hujusmodi eos Libertatis Munere donavit, ut quandocunque Patre ſuo ſpirituali orbati fuerint, ipſi habeant liberam Poteſtatem ſecundum Regulam Sancti Benedicti inter ſe, & undecunque opus fuerit, Abbatem ſui Ordinis ſibi non ſolum eligendi, ſed etiam conſtituendi, Advocati tutela quando & ipſa videtur eis neceſſaria, prædictus Comes ſicut ab eisdem Fratribus eſt electus Advocatus, quamdiu vixerit, permanebit, & ex Poſteris ejus, qui idoneus huic Dignitati fuerit; nullus tamen unquam Advocatus eſſe præſumat, niſi quem Fratres Communi Conſilio providerint eligendum, Qui ſi illorum & Monaſterii per omnia ſtudeat Commoditatibus, diligatur ab omnibus. Sin autem Avarus, nec illorum commoda, ſed ſua quærens Lucra, habeant Poteſtatem alium ſibi eligere, & hunc ex Auctoritate Petri & Pauli reprobare: hic itaque Abbate petente à Rege accipiat Bannum legitimum, & ter in Anno, ſi neceſſe fuerit, ubicunque vel quando Abbati placuerit invitatus ab illo veniat, & ibi Placitum juſtum pro neceſſitatibus & cauſis Monaſterii ritè peragat, nullum verò aliud Servitium, Jus aut Beneficium ſibi per hoc concedi cognoſcat, niſi tertium Bannum & conſuetudinariam Juſtitiam videlicet ſuper Fures, Proterviam & cætera talia, magisque inde, quod præcipuum eſt, æternam Omnipotentiam DEI ſperet Retributionem, nullo modo niſi Abbate volente & advocante Bona & Loca Monaſterii ſuis Frequentiis temerariis & ſine cauſa adeat vel attingat, nec præſumptuoſus in eis Placitum quodlibet vel pernoctandi Licentiam habeat, nec Sub-Advocatum pro ſe faciat nec omnino aliquam calumniam ſeu perſuaſionem Monaſterio aut Familiæ faciat. Nos quoque petitioni præfati Comitis & Abbatis Giſelberti, qui nunc eidem Cellæ Reginherisbrunn præeſt, annuentes, firmiter ſtatuimus, quod ſi quispiam Poſterorum ſuorum, vel quacumcunque homo perſonarum unam vineam, unum Manſum, vel ſaltem unum Mancipium ſive tale aliquid à ſupradicta Cella temerarius injuſtè abſtulerit, Regiâ Auctoritate coactus tria Auri Talenta ad Ærarium noſtrum perſolvat, primitus reddito Eccleſiæ, quod invaſerat; ſi verò quilibet eorum (quod abſit) Curtim vel aliquam villam inde idem violentus quocunque ingenio abalienaverit, vel hoc Teſtamentum pervertere vel infringere attemptaverit, decem Auri Libras ad Regiam Idem perſolvat Cameram, primitus reddito, quod ablatum fuerat. Super hæc omnia Comes ſæpe dictus Apoſtolicum Privilegium acquiſivit, ut Libertatis iſtius & Traditionis Statuta tanto firmiora permaneant. Ut autem prædictæ Traditionis & Libertatis ſtatus & omnia prædicta ſtatuta eâ Ratione, quâ DEO & Sanctis ejus deſtinata ſint, ab hac die & omni ævo in CHRISTO Rata & inconvulſa permaneant, hanc chartam Teſtamentariam, prædicti Comitis, Abbatisque Rogatu inde conſcribi, manuque propriâ corroborantes ſigilli noſtri impreſſione juſſimus inſigniri.

HUNBERTUS Cancellarius, Vice RUDHARDI Archi-Cancellarii Recognovi. Data V. Idus Auguſt. Anno Dominicæ Incarnationis MLXXXVI. Indict. XII. Anno Domini HENRICI III. Imperat. Imperii VI. Regni autem XXIII. Actum MAGONTIÆ in CHRISTO feliciter. Amen.

 II. *Præ-*

II.

Præceptum ejusdem Henrici Imperatoris, quo Traditionem quorundam Bonorum Cœnobio Reinartsbornenſi factam confirmat.

An. 1089. IN Nomine Summæ & Individuæ Trinitatis. HENRICUS Divina favente Clementia Romanorum Imperator Auguſtus omnibus Fidelibus præſentis Temporis & futuri Notum eſſe volumus, qualiter Vir quidam Liber, RUPERTUS Nomine, Curtim ad XX. Manſos dinumeratam, in villa quæ Topfſtet dicitur, Hereditario Jure poſſidens, pro dote dedit cuidam GISLÆ, quam Uxorem acceperat, eoque defuncto, Viduam illam duxit RUTHARDUS Vir æquè Liber, quo Jeroſolimam tendente, predicta Giſela coadunata manu, & voluntate Viri ſui, pro Remedio Animæ ſuæ, & utriusque Mariti, tradidit Curtim prænominatam, ſolempni Delegatione ſub multorum Audientia Generalis Placiti in Colle Trecheberg, ad Monaſterium Reinartsborn dictum, in confinio Loibæ Silvæ ſitum, in Honore B. MARIÆ, Sanctique Joannis Evangeliſtæ conſtructum, quam Curtim cum Capella, quæ illic eſt, ceterisque omnibus appenditiis, hoc eſt areis, agris, Domibus, Ædificiis, Mancipiis, pratis paſcuis, vineis, pomeriis, aquis, aquarumque Decurſibus, Piſcationibus, Molendinis, viis & inviis exitibus & redditibus, cum omni Utilitate quæ quocumque modo nominari poſſit; nos petitione GISILBERTI Venerabilis Abbatis, nec non Ludovici Comitis interventione, Regia Auctoritate prædicto Monaſterio Reinartsborn, ſtabilitam eſſe, perpetualiter ac liberè ſine alicujus infeſtatione poſſidendam voluimus, hoc Imperiali cenſura ſtatuentes, ut nullus omninò Hominum audeat quippiam temerè de hac, ſeu per violentiam aufferre, minuere vel retinere, ſed ſoli Abbati ejusque Succeſſoribus & Monachis, quorum victui deſtinata eſt, uti, poſſidere, dare, commutare poteſtativè in ſempiternum liceat, quo tutius ac liberius pro Imperio, ac totius Regni ſtatu DEO & Sanctis ejus ſupplicare valeant, & ut hæc noſtræ Donationis Auctoritas, nunc & in futuro firma & inconvulſa permaneat, hoc præceptum inde conſcribi & Sigilli noſtri Impreſſione ſignari juſſimus. Datum IV. Nonas Januarii Anno Dominicæ Incarnationis MLXXXIX. Indict. XII. Anno Domni HENRICI Regni ejus XXXIII. Actum BAMBERG.

III.

Privilegium Urbani II. Pont. Max. Quo Cœnobium Reinartsbornenſe ſub Protectione Apoſtolicæ Sedis recipit.

An. 1092. URBANUS Epiſcopus Servus Servorum DEI Dilecto in CHRISTO Filio GISILBERTO Abbati Venerabilis Monaſterii Sanctæ DEI Genitricis & Virginis MARIÆ, Sanctique Joannis Evangeliſtæ, quod in Loco ſitum eſt, quod *Reinartsborn* dicitur, ejusque Succeſſoribus regulariter ſubſtituendis in perpetuum. Juſtis votis aſſenſum prebere, juſtisque petitionibus aures accommodare Nos convenit, qui licet indigni juſtitiæ Cuſtodes atque Preeones in Excelſa Apoſtolorum Principum Petri & Pauli ſpecula poſiti, Domino diſponente videmur exiſtere: Tuis igitur Fili in CHRISTO Venerabilis atque Cariſſime, juſtis Petitionibus annuentes, Monaſterium in Reinartsborn, cui Auctore DEO Præſides, ad honorem Sanctæ DEI Genitricis & Virginis MARIÆ, Sanctique Johannis Evangeliſtæ, quorum Nomini dedicatum eſt, ſub tutela Sedis Apoſtolicæ ſpecialiter confovendum, protegendumque ſuſcipimus: quod nimirum Monaſterium LUDEWICUS Comes, infra Silvam, quæ vocatur Loiba, propriis ſumptibus ædificans, & propriarum Poſſeſſionum collatione ditans, pro Animæ ſuæ, ac Parentum ſuorum ſalute, Beatis Apoſtolis Petro & Paulo, noſcitur obtuliſſe, & in Romani Pontificis defenſionem, Jure perpetuo delegaſſe; ejus ergo votum aſſertionis noſtræ Favore firmantes, per hujus noſtri Privilegii Paginam Apoſtolica Auctoritate ſtatuimus, ut quicquid idem Religioſus Comes in Mancipiis, in Campis, Silvis, Pratis, aquis, aquarumve decurſibus, in molendinis, & manſis, circa Silvam Loibæ prædictam, prefato Cœnobio con-

contulit, quicquid preterea hodie justè possidet, sive in crastinum, concessione Pontificis, Liberalitate Principum, vel Oblatione Fidelium justè atque canonicè poterit adipisci, firma Tibi, tuisque Successoribus, & illibata permaneant: decernimus ergo, ut Nulli omninò hominum liceat idem Cœnobium temerè perturbare, aut ei subditas Possessiones aufferre vel ablata retinere, minuere, vel temerariis vexationibus fatigare, sed omnia integra conserventur eorum pro quorum sustentatione ac gubernatione concessa sunt usibus omnimodis profutura, salvo Episcoporum Jure Canonico: sanè predictum Comitem, vestri Cenobii Advocatum, sicut à vobis est electus, permanere quamdiu vixerit, ejusque Posteros, si idonei fuerint statuentes, de cetero sancimus, ut Nullus unquam vestri Monasterii Advocatus esse præsumat, nisi quem Fratres communi Consensu providerint eligendum: ad Indicium autem perceptæ hujus à Romana Ecclesia Libertatis, secundum jam dicti Comitis Constitutionem, per Annos singulos, duos Monetæ vestræ solidos Lateranensi Palatio persolvetis: si quis autem in crastinum Archi-Episcopus, aut Episcopus, Imperator, aut Rex, Princeps aut Dux, Comes aut Vice-Comes, Judex aut Persona quælibet, potens aut Impotens, hujus nostri Privilegii Paginam sciens contra eam temptaverit, secundò tertiove commonitus, si non satisfactione congrua emendaverit, cum Honoris sui & Officii periculo subjacere decernimus, & à CHRISTI atque Ecclesiæ corpore Auctoritate Potestatis Apostolicæ segregamus; conservantibus autem, Pax à DEO & Misericordia præsentibus, & futuris Seculis conservetur, Amen. Data ANAGNIÆ per Manus JOANNIS S. R. Ecclesiæ Diaconi Cardinalis X. Kal. April. Indict. XV. Anno Dominicæ Incarnationis MXCII. Pontificatus autem Domini URBANI Papæ II. quinto.

IV.

Henrici IV. Regis Præceptum, quo Prædium quoddam Reinhartsbornensi Cœnobio donat.

IN Nomine Sanctæ & Individuæ Trinitatis. Divina annuente Clementiâ HEINRICUS, Romanorum Imperator Augustus, omnium Fidelium tam præsentium, quàm futurorum notitiæ commendamus, qualiter Nos LUDOVICO Comite supplicante, Prædium unum, quod vulgari linguâ dicitur Bivang, infra Marcham Villæ Mechtirstedi situm, primitus illic comprehensum ab Ernesto Reginherisbrunnensis Cœnobii Abbate, seu Licentia Comitum, quorum Comitatui subjacet, seu Justitia Civium illic habitantium, seu hæreditario Jure ceterarum inibi possessionum suarum, eidem Loco Reginherisbrunnon Regiâ nostrâ Auctoritate concedentes, stabilitum liberè ad perfruendum fecimus, quod his Lachis concluditur à Loco, qui dicitur Crummilbachesheibit juxta Hursilgerichart usque ad Steininrüne, inde per Summitatem Montis illius juxta Occidentalem Partem alterius Montis, qui vocatur Nutich in Fischbach, perque descensum Rivi nominati, usque quo se colligit in Emisam, idémque per decursum ipsius Emisæ usque ad Radices Montis Putars, hinc sursum ad Wichachesheibit, hinc per vallem Habichisdal usque ad Locum, qui dicitur Phanna, deinde ad Racisrot in Sultzbach, inde super Hurnibuhel juxta Tierboccum in Crummilbach, hinc sursum ad suprà dictum Locum Crummilbachesheibit cumque his terminis cingitur Villula scilicet Meginboldesfelden cum omnibus suis appendiciis, hoc est, Areis, Pratis, Pascuis, Sylvis, Venationibus, Piscationibus, Viis & Inviis, Cultis & Incultis, Aquis Aquarúmve decursibus, reditibus & exitibus, quæsitis & inquirendis, cum omnibus utilitatibus ad hæc pertinentibus, his Imperialibus Edictis prædictum Cœnobium possidere perpetuo Proprietatis Jure absque ullius infestatione vel direptione volumus, jubemus, sancimus, ob interventum scilicet Beatæ & Gloriosæ semperque Virginis DEI Genitricis MARIÆ, Sanctique Johannis Apostoli & Evangelistæ, cunctorumque Sanctorum, quorum illic honor & memoria percelebratur; & ut hæc nostræ Concessionis Auctoritas magis ab omnibus semper credatur, stabilisque jugiter & inconvulsa perduret, Cyrographum hoc inde in testimonium conscriptum, manúque propriâ corroboratum Sigilli nostri Impressione signari jussimus. Data VI. Kal. Octobr. Anno ab Incarnatione Domini MCIII. Indictione XI. Anno Domini HENRICI Regni XLVII. Actum Moguntiæ feliciter. An. 1103.

V.

Traditio Ruthardi Archi-Epiſcopi Moguntini.

An. 1105. IN Nomine Summæ & Individuæ Trinitatis. Ruthardus DEI Gratia Maguntinus Archi-Epiſcopus. Quoniam Apoſtolica exhortatione, Miſericordiæ Operibus ſtudere jubemur, ad omnes, maximè autem ad Domeſticos Fidei; notum eſſe volumus omnibus tam præſentis quàm futuri Temporis Fidelibus, qualiter Nos Ludovico Comite interveniente, compaſſi inopiæ indigentium Monachorum, DEO devotè famulantium in Monaſterio, quod dicitur Reinartsborn, ſub ipſo noſtro Epiſcòpio, in ſuæ Proprietatis Gleba, juxta Loibam Silvam ædificato, ob Reſpectum Divini Amoris & Sanctæ Mariæ perpetuæ Virginis, Sanctique Joannis Evangeliſtæ quorum Nomini dedicatum eſt, nec non pro Gratia & Voluntate Domini noſtri Paschalis Romanæ Sedis Pontificis, qui Nos ſuper hoc deprecari dignatus eſt, eo quod ipſius Tutelæ ſpecialiter confovendus Locus ille ſubjaceat, tradidimus prænominatis Monachis ad Supplementum Victûs ſui, omnium Dominicalium ſuorum cunctorumque ſibi adhærentem Decimationem quam DEO & Nobis primitùs recognoverunt, & ex eadem Decimatione de unoquoque Dominicali ſuo, id quod vulgari Lingua dicitur Gevimutte pro Antiqua Turingorum Juſtitia reddant eis, quibus hoc Jure debetur; hanc autem Traditionem firmam & inconvulſam cunctis permanendam Temporibus, Rogante Ernesto Venerabili Abbate, Banno DEI & noſtro, predicto Monaſterio quiete in ſempiternum & poteſtativè perfruendum firmavimus, eamque Scripto hoc Memoriæ commendantes, Sigilli noſtri Impreſſione ſignavimus, ut ſi quis fortè impoſterum, quod abſit, irritam facere præſumpſerit hujus Noſtri Privilegii Auctoritate, Divinæ Majeſtatis Reus & Banni noſtri Anathemate perpetuo, niſi reſipiſcat, dampnatus facilè convincatur. Dat. II. Kal. Maii Anno Incarnationis Dominicæ MCV. Indict. XIII. Actum Erffurt.

VI.

Ejusdem Rutardi Archi-Epiſcopi Concambium.

An. 1108. IN Nomiue Summæ & Individuæ Trinitatis. Rudhardus DEI Gratia Moguntienſis Archi-Epiſcopus, univerſorum Fidelium, præſentium & futurorum Notitiæ commendamus, & intimamus, qualiter Nos, pro adipiſcendo Conſortio Laboris & Orationis Monachorum, die Noctúque DEI Servitio devotè inſiſtentium, in Monaſterio, quod dicitur Reginherisbrunno, juxta Loybam Silvam ſitum, conſtructum in honore S. DEI Genitricis & Virginis Mariæ, Sanctíque Johannis Apoſtoli & Evangeliſtæ, eorundem Fratrum Spirituali Patri & Abbati Ernesto Venerabili, pro Pecunia & Curti una, quam in noſtram Poteſtatem idem Abbas contradidit, Curtim aliam in Erphesfurt, ſuper Ripam Gerahæ propè Pontem, qui dicitur Liepuvinisbrucha, eâ Libertate & juſtitiâ conceſſimus, quâ unicuique Libero Viro quævis Curtis ibidem perfruenda conceditur: ſcilicet ut tres ſolidos pro cenſu, Villico villæ illius, ad uſum Miniſterii noſtri, quotannis ad Miſſam S. Martini perſolvat, & de cætero quicquid ſui commodi ex ea ædificando, præſtando, mercando, inhabitando conſequi valuerit, liberam poteſtatem in ſempiternum habeat. Et quia indignum & incongruum omninò videretur, ut, quod Sæcularibus Viris, cujuscunque Nationis aut Conditionis, ſi, ut in illa villa de hac re conceditur, hoc Spiritualibus & Eccleſiaſticis Viris denegaretur, hujus noſtræ Devotionis conceſſionem Monaſterio ſupra dicto, Monachis, præſenti Abbati, ſibique ſuccedendis, in perpetuum firmam & inconvulſam cunctis permanere temporibus decernimus: ut & veriùs ab omnibus ſemper credatur, Scripto hoc Memoriæ eam commendantes, Sigilli noſtri Impreſſione ſignari juſſimus, ſi quis autem in futurum, quod abſit, hæc noſtra Statuta irrita facere præſumpſerit, hujus noſtri Privilegii & Epiſcopalis Officii Auctoritate Anathematis & Banni Vinculis ſit innodatus, & æternâ, niſi reſipiſcat,

ſit

ſit Maledictione Damnatus. Data Anno Dominicæ Incarnationis MCVIII. Indictione II. Actum HELINGINSTAT.

VII.

Reinfridi Donatio Villæ Ditenborn.

IN Nomine Sanctæ & Individuæ Trinitatis. Divina favente Clementia, ſi quis DEO ſuisque ſervientibus aliquod de Rebus ſuis adjutorium impendere ſtuduerit Domino devotus id ſuæ Felicitati ſuæque Animæ ſaluti prodeſſe minimè dubitamus; Quapropter Notum ſit omnibus CHRISTI Fidelibus qualiter Ego REINFRIDUS pro Amore DEI & ob Reſpectum Divinæ Retributionis, & pro Anima Uxoris meæ WIGELÆ, omniumque Dilectorum meorum Vivorum ac Defunctorum præcipuè eorum, quorum hic Nomina ſcripta videntur. Walpurgæ. Gotescalci. Ludegeri. Wendelæ. Berchtæ. Eſichi. Adelgeri. Criſtani. Sinehildis. Tradidi ad Monaſterium Sanctæ DEI Genitricis MARIÆ, Sanctique Joannis Evangeliſtæ, quod ſitum eſt in Loco Reinhartsborn, de propria mea Hereditate villam Dittenborn cum Capella ibidem conſtructa, ſuisque appenditiis, cumque omnibus Rebus ad eundem Locum pertinentibus; Mancipiis ſiquidem utriusque ſexus Hadewardo, Humberto cum Filiabus ac Filiis, Campis, Silvis, Pratis, Aquis, Exitibus atque Aditibus; Filia mea WALPURGA, ejusque Marito cum Filiis ſuis HERMANNO, HENRICO, aſſenſum devotè præbentibus: dedi etiam ad præfatum Locum ſcilicet Dittenborn, Prædium quod me Hereditario contingit in villa Bergeriden & in alia Struffart cum Mancipiis & aliarum rerum utilitatibus ad id pertinentibus ea Conditione, quatenus à prædicti Loci id eſt Reinartsbornenſis Abbate ejusque Fratribus ſecundum quod poſſibilitas permittit Monaſticæ Vitæ Veſtigia ſerventur: placuit autem adhuc me vivente ipſius Loci Advocatum nullum præter me exiſtere, ac poſt in Abbatis Fratrumque, quem voluerint, ſit Poteſtate Eligere: deprecor autem & conteſtor per DEUM ejusque piiſſimam Genitricem, cujus Honori & Nomini isdem Locus adtitulatur, omnesque Sanctos ejus, ut nec Parentum noſtrorum, nec cujuslibet Terrenæ Poteſtatis Jugo ſubjiciatur, ſed præfatæ Reinartsbornenſi Eccleſiæ ab omnibus liberè reſcribatur; ita tamen ut res quæ à Nobis Domino illic ſervientibus collatæ fuerint in præſenti, ſive inpoſterum, non Abbas, non Advocatus, non Perſona quælibet potens diſtrahat, non alicui beneficiet, ſed ut dictum eſt, Fratribus DEO ſervientibus illæſa permaneat; hujus Traditionis ſunt Teſtes Dominus Hermannus de Gota; Anshel & Frater ejus Huc de Sunthuſen. Richard de Eſchenberg. Magdalos & Helmbold de Ailsleben. Bruman de Wartza, Wimar de Bernſtet. Wizel & Ortuwin Filius ejus. Adelbero de Lina, Sigibreht de Thanfort. An. 1109.

Acta ſunt hæc Anno Dominicæ Incarnationis MCIX. Indictione II. VI. Idus Septembr. Pontificatus Domini PASCHALIS Papæ II. Anno Decimo, Regni verò Quinti HEINRICI Regis, Quinto. Sub Archi-Præſule Moguntino ADELBERTO, Reinartsbornenſi autem Domino ERNESTO Abbate.

VIII.

Charta Ludovici Comitis, qua Reinartsbornenſi Cœnobio Eccleſiam Sangershuſen confert.

IN Nomine Sanctæ & Individuæ Trinitatis. Omnibus in Unitate Fidei viventibus, CHRISTIque Miſericordiam præſtolantibus Notum ſit, quod Comes LUDOWICUS cum Nepote ſuo CONRADO, Comitis ſcilicet BERNGERI Filio, unà cum uxore ejusdem Domini Ludowici ADILHEIDA, ac Filiis eorundem, HERMANNO, LUDOWICO, HEINRICO, CONRADO, Dominâque BERCHTRADA, Comitis Conradi Matre, ob Amorem Domini & Salvatoris Noſtri JESU CHRISTI tradiderunt Monaſterio Sanctiſſimæ DEI Genitricis MARIÆ Sanctique Johannis Evangeliſtæ in Reinherisbronno, Eccleſiam cum omnibus ſuis appendiciis in villa, quæ dicitur Sangershuſen conſtructam, eâ videlicet Conditione, quatinus pro ſe ſuisque Debitoribus vivis An. 1110.

& defunctis omnibus, nec non & pro Parentibus suis in eodem Loco Sangerhusen sepultis, Orationes sedulò Domino dirigantur, útque secundum quod possibilitas & ordinatio dictaverit Abbatis, jugè DEI Servitium à Monachis secundùm Regulam S. Benedicti viventibus ibidem frequentetur, ita tamen, ut Res, quæ nunc in præsenti collatæ videntur, sive inposterum oblatione Fidelium conferuntur, non Abbas, non Advocatus, non Persona quælibet potens aut impotens distrahat, non alicui beneficiet, sed Fratribus inibi DEO servientibus illæsa permaneant. Acta sunt hæc in Erpsfurt in Capella S. Ægidii Confessoris Anno Dominicæ Incarnationis MCX. Indict. III. VIII. Kal. Augusti, Feriâ tertiâ præsentibus Abbatibus Venerabilibus, Domino ERNESTO Reinherisbronnensi, Domino Burkardo de Monte S. Petri, hisque Astantibus Testibus, Erwino scilicet Comite de Thonna, Domino Henselmo de Balnhusin, Domino Gerhardo Fratre Domini Theodorici, Domino Hermanno de Wondesberg, Domino Gerhardo de Erpsfurt. Ex Clientibus autem Domini Ludewici Adalberto de Heligen, Gerhardo de Molverstet aliisque pluribus.

IX.

Præceptum Henrici IV. Imp. quo Commutationem quorundam Bonorum Ratam habet.

An. 1111. IN Nomine Summæ & Individuæ Trinitatis. HENRICUS Divina favente Clementiâ Romanorum Imperator Augustus, Notum esse volumus, tam præsentis quàm futuri Temporis Fidelibus, qualiter Nos petitione ERNESTI Venerabilis Abbatis Reinartsbornensis Cenobii, & LUDOVICO Comite interveniente, Predium, quod dicitur Steinfurst suo Monasterio in Proprietatem, Concambio quodam acquisivimus, erga HARTWICUM Hersfeldensem Abbatem, per manum GISONIS Comitis Advocati sui, duobus videlicet Mansis & dimidio in villa Merxleiben dicta, nec non erga KUNEGUNDIM cum VI. mansis in Ingreslebin, Zutlebin, Hantenslebin, Magoldeslebin, nec non erga Palatinum Comitem SIGIFRIDUM, ejusque Conjugem GERTRUDEM, qui partem ad se pertinentem felici commutatione, scilicet pro Remedio Animarum suarum, partim pro Servitio ab Abbate, & Fratribus sibi impenso tradiderunt, Regia Auctoritate predicto Cenobio Reinartsbornensi stabilitum esse volumus, quod subscriptis Lachis circumseptum videtur, à Loco ubi Rivulus Battembach influit Louffa, & sic deorsum, per decursum illius ad Fontem quendam, qui est juxta cumulos, inde per verticem cumulorum inter Plagam Aquilonalem & Orientalem ad Sotelsaker, & sic ad Vadum, quod est juxta Monechenaw in Combach, inde ad Fontem qui est ad Espefelt, inde contra meridiem in Manchfaltbach & sic sursum ad Locum, qui dicitur Feurstat, sicque deorsum ad supradictum Rivulum Battenbach, cum omnibus appenpiciis ad prænominatum Predium pertinentibus, hoc est Pratis, Pascuis, Silvis, Venationibus, Piscationibus, viis & inviis, cultis & incultis exitibus & redditibus, quesitis & inquirendis cum omni utilitate, quæ possit aliquo modo nominari vel dici, hoc Imperiali Censura statuentes, ut nulli omninò hominum liceat quicquam molestiæ inferre, quavis occasione Abbati & Monachis ejus Jure possidentibus illud, & ut hæc nostræ Pietatis Confirmatio ab omnibus semper credatur, & stabilis potentialiter permaneat, hanc inde Cartam conscriptam, & Manu nostra corroborantes, Sigilli nostri Impressione insigniri jussimus.

ADELBERTUS Cancellarius Vice MAGUNTINÆ ECCLESIÆ, quæ nunc Archi-Cancellariatum tenet, Recognovit.

Data VI. Kal. Septemb. Anno Dominicæ Incarnationis MCXI. Indictione V. Anno Domini HEINRICI Quarti Imperatoris. Imperii ejus Primo, Regni autem VII. Actum VORMATIÆ feliciter.

X. Di-

X.

Diploma ejusdem Henrici Regis, quo Libertates & Privilegia Reinartsbornenſi Cœnobio conceſſa confirmat.

IN Nomine Summæ & Individuæ Trinitatis. HENRICUS Divina favente Clementiâ Romanorum Imperator Auguſtus, quoniam Juſtorum deſideriorum piis petitionibus, maximè his, quæ ad DEI cultum pertinent, aſſenſum Nos præbere convenit, omnibus tam præſentis quàm futuri Temporis Fidelibus notum eſſe volumus, quod in Regno noſtro, Regale quoddam Monaſterium ſitum eſt, in Confinio Loibæ Silvæ, Reinartsborn nuncupatum in Honore Sanctæ DEI Genitricis, & Virginis MARIÆ, Sanctique Johannis Evangeliſtæ conſtructum honorificè, à Religioſo LUDOWICO Comite, quo Petente, ejusdemque Monaſterii Venerabili Abbate ERNESTO ſupplicante, his Imperialibus Edictis ſtatuendo ſancimus, ut omni Libertate & Juſtitiâ, qua ſupradicta Cella primitùs inſtituta & initiata eſt, ad ſerviendum DEO jugiter ſtabilis permaneat, ſic ut per ſe ſubſiſtens alicujus Terrenæ Perſonæ, vel Poteſtatis Dominio non ſubjaceat, Libera ab omnibus Sanctæ Romanæ aſcribatur Eccleſiæ, Sanctorum Petri & Pauli habeat gubernationem, nec non Romani Pontificis Defenſionem, Romæ per quinquennium Lateranenſi Palatio, ad Luminaria concinnanda X. ſolidos perſolvat; Fratres illius quo liberius Domino deſervire valeant. Quandocumque Patre ſuo Spirituali orbati fuerint, liberam habeant Poteſtatem inter ſe Eligendi & conſtituendi Abbatem, predictus Comes Ludewicus, ſicut ab eisdem Fratribus eſt electus, Advocatus permaneat, & poſt ipſum alius ex Poſteris ejus, quem Fratres communi Conſilio providerint eligendum, qui ſi illorum & Monaſterii commoda diligit, diligatur; ſi autem Avarus & Diſſipator, liceat illum ex Auctoritate Sanctorum Petri & Pauli, & noſtra reprobare, nullo modo niſi Abbate volente & advocante Bona & Loca Monaſterii, ſuis Frequentiis temerarius & ſine cauſa adeat vel attingat, nec præſumptuoſus in eis placitum quodlibet vel pernoctandi Licentiam habeat, nec Subadvocatum pro ſe faciat, nec omnino aliquam calumpniam pervaſionis Monaſterio aut Familiæ faciat; quod ſi quispiam Poſterorum ſuorum, vel quarumcunque Homo perſonarum, unam vineam, unum manſum, vel ſaltim unum mancipium, ſive tale aliquid à ſupradicta Cella temerarius injuſtè abſtulerit, Noſtra Noſtrorumque Succeſſorum Regia Auctoritate coactus, tria Auri Talenta ad Ærarium noſtrum perſolvat, primitus reddito Eccleſiæ quod invaſerat, ſi verò quilibet, quod abſit, Curtim vel aliquam Villam inde quocumque ingenio, vel aliqua Sæcularium Legum calliditate abalienaverit, vel hoc Teſtamentum Excellentiæ noſtræ pervertere aut infringere attemptaverit, X. Auri Libras ad Regiam item perſolvat Cameram, primitus reddito quod ablatum fuerat, & ut predictæ Traditionis & Libertatis ſtatus, & omnia prædicta Statuta eâ Ratione, qua DEO & Sanctis ejus deſtinata ſunt, ab hac die & omni deinceps tempore rata & inconvulſa permaneant, hanc Cartam predicti Comitis Abbatisque rogatu inde conſcribi, manuque propria corroborantes Sigilli noſtri Impreſſione juſſimus inſigniri. An. 1113.

BRUN Cancellarius Vice ADELBERT Cancellarii recognovi. Dat. VIII. Kalend. Junii. Anno ab Incarnatione Domini MCXIII. Indict. VI. Anno Domini HENRICI IV. Imp. Imperii ejus Tertio, Regni autem Nono. Actum MERSBURG feliciter.

XI.

Præceptum Ejusdem, quo Cœnobium in Poſſeſſione quorundam Bonorum confirmat.

IN Nomine Summæ & Individuæ Trinitatis. HENRICUS Divina favente Clementiâ Romanorum Imperator Auguſtus. Notum eſſe volumus tam preſentis quàm futuri Temporis Fidelibus, qualiter Nos petitione ERNESTI Venerabilis Abbatis Reinartsbornenſis Cenobii, & Fratrum inibi Die ac Nocte DEO devotè famulantium; An. 1114.

tium;

tium; Predium omne, circa vel infra Loibam Silvam jacens, cum villulis prope positis, aut ponendis, scilicet Montem Schawenburg. Drusinrot. Ermbrechtesrot. Friderichesrot. Unssenrot. Erphesrot. Predium, quod est in Liningen, Bugelisrot. Thurmbach cum omnibus Appendiciis, ad prenominata Loca pertinentibus, omnimodis dictis vel dicendis, Domibus, Ædificiis, cum utriusque Sexûs Mancipiis, viis & inviis, cultis & incultis, mobilibus & immobilibus, campis, silvis, aquis, aquarumve decursibus, arbustis, montibus & vallibus, quesitis & inquirendis, quod eidem Abbati, XL. Libris Argenti ad Ærarium nostrum pro Redemptione inhabitandæ Patriæ, sui suorumque, qui Imperio nostro secum Rebelles exstiterant, persolutis, LUDEVICUS Junior vendidit, Patre suo LUDEVICO Comite, tunc Temporis per Nos redacto in Captivitatem, precipiente sibi & collaudante & Cohæredibus suis cunctisque proximis ac Liberis suis in idipsum consentientibus per omnia, ut V. Nonas Maii, Anno ab Incarnatione Domini MCXIV. in Villa, quæ dicitur Ilmine, in manus trium Virorum Liberorum scilicet, Rudic, Sigiffrid, Lulph. Ad supradictum Monasterium Reinartsborn sollemni more delegandum coram Testibus adnotatis contradidit, Regia Auctoritate Monasterio illi stabilem esse perpetualiter ac liberè sine contradictione alicujus possidendum volumus, hoc Imperiali Censura statuentes, ut nulli omninò hominum liceat imposterum aliquid Hereditatis, vel Proprietatis, sibimet inde usurpare, seu vim inferre, minuere, auferre, aut ablatum retinere, sed soli Abbati & Monachis ejus, uti, possidere, dare commutare potestativè in sempiternum valeat, quo tutiùs ac liberiùs pro Imperio Nostro & totius Regni Statu, DEO & Sanctis ejus, Orationes jugiter effundant: & ut hæc nostræ Donationis Auctoritas, nunc & in futuro firma & inconvulsa permaneat, hoc Præceptum inde conscriptum, Sigilli nostri Impressione signari jussimus, manuque propria, ut infra videtur, corroboravimus.

HENRICUS Imperator Augustus. Rugger de Runistede. Titericus de Teitlebin. Martinus de Molburg. Volcmar de Beringe. Alberitus de Zimmeren. Udalricus de Ailslebin. Ermericus de Molsdorf. Henricus de Lissen. Henricus de Utterir. Huc de Frisense. Bebo de Sebah. Egkhart de Guttern.

BRUN Cancellarius Vice ALBERTI Archi-Cancellarii Recognovi.

Dat. 18. Kalend. Octob. Anno ab Incarnatione Domini MCXIV. Indict. VII. Actum ERFURT.

XII.

Traditio Conradi Marchionis.

An. 1119. IN Nomine Summæ & Individuæ Trinitatis. Ego CONRADUS miserente Divina Clementia Marchio; memor illius dicti antiquitus *Divitiæ Viri, Redemptio Animæ ejus.* Benignissima quoque Contectalis Nostra LUTGARDIS, Universorum præsentium & futurorum CHRISTI Fidelium notitiæ intimamus, qualiter tam pro Vitæ, quàm pro Animarum nostrarum, nec non & Parentum nostrorum salute Tradidimus Monasterio Sanctæ MARIÆ perpetuæ Virginis, quod est in Loco, qui Reinartsborn dicitur, de propria Hereditate mea, Predium unum, quod Torgaw nominatur super Ripam Fluminis Albæ, cum Ecclesia cumque omnibus suis pertinentiis, hoc est Terris, arbustis, cultis & incultis agris, pratis, pascuis, aquis aquarumve decursibus, piscationibus, viis & inviis, exitibus & redditibus, insuper & Villam Bodsesse cum suis pertinentiis, locumque quendam in ipso Flumine Alba situm, qui vulgò Wert dicitur, & Decimas de Dominicalibus nostris in Villa Starize, & in Tresgaw, aliasque Decimas quorundam ad præfatum Locum pertinentes, cum modiis qui singuli de singulis mansis redduntur, quibus Felicis Memoriæ Pater meus TIMO Comes, prefatam Ecclesiam primo Dotavit, decimamque Piscationis de Stagno à Piscatoribus in Kosne, ad hoc etiam Dominicale ad locum mercatus in ipso loco Torgaw, eo siquidem tenore, quatenus idem Predium Proprietatis Jure perpetuo jam dicto ascribatur Monasterio, & Fratres ibidem constituantur pro me, proque meis Parentibus ac Sobole, per omne tempus, Dominico intenti Servitio. Sane Advocatus ejusdem loci, dum vixero ipse permanebo, meique Posteri permaneant si fuerint idonei, de cetero autem Nul-

lus

lius ibidem constituatur Advocatus, nisi quem cum communi Fratrum Consilio eligendum providerit Abbas Reinartsbornensis Cenobii: & ut hæc nostræ Traditionis Auctoritas, nunc & in futurum firma & inconvulsa permaneat, hanc Cartam Testamentariam scribi fecimus, eamque Sigilli nostri Impressione signari. Actum Anno ab Incarnatione Domini MCXIX. Indictione XIII.

XIII.

Egenonis & Fennæ Conjugum Donatio quorundam Bonorum in Rudersdorff.

IN Nomine Sanctæ & Individuæ Trinitatis. ERNEST DEI Gratia Reinartsbornensis Abbas, Universorum CHRISTI Fidelium Notitiæ tradimus, qualiter Fideles CHRISTI EGENO & FENNA Liberis Manibus tradiderunt Monasterio, quod est in Reinartsborn III. Mansos & II. Curtes in villa quæ Rudersdorff appellatur, ob Amorem Domini Nostri JESU CHRISTI, ejusque piæ Genitricis MARIÆ, & S. Joannis Evangelistæ, quorum Nominibus & Honori idem Monasterium adtitulatur, nec non & pro Animarum suarum salute, omniumque sibi Propinquitate junctorum, ea scilicet Conditione quod idem Predium viventibus illis maneat, & alterutro ipsorum obeunte, superstes quamdiu vixerit Liberè eodem potiatur, sed & illo obeunte Jure Proprietatis, Usui Monasterii & Fratrum ibidem DEO servientium in perpetuum subjiciatur. Actum Anno ab Incarnatione Domini MCXX. in Domino feliciter Amen. Data Reinartsborn. XVII. Kal. April. An. 1120.

XIV.

Christani de Goltbach & Berchtradæ Conjugis suæ Donatio Villæ Elnde confirmata per Adalbertum Archi-Episcopum Moguntinum.

IN Nomine Sanctæ & Individuæ Trinitatis. Notum sit CHRISTI Fidelibus Universis præsentibus & futuris, qualiter CRISTANUS de GOLTBACH Vir Nobilis cum Uxore suâ BERCHTRADA tradidit Monasterio Sanctæ MARIÆ perpetuæ Virginis, quod est in Loco, qui Reinartsborn dicitur, de propria Hereditate sua Villam, Elnde dictam cum Capella ibidem constructa & cum omnibus ad hoc ipsum Prædium pertinentibus, hoc est, Marchis, Sylvis, campis, pratis, pascuis, aquis, aquarumve decursibus, cultis & incultis, viis & inviis, exitibus & redditibus eo siquidem tenore, ut secundum dispositionem Abbatis, Fratrum Reinartsbornensium serviat utilitati; quam Traditionem, Ego ADILBERTUS Sanctæ Moguntinæ Ecclesiæ Archi-Episcopus & Apostolicæ Sedis Legatus petente ERNESTO ejusdem Cœnobii Venerando Abbate tam Pontificali, quàm Sedis Apostolicæ Legationis Auctoritate firmans, Banno DEI & meo præcipio, ut nulli deinceps liceat hoc ipsum Prædium à præfato Reinartsbornensi Cœnobio abstrahere, minuere, vel arte cujuscunque Calliditatis abalienare; quod si quispiam, quod absit, temerè præsumpserit æternæ mortis, nisi resipiscat, Reus sit. Acta sunt hæc Anno Dominicæ Incarnationis MCXXI. Indictione XIV. An. 1121.

XV.

Adelberti Archi-Episcopi Moguntini Notitia pro Donatione Henrici Militis de Bunrode.

IN Nomine Sanctæ & Individuæ Trinitatis. ADELBERTUS DEI Gratia Moguntinensis Archi-Episcopus & Apostolicæ Sedis Legatus, notum sit omnibus tam præsentis quàm futuri temporis Fidelibus, qualiter HENRICUS de BÜNRODE de Parentibus natus Liberis Judiciariæ Dignitatis cum non haberet Filios Hereditatis suæ Successores, CHRI- An. 1122.

STUM Filium DEI, ejusque piam Genitricem MARIAM elegit Heredes, tradiditque Ecclesiæ ejusdem DEI Genitricis MARIÆ, quæ est in Loco, qui *Reinarstborn* dicitur, in Jus proprium, Natalium suorum Principalem Locum Bunrode dictum, cum Capella ibidem constructa, cumque omni Hereditate sua, hoc est Villis, Campis, Silvis, Ædificiis, Mancipiis: ejus ergo Votum, assertionis nostræ favore firmantes per hujus nostri Privilegii Paginam tam Pontificali, quàm Sedis Apostolicæ Auctoritate, Banno DEI & nostro statuimus, ut quicquid idem Henricus præfato Reinartsbornensi Cœnobio contulit, nunc & per omne Seculi tempus Ratum & inconvulsum sit. Actum Anno ab Incarnatione Domini MCXXII.

XVI.

Ejusdem Adelberti Archi-Episcopi Charta super Juribus Advocatiæ Monasterii Reinhartsbornensis.

An. 1125. IN Nomine Sanctæ & Individuæ Trinitatis. ADELBERTUS DEI Gratiâ Mogonciensis Archi-Episcopus & Apostolicæ Sedis Legatus, omnium tam præsentium, quàm futurorum Fidelium Notitiæ tradimus, qualiter ERNEST, Abbas Venerabilis Monasterii S. MARIÆ perpetuæ Virginis, Sanctique Johannis Evangelistæ, quod situm est in loco, qui Reginherisbrunnun dicitur, atque Serenissimus Comes LUDEWICUS ejusdem Monasterii Advocatus, Pactum ineuntes constituerunt, ut idem Comes, & Quicunque post eum Advocatus, secundum Privilegia Romanorum Pontificum, quæ apud idem Cœnobium servantur, electus fuerit & constitutus, pro cunctis, quæ Juris sui videntur, duo tantùm per singulos annos Talenta, unum in Natali S. Waltpurgæ, alterum ad Festum S. Michaelis à Fratribus accipiat, & de cætero nihil ampliùs quàm æternæ Retributionis Præmium expetat: non Sub-Advocatum absque consensu Abbatis & Fratrum pro se constituat, nullum Placitum super alicujus rei Negotio in aliquo ipsorum Ditionis Loco, nisi forte Abbate petente & Fratribus agat: de Furto autem & Proterviâ, cùm rei Necessitas postulaverit, quando & ubi voluerit Abbas eodem Advocato Præsidente ritè discussio fiat, & quicquid exinde Æquitatis, dictante Judicio provenire potuerit, tertia pars ipsius Advocati, reliquum Abbatis & Fratrum erit: Bona Monasterii suis temerariis Frequentiis non adeat, nullum ex Familia nec eos, qui Bona Monasterii incolunt, violenter opprimat, vel Bona eorum injustè diripiat; ut ergo nihil horum ex hoc, & in omne præsentis Sæculi tempus irritum fiat, Nos per Misericordiam DEI, tam Episcopali quàm Sedis Apostolicæ Legationis Auctoritate fulti, facta dictaque Banno nostro petentibus illis innodantes, quæ constituerunt, constituimus, Sancimus, & confirmamus, atque per hujus Privilegii nostri Paginam, quam manu propriâ roborantes Sigilli nostri Impressione signavimus, Rata & inconvulsa esse decernimus. Actum Erpesfurt Anno ab Incarnatione Dominica MCXXV. Indict. III.

XVII.

Burkardus Hersfeldensis Electus confirmat Concambium quoddam à Reinartsbornensibus initum.

An. 1168. IN Nomine Summæ & Individuæ Trinitatis. Ego BURKARDUS DEI Gratia Hersfeldensis Electus; quoniam justis Votis assensum prebere, justisque petitionibus Aures accommodare debemus, omnibus tam præsentibus quàm futuris notum esse volumus, qualiter Fratres nostri, Canonici in Ordorff, Predium quoddam quod Linungen dicitur adjacens, & ad sui victus prebendam pertinens, culta scilicet & inculta HERMANNO Venerando Abbati Reinartsbornensi ejusque Fratrum Congregationi, nostra Concessione tradiderunt, ipsique à predicto Abbate & Fratribus, tres Mansos in Boldestat, tresque in Ullebin cum omnibus suis appendiciis, duo Talenta unumque solidum quottannis persolventes vice mutua receperunt, hujus Concambii stabilitatem nostræ assertionis favore, nostrique Privilegii ac Sigilli attestatione firmamus, & ne alicu-

alicujus Personæ ausu temerario inposterum mutetur, vel minuatur, Ratum perpetuo & inconvulsum manere decernimus. Actum Erfurt Anno Incarnationis Domini MCLXVIII. Indict. I. Hujus rei Testes sunt GERHARDUS Comes Frater Domini BURKARDI Electi Hersfeldensis. Monachi ejusdem Abbatis, Theodericus Camerarius. Gosoldus. Adolfus. Clerici verò, VOLMARUS Ordorfiensis Decanus. Adelbertus Magister. Remboto Canonicus. Ministeriales verò Vinoldus de Vechmar. Adelherus de Arnstet, Volpertus & Frater ejus Henricus de Lengesfelt cum aliis ferè Quinquaginta, vel amplius, quorum Nomina ponere causa prolixitatis noluimus.

XVIII.

Charta Ludovici III. Landgr. Qua acquisitionem cujusdam Prædii factam per Hermannum Abbatem, approbat.

IN Nomine Sanctæ & Individuæ Trinitatis. Ego LUDOVICUS Tertius, patientiæ DEI Gratia, & permissione, dictus Princeps & Lantgravius Turingiæ, Fidelibus CHRISTI, tam præsentibus quàm futuris non ignotum esse cupio ad Testimonium Veritatis, qualiter quidam Nobilis, & Liber Genere LUDIGERUS nomine hereditarium sibi Prædium, quod Proprietatis Jure possederat in villa, quæ vocatur Tuteleiben, cum omnibus appendiciis ejus, Pretio Centum Marcarum accepto à Venerabili Abbate Reinhartbornensis Ecclesiæ HERMANNO Nomine, eidem Ecclesiæ & Fratribus ibidem DEO famulantibus ipse videlicet cum Conjuge sua, & Liberis omnibus, manu sua contradidit legitimè & sempiternè imposterum possidendum, cujus rei Actio & Taxatio non solùm coram mea ipsius Præsentia, mihique astipulanti, non tam Liberorum quam Ministerialium Clarissimorum Baronum, verum etiam inter Scephones promulgata & confirmata est, quam & Nos, nostræ Auctoritatis Pagina Sigillique impressione Roboramus, & irrefragabiliter in perpetuum stabiliendum Decernimus & Precipimus: si quæ verò perversæ mentis & voluntatis Persona de Cetero huic pretaxatæ & legitimæ Actionis nostræ, Testificationi vel Auctoritati contraire annisus fuerit, & ad infringendum vel diminuendum, vel cassandum, se manifestum fecerit, Justo DEI Omnipotentis Judicio corripiatur, & ad perficiendum, quod malè attemptavit, succumbat: Quod si, quod absit, in sua stultitia & perversitate perdurans Fratres predictos inquietare, vel molestare non desierit, sciat procul dubio se traditum Satanæ, in interitum Carnis, donec resipiscat, quod si minimè, in sui interitum quoque Spiritus & Animæ, sine fine recipiat. Actum SIBOLEBIN. Anno Incarnationis MCLXXIV. Indict. VII. coram mea ipsius Præsentia, & Testibus subscriptis Abbate videlicet HERMANNO. Hartungo Priore. Chuniperto Capellano & Hugone de Salza ejusque Fratribus Gunthero. Hermanno & Berthao de Vanghem & Adelberto de Witterde Aliisque quàm plurimis.

An. 1174.

XIX.

Lucius III. Pont. Max. Hermanno Abbati ejusque Successoribus Usum Mitræ concedit.

LUCIUS Episcopus, Servus Servorum DEI, Dilecto Filio HERMANNO Abbati in Reinartsborn, Salutem & Apostolicam Benedictionem. Cùm sit Sancta Romana Ecclesia omnium Ecclesiarum, Domino disponente, Magistra, Jura ipsarum ea moderatione disponit, ut quasdam aliis præminere constituat, & singulares, speciali Privilegio indulgeat Dignitates, ut sicut in Compage Humani Corporis, quædam membra, præ aliis honorantur, sic in ipsa Ecclesiastici Ordinis Unitate, aliæ Ecclesiæ ante alias indultis sibi Privilegiis decorentur; eapropter, Dilecte in Domino, Nobilis Viri Tertii LUDEWICI, Landgravii Turingiæ Precibus & Supplicationibus inducti, Tibi & Successoribus tuis in perpetuum presenti Pagina duximus indulgendum, ut ad honorem DEI & Domus Vestræ imposterum ampliandum uti Mitra valeatis: ad cumulum autem Gratiæ & Libertatis impensæ, Mitram quam de Capite nostro assumpsimus, presa-

Circa An. 1183.

prefato Ludewico Landgravio tradidimus, per ipſum Tibi in argumentum noſtri Beneficii preſentandum; proinde volumus, ut in memoriam tanti Honoris, Favore ipſius indulti, pro ſalute ejus, & Parentum ſuorum, in ipſa Eccleſia ſpeciales Domino deinceps Orationes offerantur: ut ergo hæc noſtra Conceſſio futuris temporibus indeficiens Robur obtineat, eam Auctoritate Apoſtolica confirmamus, & preſentis Scripti Patrocinio communimus, ſtatuentes, ut nulli omninò Hominum liceat hanc Paginam noſtræ Conceſſionis, & Confirmationis infringere, vel auſu temerario contraire: ſi quis autem &c. Dat. Veronæ Nonis Decemb.

XX.

Charta Ludovici Lantgravii, Qua cum Cœnobio Reinartsbornenſi, permutationem quorundam Bonorum init.

An. 1189. IN Nomine Summæ & Individuæ Trinitatis. LUDEWICUS DEI Gratia, Tertius hujus Nominis Turingiæ Lantgravius, preſentibus & futuris Fidelibus, veram in vero ſalutari ſalutem; Sanctiſſimæ Fidelium Univerſitati ſignificamus, quod Familiaris noſter, HERMANNUS DEI Gratia Abbas in Reinartsborn, Noſtram ſollicitavit Diligentiam de meliorandis & amplificandis Eccleſiæ prænotatæ Terminis, ut quemadmodum Noſtris ac Prædeceſſorum noſtrorum foret incrementata ac Defenſata Patrociniis, ita quoque Beneficiorum noſtrorum attolli mereretur Impendiis; huic igitur ſalutari petitioni Reverenter accedentes, quædam Beneficia noſtra, à Sancta Hersfeldenſi Eccleſia ex antiquo habita, approbante & conſentiente Nobis Domino SIFFRIDO, Venerabili ejusdem Eccleſiæ Abbate, à Jure Beneficiali eximimus, & in Proprietatem præfati Monaſterii ſolemni Donatione redegimus; hac viciſſitudinis & Concambii alternatione præfixa, ut Prædia, quæ eadem Reinartsbornenſis Eccleſia priùs in Poſſeſſione habuerat, Eccleſiæ Hersfeldenſi, & Noſtræ ditioni pro Recompenſatione prioris Beneficii delegaret; hos ergo Beneficiorum noſtrorum Terminos, Eccleſiæ illi conferentes, hoc Titulo concluſimus: à Monte Civersberg, & Prato adjacente, per Locum qui vulgò dicitur Santwerff, & à Santwerff per dorſum montis Thennenberg, per Griſſenbuhel usque in Campum Ibenhain, de Ibenhain in Waltwinkel & à Waltwinkel usque in Fluviolum Louffa, cum terminis Predii Snepffental: hæc autem omnia Eccleſiæ illi contulimus, cum Univerſitate utilitatum, ac proventuum, id eſt cum viis & inviis, fluviis & fluviorum anfractibus, cum Pratis & Paſcuis, cum Silvis & Novalibus, quatenus ea Fratres Sanctæ Eccleſiæ Reinartsbornenſis hereditario Jure poſſidentes, nullius unquam Heredis aut Succeſſoris noſtri indebita retractatione mulctentur, in hujus autem recompenſatione Concambii, à prænotatis Fratribus ea ſuſcepimus, quæ ſubſcripta ſunt, id eſt, Meiniboldesfelt cum ſuis adjacentiis, & ea quæ in Borgthonna & in Riffenheim Legitima poſſeſſione videbantur habuiſſe.

Acta ſunt hæc Anno Dominicæ Incarnationis MCLXXXIX. Indictione IIII. Regnante Domno FRIDERICO Glorioſo Romano Imperatore, ac Filio ejus HENRICO Romano Rege, coram his Teſtibus. CONRADO Fuldenſis Eccleſiæ Abbate, SIFFRIDO Hersfeldenſi Abbate. HERMANNO Reinartsbornenſi Abbate. HERMANNO Palatino Saxoniæ. BOPPONE Comite de Henneberg. Adilberto de Hildenberg & Ludovico, Fratribusque ejus de Frankenſtein. Eykhardo de Guttern. Hugone de Herbslebin. Mechfrido de Gota. Gunthero de Slatheim, aliisque quampluribus.

Hæc autem mutuatorum Prediorum alternatio facta eſt, ſuper Ripam fluminis Werra ſecus Pontem Fuldenſis Oppidi, quod FACH vocatum eſt, & ut hæc Traditio rata & inconvulſa permaneat, Sigilli noſtri Impreſſione eam roboravimus, illud ſine Simulatione ſtatuentes, & ex intimis Precordiis exorantes, ut quisquis ea temerario auſu violare pertemptaverit, DEI Omnipotentis iram, & hic & in futuro ſibi adverſari ſentiat, & Beatæ DEI Genitricis, Sanctique Joannis Apoſtoli Patrocinia ſibi deeſſe evidenter intelligat.

XXI.

Charta Hermanni Landgravii, qua à Propoſito deſtruendi villam Friderichesrode, impoſterum abſtinere promittit.

IN Nomine Sanctæ & Individuæ Trinitatis. HERMANNUS DEI Gratia Thuringiæ Landgravius & Saxoniæ Comes Palatinus, Sacratiſſimæ Fidelium Univerſitati veram in Vero Salutari Salutem. Quia per Litterarum apices futuris Caſibus, ex inolita conſuetudine prudenter occurritur, eadem inducti ſollicitudine preſentibus & futuris CHRISTI Fidelibus inſinuamus, quod veniens ad Nos Dilectus noſter WICKARDUS Reinartsbornenſis Monaſterii Abbas, cum quibusdam ejusdem Cœnobii Fratribus, qui ſanioris videbantur Conſilii, pro quadam in proximo adjacente Villula, quæ Friderichsrode nuncupatur, ad cujus deſtructionem occaſione mercatus ibidem ſæpiùs habiti, omnimodis intendebamus, nos diligenter convenit, & ne primitivam illius Eccleſiæ dotem, ejectis ipſius Habitatoribus, diſturbaremus, omni, qua potuit Supplicatione commonuit; ſed quia ex jam dictæ utilitatis quæſtu, eandem villam, Civitatibus noſtris, probatâ Experientia duximus eſſe dampnoſam, Homines, qui ex hereditario Jure ejusdem ſitum Loci, ex multo jam tempore poſſederant, & prenominatæ Eccleſiæ debito Proprietatis erant obnoxii, paterno ſe privari Lare timuerunt, datisque XL. Marcis, à Propoſito hujusce Intentionis, mediante predicto Abbate & Fratribus, noſtræ Severitatis animum revocare ſtuduerunt, perpetuæ manſionis quietem in eisdem Bonis, ſimilis inſultu Exactionis poſtpoſito, ſibi indulgeri poſtulantes; proinde Miſeriæ ipſorum compatientes & Anguſtiæ, præfatæque Commoditatibus providentes Eccleſiæ, ad petitionem propoſitam, noſtræ Dominationis aures inclinamus, & in Area ejusdem dotis absque exactionis moleſtia, quæ interitum & deſtructionem ipſis minetur, firma data Pace, perpetualiter eos manere conceſſimus, & ut hæc noſtræ Conſtitutionis Auctoritas, inconvulſæ ſtabilitatis robur accipiat, hanc Confirmationis Cartam inde conſcribi fecimus quam etiam manu propria roborantes Sigilli noſtri Impreſſione juſſimus inſigniri. Actum Anno ab Incarnatione Domini MCCIX. Indict. XII. cooperantibus & laborantibus ad hanc Formam Pacis atque commoditatis Nuntiis & Miniſterialibus noſtris. Conrado videlicet Camerario noſtro de Kaſſel. Bertoldo de Stetinſtet. Adelberto de Gota cognomento Strezfogele & Ulrico Villico de Waltershuſen feliciter. An. 1219.

XXII.

Charta Ludovici IV. Landgr. qua Litem inter Cœnobia Reinartsborn & Vallis S. Georgii agitatam, dirimit.

IN Nomine Summæ & Individuæ Trinitatis. LUDEWICUS Divina Providentia Turingiæ Lantgravius & Saxoniæ Comes Palatinus, omnibus in perpetuum. Quia Reinartsbornenſis Eccleſia Fundata eſt à Progenitoribus Noſtris & per Succeſſiones Temporum in Facultatibus & Honore cumulata; Nos quoque non tantum poſſeſſionum, ſed & Devotionis eorum Heredes, ad imitationem ipſorum, eam non ſolum augmentare, vel etiam ſi in aliquo ab ipſis neglectam negleximus, pro communi ſalute Reformare decrevimus: unde omnium tam præſentium quàm futurorum Notitiæ ſignificamus, quod Nos comperta diutina diſſenſione duorum Cenobiorum videlicet predicti Reinartsbornenſis, & Vallis Beati Georgii, pro quadam parte Silvæ; Privilegia utriusque in Preſentia noſtra, & Baronum Optimatumque noſtrorum Recitari facientes, hanc unanimem Omnium Sententiam accepimus, quod antiquioris Eccleſiæ authentica, quæ eſt Reinartsborn prejudicaret de Jure Juniori: igitur ne, non ſecundùm Juſtitiam, ſed pro Gratia judicaſſe videremur, predictæ controverſiæ Diſcuſſionem Doctorum Clericorum, & Prudentum Laicorum Examini commiſimus, ut auditis utriusque partis allegationibus, Eccleſiam quæ obtinuiſſet Auctoritate noſtra in poſſeſſionem introniſarent; in qua diſcuſſione prior Sententia confirmata An. 1227.

mata eſt, ut antiquius Privilegium obtineret, quod & Nos ratum tenentes per Miniſteriales noſtros Hermannum de Baldenſtet. Hermannum de Lupniz. Hertingum de Horſelgaw & per Foreſtarios noſtros, dictam Silvam Eccleſiæ Reinartsbornenſi Reddidimus: pars autem quam reddidimus his terminis includitur: à platea, quæ eſt ſuper Apichenrode, per Viam quæ dicitur Winſtraſſe ſurſum tendentem ad plateam, quæ eſt ſuper Langenberg, tendens ad Eberhardisbruken, & per ſequeſtrum ducit ad Rivulum Schifferbach, & ad Ludeſtat, & Trockenliva & Druſin usque ad Rotenſtig: ut autem prefati Monaſterii Fratres denominatam Silvam quietè poſſideant, hujus noſtræ Redditionis Factum inviolabile & inconcuſſum permanere ſtatuentes, Auctoritate noſtræ Paginæ Sigillique noſtri appenſione confirmavimus. Actum ab Incarnatione Domini MCCXXVII. Indict. XV. Teſtes hujus ſunt HENRICUS Comes Raſpe. HENRICUS Comes de SWARZBURG. DITERUS Comes Junior de BERKA. RUDOLFUS Pincerna. Henricus Notarius. Hermannus de Mergslebenn. & multi alii Liberi & Miniſteriales.

XXIII.

Ejusdem Charta, qua Coemptionem Prædii Rolhuſen confirmat.

An. 1227. IN Nomine Sanctæ & Individuæ Trinitatis. Ego LUDOVICUS Divina favente Clementia Thuringiæ Landgravius & Saxoniæ Comes Palatinus, omnibus tam præſentis quàm futuri temporis Fidelibus, ad Notitiam reducere volumus, quod quidam Miniſterialis noſter THEODORICUS Nomine, in Coëmptione Predii Rulhuſen, à Reinartsbornenſi Eccleſia recepit in Elgerishoven alterum dimidium Manſum cum duabus Curtibus & Molendino, quæ ipſe cum Uxore ac omnibus Liberis ſuis accepto pretio XXXVI. marcarum per manus noſtras eidem Eccleſiæ contradidit: ut autem hæc Traditio inconvulſa & inviolata permaneat & præfatæ Eccleſiæ Fratres, predicta Bona quietè perpetuò poſſideant, Auctoritatis noſtræ Pagina Sigillique Impreſſione Roboramus. Acta ſunt hæc Anno Dominicæ Incarnationis MCCXXVII. Indictione XV. in villa SIEGA, coram his Teſtibus Hermanno Dapifero. Henrico Mareſcalco. Henrico Camerario de Fana. Rudolfo de Bulzingesleben. Alberto Slegel. Siffrido Ruffo de Spatenberg & multis aliis.

XXIV.

Siffridus Archi-Epiſcopus Moguntinus incorporat Cœnobio Reinartsborn Parrochiam Villæ Tuteleiben.

An. 1228. IN Nomine Sanctæ & Individuæ Trinitatis. SIFFRIDUS DEI Gratia Sanctæ Moguntinæ Sedis Archi-Epiſcopus, Univerſis CHRISTI Fidelibus hoc ſcriptum viſuris ſalutem in Domino. Ad Notitiam ſingulorum tam præſentium quàm futurorum pervenire volumus, quod Nos inſtantibus precibus Abbatis & Capituli Reinartsbornenſis Moguntinæ Diœceſis inclinati, Auctoritate Metropolitica dignum duximus indulgere, ut Omnes Proventus Parochiæ in Tutleben in Archi-Diaconatum S. Severi Erfordienſi conſtitutæ, cujus Jus Patronatus ad Eccleſiam Reinartsborn pleno Jure ſpectare dinoſcitur, ad Supplementum Prebendarum ſuarum, & ad Debita, quibus memorata Eccleſia eſt obligata, perſolvenda & ad ſarta Tecta perficienda, quæ propter Vetuſtatem nimium ſunt diſſipata, Auctoritate noſtra freti, in uſus ſuos ut præmiſſum eſt, convertant, ſalvo Jure Diœceſani & Archi-Diaconi ejusdem Loci: preterea eadem Auctoritate qua premiſſum eſt, indulgemus atque præcipimus, ut Abbas præfatus, & Capitulum ad Parochiam in Tutleben perpetuum inſtituant Vicarium, prebendam de qua competenter vivere valeat aſſignando, eundem Archi-Diacono S. Severi in Erffurt preſentando, ut curam Animarum præfatæ Parochiæ ad preſentationem ſibi conferat eorundem. Datum Anno ab Incarn. Domini MCCXXVIII. in REINARTSBORN. Indict. I. Nonis Martii Pontificatus Noſtri Anno XXVII.

XXV.

XXV.

Charta Henrici Lantgravii, qua Reinhartsbornensi Cœnobio decem Mansos in Ludirsburnin concedit.

IN Nomine Sanctæ & Individuæ Trinitatis. HENRICUS DEI Gratiâ Landgravius Thuringiæ & Saxoniæ Comes Palatinus in perpetuum. Quò labentium Bonorum affluentia æternorum Nobis ingerit Oblivionem Salutaribus Monitis acquiescere convenit, scilicet ut Eleemosinam in sinu Pauperum abscondamus, quæ pro Nobis Mundo tantùm vacantibus, orent ad Dominum; Posterorum igitur Recordationi volumus esse memorabile, quod coadunatis manibus Matris nostræ & CONRADI Fratris nostri, pro Salvatione Animæ dilectæ contectalis nostræ Elisabeth, ipso die humationis ejus, Ecclesiæ nostræ in Reinersburnin contulimus decem mansos nostræ Proprietatis in Ludirsburnin sitos cum omni Jure & totali proventu, statuentes, ut Coloni dictorum Mansorum nec non & aliorum decem Mansorum, quos in eadem villa in Tumulatione Ossium Fratris nostri LUDEWICI Lantgravii Præfato Cœnobio dedimus, nulli nisi Ecclesiæ serviant, ampliori Protectionis nostræ Gratiâ & speciali Libertate semper gavisuri, quatenùs Fratres prænominati Monasterii tam pro nostra & nostrorum, quàm pro caræ Conjugis nostræ Animæ salute DEO studeant famulari diligentiùs: ut autem hæc nostræ Devotionis Donatio Robur sortiatur perpetuò valiturum, præsens Privilegium inde conscriptum Sigilli nostri Impressione jussimus insigniri. Actum Reinherisburnin Anno Gratiæ MCCXXXI. Indict. IV. Testes horum sunt HEINRICUS Abbas S. Petri in Erfordia. Johannes S. Georgii in Nuwenburc, Giso in Breitinowe Abbates. Comites Hermannus de Orlamunde, Otto de Rabinsperch, Heinricus de Stalberch, Fridericus de Bichelingen, Heinricus Junior de Schwarzeburch, Ditericus de Bercka, Meinhardus de Mulberck, Albertus de Wie, Cunradus & Fridericus Fratres de Tannenrode, Heinricus de Helderungin, Rudolfus uterque Pincerna, Berchtous Dapifer, Heinricus & Hermannus Camerarii, Heinricus Notarius, Albero, Dittericus, Hermannus de Vipeche, Heinricus Marscalcus, Johannes de Herversleibin, Hartungus de Erpha, Albertus & Ekehardus de Vipeche, Ekehardus de Summeringen, Ludewicus & Rudolfus de Husin, & omnes, qui interfuerunt Exequiis. An. 1231.

XXVI.

Acquisitio Dimidii Mansi in Tuteleben.

BERTOLDUS DEI Gratiâ Præpositus in Cruzburg &c. Significamus Universis, quod Nos de communi Consilio nostri Conventus, nec non de consensu Domini nostri Hersfeldensis Venerabilis Abbatis, ad quem specialiter nostri Loci pertinet Patronatus dimidium Mansum in Tuteleben. Vendidimus, Reinartsbornensi Cœnobio . . . Anno MCCXXXVII. An. 1237.

XXVII.

Traditio III. Mancipiorum.

NOtum sit omnibus præsentem Paginam inspecturis, quod Ego HERMANNUS de SALZA Ministerialis Domini Lantgravii, Cenobio in Reinartsborn Tria meæ Proprietatis Mancipia in villa Rudersdorff legitima donatione tradidi &c. Actum Anno MCCXXXVII. Testes hujus sunt Hermannus de Eppinrode. Theod. de Thonna, Berchtoldus de Dachebeche & plures Alii. An. 1237.

XXVIII.

Charta Henrici Landgravii qua Coemptionem Bonorum quorundam Ratam habet.

An. 1238. HENRICUS DEI Gratia Thuringorum Lantgravius, Saxoniæ Comes Palatinus Universis CHRISTI Fidelibus præsens Scriptum inspecturis Salutem in Auctore Salutis: ad singulorum ac omnium Notitiam pervenire cupimus, quod dilectus & Fidelis noster HERMANNUS de FELSBERG quatuor Mansos & dimidium, tres Areas & duo Prata in villa Ailsleben sita, quæ Nomine Dotis ab Uxore sua MECHTILDA possidebat, Venerabili Domino ECKEHARDO Abbati & Monasterio Reinartsbornensi, pro LXXX. Marcis Argenti vendidit, Uxoris suæ Mechtildæ, nec non Liberorum suorum HEREMANNI & aliorum Voluntate & Consensu sponte & liberaliter accedente; Nobis itaque predictorum Bonorum resignatione, à prefato Hermanno pariter & Uxore sua nec non Liberis eorundem facta, dicto Monasterio & Abbati Bona supradicta tradenda duximus, & assignanda; ne igitur super hujusmodi venditione imposterum aliquid dubii possit oriri, vel Questio partibus nocitura, presens Scriptum super his conscribi fecimus, & Sigilli nostri appensione muniri. Testes, qui interfuerunt, hi sunt: Fridericus de Ormut senior, & Fridericus Filius suus. Berthorus & Conradus de Slothen. Albertus de Sebech. Rudolfus Pincerna. Albertus de Gundersleiben. Ludewicus de Husin. Magister Hugo, Henricus Notarius & alii quamplures.

Datum WARTPERG Anno ab Incarnatione Domini MCCXXXVIII. III. Kal. Octobris.

XXIX.

Traditio Hermanni Comitis de Henneberg.

An. 1255. NOs HERMANNUS DEI Gratiâ Comes de Henneberg, ALBERTI Marchionis Misnensis Filius. Omnibus præsens Scriptum inspecturis Salutem. Quoniam labilis est Hominum memoria, & mutabilitati subjacent Universa, necesse est in Scripta redigi, quod nullatenùs vel ex difficili propter Rerum mutabilitatem posset memoriter imposterum conservari; hinc est, quod Tenore præsentium recognoscimus publicè profitentes, quod sex Mansos & Vineam in Topstet sitos IX. maldros Erforenses solventes & XXIV. solidos Annuatim, nec non VII. mansos in Berstet sitos III. Marcas præter Fertonem Annis singulis persolventes, Abbati & Conventui de Reinartsborn cum omni Libertate, Integritate, & Jure, quo nobis deservisse & nostris Antecessoribus noscebantur, dedimus liberaliter & hilariter pro LXXXI. marcis Argenti, quas predicto Abbati & Conventui solvere tenebamur: ut autem hæc nostra Donatio Robur obtineat in futurum, præsentem paginam conscribi fecimus Sigillorum nostrorum munimine Roboratam. Testes hujus sunt: Comes FRIDERICUS de Bichelingen. Berthous Dapifer de Slotheim. Fridericus Senior de Drifort & Frater suus Dominus Fridericus. Heinricus Camerarius de Faver. Cuno de Ottelsdorff. Helwicus Marescalcus de Goltbach. Volradus de Indagine. Dominus Vitego Præpositus de Northeim & alii quamplures Fide digni.

Acta sunt hæc Anno Domini MCCLV. III. Kal. Maii. Indict. XIII.

XXX.

Charta Hermanni Comitis de Henneberg super Venditione certi cujusdam Annui Redditus.

An. 1256. HERMANNUS DEI Gratiâ Comes de Henneberg, Universis præsens Scriptum inspecturis affectuosam ad omnia voluntatem; Tenore præsentium publicè protesta-

testamur, quod dum nos Anno Domini MCCLVI. Vice Fratris nostri H. Marchionis Misnensis Illustris GERHARDUS de Reinstet super Bonis suis propriis in ipsa villa sitis videlicet Molendino, quod Venerabili Domino LUDOVICO Abbati & Conventui de Reinartsborn vendidit . . . . . . Idem Gerhardus promisit eosdem Abbatem & Conventum Varandare. Testes hujus venditionis sunt H. Camerarius de Faver, Præpositus Witego de Northusen. Theodoricus de Gotha, & alii plures.

Actum Anno MCCLVI.

XXXI.

Alberti Lantgravii Charta, acquisitionem Castri Schowenburg confirmantis.

IN Nomine Domini Amen. ALBERTUS DEI Gratiâ Turingiæ Landgravius, & Comes Saxoniæ Palatinus. Universis CHRISTI Fidelibus tam presentibus quàm futuris Salutem in CHRISTO Salutis Auctore. Cum humanæ Conditionis memoria sit labilis, penitus & inconstans, necessarium esse decernitur, ut ea quæ rite ac rationabiliter statuuntur, confirmentur Litterarum Testimonio, ne perducantur tempore procedente in irritum & Errorem; ad Notitiam igitur Universorum, quibus præsens Scriptum Exhibitum fuerit cupimus pervenire, quod Nos ad Liberam Resignationem SIFFRIDI de Hopffgarten & HENRICI de Schawenbourg Militum Castri Schawenburg, Ecclesiæ Sanctæ MARIÆ Virginis, Sanctique Joannis Evangelistæ in Reinartsborn, idem Castrum cum Silvis & aliis adjacentibus terminis, in quibus se asserebant iidem Milites Jus habere, in proprium dedimus sano precedente Consilio & maturo; pro qua resignatione honorabilis Vir LUDOVICUS Abbas ejusdem Ecclesiæ C. & XXX. marcas Fribergensis Argenti pretactis Militibus dinoscitur erogasse, Renovantes & confirmantes tenore præsentium Litterarum, omnia Bona, Jura & Libertates, quæ præfata Ecclesia dinoscitur habuisse Temporibus ex antiquis, quemadmodum Privilegiis tam Ratione Ecclesiæ, quam Imperii seu etiam Lantgraviorum, Felicis Memoriæ, Nostrorum Progenitorum desuper traditis plenius continetur; ne igitur præscripta omnia, vel à Nobis vel ab aliquibus nostris Successoribus infringi possint aliqualiter aut mutari, presentem Litteram conscribi jussimus, & Sigilli munimine communiri. Testes hujus rei sunt Dominus Henricus Præpositus S. Nicolai in Isenach. Dominus Thimo de Lisniti. Dominus Ludolfus de Stotternheim. Dominus Henricus de Drifort. Dominus Guntherus de Slatheim. Helwicus Marescalcus. Dominus Gisilbertus & Hermannus Fratres de Tuttelstet & quam plures alii Fide digni. An. 1267.

Datum in ISENACH Anno Domini MCCLXVII. VII. Id. April.

XXXII.

Charta Theodorici Marchionis de Landesburg, qua in Gratiam Reinartsbornensium, cuidam Sanctimonialium Monasterio Beneficium præstat.

IN Nomine Summæ & Individuæ Trinitatis, Amen. Nos THEODORICUS DEI Gratiâ Marchio de Landesburg omnibus in perpetuum. Cum ad Cultum Divini Nominis ampliandum, & numerum Religiosorum feliciter augmentandum libenter & merito intendamus, firmissimam Spem habentes, ut quod apud DEUM nostris obtinere meritis non valemus, Justorum Precibus Divina Nobis favente Gratia impetrabimus. Siquidem Recognoscimus & constare volumus tam præsentibus quàm futuris Litteras has visuris, quod Monasterium Sanctimonialium Cisterciensis Ordinis situm in Civitate nostra Sangershusen, quod Reinartsbornensi Cenobio est subjectum pio Favore volentes extollere, & in Gratia speciali efficaciter confovere, tenore presentium contulimus ipsi Jus Patronatus forensis Parochiæ infra muros ejusdem Oppidi constitutæ, cum omni Jure, Utilitate, Gratia, & proventu, ita sanè ut Fructus dictæ An. 1271.

Parrochiæ in Sustentationem CHRISTI Virginum ibidem Domino servientium perpetuò deputetur, ut eædem temporalibus subsidiis sufficienter adjutæ, liberiùs pro nostra Salute Regi Altissimo famulentur. Hujus nostræ Donationis Testes sunt Dominus WITAGO Ecclesiæ Missenensis Episcopus. Dominus Gebehardus & Dominus Burkardus Fratres de Quernfurt. Dominus Wiknandus de Herstein. Dominus Albertus Dapifer de Purn. Dominus Herboto Miles de Gliva. Dominus Theodoricus de Vebare noster Proto-Notarius, & quàm plures alii Clerici & Laici Fide digni, & ut hæc nostræ Liberalitatis donatio effectum sortiatur perpetuæ firmitatis, has Litteras patentes, super eo conscribi jussimus Sigilli nostri munimine roboratas.

Datum Anno Domini MCCLXXI. quinto Kal. Feb.

XXXIII.

Bertholdi Militis Donatio Ecclesiæ in Tunchusen.

An. 1277. NOtum sit CHRISTI Fidelibus universis tam præsentibus quàm futuris præsentes Litteras audituris quod Ego BERTOLDUS Miles, & Filius meus HELFRICUS dicti de CREUZBURG, ad honorem DEI ejusque Gloriosæ Virginis Genitricis MARIÆ contulimus Ecclesiam in Tunchusen cum Mansis, Mancipiis, viis & inviis tam in ipsa villa quàm in campo, ad Nos Jure Hereditario sive Proprietatis pertinentibus, ad Instantiam Domini Ludovici Fratris nostri Militis de Mulnerstet, Cenobio in Reinartsborn voluntariè nunc & semper justo Titulo Proprietatis, liberè possidendam, in cujus Rei Certitudinem & Notitiam ampliorem præsentes Litteras desuper ipsis damus, Sigilli nostri munimine consignatas.

Datum Anno Domini MCCLXXVII. Idib. Novemb.

XXXIV.

Lantgravii Alberti Charta altera, qua Hermanni de Driford, Donationem Ratam habet.

An. 1279. IN Nomine Sanctæ & Individuæ Trinitatis Amen. ALBERTUS DEI Gratia Turingiæ Lantgravius & Saxoniæ Comes Palatinus, Omnibus in perpetuum: quoniam ea, quæ fiunt in tempore Labuntur cum tempore, & à Lubrica Hominum excedunt Memoria dignum est, ut Gesta Fidelium, Auctoritate Magnatum & Scripturæ Notitia perhennentur; hinc est, quod constare volumus tam præsentibus quàm futuris has præsentes Litteras audituris quod Fidelis noster HERMANNUS Miles Junior de Driford, omnem Proprietatem suam quam in villa Hetzelswinde habuit cum omnibus attinentiis sibi Bonis, videlicet Silvis, Pratis, Pascuis, Agriculturis pariter & incultis ad Manus nostras liberè resignatam de collaudatione omnium Coheredum suorum Domino Marquardo Præposito in Elnde Nomine suæ Matricis Ecclesiæ in Reinartsborne Emptione XI. Marcarum & dimidiæ sollemniter contradidit justo Proprietatis Titulo possidendam & in usus Ecclesiæ in Elnde perpetuis temporibus convertendam; Nos quia utriusque Ecclesiæ profectum diligimus, dictam Proprietatem cum omni Jure superiùs memorato, liberaliter ipsis donavimus, & eandem Donationem justo Libertatis Privilegio, perpetuò stabilimus: preterea Capellam Sancti Nicholai in eadem villa sitam, dictus Hermannus tam pro se, quàm pro Genitorum suorum Salute, prefatæ contulit Ecclesiæ simpliciter propter DEUM, ut eandem ipse Prepositus & sui Successores nunc & semper officient, & Divina Officia ibi non vacillent: hujus nostræ Donationis Testes sunt Dominus Otto Comes de Lutterberg. Dominus Henricus de Frankenstein. Dominus Heinricus S. Nicolai in Isenach. Dominus Conradus de Lacu Monasteriorum Præpositi. Dominus Hermannus & Wetzel Frater suus Milites de Mila, Universi nostri Consules & Scabini in Isenach & quamplures alii Clerici atque Laici Fide digni: in cujus rei Argumentum perpetuis temporibus duraturum has patentes Litteras desuper placuit conscribi, & eas Sigilli nostri Munimine fideliter insigniri.

Datum in WARTPERG Anno Dominicæ Incarnat. MCCLXXIX. Sexto Idus Jun.

XXXV.

XXXV.

Theodorici Junioris Landgravii Charta Immunitatis concessa Reinhartsbornensibus.

THEODORICUS DEI Gratia Junior Thuringiæ Lantgravius Orientalis Marchio & Dominus in Groitzsch omnibus in perpetuum; facta modernorum, quæ aguntur in tempore consueverunt Litterarum apicibus ingeri, ne trahantur à memoriis hominum per Oblivionem, quæ semper Mater Erroris existit, & deducantur cum tempore, per defluxum continuum temporalem; hinc est quod Nos ad Notitiam omnium tam præsentium quàm futurorum apertius volumus ut accedat, quod intuentes, quia Bonum est æternæ Felicitatis Præmium Opere Laudabili prevenire, omnem Jurisdictionem seu Judiciariam Potestatem, quæ nobis de Facto vel de Jure competebat Ratione videlicet hereditariæ Successionis vel Dominii in Thenneberg, in Monasterium Reinartsborn, seu villas ad idem Monasterium pertinentes scilicet Friderichrode, Aldenberge. Wippenrode. Kumbah. Ersrode. Linningen. Dinsterberg & villam Reinfurst, nec non Predia ejusdem Monasterii scilicet, Eppenfelt. Anno. Engelspach. Bossenrode. & Snepffentall. Appropriavimus seu in proprium dedimus eidem Monasterio Reinhartsborn, in Remissionem nostrorum Peccaminum ob Reverentiam & Honorem DEI, & suæ Matris MARIÆ Virginis Gloriosæ, Sanctique Johannis Evangelistæ cum omni Utilitate pariter & Honore, quibus ad Nos pertinuisse dinoscitur, eadem Jurisdictio seu Potestas, tollentes abinde omnem Libertatem nostri Dominii & quorumlibet Successorum meorum . . . . Circa An. 1280.

XXXVI.

Traditio Alberti Turingiæ Landgravii.

IN Nomine Sanctæ & Individuæ Trinitatis. ALBERTUS DEI Gratia Turingiæ Lantgravius & Saxoniæ Comes Palatinus omnibus in perpetuum. Cùm Secularium Negotiorum Sarcina Nos in Infimum deprimente, raró vel nunquam, quod cum dolore dicimus, mentis nostræ Oculos ad superna erigere valeamus: necesse est, ut Elemosinarum Largitione ad concambienda Transitoriis Eterna, inspirante tandem Domino, assurgamus; hinc siquidem quod ad Notitiam cunctorum CHRISTI Fidelium tam præsentium quàm futurorum pervenire volumus & extendi, quod adinstar Progenitorum nostrorum, qui intuitu Æternorum, Ecclesiam in Reinartsborn Temporalium Rerum Copia laudabiliter extulerunt, cupientes eandem solita Liberalitate in Divitiis & Honore pro viribus ampliare, de consensu parili & unanimi voluntate Filiorum nostrorum videlicet HENRICI, FRIDERICI & THEODORICI, contulimus ipsi Ecclesiæ maximè tamen ad Instantiam, Venerabilis Viri Domini MARQUARDI ejusdem Loci Abbatis, ob Honorem DEI & ejus Gloriosæ Genitricis & Virginis MARIÆ, Sanctique Johannis Evangelistæ, quorum Patrociniis Locus ipse feliciter gubernatur; Montem Cincisberg usque ad fluvium Loncha cum parte Nemorum è vicino ipsius montis Latere adjacentium, quæ Tamvortinawe dicitur, simpliciter & purè cum omni Utilitate ac Proprietatis Jure nunc & in perpetuum, justo Donationis Titulo liberè possidendum, firmiter præsumentes, quod Fratres ibidem Die Noctuque Domino servientes pro salute nostra invigilent, quatenus qui de nostris meritis Fiduciam non habemus, Orationum suffragiis eorundem, Divinam Propitiationem faciliùs impetremus. Hujus rei Testes sunt Comes OTTO de Luterberg. GUNTHERUS & GUNTHERUS Comites & Fratres de Kefrenburg. Mathias Protho - Notarius noster. Hermannus de Mila. Guntherus de Slatheim. Hermannus Junior Strantz de Tullstet. Hermannus de Hayn. Hermannus de Hersillderodes. Albertus de Wilchwitz Milites. Ludovicus de Horselgaw. Gurtherus & Christanus de Loncha, & quàm plures Alii Fide digni. Igitur ut hæc nostræ Liberalitatis Donatio ab hac Die inviolabilis & inconvulsa per- An. 1282.

maneat

maneat omni Evo. Nos super eo presens conscribi fecimus Instrumentum Sigilli nostri munimine roboratum.

Datum & Actum in Castro WARTBERG. Anno Domini MCCLXXXII. Kalendis Februarii.

XXXVII.

Idem Lantgravius Advocatiam Villæ Coderitchs transfert in Jus Cœnobii Reinartsbornensis.

An. 1282. IN Nomine Domini Amen. ALBERTUS DEI Gratia Thuringiæ Lantgravius, & Saxoniæ Comes Palatinus, omnibus in perpetuum. Quoniam Mortalium Memoria sit infirma labilis & caduca, ne procedente tempore res perpetuò valituræ ignorantiæ vel Erroris Caligine involvantur, placuit ut sub Fide Testium infra scripta publicè redigantur: hinc est, quod ad Notitiam tam presentium quàm futurorum pervenire volumus & extendi, quod interventu Honorabilis Domini MARQUARDI Abbatis de Reinartsborn, pro quadam Summa Peccuniæ contulimus ipsi & suæ Ecclesiæ, Jus Advocatiæ, quod habuimus in villa Coderitsch, & in decem Mansis & dimidio pertinentibus ad eandem, liberè & voluntariè nunc & in perpetuum pleno Jure, ita sanè, ut dictus Dominus Abbas & sui Successores, liberam habeant Facultatem ipsam Advocatiam conferendi uni de Heredibus BERTOLDI de Coderitsch, qui Ecclesiæ utiliter & fideliter inserviat, & Reprehensione digna penitus non committat, quod si idoneus non fuerit, nihilominùs Fas sit ipsis, eandem Advocatiam pro suo Beneplacito conferre alteri Jure illi Hereditario succedenti: prohibemus insuper universis nostris Judicibus, Officialibus, Advocatis, sub obtentu nostræ Gratiæ damus in mandatis firmiter, ut in memorata Advocatia sive pretextu Officiorum suorum, seu cujuscumque occasionis, nihil ammodo exerceant Jurisdictionis vel temerariæ potestatis. Hujus rei Testes sunt Mathias Brotho-Notarius noster. Hermannus de Mila. Hermannus Stranz. Guntherus de Slotheim. Johannes de Hermesleiben. Hermannus de Faver. Hermannus de Heyn Milites & Alii quamplures, in hujus rei perpetuum Argumentum conscribi fecimus has patentes Litteras nostro Sigillo fideliter roboratas.

Datum in WARTPERG Anno Domini MCCLXXXII. II. Kal. Julii.

XXXVIII.

Traditio Henrici Militis de Stetevelt.

An. 1283. IN Nomine Domini Amen. Ego HENRICUS Miles de Stetefelt omnibus CHRISTI Fidelibus in perpetuum. Ne ea, quæ geruntur in tempore, simul cum fluxu temporis elabantur, Consilio sane Providentiæ est inductum, ut Res perpetuò valituræ, Sigillorum & Scripti Munimine perhennentur. Igitur Ego HENRICUS de Stetefelt constare cupio universis presentibus & Posteris has Litteras audituris, quod de unanimi collaudatione Heredum & Liberorum meorum pariter & consensu, villam dictam Hutiss & adjacentem Silvam *am Stupffelberg* cum omnibus suis Appenditiis, Agris, cultibus & incultibus, quin etiam Colonis seu Hominibus ibidem habitantibus una cum Campis, Viis & inviis, pratis, pascuis, & Rivis, vendidi Domino MARQUARDO Reinartsbornensi Abbati & Ecclesiæ suæ, justæ Proprietatis titulo, sicut ad me petinebant hæc eadem Bona Ecclesiæ jam dictæ perpetuis temporibus in omni fructu & Utilitate liberè possidenda, receptis proinde VIII. Marcis Argenti ab ipso Abbate in usus meos necessarios jam conversis, conditione nihilominùs hac adjecta, quod memoratus Dominus Abbas vel ejus Successores VII. Isenacensia maldera Avenæ, Tritici, & Siliginis, & quatuor Botos, mihi & Uxori meæ nomine JUTÆ, quamdiu ambo vixerimus, inde solvi faciet annuatim, post Obitum verò utriusque nostrum, hæc annonæ pensio revertetur ad ipsam Ecclesiam absolutè: insuper ad precavendam petitionem quamlibet imposterum LUDERUS Frater meus, cum duobus Filiis suis Friderico & Ludero, sub Testimonio presentium pro se & pro suis Heredibus renuntiavit omni Juri, quod vel me vivente

vivente vel defuncto in eisdem Bonis habere aliquatenùs viderentur, & quia hi, Sigillis propriis carent hanc Renuntiationem suam sub Sigillis infra scriptorum Testium publicè protestantur. Testes autem hujus Contractûs sunt Dominus Hermannus & Frater ejus Wezelo de Mila. Bertoldus de Creuzburg & Filius ejus Helfriqus. Milites Dominus Hermannus de Spangenberg. Dominus Guntherus de Slatheim. Dominus Henricus de Bilstein, & Dominus Wolchmarus plebanus in Stetefelt, & quam plures Alii Fide digni, ut & hoc Factum Robur obtineat perpetuæ Firmitatis presens Instrumentum super eo confectum munimine Sigillorum mei videlicet, & prefatorum Testium duxi fideliter roborandum.

Actum Anno Domini MCCLXXXIII. in die Sancti Marci Evangelistæ.

XXXIX.

Privilegium Libertatis concessum ab Alberto Landgr.

AD vitandum futura Litigia; quæ Rerum Cupiditas generat incessanter. Consilio An. 1290. sane Providentiæ & instinctu, ut ea quæ rite & rationabiliter ordinantur, Scriptis autenticis & viva voce Testium perhennentur; hinc est, quod Nos ALBERTUS DEI Gratia Thuringiæ Lantgravius & Saxoniæ Comes Palatinus, recognoscimus & tam præsentis quàm futuri Ævi Fidelibus cupimus esse notum, quod inspecta nostri Claustri in Reinartsborn Indigentiâ, & defectu, ob honorem Omnipotentis DEI & suæ Matris Virginis Gloriosæ, ac nostræ Uxoris ELISABETH Thuringiæ Lantgraviæ perhenni Memoria ibidem peragenda, & in recompensam illorum, quæ fortè de Bonis ejusdem Claustri indirectè aut superfluè per Nos & Nostros propriè vel impropriè ex casibus cognitis & remotis, dinoscimur hactenus percepisse, nec non Honorabilis Viri Domini MARQUARDI tunc temporis Abbatis ibidem Instantiam studiosam, quem propter grata ipsius Obsequia Nobis ab ipso exhibita Gratia prosequimur speciali, Bona Deliberatione & nostrorum Fidelium Requisitione præhabita, & ex gratuita Voluntate & certa conscientia talem dedimus Libertatem, quod idem Dominus Abbas & Conventus omnes Mansos & Bona sui Claustri, & nominatim Allodia Claustro pertinentia & subscripta videlicet Ailslebin. Rulhusen. Tutteleben. Sibeleben. Topstet. Tulstet. Buthusen. Sunthusen. Wortza. Ulleiben. Pro Utilitate Ecclesiæ Jure Hereditario exponere poterunt & locare Personis quibuslibet, pro ipsorum Placito & libera voluntate, nihil Nobis nostris Successoribus, Heredibus, seu Advocatis quibuscumque in ipsis mansis seu cultoribus illorum respectu talium Bonorum, Jurispetitionis aut Angariæ ammodo reservantes, immo etiam Bona sic exposita & Hereditata nostræ Tutelæ & Protectioni quoad vixerimus supponendo, volentes eorum Cultores semper prosequi omni Bono; ac honori & utilitati ejusdem Ecclesiæ intendere cum exacta diligentia, Bono Zelo: Si autem nostri Advocati vel alii quicumque, quod absit, nostris Libertatibus predictis ausu temerario præsumpserunt contraire, Dominum Abbatem, vel Ecclesiam Reinartsbornensem, aut Cultores illorum Bonorum turbaturi, Nostræ non est nec erit oppositum voluntati, immò peroptimæ voluntatis, contra illos Jure Ecclesiastico suis Actionibus procedant, & si necesse habuerint, unum Militem vel Personam idoneam eligere poterunt de nostra Licentia & indultu, ipsos in ipsorum Bonis nostro Nomine defensantem quovis tempore indigenti, & ne hanc nostram Libertatem Emulorum livore, qui piis actibus obviare nititur incessanter per Posteros sauciet; Mens humana vel alicujus generis Calumnia presumat vel audeat infirmare, præsentem Paginam conscriptam desuper & confectam, omnibus sic rite & rationabiliter peractis, nostri Sigilli Robore volumus & jussimus communiri.

Actum & datum in Civitate ISENACH Anno Incarnationis Dominicæ MCCXC. Kal. Octob. Affuerunt etiam huic nostri Donationi & Libertati prædictæ Ecclesiæ Sanctæ. Hermannus de Mila. Guntherus, Berthous, & Fridericus Dapiferi Fratres de Slatheim. Albertus de Brandeburg. Hermannus de Hayn Senior. Hermannus Magister Curiæ dictus de Hersinderode. Eckardus de Sulse. Henricus de Mila tunc temporis noster Scultetus in Gota. Eberhardus de Molsleben. Henricus de Kleberg. Reinhardus de Ulleiben. Henricus de Hayn nostri Castellani in Gota; & Mathias Numburgensis Ecclesiæ Canonicus, Nostræ Curiæ Proto-Notarius. Wilhelmus de Wissensee nostræ Curiæ Notarius, cum aliis quampluribus Fide dignis.

XL.

Marquardi Abbatis Reinhartsbornensis Notitia pro Donatione Henrici Militis.

An. 1290. NOs MARQUARDUS DEI Gratiâ Abbas, Helwicus prior, totusque Conventus Reinartsbornensis Ecclesiæ, tenore præsentium publicè recognoscimus, & constare volumus universis &c. quod dimidiam Marcam annui census, qui ex Legato Testamentario HENRICI Militis olim SACK dicti nobis obvenit &c. vendidimus Domino Hugoni Custodi Ecclesiæ nostræ, eo videlicet nomine & tenore, ut exinde Luminaria in Cemeterio nostro constructa pro Requie omnium Fidelium Defunctorum ibidem quiescentium, per Noctem arsura perpetuò continuentur. Anno MCCXC.

XLI.

Privilegium Immunitatis concessum ab Alberto Juniore Landgr. Thuringiæ.

An. 1290. NE perhenni Res digna Memoriæ, oblivionis aliquando, Labilitate temporis depellente, secedant in Baratrum, Scriptis fulciri solent Autenticis, ut per hæc Secula sui non desint monumenta. Noscant igitur universi tam præsentes quàm Posteri hujus Paginæ Inspectores, quod Nos ALBERTUS Junior Thuringiæ Landgravius, videlicet Filius Lantgravii Turingiæ, Progenitorum meorum Illustrium, qui Reinartsbornensem Ecclesiam piis semper studiis prosequentes, multis Beneficiorum & Gratiarum impendiis ipsam illustrarunt, laudabilibus inherere vestigiis satagentes, nec non Honorabilium Virorum Domini MARQUARDI Abbatis, & Conventus ejusdem Ecclesiæ, quorum erga Nos in multis plerumque Devotionis affectus enituit, quique Nos ad præsens XXV. marcis Argenti, voluntate gratuita donarunt, hortationibus & monitis salutaribus accedentibus, villas ipsi Ecclesiæ pertinentibus videlicet Friderichesrode, Aldemberge, Kumbah, Rode, quæ & Steinfurst, Dinsterberge, Leningen, Ersrode, & Wippenderode, ob Honorem DEI Omnipotentis & Gloriosæ Virginis Matris ejus, ac ut ibidem Nostri, ac Illustris Domini ALBERTI Patris nostri in in perpetuum agatur Memoria, antiquiori sua Libertate gaudere volentes, dictas villas ab Angaria petitionis octo Marcarum, quarum medietas in Festo B. Michaelis ad Castrum nostrum Thenneberg ex Consuetudine, ut audivimus nuper, sive secundùm jus sive præter Jus inolita, annis singulis petebatur, absolvimus de Consensu & beneplacito Patris nostri memorati liberaliter in æternum; nolentes Incolas dictarum villarum pro hujusmodi Angaria, deinceps ullo tempore per Nos vel Heredes nostros aut Successores aliquatenus molestari. Hujus rei Testes sunt Luderus de Hoiselgaw. Haileman Junior de Hayn Milites; Fridericus dictus Gitze & Alii Fide digni: ut autem hoc nostræ Liberalitatis Indultum perpetuò Robur obtineat, nec imposterum ullo malignitatis Ingenio quatiatur, præsens Instrumentum desuper conscribi fecimus, & Sigilli nostri munimine roborari.

Actum & datum in REINARTSBORN Anno Domini MCCXC. II. Non. Decemb.

XLII.

Aliud Immunitatis Privilegium concessum ab Alberto Landgr. Seniore.

An. 1291. IN Nomine Summæ & Individuæ Trinitatis Amen. ALBERTUS DEI Gratia, Turingiæ Lantgravius, Saxoniæ Comes Palatinus, Universis CHRISTI Fidelibus salutem in perpetuum: Ne ea, quæ geruntur in Tempore coram Nobis excidant à memoria, quæ Res est fragilis & caduca, expedit ut Gesta Perpetuitatis Robur habitura in Scripta publica redigantur: sane constare cupimus tam præsentibus quam futuris

has

has Litteras audituris, quod cum Cœnobium Reinartsbornense, inter terminos nostri Dominii constitutum, ad tantam vergeret Egestatem, quod plurimam partem Proventuum de Prediis & Mansis suis, quin etiam & ipsos Mansos venundari, & Colonis locari extraneis, necessitas, quæ Lege non constringitur, instigaret; Nos devotis Supplicationibus Religiosorum Virorum Domini MARQUARDI Abbatis, Prioris, Cellarii, Camerarii, ac totius Capituli ejusdem Claustri, eorumque Servitiis Nobis sæpe exhibitis favorabiliter inclinati, ne prædicta Bonorum Ecclesiæ alienatio, nostro Rigori, quem circa Locum prefatum Exercueramus, imputetur: de speciali affectu quo meritò erga ipsos ducimur, super Predio ipsorum in Ulleiben, Auctoritate ac Testimonio præsentium eis hujusmodi contulimus Libertatem, quod idem Prædium cum Omnibus Bonis & Hominibus ad ipsum pertinentibus agris cultis seu incultis, pascuis, pratis, aliisque rebus suis à quibuslibet Exactionibus & Angariis, quæ ratione Advocatiæ, sive nostro, sive quorumlibet Filiorum nostrorum Nomine sibi possent aliquatenus irrogari, absolutum manere decrevimus perpetualiter & exemptum, consensu & ratificatione Filiorum nostrorum videlicet FRIDERICI, TEODORICI, & ALBERTI pariter accedente. Volumus nihilominus, & sub obtentu Gratiæ nostræ districtius inhibemus, ne aliquis Advocatorum seu villicorum nostrorum, sive quæcumque persona potens aut impotens, nostræ Jurisdictionis, dicti Predii Bona vel Colonos, qui ea susceperint excolenda præsumat aliquibus gravaminibus aut injuriis molestare: ceterum, si quisquam contra nostram hanc Exhibitionem eidem Loco sive Rebus sive Personis suis injuriosus Pervasor exstiterit, aut offensor, quod absit, & unum de Militibus nostris aut Scultetum quemcumque Dominus Abbas aut Officiatus de Reinartsborn ad hoc arbitrati fuerint, ipsis Auctoritate presentium Vice nostra constituimus Defensorem. Testes hujus nostræ Donationis sunt Dominus Mathias Protho-Notarius noster. Dominus Henricus Præpositus Ecclesiæ S. Nicolai Isenacensis, Clerici. Dominus Albertus de Brandeburg, Heynemannus dictus de Indagine. Hermannus de Firsingerode. Theodoricus Waltmann, Milites. & quam plures alii Fide digni. Ut autem hæc nostra Donatio Liberalitatis Robur & Efficaciam obtineat perpetuæ Firmitatis, presens inde conscribi jussimus Instrumentum, apponentes eidem Sigilli nostri scilicet, ac Filiorum qui præfati sunt, evidens Munimentum.

Datum in WARTBERG Anno Domini MCCXCI. Id. Maii.

XLIII.

Alberti Lantgravii Notitia pro Donatione Ottonis & Godefridi Militum.

NOs ALBERTUS DEI Gratiâ Thuringorum Landgravius & Saxoniæ Comes Palatinus, Recognoscimus his Scriptis, quod bonâ deliberatione præhabita ob honorem DEI & suæ Genitricis Virginis Gloriosæ, Ligna, quæ vocantur vulgariter Schadebach, quæ OTTO & GODEFRIDUS Fratres de Hasenheritschen à Nobis habuerunt, & pio Zelo ducti de consensu suorum Hæredum in Testamentum dedefunt Ecclesiæ sive villæ in Elnde, ad instantiam honorabilis Viri Domini MARQUARDI quondam Abbatis in Reinartsborn nostri Familiaris Dilecti, nunc pro ducenda vitâ magis commoda, Solitaria & quieta, ejusdem Ecclesiæ Cellæ Privisoris, Appropriamus & in perpetuum erogamus Cellæ superiùs nominatæ, Proprietatis Titulo perpetuò possidenda, & his gaudeat & in omni Usufructu, Dignitate pariter & honore, Renuntiantes omni Juri nostro, quod habuimus vel quod nostros Successores vel hæredes posset contingere in eisdem, super quo dedimus præsens Scriptum nostri Sigilli Robore communitum. An. 1292.

Acta sunt hæc in Isenach in Curia Hermanni Magistri Curiæ nostræ. Anno Domini MCCXCII. præsentibus Heinemanno de Hayn Seniore, Hermanno Magistro nostræ Curiæ Wilhelmo nostro Notario & aliis Fide dignis.

XLIV.

Mechtildis Abbatissæ in Tullstett Notitia pro Acquisitione quorundam Prædiorum spectantium ad Monasterium Reinartsborn.

An. 1295. IN Nomine Sanctæ & Individuæ Trinitatis. Ne Convenriones & facta Fidelium, Litigatorum abusus enervent, ea, quæ rationabili Dispositione gesta fuerunt à modernis, Scriptis autenticis roborata, ad Memoriam transsumpta fieri convenit Posteris: hinc est quod EKEHARDUS Præpositus MECHTILDIS Abbatissa totusque Conventus Sanctimonialium Ecclesiæ Sancti Nicolai in Tullstett, his Scriptis constare volumus Universis, quod honorabiles Domini MARQUARDUS Abbas, totusque Conventus Reinartsbornensis Ecclesiæ propter Turbationes Terrarum diutinas, & maximè per Incendium Claustri sui, Debitorum onere prægravati, Curiam quandam Allodii sui sitam juxta Ecclesiam S. Nicolai in Tulstett & quinquaginta Agros in monte Eitersberg nobis & Ecclesiæ nostræ pro XXVIII. Marcis Usualis argenti vendiderunt titulo Proprietatis perpetuò possidenda &c. præsentem Litteram inde conscriptam appensione Sigillorum nostrorum videlicet, nec non honorabilium Virorum Domini Eckehardi Decani & Domini Heinrici Scolastici Ecclesiæ S. MARIÆ Erfordiensis, qui ab utraque parte Rogati, Testimonium perhibent de prædictis, fecimus roborari. Ad hæc etiam Testes sunt Dominus Henricus Senior dictus Strantz unà cum Filiis suis Domino Hermanno Milite. Heinrico & Odalrico Hermannus dictus Luterheim de Andesleben & Alii Fide digni.

Actum & datum Erfford Anno MCCXCV. VIII. Id. Septemb.

XLV.

Albertus Junior Landgravius confirmat Traditionem Hetwici & Adelheidis Conjugum de quadam Curia.

An. 1296. ALBERTUS DEI Gratia Junior Lantgravius Thuringiæ, Universis CHRISTI Fidelibus has Litteras inspecturis Salutem & omne Bonum; Ad æterna Beatitudinis præmia capessenda, Nobis non ambigimus profuturum, si Monasteriis aliisque Locis DEO dicatis, aut nondum collata conferimus, vel collata primitus Auctoritatis nostræ Robore confirmamus, quamobrem Itinera Progenitorum nostrorum, Illustrium Virtutum passibus imitantes, Curiam quandam sitam in Valtershusen, quam ad præsens Conradus dictus Heut inhabitare dinoscitur, à quodam olim HETWICO & Uxore sua ADELHEIDE, Monasterio in Reinartsborn pro Animarum suarum collatam Remedio; eidem Monasterio favorabiliter condonamus, & Jure Proprietatis liberè possidendum perpetuò stabilimus, cum Fiducia Spem habentes, quod Fratres ibidem Domino famulantes, Nostri, Contectalisque nostræ Memoriam in suis Orationibus agere debeant omni Vita: ne igitur per ullam calumpniam seu violentiam importunam hæc nostræ Pietatis Donatio successu temporum enervari possit aliquatinus aut elidi, præsens Scriptum inde confectum Sigilli nostri appensione fecimus Roborari. Testes sunt Dominus Hartingus de Loncha Canonicus Ecclesiæ in Ordorff. Henricus Sacerdos Vice-Plebanus in Valtershusen. Ludovicus de Hurselingen, & Heilmannus de Hayn Milites. Fridericus dictus Gitz & Gernutus dictus Peven Fideles Nostri & Alii Fide digni.

Actum & datum in THENNENBERG Anno Domini MCCXCVI. VII. Id. Octob.

XLVI.

Donatio Comitum de Mansfeld facta Ecclesiæ in Lissen.

An. 1298. IN Nomine Domini Amen. Ne gestarum Rerum seriem propter diuturnam Temporis defluentiam contingat Oblivionis tenebris obfuscari, expedit ea memorabilium

lium Litterarum Teſtimonio perhennari ; hinc eſt quod Nos Henricus, & Henricus Fratres Comites dicti de Mansfelt, & Burgravii de Novo-Caſtro ad Memoriam omnium tam præſentium quàm futurorum cupimus pervenire quod pro ſalute Animarum noſtrarum & Predeceſſorum noſtrorum, tres Hortos ſitos in villa quæ vocatur Liſſenn ; de quibus unum Felicis Memoriæ Henricus Miles dictus de Stolzenhain, alios verò duos Hermannus de Schipliz à Nobis quondam habuerunt ſub Jure & Gratia Feudali, Eccleſiæ & Prepoſito ejusdem Loci in Liſſenn donavimus cum omni Jure, Proprietate & Fructu eorundem perpetuò poſſidendos Renuntiantes omni Juri & Actioni, quæ nobis & noſtris Heredibus poſſet competere in eisdem: ut autem hæc noſtræ Proprietatis Donatio ſive collatio in ſuo Vigore permaneat inconvulſa, preſentem paginam præfatæ Eccleſiæ Præpoſito & Fratribus ibidem DEO Famulantibus dedimus Sigillorum noſtrorum Robore communitam. Teſtes hujus ſunt Dominus Henricus Decanus & Plebanus in Goſſin. Dominus Hermannus Plebanus de Codriz. Otto Miles dictus Benbis. Fridericus de Wineke. Conradus de Palude. Henricus de Stolzenhain. Henricus de Peles, & Alii quamplurimi Fide digni.

Acta ſunt hæc Anno Domini MCCXCVIII. Indict. X. in diebus Gregorii Papæ.

XLVII.

Hermanni Militis piam cum Reinartsbornenſi Cœnobio initam Conventionem confirmat Albertus Landgravius.

IN Nomine Domini Amen. Quoniam Litterarum Teſtimonia Rerum geſtarum Noti- An. 1303. tiam repreſentant, pro Rebus tranſitoriis Lites uberrimè ſuccreſcentes Exterminant, Nos ALBERTUS DEI Gratia Thuringiæ Landgravius & Saxoniæ Comes Palatinus, Recognoſcimus & conſtare volumus Univerſis hanc Litteram inſpecturis, quod cum Fidelis noſter, HERMANNUS Miles de Heiſingderode, Magiſter Curiæ noſtræ, Bona quædam in Illeiben, & in Campis ipſius villæ ſita, pro centum Marcis puri Argenti ab honorabilibus Domino Abbate & Conventu Eccleſiæ Reinartsbornenſis comparaſſet, datis videlicet Induciis eadem Bona infra certum Terminum pro Conſimili Summa Pecuniæ reemendi, antequam Induciarum hujusmodi terminus exſpiràſſet, predictus Miles Bona eadem, motu Liberæ voluntatis in Noſtra preſentia reſignavit & reſtituit eidem Eccleſiæ poſt ſui Obitum, nomine Teſtamenti cum omni Jure, Utilitate pariter & Honore liberè denuò vacatura, quibusdam Conditionibus Interjectis, de ſolvendis videlicet Debitis ab ipſo minus juſtè contractis, & de Altari in ipſa Eccleſia conſtruendo, in quo Miſſarum Sollempnia pro Remedio Animæ ſuæ ſingulis diebus jugiter agerentur; poſtmodum verò, dictus Miles Variatione Rerum ex temporum mutabilitate penſata Eccleſiam ipſam, ac Perſonas attinentes ad ipſam ab Obſervatione omnium præmiſſarum Conditionum abſolvit, pronuncians denuò voce libera & expreſſa memorata Bona poſt ſui ſolius obitum, ad predictam Eccleſiam Reinartsbornenſem absque ullo conditionis medio, remotis quibuslibet ex parte Heredum ſuorum obſtaculis, liberè denuò reditura, receptis nihilominus proinde triginta Marcis puri Argenti ſibi jam integraliter perſoluti, nec non quatuor Talentis Denariorum Cenſus annui in villa Sibelebin, unà cum Ovilegio in Pullis & Aucis ibidem ad Officinam Cellerariæ Reinartsbornenſis pertinente, ad vitæ ſuæ duntaxat tempora poſſidendis. His igitur in noſtra Audientia pertractatis Nos Petitioni utriusque Partis favorabiliter annuentes preſens Inſtrumentum inde conſcriptum in Teſtimonium dedimus, Sigilli noſtri munimine Roboratum. Teſtes ſunt Theodoricus de Almenhuſen, & Henricus de Mila Milites. Wilhelmus Protho-Notarius noſter, Hartingus Inſtitor Civis Iſenacenſis & Alii Fide digni.

Datum in WARTBERG Anno Domini MCCCIII. X. Kal. Feb.

XLVIII.

Fridericus I. Landgr. Villam Flensingen donat Reinartsbornensi Cœnobio.

An. 1317. IN Nomine Domini Amen. Ne ea, quæ pro Ecclesiarum Utilitate & Animarum Salute ritè ab Hominibus fiunt, in oblivionem transeant, perhennari solent obsequio Litterarum; Igitur ad perpetuam Rei memoriam Nos FRIDERICUS DEI Gratia Landgravius, Missenensis & Orientalis Marchio, Dominusque Terræ Plisnensis tam præsentibus quàm futuris cupimus esse Notum, quod Nos piis moti Affectibus, quos ad Religiosos Viros, Dominum Abbatem & Conventum Ecclesiæ S. MARIÆ Virginis, Beatique Joannis Evangelistæ in Reinartsborn gerimus, eisdem ob DEI Reverentiam, & nostræ, ac simul nostrorum Progenitorum Animarum salutem, Villam dictam Flensingen, cum omni Fructu, Jure, Utilitate & honore, ac pertinentiis quibuscumque, sicut ad Filios CUNEMUNDI quondam de Mila Militis, KUNEMUNDUM videlicet, HERMANNUM, FRIDERICUM & ALBERTUM, JUTTAMque Matrem eorundem, hactenùs pertinere dinoscebatur facta nobis villæ supradictæ libera resignatione per eosdem, dedimus & tenore præsentium damus, donamus, tradimus & appropriamus pleno Jure Proprietatis perpetuò possidendam: ut autem hæc nostra Donatio & Appropriatio, Robur perpetuæ Firmitatis obtineat & vires plenissimæ Donationis. has Litteras ipsis dare jussimus Nostri Sigilli Munimine Roboratas. Testes sunt GUNTHERUS Comes de Swartzenburg. ALBERTUS Burgravius de Aldenburg. Viri Nobiles Hermannus dictus Goltaker Noster Marescalcus, & dictus Junkman Frater ejusdem cum pluribus Aliis Fide dignis.

Actum & datum GOTHA Anno Domini MCCCXVII.

XLIX.

Gutæ Nobilis Matronæ, ac Filiorum suorum Venditio Villæ Flensinges.

An. 1317. AD Futuram Rei Memoriam. Nos GUTTA, Relicta quondam KUNEMUNDI Militis dicti de Mila, una cum Kunemundo, Hermanno, Friderico, & Alberto meis Filiis Recognoscimus Litteras per presentes, quod Reverendis Viris Domino Abbati nec non Conventui in Reinartsborn, & Domino HENRICO Præposito in Elnde, suisque Confratribus villam dictam Flensinges cum omnibus suis Usibus, proventibus, attinentiis, Juribus, honoribus & utilitatibus, quibus possedimus à multis retroactis Temporibus, pro XXIV. marcis examinati Argenti, matura deliberatione prævia & de unanimi consensu, Justo Emptionis Titulo interveniente, vendidimus rationabiliter, atque justè perpetuò possidendum, ita quod dicta Villa cum omnibus attinentiis precise ad usum & utilitatem dicti Prepositi in Elnde, & suorum Confratrum dictæ Curiæ pertineat perpetuò pleno Jure, abrenuntiantes simpliciter omni Actioni, per quam hæc nostra Venditio tam legitimè & rationabiliter celebrata per Nos vel Nostros Successores posset imposterum impediri, in quorum Ratihabitionem ampliorem, cum propriis careamus Sigillis, strenuorum Virorum Alberti de Brandeburg, Johannis dicti Slime, & Konemundi dicti Wetzel, Sigillis presentibus usi sumus, & Ego Albertus de Brandeburg, qui mihi & meis heredibus aliquid Juris in dicta Villa ex meorum Progenitorum Successione vendicavi, omni Juri quod mihi vel meis Heredibus competere posset in villa prenarrata de Jure vel de facto, Abrenuntio simpliciter & in toto, & in hujus Abrenuntiationis & predictæ Emptionis testimonium, meum Sigillum apposui ad præsentes. Testes hujus sunt Luderus & Gerlacus Fratres dicti de Brandeburg. Fridericus & Hermannus dicti Rorbelle. Conradus dictus de Amera Castrensis in Creutzburg. Henricus dictus de Tenstett. Hermannus dictus Engell, & Bertoldus de Titzels & Alii plures Fide digni.

Datum & Actum Anno Domini MCCCXVII. in die Jacobi in CREUTZBURG.

L.

L.

Incorporatio Villæ Tunchusen.

MATHIAS DEI Gratia Sanctæ Moguntinæ Sedis Archi-Episcopus Sacri Imperii per Germaniam Archi-Cancellarius Venerabilibus & Religiosis Viris Abbati & Conventui Monasterii in Reinartsborn Ord. S. Bened. Mogunt. Diœces. Salutem in Eo, qui est omnium vera salus; cùm Ecclesia Tunchusen olim Parochia, cujus Jus Patronatûs vobis & vestro Monasterio pertinere dinoscitur, per certos Bonæ Memoriæ Domini Petri Archi-Episcopi Moguntini Predecessoris nostri Commissarios certis & rationabilibus quibusdam ex Causis appareat esse destructa & in se usque ad Fundamentum collisa nec subditos habeat, qui ad ipsius sollemnitates veniant, sed in multis temporibus, Parochianis & Subditis destituta nequaquam adjicere valeat ut resurgat, ex parte vestra nobis instantius exstitit Supplicatum, quatenùs Bona, Possessiones & Redditus cum suis pertinentiis universis, propter Divinum Officium à CHRISTI Fidelibus olim prædictæ Ecclesiæ pia devotione collatos, pro Instauratione perpetuæ Vicariæ in eodem vestro Monasterio instaurandæ & per unum ex vestris Fratribus gubernandæ, qui pro memoria apud predictam Ecclesiam Tunchusen Defunctorum Vicaria celebret in eadem vobis & vestro Monasterio donare concedere dignaremur. Nos igitur &c. An. 1324.

Dat. Erffurt. Anno MCCCXXIV.

LI.

Traditio Henrici Militis de Stolzenhain.

RES debet Veritatis amminiculo fulciri de qua poterit Questionis Scrupulus suboriri; hinc est, quod Nos HENRICUS DEI Gratiâ Numburgensis Episcopus, Recognoscimus & constare volumus præsentium Inspectoribus Universis, quod cum Fidelis noster HENRICUS de Stolzenhain Miles duos Mansos in villa Rotewiz sitos, à Nobis & Ecclesia nostra in Feodum, quia ad Nos & Ecclesiam Jure Proprietatis pertinuerunt solventes annuatim in Festo B. Michaëlis XVI. modios tritici & XVI. modios Ordei Wissenfelsensis mensuræ, & unam marcam, cum aliis suis Juribus & pertinentiis ut in Capella S. Andreæ Apostoli apud Ecclesiam Listenn contiguè per ipsum funditùs sub Expensis suis constructa & facta perpetuis futuris temporibus, cottidie una Missa pro salute Animarum videlicet HEDEWIGIS Uxoris ipsius, & JOHANNIS Patrui sui. Bonæ Memoriæ, Omniumque Progenitorum suorum per unum de Sacerdotibus in Reinartsborn celebretur, Abbati & Conventui dicti Monasterii legasset & donasset; Nos ad Supplicationem ipsius Militis, Mansos prædictos per ipsum liberè nobis resignatos, Abbati & Conventui Monasterii in Reinartsborn predictis in proprium dedimus & damus ac donamus presentibus, nostro consensu nostrique Capituli accedente. In cujus Evidentiam Sigillum nostrum & Capituli nostri præsentibus sunt appensa. An. 1325.

Datum Anno Domini MCCCXXV. Dominica die qua cantatur Cantate. Presentibus & Testibus Domino Ottone Decano, Ludovico de Selwiz Milite, & Rembotone de Lissenn. Conrado de Lissenn & multis Aliis Fide dignis.

LII.

Charta Friderici II. Lantgravii qua confirmat omnes Concessiones & Donationes à Progenitoribus suis eidem Monasterio factas.

IN Nomine Domini & Individuæ Sanctæ Trinitatis. Imperat Justitia veri, devotioque supplicat virtute præeminentiæ, non solùm in temporalibus Verum in Spiritualibus omnem Divinam Gloriam firmari ampliando, quàm Fulcimento Testium & Scripturæ Fide in terrorem Doli Cecitatisque Caliginem suadet preservare; hinc est quod Nos FRIDERICUS DEI Gratia Turingiæ Landgravius Missinensis & Orientalis Marchio, An. 1328.

Dominusque Terræ Plissinensis ad perpetuam rei firmitatem & Memoriam omnibus præsentibus & futuris volumus esse Notum, quod cum felicis Recordationis Progenitores Nostri Carissimi, speciali Devotione non solummodò ratione Sepulturæ eligendæ, sed etiam ad sollempnitates & Sedulitatem Divinæ Laudis reverenter intensi, in salutem & remedium Animæ suæ, Viris Religiosis, Fratribus, Abbati & Conventui Ord. S. Benedicti in Reinartsbornensi Monasterio, Donationibus, Appropriationibus honoris Jurisque Confirmationibus quacumque Largitione Elemosinarum fuerint inclinati; Nos ad honorem & Reverentiam Omnipotentis DEI Gloriosæque Virginis Matris suæ MARIÆ, nec non Sancti Joannis Evangelistæ, hujusmodi Donationes, appropriationes, Gratias, & consuetudines & quaslibet Elemosinares Largitiones dicto Monasterio ab ipsis nostris Progenitoribus indultas & concessas maturo ex consilio, sanaque deliberatione ratificamus, approbamus, confirmamus denique in his ratificando, confirmando, approbando sollempnitatem cupientes eo Jure, quo tenemur adimplere, mandantes nostri Favoris & Gratiæ sub obtentu, ne quis hujusmodi nostræ Confirmationi præsumat aliquatenus contraire: ut autem hujusmodi nostra Confirmatio Robur ampliùs obtineat firmitatis, præsentes Litteras communitas dedimus Sigilli nostri Principatûs.

Datum & Actum in dicto Monasterio Anno Domini MCCCXXVIII. Feria V. ante Galli Testibus & presentibus Dilectis nostris Viris Nobilibus GUNTHERO Comite de Kevernberg. Henrico Juniore Advocato de Plawen dicto Rusin nostro Capitaneo. Johanne dicto Grosin de Zweschin. Henrico de Tungesfelt. Arnoldo de Hitsfelt. Ottone de Lodewiz Marskalko, Militibus nostris Scutariis & quampluribus aliis Fide dignis.

LIII.

Guntheri Comitis de Keffrenburg Appropriatio quorundam Redditium.

An. 1330. NOs GUNTHERUS DEI Gratiâ Comes in KEFFRENBURG recognoscimus publicè &c. quod intuitu DEI & strenui Viri Brunonis de Weberstete tres Marcas annui redditus à nobis Jure Feodali deservientes appropriamus Cœnobio Reinartsbornensi . . . . Testes hujus sunt Konnemundus & Otto Fratres dicti de Stotternheim Milites; necnon Fridericus de Wittleben, Miles Castrensis in Keffrenburg.

Datum Anno MCCCXXX.

LIV.

Litteræ Henrici Numburgensis Episcopi super Jure Patronatûs Ecclesiæ in Lissen.

An. 1330. IN Nomine Domini Amen. Nos HENRICUS DEI Gratiâ Numburgensis Ecclesiæ Episcopus, Recognoscimus, & omnibus tam præsentis quàm futuri temporis volumus esse Notum, quod cum voluntate Domini ERNESTI Præpositi, Decani & totius Capituli Ecclesiæ nostræ consensu unanimi pariter accedente, Religiosis Viris Abbati & Conventui Monasterii de Reinartsborn Ordinis Sancti Benedicti Moguntinæ Diœcesis, supplicantibus sibi suisque Successoribus in perpetuum duximus indulgendum, ut quando vel quoties Ecclesiæ in Lissenn nostræ Diœcesis, prædicto Monasterio in Reinartsborn subjectæ pleno Jure similiter & annexæ Rectorem præfecerint, hic Domino Præposito nostro prædicto vel ejus Vicario cum Litteris ejusdem Monasterii Presentationis seu Commendationis & dimidia Marca Friburgensis Argenti, tanquam porcione Canonica se offerat, Curam Animarum jam dictæ Ecclesiæ suscepturus: Decernimus ergo præsentibus firmiter & sancimus, ut Dominus Prepositus, vel ejus Vicarius, qui pro tempore fuerit, præscripta Portione stet Contentus, nec quicquam ampliùs præter æternæ Retributionis Præmium quovis modo expetat vel requirat: ut autem præscripta omnia Robur obtineant perpetuum Firmitatis, hanc Cartam super eo conscribi & Sigillo

Sigillo nostro unà cum Sigillo Domini Ernesti Præpositi & Capituli Ecclesiæ nostræ jussimus communiri.

Datum Anno Domini MCCCXXX. Feria quarta proxima post Dominicam Invocavit.

LV.

Ejusdem Charta altera super Appropriatione quorundam Reddituum.

NOs FRIDERICUS DEI Gratia Thuringiæ Landgravius, Misnensis & Orientalis Marchio, Dominus Terræ Plisnensis, Recognoscimus Præsentium Serie, & ad Universorum tam præsentium quàm futurorum Notitiam volumus pervenire, quod Religiosis Viris Abbati, & Conventui Monachorum in Reinartsborn Ordinis S. Benedicti X. Talenta Denar. Gotensium debita de Mansis villæ Emeleben, sitæ in districtu Nobilis Hermanni Comitis de Glichen, & unam Marcam debitam de Mansis, & Pratis villæ Hoiselgaw Districtûs Thennebergensis, annuæ Pensionis seu Census, quem, inquam Censum, Fidelis noster Conradus de Farenrode, suorum Heredum & aliorum, quorum interest accedente consensu, cum sæpedictis Religiosis Viris Abbate & Conventu in Reinartsborn, pro nonnullis Bonis seu Redditibus sitis in villa Famar, quos iidem Monachi comparaverant ab Henrico dicto Topelstein Milite, pecunia permutavit, justis causis requisiti legitimè cum Juribus & pertinentiis universis, Libertate, qua decet & convenit, appropriamus, coadunamus, annectimus perpetuis temporibus, pacificè ab Abbate & Conventu, qui pro tempore fuerit possidenda præsentibus Testibus his; Petro dicto Portik Marchalcho Nostro, Godefrido dicto Schindecop Advocato Wartbergense Militibus. Joanne de Isemburg Curiæ Nostræ Protho-Notario & Aliis Fide dignis; & ne Temporis vetustate de præmisso nostro Proprietatis indulto, Error ac oblivio suscitetur, hanc paginam desuper conscribi jussimus, nostrique Principatûs Sigillo majori communiri. An. 1335.

Actum GOTHA Anno Domini MCCCXXXV. Feria V. ante Jacobi Apostoli.

LVI.

Traditio Comitum de Osterfelt.

IN Nomine Domini Amen. Quoniam ea quæ fiunt in tempore, labuntur in tempore, expedit, ut ea quæ aguntur, in Scripta publica redigantur: Notum igitur sit omnibus præsens Scriptum inspecturis, quod Nos JOANNES & GINTHERUS Fratres nati HENRICI Comitis de Osterfelt & HERMANNUS noster Patruus Filius GINTHERI Comitis, unanimi consensu & bona voluntate, duos Hortos unum situm in villa Lissenn, quem quodam dictus Hermannus Schied Jure Hereditario possedit, & alium situm in villa Butzendorff, quem Petrus dictus Behin â Nobis pro tunc habebat, qui solvit annuatim XVI. Grossos usuales. Vendidimus justo venditionis titulo Religioso Viro Domino Theodorico Præposito Ecclesiæ in Lissenn, & suis Successoribus perpetuè possidendos, quos scilicet Hortos donamus & appropriamus Monasterii in Reinartsborn, Cellulæ predictæ, cum omni Jure & Utilitate . . . . . ut autem hæc Rata & firma permaneant presentem Litteram dedimus Sigillo nostrorum Progenitorum ac nostro firmiter Roboratam. Testes hujus rei sive Facti sunt, discreti Viri & honesti Dominus Diteko Miles de Gossaw, Theodoricus dictus Kunt de Ordorff. Alboldus Senior & Filius ipsius Alboldus Advocatus, Conradus de Lissenn, Henricus de Stolzenhain, Henricus Valdisberg, Gebehardus de Salzbach pluresque alii Fide digni. An. 1349.

Dat. Anno MCCCXLIX. Udalrici Episcopi.

LVII.

Charta Friderici III. Lantgravii, qua cuncta Privilegia & Possessiones ejusdem Cœnobii confirmat.

An. 1350. IN Nomine Domini Amen. Nos FRIDERICUS DEI Gratiâ Thuringiæ Landgravius Misnensis Orientalis Marchio, Comes in Orlamunde, Dominusque Terræ Plisnensis; Religiosis Viris Devotis sibi dilectis Abbati & Conventui Monasterii in Reinartsborn Salutem in eo, qui est omnium vera Salus. Ex parte vestri nobis exstitit humiliter supplicatum, ut quascumque Donationes, Gratias, Libertates, Appropriationes, Jura & Privilegia à quibuscumque nostris Progenitoribus vobis & dicto vestro Monasterio concessa & indulta innovare & confirmare dignaremur, vestris igitur in hac parte petitionibus, Divinæ Remunerationis intuitu favorabiliter annuentes, omnes donationes Gratias, Libertates, Appropriationes Jura & Privilegia quæcumque vobis & Monasterio vestro prefato, sub quocumque Tenore & Expressione verborum per quoscumque Progenitores nostros factas, concessas & indultas, facta, concessa, & indulta laudamus, Confirmamus & Ratificamus, & in DEI Nomine præsentibus Approbamus, volentes hujusmodi nostras Innovationes, Confirmationes, Ratificationes, & Approbationes & Privilegia, eundem habere effectum, tantæque existere firmitatis ac si ipsarum & ipsorum Tenores de Verbo ad Verbum essent præsentibus interserti: in Præmissorum omnium Testimonium evidens, Sigilli Nostri Appensione præsentia duximus Roboranda. Præsentibus Testibus Nobilibus Friderico de Schonenburg Domino in Hassenstein. Timone de Colditz Marescalco, ac strenuis Alberto de Malditz Judice Curiæ. Ottone de Stottinheim. Kristano de Witzleiben, Henrico de Brandenstein, Heinrico de Loncha & quampluribus aliis Fide dignis.

Dat. Anno Domini MCCCL. Jubilæo Feria Quinta post diem Paschæ.

LVIII.

Ejusdem Friderici Charta altera, qua Hermanni de Mila Traditionem ratam habet.

An. 1351. IN Nomine Domini Amen. Ne Rerum piè gestarum pereat Memoria, perhennari solet obsequio Litterarum, hinc est, quod Nos FRIDERICUS DEI Gratiâ Thuringiæ Lantgravius, Misnensis Orientalis & in Landisperg Marchio, Comes in Orlamunde, Dominusque Terræ Plissinensis Notum esse volumus, quod ad Interventum Viri strenui Servitoris nostri Dilecti HERMANNI de Mila, Abbati & Conventui Monasterii Reinartsbornensis VI. Maldra avenæ annui Redditus . . . quos à nobis olim Wenceslaus de Lapide Miles in Feodo habuisse dignoscitur, & quos idem Hermannus à nobis in Feodo recepit, ... eidem Abbati . . . . . appropriamus & donamus . . . . . Hujus rei Testes sunt Nobiles Timo de Colditz noster Marescalcus, Arnoldus Gudermannus Magister Curiæ, Cristannus de Wizleiben Judex Curiæ Milites. Conradus Cellerarius Reinartsbornensis, ac strenui Hermannus de Mila. Henricus de Loncha. Theodericus de Limpach noster Protho-Notarius nostri Secretarii, & Fidelis Dilecti pluresque alii Fide digni.

Dat. Anno MCCCLI. Feriâ IV. infra Pentecoste.

LIX.

Ejusdem Charta Tertia super Appropriatione quorundam Redditaum.

An. 1354. IN Nomine Domini Amen. Nos FRIDERICUS DEI Gratiâ Thuringiæ Lantgravius, Misnensis, & in Landesberg Marchio, Comes in Orlamunde, Dominusque Terræ Plissinensis Recognoscimus & ad Universorum tam Præsentium quàm Futurorum Notitiam

titiam deducimus, quod Divinæ Remunerationis intuitu, nec non ob Progenitorum Nostrorum, Nostræ Heredumque nostrorum Animarum Remedium & Salutem, Religiosis Abbati & Conventui Ordinis Sancti Benedicti in Reinartsborn devotis nobis Dilectis, duas Marcas Reddituum in villa & pago villæ Waltwinkel sitas, quas apud Nobilem HARTINGUM de Erfa Secretarium & Fidelem nostrum, justo Emptionis & Venditionis interveniente contractu sua peccunia compararunt, recepta Resignatione Libera earundem, appropriavimus & aggregavimus ac præsentibus appropriamus & favorabiliter unimus.

Datum GOTHA Anno Domini MCCCLIV. Feria IV. infra Octavam Pascæ præsentibus & Testibus Nobili Henrico Comite & Domino in Swartzeburg. Kristano de Witzenleben Judice Curiæ, Henrico de Kodewiz Cancellario, & Arnoldo Juderman Secretariis & Fidelibus nostris Dilectis pluribusque aliis Fide dignis.

LX.

Friderici & Balthasaris Lantgraviorum Donatio Medietatis Curiæ in Salza.

IN Nomine Domini Amen. Nos FRIDERICUS & BALTHASAR DEI Gratiâ Thuringiæ Landgravii Missnenses, Orientales & in Landisberg Marchiones, Comites in Orlamunde, Dominique Terræ Plissnensis: Notum facimus omnibus & singulis presens Scriptum intuentibus in perpetuum publicè protestantes, quod Divinis Officiis, Jejuniis, & Orationibus frequenter mancipatis, Elemosinarum donatione subvenire feliciter cupientes, Partem sive Medietatem Curiæ in Civitate Saltza sitæ, Juris via & Rigore Justitiæ à Nobilibus Fratribus de Saltza Nobis rationabiliter acquisitæ, & obtentæ, Divinæ Remunerationis intuitu nec non ob Progenitorum nostrorum, Nostræ pariter & Heredum nostrorum Salutem Animarum nomine, Nostri, Fratris nostri Dilecti WILHELMI ac Heredum nostrorum cum omnibus Honoribus, Commodis, Utilitatibus, Libertatibus sicut eandem Curiam retroactis Temporibus possidentes tenuerunt; Religiosis Domino Abbati, nec non Conventui Ordinis Sancti Benedicti in Reinartsborn commorantibus dedimus, donavimus & appropriavimus à Nobis Nostrisque Heredibus perpetuis temporibus pacificè possidendam, tenendam & habendam, & in suos usus, prout ipsis meliùs videbitur, liberè convertendam, & nihilominùs harum Patrocinia Litterarum damus, donamus & in legitimæ Proprietatis Beneficium perpetuè duraturæ appropriando laudabiliter confirmamus, dantes eis desuper præsentem Litteram Nostris Sigillis appensis firmiter Roboratam in Evidentiam pleniorem. Præsentibus Testibus Religioso Domino Abbate Salveldensi, ac strenuis Kristano de Wizenleiben, Joanne de Lengefelt, Henrico de Loncha, Hesin de Falkenstein, & Aliis quampluribus Fide dignis. An. 1365.

Datum ISENACH Anno Domini MCCCLXV. Feria IV. post Trinitatis.

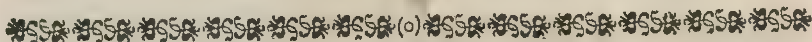
LXI.

Gerlacus Archi-Episcopus Moguntinus in Reinhartsbornenses Beneficus.

GERLACUS DEI Gratiâ Sanctæ Moguntinæ Sedis Archi-Episcopus Sacri Imperii An. 1365 per Germaniam Archi-Cancellarius. Ad Universorum tam præsentium quàm futurorum precipuè tamen, quorum interest aut intererit Notitiam, tenore præsentium deducimus, quod deliberatione matura prehabita, Utilitate & Commodo nostri & nostræ Ecclesiæ diligenter attentis, freti Sapientum Consilio; partem Curtis seu Areæ nostræ devastatæ, desertæ & inutilis sitæ infra muros Oppidi nostri Salza prope Portam Sancti Jacobi ibidem quam noviter Juris Rigore & Justitia mediante à Nobilibus JOHANNE & FRIDERICO Dominis de Salza de novo conquisivimus & Titulo Proprietatis tenuimus, causa Pietatis moti, pro Nostræ ac Nostrorum Predecessorum Animarum Remedio & Salute, Religiosis Abbati & Conventui Monasterii

Reinartsbornenſis Ordinis S. Benedicti noſtræ Diœceſis in Emphiteoſim locavimus & tradidimus perpetuè ab ipſis eorum Poſteris & Monaſterio poſſidendam taliter, quod ipſi & eorum Monaſterium, omnibus & ſingulis Annis in Feſto S. Michaëlis Archangeli Nobis Noſtrisque Succeſſoribus ac Eccleſiæ Noſtræ Magontinæ perpetuò. II. Pullos annui perpetui Cenſus in ſignum Noſtri directi Dominii, pro Canone ſolvere tenebuntur, & debebunt, quos quidem duos Pullos Canonis ſeu perpetui Cenſus, Nomine Noſtri & Eccleſiæ noſtræ Proviſori Allodii Erffurti aut Officiato noſtro & Eccleſiæ Moguntinæ in Oppido Salza pro tempore exiſtenti in ſingulis S. Michaëlis Feſtivitatibus perpetuò ſolvere, dare & procurare debebunt, quibus etiam Proviſori & Officiato poſtulationem & receptionem dictorum duorum Pullorum Canonis ſeu Cenſus noſtri, & Eccleſiæ Moguntinæ Nomine faciendam committimus per præſentes.

Datum Aschaffenburgi XXII. die Menſis Junii Anno Domini MCCCLXV.

X.

EXCERPTA NECROLOGII VETERIS ABBATIÆ MOLLENBECANÆ.

JANUARIUS.

	Kal. Jan.	*Godeſcalcus* Epiſcopus.
II.	Non.	*Balbucius* Archi-Epiſcopus.
V.	Idus.	*Saracho* Abbas & Confeſſor.
XIV.	Kal. Febr.	*Bia* Concluſa.
XII.	Kal.	*Reinſuvit* Nobiliſſima Domina.
		PASCHALIS PAPA.
X.	Kal.	OTTO IMP.
IX.	Kal.	*Helmburg* Abbatiſſa.

FEBRUARIUS.

IV.	Nonas.	*Herburg* Abbatiſſa.
		Friderun Abbatiſſa.
		Theodericus Epiſcopus.
III.	Nonas.	DAGABERTUS REX & Amicus S. DIONISII.
VII.	Idus.	*Adelbertus* Epiſcopus.
		Methilt Abbatiſſa.
		Henricus Comes & *Everhardus* occiſi ſunt.
VI.	Idus.	*Hademoth* Abbatiſſa.
V.	Idus.	*Bernardus* Dux.
IV.	Idus.	*Brun* Epiſcopus Mindenſis.
III.	Idus.	*Hadaburg* Abbatiſſa.
	Idus.	*Ecvvardus* Epiſcopus.
XV.	Kal. Mart.	*Anno* Mindenſis Epiſcopus.
XIV.	Kal.	*Rabodo* Comes.
XI.	Kal.	*Thidericus* Epiſcopus.
VI.	Kal.	*Reinmoth* Abbatiſſa.
V.	Kal.	KONEGUNT IMPERATRIX.
II.	Kal.	*Humfridus* Archi-Epiſcopus
		Thidericus Epiſcopus.

MAR-

MARTIUS.

	Kalend.	BIA Abbatiſſa hujus Cœnobii. *Bia* Abbatiſſa cum ſumma Devotione contulit Eccleſiæ noſtræ ſeptem Manſos & Homines proprios.
IV.	Nonas.	BERTHEIT Abbatiſſa hujus Cœnobii.
III.	Nonas.	*Thetmarus* Mindenſis Epiſcopus Beatæ Memoriæ.
IV.	Idus.	*Vuicſuvit* Advocatiſſa in Molenbike, quæ contulit Eccleſiæ noſtræ XX. Manſos.
		Thetmarus Abbas.
III.	Idus.	METHILDIS hujus Cœnobii Abbatiſſa. *Methilt* piæ Memoriæ in Ornatum Eccleſiæ noſtræ contulit tres Caſulas, aureum Calicem, Crucifixum, duo Tapetia & unum Ruckelaken & Cappam purpuream & duos Manſos.
II.	Idus.	*Jutta* Abbatiſſa.
	Idus.	*Bertoldus* Epiſcopus Hildenſſemenſis.
XV.	Kal. April.	*Hunur* Abbatiſſa.
XIV.	Kal.	ODILA Abbatiſſa hujus Cœnobii, piæ Memoriæ, contulit Nobis Bona in Holeberge, quæ ſolvunt Nobis VI. Solidos.
VIII.	Kal.	*Renwif* Abbatiſſa.
VII.	Kal.	*Volcbreth* Comes.
VI.	Kal.	*Hermannus* Dux.

APRILIS.

VIII.	Idus.	ALVERAT hujus Cœnobii Abbatiſſa.
		Herman Abbas.
III.	Idus.	*Oda* Abbatiſſa.
		Siwif Abbatiſſa.
II.	Idus.	*Oſterlint* Abbatiſſa.
	Idus.	*Paternus* Incluſus.
XV.	Kal. Maj.	*Methilt* Abbatiſſa in Berſne.
XIV.	Kal.	*Milo* Epiſcopus Mindenſis dedit nobis in Cœna Domini duas magnas Simellas.
XII.	Kal.	*Rigiza* Abbatiſſa.
X.	Kal.	*Hildeſuvit* Abbatiſſa.
IX.	Kal.	*Hildeſuvint* Abbatiſſa.
		Seburg Abbatiſſa.
VIII.	Kal.	*Everhardus* Epiſcopus.
VI.	Kal.	*Hadevuig* Abbatiſſa.
V.	Kal.	*Adildag* Epiſcopus.
		Abbericus Abbas.
		Hozel Epiſcopus.
IV.	Kal.	*Adildagus* Archi-Epiſcopus.
III.	Kal.	*Sivardus* Mindenſis Epiſcopus.
II.	Kal.	*Wizenburch* Abbatiſſa.

MAJUS.

VI.	Nonas.	*Berthilt* Abbatiſſa.
VIII.	Idus.	OTTO IMP.
VII.	Idus.	*Adelgarius* Archi-Epiſcopus.
VI.	Idus.	*Heinricus* Comes.
X.	Kal. Junii.	HEINRICUS IMP.
VIII.	Kal.	*Tugumir* Dux.
Prid.	Kal.	*Hermannus* Comes.

JUNIUS.

V.	Nonas.	*Drogo* Episcopus.
		Memwercus Episcopus.
VII.	Idus.	*Erekembertus* Episcopus.
VI.	Idus.	*Rothardus* Venerabilis Abbas.
V.	Idus.	*Bardo* Archi-Episcopus.
		Poppo Episcopus.
IV.	Idus.	RIKENZE IMPERATRIX.
III.	Idus.	*Widekindus* Comes.
		Reinbertus Archi-Episcopus.
XIV.	Kal. Julii.	*Thetmarus* Archi-Episcopus.
		Reinvuart Abbas.
		FRIDERICUS IMP. Romanorum.
		Eile Venerabilis Abbatissa.
XI.	Kal.	*Wilbrandus* Comes.
		Rudolfus Comes.
VIII.	Kal.	*Bertsuvit* Abbatissa piæ Memoriæ.
VI.	Kal.	*Lutger* Comes.
		Otto Comes.
		Brun Comes.
III.	Kal.	*Gero* Archi-Episcopus.

JULIUS.

	Kalend.	*Hildeburg* Abbatissa.
		HEINRICUS REX.
		Bodo Episcopus.
Prid.	Nonas.	*Adolfus* Comes apud Paganos occisus.
	Nonis.	*Fridericus* Comes.
VIII.	Idus.	SIBURH Abbatissa hujus Cœnobii.
		Richburh Abbatissa.
III.	Idus.	HEINRICUS IMP.
	Idus.	*Bernhardus* Comes.
XIII.	Kal. Aug.	*Conradus* Comes occisus.
IX.	Kal.	EILBURH hujus Cœnobii Abbatissa.
VII.	Kal.	*Duodo* Episcopus.
VI.	Kal.	*Lutharius* Episcopus.
		Heinricus Comes.
Prid.	Kal.	*Atta* Abbatissa.

AUGUSTUS.

	Nonis.	*Heinricus* Comes.
VIII.	Idus.	*Hecele* Episcopus.
VII.	Idus.	HEINRICUS IMP.
VI.	Idus.	*Beatrix* Abbatissa.
IV.	Idus.	*Helmburh* Abbatissa.
II.	Idus.	GODEFRIDUS DUX & REX Hierosolimorum.
		Walthardus Archi-Episcopus.
	Idus.	*Thidericus* Comes.
		Ludolfus Abbas.
XIX.	Kal. Sept.	*Tetmarus* Comes.
XII.	Kal.	*Odila* Abbatissa.
XI.	Kal.	*Vuillibrandus* Comes.

VIII.	Kal.	*Levizo* Epiſcopus.
VII.	Kal.	Obiit HILDEBURH hujus Loci Fundatrix.
IV.	Kal.	*Wolcmarus* Epiſcopus.

SEPTEMBER.

VIII.	Idus.	*Bernharius* Epiſcopus.
	Idus.	*Gevo* Comes.
		Arnolphus Comes.
XVII.	Kal. Oct.	*Wolcharius* Epiſcopus.
XV.	Kal.	*Baduradus* Epiſcopus.
XI.	Kal.	*Ida* Comitiſſa.

OCTOBER.

	Kalend.	*Reinuuardus* Epiſcopus.
V.	Nonas.	*Hildegart* Comitiſſa.
III.	Nonas.	HEINRICUS Tertius Roman. IMP.
VI.	Idus.	*Sigebertus* Epiſcopus.
Prid.	Idus.	*Hartuvih* Epiſcopus.
	Idus.	*Rodolf* Dux.
XVI.	Kal. Nov.	SIMOT Abbatiſſa hujus Cœnobii.
XV.	Kal.	*Reinoldus* Comes.
		Udo Epiſcopus.
		Borgiſus Epiſcopus.
XIII.	Kal.	*Heinricus* Dux.
VI.	Kal.	*Adeluuardus* Epiſcopus.

NOVEMBER.

IV.	Nonas.	*Godefridus* Comes occiſus.
VIII.	Idus.	*Fridericus* Comes.
IV.	Idus.	*Wernerus* Mindenſis Epiſcopus.
III.	Idus.	*Eila* Comitiſſa.
		Rotger Comes.
	Idus.	*Adolphus* Comes.
XVII.	Kal. Dec.	WINDELBURH hujus Cœnobii Abbatiſſa.
XVI.	Kal.	*Themarus* Epiſcopus.
IX.	Kal.	*Rihburh* Abbatiſſa.
V.	Kal.	*Godekin* Comitiſſa.
III.	Kal.	*Richertus* Epiſcopus.

DECEMBER.

	Kalend.	*Emma* Comitiſſa.
		Eilbertus Epiſcopus Mindenſis cum ſumma Devotione contulit Nobis LX. panes, dimidios Albos & dimidios Siligineos; unum porcum; X. modios Avenæ.
III.	Nonas.	LUTGERUS IMP. Romanorum.
Prid.	Non.	*Anno* Colonienſis Epiſcopus.
		Tetmarus Epiſcopus Monachus.
VII.	Idus.	OTTO IMP.
VI.	Idus.	*Odalrici* Epiſcopi.
		Heile Ductrix.
IV.	Idus.	*Folcmarus* Epiſcopus.
III.	Idus.	ADELRIDIS hujus Cœnobii Abbatiſſa.

XVIII.	Kal. Jan.	*Godeſcalcus* Epiſcopus.
		Heremannus Comes.
XVII.	Kal.	Abug Abbatiſſa hujus Cœnobii.
XVI.	Kal.	Adelheit Imperatrix.
XII.	Kal.	Thidericus Cardinalis.
XI.	Kal.	*Ricwera* Abbatiſſa in Wngereſtorf.
VI.	Kal.	*Hildeswit* Abbatiſſa.
V.	Kal.	*Widigo* Epiſcopus Mindenſis.
		Alberat Comitiſſa.
IV.	Kal.	*Wicburh* Abbatiſſa.

XI.

NOTITIÆ MONASTERII OMNIUM SANCTORUM.

I.

Sentential Arbitralis Lata ſuper Poſſeſſione quadam in Heſelinbah.

An. 1221. B. Decanus F. Cantor Argentinenſis, Domini Papæ Judices delegati, omnibus CHRISTI Fidelibus præſentem paginam intuentibus Rei Geſtæ Notitiam. Quoniam cum tempore labi conſuevit Hominum Memoria, & invidia mordax & Amor Lucri, qui proximis & parentibus præfertur, Lapſu temporis inducere conſuevit diſcordias, neceſſe eſt, frequenter Hominum Geſta Schedulis annotare: Noverint igitur tam præſentes quàm futuri præſentem paginam inſpecturi, quod cùm Waltherus Præpoſitus Omnium Sanctorum à Domino Papa, Judices ſuper quadam Poſſeſſione in Heſilnbach, Nos elegiſſet, Partibus ad noſtram præſentiam ſæpiùs citatis, eisque prout Jus exigebat Juri competentibus & allegationibus hinc inde propoſitis, tandem de Prudentum Virorum Conſilio ab utraque parte in Arbitros eſt compromiſſum, qui taliter arbitrati ſunt, quod Heredes Domini B. Fratris Arnoldi, Hereditatem de qua Lis vertebatur, à jamdicto Præpoſito & ejus Succeſſoribus hereditario Jure recipiant, mediante Jure quod dicitur *Erſchaz*, & ſingulis Annis eidem Cenobio XI. Uncias Argentinenſis Monetæ in cenſu dabunt in Feſto ſiquidem S. Joannis Baptiſtæ, & Feſto B. Martini & ſic Hereditatem ſuam quietè poſſidebunt, ſi quem autem prædictorum mori contigerit caſum qui dicitur *Val*, eidem Cenobio donabit, & quia Ego B. Decanus huic arbitrio intereſſe nequivi, dilectum Confratrem & Scholaſticum Majorem Domino Cantori Conjudicem conſtitui, qui vicem meam fideliter gerens huic controverſiæ finem imponi laboravit.

Acta Anno Domini MCCXXI. Menſe Julii.

II.

Confirmatio Amicabilis Compoſitionis initæ inter Præpoſitum Monaſterii Omnium Sanctorum & Bertoldum de Winterbach.

An. 1228. Bertholdus DEI Gratiâ Argentinenſis Epiſcopus, Omnibus præſentem paginam inſpecturis, firmiter credere quod teſtatur. Noverint Univerſi præſentes & futuri, quos noſſe fuerit opportunum, quod Fratres Ordinis Prædicatorum ſcilicet R. de Gutenſtein & A. de Megedeburch nobis ex parte Bertholdi Militis de Winterbach

bach veraciter retulerunt, quod jussi essent & rogati per eundem B. Militem, quod ipsi duo, pro prædicto Milite in nostra profiterentur & protestarentur præsentia sic esse ordinatum coram multis inter eundem Militem & Præpositum & Conventum de omnibus Sanctis, Præmonstratensis Ordinis, quod Pensio illa videlicet XVI. solidi Denariorum XXVII. Siliginis XII. avenæ & II. Pisæ Quartalia, quam Ecclesia de Omnibus Sanctis dare tenetur annuatim in Festo S. Michaëlis de Bonis suis Militi supradicto quamdiu vixerit, quæ de VII. Marcis, quas Ecclesia de Omnibus Sanctis daret & de triginta tribus Marcis Argenti quas dictus Bertholdus miles & AGNES Uxor sua defuncta Ecclesiæ omnium Sanctorum in Remedium suarum & Antecessorum suorum Animarum contulerunt, ad emendum quoddam Allodium cujus Proventus idem Bertholdus Miles & dicta Agnes Uxor sua temporibus Vitæ suæ tantum & nullus de Heredibus eorum percipere deberent, secundùm æstimationem Prudentum Virorum posset comparari post mortem memorati Bertholdi Militis integraliter cedere debet Ecclesiæ Omnium Sanctorum antedictæ: similiter quædam vinea in Lienbach sita X. Marcis empta à prædicto Bertholdo Milite & Agnete Uxore ejus defuncta, eidem Ecclesiæ Omnium Sanctorum collata sub hac forma, quod Usumfructum ejusdem Vineæ tempore vitæ suæ, pro Ama vini dictæ Ecclesiæ annuatim ab ipsis danda sibi retinerent, post Obitum sæpedicti Militis prænominatæ Ecclesiæ cedet liberè & absolutè: Turrim verò Lapideam in Winterbach dictus Bertholdus Miles & sui Heredes Jure hereditario possidebunt, ab Ecclesia de omnibus Sanctis, sed tamen idem Miles & sui Hæredes dabunt annuatim eidem Ecclesiæ in Censu Amam vini de Turri antedicta: ne ergo super præmissis inter dictum Bertholdum Militem vel suos Heredes & Ecclesiam de omnibus Sanctis &c.

Datum Anno Domini MCCXXVIII.

III.

Bertholdi Episcopi Argentinensis Notitia pro Donatione Gutæ Nobilis Matronæ.

BERTHOLDUS DEI Gratiâ Argentinensis Episcopus Universis præsentem Paginam inspecturis Salutem in vero Salutari. Cùm Cœnobium omnium Sanctorum ad Ecclesiam nostram specialiter pertineat, tenemur modis omnibus ad ipsius promotionem, auxilio & consilio laborare: Notum sit igitur tam præsentibus quàm posteris Dominam GUTAM de Reinichen omnem possessionem suam de voluntate & consensu nostro eidem Ecclesiæ in Remedium Animæ suæ per manum nostram assignâsse, ut autem præfata donatio rata permaneat & inconvulsa præsentem Cartulam Sigilli nostri appensione munitam, jam dicto Claustro in Testimonium concessimus habendam. An. 1229.

Actum Anno Domini MCCXXIX.

IV.

Notitia pro Venditione Curiæ in Satzbach facta in Favorem Monasterii Omnium Sanctorum.

NOtum sit tam præsentibus quàm futuris, quod Ego RENBOTO Hirsaugiensis Abbas, & totus ejusdem Cœnobii Conventus gravati onere debitorum, pensata necessitate Ecclesiæ Curiam nostram in Satzpach cum omni Jure & pertinentiis & Decima nobis pertinente per totam Parrochiam H. Præposito & Capitulo Monasterii Omnium Sanctorum Præmonstratensis Ordinis, Argentinensis Diœcesis ac per eos ipsi Monasterio pro XX. Marcis argenti purè vendidimus, ita quod ipsi præfatam Curiam ac Decimam de manu obligatoriorum redimere debeant, qui eadem Bona titulo Pignoris detinent obligata: verùm quia iidem detentores Pignorum, nobis in Bonis eisdem diversas hactenùs irrogârunt Injurias & supra sortem multo ampliùs An. 1233.

perce-

perceperunt, quicquid ex hoc nobis erga ipsos competit quæstionis, totum damus & concedimus Monasterio memorato, ut autem dictus Emptionis & Venditionis contractus in perpetuum permaneat illibatus præsentem Cartam conscribi fecimus.

Acta sunt hæc Anno Domini MCCXXXIII. XVII. Kal. Septemb. in Capitulo Hirsaugiensi.

V.

Adelheidis Nobilis Matronæ Donatio Curiæ in Hasela.

An. 1247. EGo ADELHEIDIS, Relicta Nobilis Viri GOTFRIDI piæ Memoriæ de WOLFHAHE, omnibus præsentem Paginam inspecturis; sciant Universi quos scire expedit, quod Ego in Remedium Animæ meæ & Gotifridi Mariti mei Bonæ Memoriæ, emi Ecclesiæ Omnium Sanctorum in Nigra Silva, Præmonstratensis Ordinis, quandam Curiam sitam in Hasila prope Obirkilche cum omnibus suis Attinentiis, pro XXII. Marcis Argenti, tradens & conferens Ecclesiæ prælibatæ Possessionem ejusdem Curiæ sub tali Forma, quod Præpositus & Conventus ejusdem Ecclesiæ dabunt mihi temporibus vitæ meæ omnes proventus Curiæ prædictæ; post mortem verò meam medietas dictorum proventuum debet cedere WILLEBIRGI Famulæ meæ annuatim, Willibirga verò defuncta, sæpe dicti Proventus integraliter cedent Ecclesiæ memoratæ.

Actum Anno Domini MCCXLVII.

VI.

Henrici Episcopi Argentinensis Confirmatio Compromissi inter Præpositum Omnium Sanctorum & Reinhardum de Winegge.

An. 1249. H. DEI Gratiâ Argentinensis Episcopus scire volumus Universos Litterarum præsentium Inspectores, quod cum inter H. Præpositum & Conventum Omnium Sanctorum Præmonstratensis Ordinis in Nigra-Silva ex una parte, & Dominum REINHARDUM Militem de WINEGGE Fidelem Nostrum ex altera, super quadam Curia in Sachbach sita, & Decimis eidem attinentibus aliquamdiu discordia mota fuisset, tandem ex Parte R. in Archipresbiterum de Otirswiller, Hertwigum militem de Schowinburc & H. militem de Otirswiller; ex parte vero Præpositi & Conventus in Dominum B. de Nuwenstein & B. dictum Lise, & Ulricum dictum Colbi Milites, pro Bono Pacis exstitit compromissum, qui sex in hunc modum Arbitrantes, statuerunt quod dicti Præpositus & Conventus in Nigra Silva omni Impetitioni seu Actioni quam in præfatum R. occasione Damnorum ipsis ab eo pro Bonis eisdem sive de Jure sive de facto illatorum, quæ damna circa XL. Marcas æstimabant, purè & simpliciter renuntiarunt, IV. Marcas Argenti, quas idem Miles ipsis solvere tenebatur, eidem insuper remittentes, & de Bonis in Nuizaz de quibus Fratres prædictæ Domus usque modo X. solidos singulis annis receperant, deinceps recipient Libram Ceræ, Mortuariorum Jure quod habent in Persona, quæ Curiam eandem habet, ipsis Fratribus reservato, ipse verò R. & sui Heredes Legitimi, Præpositum sæpe dictum & Fratres in Curia prædicta & Decimis non gravabunt, sed ipsos eandem quietè & pacificè debent permittere de cœtero possidere, hanc Compositionem nos ratam habentes & gratam, ipsam præsentibus confirmamus & in ejus Memoriam ipsis nostrum Sigillum una cum Sigillis dicti R. & Patruelis sui Regbotonis & Conventus memorati duximus appendendum.

Datum Anno Domini MCCXLVIIII. XVIII. Kal. Feb.

VII. *Ven-*

VII.

Venditio quorundam Bonorum Henrici Villici de Offenburc facta in Favorem Cœnobii Omnium-Sanctorum.

NOtum sit omnibus præsentis Paginæ Inspectoribus & tenoris ejusdem Auditoribus, quod Ego HEINRICUS Villicus de Offinburc de consensu & voluntate Fratrum meorum Friderici scilicet & . . . . . de Vesinbach vendidi universa mea Bona sive sint propria sive hereditaria, quæ habui sita in Banno Villæ Sande, quæ est vicina Villæ Willestetin videlicet LX. Jugera & unum Terræ Arabilis & tantum de pratis quantum XIV. Viri una die poterunt desalcare, & Redditus XII. Solidorum Denariorum & XII. Canonum singulis Annis de Curiis & Domibus sitis in dicta Villa Sande, Præposito & Conventui Ecclesiæ Omnium Sanctorum Præmonstratensis Ordinis Argentinensis Diœcesis pro XXVI. Marcis puri & Legalis Argenti, quorum Bonorum possessionem ipsis Præposito & Conventui tradidi & assignavi tenenda in perpetuum ab iisdem, quorum etiam Bonorum prætium videlicet dictas XXVI. Marcas Litteris præsentibus ab ipsis me confiteor recepisse; de parte verò Bonorum antedictorum Præpositus & Conventus sæpedicti solvent annuatim pro Censu IV. Solidos Argentinensis Monetæ Priorissæ & Dominabus de Sancta Agnete extra Muros Argentinenses: ne autem inter me & meos Successores ex una parte, & Præpositum & Conventum prænominatos ex altera aliquid possit impofterum super venditione dictorum Bonorum quæstio vel ambiguitas aut discordia suboriri præsentem paginam Sigillis Reverendi in Christo Patris ac Domini mei H. Argentinensis Episcopi & Civitatis in Offinburch communitam in Testimonium & Evidentiam præmissorum duxi conferenda. An. 1254.

Actum Anno Domini MCCLIV. XIII. Kal. Julii.

VIII.

Donatio Utæ Nobilis Matronæ.

NOs UTA Relicta Nobilis Viri Domini GOTFRIDI Comitis de CALWE piæ Recordationis, Omnibus præsentis paginæ Inspectoribus, vel tenorem ejusdem Auditoribus, volumus esse notum, quod Nos DEI & Omnium Sanctorum intuitu, & pro Remedio Nostræ & dicti Mariti nostri Animarum, Proprietatem Bonorum sitorum in villa & Banno Walthorf, quam Burkardus Conversus Ecclesiæ Omnium-Sanctorum à Nobis & Marito nostro in Feodo tenebat, quamdiu fuit in Sæculo, Ecclesiæ Omnium-Sanctorum prædictæ dedimus & damus, contulimus & conferimus in perpetuum tenenda & possidenda ab eodem liberè, pacificè & quietè, & sine qualibet Exactione Angariis & Collecta atque Servitiis, nolentes, quod aliquis Heredum vel Successorum nostrorum, quicquam Juris deinceps sibi vendicet in Bonis eisdem, & in Testimonium & Evidentiam atque probationem præmissorum, præsentes Litteras conscribi fecimus. An. 1262.

Datum Anno Domini MCCLXII. in Octava Beati Martini.

IX.

Salguntæ Viduæ & Filii sui Donatio quorundam Bonorum.

NOverint Universi tam præsentes quàm Posteri hujus Litteræ Inspectores, quod Ego SALGUNT Relicta quondam CUNRADI dicti Magi, Civis Argentinensis, & PEREGRINUS, Scolaris Filius meus, Bona nostra, Agros scilicet viniferos in Banno Berchem, duos Agros *in dem Vorsti*, qui vulgò dicuntur *die Brattin Rebin*, unum Agrum in Rollimatin, dimidium Agrum in Rutineich, Agrum unum in Banno Eichohi juxta vineas Monachorum de Altorf sitos, & Redditus XIV. Sextariorum Siliginis An. 1270.

ginis annuatim in villa Gireshein, Fratribus & Monaſterio Omnium-Sanctorum Ord. Præmonſtratenſis, purè & ſimpliciter propter DEUM conferimus & donamus in Remedium Animarum noſtrarum, Donatione facta inter vivos purè & ſimpliciter & irrevocabiliter, & in totum omne Jus & Dominium, quod in eisdem Bonis habuimus & habere debuimus, in prædictos Fratres & Monaſterium abſolutè & liberè transferendo; in cujus rei Teſtimonium Sigillum Curiæ Argentinenſis, noſtris precibus præſenti Scedulæ eſt appenſum.

Nos BILLUNGUS Judex Curiæ Argentinenſis præmiſſam Donationem coram nobis eſſe factam publicè proteſtamur Sigillum Curiæ Argentinenſis in Teſtimonium appendentes.

Actum & datum Anno Domini MCCLXX. VI. Idus Auguſti.

X.

Traditio annui Cenſus VIII. Solidorum facta de Conſenſu Ottonis Comitis de Eberſtein.

An. 1272. NOtum ſit Univerſis tam præſentibus quam Poſteris hujus Paginæ Inſpectoribus, quod Nos CUNRADUS, MEINLOCHUS, ETHICO, & OTTO Fratres de TETELINGEN voluntate libera offerimus & damus purè & ſimpliciter propter DEUM & Remedium Animarum felicis Memoriæ E. Patris noſtri H. Matris noſtræ & B. Fratris noſtri, Fratribus Eccleſiæ Omnium-Sanctorum Præmonſtratenſis Ordinis, Argentinenſis Diœceſis in veram & perpetuam Poſſeſſionem, Redditus annuatim octo Solidorum Argentinenſis Monetæ Uſualis de Prædio noſtro in Kartung, quod à Venerabili Domino noſtro Ottone Illuſtri Comite de Eberſtein, Jure Feodi poſſidemus, & prædictos hos octo Solidos ſtatuimus & promittimus in Feſto Beati Martini ſingulis annis, prædictis Patribus & Eccleſiæ perſolvendos.

Nos verò Otto Comes de Eberſtein Petitioni ſupradictorum Fratrum Conradi, Meinlochi, Ethiconis & Ottonis annuentes præfatam Donationem ſecundum formam præſcriptam fieri concedimus, Ratam & Firmam habentes per omnia & noſtra Auctoritate pleniùs confirmamus, & ut Robur obtineat ſempiternum, præſentem Paginam noſtri Sigilli . . . .

Datum in Novo Caſtro Eberſtein Anno Domini MCCLXXII. in Octava Purificationis.

XI.

Concordia inita inter Henricum Comitem de Furſtemberg & Præpoſitum ac Conventum Omnium-Sanctorum ſuper Curia in Nuspach.

An. 1275. IN Nomine Domini, Amen. Orta diſſenſionis Materia inter Virum Nobilem, Dominum HEINRICUM Comitem de VURSTENBERC ex una, & Præpoſitum ac Conventum Monaſterii Omnium-Sanctorum Ordinis Præmonſtratenſis ex parte altera, ſuper Curia inferiori in Nuspach, & Jure Patronatus Eccleſiæ, dictæ Villæ & omnibus poſſeſſionibus & Juribus ac attinentiis translatis in præfatum Monaſterium occaſione venditionis eidem Monaſterio factæ pro certa ſumma Argenti, à Felicis Memoriæ quondam Matre ipſius Comitis tunc in minoribus annis conſtituti, tandemque diſſenſione hujusmodi, mediantibus Viris Venerabilibus Domino Walthero Nobili de Clingin, Magiſtro Engilberto & Heinrico Milite de Oſtarch, Arbitris ad hoc ab ipſis Partibus communiter deputatis, amicabiliter ſopitâ; Nos Heinricus Comes de Vurſtenberc antedictus Curiam prænotatam cum Jure Patronatus ſpectante in eandem & omnibus Juribus ac attinentiis ſupradictis emimus & comparavimus à Monaſterio antedicto pro CXX. Marcis Argenti puri & Legalis Ponderis, confitentes Nobis in aliis Bonis omnibus & Juribus, quæ idem Monaſterium poſſidet in præſenti, vel poſſedit

usque

usque in hodiernum diem competere nihil Juris, & Renuntiamus Bonis & Juribus hujusmodi & actioni seu Juri, quæ vel quod nobis pro eisdem posset competere & in ipsis; & specialiter Renuntiamus omni Juri competenti Nobis in Curia Superiori sita in dicta villa cum omnibus suis attinentiis, possessionibus, hominibus, Mortuariis, quæ *Vell* dicuntur communiter, & Juribus quibuscumque, secundum quod hæc in Privilegiis dicti Monasterii continentur, & quæ hactenus possederunt & quæ ab eis usque in hodiernum diem etiam possident, ita quod salvum sit dictis Præposito & Conventui Jus instituendi in Ecclesiis vel præsentandi Vicarios ad Ecclesias de Nuspach, de Nopinowe, de Obirkilche & in Capella de Schowenborch juxta consuetudinem antiquitus observatam, percipiendi quoque Decimas & Oblationes ibidem, quas ipsi ab antiquo percipere consueverunt, quæ omnia Bonæ Memoriæ Uta quondam Ducissa de Schowinburch dicto Monasterio contulit propter DEUM; Renuntiamus etiam possessionibus & Bonis, quæ dicuntur *Rebhoff* cum omnibus suis attinentiis specialiter Bonis, quæ dicuntur *in dem Lohi, an dem Hungirberge, an Volmarsberge* cum Silva pertinente ad Rupem, quæ dicitur *Swalwnstein*, & Bonis quæ dicuntur *Vogelsanck* & omni questioni quam possemus habere contra dictos Præpositum & Conventum super pratis per quæ ad ipsorum Molendinum aqua decurrit, & super Rebus aliis quibuscumque; promittentes Fide præstita Corporali, quod eosdem Præpositum & Conventum nequaquam de cætero molestabimus quoquo modo in Judicio vel extrà occasione Bonorum quorumcumque, quæ iidem possident & jam tenent, vel alia quacumque de causa, sed cum eis pacem perpetuam servabimus, nec per Famulos nostros apud Vurstenberc, vel alios quoscumque Nobis attinentes permittemus, nec procurabimus dictis Præposito & Conventui vel alicui ipsorum injuriam aliquam vel molestiam irrogari. Insuper concedimus & donamus dictis Præposito & Conventui in Remedium Animarum nostrarum & simpliciter propter DEUM, ut liceat eis recipere & tenere de nostra Licentia & permissione seu donatione præsenti, Terras & Possessiones quascumque quæ ipsis à Vasallis vel aliis nostris Hominibus Feoda tenentibus à nobis, vel alias nobis attinentibus, liberè conferuntur, vel quæ jam eis sunt vendita vel donata, in cujus rei Testimonium præsentes Litteras Præposito & Conventui prædicti Monasterii, Venerabilis Domini nostri DEI Gratia Argentinensis Episcopi, & Nostri, Godefridi Fratris nostri, Liberorum Cunradi quondam Fratris nostri Comitis de Friburch videlicet Eginonis & Heinrici, quorum nomine & nostro prædictam Curiam comparavimus in modum superius expressum, Sigillorum munimine tradimus roboratas.

Nos Gotefridus antedictus, Canonicus Ecclesiæ Constantiensis, Egino & Heinricus Comites de Friburch confitemur & publicè protestamur emptionem supradictæ Curiæ in modum præhabitum factam per Patruum nostrum H. Comitem de Vurstenberc suo & nostro Nomine, consensu & voluntate nostra unanimiter accedente, ipsamque per omnia gratam & ratam tenentes cum omnibus conditionibus præscriptis, promittimus pro nobis & omnibus Heredibus nostris nos inviolabiliter servaturos appendentes Sigilla nostra præsentibus in Testimonium præmissorum.

Nos Præpositus & Conventus Monasterii omnium-Sanctorum supradicti profitemur præsentibus & publicè protestamur, prædictam venditionem Nos fecisse propter utilitatem nostri Monasterii, accedente eidem Venditioni consensu Reverendorum Patrum Abbatis Salinæ-Vallis & Præpositi Hospitalis in Haginowe, quibus Reverendus Pater Abbas Monasterii Præmonstratensis vices suas commiserat in hac parte, & in Testimonium præmissorum Sigilla nostra & dictorum Patrum & Arbitrorum subscriptorum præsentibus sunt appensa.

Nos Cunradus DEI Gratia Episcopus Argentinensis in signum consensus nostri, Abbas Salinæ-Vallis & Præpositus Hospitalis in Haginowe, Nosque Arbitri præmemorati Waltherus de Clingin, Magister Engilbrechtus & Henricus de Ostarch, Sigilla nostra ad petitionem prædictarum partium duximus appendenda.

Actum & datum Anno Domini MCCLXXV. in Octava Apostolorum Philippi & Jacobi.

XII.

Venditio certi cujusdam Redditus, facta in favorem Cœnobii Omnium-Sanctorum.

An. 1275. EGo HEINRICUS Miles de WILRE & ERKENBOLDUS Filius meus dictus MULNER vendidimus & confitemur præſentibus, nos vendidiſſe Redditus ſingulis annis perſolvendos XII. Libras Ceræ, XXX. pullos, & II. uncias denariorum Argentinenſium uſualis Monetæ ab officio Sculteti in Korc, quicumque nunc eodem officio fungitur vel in poſterum fungetur, quibus Redditibus Nos hactenùs fuimus infeodati ab Illuſtri Domino noſtro H. Comite de Furſtenberc ac ipſius Cohæredibus Egenone & Henrico Comitibus de Friburc, nec non Liberis ipſorum, Monaſterio Omnium Sanctorum Ordinis Præmonſtratenſis, pro IX. Libris Denariorum Argentinenſium bona voluntate & conſenſu ac manibus prædictorum Dominorum noſtrorum reſignantes dictum Feodum Domino Alberto Militi de Schophen nomine antedictorum Comitum noſtrorum Dominorum, & Renuntiantes Juri, quod in ipſo ampliùs nobis competiit & competere videbatur ſub hac Forma, ut Venerabilis Dominus Hermannus præfati Monaſterii Præpoſitus & Conventus Nobis H. & E. præſcriptos Redditus, ſi neceſſitas ipſos usque ad Nativitatis B. Virginis ventura Anno futuro, ad hoc compulerit, revendant ſicut vendere voluerint alieno, in hujus venditionis Teſtimonium & confirmationem præſentes Litteras ſcribi procuravimus, Sigilla videlicet mei H. Militis de Wilre & Alberti Militis de Schophen præſentibus appendentes. Ego Erkenboldus Mulner contentus ſum Sigillo Patris mei, & confiteor me in dictam Venditionem conſenſiſſe.

Datum & actum in craſtino Bartholomæi Apoſtoli Anno Domini MCCLXXV.

XIII.

Cunradi Donatio facta de Conſenſu unanimi Conjugis ſuæ & Liberorum.

An. 1276. NOverint Univerſi præſentium Inſpectores quod CONRADUS dictus RIBISIN, RILINDIS Uxor ſua Legitima de GREGINHEIM, Cunradus, Waltherus, Joannes, Agnes, & Catharina Liberi eorundem, X. Quartalium Redditus Siliginis de Bonis ſuis & ipſa Bona in Bannis Villarum de Greginheim & Rorahi ſita, communi conſenſu, Præpoſito & Conventui Monaſterii Omnium Sanctorum & ipſi Monaſterio propter DEUM & in Remedium Animarum ſuarum purè & ſimpliciter contulerunt & tradiderunt perpetuo proprietatis titulo poſſidenda.

Actum Anno Domini MCCLXXVI. Feria IV. proxima poſt Feſtum B. Thomæ Apoſtoli.

XIV.

Traditio Alberti Archi-Presbiteri.

An. 1276. NOtum ſit Univerſis tam præſentibus quàm futuris præſentem Cartam Inſpecturis, quod Ego ALBERTUS de Stahovin Archi-Presbiter & Perpetuus Vicarius ibidem pro Remedio Animæ meæ VI. Quartalia tritici annuatim in Villa Stalhovin, quæ ab Alberto dicto Meſur, Jutta uxore ejusdem, & Cunrado Filio ſuo de Stalhovin emi pro VI. marcis argenti pleno Jure proprietatis, quæ nunc poſſideo pacificè & quietè, Religioſis Viris Præpoſito & Conventui Monaſterii omnium Sanctorum offero, dono & trado, ita ut ſingulis annis in die Anniverſario obitus mei duo Quartalia Tritici pro Servitio Menſæ in Conventu Fratribus miniſtrentur.

Actum Anno MCCLXXVI. VIII. Id. Maii.

XV. *Cun-*

XV.

Cunradi & Adelheidis Conjugum Donatio.

CUNRADUS de Wirſinck, & ADILHEIDIS Uxor ejus Legitima de Ebirswilr, purè & ſimpliciter propter DEUM in Animarum ſuarum Remedium contulerunt, tradiderunt & donaverunt Curiam eorum, Agros & Cenſus infra ſpecificatos, ſitos in Banno Villæ Ebirswilr, de quibus Bonis cedunt annuatim Domino de Windegge duo Solidi & duo Capones & Domino de Widirgrin duo Solidi & duo Capones nomine Cenſus Præpoſito & Conventui Monaſterii Omnium-Sanctorum Argentinenſis Diœceſis tenendos, utendos & poſſidendos; Specificatio autem Bonorum donatorum hæc eſt videlicet Curia dicta Selershof cum attinentiis. An. 1280.

Datum Anno Domini MCCLXXX. Feria VI. ante aſcenſionem Domini.

XVI.

Martini IV. Pont. Max. Confirmatio Donationis Villæ Tauf brunnen.

MARTINUS Epiſcopus Servus Servorum DEI Dilectis Filiis Præpoſito & Conventui Monaſterii Omnium-Sanctorum Salutem & Apoſtolicam Benedictionem. Cùm à Nobis petitur, quod juſtum eſt & honeſtum, tam Vigor æquitatis quam Ordo exigit Rationis, ut id per ſollicitudinem Officii noſtri ad debitum perducatur effectum; ſanè petitio veſtra Nobis exhibita continebat quod quondam WOLFRAMMUS dictus Advocatus de Altenſtaig Miles Conſtantienſis Diœceſis cupiens Terrena in Cœleſtia & tranſitoria in Æterna, felici Commercio commutare Villam Tautbrunnen vulgariter nominatam, ejusdem Diœceſis, tunc ad ipſum ſpectantem cum omnibus Juribus & pertinentiis ſuis vobis pia & provida Liberalitate donavit; Nos itaque Veſtris Supplicationibus inclinati, quod ſuper hoc piè & providè factum eſt, ratum & gratum habentes, id Auctoritate Apoſtolica confirmamus, & præſentis Scripti Patrocinio communimus. An. 1283.

Datum apud Urbem Veterem pridie Non. Martii Pontif. Noſtri Anno tertio.

XVII.

Aliud ejusdem Pontificis Indultum in Favorem Monaſterii Omnium-Sanctorum.

MARTINUS Epiſcopus Servus Servorum DEI Dilectis Filiis Præpoſito & Conventui Monaſterii Omnium-Sanctorum in Nigra-Silva per Præpoſitum ſoliti gubernari, Præmonſtratenſis Ordinis, Salutem & Apoſtolicam Benedictionem; Devotionis veſtræ precibus inclinati Auctoritate vobis præſentium indulgemus, ut poſſeſſiones & alia Bona mobilia vel immobilia, quæ Perſonas Liberas Fratrum ad Monaſterium veſtrum, Mundi Vanitate Relicta, convolantium & Profeſſionem facientium in eodem, ſi manſiſſent in Seculo Ratione Succeſſionis vel quocumque alio juſto Titulo contigiſſent, & ipſi dare liberè aliis potuiſſent, Feodalibus tantùm exceptis, petere, recipere, ac detinere liberè valeatis ſine præjudicio Juris alieni. Nulli ergo omninò Hominum liceat hanc noſtræ Auctoritatis paginam infringere &c. An. 1284.

Datum apud Urbem Veterem V. Kal. April. Pontificatus noſtri Anno IV.

XVIII.

Traditio Juttæ Viduæ.

An. 1283. JUTTA Relicta quondam H. dicti KIVIR & ALBERTUS Filius ejusdem pia affectione moti in Remedium Animæ suæ & Predecessorum suorum & purè propter DEUM dederunt & tradiderunt Monasterio Omnium-Sanctorum Præmonstratensis Ordinis Argentinensis Diœcesis, Bona sua prope Obirkilche sita, quæ iterum Præpositus & Conventus prædictæ Mulieri humiliter petenti locaverunt pro tempore vitæ suæ, pro annua petitione videlicet X. Quartalium Siliginis & duarum Librarum Denariorum Argentinensium.

Actum & datum Feria IV. post Valentini. Anno Domini MCCLXXXIII.

XIX.

Henrici Præpositi Honaugiensis Donatio.

An. 1284. COram Nobis Judice Curiæ Argentinensis constitutus in forma Juris Dominus HEINRICUS Præpositus Ecclesiæ Honaugiensis, Argentinensis Diœcesis donavit & legavit causa mortis Religiosis Viris Præposito & Conventui Monasterii Omnium Sanctorum, Curiam ejus cum Universis Attinentiis suis sitam in Villa Ebirswiller dictam *der Witerinnehof*, item Curiam sitam in villa Zusenhoven cum suis Attinentiis quibuscumque dictam *der Widergrinshof*, nec non Pratum unum situm in Banno Villæ Willestetin juxta Andream dictum Wirich Civem Argentinensem, & generaliter omnes Agros, Curias, Census & Prata ac possessiones universas, quas habet in Villis & Bannis de Ebirswilr, Zuzenhoven, & Willestetin, prædictis, volens ut si præsens Ordinatio non valeat, ut donatio causa mortis vel Legatum valeat saltem Jure Codicillorum, vel quocumque modo ultima sua voluntas constare poterit & valere; ita quod ipso mortuo suum Anniversarium ac sui Patris & Matris Anniversarium peragant in Vigiliis & Missa pro Defunctis, & quolibet dierum Anniversariorum suorum prædictorum, prætium IV. Quartalium Siliginis imposterum, Refectorio in pane bono, vino, & piscibus amministretur, in cujus Donationis aut Legati Testimonium, Sigillum Curiæ Argentinensis prædictæ una cum Sigillo Præpositi præfati est appensum.

Datum Anno Domini MCCLXXXIV. Feria V. post diem Palmarum.

XX.

Ebirhardi & Ottonis de Eberstein Donatio.

NOtum sit omnibus tam præsentibus quàm futuris, quod Nobiles Viri EBERHARDUS & OTTO de Eberstein Prædium in Lenginburch cum omni Jure suo quod B. Miles de Windegge Jure Feodali ab ipsis possederat, Cœnobio quod dicitur Omnium-Sanctorum in Nigra Silva, pro Remedio Animarum suarum liberè contulerunt.

XXI.

Eginonis Comitis de Urach Donatio.

NOtum sit Omnibus præsentem Paginam Inspecturis, quod Comes EGINO Junior de Urach & Dominus de Friburg, Prædium quod hæreditario Jure Domina GUTA de Reinchem in Algiswilre possederat, pro Remedio Animæ suæ Cœnobio, quod dicitur Omnium-Sanctorum in Nigra Silva, perpetua Pace possidendum liberè contulit: prætereà apud Obirkilche Prata & Agros & Silvas & alia quæcumque, quæ

quæ Heinricus Miles vocabulo Rigaldei à memorato Comite Jure Feodali possederat, supradicto Cœnobio sub Testimonio Virorum ipsorum apud Haginowe contulerat, Domini Rudolphi de Vesinberch, H. de Tiersperch. . . . .

XXII.

Conradi & Adelheidis Conjugum Donatio.

CONRADUS dictus HECTER Laicus & quondam ADELHAIDIS Uxor ejus de Rotenburch Constantiensis Diœcesis Curtem in Bittechingen ejusdem Diœcesis ad ipsos communiter pertinentem cum omnibus Juribus & pertinentiis suis Cœnobio, quod dicitur Omnium-Sanctorum, pia & provida Liberalitate donaverunt . . . .

XII.

RUDERA ABBATIARUM ALBÆ-DOMINORUM ET ALBÆ-DOMINARUM.

In Monasterio Albæ - Dominorum.

SEPULCHRUM

Domini BERTHOLDI Comitis de Eberstain & Dominæ UTÆ Uxoris ejus Fundatorum hujus Monasterii.

Anno Domini MCCXLV. Obiit Dominus Beatæ Memoriæ CUNRADUS de Eberstain Spirensis Episcopus VI. Kal. Julii.

Anno Domini MCCLXXIX. Obiit Dominus OTTO Senior, Illustris Comes de Eberstein, qui multa Bona huic fecit Monasterio.

Anno Domini MCCCCXXXI. Obiit Generosus Comes WILHELMUS de Eberstain in prima Vigilia Andreæ

Qui jacet Armatus, ut cernis hic Tumulatus
Ipse Comes Genitus, VUILHELMUS eratque vocatus
APRI de PETRA, quem tolle DEUS super Æthra
Ut sibi Sede Data vivat sine fine Beata.

Anno Domini MCCCCLVI. IV. Nonas Novembris obiit Domina AGNES Comitissa de Eberstain Uxor Domini FRIDERICI Comitis de Helfenstain.

Anno Domini MCCCCXIX. X. Kal. Januarii obiit Generosa Domina MARIA Comitissa . . . . nata Comitissa de EBER . . . . . Uxor Domini HENRICI . . . . . .

Anno Domini MCCCCIII. die Ciriaci Martiris obiit Venerabilis Dominus MARQUARDUS Abbas.

Anno Domini MCCCCLIX. XVIII. Kal. Decembris obiit Venerabilis in Christo Pater & Dominus HEINRICUS de Magstat. XI. Abbas hujus Loci.

Anno Domini MCCCCLXVI. ipso die Epiphanie obiit Dominus JOANNES DERDINGEN. XII. Abbas hujus Loci, cujus Anima Requiescat in Pace Amen.

Anno Domini MCCCCLXXVIII. XI. Kal. Junii obiit Venerabilis in Christo Pater & Dominus JOANNES. XIV. Abbas hujus Loci.

Anno Domini MCCCCLXXXV. IV. Kal. Augusti obiit Venerabilis in Christo Pater Dominus NICOLAUS WAGENLAITER de Oberczrode XV. Abbas hujus Loci.

Anno Domini MDV. Kal. IX. Septembris obiit Venerabilis Pater & Dominus BARTHOLOMEUS XVI. Abbas hujus Loci, cujus Anima Requiescat in Pace.

Anno Domini MDXXXV. die secunda Mensis Marcii obiit Reverendus in Christo Pater & Dominus MARCUS de Gerspach, XVII. Abbas in Alba-Dominorum, cujus Anima Requiescat in Pace.

Anno Domini MDXLVI. die prima Mensis Septembris obiit Frater LUCAS GOTZ de Mersietten prope Minsingen, Abbas in Alba XVIII. cujus Anima Requiescat in Pace Amen.

Sepulchrum Baronis de GREZINGEN Magni Benefactoris, cujus Anima Requiescat in Sancta Pace.

Anno Domini MCCCCXXXI. III. Non. Maii obiit Illustris Princeps BERNHARDUS MARCHIO de Baden.

Sepulchrum EBERHARDI Militis de Smalstein & KUNEGUNDIS Uxoris ejus. Requiescant in Pace.

Anno Domini MCCCXXIII. in die Beati Augustini obiit JOANNES Miles de Smalstein.

Anno Domini MCCCXC. obiit ELISABETHA de Lamersheim in Vigilia Matris Beatæ Virginis.

Anno

Anno Domini MCCCXCVII. Malachiæ Epiſcopi obiit Domina Hedwigis de Her . . . . . Relicta Richelmi de Mercklingen Armigeri.

Anno Domini MCCCLXXXXVIII. Kal. Januarii obiit Adelheidis de Flehingen Soror Domini Marquardi Abbatis, Benefactrix hujus Monaſterii. Requieſcat in Pace. Miſerere mei DEUS ſecundùm magnam M . . . .

Anno Domini MCCCXXV. Idus Februarii obiit Joannes Hermannus Beatæ Memoriæ Civis Spirenſis.

Anno Domini MCCCXCIV. Mauritii Abbatis obiit Joannes Cunzman de Ettlingen Advocatus Domini Bernardi Marchionis.

Anno Domini MCCCC . . . . . obiit Conradus dictus Sur de Giltlingen Miles Strenuus.

In Monaſterio Albæ-Dominarum.

Anno Domini MCCCCIV. in die Paulini Epiſcopi obiit Margarita Comitiſſa de Eberſtein Abbatiſſa. Requieſcat in Pace.

Anno Domini MCCCCXLIII. Margareta de Wingarten Abbatiſſa obiit . . . . . .

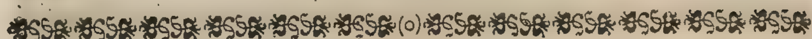
Anno Domini MDXXXV. XXVII. Septembris obiit Kunegun- Comitiſſa de Sonnenberg Uxor Willehelmi Comitis de Eberſtain.

Anno Domini MDXLVI . . . . obiit Barbara Comitiſſa de Thaun Oberſtain & Falkenſtein.

Anno Domini MDLVII. die IX. Auguſti obiit Anna Comitiſſa de Eberſtain.

Anno Domini MDLXV. XII. Auguſti obiit Anna Comitiſſa de Douliers Philippi Comitis de Eberſtein Uxor.

Anno Domini MDLXIX. IX. Aprilis obiit Bernhardus Comes de Eberſtain.

XIII.

ANONYMUS, DE ORIGINE ET ABBATIBUS COENOBII S. JOANNIS IN RHINGAVIA.

MOnasterium hoc quondam Ordinis Sancti Benedicti percelebre in Rhingavvia non longè à Vinicella, *Winckel*, in Monte vinifero, qui *Bischoffsberg* (a) antiquitùs dicebatur, situm; Præpositura olim fuit, à RUTHARDO (b) Moguntinensi Archi-Episcopo, in Divi Joannis Baptistæ ac Præcursoris Domini Honore circa Annum MXC. constructa (c) ac Abbati Monasterii S. Albani Martyris juxta Mogontiam subjecta. (d)

(a) Hoc Nomen etiam post fundatum inibi Cœnobium aliquamdiu retinuisse videtur: nam in Diplomate quodam Arnoldi Archi-Episcopi Moguntini datum Anno MCLIX. inter Testes recensetur *Abbas de Beschovesberc* alio non expresso Nomine.

(b) Obiit Anno MCX. die VI. Non. Mai. Sepultus ibidem, ut fertur; de quo fortè aliquando constabit certiùs.

(c) Erecta in Abbatiam Anno MCXXX. ut mox videbimus.

(b) Exstincto circa Annum MCCCCXIX. S. Albani Monasterio ac in Ecclesiam Collegiatam Converso, Libertate aliqua donata est, donec Anno MCCCCLII. Theodoricus Archi-Episcopus illam denuò subjectam voluit Abbati S. Jacobi Moguntiæ.

Ad hanc Richolphus Comes Rhingaviensis, ac Dancinodis vel Dancmodis seu etiam Clauckmodis Uxor, Ludovico Filio eorum consentiente, media & Reditus non paucos pro Animarum Remedio ac salute tradiderunt, Filius quoque ipsorum prænominatus Ludovicus, contemptis Rebus Sæculi propter Amorem Regni Cœlorum in eodem Loco Monachus factus est, & secundùm Regulam D. Patris Benedicti Religiosissimè vivens, usque ad vitæ terminum in Sancta illa Conversatione constanter perduravit.

In ejusdem etiam Monasterii Ambitu juxta Ecclesiam scilicet, præfatus Pontifex Ruthardus, Cœnobiolum pro Sanctimonialibus construxit, in quo Virgines Christo in Sancta Virginitate devotissimè servientes collocavit, quæ una cum Monachis sub ejusdem Præpositi Cura constitutæ semper inclusæ manebant, Mundum cum omnibus suis Pompis, Supernorum intuitu contemnentes; in hoc ipso Cœnobiolo prædicti Comes & Comitissa Rhingaviæ Richolphus & Danckmodis etiam Filiam suam Wertrudim DEO Omnipotenti in perpetuum servituram, cum Hæreditatis suæ parte obtulerunt.

Hanc verò Præposituram Adelbertus I. Ruthardi in Archi-Episcopatu Moguntino Successor Anno MCXXX. consensu & permissione Werneri Abbatis ac totius Conventus S. Albani Moguntinensis, ad quos de Jure pertinebat, in Abbatiam sublimavit, in eaque primum Abbatem Egilvardum (rectiùs Eigelvvardum) Monachum ipsi Cœnobio incorporatum ordinavit, ut patet ex Litteris desuper confectis, quarum tenor hic est.

„In Nomine Sanctæ & Individuæ Trinitatis. Ego ADELBERTUS DEI Gratia „Moguntinus Archi-Episcopus & Apostolicæ Sedis Legatus, Omnibus Christi Fide-„libus tam futuris quàm præsentibus Notum esse cupio, Dominum RUTHARDUM „Beatæ Memoriæ Antecessorem nostrum, Ecclesiæ S. Albani, Montem quendam „in Rhingavia, qui vocatur *Biscovesberc* potestativa manu tradidisse, ea videlicet „Ratione, ut Fidelium circumquaque positorum auxilio, Monasticæ ibidem Vitæ in-„stitueretur Religio; cumque ex parte Monasterium in eodem Loco constructum „fuisset & ad dedicandum Altare prædictus Antecessor noster vocatus fuisset, volens „Laboris eorum qui ad Locum eundem excolendum manum porrexerant, particeps „existere, circumpositi Nemoris aliquantam partem usque ad Alveum, qui dicitur „Hunenklingen & ita deorsum usque ad Locum, qui dicitur Kalenberg in Septen-„trionali Montis plaga & in aliis tribus Plagis usque ad Ruralia Loca, in Dotem su-„pra Sacras Reliquias delegavit; insuper & Censum dimidii Mansi in Winckela,

„qui

„qui ad Jus Episcopale pertinebat, addidit, quem eidem Monasterio Ruthardus „Filius Regesonis, & quidam Rabodo & Damburg ibidem Reclusi, pro Remedio „Animæ contulerunt: statutum est etiam à prædicto Archi-Episcopo, ut singulis „Annis à Mercatoribus tam Moguntinis quàm Provincialibus Nundinæ in Nativitate „S. Joannis Baptistæ ibi habeantur, omnemque Utilitatem, quæ Episcopo ibidem „provenire posset, Fratribus ejusdem Loci contradidit: prætereà Richolphus Co„mes in Rhingavia, & Uxor ejus Clancmodis, & Filius eorum Ludovicus com„muni consensu Bona inferiùs descripta S. Joanni, in cujus Honore Principale Al„tare supradicti Monasterii dedicatum est, solenniter & sine omni contradictione do„naverunt; videlicet Curtim, quæ è Regione Montis proxima adjacet cum appen„dente sibi Prædiolo Vineis scilicet atque Arboribus, Molendino, Vinario, Pratis & „Hortis; item Vineam unam juxta Winckelam, quæ vocatur Ezelonis, alteram in „Campo, tertiam juxta Curtim, quartam in Culersberc, quintam in ejusdem „Montis Latere Orientali, sextam ad Radicem Montis juxta Aquæductum, & arabi„lis Terræ Partes quatuor; obtulerunt etiam Filium suum & Filiam suam in eodem „Loco ad serviendum DEO & S. Joanni, quibus prædicta Bona Jure Hæreditario „provenissent, si in Sæculo remansissent; Nostris itaque Temporibus cum Fa„cultas ejusdem Ecclesiæ, Divina operante Clementia excresceret, & ipsa sibi suffi„ciens proprium Pastorem expeteret, visum est Nobis ut statum ipsius in melius ver„teremus, & de adipiscenda ei Libertate ageremus, adhibito igitur Nobiscum Hen„rico Majoris Ecclesiæ Præposito, & aliis quamplurimis Personis Religiosis & Sa„pientibus, Dominum Abbatem S. Albani adivimus, ejusque, & Fratrum suorum „omnium assensu & voluntate obtinuimus ut prænotata S. Joannis Ecclesia, à priori „subjectione libera, deinceps liberum de eligendo sibi Abbate arbitrium retineret, „libereque & canonicè Electum, Nobis vel Successoribus nostris Baculum de manu „Episcopi susceptutum & consecrandum præsentaret; hac ergo à prædicto Wern„hero Abbate & ejus Fratribus concessione impetrata, postquam de manu & pote„state eorum præmissam Ecclesiam, Abbatum, Archi-Diaconorum, & aliarum „Personarum nostrarum Consilio & Approbatione absolvimus quædam Bona in Lor„cha, prædictorum Fratrum usibus antea tributa, partem quoque Decimæ in Burn„heim, ab eisdem Fratribus jam multis annis possessam Abbati & Fratribus S. Albani „justa & legitima recompensatione absolutè & nullo contradicente donavimus: in„super Filiæ Richolphi Comitis juxta Monasterium S. Albani Reclusæ, de Culers„berc singulis annis vitæ suæ, Carratam Vini & Marcam Argenti donari, & post „ipsius obitum, idem Beneficium ad S. Joannis Ecclesiam referri statuimus: con„cessimus etiam ipsorum Fratrum Rogatu, ut quicunque Fidelium ibidem baptizari „aut sepeliri voluerint, omni contradictione Presbyteri sui Parrochiani cessante, Ba„ptismum & Sepulturam illic quietam inveniat: præterea Colonos prædictorum Fra„trum in eodem Monte sub eis commanentes, ea Libertate donavimus, ut supra Ju„stitiam, quam vel de Capitibus suis, vel de Prædiorum Episcopalium Redditibus „persolvere debent, nulli Officialium nostrorum respondere habeant, qui potiùs ab „omni exactione & pulsatione liberi, soli Abbati placidam & quietam Servitutem „exhibeant: item etiam à prædicto Loco omnes Advocatos exclusimus soliusque Ar„chi-Episcopi Patrocinio observato, Abbatem eidem Loco Dominum Eigelwar„dum solenniter consecratum, præfecimus, concedentes atque confirmantes, ut „quotiescunque ejusdem Fratribus Pater Monasterii ordinandus fuerit, is tantùm, „quem communi Consilio & Assensu, dictante Spiritu Sancto, unanimiter elegerint, „ab Archi-Episcopo investiatur: hujus autem Rei series ut stabilis & inconvulsa per„severet, Paginam hanc imaginis nostræ Impressione signavimus, si quis verò, quod „tam legitimè factum est, infringere conabitur, eum Anathematis Gladio donec „resipiscat, percutimus. Testes sunt Wernboldus Abbas S. Jacobi. Heinricus „Majoris Ecclesiæ Præpositus. Cuno Custos & Decanus, & alii quamplures.

„Acta sunt hæc Anno ab Incarnatione Domini MCXXX. Regnante Lothario „Romanorum Rege Gloriosissimo, Anno Regni sui IV.

Hæc de Abbatiæ hujus Fundatione. Cœnobiolum autem illud seu Reclusorium, quod ad Occidentem Ecclesiæ hujus Partem, pro Virginibus DEO Omnipotenti in Puritate Mentis & Corporis servituris, constructum fuerat, in quo & præfati Richolfi

Comitis Rhingavienſis Filia Wertrudis, ut ſupradictum eſt, cum aliis multis Virginibus ſub Obedientia Abbatis, qui iisdem de neceſſariis victu & amictu providebat, Recluſa fuerat; poſt annos plures propter Quietem tam earum, quàm ipſorum Fratrum, de Monte in Vallem vicinam translatum fuit, conſtructaque ibidem Eccleſia cum Manſionibus neceſſariis, eædem Virgines illuc transmigrarunt, qui Locus *Cluſa* eo quod Virgines in eodem recluderentur, usque in præſentem diem appellatum fuit, quæ tamen Virgines propter diſſolutam earum vitam, poſtmodùm excluſæ fuerunt, ipſumque Cœnobiolum Principali Monaſterio S. Joannis cum omnibus Redditibus & Proventibus Anno MCCCCLII. incorporatum ut infra dicetur.

Porrò quoniam hoc ipſum Monaſterium S. Joannis hiſce Temporibus noſtris, ab annis XV. ab Archi-Epiſcopo Moguntino occupatum, deſolatum penitus, ac Fratribus vacuum exſtet, illiusque Litteræ ac Privilegia, aliaque hujusmodi documenta in Archivo Principali reſerventur, Abbatum ejusdem Cathalogum certè habere non potui, quos tamen ex diverſis Litteris ac Monumentis Sepulchralibus collegi, eos hic apponere non intermiſi, adjunctis quibusdam ſub ſingulorum Regimine Geſtis.

SERIES ABBATUM.

Eigelwardus primus Abbas, ab Adalberto Archi-Epiſcopo Moguntino conſtitutus fuit, Anno Chriſti MCXXX. ut patet ex Litteris Fundationis Abbatiæ ſupra notatis.

Anshelmus citatur in Litteris Cœnobii Monialium S. Ruperti juxta Bingiam ſub Anno MCLVIII. in quibus Abbas nominatur.

Theodoricus citatur Teſtis in Litteris Cœnobii S. Ruperti ſub Anno MCCXX.

Embricho (e) vixit ſub Anno MCCXLI.

(e) Huic ipſiusque Succeſſoribus Sigifridus III. Archi-Epiſcopus Moguntinus uſum Mitræ conceſſit per Dipl. dat. Anno MCCXL. VI. Idus Aprilis.

Rupertus inter alios ab Anonymo prætermiſſus, hic reponendus eſt: is enim in Abbatem electus & confirmatus fuit circa Annum MCCCXIII. ut diſcimus ex ſequenti Charta authentica.

„Nos Petrus DEI Gratia Sanctæ Moguntinæ Sedis Archi-Epiſcopus, Sacri Imperii per Germaniam Archi-Cancellarius, & Nos Frater Siboldus Abbas eadem Gratia Monaſterii Sancti Albani prope Muros Moguntinos, Recognoſcimus & tenore præſentium publicè profitemur, quod Frater Rupertus Magiſter Hoſpitum in Monaſterio S. Albani prædicto, nuper Electus & confirmatus & benedictus cánonicè in Abbatem Monaſterii S. Joannis in Rhingavia, propter ſuæ circumſpectæ merita Probitatis, ex matura proviſione Noſtri & Fidelium aliorum ſtare & manere debet in Monaſterio & Officio Magiſtri Hoſpitum ſicut fuit hactenùs apud S. Albanum per Integrum anni circulum, à Feſto Aſſumptionis B. MARIÆ Virginis proximo computandum, nichil omninò medio Tempore de Rebus aut Bonis ejusdem Monaſterii S. Joannis prædicti, depreſſi magnis & variis debitorum Oneribus, conſumpturus aut alienaturus; ſed quando libet & poteſt, ſollicitè proviſurus de ipſis, ut eò citiùs & perfectiùs ejusdem Monaſterii debita perſolvantur. Datum Moguntiæ Anno Domini MCCCXIII. X. Kal. Julii.

Hermannus hic immediatè præceſſit Hilgerum in Abbatiali Dignitate, ut ex vetuſtioribus Litteris quibusdam conſtat; quo anno autem obierit non patet: ſepultum porrò fuiſſe ante Altare S. Crucis docuit ejusdem Sepulchri Inventio atque Inſpectio, quæ contigit Anno Domini MDXXII. in die Sancti Joannis ante Portam Latinam coram Domino Friderico de Rüdesheim Abbate, plurimisque aliis Fratribus de Conventu, ut in Manuſcripto quodam antiquo, à Fratre hujus Loci quondam relicto legi, in cujus Sepulchri apertione, in Sarcophago ſcilicet Lapideo inventum fuit Corpus Caſula Serica ornatum, ac calceis indutum, ſed absque capite, quoniam in pulverem planè fuerat redactum, Sigillum inſuper cum Signeto æreo, in quo Cygnus inſtar Aquilæ cernebatur cum hac inſcriptione *Hermannus Abbas Sancti Joannis Baptiſtæ Ringanus* in Lapide item parvo adjacente Cygnus quoque ſculptus exiſtebat: in Lapide autem Sarcophago ſuper impoſito, videbantur duo Baculi Paſtorales, & in medio Signum Crucis, nulla Inſcriptione ſuperaddita.

Hilgerus de Waltherdum immediatus Hermanni Succeſſor, ut Litteræ antiquæ docent, & quamvis Electionis ſeu Inſtitutionis ejus Tempus non pateat; eum tamen

tamen jam Anno Domini MCCCCIII. in Officio constitutum fuisse patenter invenitur. Iste Venerabilis Pater non inutilis Monasterio huic, inter alia sui Regiminis bene merita, Calicem quendam optimum, eundemque prætiosissimum (quo Summis in Festis ad Missam principaliter Abbas utebatur) itemque alium non spernendi pretii suis Insigniis insignitos Ecclesiæ donavit. Obiit Anno Christi MCCCCXVIII. tertio Nonas Decembris, Tumulatus in Loco ipso ubi nunc D. Catharinæ Virginis Altare existit, quamvis ejus Tumulus jam ante Aram SS. Petri & Pauli cernatur, sed amotio hæc accidit Anno MCCCCLVIII. sub Joanne de Itstein Abbate, quando illud Altare S. Catharinæ constructum est: ejus autem Tumuli Inscriptio est talis:

Anno Domini MCCCCXVIII. tertia Nonas Decembris obiit quondam Venerabilis in CHRISTO Pater & Dominus Hilgerus Waltherdum *Abbas Montis S. Joannis C. A. R. I. P.*

Helfricus de Cléen Nobilis Prosapiæ, hic Anno Domini MCCCCXXIV. præsedit Capitulo Provinciali, quod Herbipoli in Monasterio S. Stephani celebratum fuit Dominica Jubilate XIV. Maii, unà cum Baldewino Lunenburgensi, Theodorico Nordheimensi Appellone in Synsheim Abbatibus: de Morte ejus nihil compertum habeo. (f)

(f) Obiit Anno MCCCCXXVII. die XXVII. Maii. Eique successit in Abbatia non Emericus, ut videtur Anonymo, sed

Joannes à Waldeck ejusdem Cœnobii Conventualis, qui post tranquillam Administrationem obiit Anno MCCCCXXXIX.

Emericus Successor videtur Helfrici, obiit MCCCCXLIII. (g) cujus Epitaphium ante Aram S. Martini tale legitur:

Anno Domini MCCCCXLIII. VIII. Kal. Aprilis hanc Picturam fecit fieri Venerabilis Dominus Emmericus humilis Abbas hujus Monasterii cujus Anima post Obitum Regnet cum Christo.

(g) Fallitur iterum Anonymus, qui Inscriptionem hanc Epitaphium credidit: etenim Emericus ille, dictus *Nauta* de *Winckel*, electus & confirmatus Anno MCCCCXXXIX. XVI. Januarii, Abbatiæ Regimen postmodum abdicavit, ac Ulricum sibi Successorem dari passus est, quo aliquando absente, in causa urgenti, Procuratorem constituit, Anno MCCCCLVII. ut patet ex Litteris desuper confectis, quæ sic habent:

Emericus DEI Clementia Senior quondam Abbas, pro nunc ab Administratione relevatus, Venerabili Patre ac Domino Ulrico moderno Abbate absente; Joannes pro Tempore presidens & Locum tenens Prioris, Helfricus Cellerarius, Joannes de Homburg Custos, cœterique singillatim Fratres Conventuales Monasterii S. Joannis in Rhingawia Ord. S. Benedicti &c. propter Ingruentiam causarum & negotiorum Pericula &c. Hinc constat eum non obiisse Anno MCCCCXLIII. sed multò seriùs.

Udalricus interfuit Electioni Abbatis S. Jacobi Moguntinensis Eberhardi de Venlo Anno Christi MCCCCLVI. quo anno autem desierit ignoratur. Anno Domini MCCCCLII. Reformatum fuit hoc Monasterium Authoritate ac Cooperatione Reverendissimi atque Illustrissimi Principis D. Theodorici Pincernæ Domini in Erbach Archi-Episcopi Moguntini per Lubertum (h) Abbatem Montis S. Jacobi juxta Moguntiam, qui ibidem Eberhardum de Venlo in Priorem ordinavit, unde pia consideratione motus prælibatus Dominus Archi-Episcopus hoc ipsum Monasterium cum suis, Abbati Luberto subjecit: & quia hoc ipsum Monasterium annuis redditibus admodum tenue habebatur, idcirco Monasterium in Clusa huic Monasterio in pede Montis contiguum, de quo suprà dictum est, Monialibus dudum propter dissolutam ipsarum Vitam exclusis, Authoritate D. Nicolai de Cusa Presbyteri Cardinalis ad Vincula, Legati per Germaniam, & Rudolphi de Rudesheim Episcopi Vratislaviensis, cum omnibus suis redditibus, censibus ac proventibus universis incorporatum atque unitum fuit.

(h) Fuit is Lubertus Ruthard, qui eundem Eberhardum, quem Monachis S. Joannis Priorem constituerat, habuit postmodum in ipsa sua S. Jacobi Abbatia Successorem, omnium votis expetitum Anno MCCCCLVI. die VII. Id. Maii.

Joannes de Itzstein præfuit Anno MCCCCLXI. testantibus Litteris; hic Eberhardo de Venlo Abbate S. Jacobi Moguntiæ ad Regimen Monasterii Montis Monachorum prope Bambergam Anno MCCCCLXIII. (i) postulato atque assumpto, in ejusdem Locum in dicto S. Jacobi Monasterio postulatus fuit, ubi triennio præfuit. (k)

(i) Idib. Octobris.
(k) Præfuit Annis III. Mense I. diebus XVI.

Joannes Lauterbach. Joanne ad S. Jacobum Moguntiam translato eidem in Abbatia Anno MCCCCLXIII. successit: verum triennio post, Officio ac Dignitate resignata, suo Prædecessori iterum Locum dedit.

Joannes de Itzstein. Secundò post Resignationem Joannis, hic quoque suam Abbatiam S. Jacobi Moguntiæ resignans ad suam hanc priorem reversus est communi Fratrum voto ac consensu Anno Salutis MCCCCLXVI. (l) vixit adhuc MCCCLXVIII. qui annus Obitus ejus fuit. (m)

(l) Die IV. Decembr. (m) Dies verò XI. Septemb.

Conradus de Rotenberg ex S. Mathiæ Treviris & S. Martini Agrippinatum Urbe Colonia Monacho, hujus Loci Abbas constituitur Anno MCCCCLXVIII. Vir Moribus & Doctrina Insignis, ac sua ætate omni Literatura Nobilissimus, Philosophus, Orator ac Poëta celebris, nec non Theologus Summus, qui multa in Laudem B. MARIÆ Virginis conscripsit, item de Præparatione ante Missam & Cura Pastorali Commentarios edidit. Anno MCCCCLXIX. constitutus fuit ab Adolfo Moguntinæ Ecclesiæ Archi-Episcopo Commissarius Reformationis Monasterii Sponheimensis. Anno MCCCCLXXIV. interfuit Visitationi Monasterii Sancti Jacobi Moguntiæ, item Anno MCCCCLXXXV. Consecrationi Archi-Episcopi Moguntini Bertoldi Comitis de Henneberg adfuit: Obiit Anno MCCCCLXXXVI. in die Nativitatis Christi ante Aram D. Benedicti sepultus hac Tumuli Epigraphe:

Anno Domini MCCCCLXXXVI. in die Nativitatis CHRISTI obiit Venerabilis Pater & Dominus Conradus de Rotenbergk Abbas hujus Monasterii.

Hunc *Joannes Trithemius*, Virum valde Religiosum, Devotum & Eruditum, ac Regularis Observantiæ Amatorem præcipuum nominat, cui & Epitaphion scripsit, & juxta ejus Sepulchrum ad parietem fixit, quod tale est:

Siste parùm gressus, paulumque morare Viator
Conradi Rodeberg, hìc quia Busta vides;
Mons Sacer, hunc Rhenus celebris quem conspicit amnis,
Moribus, Ingenio, par cui nullus erat,
Hujus Cœnobii fuerat Clarissimus Abbas,
Virtutum Cultor, Religionis Amans,
Primus enim nostræ fecit Fundamina Vitæ,
Quæ Bursfeldensi Nomine clara viget.
Sobrius & castus, pius, Integer atque quietus,
Cui cibus & cultus parcus & asper erat;
Hic etiam magno CHRISTI Genitricis Amore
Captus erat, Laudes scripsit & ille suas.
Ipse pius, magno Fratrum Dilectus Amore,
Exstinctusque Die qua Sacra Virgo parit;
Ergo DEUM justa cuncti Ratione precamur,
Ut sibi sydereo det residere Polo.
Hoc Tibi pro Merito, posuit Trithemius Abbas,
Quem Tua de Sponheim, Vota tulere Patrem.

Ge-

GERARDUS de Motabaur Cellerarius Monasterii S. Jacobi Moguntiæ, Conrado in Abbatia successit Anno Christi MCCCCLXXXVII. Vir Bonus & Amator Observantiæ Regularis, qui in utroque statu bene gubernavit Monasterium Trithemio Teste, præfuit Annis VIII. Mensibus IX. mortuus Anno MCCCCXCVI. die verò mensis Augusti XXXI. ante Altare SS. Petri & Pauli sepultus, hac Tumuli Inscriptione:

Anno Domini MCCCCXCVI. *Die Mensis Augusti XXXI. Obiit Venerabilis Pater Dominus* GERHARDUS *de Montenbaur Abbas hujus Monasterii C. A. R. I. P.*

Sub hoc ipso Abbate Claruit *Petrus Sorbillo*, Frater hujus Monasterii germanicè *Schlorpff* dictus; Vir Doctus & Historicus peritissimus, qui Epistolam de Moguntinæ Civitatis initio scripsit, cui respondens Hermannus Piscator, de eodem Moguntinæ Urbis Principio bene longam Epistolam rescripsit, cujus initium est hoc: *Disertissimo ac multarum Historiarum peritissimo Petro Sorbillo, Monacho in Monte S. Joannis Baptistæ &c.*

JOANNES de Segen Gerardo in Abbatiali Dignitate Successor factus, Anno Christi MCCCCXCVI. Monachus hujus Cœnobii professus, Vir æque Pius & Religiosus, qui Ambitum Monasterii novum à Fundamentis pulchro Opere Lapideo construxit; cum Fenestris & Testudine, Eleemosinis & Subventione Fidelium & Amicorum adjutus, interfuit Capitulo annali Moguntiæ Anno MDVI. Item & Electioni Abbatis Novi Sponhemensis Nicolai Anno eodem V. Idus Decembris post Resignationem Joannis Trithemii. Obiit Anno MDXV. Die XVIII. Julii ante Aram Divi Benedicti Tumulatus, cum hac Inscriptione:

Anno Domini MDXV. Die verò Mensis Julii XVIII. Obiit Venerabilis Pater & Dominus JOANNES *de Segen Abbas hujus Monasterii.*

Ex M. S. hujus Monasterii. Anno Domini MDVII. quinta Feria ante Festum B. Georgii incepta est fossura Novi Fontis circa pistrinam nostram per Dominum Joannem de Segen Abbatem hujus Loci & Domicellum Joannem de Hostenstein & Filium ejus Philippum, qui suis expensis Fontem Aquæ vivæ, in Remedium Animarum suarum effodere concupiverunt: post annos autem VII. consummatus est hic Fons cum Domo, Rota, & Muro à fundo, & fuit summa Expensarum MD. florenorum.

FRIDERICUS de Rudesheim successit Joanni MDXV. Obiit Anno MDXXXVIII. X. Kalend. Septembris, ante Altare SS. Petri & Pauli Apostolorum sepultus cum hac Tumuli Inscriptione.

Anno Domini MDXXXVIII. decimo Kalend. Septembris obiit Venerabilis Pater Dominus FRIDERICUS *de Rudesheim Abbas hujus Monasterii C. A. R. I. P.*

HERMANNUS de Neus post Fridericum in Abbatem electus fuit Anno MDXXXVIII. præfuit adhuc Anno MDXLV. ut ex Litteris patet: de ejus morte nihil reperitur. (n)

(n) Obiit Anno MDLI.

VALENTINUS HORN de Rudesheim; ultimus hujus Loci Abbas vixit Anno MDLX. sub cujus Regimine (o) propter dissolutos fortassis Fratrum mores, & Æs alienum, quo Monasterium obstrictum fuerat; Reverendissimus D. Archi-Episcopus Moguntinus Daniel Monasterium occupavit, Fratribus hinc inde relegatis; Abbas verò Valentinus, ad antiquum suum S. Jacobi Moguntinense Monasterium, in quo quondam Prior exstiterat, secessit, in quo tandem Anno MDLXVII. die XXV. Julii Vitæ suæ Finem imposuit, in Ambitu Cœnobii sepultus.

(o) Infelix planè Regimen; sub cujus Initium Anno nimirùm MDLII. Monasterium exspoliatum, & flammis absumptum fuit ab Alberto Brandeburgico; quod ubi denuò resurgit, ruunt mores & Disciplina ac unà cum iis Valentinus Abbas, qui in Capitulo habito Moguntiæ Anno MDLX. à Patribus Ordinis frustra admonitus; tandem ex Decreto Werthinensis Capituli, Celebrati Anno MDLXIII. à Munere removetur, nec illi posthac datus est Successor.

XIV.
DOTATIONES CŒNOBII S. PETRI IN NIGRA SILVA.

I.
Bertholdi III. & Conradi Ducum Zaringæ Confirmatio sollemnis Fundati à Parentibus Cœnobii S. Petri.

An. 1112. IN CHRISTI Nomine Notum esse cupimus tam futuris quam præsentibus quod Dux III. BERTHOLDUS & Frater ejus Dominus CONRADUS, Filii Bonæ Memoriæ Bertholdi II. Ducis hujus Ecclesiæ Fundatoris Nigræ Silvæ, Loca vel Prædia seu possessiones hæreditario Jure ad se transmissas & his vocabulis determinatas videlicet, à Platano in Monte Randen & sic Jugum Montis, & per descensum dextræ partis montis ejusdem usque ad montem dictum Zewissperc ad terminum dictum Buggenhorn, de Buggenhorn ad terminum dictum Terrenbacherug, abinde Rivum dictum Usotta, & abinde ad terminum dictum *zum Burgstall*, quicquid ab ipso termino videlicet prædictæ Ripæ tendit extra dictum terminum Burgestal abinde erga Jugum ejusdem collis usque ad Montem Ettensperg ad terminum dictum Tiersol & descensum ejusdem termini usque in Bregenbach cum omnibus vallibus eundem Rivulum tangentibus ex parte dextra, abinde usque ad Paludem vulgariter appellatum Fornlach situm super Strich, abinde usque Wiltbesanck, abinde usque Luhinspach abinde usque in vallem Fortram, deinde per ascensum Montis, qui dicitur Henekperg ad Fontem Schonenburne, abinde Schoneggenbach inferius usque ad terminum dictum Wessenordera, abinde sursum per vallem usque ad terminum qui dicitur Churgevelle, abinde usque ad terminum, qui vocatur Bornhapton, abinde usque Ripam Uberspach, abinde usque ad medium Montis usque ad Castrum dictum Orsanegg, abinde usque ad Jugum Montis dicti Flausen, abinde per medium montis usque ad Tiliam sitam in monte dicto Uresperch, abinde per descensum montis ejusdem usque ad Ripam dictam Glater, abinde usque ad longum Lapidem situm in monte dicto Torli, abinde per descensum Montis usque ad Ripam quæ vocatur Schwartzenbrenbach, abinde per descensum ejusdem Rivuli usque ad Montem Channum, abinde usque ad terminum in principio nominatum *zum Buggenhorn* manu potestativa Beato Petro Apostolo Patrono nostro pro Redemptione Animarum suarum, nec non Parentum suorum hic sepultorum devoti tradiderunt.

Actum VI. Kal. Jun. id est in S. Joannis Evangelistæ Anno Dominicæ Incarnationis MCXII. Anno VI. HENRICI Regis hujus nominis Quinti. Ante Basilicam S. Petri Abbatis illic Sanctorum Relliquiis, hujus Loci Regimen tenente Venerabili Domino EPPONE Abbate, astantibus Venerabilibus Viris, quorum Nomina in rei gestæ Testimonium subscripta sunt. Cunone de Kunringen & Filio ejus Chunone. Waltero de Horwen. Ranzone de Stofflen. E. de Pestat. Lutelino & Adelberto de Uffhusen. Geroldo de Vittekofen, & de Domo Ducis, Cunone de Blanckenberg, Reinhardo de Weiler. Gerwordo de Verstatt, Henrico de Owen. Gisilwerdo de Weder, & aliis quam pluribus Fide dignis, circumstante quoque & hoc audiente, qui tali die ad Ecclesiam convenerat Cœtu copioso Plebis.

Verùm ne quis de hac Principum nostrorum solenni donatione & prædictorum Locorum vera positione scrupulosè moveatur, Memoriæ breviter est commendandum quod Comes Erlewinus de Namberg, & Arnoldus de Kentzvegen totam Portionem Ditionis, quam in ipsa Silva sive infra vel extra terminos prænotatos possederant, Ratione salubri, voto non dissimili S. Petro Apostolo Patrono nostro pro Redemptione Animarum suarum liberaliter tradiderunt.

II. *Re-*

II.

Renovatio cujusdam Privilegii facta Occasione Traditionis Rudingeri Militis.

IN Nomine Domini nostri JESU CHRISTI. Audite Karissimi, Membra CHRISTI & Matris Catholicæ Ecclesiæ Filii, auscultate Fideles tam futuri quam præsentes, qualiter præcelsæ Nobilitatis Vir BERHTOLDUS cum Uxore sua Felicis Memoriæ AGNETE, nec non suis Temporibus Dominus BERHTOLDUS, & Frater ejus Dominus CUONRADUS hujus Sobolis Geminus Partus, inter cœtera Pietatis Opera, huic Cœnobio ab Ædificationis primordio, hoc specialis Gratiæ Privilegium Jure hæreditario tradiderunt; quicumque de Clientibus suis vel Familia huic Ecclesiæ devotionis Gratia conferre vellent aliquas Facultates vel Patrimonia omnibus Liberam Potestatem Voti complendi permiserunt & firmaverunt, sicque factum est, ut revolutis annorum Curriculis quidam Miles ex Clientela ejusdem Ducis, Nomine RUDINGERUS insanabili dolore depressus, ac penitus desperatus volens in extremo articulo Saluti Animæ suæ consulere Divinæ Consolationis quærebat Auxilium, ad Monasterium nostrum, à suis est delatus & Domino EPPONI Reverendo Abbati Cœnobitarum S. Petri, corpore & Anima, affectiva donatione fideliter commendatus; hic flagrans Summum Bonum, pro CHRISTI Amore & Animæ suæ Redemptione tale Prædium quale sibi visum est in Vico qui Suandorff appellatur, partemque eorum, quæ in mobilibus possidebat, votiva oblatione donavit, ipse Monachus factus, post paucos dies naturæ cedens, in CHRISTO migravit; his ita peractis magna inter Duces orta est disceptatio, quidam ex illis sanioris partis laudabant & defendebant, quod peractum fuerat, quidam improbabant & ex toto refutabant, præterea Sæcularia Judicia objiciebant dicentes, quod præfatus Vir hujusmodi Traditionum in extremo vitæ suæ Tempore, sine Licentia Domini sui minimè facere deberet, nec Heredes sui Juris exhæredare posset: his taliter altercantibus honorabilis Dux Cunradus supra memoratus, Divino Spiramine inspiratus, volens nexibus Dilectionis determinare hujus altercationis dissidium se interposuit Judicem, ne Ecclesiæ S. Petri ex tali discordia imposterum aliquod dispendium accideret, audita Sententia diiudicatum quod Hæredes præfati Viri Jure propinquitatis deberent exequi hæreditatem sibi debitam, Heros majorem protendit auxiliatricem Gratiam, nam in ipsa hora Domino & Sancto Petro hujus Cenobii Patrono, potestativa manu tradidit sui Prædii duos mansos in Pago qui dicitur Sulza, ut præscriptum Allodium sine detrimento Ecclesiæ restitueret, & vincula Caritatis utriusque Partis in unum redintegraret & sanaret, omnemque suspicionem Controversiæ deinceps destrueret; in illa etiam die cunctis suæ Ditionis Ministris hanc donavit Libertatem, ut quicumque ex iis, sive sanus sive infirmus, vel etiam in Novissima hora constitutus aliquod Caritatis Beneficium multum seu modicum, nihil exceptum ad prædictam Ecclesiam sollenniter offerret, & prius omnia abdicaret, vel se ipsum Conversionis causa extraderet, durabile & immutabile permaneret. His verò ita compositis, quantum in ipso fuit, omnia Antecessorum suorum vota & instituta inconvulsa & intemerata authorizavit & renovata Traditione roboravit. An. 1123.

Actum VII. Kal. Januarii Luna XXVII. Anno Dominicæ Incarnationis MCXXIII. Gubernante Romanum Imperium Rege Heinrico hujus vocabuli Quinto. Indict. I. Feria II. in Castro quod vulgari Lingua Badin nuncupatur præsente cum reliquis suorum, Memorato Abbate. Interfuerunt hisce Traditionibus excepta magna numerositate Plebis aliqui Nobilium Virorum, quorum Nomina hic sunt signata in Rei gestæ Testimonium. Conradus de Nittensteine. Erckengerus de Steinstat. Heinricus de Hordegga. Heinricus de Wartha. Bertholdus & Cunradus de Bucheim. Egilolfus de Brandegga. Burchardus de Husen. Bertholdus Gundelvingen.

Aderant etiam ex Familia Ducis quam plures Senes & Juvenes Filii, quæ hæc viderunt & audierunt & devota mente unanimiter consensêre & laudavêre, quorum ex multis pauca hic exprimuntur vocabula. Bertholdus de Musinheim & duo Filii ejus Rodolphus & Berhtoldus, Egilolfus de Blanckenberg. Wernherus, & Frater ejus de Altinchoven. Hugo de Modelheim. Bivo de Heppehoven.

III.

Honori II. Pont. Max. Diploma, quo Prædecessoris sui Urbani II. Privilegia Cœnobio S. Petri concessa confirmat.

Circa An. 1126. HONORIUS Episcopus Servus Servorum DEI, Dilecto in CHRISTO Filio EPPONI Abbati Monasterii, quod in Nigra Silva in Loco qui Cella Sancti Petri dicitur situm est, ejusque Successoribus regulariter substituendis in perpetuum. Incomprehensibilis & ineffabilis Divina Miseratio Nos hac Providentiæ Ratione in Apostolicæ Sedis Administratione constituit, ut Paternam de omnibus Ecclesiis gerere sollicitudinem studeamus, siquidem hæc Romana Ecclesia, quæ à Domino sibi concessam omnium Ecclesiarum retinet Principatum, tanquam diligens Mater singulis debet Ecclesiis instanti Vigilantia providere, ad ipsam enim quasi ad Caput & Matrem ab omnibus concurrendum, ut ejus uberibus nutriantur & ab oppressionibus releventur; condecet ergo ut Ecclesias & alia Venerabilia Loca maximè, quæ ad speciale Jus & ad singularem Proprietatem Sanctæ Romanæ Ecclesiæ, cui Auctore Domino servimus, spectant, specialioris prærogativæ sortiantur Honorem, & Apostolicæ Auctoritatis communimine roborentur. Quia igitur Egregiæ Nobilitatis Vir BERCHTOLDUS Dux, in Comitatu Brisaquensi, in Constantiensi Episcopatu, in Silva quam dicunt Nigram, ad honorem Beati Petri Apostolorum Principis Monasterium ædificavit, ipsumque Allodium Romanæ Ecclesiæ Juri mancipavit, Nos ejus Devotionem Apostolica Auctoritate firmantes, & tuis Dilecte Fili Eppo Abbas, Postulationibus annuentes, ad Exemplar Domini Prædecessoris Nostri Felicis Memoriæ URBANI II. Papæ, ipsum Locum sub Apostolicæ Sedis Tutela specialiter fovendum suscipimus, & præsentis iterum Privilegii pagina, Apostolica Auctoritate statuimus, ut quæcumque Prædia sive Possessiones præfatus Dux Berchtoldus cum sua Uxore Agnete & Filiis tradiderit, & alii Viri ex suo Jure nostro Monasterio obtulerint, sive in futurum concessione Pontificum, Liberalitate Principum, seu Oblatione Fidelium justè & Canonicè poteritis adipisci, firma vobis & illibata permaneant: decernimus ergo, ut nulli Hominum liceat idem Monasterium temerè perturbare & ei subditas Possessiones auferre, minuere, aliquibus temerariis vexationibus fatigare, sed omnia integra conserventur, eorum pro quorum sustentatione & Gubernatione concessa sunt usibus omnimodis profutura, porro . . . . vestris sumptibus & Laboribus excoluntur vel nutriuntur, quietas & illibatas vobis manere censemus, nec vos super hoc aut ab Episcopo ejusdem Diœcesis aut ejus Ministris inquietari permittimus; sepulturam ipsius Cœnobii omnino liberam sancimus, ut eorum qui illic sepeliri deliberaverint, Devotioni & extremæ voluntati nisi fortè excommunicati sint, nullus obsistat; Ordinationes Monachorum, consecrationem Altarium sive Basilicarum ab Episcopo in cujus Diœcesi estis, accipiatis, si quidem Gratiam atque Communionem Sedis Apostolicæ habuerit ac sine pravitate postulata voluerit exhibere, alioquin liceat vobis Catholicum quem volueritis adire Antistitem, & ab eo Sacramenta suscipere, qui Apostolicæ Sedis Auctoritate fultus indulgeat obeunte Te, nunc ejus Loci Abbate, vel tuorum quolibet Successorum nullus ibi, qualibet Surreptionis Astutia seu violentia præponatur, nisi quem Fratres communi Consensu vel Fratrum pars Consilii sanioris, secundum DEI Timorem regulariter providerint eligendum. Advocatus quem vestris Juribus decreveritis nullam in Monasterio vestro aliquid disponendi habeat potestatem . . . .

IV.

Bertoldi IV. Zaringæ Ducis in Monasterium S. Petri constans Favor.

An. 1152. HUmani temporis quoniam labitur cursus, generationisque exordium nascitur alterius, nostro Tempore patrata litteris nostris transmisimus: audite itaque Catholicæ Matris Ecclesiæ Filii, sanguine Summi Patris Redempti Unigeniti Notum vobis

vobis facimus, qualiter Dux BERTHOLDUS hujus Nominis Quartus, Ducis CUNRADI Filius, in Festo Sanctorum Marcellini & Petri, ad hoc Monasterium à Parentibus suis in honore Beati Petri Apostoli Institutum, venit devotus, eique omne Jus quod à Progenitoribus suis possederat, in manum Domini GOTZMANNI hujus Loci Abbatis, dextera sua contulit & firmavit munificus: primum autem hujus Donationis fuit exordium, nunquam aliquem inter se huic Cellæ præponere Advocatum, illudque constituit deinceps manere inviolatum: addidit etiam idem Dux aliud Cœnobitis istius Monasterii munus; scilicet ut quicumque ex Clientibus suis, vel etiam Familia, sanus sive infirmus, nec non in novissima hora constitutus ad hoc Monasterium Conversionis gratia vellet venire, aut de Allodiis suis, sive aliis quibuscumque Rebus, CHRISTO inibi servientibus quicquam conferre, absque omni contradictione faceret, nec suam ulterius super hac re Licentiam quæreret. Hæc non solùm Pater ipsius & Patruus egerant, verùm etiam Avus ejus, cum Consilio & auxilio Fratris sui Domini GEBHARDI Constantiensis Episcopi devotissime fecerat: prætereà Domina CLEMENTIA Mater ejusdem Ducis primitùs, monitu Domini HERIMANNI prædictæ Constantiensis Ecclesiæ Præsulis in sepultura Mariti sui Ducis CUNRADI cum consensu Filiorum suorum videlicet RODOLFI, ADELBERTI, HUGONIS hæc eadem nobis concesserat atque in perpetuum illibata fore firmaverat.

Facta sunt autem hæc Tempore Domini Papæ EUGENII sub Rege FRIDERICO Anno ab Incarnat. Domini MCLII. IV. Non. Junii Indict. XV. in Choro S. Petri, cunctis ejusdem Loci Monachis astantibus, cum Aliis pluribus Liberis atque Nobilibus hominibus, quorum Nomina hic in Testimonium subjecimus. Cunradus de Lowenstein. Berchtoldus de Bergen. Diethelmus de Croja. Cunradus de Swarzinberc. Liutoldus de Tegernvelt. Egelolfus de Hasela. Vernherus de Ufhusin. Adalbero de Palma; hi verò de Clientibus supradicti Ducis adfuere, qui hæc audiverunt & viderunt Odalricus de Alcmar, Wernherus de Roggenbach, Wernherus de Reinvelden Dapifer & Frater ejus Gerhardus; Waltherus de Tachwangen, Cono de Blanckennegk cum aliis quamplurimis hoc videntibus & audientibus hæc eadem apud Uberlingen IV. Julii præfato Duce Berchtoldo una cum Matre sua præsente firmata sunt. Plurimis ipsius Clientibus astantibus & videntibus atque laudantibus. His gestis plures Personæ Nobilium adfuere quorum nomina hic scripta sunt in Testimonium, Herimannus Marchio. Alwicus Comes. Conradus Filius Advocati de Suarcinberc & Frater ejus Wernherus, Rodolfus de Windisloch, Walterus de Howe, Bertholdus de Steinegge, Heinricus de Tongin.

V.

Eberhardi de Betebur Donatio Prædii Villingen.

IN Nomine Domini Nostri JESU CHRISTI Salvatoris, DEI nostri Aure fideli percipite, & Corde perspicaci, menteque sagaci intelligite, auscultate omnes CHRISTI Fideles tam futuri quàm præsentes diffinitionis sententiam salubriter promulgatam, Cœnobitis Sancti Petri æternaliter profuturam. Quidam Presbiter per omnia laudabilis & devotus Nomine EBERHARDUS de Betebur, hoc est, ejusdem Filius ex cujus Beneficio & amminiculo possedimus tale Prædium quale visi sumus habere in villa quæ Villingen dicitur, in structura scilicet Ecclesiæ & in aliis ædificiis, cum omnibus suis pertinentiis; Presbiter verò memoratus Divino Instinctu admonitus, ardenti desiderio anhelabat Summum Bonum in Cœlestibus pro CHRISTI Amore & Animæ suæ Redemptione, comparavit suis sumptibus quoddam Allodium, hoc est III. Mansos sitos apud villam vulgari Lingua Ascheine nuncupatam, ipsum Allodium potestativa manu tradidit & donavit Domino & Sanctæ MARIÆ & Sancto Petro hujus Cœnobii speciali Patrono, quatenùs perpetuò cedat in usum Monachorum, hoc in Monasterio, Domino & Sancto Petro Famulantium; de hac Donatione fecit talem editionem, ut quicumque hujus Monasterii Camerarius exstiterit sub Cura & Providentia suæ Obedientiæ hujus Traditionis Allodium habere debebit, tali ratione & cautione, ut remota omni ambiguitate singulis Annis in Recordatione Fidelium Animarum, quæ in Sancta Ecclesia recolitur in proxima die omnium Sanctorum,

Fratribus in Loco commorantibus intus & foris Monachis & Barbatis devotè tribuat plenum & integrum ſervitium, ut ipſi Fratres per hoc conventi ſtudioſius impleant ipſius Memoriæ Officium. Secundum Pactum Privilegii, in ſequenti Clauſula nominatim & diſtinctè determinatur, quod in cibis & potibus unicuique offeratur; unusquisque Fratrum accipiat panem pulchrum & candidum, duasque poſitiones piſcium, unam Salſuginatam, alteram piperatam, ad tertiam verò poſitionem habere debebunt Placentas hoc eſt Fladones, qualiscumque occurrerit dies, ſi autem Feria VI. non fuerit inordinata cauſa impediminis (quia in ipſa die abſtinendum ab adipe) Artocreæ aut Fladones in uſus commedentium dentur honeſtè & abundanter & hæc pitantia ſingulis, in ſingulis Scutellis & ad Satietatem compoſitis; ad Prandium quoque ſinguli accipiant Scyphum Vinarium de bono vino plenum, ſerò autem & poſt Veſperas, quamvis minimè cœnetur ejusdem menſuræ pabulum inter duos partitum, iſta ratio quæ conſiſtit in prænotatis, diſtinguit de Fratribus Barbatis, Panis tribuatur Barbatis, ejusdem quantitatis & qualitatis ſicut Monachis, una poſitio piſcium, alteram de placentis, vaſcula eorum impleantur ad Summum, inter Refectionem Fratrum, XII. Pauperes collocentur in Loco opportuno, in honore XII. Apoſtolorum & tertius decimus in Perſona CHRISTI addatur, & Camerario unicuique . . . .

XV.

NECROLOGIUM ABBATIÆ LUCIDÆ-VALLIS.

JANUARIUS.

VIII.	Idus.	*Eliſabeth* de *Vrancken*, quæ legavit Conventui XII. Libras Hallenſium.
VI.	Idus.	Illuſtris Domina MARIA Marchioniſſa, Abbatiſſa hujus Loci Anno MDXIX. Tumulata ante Summum Altare.
V.	Idus.	*Albertus* Ruder, dictus *Widenbuſch*.
	Idus.	*Mechtildis* de *Lichtenberg*.
		RUDOLFUS Marchio de Baden. XXXX. Libras annuatim, ſepultus ante Altare S. Andreæ.
XVIII.	Kal. Febr.	Illuſtris Principeſſa MARGARETA, hujus Monaſterii Prædigna Mater & Abbatiſſa, Filia Caroli Marchionis Badenſis ex Catharina Archi-Duciſſa Auſtriæ. Obiit Anno MCCCCXCVI.
		Adelheidis Schottinne.
XVII.	Kal.	Illuſtris HERIMANNUS Marchio de Baden, Fundator.
		Hildegardis de *Beckingen*, quæ legavit annuatim Conventui X. Solidos.
XV.	Kal.	Illuſtris Dominus CHRISTOPHORUS GUSTAVUS Marchio Frater Domini Eduardi Fortunati Marchionis Badæ, Comitis Spanheimenſis.
XIII.	Kal.	*Eliſabetha Roderinne.*
X.	Kal.	Anno MCCCLXXXXV. *Joannes Pfrumbœm* Senior.
IX.	Kal.	Anno MCCCXLVI. Illuſtris *Conradus* de *Furſtemberg* Decanus Eccleſiæ Argentinenſis, qui legavit Conventui C. Libras Argentinenſis Monetæ.
VIII.	Kal.	Generoſa Domina ANNA de Merſperg hujus Loci Abbatiſſa Anno MDLI.
VII.	Kal.	*Joannes* Confeſſor.
		Adelheidis Schallerin.
VI.	Kal.	Illuſtriſſima Domina CECILIA Marchioniſſa, quondam Illuſtriſſimi Principis Chriſtophori Marchionis Badæ Conjux. Anno MDCXXVII.

V. Kal. *Bertha* de *Oze.*
IV. Kal. Illuſtris JOANNES CAROLUS Marchio, Frater Eduardi Fortunati Marchionis Badæ, Comitis Spanheimenſis.
Adelheidis de *Oze.*
II. Kal. *Eliſabeth* de *Boſſwilre.*

FEBRUARIUS.

IV. Nonas. Anno MCCCXXXI. Illuſtris Dominus RUDOLFUS Marchio de Baden, qui legavit Conventui C. Marcas.
Barbara Vublerin Abbatiſſa in VVunnenthal.
III. Non. *Joannes* Comes de *Aſterc.*
VII. Idus. *Henricus* dictus *Bube.*
VI. Idus. Illuſtris *Irmingardis* de *Wirtemberg.*
III. Idus. *Elgent* de *Butenken.*
Idus. *Margareta* de *Spira.*
Illuſtris RUDOLFUS Marchio de Baden dictus HESSE ſepultus ante Altare S. Catharinæ Anno MCCCXXXIII.
XVI. Kal. Mart. *Hildegardis* de *Vinſtingen* Senior Domina de Lichtemberg.
XV. Kal. *Cunradus* Miles dictus *Schöpfelin*, qui legavit L. Florenos pro Remedio Animæ ſuæ.
XIV. Kal. *Agnes* dicta *Buvinne* Senior, Piæ Memoriæ.
XIII. Kal. *Clara* Domina de *Eberſtein.*
XII. Kal. *Wernherus* dictus *Wizze*, ipſe dedit III. Libras in Anniverſario ejus.
IX. Kal. *Mezza* de *Oza.*
VIII. Kal. *Cunradus* dictus *Gepler* & *Mechtildis* Uxor ſua.
Eliſabeth de *Sunnezheim.*
VII. Kal. *Hermannus* dictus *Wiſſe* de Etteningen. Talentum in Refectorio ipſo die.
Agnes de *Eberſtein* apud Caſtrum, quæ legavit annuatim unum Quartale Siliginis.
Demudis de *Owingen.*
VI. Kal. Piæ Memoriæ IRMINGARDIS Marchioniſſa Venerabilis Fundatrix Devota Lucidæ-Vallis.
Anno MCCCCLXXV. Illuſtris Dominus CAROLUS Marchio Felicis Memoriæ, qui hoc Monaſterium in Reformatione ſtricta manu tenuit, & temporalia Subſidia piè miniſtravit.
III. Kal. Soror *Eliſabeth* de *Kintwilre* & *Hugo* Frater ejus.
II. Kal. *Ludovicus Röder* dictus *Widenboſch.*
Domina *Walpurgis* de *Lichtenberg.*
Clara de *Greberin* Sanctimonialis Anno MCCCXCVIII.

MARTIUS.

Nonas. Domina ELISABETH prima Abbatiſſa Lucidæ-Vallis.
VIII. Idus. *Burga* de *Stalhoven.*
Illuſtris Marchioniſſa Domina AGNES, Secunda Abbatiſſa in Lucida Valle.
VII. Idus. *Burtharius* de *Schowenburg.*
VI. Idus. *Clara* de *Blumenberg*, Roderine.
Conradus Glaz Armiger Anno MCCCCXIII.
V. Idus. *Rudolfus* Marchio de *Durmersheim* & Mater & Soror ejus *Irmengardis.*
IV. Idus. *Clara* de *Berſtein*, dabat Conventui I. Amam vini & II. Octalia Siliginis.
II. Idus. *Ezlke* de *Spira*, Monialis.
Idus. *Eliſabeth* Uxor Hugonis Militis de Kintwilre.

		Domina AGNES de Truhendingen, Uxor quondam Marchionis de Baden.
		Otto Comes de *Strasberg.*
XVI.	Kal. Apr.	Domina *Adelheidis* de *Helfenstein.*
XIV.	Kal. Apr.	Anno Domini MCCCXLVII. *Hartmannus* Armiger de *Boffwilre*, qui legavit nobis C. florenos.
XIII.	Kal.	ELISABETHA de Lichtenberg, Soror Domini Rudolfi Marchionis Badæ sepulta in Capella apud Altare S. Catharinæ.
		Adelheidis dicta *Simile.*
		Anno Domini MCCCLXXII. RUDOLFUS Marchio de Baden piæ Memoriæ, sepultus ante Altare S. Andreæ.
X.	Kal.	Domina GREDA Marchionissa de Baden, dicta de Liningen.
VIII.	Kal.	*Elisabeth* & *Henricus* de *Oberkirche.*
VII.	Kal.	*Agnes* dicta *Trigelin* de Ploeshem Monialis.
		Mechtildis de *Helfenberc.*
VI.	Kal.	Dominus *Joannes* de *Lichtenberg.*
		Guta Marchionissa.
		Adelheidis de *Remechin.*
		Domina METZA de Lichtenberg Abbatissa.
V.	Kal.	*Marquardus* de *Holzgeringen.*
III.	Kal.	*Wilhelmus* de *Eberstein.*
		Domicellus *Craffto* de *Kroffwilre.*
II.	Kal.	*Mengoldus* de *Eberstein*, dedit X. Solid. Hallensium de Prato Crum, in villa Oza.

APRILIS.

	Kalend.	KUNIGUNDIS Marchionissa.
III.	Non.	*Irmentrudis* de *Butincheim*, dabitur illa die cuilibet Dominæ dimidium Picarium Vini.
	Nonas.	*Conradus* de *Kintwilre.*
VIII.	Idus.	*Mechtildis* de *Ingenheim.*
		Domicella *Susa* de *Kroffwilre* Rœderin.
II.	Idus.	*Adelheidis* de *Berse. Heinricus* Pater ejus & *Hedewigis* Mater ejus dederunt IV. Talenta pro Anniversario suo.
	Idus.	*Fridericus Roder.*
		Anno Domini MCCCLIII. Dominus HERMANNUS Marchio de Baden, qui legavit Conventui DCC. Libras Hallenses, sepultus in Introitu Ecclesiæ.
XVII.	Kal. Maj.	Domina ADELHEIDIS de Lichtenberg Abbatissa in Claustro Lucidæ Vallis, obiit ipsa Die Palmarum Anno MCCCCXIII.
		Bertha de *Hesin*, quæ legavit VI. Quartalia Siliginis ad Mensam.
XVI.	Kal.	*Waltherus* de *Weringen* piæ Memoriæ, Sacerdos & Monachus Novi-Castri.
XV.	Kal.	*Lucardis* de *Meisheim.*
XIV.	Kal.	Anno Domini MDXXVII. XIX. Aprilis Illustris Princeps CHRISTOPHORUS Marchio de Baden, qui Principatum Badensem Maximè auxit.
XII.	Kal.	*Cunigundis* de *Lupfenstein.*
XI.	Kal.	Piæ Memoriæ *Conradus* Abbas Novi-Castri.
X.	Kal.	KUNIGUNDIS Marchionissa. RUDOLFUS Marchio.
IX.	Kal.	*Otto* de *Selbah* Miles.
		Joannes Bechel de *Malsch.* Umb das gemein Gebett für ein Todschlag.
VIII.	Kal.	*Joannes* de *Nidelingen*, qui dedit partem Decimæ suæ in Isingen, Monasterio nostro.
VII.	Kal.	Anno Domini MCCCCXXIX. *Anna* Comitissa de *Asberc.*
VI.	Kal.	*Kunegundis* de *Slegeldal*, X. Solidos in Refectorio.
IV.	Kal.	*Ruperti* Abbatis.

Hein-

		Heinricus de *Sunezheim*, qui legavit IV. Maldra Siliginis ad Refectorium.
II.	Kal.	*Demudis* de *Kintwilre* Monialis.
		Cunigundis Widembin Talentum Hall. in Refectorio.

MAJUS.

	Kalend.	*Berta* de *Windeke* & *Rempoldus*.
VI.	Nonas.	*Helka* de *VVolhusen*.
		Dominæ ANNETIS Marchionissæ de Winsberc, Uxor quondam Marchionis de Baden.
V.	Non.	*Conradus Bube*, ipse dedit III. Talenta.
IV.	Non.	*Henricus* de *Luterbah* Armiger, de quo habemus unum florenum. Obiit Anno MCCCLI.
		Elisabetha de *Owingen*.
II.	Non.	*Herburga* dicta *Wizzinne*.
		Maria Puella Marchionissæ.
	Nonas.	*Anna* de *Ratzenhusen*, quæ contulit Libram Argentinensis monetæ.
VIII.	Idus.	*Mehtildis* de *Remehingen* Monialis.
		Margareta Comitissa de *Sarwert* Conventualis hujus Monasterii Anno MDXLII.
VII.	Idus.	*Henricus* de *Selbach*, de quo habemus XXXIII. florenos.
		Agnes de *Sunezheim* & *Adelheidis* de *Augusta* XXX. florenos.
VI.	Idus.	*Joannes* dictus *Phlumbœm*, qui legavit II. Libras Hall.
IV.	Idus.	*Adelheidis* de *Kintwilre*.
		Conradus Pincerna de Baden.
III.	Idus.	Dominus *Wolfgangus* Abbas in Stircelbrunn hic in Circuitu sepultus.
	Idus.	*Luckardis Torlerinne*.
XVII.	Kal. Jun.	Domina de OSSENSTEIN Uxor quondam Marchionis de Baden, sepulta in Capella ante Altare S. Catharinæ.
		Maria Breinin Abbatissa in Wunnenthal.
XII.	Kal.	Domina AGNES de Monte-Lucis, quondam Abbatissa in Lucida-Valle.
XI.	Kal.	*Rudolfus Floesse* de *Steinbah*.
X.	Kal.	Anno Domini MCCCLXVI. *Elisabetha* de *Spira*.
		Berta de *Hergelheim* annuatim Libram Hallensis Monetæ.
IX.	Kal.	*Demudis* Monialis de *Schowenburg*.
V.	Kal.	*Bertholdus Phlümer*.

JUNIUS.

IV.	Nonas.	*Henricus* Cantor de *Lihtenberg*.
		Hac die circa Quintam manè, placidè in Christo obdormivit Anno MDCXL. Illustrissima Marchionissa, CATHARINA URSULA Comitissa ab Hohenzollern, sepulta in Baden.
III.	Non.	*Anna Strubwegin*, & Soror ejus *Engildrudis* Moniales hujus Claustri; dederunt DC. florenos.
VII.	Idus.	Illustrissimus ac Serenissimus Princeps Noster PHILIPPUS Marchio in Baden Anno MDLXXXVIII. sepultus in Baden ante Altare in Choro.
VI.	Idus.	*Clara* zum *Dorn*.
III.	Idus.	*Adelheidis* de *Lichtenberg*, Comitissa de *Salmis*, Anno MCCCLIII. quæ legavit LXXX. Libras Argentinensis Monetæ, de quibus tres Libræ dantur annuatim ad mensam Conventus.
XVII.	Kal. Jul.	*Irmengardis* de *Spira*.
XIII.	Kal.	Illustrissimus Princeps Noster EDUARDUS FORTUNATUS Marchio in Baden, cujus Anima Requiescat in Pace.
XI.	Kal.	Anno Domini MCCCXXXII. Dominus FRIDERICUS Marchio. sepultus in Introitu Ecclesiæ nostræ.

X.	Kal.	*Albertus Roder* dictus *Bube.*
IX.	Kal.	Illustris Dominus ALBERTUS CAROLUS, Filius Domini Eduardi Fortunati Anno MDCXXVI.
VIII.	Kal.	*Marcuvardus* de *Berverstein* Miles, de quo habemus II. Maldra in Rafelt.
VII.	Kal.	Anno MCCCXLVIII. RUDOLFUS Marchio, ante Altare majus in Capella.
		Bertholdus de *Strasberc* Comes, ante Altare X. millium V.V. M.M.
V.	Kal.	*Adelheidis* de *Spira.*
		Elisabetha de *Selbach* Anno MCCCLXVI.
IV.	Kal.	*Irmelhusa* de *Bach.*
II.	Kal.	*Adelheidis Meiserin,* Monialis X. maldra Siliginis.
		Adelheidis dicta *Schererin* de *Tuwinnen* Monialis.

JULIUS.

	Kalend.	*Uta* & Vir ejus *Remboldus.*
VI.	Non.	*Hedelin* de *Pforzheim.*
		CUNIGUNDIS Filia quondam Marchionis de Baden Uxor Comitis de Wertheim.
II.	Non.	Piæ memoriæ *Adelheidis* de *VVertenberc* Uxor Domini de Lichtenberg.
VIII.	Idus.	*Cunradus* de *Lichtenberg* X. marcas Argenti in Refectorium.
VII.	Idus.	*Joannes* de *Boswilre.*
	Idus.	Marchio HERMANNUS sepultus in Capella juxta Altare S. Joannis.
XVII.	Kal. Aug.	*VVilhelmus Zezurch,* qui legavit XX. florenos.
XVI.	Kal.	*Albertus* Miles de *Bach,* qui legavit VI. Quartalia Siliginis.
XV.	Kal.	Piæ memoriæ *Susanna* Comitissa, Lantgravii Filia de *Lihtenberg.*
XIII.	Kal.	*VVilhelmus* Comes de *Duwingen.*
XI.	Kal.	IRMENGARDIS de Zolre Filia antiqui Marchionis de Baden.
VIII.	Kal.	ELISABETH Wustin Ein alt Eptissin, Reformatrix de Regio Ponte, honestissimæ Vitæ Anno MDXLIV.
VII.	Kal.	*Eberhardus* de *Sickingen.*
VI.	Kal.	*Ermentrudis* de *Vroudenstein.*

AUGUSTUS.

II.	Nonas.	*Conradus* de *Kartunc,* ipse & *Benigna* Uxor ejus, dederunt Nobis Decimam in Sunsheim.
	Nonas.	*Adelheidis* de *Gartach.*
		Belima de *Fegersheim* Monialis Anno MCCCCIX.
		Venerabilis Domina ANNA dicta STRAUBERIN, olim Abbatissa Lucidæ-Vallis.
		Ursula de *Riepers* Prebendaria, quæ Legavit CCC. florenos Anno MDIIII.
VII.	Idus.	*Gertrudis* de *Schopheim.*
		Reverenda Domina BARBARA VAISEIN Abbatissa.
V.	Idus.	*Rudolfus* quondam Abbas Novi-Castri.
IIII.	Idus.	*Elisabetha* de *Remchingen* Monialis.
		Generosa Domina *Margareta* Comitissa de *Furstemberg* Baronissa in Morsperg Anno MDLXXI.
		Reverenda Domina CUNEGUNDIS de ZOLRE Abbatissa.
		Albertus Roder.
XVIII.	Kal. Sept.	*Rudolfus* dictus *Bosman* Talentum in Refectorio.
		Catharina Uxor *Alberti* de *Kintwilre* Armigeri.
XVI.	Kal.	Piæ memoriæ Domina *Susanna* dicta de *Horrenberg.*
XV.	Kal.	Domina Abbatissa & Marchionissa ADELHEIDIS.
XIIII.	Kal.	Domina *Agnes* de *Eberstein* Monialis Anno MCCCXCV.

XIII. Kal.

XIII. Kal. *Agnes* de *Flössen* Monialis.
XII. Kal. *Guta* de *Fleckestein* Priorissa in Claustro Lucidæ-Vallis.
XI. Kal. *Matoldus* Miles de *Meinsheim*.
Reverenda Domina MARGARETA STULZERIN Abbatissa in Lucida-Valle Anno MDCXXV.
X. Kal. *Catharina* de *Fleckenstein* Monialis.
Gozo de *Eberstein*.
VII. Kal. *Ursula* de *Diefenow* & *Anna* de *Nuwenstein* Moniales hujus Claustri.
VI. Kal. Anno MDCLVIII. Obijt Venerabilis ac Religiosissima Domina EVA REGINA SPRINGAUFIN, Abbatissa Lucidæ-Vallis, quæ statura parva, sed Doctrina, Sapientia & Omnibus Spiritualibus Magna, cujus Anima vivat in Æternum.
Rudolfus de *Azzenheim*.
V. Kal. Anno MCCCLXI. Marchio RUDOLFUS dictus WECKER Sepultus ante Altare S. Catharinæ.
IIII. Kal. *Elisabetha* de *Diefenow*.
Agnes dicta *Harmannin* & Filius ejus *Fridemannus* Legaverunt omni Anno II. Quartalia Siliginis.
III. Kal. Venerabilis & Nobilis Domina ROSINA RODERIN Abbatissa hujus Loci Anno MDXLIIII.
II. Kal. *Elisabetha Roderin* Monialis hujus Claustri.

SEPTEMBER.

Kalend. *Ellina* de *Hube*.
IV. Nonas. Anno MCCCLIII. Illustris FRIDERICUS Marchio de Baden.
Rudolfus Comes de *Lewenstein*, qui legavit annuatim X. Libras Hallenses.
VI. Idus. *Jutta* dicta de *Flössen*.
V. Idus. Soror *Elisabeth* de *Spira*.
IV. Idus. *Agnes* de *Kintwilre* Monialis Anno MCCCLXVII.
Anno Domini MCCCXCIII. *Anna Zornin* de *Vegersheim*.
XVIII. Kal. Oct. *Marquuardus* Miles de *Frödenstein*.
XVII. Kal. *Bertoldus* de *Oberndorf* Monachus de Alba, hìc sepultus.
XVI. Kal. *Neselin* de *Wissenborg*.
XV. Kal. Illustris Princeps PHILIPPUS Marchio Badensis, hujus Cenobii Clemens Patronus Anno MDXXXIII.
XIII. Kal. *Bertoldus* de *Oza*, qui legavit omnia Bona sua ipse & Mater ejus *Bertha* & Uxores ejus *Metza* & *Alheidis*: dantur in Anniversario ejus de Bonis super Curia sua in Oza VI. Quartalia.
Rudolfus Comes de Tuwingen.
Alheidis Kinnegelin Monialis.
IX. Kal. Anno Domini MDXXXIII. Illustris RUDOLFUS Marchio Badensis, Ecclesiæ Majoris Argentinensis Custos & Canonicus.
VI. Kal. *Gisila* de *Hofevvilre*.
IV. Kal. *Anna Elendin* Monialis hujus Claustri Anno MCCCLXXXIII.

OCTOBER.

VI. Nonas. Magister *Conradus* de *Genrespach*.
V. Nonas. *Irmengardis* de *Etteningen*.
Anno Domini MCCCLVIII. Illustris Domina *Renata* de *Bare* Comitissa, Uxor Domini *VVolframmi* de *Gemino-Ponte*.
Illustris Princeps PHILIBERTUS Marchio Badensis.
IV. Nonas. *Henricus Ryse* Sacerdos in Ettilingen, qui dedit nobis C. florenos.
Elisabeth de *Selbah*.

VI.	Idus.	*Nendungus* Abbas.
IV.	Idus.	*Junta* de *Uffensheim.*
		Catharina de *Achern.*
III.	Idus.	*Catharina* de *Kintwilre* Monialis Anno MCCCLXXXI. piæ Memoriæ.
		Fridericus Comes de *Otingen*, qui legavit Conventui XXXII. Solidos pro Anniversario.
II.	Idus.	*Adelheidis* de *Meinsheim.*
		Elisabetha Buningerin.
XVII.	Kal. Nov.	Anno MDXXXVII. Nobilis & Magnanimus *Guillelmus Roder* de *Hohenrodeck.* Frater Germanus Reverendæ Dominæ Rosulæ Abbatissæ, qui Animam suam omnium Bonorum suorum instituit Hæredem.
XVI.	Kal.	*Andreas* de *Acher.*
XV.	Kal.	*Luckardis* de *Tuwingen* dicta *Schererin.*
XIV.	Kal.	*Anna Roderin.*
XII.	Kal.	*Cunigundis* de *Slegeldal.* II. Maldra in Refectorio.
VIII.	Kal.	Domina Adelheidis de Tuwingen Abbatissa Lucidæ-Vallis Anno Domini MCCCLXVII.
		Piæ Memoriæ Domina *Adelheidis* de *Liechtenberg* Monialis hujus Claustri Anno MCCCLXXXIII.
VI.	Kal.	Domina *Agneta Roderin* Monialis, Filia *Ludewici Roder*, Anno MCCCCXXVII.
		Hugo Miles de *Kintwilre.*
V.	Kal.	Anno Domini MDLXXXI. Nobilis & Honesta Matrona, Domina *Margareta Vaisin*, Excellentissimi quondam Viri *Joannis Balduini* Oppidi Friburgensis Præsidis dignissimi Vidua derelicta, Lampadis & Luminis in Dormitorio nostri Cenobii perpetuò ardentis Fundatrix.

NOVEMBER.

	Kalend.	*Agnes* de *Asberc.*
IV.	Non.	*Catharina Phlumbommin*, quæ dedit dimidium Picarium & Pisces. Illustrissima Domina Mechtilda Marchionissa de Baden, Palatina Reni Ducissa quondam Illustrissimi ac Christianissimi Principis Philiberti Marchionis Badæ Conjux, in Christo dulcissimè obdormivit.
III.	Non.	*Suigerus* Miles de *Ubestat.*
II.	Non.	*Adelheidis* dicta *Plumerin.*
		Joannes Miles de *Rodecke.*
	Nonas.	Piæ Memoriæ *Udelindis* Pincerna de Baden.
		Adelindis Sanctimonialis hujus Loci.
V.	Idus.	Illustris Bernardus Senior Marchio de Baden obiit An. MDXXXVI.
IV.	Idus.	*Nicolaus Zorn* Miles Anno MCCCLXXXIX.
III.	Idus.	*Irmengardis* de *Asperg.*
	Idus.	*Junta* de *Selbah* Uxor dicti *Balhoven.*
XVIII.	Kal. Dec.	*Gerdrudis Kumberin.*
XVII.	Kal.	*Gerungus* Sacerdos & Plebanus in Baden.
XVI.	Kal.	Anno Domini MDCXX. Illustrissimus Dominus Philippus Marchio, Frater Domini Eduardi Fortunati Marchionis Badæ, Comitis Sponhemensis.
XV.	Kal.	Soror *Elisabeth* de *Eberstein.*
XIII.	Kal.	Illustris Marchio Rudolfus sepultus in Capella juxta Altare S. Joannis.
		Ludovicus de *Lichtenberg.*
X.	Kal.	*Gerdrudis Flössin.*
		Fridericus Abbas de Novo-Castro.
IX.	Kal.	*Margareta* de *Wizlembin* Monialis.
V.	Kal.	Devota *Eva Roderin* Monialis Anno MDXL.

Rosu-

		Rosula Roderin hujus Cœnobii digna Abbatiſſa obiit Anno MDX.
II.	Kal.	Piæ Memoriæ *Albertus* de *Kintweilre.*
		Kunigundis de *Selbach.*

DECEMBER.

	Kalend.	Reverenda Domina Rosina Hertzogin Abbatiſſa hujus Cœnobii Anno MDCXLII.
III.	Non.	*Judela* de *Eppingen.*
II.	Non.	*Gertrudis* de *Ubeſtat.*
VIII.	Idus.	*Meza* dicta *Walpotin.*
VII.	Idus.	*Bertoldus, Osmut, Eliſabeth* & *Adelheit*, V. Quartalia.
VI.	Idus.	*Rudolfus* Comes in *Tuwingen* pro cujus Anima Uxoris & Liberorum ſuorum dabit Abbatiſſa annuatim Conventui VIII. florenos.
V.	Idus.	*Mechtildis* de *Ereberg.*
III.	Idus.	*Urſula* Monialis de *Berſtetten*, quæ legavit Bona ſua Monaſterio, & de Domo ſua dabuntur Conventui annuatim V. Solidi Denariorum Argentinenſ.
XVIII.	Kal. Jan.	*Nicolaus Wizlamb* I. Lib. Hallenſ.
		Heinricus Miles & *Otto* Frater ejus de *Selbach.*
XV.	Kal.	*Bertoldus* Comes de *Eberſtein*, qui dedit Conventui annuatim III. Libras Hallenſium pro Anniverſario ſuo.
XIV.	Kal.	*Bertoldus* piæ Memoriæ Monachus & Confeſſor noſter de Argent.
XIII.	Kal.	*Burchardus Bube* Abbas in Ottenheim.
		Irmilina piæ Memoriæ.
XII.	Kal.	*Eliſabetha* Comitiſſa de *Aſperg* in Capella retro Altare S. Andreæ.
VIII.	Kal.	*Conradus Roder.*
		Margareta de *Spira.*
VII.	Kal.	*Waltherus* de *Badenſtein.*
		Lukardis de *Spira.*
III.	Kal.	*Gerlacus* dictus *Bleiche* ipſe dedit III. Maltra.
		Reverenda Domina Margareta Gollin Abbatiſſa in Lucida-Valle.
		Simon Clericus.

Sequuntur Fundationes Piæ.

I.

Quia Fragilitatis eſt humanæ, nunquam in eodem ſtatu permanere, & ob id Res memoriæ dignæ per injuriam & oblivionem diuturnam ſolent oblitterari, idcirco lubet hujus paginæ ſcripto memoriæ commendare, quod Erkenbertus, Civis Spirenſis, & Uxor ejus Margareta, quæ nunc obierunt, pro Remedio Animæ ſuæ contulerunt huic Eccleſiæ, Curiam in Barchuſen cum Jugeribus attingentibus; de Bonis prædictis in Anniverſario prædictorum Erkenberti & Uxoris ſuæ, Refectio ſingulis Annis miniſtrabitur Conventui in Feſto S. Joannis ante Portam Latinam.

II.

Hic ſanè Notandum eſt, & perpetuæ memoriæ commendandum, quod Dominus Symon dictus de Grevenhusen, Capellanus piæ memoriæ Dominæ Irmingardis Marchioniſſæ de Baden Fundatricis Eccleſiæ noſtræ, obtulit & donavit ad Altare Principale B. Virginis, & per conſequens Abbatiſſæ & Conventui uſui deputavit Curiam, quæ vulgò dicitur Vrondorf, in villa Winden, quam comparavit pro XXIV. marcis pro Redemptione votorum ſuorum, ut & perpetua memoria ejus fiat tanquam pro ſpeciali Benefactore noſtro, & Anniverſarius ejus dies agatur perpetuo cum Vigiliis & Miſſarum ſollemniis, ſicut pro valde Caris noſtris fieri conſuevit.

Idem, Revoluto Anno iterum obtulit & donavit ad prædictum Altare B. Virginis Bona, quæ comparavit in villula, quæ dicitur ad Schur, pro XL. Libris Hallensibus, volens & constituens ut de prædictis Bonis singulis annis in Vigilia Palmarum Refectio ministretur Conventui nostro Lucidæ-Vallis, in signum veræ Fraternitatis, & ut Communionem Orationum & aliorum Bonorum omnium, quæ fiunt in prædicto Conventu, plenè habeat.

III.

NOverint Universi præsentes & Posteri, quod Nos Abbatissa ADILHEIDIS & Conventus Lucidæ - Vallis promisimus hodie Bona Fide Dominæ ELISABETHÆ de Lichtenberg, Sorori Domini Marchionis, nostri Fundatoris, RUDOLFI, Anniversarium Mariti sui LUDOVICI in die Sanctæ Elisabeth, plenæ Refectionis Amministratione & Orationum persolutione, singulis annis celebrare.

IV.

IN Anniversario Nobilissimi Marchionis antiqui HERMANNI, & piæ memoriæ Dominæ Marchionissæ Uxoris ejus IRMINGARDIS Fundatricis Claustri hujus & Filii ejus Illustrissimi Ducis Austriæ HERMANNI, institutum est quoddam Prædium situm in Sunnesheim.

V.

IN Annuntiatione S. MARIÆ Virginis, celebrari promisimus Anniversarium Domini WERNHERI Præpositi Spirensis, & Dominæ MARGARETÆ ex Petitione & desiderio Domini SWIKERI de Brusella, qui dedit nobis XXX. Libras pro Redditibus trium Librarum Hallensium, perpetuò celebrandum.

VI.

ALBERTUS GOES Spirensis, dictus *von dem* PHLUMBOEM legavit in Remedium Animæ suæ Libram Hallensium singulis annis Conventui Lucidæ-Vallis, in cœna Domini in Pitantia in Refectorio ministranda.

VII.

MIles de RAVENSPERCH dictus GÖLER contulit nobis dimidiam Carratam Vini de Decima Gugelingen pro Remedio Animæ suæ, singulis annis.

VIII.

MIles DIETHERUS dictus RODER legavit quadrantem Vini pro Remedio Animæ suæ & Uxoris, Conventui singulis annis. Idem, legavit Frater ejus BURCHARDUS, tali conditione ut in die Anniversariorum suorum dimidium Picarium vini, cuilibet Dominæ ministretur.

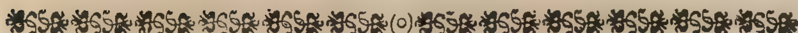
IX.

NObilis Domina BERTA de Windecke legavit pro Remedio Animæ suæ, & Viri sui REMBOLDI X. Quartalia Siliginis ut in die Anniversarii eorum SS. Philippi & Jacobi Pitantia ministretur singulis annis, quæ datur de Curia Vinbuch.

X.

AGNES Vidua dicta Bosmennin contulit huic Monasterio V. marcas Argenti, tali conditione, ut quam citius fiat communis Transitus ad Terram sanctam, dentur alicui probo & honesto Viro prædictæ marcæ, in Remedio Animæ suæ, & Viri sui *Henrici.*

XVI. DI-

XVI.
DIPLOMATA ET EPISTOLÆ VARIÆ.

I.

Ulrici Comitis de Lenzburg Charta pro nova Ordinatione Ecclesiæ Beronensis.

Ex Apographo.

An. 1036.

IN Nomine Sanctæ & Individuæ Trinitatis. Ego ULRICUS DEI Gratia Comes, ad reprimendas Lites futuras, cùm omne Patrimonium meum non in Filios, quoniam illis orbatus sum, sed in Nepotes meos sit transiturum, sæpe & diu mecum cogitavi de quadam Canonica mea, quæ est in loco qui dicitur Beronis-Monasterium à Parentibus meis primitùs, postmodùm à me Sancti Michaëlis Honori attributum, qualiter post obitum meum eadem Canonica liberaliter DEO servire valeat: Regalem nolui facere nisi coactus, quoniam sæpe accidit, si parva res in manus Magnorum venerit, ut vel omninò negligatur aut parum defendatur; rursus nolui eandem Canonicam Nepotibus meis in commune dimittere, ne quod soli DEO bene est coadunatum prava voluntate hominum malè divideretur: tandem inveni consilium ut eligerem unum de Nepotibus meis cui supradictum locum traderem sub quadam conditione, quam in sequentibus indicabo: tradidi enim dictum locum id est Beronis Monasterium cum omnibus ad illud pertinentibus prædiis & mancipiis Nepoti meo Arnulfo ea pactione ut ego habeam eundem locum in dies vitæ meæ, & Filius meus Henricus habeat præfatum locum quamdiu in hoc sæculo vivat & post ejus decessum præfatus Arnolfus firmiter teneat, & secundùm constitutionem nostram perpetualiter possideat & post obitum illius, unus de legitimis Hæredibus ejus, qui sit major ætate, sine contradictione aliorum, teneat atque possideat: Notate tam præsentes quàm futuri, quod dico, unus non omnes, ut unus semper Heredum prædicti Arnulfi, qui scilicet de stirpe mea generetur teneat atque possideat eo tenore, ut sit justus & pius Advocatus atque Defensor ejusdem Ecclesiæ & Canonicorum atque Familiæ, & Electionem à me datam Canonicis nequaquam auferre præsumat, quemcumque velint inter se Præpositum eligere, consentiat, & nullam Traditionem de Prædiis vel mancipiis hujus loci, sine utili & probabili Concambio faciat, & ipsum locum sublimare & reparare conetur si opus fuerit omnibus modis . . . . sed ne aliqua occasione quasi ad hæc perficienda de Canonicorum Annona injustè subtrahatur, placuit mihi secernere quid pertineat ad Dominum prædictæ Ecclesiæ, ad Dominum Advocatum, & quid ad Fratres Canonicos . . . . si autem ipse Arnolfus vel aliquis Hæredum ejus quod absit locum prædictum in quantum valuerit non bene defendat, vel de Annona Canonicorum aliquid, suadente diabolo, subtraxerit injustè, & sibi usurpatus fuerit, & inde semel aut bis appellatus à Canonicis non emendaverit, ad confirmandum Pactum meum, de semper Viventis Imperio DEI, ejusdem Loci Canonicis Precipio, constituo, Libertatem & Licentiam do, ut se reclament ad Episcopum Constantiensem, quicumque tunc temporis erit, ut quoniam suam & totius Provinciæ Ecclesias gubernat, supradictæ Canonicæ Advocatum constringat & Iniquitatem quam fecit, emendare præcipiat; quod si illum corrigere non potuerit, tunc idem Episcopus per Pactionem meam DEI voluntate atque Imperatoria Potestate prævaricantem Advocatum abjiciat, & ipse locum ejus subeat, & supradictam Canonicam teneat, atque constitutionem totam adimpleat tam ipse quàm Successores ejus: quod si idem Episcopus vel aliquis Advocatus, quem ille vice sua posuerit, suadente humana malitia præfatam Canonicam neglexerit & Canonicos injustè disturbaverit, & præscriptam constitutionem irritam fecerit, tunc ipse & Ecclesia sua prænominatum Locum & omnia quæ illius sunt, penitus amittat, & Imperator quicumque tunc temporis erit succedat, & teneat, & perpetuæ Libertatis Privilegio eundem Locum amplificet:

ipsi verò Imperatori non pono Auctorem vel Judicem nisi DEUM Regem Regum, à quo cogatur in die Judicii reddere Rationem quam bene & cautè prædictam Canonicam studuerit tueri.

Hæc Charta Traditionis Advocati facta est in Publico Mallo Rore, sub Comite Ulrico & Testibus . . . . Anno Dominicæ Incarnationis MXXXVI. Indict. IV. V. Idus Februarii. Luna Octava. Feria II. Anno autem Domini Chunradi Regis, Regni XII. Imperii X.

II.

Ex Autographo.

Charta Fundationis Cœnobii S. Stephani Herbipoli.

An. 1057. IN Nomine Sanctæ & Individuæ Trinitatis. Adelbero Sacrosanctæ Ecclesiæ Wirciburgensis Episcopus, Universalis Ecclesiæ Gratia vobis & Pax à DEO multiplicetur Amen. Quoniam gratuita DEI Pietate, non nostris meritis, sed sola sua Dignatione in Opus Ministerii sui nos elegit, & licet minus idoneos super Familiam suam Dispensatores constituit, omni sollicitudine curare nos convenit, ne pro infossa Domini Pecunia ab ipso judicemur, sed pro ipsa discretè & fideliter erogata Euge Dominicum post finem Laboris audire mereamur: proinde Notum esse volumus Universæ Ecclesiæ nostræ Fidelibus, qualiter Nos pia Precedentium Patrum & Pontificum Facta sequi cupientes, DEUM in Sanctis suis honorare, Loca sancta instaurare, adjuvare, & Divinum servitium in ipsis ordinare Decrevimus: igitur quod mente concepimus Domino cooperante perficiendi oportunitatem invenimus, nam Locum & Cenobium in vicino Civitatis nostræ Suburbio positum & à Venerabili Prædecessore nostro Heinricho Antistite fundatum, Divinæ Religioni & Monasticæ Professioni cernentes aptissimum, qualiter ipsum sublimare & Divinum inibi servitium amplificare possemus Nobiscum cogitavimus, & super hoc Divinæ Clementiæ suffragium & Carissimorum Fratrum nostrorum cepimus flagitare consilium, quorum provido & prudenti admodùm usi consilio, Fratres Canonicæ Professionis, qui tunc in præfato Monasterio erant DEO Famulantes, in ipsam Civitatem transtulimus, & Canonicos cum Canonicis utpote ejusdem Professionis & Ordinis Homines, collocare non incongruum duximus: ut autem præfatum Locum & Cenobium in honore Beatæ DEI Genitricis MARIÆ & Beatorum Apostolorum Petri & Pauli Sanctique Stephani Protho-Martiris dedicatum, condigno honore sublimaremus & Ecclesiam hactenus celebrem, Divinis celebriorem Servitiis redderemus XXX. Fratres Monachicæ Professionis ibidem instituimus, statuentes, ut ulterius ibi Monachica Conversatio & Monastica Professio sub Abbatis Regimine semper in Divino permaneat Famulatu; ad Supplementum verò ejusdem Monasterii eorundem Fratrum & postfuturorum Possessiones & Predia cum terminis & Parrochiis reditibus & exitibus aliisque pertinentiis, vel quæ ipse Episcopus Heinrichus primitus donaverat, vel ipse Locus ab aliis donata possederat, eidem ex integro assignavimus: communicato insuper cum Fratribus nostris Canonicis & Nostris Fidelibus Viris Religiosis Consilio & assensu, novem Mansos in villa Hettingesfelt, quos Hereditario Jure possedimus, Mancipiis utriusque sexus areis, Edificiis, terris cultis & incultis, agris, vineis, pratis, campis, silvis, pascuis, aquarum decursibus, piscationibus, viis & inviis, exitibus & reditibus, quæsitis & inquirendis & hortum ante prædictum atrium Cenobii situm, ex Nostra parte cum omni Justitia, qua Nos & Ecclesia nostra habuimus pro nostra & Prædecessorum nostrorum ac Successorum nostrorum Memoria dedimus atque delegavimus, tali videlicet Respectu, ut Divini Servitii quod ibidem postmodum ageretur, participes efficeremur: ut autem hæc firma in perpetuum permaneant, duas inde Cartulas fieri & Banni nostri Auctoritate, Sigilli quoque nostri munimine signari ac roborari fecimus, & unam apud ejusdem Cenobii Fratres, alteram verò in nostra Ecclesia in Notitiam futurorum servari decrevimus, horum insuper Nomina affigentes, qui hæc ut acta sunt audierunt & viderunt.

Winther Cancellarius. Bernolf Præpositus. Aselo Decanus. Hazecho. Macelin. Ecelin Præpositi. Volraht. Betcelin. Hiltiger, Ebbo, Siccolf, Laudolf, Presbiteri. Hatto Archi-Diaconus. Aselo. Cuno. Giso. Bezeman. Suigger. Sigefrit

frit Diaconi. Hatto Bilis. Bern. Diemo. Otolf. Retine Subdiaconi. EBERHARDUS Comes; Noſtræque Advocatus Eccleſiæ. BURKARDUS Comes. Guntbrecht. Hacho. Serrat. Boppo. Thiemo. Reffolt. Gumpho. Almar. Sentuvin. Otloch. Liberi Miniſteriales Albgaſt. Wado. Bucko. Nureith. Hergebraht. Rutgaſt. Liemar. Vocko. Suiugkard. Volraht. Billunc. Waltrich. Ebbo. Babo. Arnolt. Rutzach. Gotefrit, & alii plures.

Acta ſunt hæc Anno Dominicæ Incarnationis MLVII. Indict. XV. Non. Martii. Regnante Domino HEINRICHO Quarto. Anno Ordinationis ADELBERONIS Epiſcopi XII.

III.

Præceptum Henrici IV. Regis, quo Ruperto Cuidam Fideli ſuo, Prædium Morſtat largitur.

Ex Authentico.

IN Nomine Sanctæ & Individuæ Trinitatis. HEINRICUS Divina favente Clementia Rex. Omnibus CHRISTI Noſtrique Fidelibus tam futuris quam præſentibus notum eſſe volumus; qualiter Nos ob interventum ac petitionem Dilectiſſimæ Genitricis noſtræ AGNETIS Imperatricis Auguſtæ, RUPPERTO, & ob ejus Servitium tale Prædium, quale Nos habuimus in loco Morſtat, in Pago Tubergewe in Comitatu Mergintaim, cum omnibus ſuis pertinentiis, hoc eſt utriusque Sexus Mancipiis, Areis, Ædificiis, Terris cultis & incultis, Agris, Pratis, Paſcuis, Campis, Silvis, Venationibus, Aquis, Aquarumque decurſibus, Molis, Molendinis, Piſcationibus exitibus & reditibus, viis & inviis, quæſitis & inquirendis, ſeu cum omni utilitate, quæ ullo modo inde provenire poteſt in proprium dedimus atque tradidimus: ea videlicet Ratione, ut prædictus Rupprecht de præfato Prædio liberam dehinc Poteſtatem habeat, tenendi, dandi, vendendi, commutandi, precariandi, Poſteris relinquendi, vel quicquid ſibimet placuerit inde faciendi, & ut hæc noſtra Regalis Traditio ſtabilis & inconvulſa omni permaneat Ævo, hanc Paginam inde conſcribi, manuque propria, ut Subtus videtur corroborantes, Sigilli noſtri Impreſſione juſſimus inſigniri. An. 1058.

Data II. Idus Junii Anno Dominicæ Incarnationis MLVIII. Indict. XI. Anno autem Domini HEINRICI Quarti Regis. Ordinationis ejus IV. Regni verò II. Actum AUGUSTÆ in DEI Nomine feliciter Amen.

IV.

Ejusdem Henrici IV. Regis Præceptum pro Confirmatione Rerum, quas Bodo Vir Illuſtris Thariſſenſi Cœnobio Tradidit.

Ex Authentico.

IN Nomine Sanctæ & Individuæ Trinitatis. HEINRICUS Divina favente Clementia Tertius Romanorum Imperator Auguſtus. Noverit omnium Fidelium tam præſens Modernitas, quam ſucceſſiva Poſteritas, qualiter Dilectiſſimus noſter BODO Noricus Natione, vivens Bavarica Lege, Divino inſtinctus Amore, pro Peccatorum ſuorum cogitare cœperit Remiſſione, nactusque Conſilium bonum ſtatuerit ex Bonis à DEO ſibi conceſſis aliquid conferre ad Loca Sanctorum, quod bene conceptum ad meliorem perducere cupiens effectum pro Medio Animæ ſuæ & Conjugis ſuæ JUDITHÆ, ceterorumque, quibus debitor erat, Noſtra favente Authoritate, per manum MARQUARDI Legatarii ſui ad Altare Sanctorum Chriſti Martyrum Viti & Stephani in Caſtello Thariſſe dicto, proprium Jus quod habuit legitimè in Villa Rounfeld nuncupata cum Capella ibidem ſita duobus manſis dotata, in Pago Wernigewe Comitatu WERNIGERI, cum omnibus ad eandem Curtem pertinentibus contradidit; videlicet Curtilibus Ædificiis, Terris cultis & incultis, agris, paſcuis, Vineis, Silvis, campis, pratis, aquis, aquarumque decurſibus, viis & inviis, exitibus & reditibus, acquiſitis & acquirendis, cunctisque Utenſilibus, quæ nominari vel haberi poſſunt ea videlicet conditione & conſtitutione, ut nulli Epiſcopo vel Abbati quidquam exinde alicui in Bene- An. 1094.

ficium concedere liceat; sed pro Memoria ejus suorumque, specialiter Fratribus inibi DEO Sanctisque Vito & Stephano Famulantibus in Supplementum sustentationis eorum deserviat; corpus verò ejus, Domino & eisdem Sanctis annuentibus in eodem loco sepeliatur, & Anniversarius ejus & Conjugis ejus Judithæ, Ducumque OTTONIS & HUNONIS, celebri memoria agatur, quam constitutionem si quis Episcopus vel Abbas infringere tentaverit, quod absit, Odium DEI Sanctorumque suorum Martyrum Viti & Stephani atque omnium Sanctorum cum Anathemate incurrat, & si quis Fratrum Proclamationi super hac re infrà unius anni spatium non satisfaciat, liceat Heredibus meis Mansos quinque in legitimum Jus eidem Monasterio donare, & suprascriptam donationem suo Juri legitimè vindicare: hæc est autem Summa Prædii attinens ad villam supranominatam, quæ dicitur Rounfeld; in ipsa villa XXII. Mansi, tot porcos reddentes & Dominicale Magnum & dimidius mansus; tres Silvæ solventes singulis annis unum corium Bovinum & alterum Hircinium, pelles caprinas tres, avenæ modios sex, sex Equorum ferramenta in ipsum Dominicale; ter in Anno à Spiesheim, à Gloeksheim, & Rounfeld universa Aratra debentur, & unicuique aratro unus modius; universa etiam molendinorum loca usque ad locum qui dicitur Hohenweyden juxta inferiorem Rounfeld, in Carnestat XI. mansi & Dominicale, Vinea una & universa molendinorum loca Oratorium unum in Sindefeld, septem mansi & Dominicale, stagnum quoque quod ibi est, dimidium in Schwebeheim XII. mansi & Dominicale in Sendelfeld. VII. mansi in Hilpoldesdorf, unus Regius mansus & unum Pratum in Gloskheim, unus Regius mansus in Decheim, tres mansi in Delheim, tres mansi in Witoldeshusen; XXX. Jugera & Nemus quod Lengenloch dicitur in Tugendorff, V. mansi in Gretstad, Prædium quoddam in Kistheim, unus mansus in Tharissa: IX. mansi & Dominicale tertia pars in Eginolfshausen; qui Prædia habent XXV. sive qui Prædia vendiderunt & deposuerunt, aut ex aliena Familia Conjuges duxerunt triginta tres sunt in Swinefurt, IV. Vineæ in Sultzthal, III. Vineæ in Uraw, Curtile unum & Agri XII. & tertia pars totius Utilitatis in Vurdorf: duo Viri cum Prædiis & Vinetis suis in Brachova VII. mansi Curtilia III. utilitas pascuarum & piscationum in Richersdorff usque Hirzfurt in Datelhausen & Hertingen, in Davuirsleben in Datgarstat; & ut hæc Traditio & Constitutio rata & inconcussa permaneat coram Testibus subnotatis per manum supradicti Marquuardi Legatarii delegatione confirmavit. Testes hi sunt RUPERTUS Episcopus Babenbergensis, ALTERICUS Abbas ejusdem Monasterii Tharisiensis, EMEHARDUS Episcopus Wirceburgensis. Otto Advocatus, Vuolframus Comes. Wigant. Beruvich. Boppo. Ernst. Herman. Eppo. Burchart. Brun. Rudolf. Udescalch. Cujus Donationis Authoritas & omnium posthac ut stabilis & inconcussa permaneat, Rogatu Dilectissimi nostri Bodonis hanc Cartam inde conscriptam, sicut inferius apparet, Sigilli nostri Impressione jussimus insigniri.

Signum Domini HEINRICI Tertii Romanorum Imperatoris Invictissimi.

HUNIBERTUS Cancellarius Vice RUTHARDI Archi-Cancellarii Recognovi.

Data Anno Dominicæ Incarnationis MLXXXXIV. Indictione II. Anno autem Domini HEINRICI Imperatoris, Regni ejusdem XXXVII. Imperii verò XII. IV. Non. Septembris. Actum WIRCEBURGI feliciter Amen.

V.

Ex Autographo.

Charta Emehardi Herbipolensis Episcopi, qua Cœnobio S. Stephani quædam Prædia confert, eique Xenodochii à se erecti Curam committit.

An. 1097. IN Nomine Sanctæ & Individuæ Trinitatis. EMEHARDUS superna DEI Clementia favente, Herbipolitanæ Sedis Minister humilis: si CHRISTUS DEUS æternus Oleo Nos Letitiæ, Oleo inquam singularis Gratiæ præ Filiis Hominum sibi & Ecclesiæ universali Matri & Sponsæ in Ministerium Pastoralis Curæ præelectos Infulatosque unxit & sanctificavit, justum quippe est nobisque omninò salutare, quod propter ipsum Dominum & Salvatorem nostrum decorem domus suæ in quibuscumque Sacrosanctis Ordinibus quorumvis Pauperum CHRISTI Hominumque Religiosorum studiosissimè ample-

amplectentes amplificemus & promoveamus, nam ſumma felicitas Bonorum Operum eſt, ſi Summo DEO Auctori libenter & diligenter intenti ſumus ſervire, quia ſic ad habitationem Glorioſæ Vitæ poterimus pervenire: cunctis igitur CHRISTI & Eccleſiæ Filiis in præſenti Privilegio Teſtamentalis Tuba Veritatis veraciter intonat, quia nimirùm cupimus & optamus, ut Fideles quique in Fide CHRISTI fideliter audiant & attendant, quoniam ſicut Altiſſimo placuit DEO, Spiritu Auræ Lenis leniter attactus, ſuaviter edoctus, Eccleſiam in Suburbio Civitatis noſtræ in honore Principis Apoſtolorum Petri & Pauli Beatique Stephani Protho-Martyris Triumphalis Signiferi honorificè conſtructam, Divinis Servitiis mancipatam, aliquali ope, noſtræ Serenitati placuit ſuffultam relevare, noſtroſque Confratres, JESU CHRISTI Pauperes, inopes, egentes, fame, ſiti & nuditate afflictos inibi degentes curavimus conſolari & adjuvare: Parrochiam namque Hocheim cum omnibus ſuis pertinentiis, hoc eſt, Agris cultis & incultis, campis, ſilvis, in collibus & in vallibus paſcuis, aquis piſcoſis ſeu in Rivis, ſeu in Flumine Mogo, ſeu in vadis ad molendina, commodis & aptis, cum univerſis decimis Pomorum, olerum, frugum, fructuum, Animalium præter Montem Rabinesberge, ad honorandas prædictorum Sanctorum Reliquias, cum præclaro Teſtimonio Sacri Cleri Populique Chriſtiani Civitatis, cumque plena conivencia Reverendi Capituli Sancti & Magnifici Martyris Kyliani coram Teſtibus idoneis Liberis & Miniſterialibus unicè annuentibus propter æternæ vitæ Regnum, nobis noſtriſque Anteceſſoribus & Succeſſoribus Epiſcopis poſſidendum delegantes, per manum Principalis Advocati donavimus & Jure perpetuo illic ſervitura irrevocabiliter contradimus; verumtamen hac lege taliquc forma hæc ſalutaris donatio habita eſt atque celebrata, maximè hoc corde & animo intendentes & hoc celebri ſermone promulgato ſtabilientes, ſcilicet quod Parrochia prædicta, ut paulo ante prætaxatum eſt, Confratribus noſtris in præfata Eccleſia conſiſtentibus in ſubſidium & ſtipendium temporalis vitæ perpetualiter ſubſerviat, quorum numerus hac beatiſſima ope ſuffultus in Ordine Monaſtico creſcat, & Converſatione Religioſa floreſcat, ut tamquam Beati in Domo Domini cum Symphonia & Choro tota die ac nocte ymnizantes à Domino DEO Nobis Noſtriſque Anteceſſoribus & Succeſſoribus devotiſſimè implorantes perpetuum conferant ſubſidium: præterea quoque hoc ſummoperè inviolabiliter tenendum eſt, quod Abbas qui præſidet & præeſt memoratæ Eccleſiæ nullatenus quidquam in Parrochia Hocheym de omnibus præſcriptis attinentiis ulli Mortalium infeudare aut invadiare ſeu inbeneficiari unquam præſumat, neque ipſam Parrochiam alicui locare aut dimittere audeat, niſi ei, qui procul dubio in propria perſona ibidem habitare velit, & valeat, populumque Parrochitanum Katholicè, in his quæ ſunt ad DEUM & ad ſalutem Animarum doctrinaliter inſtruat, gubernet, & regat, atque Fratribus Fide ac devotione devotiſſimè ſubjaceat & ſubſerviat, & quoniam Nobis noſtriſque Succeſſoribus æternæ vitæ Præmium, hac DEO devota & utique gratuita Donatione preparari ſperamus, ſub Poteſtate & inviolabili Auctoritate Altiſſimi DEI hoc præcipuè ordinamus & diſponimus, quod Abbas nequaquam quemvis Advocatum ſuper bona aut ſuper populum in eadem Parrochia vel accipiat, aut eſſe ſuſtineat, qui, ut ſolent, jugiter eadem Bona velut ventus urens exedat, devoret & abſumat, Populumque Angaria vel pro Angaria milleniſque precariis inſatiabiliter atterat & obprimat, ipſe verò omne Judicium & Juſtitiam liberè habeat & poſſideat atque potenter excolat & exerceat, & ſi fortè gravis violentaque Controverſia emerſerit, continuò nos indubitanter adiens & promptiſſimo ſuffragio noſtro adjutus, edomet reprimat & corrigat: ſtatuentes igitur firma ſtabilitate indiſſolubiliter ſolidamus quatenùs ipſi Fratres in præfata Eccleſia conſtituti, in Vigilia Sancti Michahelis Archangeli, ob honorem Summi DEI Regiſque Seculorum pro Salute & Requie omnium Animarum plena Fide & Devotione Vigiliarum Miſſarumque ſollempnia omnes uniformiter in commune celebrare ſtudeant, in quibus & noſtram noſtrorumque Anteceſſorum ſalutarem Recordationem annualiter agant, eiſque ob Laboris ſanctique Servitii relevationem, Abbas ſuique Proviſores eodem die in Refectorio præter ſolitam prebendam, plenum Servitium ex eiſdem Bonis Parrochiæ devoti perſolvant, ſicque pro utroque laudabili Miniſterio poſt vitæ ſuæ terminum perhennem conſolationem nobiſcum utique indubitanter percipiant; ſiquidem his Negotiis probabiliter celebratis aliud ſollempne factum in præſenti Privilegio adjungere curavimus, ſcilicet, quod ſancta intentione beataque Devotione inductus Xenodochium hoc eſt Hoſpitalem Domum Pauperum infra muros Civitatis prope Capel-

 lam

lam Beatæ Margaretæ Virginis exſtruximus & quibusque Bonis hoc eſt in Prædiis & in Vinetis locupletare atque amplificare ſtuduimus, in quo minimè profecimus, quia proh dolor! à Proviſoribus inibi conſtitutis Pauperes ac Debiles illuc adventantes deſolati, voce injurioſa contriſtati, tamquam demonicæ Phalanges teretibus phalangis, duratisque fuſtibus cedebantur ceſique miſerabiliter expulſi abinde ejiciebantur, qui dum quereloſo ſtrepitu noſtras adeuntes ædes, noſtraque gregatim terentes limina ſingultuoſis vocibus & noſtras & omnium creberrimè atque egerrimè repleſſent aures, meritò nos omnes puſilli & magni commoti propter evidentem Neceſſitatem, ipſum Xenodochium Summo DEO ordinante infra muros præfati Cenobii exſtruximus, hoc nempe facto conſiderantes, ne Fratres noſtri inibi commorantes ampliori Dolore aut Labore afficerentur Parrochiam Cellingijn cum omni Juſtitia ac Proprietate cum dote & cum decimis per omnes terminos ſuos, cuncto ſacro Clero, Populoque Chriſtiano Civitatis applaudente ac favore pleno affectante ad ſacras Reliquias Principum Apoſtolorum, quæ in præfata Eccleſia dignè venerantur, irrevocabiliter delegantes, Jure perpetuo illic ſervitura donavimus: hæc autem Lex & hæc Benigniſſima ſeries in hac donatione Kanonicè atque Katholicè habita eſt & celebrata, videlicet quod Abbas ut Fidelis diſpenſator Domus DEI, idem Xenodochium hoc eſt domum Pauperum ex Bonis Parrochiæ Cellingijn, edificiis honeſtis & congruis tamquam habitationem DEI diſponeret atque ordinaret, unumque è Fratribus ſuis ordine Presbiterum, vita & converſatione beatum, ſenem ac placidum, in miniſterium & Officium Xenodochii deſtinaret, qui officioſè Veſpere & mane & meridie, quemadmodum CHRISTUS Dominus voce propria velut imperioſa Tuba docet, monet & imperat, agiliter exeat, Pauperes quosque & debiles, ſcabidos, famidos, turgidos & thabidos querat & colligat, collectosque in humeris atque in Lecticis in Xenodochium geſtare non negligat; ibique conſolandos, recreandos, refovendosque fore collocet, ac defunctos ſepelire non ceſſet, quoniam his Beneficentiis & Hoſtiis placari poteſt DEUS meritò & Jure Divino ſuper Divitias Creſi, ſuperque delicioſam Aulam Babylonici Regis, velut altum Cenaculum cum Principe Apoſtolorum conſcendens viſionem Divinam viſurus, Hoſpitalem Domum Pauperum de prædicta Parrochia edificare, edificatamque amplificare conſtituimus in Fide Sanctorum ſperantes Nos, Noſtros tam Succeſſores quàm Anteceſſores per hoc poſſe Domino Salvatori Noſtro JESU CHRISTO ſuæque Genitrici, perpetuæ Virgini Mariæ devotiſſimum præſtare Obſequium, nobisque in celeſti Curia æternæ vitæ participes adaptare Regnum. Has igitur ſacras Donationes in præſenti Teſtamento conſcriptas & pragmatica Sanctione Kanonizatas & Kanonicè privilegiatas, Reverenda Apoſtolicæ Sedis & noſtri Officii Auctoritate confirmamus, easque Sacro Sigilli noſtri Karactere velut æterna Clauſura Poſteris corroboramus, ea videlicet Lege, ut ſi quis tam ſalutaria Facta violare aut immutare præſumat, æternos ignium calores & infernales Nivium, Anathema Maranatha, in æternum ſubeat Algores. Teſtes Abbates Ezzo. Abrich. Adelger. Ruprecht Præpoſitus. Clerici Otto Præpoſitus. Udalricus Decanus. Wecil. Gebehard. Cunradus Præpoſitus. Boppo Cantor. Cunrat. Adelbreth. Gunderam. Burkart. Reginolt. Heinrich. Fridehalm. Lutuvin. Liberi Heinricus Comes. Gozuvin Comes. Gotebolt Præfectus & Frater ejus Crapht. Ruprecht. Miniſteriales Rycholf. Engilbreht. Yrinc. Eber. Rupreht. Dietrich. Billunc. Eberhart. Bern. Arn. Herman. Euſpreht. Aliique plures.

Acta Anno Dominicæ Incarnationis M. Nonageſimo VII. Heinrico Quarto Regnante. Indictione VII.

VI.

Ex Cod. M.S. Erford.

Epiſtola Monachorum Cluniacenſium ad Alphonſum VI. Regem Leonis & Caſtellæ.

PIe Dignationis veſtre Gratiam, qua Nos Regie Salutationis Alloquio preveniſtis, obviis Brachiis prone Humilitatis amplectimur, Gratias agentes DEO, qui ſic Vos fecit gratia Terrene Dignitatis Excelſum, ut magis Amore Celeſtium, Humilitatis vos fecit apice glorioſum, ſic enim humiliter ſic benignè Veſtra ſe Nobis Gratia

Gratia in litteris, quas miſiſtis, inſinuat, ut Militem potius videatur ſonare quam Principem, niſi quod ille eſt verè Eminentiſſimus Principatus, qui Fide CHRISTI cernitur & Humilitate ſubnixus; jam verò quas Vobis Gratias reddere poterimus, qui Paupertatem Fratrum noſtrorum pauperem eſſe non ſiniſtis, quam continue Benificentie donis, & protenſis Locorum Finibus ampliatis. Intende queſumus Domine JESU, & hæc ſancta Opera Regie hujus Pietatis accepta, ut qui Pauperibus tuis liberam reddit hujus Seculi Solitudinem, perhennem cum eis habeat in Domo Patris tui, tuo munere manſionem: Nos quoque pro Modulo noſtro piiſſime Princeps Benivolentie Veſtre Divitias venerantes, Oblatione Monaſterii de Caſtineria quod pie Religionis Amore in Ordinis noſtri Titulum tranſcribere cogitaſtis, gratanter accepimus, promptam gerentes in Domino Voluntatem, ut cum Abbas Loci venerit ſubventionem à Vobis & Opem recipiat congruentem: quod autem ad Orationum pertinet Suffragia quæ petiſtis, nunquid poteſtis Bonorum noſtrorum non eſſe Participes? Quibus in tantum ſumus pro tanta Benivolentia debitores.

VII.

Altera eorundem Epiſtola ad Tharaſiam Alphonſi Regis Filiam. Ex Cod. M.S. Erford.

PErvenit ad Nos quam miſiſtis Pagina Litterarum, quæ eximie Devotionis erat plena dulcedine & Regie rutilabat Fidei Claritate, liquido namque illarum tenore innotuit, quod etſi preſto ſit vobis de Honore Principali ſublimitas mentis, multo magis Humilitas nos honorat que in Sereniſſimo Corde veſtro mundane Potentie Factum reprimit dum illud in Archam Beatitudinis celeſtis attollit; hinc eſt quod preter notam ceterarum noſtris temporibus Feminarum in Pauperibus CHRISTI, Chriſtianam non erubeſcitis Paupertatem, dum Suffragia devotiſſimè queritis . . . . & unde tantus tenor Humilitatis in Virgine? niſi de Amore & unitate illius, qui ſe ipſum exinanivit, Naſci dignatus ex Virgine: Nunc ergo Domine JESU, Seminator Pietatis Humiliſque Conſilii, accipe ſeminum Fructus, quos in THARASIA ſeminaſti; Vos autem Excellentiſſima Domina, quam Supremus Dominus tanta Benedictione prevenit, ut prius dididceritis Celos amare quam Terras, agite quod agitis, Diligite quod Amatis, ut poſt preſentis Glorie floridum Principatum corruptibilem Mundi hujus Coronam, incorrupto Diademate commutetis, Pauperes verò Fratres, immò ex magna Familiaritate jam Divites, Magnificentie Veſtre, & cum non oporteat, commendamus, quatinus & Vos circa illos Paterne Sollicitudinis comprobetis Affectum; & Nobis . . . . geminetur.

VIII.

Henrici IV. Regis Præceptum quo Thariſſenſi Cœnobio, Telonii, Mercatus & Monetæ cudendæ Jura concedit. Ex Authentico.

IN Nomine Sanctæ & Individuæ Trinitatis. HEINRICUS Divina favente Clementia Tertius Romanorum Imperator Auguſtus. Cunctis DEI Noſtriſque Fidelibus Notum eſſe volumus tam futuris quam præſentibus, qualiter Nos interveniente Fideli Noſtro Babenbergenſis Sedis Epiſcopo RUPERTO, & collaudante EIMEHARDO Wirceburgenſi Epiſcopo, ad Monaſterium S. Viti, ſitum in Loco Thareſſa, quem Pater Noſter Felicis Memoriæ HEINRICUS Imperator unicè dilexit, pro Remedio Animæ Noſtræ Parentumque noſtrorum, ac totius Poſteritatis ſalute, Telonium in Mogo, Mercatum, ſed & Monetæ uſum ex Imperiali Authoritate tradidimus, ea videlicet Ratione, ut deinceps eadem quæ apud Babenberg habita fuerit, in prædicto Loco Moneta ſine omni contradictione vel Angaria libere cudatur, & omni utilitate quæ ullo modo ex his tribus provenire poterit, Abbas ejuſdem Monaſterii poteſtativè utatur: ut hujus ergo Donationis Authoritas in perpetuum ſtabilis & in- An. 1097.

convulsa permaneat, Testamentum hoc conscribi & sicut inferius apparet Sigilli Nostri Impressione jussimus Insigniri.

Signum Domini HEINRICI Tertii Romanorum Imperatoris Invictissimi.

HUNIBERTUS Cancellarius Vice RUTHARDI Archi-Cancellarii Recognovi.

Data Anno Dominicæ Incarnationis MLXXXXVII. Indictione V. XII. Kal. Septemb. Anno autem Domini HENRICI Imperatoris, Regni quidem XLI. Imperii verò XIV. Actum WIRCEBURGI in CHRISTI Nomine feliciter Amen.

IX.

Ex Cod. M. S. Erford.

Charta Fundationis Cellæ S. Martini ad Werram.

An. 1104. NOtum sit Omnibus CHRISTI Fidelibus tam futuris quàm præsentibus, quod Ego RUTHARDUS Sanctæ Moguntinæ Ecclesiæ DEI Gratia Archi-Episcopus, supernæ Remunerationis intuitu, cum consilio Fidelium meorum construxi Altare in spem superedificandæ Ecclesiæ & dedicavi illud in Honore Sancti Martini juxta Folchanaha, in loco usque ad id temporis inculto, & dotavi illud quatuor Mansis in Stembeche rectè ex opposito in altera parte Ripæ sitis cum parte Silvæ eidem Loco contiguæ, est autem ejusdem Silvæ terminus ad hoc denominatus; ab eo Loco qui vulgari Lingua *Wagental* nuncupatur: dedimus item sub eadem dote & ex altera parte Ripæ molendinum, & Silvæ quicquid interjacet inter molendinum & terminum Frankenrot cum aquæ Piscatura. In Hohingon tres mansos, in Hasenrote V. mansos, in Snelmaneshuson III. mansos: Anno verò secundo post Dedicationem Altaris, Beneficium cujusdam nostri Militis Nomine Hartmanni exhæredatum & à Nobis Retentum in usum Fratrum ibidem DEO Famulantium contradidi: est autem idem Beneficium, villa quæ Biscophorot nuncupatur: postea verò non multum, visum est quibusdam nostris Fidelibus, eo quod Nos ipsa quæ tunc erat temporis, Inquietudo à Proposito nostro disturbaret & Rerum Facultas ad præsens per se stabiliendi minus suppeteret, visum est, inquam, illis ut Locum eundem alicujus Providentiæ commendarem quatinus & ab ipsius Sollicitudine Regulari Disciplina gubernaretur, & quod Nos minus contulimus in rebus necessariis suppleretur; tali utique Nos usi consilio Locum eundem cum omnibus appendiciis ad Abbatiam quæ est Erpesfurt in monte in honore Beatorum Apostolorum Petri & Pauli donavimus & Lege Monastica deinceps disponendum subjugavimus; illud etiam statuimus, quod hæc Cella ac omnia ad eam pertinentia nullum omnino Advocatum habere debet, nisi illum quem Abbas & Fratres ejus Erpesfortensis Cenobii in Monte positi, ad quod illa cum omnibus appendiciis suis pertinet sibi elegerint: placuit itaque Abbati BURCHARDO qui tunc temporis eidem Abbatiæ paterna dilectione præfuit, ut hæc duæ villæ Frankenrot & Aschera, quæ prius ad eum pertinebant ad Locum noviter suæ collatum providentiæ sine aliqua diminutione perpetualiter deservirent: concedimus autem Fratribus in eadem Cella DEO militantibus Verbum DEI Populo annunciare, baptisare, Infirmos visitare, Mortuos sepelire, & si quis ad DEUM converti voluerit, liberè cum omnibus quæ DEO & usui ejusdem Loci dare voluerit, sine alicujus contradictione recipere, quod Nos ratum & inconvulsum permanere volentes Cartam hanc Sigilli nostri Impressione consignavimus & interminabiliter sancitum sub Anathemate mediante Patre & Filio & Spiritu Sancto confirmamus. Hujus rei Testes sunt. EMBRICO Præpositus, ORTO Præpositus. Heinricus Moguntinæ Ecclesiæ Archi-Diaconus, Wigo.

Acta sunt autem hæc Anno Incarnationis Dominicæ MCIV. Indict. XIII.

X.

Ex Apographo.

Charta Fundationis & Consecrationis Ecclesiæ in Dittenborn.

An. 1104. IN Nomine Sanctæ & Individuæ Trinitatis. Notum sit omnibus Sanctæ Ecclesiæ Fidelibus quod Vir quidam REINFRIDUS, & ejus Uxor WIGELA Jure Seculi Liberi fuerunt,

fuerunt, ſed in Fide & dilectione DEI multò liberiores, nam memores DEI, & Ejus cupientes Gratiæ participes fieri, Loco proprii Prædii ſui, quod dicitur Dittenborn condiderunt Eccleſiam ad Honorem DEI ejusque Matris perpetuæ Virginis, non magnam quidem ſed Opere Lapideo ſatis decenter compoſitam nam quanto verius crediderunt hoc genere Benefacti Gratiam DEI ſe poſſe amplius promereri, tanto ambitioſius pro Redemptione Animarum ſuarum Parentumque ſuorum conſtruere atque ornare ſtuduerunt: quia verò Domus Nomini Domini facta, particeps eſſe debet Aulæ Cœleſtis, in Laude videlicet Regis Celorum & in Ceremoniis Virtutis DEI, propter hoc eandem Eccleſiam copioſius ſuis Facultatibus extulerunt, ut certis Temporibus & ſtatutis diebus nullus ibi eſſet Divinæ Servitutis defectus, hujus rei Gratia, ut diximus, tradiderunt eidem Eccleſiæ circumjacentem ſibi Terram, ea tamen conditione, ut quamdiu viverent Terra ipſa & Locus, imò & Eccleſia in ipſorum eſſet Poteſtate, & ut nullus ibi alius eſſet præter eos Advocatus: adhæc contulerunt eidem Eccleſiæ X. manſos, cum omnibus eorum Uſtenſilibus & X. Mancipia, ſex eorum Cenſualia, & quatuor ſervili Opere mancipata, præterea recognoverunt ibidem DEO omnem Decimationem Terrarum Dominicalium ſuarum, quæ quoniam in mea erant Poteſtate, Ego ROTHARDUS Moguntinæ Sedis Archi-Epiſcopus, qui eandem Eccleſiam dedicavi, pro Gratia DEI ejusque Matris perpetuæ ſcilicet Virginis MARIÆ, nec non Rogatu eorum, qui eam Recognoverunt, DEO tradidi eandem Decimationem Eccleſiæ illi ad uſum Sacerdotis ibidem DEO ſervientis, ſicut & cetera ſupradicta tradita ſunt ad uſum illius, hoc eſt circumjacens Terra & X. manſos & totidem Mancipia; conſecravimus etiam Eccleſiæ Cemiterium & Auctoritate noſtra conceſſimus eos ibidem ſepeliri, & omnes ad ſe pertinentes ſimiliter Baptiſari, ibi & ſepeliri: ut autem hæc noſtra Traditio & prædictorum Fidelium, firma & inconvulſa permaneat, Pacem eidem Eccleſiæ DEI bannivimus Banno DEI & Noſtro, nec non & omnibus Bonis ad eam pertinentibus; eandem quoque Traditionem ſcripto hoc Memoriæ commendavimus, & Sigilli noſtri Impreſſione ſignavimus, ut ſi quis forte aliquid eorum quæ prædiximus irritum facere præſumpſerit, hujus Privilegii noſtri Auctoritate Divinæ Majeſtatis reus & Banni noſtri Anathemate perpetuò niſi reſipiſcat damnatus facilè convincatur.

Facta ſunt autem hæc Anno Dominicæ Incarnationis MCIV. Indictione XII. Regnante HEINRICO Imp. III.

XI.

Brunonis Abbatis Hirſaugienſis Conſtitutio circa Homines Cenſuales.

Ex M. S. Eccleſ. Equeſtr. Comburg. Circa An. 1110.

NOtum ſit cunctis JESU Criſmate perunctis, quod Piæ Memoriæ Dominus Abbas Hirſaugienſis BRUNO, Miſericordia motus ſuper Homines Cenſuales Eccleſiæ, habitantes in villa quæ vocatur Halla & in contiguis ejus Locis, talem Gratiam eis conceſſerit, ut unusquisque Virorum qui omni Anno debuerat ſolvere XX. Denarios, ponat V. denariatas Ceræ ſuper Altare S. Petri, & unaquæque Fœminarum, quæ debebat dare XII. Denarios ponat III. denariatas & ſic Liberi ſint ab omni Jure, & hoc conſtituit ut nulli Eccleſiæ, nullique Hominum tradantur in Concambium absque illorum Rogatu: poſt mortem autem ſingulorum ab Homine accipiantur optimum Pecus vel Gladius, & à Muliere optimum Indumentum quicumque hæc Inſtituta diſſipaverit, cum Dathan & Abiron mergatur in profundum Abyſſi.

XII.

Diploma Henrici Archi-Epiſcopi Moguntini, quo Bona & Poſſeſſiones Monaſterii S. Petri Erfordiæ, ſub Protectione ſua Recipit.

Ex Cod. M. S. Erford.

IN Nomine Sanctæ & Individuæ Trinitatis. Notum ſit omnibus CHRISTI Fidelibus tam modernis, quàm poſtfuturis, quod Ego HENRICUS DEI Gratia Moguntinæ An. 1143.

tinæ Sedis Archi-Episcopus Prædecessorum meorum Religiosis Institutis devota Mente Consentio & quidquid ab eis in honorem DEI, & laudem sancitum est, sanctum teneo, & quidquid ab eis Canonicè reprobatum est, irritum teneo & quidquid ab Eis Ecclesiastica Authoritate in melius commutatum est, utilitatis aut necessitatis Causa, Ratum esse Censeo: si quid verò ex his, quæ decreverint per Negligentiam, vel Antiquitatem depravatum est, aut oblivioni traditum est, libenter & devotè pro Consilio Catholicorum Virorum, & pro posse meo restauro; hujus itaque Benevolentiæ Constantia firmatus, Abbatiam S. Petri in Erffort in Patrocinium meæ defensionis assumo, & quidquid Honoris & Utilitatis ab Antecessoribus meis ei collatum est, Ego non imminuo, imò si adhuc quid deest, libenter supplebò: enim verò cum tempore Archi-Episcopi SIGFRIDI, Canonici absque Monachis Erphesfurt DEO servirent, & contemnentes Sæculum se extra Erphesfurt ad Monachorum transferrent Consortium, ex Consilio Canonicorum, Monachorum, Laicorum, Zelum DEI habentium, Canonicos, qui tunc Montem S. Petri inhabitabant, cum Charitate, & Pastorali Dispensatione Removit, & celebrata Synodo omnibus Catholicis, qui ibi aderant unanimiter in ipsum consentientibus, Monachos ibi substituit, ut in tam celebri loco pœnitentes invenirent quo confugerent, & Sæcularium hominum ineptias, Monachorum Orationes, & Exempla temperarent, quod postquam Banno, & Privilegii sui Attestatione confirmavit, prædictam Abbatiam, tam ipse, quàm Successores illius Prædiis & Mancipiis, cæterarumque necessariarum Rerum Largitionibus, magnificè locupletavit, & ab omni sæculari Exactione, & ab omni personarum sæcularium prægravatione, eam liberam esse constituit, sicque factum est, ut Locus ille cooperante Gratiâ DEI in Omnibus feliciter procederet, & per Oblationes Fidelium, usque ad hæc tempora pulchrè & honestè subsisteret: unde & Antecessores mei eundem Locum in defensione sua habuerunt, & eum diligentes instituta illius Privilegiis firmaverunt, Ego quoque Majorum meorum Beneficentiæ consentiens, Litterarum & Sigilli mei Confirmatione & sub Vinculo Anathematis decerno, ut quidquid ipse Locus habet in Prædiis, in Mancipiis, Pascuis, Sylvis, cultis & incultis, in Areis, ædificatis & ædificandis, in Pratis, & Agris, in Molendinis, in Hortis, Aquis, Piscationibus, Aquarumque decursibus, denique in omnibus Rebus Utensilibus & Possessionibus seu modò habitis & hic subscriptis in Erffort, in Alich, Bindersleben, Tutelstete, Weytere, Mulhusen, Stuchsfurt, Honige, Tifental, Crotendorf. Nabawinede, Bachstete, Franckenrode, Enzenrode, Eisselyben, Asschere, Abterode, Huren, Baldestete, Walren, Swestete, Utsterte, Gotenstete, Rode, Frinstete, Geurislyben, Ingerislyben, Eislyben, Buseleyben, Kirspeleyben, Vipeche, Tutileyben, Aroltishausen, Tunzrenhusen, Fladehindorf, Hainme, Rugerisleyben, Sutzere, Summeringen, Tabeha, Talheym, Topfstete, Blanckenberg, Urleyben, Hagen, Hochdorff, Golsa, Kirchenheiligen, Gisbotisleyben, Hachstete, Linderbach, Mittelhausen, Tundorf, Eichelborn, Balnhusen, Bolestete, Dachebeche, Turowa, Bisschoverode, Berringen, Muntheszelle: seu adhuc justè adipiscendis, à Nullo lædatur, à Nullo Calumniam malitiosè patiatur, sit Liber ab omni Sæculari Exactione, ab injusta Advocatorum, seu Aliarum Laicarum personarum prægravatione, in Eligendo Abbate Liberam in DEO habeat Potestatem, vel in proprio, vel alieno Claustro ejusdem conversationis: quod si omnium Prædecessorum meorum Privilegia, vel per Negligentiam perdita, vel quod absit incendio fuerint concremata, hujus Privilegii nostri Authoritate, sint cuncta pleniter reparata: si quis contra Authoritatem, Rapinis, Incendiis, vastationibus, seu aliis infestationibus inquietaverit locum illum, cum Diabolo & Angelis ejus, æterno nunquam salvandus, deputetur Incendio. Hujus ita nostræ Confirmationis Testes sunt: BURCHARDUS Argentinensis Episcopus, ANSELMUS Havelbergensis Episcopus, Hartmannus Majoris Ecclesiæ Decanus & S. Stephani Præpositus, Henricus Majoris Ecclesiæ Custos, & Erffordiensis Præpositus, Gerlacus S. Victoris Præpositus, Arnoldus Præpositus & Camerarius, Goteboldus Frislariensis Præpositus, Magister Wilhelmus, Gozbertus Curator & Præpositus, Adelhardus S. Severi Præpositus. Capellani, Godefridus, Conradus, Gisilbertus. Abbates, Wernherus de S. Albano, Volmarus Hirsaugiensis. Cuno S. Disiboti, Henricus electus S. Jacobi. Regulares Præpositi, Erenfridus, Wdewinchele, Antonius de Elefestat, Gunterus de Lupoldesberg. Emicho de Linungen, Conradus de Chireberech, Tammo de Hagenowe Wiger, & Frater ejus Godefridus de Huste, Rethetus de Werede, Dudo de Rusteberg Urbis Præfectus.

fectus; Ministeriales, Embrico, Ringevig; Dudo, & Megengotus Frater ejus, Ruthardus Vice-Dominus. Dudo Scultetus, Conradus de Gesmare.

Acta sunt hæc Anno Dominicæ Incarnationis Millesimo, Centesimo quadragesimo tertio, indictione sexta Regnante Rege CONRADO hujus Nominis tertio. Data Moguntiæ XIII. Kal. Aprilis, per manum SIGELOI Notarii.

XIII.

Ejusdem Henrici Archi-Episcopi Charta pro eodem Monasterio.

Ex Cod. M.S. Erford.

IN Nomine Sanctæ & Individuæ Trinitatis. HENRICUS DEI favente Clementia Sanctæ Moguntinæ Ecclesiæ Archi-Episcopus. Notum fieri volumus cunctis CHRISTI Fidelibus, quibus Traditionibus Prædia in Hochstett jacentia, Principibus Apostolorum Petro & Paulo in Erpesfurt sint delegata. DIEMO quidam Ministerialis Domini CONRADI Marchionis, Gratia Spiritus Sancti inspiratus, deliberavit mutare Terrena cum Cœlestibus, adiensque prædictum Marchionem, Rogavit ut illius permissu se suaque Bona liceret tradere Erphesfurtensi Cœnobio in Honore supradictorum Principum Apostolorum ædificato. Cujus precibus Nobilis Marchio devotissimè assensum præbuit, atque Omnia Prædia, & Homines, quæ prædictus Diemo in Hochstett possidet, Liberis Manibus duorum Comitum, videlicet SYZONIS Comitis, & LAMBERTI tradidit: ut ipsi nihilominùs super Altare prædictorum Apostolorum ipsa Prædia contraderent: est autem idem Prædium VIII. Mansi cum hominibus & una vinea in Hochstett, & tres Mansi in Unleyben. Qua traditione legitimè peracta, & Prædecessoris nostri ADALBERTI Archi-Episcopi Senioris Banno confirmata, sæpedictus Diemo Monasticæ vitæ Regulam subiit in supradicto Cœnobio, in quo dormit Feliciter in Domino. In prædicta villa habent iidem Fratres aliud Prædium quod Dominus HERMANNUS de Wocenesberc Jerosolimam pergere desiderans, DEO & Sanctis Apostolis delegavit, multis Nobilibus, & Liberis & Religiosis Viris cum Advocato assistentibus; tradidit autem XV. Mansos, cum omni utilitate, domi, & foris, viis, & inviis, agris cultis, & incultis, pascuis, pratis, aquis piscinis, aquarum decursibus, silvis, molendinis, deditque unam Vineam cum pomerio, & homines suos, quosdam ad Ministerium, quosdam ad Censum. Tradidit præterea Reinhardum quendam de Berchacha cum dimidio manso, & Curtilibus, tali Conditione, ut perpetim duæ Quadrigæ de hoc Prædio ligna in usus Fratrum exportarent. De Prædio & Prædii Jure parum diffidens Landtgravii Mater cum Filiis, aliquantis Annis legitima illius Prædii Fratribus impediverat; verùm à Nobis & aliis Viris Religiosis commonita, idem Prædium dividi permisit, & dimidiam partem Curtilium in Barchacha & Agrorum cultorum, & incultorum, & Evectionem unius Quadrigæ de sylva liberè & publicè cum Filiis Sanctis Apostolorum Principibus remisit, & dimidia, quam sibi retinuit, dimidium Mansum in Hochstett tradidit, & hæc omnia Banno & Scriptis firmari Rogavit. Harum Rerum Veritatem Respectu Pacis, & stabilitatis Litteris demandavimus, & Sigilli nostri impressione corroboravimus, & in Nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti Banno Antecessorum nostrorum, Bannum addidimus. Hujus rei Testes sunt . . .

An. 1144.

Acta sunt hæc apud ERPHESFURT Anno Dominicæ Incarnationis MCXLIV. Indictione VII. Regnante CONRADO Rege; Sedi Ecclesiæ Præsidente HENRICO DEI Gratia Venerabili Archi-Episcopo. ERNESTUS Comes Advocatus fuerat, & Rutelius Scultetus feliciter Amen.

XIV.

Ejusdem Charta Tertia.

Ex eodem Cod. M.S.

IN Nomine Sanctæ & Individuæ Trinitatis. Ego HENRICUS DEI Gratia Moguntinus Archi-Episcopus. Notum esse volumus Universis CHRISTI Fidelibus, quod quidam Ministerialis Domini BERNHARDI Comitis, GUNTHERUS Nomine de Ditendorff,

An. 1147.

dorff, & Filii ejus, ALEXANDER videlicet, & HENRICUS, & GUNTHERUS, duos Mansos, & dimidium in Hochstett Abbati WERNHERO hujus Nominis II. suisque Fratribus in Erphesfurt pro octo Marcis, & quinque Talentis vendidit, & propria Manu Filiorumque & Aliorum, quorum ad hoc negotium assensu indiguit, præcipuéque præfati Principis Bernhardi super Altare Apostolorum Petri & Pauli, data sibi prædictâ pecuniâ ab Abbate Wernhero in Erphesfurt tradidit: hanc Ego HENRICUS DEI Gratia Mogunt. Archi-Episcopus Emptionem, & Traditionem Ratam, & firmam esse volens, Sigilli mei Impressione Roboravi & Banni mei vinculo colligavi: ut si quis hanc Traditionem infringere conetur, in Die Judicii cum Angelo Sathanæ damnetur. Hujus rei Testes sunt Wernherus Abbas Erphesfurtensis, Hiltene Abbas Aldesleybensis, Bernhardus Comes, & Advocatus ejusdem Cœnobii, Gunzelinus, & Frater ejus Goltmarus de Dachebeche, Hugo, Guntherus, Henricus Sub-Advocatus, Gisilherus, & alii quam plures.

Acta sunt hæc Anno Dominicæ Incarnationis MCXLVII. Indictione X. Regnante CONRADO Rege hujus Nominis Tertio, eodem Rege in expeditione Jerosolimitana posita.

XV.

Ex eodem Cod. M.S.

Ejusdem Charta quarta in Gratiam prædicti Cœnobii.

An. 1149. IN Nomine Sanctæ & Individuæ Trinitatis. HENRICUS DEI Gratiâ Moguntinæ Sedis Archi-Episcopus, cum Sanctorum Patrum Decreta, sicut & Canonum Instituta, ut quæcunque Nobis Divinâ favente Clementiâ commissa sunt, Paterno Intuitu regere, & si fortè dispersa sunt, recolligere, & discretè augmentare debeamus, insinuant; conveniens & irrefragabile esse videtur, ut quibuscunque Diœcesis nostræ Locis corporaliter præesse non possumus, Religiosi Fratris nostri alicujus præsentia, si fortè in vicino est, providâ Dispensatione, ut tunc vice nostrâ fungatur, studeamus adimplere: quocirca Notum facimus Universis, tam futuri, quàm instantis ævi, CHRISTI Fidelibus, quod tam pro necessitate Ovium nostrarum, DEI permissione Provisioni nostræ commissarum, quàm pro Petitione Ministerialium nostrorum, & cæterorum inibi manentium, venerabili Gelphrado Abbati, & Successoribus suis de Monte S. Petri in Erpesfurt, hoc Authoritate nostrâ & Licentiâ concessimus, ut pueros baptizent, Infirmos, si fortè petierint, visitent, mortuos sepeliant, & sicut hucusque fecerunt, deinceps faciant, & cum Cruce & Reliquiis Ecclesiam suam Dominicis diebus solito more circumeant, ut quod labor noster per absentiam minimè potest explere, devotio eorundem Fratrum studeat consummare, ut autem hujus Traditionis series rata, & in perpetuum inconvulsa permaneat & Testes subscribi & paginam hanc Sigilli nostri Impressione insigniri præcepimus &c.

Acta sunt hæc Anno MCXLIX.

XVI.

Ex Autographo.

Charta Exemptionis à Jure Advocati, concessa ex Authoritate Gebehardi Episcopi Herbipolensis.

An. 1153. IN Nomine Sanctæ & Individuæ Trinitatis. Nos VOLGERUS, CUNO & ADELOLDUS cum Reliquis ex Tribu & Cognatione nostra, ad Ecclesiam Sanctorum Apostolorum Petri & Pauli Sanctique Stephani Protho-Martyris in Wirziburg pertinentibus cautum nobis esse credimus notum facere tam futuri quàm præsentis ævi Fidelibus, quod pro vitando gravamine ab Advocato, pro Nobis nostrisque Filiis disposuimus: in villa etenim quæ Boppenlure dicitur mansionem habentes, Domini BOPPONIS Advocati in Wolfericheshusun ad cujus Jus attinere videbamur, dura sæpius Potentia nimis gravabamur; unde consilium facientes tandem hoc apud ipsum obtinuimus, ut datis ex Rebus nostris VI. Talentis ab omni Jure & Justitia quam ei vel Successori-

ceſſoribus ipſius debebamus, deinceps & in perpetuum omnimodis Liberi eſſemus; hoc autem facto, ipſe nobiscum Wirciburg venit, ibique Venerabili Epiſcopo G. Jus Beneficii quod in Nos hactenus pro Advocatia habuit, manu propria reſignavit, præſente Domino R. * Abbate Sancti Stephani, atque Urbis Præfecto Boppone, ceterisque tam Liberis quàm Miniſterialibus plurimis: præterea Teſtamentum hoc ſcribi per Gratiam ſuam Domnus Epiſcopus fecit, ac pro tutamine noſtro, Sigilli ſui Impreſſione inſignivit. Teſtes hujus rei ſunt BOPPO Comes. BERTHOLDUS Comes. GERHARDUS Comes de Kercheim. WOLFRAMMUS Comes de Wertheim. Gyſo. Manegolt. Marcuvart de Grumbach. Billungus Vice-Dominus. Yring de Zabelſtein. Heroldus Camerarius. Goteboldus & Frater ejus Gotefridus. Billungus Junior. & Richolf & Sigeloch Canonici. * Rapholdo.

Acta ſunt hæc Anno Domini MCLIII. Indict. I. Imperante CUNRADO, Epiſcopo Wirceburgenſe GEBEHARDO.

XVII.

Præceptum Henrici VI. Regis ſuper Inveſtitura Præpoſiti Beronenſis.

Ex Apographo.

HENRICUS DEI Gratiâ Romanorum Rex & ſemper Auguſtus Fidelibus ſuis Univerſis Canonicis Beronenſibus Gratiam ſuam & omne Bonum: accedentem ad Nos Dilectum Conſanguineum noſtrum ULRICUM Comitem de KIBURG Baſileenſis Eccleſiæ Canonicum benignè ſuſcepimus, & ipſum Electum à Vobis de Præpoſitura Beronenſi inveſtivimus, conſtituentes eum Imperialis Aulæ Capellanum, veluti tenemur facere Præpoſitos dicti Loci, cupientes ei Dignitates ſuas Loco & tempore ampliare. An. 1192.

Datum HAGENOWE VIII. Kal. Junii Indictione IV. Anno Dominicæ Incarnationis MCXCII.

XVIII.

Gardulfi Epiſcopi Halberſtadenſis Notitia pro Donatione Dedonis Viri Nobilis.

Ex Cod. M.S. Erford.

IN Nomine Sanctæ & Individuæ Trinitatis. GARDULPHUS DEI Gratia Halberſtadenſis Epiſcopus: Pontificalem decet Sollicitudinem Eccleſiarum Utilitatibus invigilare, & contra varios futurorum incurſus omni Diligentia præmunire, Notum igitur eſſe volumus tam præſentis quam futuri temporis Fidelibus, quod Nobilis quidam ſcilicet DEDO de CREZUC, Benedictionis Memoriam ſibi comparare cupiens, pro Remedio Animæ ſuæ Fratrisque ſui, Prædeceſſoris noſtri T. * Epiſcopi Manſum unum in Seburg ſitum Eccleſiæ B. MARIÆ cum omni Integritate contulit. Hujus rei Teſtes ſunt C. Major Præpoſitus V. Decanus & alii quam plures. An. 1200. * Theodoricus.

Factum eſt Anno MCC. Indictione IV. Anno Pontificatus noſtri primo. Ut autem hæc Donatio rata & inconvulſa permaneat, in virtute Spiritus Sancti Banno noſtro confirmavimus & hanc Paginam Teſtimonialem Sigilli noſtri Impreſſione ſignavimus.

XIX.

Bulla Innocentii III. Papæ, qua Capitulo Hildesheimenſi præcipit, ut relicto Conrado Ex-Epiſcopo, Heriberto in ejus Locum ſuffecto firmiter adhæreat.

Ex Cod. M. S. Mogunt.

INNOCENTIUS Servus Servorum DEI Dilectis Filiis. H. * Electo & Capitulo Hildesheimenſi Salutem & Apoſtolicam Benedictionem illud Dominus in Beato Petro, cui licet inſufficientes in Apoſtolatus ſucceſſimus Dignitate, ſingularis Prærogativæ Pri- An. 1201. * Heriberto.

 vilegium

vilegium Ecclesiæ Romanæ concessit, ut Universorum Fidelium Caput & Mater existat, ita ut alienum sit à Corpore illo de quo ait Apostolus: omnes unum Corpus sumus in Christo, Membrum quod in ejus non perstitit unitate, nec ad illud Ovile pertineat de quo in Evangelio legitur: fiet unum Ovile & unus Pastor, qui Matrem eam non habuerit & Magistram, Nos quoque, qui ad ejus Regimen DEO disponente sumus vocati, etsi vita sumus impares & meritis inæquales, primis Prædecessoribus nostris, qui pro Eccclesia suas Animas posuerunt ex eodem tamen Privilegio, pari cum eodem fungimur potestate cum legimus dictum à Domino: quodcumque ligaveris super Terram erit ligatum in Cœlo, & quodcumque solveris super Terram erit solutum & in Cœlo: licet autem Apostolica Sedes Imperfectionem Humanam & injunctam sibi Oneris gravitatem attendens, multos in sortem creditæ sibi Sollicitudinis evocaverit, sibi tamen retinuit plenitudinem Potestatis, multa suæ solius Potestati reservans, quæ præter specialem Auctoritatem ipsius, nec de Jure debent nec possunt impune ab aliquibus dispensari, utpote Cessiones & Translationes Episcoporum, & alia quædam quæ cum nota sint Vobis non opus est litteris explicare: hæc autem Venerabilis Frater noster Conradus quondam Hildesheimensis Episcopus Imperialis Aulæ Cancellarius non attendens, Licentia non solùm non obtenta, sed nec etiam postulata; Ecclesia Hildesheimensi relicta, Herbipolensem occupavit, & sic in litteris quas Nobis destinavit . . . . Herbipolensem se præsumpsit appellare, unde Nos præsumptionem ipsius debita volentes Animadversione punire, Venerabili Fratri nostro Magdeburgensi Archi-Episcopo & aliis quibusdam in Teutonia constitutis dedimus in mandatis, ut cum Factum ipsum non posset in partibus illis non esse non notorium, nec dictus Episcopus infra XX. dies, post susceptionem Litterarum, quas super hoc ipsi direximus, ab Herbipolensis Ecclesiæ amministratione cessaret, eum Excommunicatum publicè nuntiarent, & Excommunicationem ejus facerent pulsatis Campanis & Candelis accensis, Festivis Diebus & Dominicis innovari, id quod Magdeburgensis studuit adimplere, licet autem in manifestis non esset Ordo Indiciarius requirendus & ipse confessus de . . . . . . videretur cum Litteris ad Nos directis se præsumpserit Herbipolensem Episcopum appellare, ad vincendam Omnem Malitiam, eidem denuò non præmissa salutatione, mandavimus ut omni occasione cessante, si apud Nos vellet Gratiam invenire, mandatum Apostolicum adimpleret: cum ipse nihilominus in sua contumacia perduraret, & posteaquam alius in Hildesheimensi Ecclesia de mandato nostro electus & confirmatus fuerat, se præsumeret Hildesheimensem Episcopum appellare, ne Apostolica Sedes dissimulare videretur, ipsum excommunicatum inter Missarum sollempnia nuntiavimus & mandavimus ab Omnibus evitari: ceterum, ipse tandem Temeritatem propriam Recognoscens, primo coram jam dicto Archi-Episcopo & multis Principibus Alamanniæ, secundò coram Venerabili Fratre nostro C. * Moguntino Archi-Episcopo, Episcopo Sabinensi, & multis Principibus Juramento firmavit quod Mandatis Apostolicis obediret, & exinde nec Viarum vitans discrimina, nec incommoda, temporis impatiens, ad Apostolicam Sedem accessit, & sponte suum confessus excessum, in multa Contritione cordis & magna Humilitate corporis, Absolutionis Beneficium postulavit: Nos autem, ejus sequentes Exemplum, qui non vult mortem Peccatoris, sed ut magis convertatur & vivat, per Fratres nostros ab eo accepimus Juratoriam Cautionem, sic videlicet, quod ipse Pacto quolibet & tenore juravit quod universa Mandata nostra bona Fide reciperet, & servaret quæcumque diceremus ipsi, super his, pro quibus fuerat Excommunicatus per Nos aut per Nuntium nostrum seu per Litteras injungendo: postmodum autem fecimus ei Absolutionis Beneficium exhiberi: ipse verò cùm in Nostra Præsentia postmodum constitutus etsi suum recognosceret & confiteretur Excessum, & non Judicium sed misericordiam postularet, aliqua in sui excusationem induxit; sic tamen, ut nec Formam Humilitatis excederet, neque usque adeò rationibus inniteretur inductis, quin semper damnaret quod fecerat, & se ipsum excusans spontaneè accusaret; videbatur autem tribus specialius deliquisse. Primò videlicet in eo quod præter specialem Auctoritatem nostram ab Ecclesia Hildesheimensi ad Herbipolensem de Facto, quod Jure non potuit, transire præsumpsit, ac postquam alius in Hildesheimensi Ecclesia Electus & Confirmatus de Mandato nostro fuerat, se ipsum Hildesheimensem Episcopum nominavit. Secundò in eo videlicet, quod postquam dictus Archi-Episcopus Magdeburgensis in eum de Mandato nostrò Senten-

* Conrado I.

Sententiam Excommunicationis promulgavit, Divina præſumpſit Officia in ſollempni Curia celebrare; & poſtquam ſe novit Excommunicatum à Nobis, ſibi fecit ſæpius celebrari & Communioni frequenter ſe ingeſſit. Tertiò, quod ſi ab Herbipolenſis Eccleſiæ ſe ſimulavit Amminiſtratione ceſſare, nunquam tamen plenè receſſit ab ea, utpote, cùm interrogatus à Nobis confeſſus fuerit ſe adhuc Temporalia detinere: verùm idem Epiſcopus ſuper primo Capitulo ſe voluit taliter excuſare, quod ad Herbipolenſem Eccleſiam ex ſpeciali Apoſtolica Auctoritate tranſiviſſet, cum Bonæ Memoriæ Celestinus Papa Prædeceſſor noſter, ei duxerit Indulgendum Licentiam ad aliam Eccleſiam tranſeundi, ſed verba ipſius Indulgentiæ ac vim eorum diligentius attendentes, ex ea Cauſam non habuit tranſeundi, priusquàm per eum Poſtulatio examinata fuiſſet cujus fuerat facienda, ne quid fortè per Impreſſionem fieret, ne quid ageretur per ſymoniacam Pravitatem, ne quid attentare contra canonicas Sanctiones poſſet, quod ex tenore Indulgentiæ ſatis patet, in qua ſubjungitur circa finem; *dummodo canonicis non obviet Statutis*: prætereà etſi videretur ei indultum ut invitatus majorem aſſumeret Dignitatem, conceſſum tamen ipſi non fuit, ut ad paris Dignitatis Eccleſiam ſe transferret, cum Indulgentiæ majoris exiſtat Epiſcopo ut ad parem Eccleſiam tranſeat . . . . magis . . . . nunquam invenimus diſpenſatum, conſtat autem Hildesheimenſem & Herbipolenſem Eccleſias quantum ad Dignitatem pertinet eſſe pares, cum utraque ſuffraganea ſit Eccleſiæ Moguntinæ, nam licet Herbipolenſis ſit in Temporalibus habundantior, Hildesheimenſis tamen in Spiritualibus Nobilior perhibetur: adjecit idem Epiſcopus in ſuam Excuſationem allegans, quod cum dictus Magdeburgenſis non eſſet Ordinarius Judex, nec crediderat nec credebat quod . . . . præmiſſa . . . . . delegata poſſet procedere contra ipſum, aut Sententiam aliquam promulgare, unde cum nec ante Factum commonitorias, nec poſt Factum aliquas recepiſſet, peccare non credidit ſi Divina quacumque ſollemnitate celebravit; quod autem poſtquam ſe cognovit excommunicatum à Nobis Divina ſibi fecerit Officia celebrari & communioni Fidelium ſe ingeſſerat frequenter, id non in contemptum Apoſtolicæ Sedis vel tanti etiam Sacramenti ſed ſpe veniæ aſſerit ſe feciſſe, ne videlicet indureſceret amplius, vel durius ejus animus fieret ſi nunquam Divinis Officiis intereſſet, licet in diebus ſollemnibus ſe nunquam celebrationi Divinorum ingeſſerit, ſed cum paucis in angulo alicujus Eccleſiæ occultè non Feſtivis Diebus Divina ſibi fecerit interdum Officia celebrari: licet enim in primo Capitulo non videatur omnino culpabilis exſtitiſſe, quia tamen in dubiis eſt via tutior eligenda, etiamſi de lata in eum Sententia dubitaret, debuerat potius abſtinere quam Sacramenta Eccleſiaſtica pertractare: illud autem quod ſub ſpe Veniæ Divina ſibi fecit, poſtquam ſe excommunicatum à Nobis ſcivit, celebrari & communioni Fidelium ſe ingeſſerit, potius contra eum facere credimus quam pro eo, cum ſub Fiducia pœnitentiæ non debuerit deliquiſſe, & excummunicato non vitare, multò magis quam non vitari periculoſum exiſtat; non vitare ſiquidem cum ſit excommunicatus ſine Delicto non poteſt, ſed cum ex aliis pendeat, ſine ſuo peccato poterit non vitari: Munitiones autem & Oppida Herbipolenſis Eccleſiæ in Utilitatem ipſius ſe aſſeruit tenuiſſe ne ſi ad alienas manus forſitan deveniſſent, non eſſet quia ea poſtmodum liberaret; ſed cum Spiritualia ſint temporalibus digniora, & Obedientia melior quam Victimæ & auſcultare melius quam adipem arietum offerre, non debuerat idem Epiſcopus pro temporali commodo Herbipolenſis Eccleſiæ, Inobedientiæ Notam incurrere & Apoſtolicis Juſſionibus contraire: attendentes igitur quod non vult Dominus mortem peccatoris, ne videremur Apoſtolicæ Sedis benignitatis immemores cum eodem Epiſcopo miſericordiam in quibusdam duximus faciendam; ſed quoniam idem Dominus miſericors . . . .

. . . .

. . . . ſi una ſine altera teneatur, cum & quædam ſint culpæ, in quibus ſecundùm Canonicas Sanctiones culpa eſt relaxare vindictam, Temperavimus ergo, & per diſciplinam Miſericordiam, & per miſericordiam diſciplinam, ut ſic commiſſos ab eodem Epiſcopo puniremus exceſſus, ne ipſum cogeremus de Venia deſperare; ipſum igitur ſub Noſtra & Fratrum noſtrorum præſentia in publico Conſiſtorio conſtitutum, ſequentes Canonicas Sanctiones, quibus eſt cautum: ut qui ad majorem Plebem ſe tranſtulerint, & à Cathedra pelli debeant aliena, &

carere propria, ut nec illis præsideant quos per superbiam spernunt, nec illis quos per avaritiam concupiunt, tam Herbipolensi quam Hildesheimensi Episcopatu per Sententiam curavimus spoliare, in eo cum ipso misericordiam facientes, quam Canon his qui post Excommunicationem Divina præsumpserunt Officia, vel qui Celebrationi se ingesserint Divinorum infringit, ei non duximus infligendam: mandavimus ergo ei sub debito præstiti Juramenti, ut bona Fide servata Hildesheimensem Ecclesiam & Te, nec per se nec per alium gravaret aut molestaret, vel gravari faceret aut molestari, & Herbipolensem Episcopatum cum omnibus ad eum spectantibus, Liberum & Absolutum dimitteret, & ad Episcopatum vel Archi-Episcopatum sine Apostolicæ Sedis Licentia non transiret; ne verò per incautam Resignationem maximè temporalium, Herbipolensis Ecclesia Jacturam incurreret graviorem, volumus & mandamus ut eadem Temporalia in manus memorati Moguntini Archi-Episcopi ad Opus ipsius Ecclesiæ custodienda resignet, donec ei juxta nostræ Voluntatis Arbitrium provisum fuerit in Pastore, cui proventus Episcopales tam de Spiritualibus quam de temporalibus volumus resignari. Discretionem igitur Vestram Filii Capituli monemus attentius & districtè Vobis præcipiendo mandamus, quod ad Memoriam reducentes quod Obedientia etiam victimis præponatur Vos, & omnes Ecclesiarum Prælati & Clerici Hildesheimensis Diœcesis Electo vestro tanquam proprio, Juramentis illicitis non obstantibus, & pro eo quod nondum est Munus Consecrationis adeptus cum jam sit Confirmationis Gratiam consecutus, omni Contradictione & Appellatione cessante & devotam Obedientiam & debitam Reverentiam impendatis & via Regia incedentes non declinetis amplius ad Dextram sive sinistram . . . . Apostolicæ Sedis incurratis Offensam, cum injuriam Electo vestro illatam non alienam, sed tanquam propriam reputemus, & in Contemptum nostrum & Sedis Apostolicæ redundare.

Datum Lateranis V. Idus Aprilis Pontif. nostri Anno III.

XX.

Ex Cod. M.S. Erford.

Exemplar Litterarum Testimonialium in favorem Cruce - Signatorum.

An. 1209. UNiversis CHRISTI Fidelibus ad quos presentes Littere pervenerint Decanus & Consules Opidi Bekemensis, sinceram in Domino Karitatem; licet omnibus CHRISTI Fidelibus, intuitu Karitatis & Conpassionis ad Munificentie Largitatem Quilibet teneatur, illorum tamen promotionibus est propensius intendendum, quorum Devotio hoc inducit, ut se presumant opponere Adversariis Fidei Cristiane, & pro Fide suum proprium Sanguinem fundere non verentur: cum igitur N. N. presentium Exhibitores nostri Parochiani & Cooppidani, bone utique fame, nec aliqua respersi infamia, ex Instinctu Spiritus Sancti, prout in Cordibus suis destinatur; Animabus suis consulendo, decreverunt ut in Remissione suorum peccatorum, compuncti, contriti, & confessi, in hoc Passagio iter Peregrinationis arriperent, videlicet circa festum N. ituri versus Partes ultra Marinas, in subsidium Terræ Sanctæ, Sarracenorum perfidiis Resistendo, & ut ibidem unà cum aliis Fidem Catholicam propugnarent: verum tamen ut in hoc multis CHRISTI Fidelibus bonum prebeant Exemplum, non ad id ipsis propriè suppetant Facultates & Expense, suadet Ratio, & docet consuetudo, ut eisdem Parrochianis nostris, & Co-Opidanis, presentium Exhibitoribus, Munificentiæ vestræ Dextram aperiatis, & nihilominus Universitatem vestram Rogamus, monemus, & in Domino exhortamur, quatinus nostris predictis Parrochianis seu Coopidanis manum porrigentes adjutricem, de Bonis Vobis à DEO collatis, pias Elemosinas, & Karitatis subsidia erogetis, ut per subvencionem vestram ipsorum inopie consulatur, & bonum propositum laudabilirer inceptum, vestris subsidiis mediantibus ad finem perducere valeant peroptatum, Vos propter hoc & alia bona Opera, que, Domino Inspirante feceritis, possitis ad eterne Felicitatis gaudia pervenire, ne quid mala suspicio aliquem vestrum retrahat, ut eis non impendat Opera Pietatis, scire vos cupimus quod sepedicti Parrochiani nostri, & Co-Opidani, in nostris voverunt manibus, sub Sacramento Fidei, quod in Baptismo recepe-

ceperunt, & Juramento corporaliter preſtito, quatinus predictum iter arrepturi, & quantum in ipſis etiam completuri, ſicut diximus; quod ſi dictum Votum, quod abſit, non complerent, ad Nos nunquam eſſent reverſuri: ut ergo premiſſis plenariam adhibeatis Fidem, Nos Predicti, Decanus & Conſules Opidi Bekemenſis, preſentem Litteram, Sigillorum noſtrorum munimine duximus roborandam.

Datum & actum BECHEM, ſub Anno Domini MCC. nono III. Idus Junii Indictione VII. Pontificatus Domini CLEMENTIS PP. Quinti, Anno quarto.

XXI.

Teſtamentum Ludolfi Canonici ad Terram Sanctam Proficiſcentis.

Ex Cod. M. S. Mogunt.

ANno Domini MCCXI. Kal. Maj. Ego LUDOLFUS Canonicus Sanctæ Crucis in Hildesheim, arripere volens iter Jeroſolimitanæ Peregrinationis, conſiderans quod varia Terrarum ac Marium pericula ſolent Peregrinantibus obviare, ut igitur adventum Supremi Judicis migraturus à corpore, ſecurius præſtolari audeam, aſſigno Eccleſiæ meæ ad Conſolationem Fratrum meorum in Anniverſario meo, ſi in via defecero, Manſum . . . . . Eccleſia Sancti Petri habeat Libros meos, Curiam meam habebit Frater meus A. de reliqua ſuppellectili mea ordinabunt Salamanni, ſicut Fidei eorum commiſi; ut igitur hanc Ordinationem nullus irritare valeat, obtinui ut huic Cartulæ Domini mei H. Ducis Sigillum annotetur. An. 1211.

XXII.

Conventio inter Capitulum Majoris Eccleſiæ Herbipolenſis & Cœnobium S. Stephani.

Ex Autographo.

IN Nomine Sanctæ & Individuæ Trinitatis. CAPITULUM Majoris Eccleſiæ Wirziburgenſis. Cum Fraternæ Caritatis ſit Officium, ita propriis intendere Commodis, ut Proximorum Utilitas non negligatur, juſtum eſt, ut Nos in his, quæ cum Eccleſiis Conſororibus noſtris nobis profutura contrahimus, non ſtudio circumveniendi, ſed amore ſubveniendi circa eas ſerveamus: Notum itaque eſſe deſideramus omnibus tam præſentis quàm futuræ CHRISTI Eccleſiæ Fidelibus, quod cum tempore Ciſmatis, quod fuit inter Sacerdotium & Imperium ſub Papâ Domino INNOCENTIO III. & OTTONE Imperatore multis Tribulationibus & malis tota DEI turbaretur Eccleſia, propter Cautelam Civitatis noſtræ, ne aliquis nocivus nobis Angulus hoſtibus ad obſidendum nos in circuitu remaneret, Curia noſtra ante Civitatem, in qua erant Torcularia noſtra, & reliqua Vindemiarum Utenſilia demolita fuiſſet, & locum his Commoditatibus aptum infra Foſſatum & Muros Civitatis non inveniremus, à Dilecto noſtro HEINRICO Venerabili Abbate S. Stephani & ejus Capitulo multa Inſtantia Rogavimus concedi nobis Ortum Eccleſiæ ſuæ ante Portam Monaſterii ejus ſitum, ad ædificandum Curiam Auctumnalibus noſtris commoditatibus oportunam, quæ petitio licet eidem Abbati & omnibus ſuis Confratribus moleſta eſſet, & omninò contraria, tandem pro noſtra Dilectione & ſperando ſemper à nobis majori Favore Petitioni noſtræ ſatisfecerunt, concedendo nobis Aream hanc, quæ eſt à Domo Beringeri Carpentarii ipſius Eccleſiæ usque ad Domum Matris ipſius B. tali conditione, ut inter Nos & ſtratam, quæ eſt inter Curiam eorum & hortum denominatum, Murus firmus à nobis erigeretur, relicto eis Puteo extra ipſum murum & de omni ipſius Putei apparatu nihil diminuendo, & ut neque Portas nec aliqua hoſtiola verſus Curiam & Cimiterium eorum poneremus, Introitus verò noſtros & exitus verſus veterem murum Civitatis ſine moleſtatione ipſorum ſemper haberemus, & annuatim in Feſto Apoſtolorum Philippi & Jacobi duo Talenta eis inde perſolveremus: hic Contractus inter Nos & Eccleſiam S. Stephani in Capitulo noſtro celebratus eſt: ubi à manu ſupradicti Abbatis Heinrici nomine Eccleſiæ ſuæ, Dominus PERSIUS Decanus noſter nomine noſtro prædictam Aream ſub forma prælibata Eccleſiæ noſtræ in perpetuum poſſiden- An. 1213.

ſidendam ſuſcepit, & conſtitutum eſt, ut non ab alio quàm à Decano, quicunque fuerit ille & Capitulo Cenſus denominatus ritè & ſine omni protractione in Feſto denominato Eccleſiæ dictæ omni Anno perſolvatur; & quicunque Inhabitator ejusdem Curiæ à nobis conſtituatur, nec ipſe nec etiam aliquis de Familia noſtra per ſe ipſos, nec etiam per Operarios noſtros mercede conductos tempore Auctumnali ſive aliquo alio tempore, Eccleſiæ S. Stephani vel Hominibus ſuis unquam graves exiſtant & infeſti, ſuper formâ totius Contractûs coram Domino noſtro OTTONE Venerabili Epiſcopo Nos & Abbas cum ſuo Capitulo comparuimus, & hanc conſtitutionem de conſenſu & benignitate ſua promoveri poſtulantes, utrique Eccleſiæ in perpetuum eam ſuæ Auctoritatis Sigillo corroborari obtinuimus. Teſtes hujus rei Nos ſumus Fratres majoris Capituli. OTTO Præpoſitus, PERSIUS Decanus. Dittericus Floſculus. Berno. Heinricus Cellerarius. Yringus Cantor. GOTEFRIDUS Præpoſitus. Gerungus. DITTERICUS Præpoſitus de Hoguie. Bertholdus de Hotingin. Fridericus. Heinricus. Cunradus. Albertus. Cuno. Boppo. Cunradûs. Fridericus. Arnoldus. Adolfus Portenarius. Boppo. Cunradus. Albertus. Arnoldus: Heinricus. Canonici de Hoguie, GERNOLDUS Decanus. Albertus. Heggehardus Cuſtos. Canonici de Novo Monaſterio. WILLEHELMUS Decanus. Gotefridus Cuſtos. Gerurgus. Wernherus & Frater ejus Siffridus. Laici Hidungus & Heinricus Sculteti. Billungus Camerarius. Heinricus Dapifer. Bertholdus & Arnoldus Fratres. de villa S. Burchardi. Marquardus. Orphanus. Marquardus. Auctumnus. Rudigerus & Marquardus Fratres de Sande. Arn de Hochiem. Cunradus Fuegirher, & alii quàm plures.

Acta Anno Dominicæ Incarnationis MCCXIII. Indictione I. Menſe Julio FRIDERICO Romanorum Rege, Domino OTTONE Wirziburgenſi Epiſcopo, BERTHOLDO Puero de Henninberc Urbis Præfecto.

XXIII.

Ex Cod. M.S. Erford.

Ejusdem Pontificis Mandatum Apoſtolicum quo Tuſculanum Epiſcopum à Legatione ſua revocat.

HONORIUS Epiſcopus Servus Servorum DEI. Venerabili in CHRISTO Fratri Tuſculano Epiſcopo: divulgata eſt ſatis Hæreſis, quæ diutius in Terra Comitis Sancti Ægidii pullulavit, & longè latéque ſe diffundens quotidie ſerpit ut Cancer, Diabolo ſeminante ſemen ſuum, qui Fel Draconum & Venenum aſpidum inſanabile in Calice Babylonis vicinis . . . . jam propinat; ad eam ergo de Terra radicitùs extirpandam te miſimus è Latere noſtro tanquam Potentem in Opere & Sermone; tu autem cum deberes inſiſtere Operi Prædicationis, laboraſti potiùs pro Denariis colligendis, & ſcandalizati ſunt per Te plurimi in Regno Franciæ, dicentes; Ecce, qui prædicat non Furandum, furatur, de Contemptu Rerum clamat in publico & Res ipſe colligit, & non dat Pauperibus nec diſpergit, ejiciat primùm Trabem de Oculo ſuo, & tunc ejiciat Feſtucam de Oculo Fratris ſui: inde Nomen DEI blaſphematur in Gentibus & contempnuntur Claves Eccleſiæ, cùm Medicus primùm curare ſe ipſum debeat, & turpe eſt Doctori cum redarguit ipſum culpa; deberes enim habere Pennas Columbæ deargentatæ ne quid in te appareret, quod poſſet obfuſcare Candorem Eccleſiaſticæ Puritatis; ſed cum intendas Avaritiæ, quæ eſt Idolorum Servitus, uteris potiùs pennis Corvi denigratis per Opera Tenebrarum; cogitaſſe debueras quid liceat, quid deceat, quid expediat ſecundùm æquitatem, quid deceat ſecundùm Honeſtatem, quid expediat ſecundùm utilitatem; ſed . . . . . tanquam contrarium & indecens quia contra Bonos Mores & inutile, quia contra Profectum Nominis Chriſtiani: ob hoc te Revocamus, mandantes tibi ne de cetero Legationis Officio ingerere te præſumas, cujus enim Vita deſpicitur, Reſtat ut ejus Prædicatio contemnatur.

XXIV.

Sigifridi II. Archi-Epiſcopi Moguntini Epiſtola Gratulatoria ad Eccleſiam Hildesheimenſem.

Ex Cod. M. S. Mogunt.

S. DEI Gratia Moguntinus Archi-Epiſcopus. Comitibus Miniſterialibus &c. Salutem & Plenitudinem omnis Boni. Cùm omne datum optimum & omne donum perfectum deſurſum ſit & à Patre Luminum ſuccedat, regratiamur Altiſſimo & ipſius Clementiam veneramur, qui per Electionem Kariſſimi Filii Magiſtri Conradi Scolaſtici Moguntini, in Hildesheimenſem Epiſcopum, ipſi Eccleſiæ atque vobis ſua inſcrutabili Bonitate providit: equidem quod à DEO eſt perfectiſſimum habet Auctorem, cui debet humanæ voluntatis Devotio inclinari, & ut Divina Gratia comitetur quos in ipſarum Proviſione reſpexit: ceterùm quod Magiſtrum C. Dominus ad Miniſterium Pontificatus elegit, non quod ipſe requirat ſed requiratur ab ipſo in virtute Altiſſimi, ſub cujus nutu cuncta conſiſtunt, vobis ſuademus, conſulimus & mandamus, quod ei, qui veſtrarum Pontifex erit Animarum Fidelitate debita ſuccurratis: unde credimus & firmiter opinamur Epiſcopatus veſtri utilitatem in omnibus ſecuturam, & vos qui Eccleſiæ membra eſtis, exhibitione Reverentiæ quam feceritis Patri veſtro, Patris Celeſtis merebimini Benedictione repleri. An. 1221.

XXV.

Epiſtola aliquot Germaniæ Præſulum, qua Henrico Regi ſupplicant pro Obtentu Regalium in favorem Conradi Electi Hildesheimenſis.

Ex eodem Cod. M.S.

SEreniſſimo Domino ſuo H. Romanorum Regi & ſemper Auguſto. T. * DEI Gratia Treverorum Archi-Epiſcopus C. * Metenſis & Spirenſis Imperialis Aulæ Cancellarius . . . . . . Ratiſponenſis & Baſileenſis Epiſcopi . . . . de Wizenburc & Morbach Abbates. Tam promptum quàm debitum in omnibus ſuæ Devotionis Obſequium. Acceſſit ad præſentiam noſtram Wizzenburc, Dilectus noſter & honorabilis Vir Magiſter C. Hildeſienſis Electus, ſupplicans Nobis ut per Conſilium & Auxilium noſtrum, per manum veſtram Donationem Regalium obtineret, utpote rationabiliter & convenienter electus à ſuo Capitulo, apud quod Poteſtas reſidet Epiſcopum eligendi, cum per voluntatem Sereniſſimi Imperatoris Patris veſtri, & Principum conſenſum, eadem conferendi plenariam habeatis poteſtatem: ex adverſo autem Chunradus Marſcalcus & Ekkebertus Milites, Miniſteriales Hildesheimenſes ex ſua & ſuorum Miniſterialium Parte rogaverunt attentius ne hoc faceremus, dicentes quod Petitioni Electi conſentire non deberetis, pro eo quod eis in Electione ipſius facta eſſet injuria, quæ ex Jure & longa conſuetudine in Electione Epiſcoporum Hildesheimenſium, Juſtitiam habuiſſet; quod quia nobis inconveniens & inauditum & contra Imperii & communem omnium Eccleſiarum Juſtitiam videbatur, conſentientibus in id ipſum tam Nobilibus & omnium Eccleſiarum Miniſterialibus nec non & Imperii, qui multi nobiſcum aderant minimè duximus exaudiendas, conſiderantes igitur plenam præfati Electi & Eccleſiæ ſuæ Juſtitiam, & omnium Nobilium ſui Epiſcopatus, & multorum Miniſterialium Favorem, quoniam ipſi in Jure ſuo, quod noſtrum reputamus deeſſe nec volumus nec debemus, veſtram nihilominus in hoc Utilitatem attendentes & Honorem, communi & deliberato Conſilio Rogamus & monemus Serenitatem veſtram, fideliter conſulentes ut non obſtante prædictorum Laicorum contradictione quæ nulla eſt, & à vobis nullatenus audienda, Electo eidem donum Regalium indubitanter & ſine dilatione porrigatis, cum paratus ſit tam Domino Imperatori quàm vobis veſtram Juſtitiam exhibere, & ipſum in ſuis & Eccleſiæ ſuæ Petitionibus exaudire dignemini, ut tam Vobis quàm Patri veſtro ex devoto fiat devotior, & preces noſtras & Conſilium, in quibus & alii Principes, qui pro ipſo nobis ſcribentes bene concordant, apud veſtram Majeſtatem ſibi ſentiat profuiſſe: noverit

An. 1221.
* Theodoricus.
* Conradus.

præterea vestra sublimitas. Nos etiam præsentibus respondisse, ut ad vestram præsentiam irent si vellent, & absentibus scripsisse, ut si in his sibi fore injuriam contendant, in Festo Egidii, Frankenfort veniant si placet ipsis, coram nobis & Principibus, Justitiæ Plenitudinem Recepturi.

XXVI.

Henrici Regis ad Fridericum Imp. Epistola, super eodem Negotio.

An. 1221. CArissimo Genitori suo ac Domino Magnifico Romanorum Imperatori F. semper Augusto H. DEI Gratia & sua Romanorum Rex semper Augustus cum Filiali Dilectione debitam in omnibus Reverentiam; accedens ad Præsentiam nostram Dilectus Princeps noster CONRADUS Electus, à nostra Serenitate Regalium Episcopatus Hildesheimensis investituram, secundùm Consuetudinem & Justitiam Imperii, petivit instanter, Præpositus etiam & Decanus & Capitulum Hildesheimense per Litteras & Nuntios suos hoc ei fieri, à Nobis devotissime postulabant, eo quod ab ipsis concorditer & Canonicè fuisset Electus, & ab Archi-Episcopo suo legitimè confirmatus sicut Litteræ ipsius ad Nos super hoc transmissæ testabantur: Nos igitur, Dilectorum Principum, qui circa Nos erant, & eorum qui super hoc Nobis scribere curaverunt Moguntini, Trevirensis Archi-Episcoporum, Spirensis Imperialis Aulæ Cancellarii, Herbipolensis, Ratisponensis, Basileensis Episcoporum, Morabacensis & Wizzeburgensis Abbatum, Dilecti nostri & Consanguinei H. Ducis Saxoniæ & multorum Nobilium & aliorum Fidelium nostrorum consilia secuti, attendentes nihilominùs ipsius Dilecti Devotionem erga vestram Magnificentiam & magnam de vestro erga se Favore Fiduciam sicut debuimus & Sententia de hoc quæsita dictabat, eundem tam vestra quàm Nostra Auctoritate de Regalibus sive temporalibus Episcopatus Hildesheimensis, & omni honore quem sui Antecessores de Gratia Imperii ejusdem Episcopatus Ratione tenuerunt investivimus: eapropter amantissimam Paternitatem vestram diligentissimè cupimus à nobis exoratam esse ut Divinæ Retributionis intuitu, nostræ quoque Interventionis respectu, quod circa præmemoratum nostrum devotum Electum consultè fecimus, & justè magnificè confirmare & ipsum cum Ecclesia sua in vestræ Majestatis Protectionem Recipere dignemini, & ita eum in suis Petitionibus audiatis, ut Favorem & Preces Regias sibi sentiat profuisse.

XXVII.

Ex eodem Cod. M.S.

Engelberti Archi-Episcopi Coloniensis Hortatoria Epistola ad Ministeriales Ecclesiæ Hildesheimensis.

An. 1222. E. DEI Gratia Sanctæ Coloniensis Ecclesiæ Archi-Episcopus Universis Ministerialibus Hildesheimensis Ecclesiæ Salutem in Salutis Auctore. Intelleximus & Intelligentes de Prudentia vestra sumus non modicum ammirati, quod cum nuper missis Nuntiis ad Illustrem Dominum nostrum H. Regem contra Venerabilem Dominum C. Episcopum Hildesheimensem, ipsum impedire nitemini si possetis ne Regalia reciperet ab eodem, nunc ad aliam viam sibi resistendi divertitis, asserentes ipsum Dominum Regem non habere Potestatem, cuiquam Regalia porrigendi, unde non solùm inconsideratæ præsumptionis sed præsumptuosæ Temeritatis estis graviter arguendi, qui tam ipsi Domino Regi quàm Universis Principibus Notam falsæ Usurpationis impingitis, quod sibi Jus & Potestatem ad ipsos, ut putatis, non spectantem usurpent, maximè cum hoc esset ipsis Principibus omninò contrarium, & suo Periculo sive Honori: nam, si essent incerti quod Dominus Rex haberet hujusmodi Potestatem, quicumque Regalia sua ab ipso reciperet, consequenter esset etiam incertus utrum hoc Dominus Imperator Ratum haberet, cùm posset, quod eo Auctore non esset factum in irritum revocare, sicque esset talis Princeps in suæ Dignitatis Periculo constitutus, propterea indignationem & offensam Imperialem simul & Regiam in hac parte potestis non immeritò

meritò formidare, qui quantum in Nobis eſt impenſiùs nitimur contraire, cum tamen Niſus & Conatus Veſter, nec Effectum nec Exitum bonum valeat obtinere cum non ſolùm gravis ſit ipſa præſumptio ſed & cauſa veſtra usque adeo infirma ſit & debilis & abſurda, ut in toto Imperio nec Principem unum Fautorem & Defenſorem veſtri reperiatis Erroris; quanquam enim præfatus Epiſcopus veſter Honeſtatis ſuæ Merito, ab omnibus diligatur, tamen ſi cauſa veſtra Juris aliquid vel Favoris haberet, ſeu etiam videretur habere, Promotio ejus non adeò accelerata fuiſſet, ſed data vobis Audientia, Cauſam veſtram ſicut Ordo exigeret proſequendi. Hinc eſt quod Univerſitatem veſtram monemus & hortamur attentius, ac fideliter vobis conſulimus, ut rei exitum providentes & utentes Conſilio ſaniori, deſiſtatis ab his in quibus proficere non poteſtis.

XXVIII.

Henrici Regis Mandatum in Cauſa Præcedenti.

Ex eodem Cod.M.S.

H. DEI Gratia Romanorum Rex. Dilecto Conſanguineo ſuo H. Duci. Noverit tua Dilectio, quod accedens ad noſtram perſonam Dilectus Princeps C. Hildesheimenſis Epiſcopus, à noſtra Serenitate Regalium Epiſcopatus Hildesheimenſis inveſtituram ſecundùm Juſtitiam & Conſuetudinem Imperii petivit inſtanter, Præpoſito etiam & Decano ac Capitulo Hildesheimenſi per Litteras & Nuntios ſuos hoc ei fieri, à nobis devotè poſtulabant, eo quod ab ipſis concorditer & Canonicè fuiſſet electus, & à ſuo Archi-Epiſcopo legitimè confirmatus, ſicut Litteræ ipſius ad Nos ſuper hoc transmiſſæ teſtabantur: Nos igitur Dilectorum Principum qui circa Nos erant, & eorum qui ſimiliter hoc Nobis ſcribere curaverunt, & aliorum Fidelium noſtrorum Conſilia ſecuti, ſicut de Jure debuimus, & Sententia de hoc quæſita dictabat, prædicti Capituli nec non & Electi ſui jüſtas preces libenter admiſimus, Eundem Electum tam Sereniſſimi Patris noſtri Imperatoris, quam noſtra Auctoritate de Regalibus Epiſcopatus Hildesheimenſis, & omni Honore, quem ſui Anteceſſores de Imperio tenebant Ratione Epiſcopatus ejusdem veſtientes: verùm quia Miniſteriales ejusdem Eccleſiæ in Electione Epiſcoporum Hildesheimenſium Jus ſibi dicunt, & quod eum non elegerint cum Capitulo adhuc ei contradicunt, ſicut eorum Nuntii quibusdam ex Principibus retulerunt; Nobilitatem & Honeſtatem tuam de qua multum præſumimus, Rogamus ut noſtræ Serenitatis Intuitu prædictos Miniſteriales ad te venire facias, eosque quos & ubi viſum fuerit evocare & ipſos ad Devotionem & Pacem & Gratiam Domini ſui Electi modis quibus ſcis & potes & expedire videris, inducere ſtudeas diligenter: quod enim Epiſcopos ſuos Eligere debere ſe aſſerunt, & ideo quia hoc factum non eſt, difficiles ei ſe reddunt & graves, incongruum judicamus & omnibus Principibus, Nobilibus & Miniſterialibus inconveniens videtur & inauditum, ſicut eorum Nuntiis à multis novimus reſponſum; gratiſſimum enim habebimus ſi veſtris in hoc Monitionibus acquieverint & mandatis, alioquin ſciant pro certo, quod præfato Electo in Juſtitia & Honore ſuo, modis quibus poſſumus adeſſe volumus & prodeſſe; de ipſorum igitur Reſponſo per tuas Nos Litteras facias certiores, ut ſciamus quid pro nobis & Imperii mandato & tua Exhortatione facturi ſunt & quid Nobis ſuper his fuerit faciendum.

An. 1222.

XXIX.

Sigifridi II. Archi-Epiſcopi Moguntini Litteræ ad Conradum Hildesheimenſem Epiſcopum.

Ex eodem Cod.M.S.

VEnerabili Fratri in CHRISTO Domino C. Epiſcopo Hildesheimenſi. S. DEI Gratia Sanctæ Moguntinæ Sedis Archi-Epiſcopus, Salutem & Obſequium benivolum, cum fraterna in Domino Caritate. Sicut Vobis diximus cum mecum Heiligenſtat eſſetis, quod Imperator nos ad ſuam præſentiam accerſiſſet, ita ſecundariò poſtquam receſſiſtis, nos in tantum arctius & attentius fecit vocari, quod nullo modo audemus omittere ut tota feſtinatione acceleremus ad eum venire; quare nos

Circa An. 1223.

omni quo possumus affectu Rogamus, quatinus per Litteras vestras, vel si esse potest personaliter apud Ducem de Brunswik dignemini nos super eo quod diei & Placito inter vos constituto & ipsum, non intersimus ista vice, habere propensius excusatos; firmiter enim habemus propositum cum ad partes istas reversi fuerimus, ad hoc quod inter vos conveniens Ordinatio fiat accedere ad eundem, & suæ obtemperare, quatenus possumus voluntati.

XXX.

Ex Cod. M. S. Mogunt.

Litteræ Friderici II. Imp. ad Conradum Hildesheimensem Episcopum, quibus præter Filium Henricum Regem, eidem alia Imperii Negotia Commendat.

An. 1224. FRIDERICUS DEI Gratia Romanorum Imperator &c. Dilecto Principi suo Hildesheimensi C. Episcopo Gratiam suam & omne Bonum. Felices nostræ Serenitatis Eventus quos affectare te scimus tecum participare volentes, Affectioni tuæ sæpe sæpius ducimus intimandum quod per illius Gratiam à quo provenit omne Bonum ad vota Nobis in Regno nostro cuncta succedunt; Sarracenis qui Cacumina Montium & Loca inexpugnabilia ceperant ad Inferiora & plana Loca jam omnibus Revocatis; de tua itaque Fidelitate certissimam Fiduciam obtinentes H. Karissimum Filium nostrum Romanorum Regem Illustrem circumspectioni tuæ duximus commendandum pro Servitiis eidem Filio nostro à te modo exhibitis in Absentia nostra, tanto tibi uberes gratias referentes, quanto in Absentia nostra, magis quàm in præsentia purissimæ Fidei tuæ Animus approbatur ut igitur Ecce Nobis in Alemanniam venientibus gratissimis tuis possimus meritis respondere Rogamus plurimum & monemus, quatinus in Servitiis nostris & ejusdem Filii nostri, more solito perseveres: sane Relatum est Celsitudini nostræ, quod Rex Daciæ ac Filius ejus capti à Comite H. de Zwrin Dilecto Fideli nostro, in Custodia detinentur, qui Rex, sicut tu ipse nosti, præter præcedentem Causam, multa de Bonis Imperii occupavit, ad Nos & Imperium, Respectum quem debuit non habendo; unde cum ad Recuperationem Bonorum Imperii totis viribus & affectibus anhelemus ut ipsa possimus ad Imperium revocare, affectionem tuam Rogandam duximus omnimodis & monendam quatenus ad hoc quod ipse Rex & Filius ejus ad manus vestras deveniant, prorsus & totaliter elabores, facturus quod quicquid Venerabilis Erbipolensis Episcopus propter hoc promisit vel dehinc promiserit Comiti prædicto, & ipse promittas cum eo, quia Nos illud Ratum habebimus, & omnia cum Consilio tuo curabimus efficaciter observare.

XXXI.

Ex Cod. M. S. Mogunt.

Conradi II. Hildesheimensis Episcopi Litteræ Commendatitiæ ad Honorium III. Pont. Max. in Gratiam Engelberti Archi-Episcopi Coloniensis.

An. 1225. REverendo Domino ac Patri H. Sacrosanctæ Romanæ Ecclesiæ Summo Pontifici C. DEI Gratia & sua Hildesheimensis Episcopus tam debitam quam devotam cum Osculo Pedum Reverentiam. Pro Dilecto & Venerabili Fratre nostro Coloniensi Archi-Episcopo, de maxima Paternitatis vestræ Benignitate confisus, quantum audeo Sanctitati vestræ supplico devotissimè, ut pro multa ejus Honestate & meæ Devotionis intuitu in omnibus ipsum Gratiæ vestræ Recommendatum habere dignemini, scientes quod circumspectis omnibus, Ecclesiarum Alemanniæ Status post DEUM & vestram Providentiam ab ipso dependet, etenim Laicalis Insolentiæ Fræna jam adeò contra Clerum laxata sunt quod nisi esset terror ejus & à DEO provisa . . . . Ecclesiasticæ Districtionis Vigor . . . . . nullus esset . . . . Pacis Alemannia non haberet: foveat igitur ipsum & promoveat vestra Paternitas cum Devotione, ac Servitium oportuno tempore Vobis & Ecclesiæ commune spero plurimum profuturum: Ego autem ad supplicandum vobis

vobis tam obnixè prædicto Domino Archi-Epiſcopo, ob hoc adeò ſum aſtrictus, quod veſtri mandati & Eccleſiæ Ratione, cujus ſemper volo & teneor eſſe devotiſſimus, mihi & Hildesheimenſi Eccleſiæ impendit Favorem ſuum efficaciter & libenter.

XXXII.

Ejusdem Epiſtolæ Encyclicæ ad univerſum Clerum pro Reſtauratione Eccleſiæ ſuæ Cathedralis Hildesheimenſis.

Ex Cod. M. S. Mogunt.

C. DEI Gratia Hildesheimenſis Epiſcopus. Dilectis in CHRISTO Filiis Abbatibus, Præpoſitis, Prioribus ac Sacerdotibus Univerſis, per Hildesheimenſem Diœceſim conſtitutis Salutem in eo, qui eſt omnium vera Salus: quia nunc major inſtat neceſſitas, quam unquam inſtiterit ut Eccleſiæ noſtræ ſuccurratur, & veſtro Conſilio ſperatur nunc major quam unquam provenerit Utilitas proventura: Ecce reſumpto clamore clamamus ad vos & pro illo clamamus ad vos, qui in Cruce DEO Patri usque ad mortem Crucis factus eſt obediens moriendo, ut nos ab æternæ mortis eriperet cruciatu: cùm igitur Venerabilis Eccleſia noſtra Hildesheimenſis ad quam omnes tanquam ad Matrem reſpicitis & Magiſtram, miſerabiliter ſit vetuſtate conſumpta, ſtillicidio pervia, & in pluribus locis ſit adeò Ruinoſa quod ſine periculo Divinum Officium non poſſit celebrari nec ad redintegrandas ſumptuoſas ejus ſtructuras ſufficiat ipſa ſibi, neceſſe eſt & conſentaneum Rationi, Capiti membra condeſcendere, ac maternam decet Filiorum cultibus operiri Nuditatem; eapropter diſcretionem veſtram exoramus ſtudio diligenti quod Divinæ Remunerationis intuitu ac noſtrarum precum obtentu in propriis perſonis ſicut à Nunciis noſtris fueritis inſtructi fidelem & diligentem operam impendatis, ut per hoc & alia, quæ Domino Inſpirante feceritis, ad æternæ poſſitis felicitatis gaudia pervenire: ut autem ad hoc Negotium, animus veſter ferventius incendatur, auctoritate nobis à DEO conceſſa, quicquid vel ex torpore ſeu Negligentia vel oblivione omiſiſtis in Officiis Divinorum contra Præceptum DEI & Ordinem noſtrum in Miſſis & Horis Canonicis Nocturnis ſive Diurnis, dummodo veri pœnitentes & contriti fueritis, miſericorditer relaxamus.

XXXIII.

Oliverii Cardinalis Epiſtola pro Cruce-Signatis.

MAgiſtro SALOMONI, OLIVERIUS Cardinalis. Conſtituti in Romana Curia Nuntii Venerabilis in CHRISTO Patris D. Epiſcopi publicè ſunt proteſtati quod idem à ſex Annis vel quinque præteritis, nullos omnino ad prædicandum in Teutoniam miſerit, neque SINDRADUM nec HENRICUM Laicum ad id recipi fecerit à Cruce-Signatis Terræ Sanctæ Pauperibus aut Debilibus habentibus citra decem vel duodecim Marcas, commutare volentibus vota ſua, cum ſuper his apud Sedem Apoſtolicam fuerit diffamatus; cupiens igitur Servos Crucis Chriſti, Pſeudo-Prophetarum Doctrinis variis non abduci, qui præfati Epiſcopi falſis Litteris, ut accepimus innituntur: ſed & obſtruere viam Fraudis eis, Diſcretionem veſtram monemus attentiùs & Rogamus quod his falſis Prædicatoribus largas Indulgentias facientibus, obliti Salutis propriæ, Cruce-Signatorum Vota fraudulenter commutantibus, cum Auctoritatem non habeant ſuper his, Reſiſtatis viriliter & potenter, non permittentes Crucis Negotium ab aliquibus defraudari, præmonendo Cruce-Signatos per Teutoniam univerſaliter ſingulos, & ſingulariter univerſos.

Circa An. 1226.

XXXIV.

Ex Cod. M. S. Mogunt.

Alberti Orlamundani Comitis Epiſtola ad Honorium III. Pont. Max.

An. 1226. VEſtræ Gratiæ ſignifico, Pater Sancte, quod cum Dominus & Avunculus meus Rex Dacis à Vaſallo ſuo modicæ Reputationis Viro perfidè captus eſſet: Ego Ratione Sanguinis injuriam ejus meam reputans, abſolutionem ejus procuravi celeriter ne mora traheret ad ſe Periculum & Jacturam: poſtmodum excogitans quod expediret Reipublicæ ne remanerent Crimina impunita, volebam vindicare quod factum fuerat fraudulenter, cum Nemini patrocinari debeant Fraus & Dolus; ſed quia varii ſunt eventus Rerum, id quod conceperam, non poteram perducere ad effectum, ſed ex inſperato etiam captus fui & diutiſſimè detentus in vinculis ferreis, à quibus eripi non potui nec abſolvi donec Caſtrum quoddam munitiſſimum ad me ſpectans hæreditario Jure, oportuit me dimittere, vellem nollem: Juravi, & Renuntians quod illud nunquam repetam, nec pro Recuperando eo per me vel per alium Arma ſumam: cùm igitur valde grave mihi ſit quod occaſione Juramenti quod vi inductus præſtiti tam enormem ſuſtinere debeam Læſionem, Beatitudini veſtræ ſupplico, quod illud relaxare dignemini, & ut mea poſſim repetere, diſpenſetis mecum, cum habeatis plenitudinem Poteſtatis; non enim Juravi voluntariè ſed per metum, qui cadere poterat in conſtantem Virum, & ob hoc meritò debeo excuſari: præterea cum Fidem non ſervanti Fides ſervanda non ſit, nemo de facto iſto rationabiliter me redarguere & vindicare poterit, ut videtur.

XXXV.

Friderici II. Imp. Præceptum, quod Magiſtros Civium absque Epiſcoporum Conſenſu, fieri vetat.

An. 1233. FRIDERICUS DEI Gratia Romanorum Imperator & ſemper Auguſtus. Cum Romanæ Monarchia Dignitatis ipſo Auctore per quem Reges Regnant & Principes obtinent Principatum, qui ſuper Regna conſtituit Sedem noſtram, principaliter teneamus & ſimus in Poteſtatis plenitudine conſtituti, Imperatoriam condecet Majeſtatem, eos per quos cœpit & conſiſtit Noſtræ Gloriæ Celſitudo, qui & nobiſcum vocati ſunt in partem Sollicitudinis, ut à noſtra Celſitudine Decus recipiant & Decorem, non ſolùm in ſuis Juribus tueri pariter & fovere, immò quantùm æquitas favet & permittit tam Juris quàm Gratiæ muneribus tam decenter quàm honorificè decorare: ſane cum ex Defectu . . . . hac noſtra Edictali Sanctione dampnamus pariter & Caſſamus in omni Civitate & Oppido Allamaniæ, communi Conſilio, Magiſtros Civium, qui ab Univerſitate Archi-Epiſcoporum vel Epiſcoporum Conſilio vel Beneplacito ſtatuuntur, Damnamus etiam Sacrificium & Confraternitates ſeu Societates quæ *in Giulzge* vulgariter appellantur; ut igitur ceſſet omnis ambiguitas hanc Paginam conſcribi juſſimus, & Bulla aurea Typario noſtræ Majeſtatis impreſſa fecimus conſignari, hujus autem rei Teſtes ſunt . . . . . . Sanctæ Moguntinæ C. Sancti Petri Colonienſis Archi-Epiſcopi. Item Aquilejenſis & alii Epiſcopi. Laici . . . . . . & Alii plures.

* Sigifridus. Signum FRIDERICI DEI Gratia Invictiſſimi Imperatoris Ego S. * DEI Gratia Ratiſponenſis Epiſcopus, Imperialis Aulæ Cancellarius Recognovi.

Acta ſunt hæc Anno Domini MCCXXXIII. Menſe Majo Imperante FRIDERICO Invictiſſimo Imperatore Jeruſalem & Siciliæ Rege. Anno Romani Imperii ejus XIII. Feliciter Amen Datum in FORO-JULII.

XXXVI.

XXXVI.

Ejusdem Friderici Imp. Encyclicæ ad Univerſos Germaniæ Principes pro ſtabilienda Pace.

Ex Cod. M. S. Mogunt.

F. DEI Gratia Romanorum Imperator & ſemper Auguſtus & Rex Siciliæ. Archi-Epiſcopis, Epiſcopis, Abbatibus, Ducibus, Nobilibus, Liberis & Miniſterialibus omnibus in Imperio conſtitutis, Gratiam ſuam & omne Bonum. Scire debetis certiſſimè & nullatenùs dubitare, quod ſi ſtatus Terræ veſtræ malus eſt, & Turbatio eſt in Partibus veſtris, ut audivimus, ſupramodum Nobis diſplicet, & ut emendetur in melius, omnem diligentiam quam poterimus intendimus adhibere; mandamus ergo vobis ſub obtentu Gratiæ noſtræ ut pacem firmatam in Curia celebrata Frankenfurt infra IV. Ebdomadas juretis, tam Divitibus quàm Pauperibus nobis ſubjectis, ut ſimiliter jurent & ſervent injungentes, diligentius & mandantes: quicunque enim non juraverit, & Mandatum noſtrum adimplere neglexerit Indignationem noſtram indubitanter ſe noverit incurriſſe, & hoc etiam volumus, ut Præcepti noſtri Contemptores in proxima Curia quam celebraturi ſumus manifeſtè in Noſtra Præſentia Nominentur. An. 1234.

XXXVII.

Ejusdem Imperatoris Præceptum in favorem Conradi II. Epiſcopi Hildesheimenſis.

Ex eodem Cod. M.S.

F. DEI Gratia Romanorum Imperator. H. Illuſtri Duci Saxoniæ Dilecto Principi ſuo, cum Venerabilis Hildeſienſis Epiſcopus Dilectus Princeps noſter Evangeliſando Verbum Crucis DEO totique Chriſtianitati Obſequium Gratioſum impendat, meritò DEUM & Homines graviter videretur offendere quicumque eundem Epiſcopum & maximè quamdiu in Servitio Terræ Sanctæ laborat, moleſtare, fortè hactenus vel de cetero præſumpſerint moleſtare, propter quod diſcretioni tuæ mandamus, monemus atque rogamus, quod moleſtatores hujusmodi, niſi dicto Epiſcopo ſatisfaciant de illatis, & de hujusmodi vexationibus omninò deſtiterint, eos auctoritate noſtra proſcribas, quoties fueris requiſitus ab ipſo. Datum Parmæ.

XXXVIII.

Conradi II. Epiſcopi Hildesheimenſis Mandatum pro vitandis à ſe excommunicatis.

Ex eodem Cod. M.S.

C. Epiſcopus Hildesheimenſis. Acceſſimus Anno præterito pro Negotiis noſtris & Eccleſiæ noſtræ, & ſpecialiter pro Generali Statu Terræ noſtræ, quæ malicia temporis . . . . premebatur ad Dominum Papam ac Sereniſſimum Dominum noſtrum F. Romanorum Imperatorem, à quibus Mandatum accepimus ſpeciale ut Paci Reformandæ in Terra noſtra, cum propter iniquorum malitiam reprimendam, tum propter Negotium Crucis efficaciter promovendum impenderemus Operam diligentem, Auctoritate ab ipſis accepta ut Pacis Turbatores animadverſione debita puniremus: cum igitur G. Dapifer & Filii ſui ac ipſorum complices Pacem à Principibus Terræ noſtræ, ac Nobilibus procuratam auſu temerario violaverit, ipſos exigente Juſtitia Auctoritate Domini Papæ propter Imperatoris Jurisdictionis proſecutionem, Excommunicamus ſollemniter, & eos vobis Excommunicatos denuntiamus, devotè ſupplicantes Univerſitati veſtræ, quod ipſos pro Domini Papæ Reverentia Excommunicatos dignemini arctius evitare. An. 1234.

XXXIX.

Ex eodem Cod. M.S.

Henrici Regis Apologetica Epiſtola ad Conradum Hildesheimenſem Epiſcopum.

An. 1235. H. DEI Gratia Romanorum Rex & ſemper Auguſtus Dilecto Principi ſuo C. Venerabili Hildesheimenſi Epiſcopo Gratiam ſuam & omne Bonum. Recolit plene Sinceritas tua, nec à memoria credimus eſſe lapſum, qualiter Sereniſſimus Dominus Imperator Pater noſter ad Apicem Regni Alemanniæ, in Imperio ei feliciter ſucceſſuros de Paternæ Dilectionis Benevolentia & Principum Gratia Nos promovit, cumque Filiali Reverentia, ut tenemur, intenderemus huc usque ipſius per omnia beneplacitis & mandatis inſiſtentes, ſollicitè . . . . cordis deſiderio affectando, omnia quæ fecimus in Allemannia digna Relatu & Conſilio Principum & Baronum ad augmentum Imperii diſpoſuimus, & ad promovendum Sereniſſimi Patris noſtri Commodum & Honorem: novit enim Prudentia tua quomodo Dominus Papa, ſumpta occaſione volebat Dominum ac Patrem noſtrum non ſolùm gravare, verùm etiam ab Imperialis Honoris Culmine deponere, ad hoc omni Ingenio & totis viribus aſpirando, cui Nos patenter & potenter reſiſtimus & Nos oppoſuimus, ſubmittentes periculo Perſonam Res pariter & Honorem, & cum ſuper eodem Negotio Dominus OTO Cardinalis, Legationis Officio ſpecialiter in partibus Alamanniæ fungeretur Archi-Epiſcoporum, Epiſcoporum, & aliorum Prælatorum colloquia quæ ad incommodum Patris noſtri, idem Cardinalis indixerat, pro poſſe & noſſe fecimus impediri; propter quod non ſolùm prædicti Legati, verùm etiam Domini Papæ & Cardinalium omnium indignationem graviſſimam incurrimus, ſicut etiam Principibus omnibus non ignotum: adhæc cùm LUDEWICUS olim Dux Bavariæ Domino & Patri noſtro oppoſuiſſet ſe cum ſuis Fautoribus manifeſtè, Nos collecto Exercitu, cum non modico Rerum noſtrarum diſpendio, Terram ſuam hoſtiliter ingrediendo, coëgimus eum quod à vexatione & reſiſtentia Patris noſtri deſtitit & ceſſavit, ac obſides dare promiſerat ſuper eo, licet poſtmodum cauſis aliis emergentibus non dederit; quo facto reverſi de Bawaria cum Triumpho, alium collegimus Exercitum ad obſidendum apud Argentinam prædictum Cardinalem, qui, ut dictum eſt, Allemanniam intraverat ad Impedimentum & Humiliationem Imperatoriæ Majeſtatis; verumtamen ad Inſtantiam & Conſilium multorum Principum videlicet Archi-Epiſcoporum & Epiſcoporum & etiam Magnatum Imperii, ſolvimus Exercitum noſtrum & dimiſimus illa vice . . . . laboribus & expenſis.

Sane cùm propter cauſas quasdam Junior Dux Bawariæ manifeſtè ſe opponeret Patri noſtro, Exercitum collegimus, iterato contra eundem, arctantes ipſum dare obſidem Filium ſuum tali adhibito Laudamento quod nunquam ſe opponere attemptaret Imperatoriæ vel Regiæ Majeſtati: demum habito tali Triumpho de ipſo Duce, ad Conſilium Principum & Magnatum pro Pace & Tranquillitate Patriæ Reformanda & pro aliis urgentibus Negociis ac nominatim ad extirpandam Hereticam Pravitatem; ſollempnem Curiam apud Frankenfort celebravimus glorioſè, ubi tanta erat Principum multitudo, qualis longè à retroactis temporibus non eſt viſa, in qua Curia, multas intelleximus querimonias de Caſtris & Munitionibus aliis, de quibus Rapinæ & Incendia fieri conſueverunt, & dictante Sententia Principum & aliorum Nobilium deffinivimus ſtatuendo, quod eadem Caſtra & Munitiones, propter dampna data & Incendia perpetrata debeant deſtrui & funditus demolliri, & quia ſingula Loca, non poteramus perſonaliter pertranſire, de Prudentia Conſilii noſtri, Fidelem noſtrum HEINRICUM de NYFEN ad Executionem prædictorum, à Latere noſtro duximus deſtinandum, quod Officium ſibi commiſſum à Nobis pro poſſe & noſſe fideliter executus, inter cetera quædam Caſtra Nobilium Virorum, Fratrum de Hohenloch, dictante Sententia & Juſtitia deſtruebat; ſuper his omnibus, primò DEI Altiſſimi & tuum ac aliorum Principum Teſtimonium invocamus;

Verùm cùm ſuper his præmiſſis grata ac debita debuimus præmia reportare, quidam Æmuli noſtri, qui forſan per alia non poſſent Servitia, familiares & gratos ſe reddere Imperatoriæ Dignitati, aut quia utriusque diligunt incommodum & ſitiunt Læſio-

Læſiones, attemptant & attemptarunt inter Dominum Imperatorem & Nos diſcordiæ ſcandalum ſuſcitare; quorum malignis ſuggeſtionibus & malitioſis Dominus & Pater noſter, Eheu! faciliter inclinatus immeritam erga nos videtur Ingratitudinem exercere usque adeò quod Litteras duriſſimas, & mandata nobis dirigit inconſueta, multa alia faciendo quæ nec ei expediunt neque nobis, nam cum de pietate & gratia paterna, & ad Conſilium Principum, ſæpe dictus Dominus Imperator poteſtatem nobis plenariam contuliſſet conferendi & concedendi Beneficia & Feoda vacantia, ut ex hoc Magnates & Nobiles ad utriusque ſervitium promptiores & plus benivolos haberemus, idem hoc in quibusdam poſtmodum non ſervavit in noſtrum præjudicium & gravamen: inſuper Caſtra Nobilium de Hohenloch ſuperius memorata, quæ per ſententiam diruta fuerant & deſtructa, noſtra Nos compulit pecunia reparare & nominatim Caſtrum Langenberc, quod cuidam Pupillo in ſollempni Curia Frankenfort, Juſtitia nos cogente, per ſententiam fuerat reſtitutum, à Patre noſtro juſſi fuimus revocare & Godefrido de Hohenloch aſſignare; quod cum de Jure & ſalvo honore facere non poſſemus, nolentes in aliquo Paternis Beneplacitis obviare, eidem Godefrido, duo millia Marcarum de Camera noſtra in Reſtaurum Caſtri dedimus memorati: præterea ſine cauſa neceſſaria Civitatem Northuſen, quæ Nobis & Imperio plus eſſet utilis, obligavit, & eandem obligationem ratam compulit nos habere; Filium Ducis Bawariæ quem obſidem habuimus pro utriusque cautela, ac Filium Marchionis de Baden quem ſpontè & ultrò nobis obtulit immo devotius ſupplicavit, ut ne aliquam de ipſo diffidentiam haberemus, eum in obſidem recipere dignaremur, per dura Præcepta Patris noſtri, quibus contraire nec volumus nec debemus, non ſine maxima Verecundia reſtituere cogebamur: Telonium quoque in Baccherah, quod in ſollempni Curia Frankenfort, dictante Sententia Principum, inhibitum fuerat Duci Bawariæ, & deinde idem Dux expreſſe abjuravit, contra Factum noſtrum & Principum veniens, Feodali Jure Duci contulit memorato, ſiquidem Nobiles & Magnates, Vaſallos & Miniſteriales ſeu alios quoscumque venientes ad ipſum, & detrahentes hinc inde nobis, eis credulas aures adhibendo, audit & exaudit, dans Litteras & Mandata revocatoria de factis noſtris, in non modicam noſtram ac ſuam & Imperii Læſionem; prædictis itaque Mandatis & Præceptis Dominus & Pater noſter quasdam Comminationes addidit inconſuetas, videlicet ſi in aliquo eorum, quæ nobis ſpecialiter tunc mandavit inveniremur etiam in minimo negligentes, quod Nuntios & Litteras noſtras, de cetero non reciperet vel audiret: procuravit etiam apud Sedem Apoſtolicam quod per quosdam Allamanniæ Principes denuntiati, debueramus excommunicationis Vinculo innodari, quod tanto gravius erat nobis quantum pernitioſius eſt exemplo & contra omnia Jura tam Eccleſiaſtica quam mundana, cum de ulla contumacia vel delicto convicti fuerimus vel confeſſi, immo etiam nec commoniti nec citati; unde meritò credendum non eſſet vel etiam præſumendum à Sede Apoſtolica à qua Jura prodire debent, & non injuriæ, tales Litteras & Mandata contra perſonam noſtram de certa Scientia emanaſſe;

Ad obviandum itaque ſalutiferè his malis ſæpe ſæpius direximus ſollempnes Nuntios noſtros & nunc Excellentiſſimos quos habemus videlicet Venerabiles Moguntinum Archi-Epiſcopum & Bambergenſem Epiſcopum, Dilectos Familiares Principes noſtros, ad Pedes Imperialis Eminentiæ miſimus, iteratò ſupplicantes devotiſſimè Patri noſtro, ut Emulorum noſtrorum relatibus credulus non exiſtens, filialem devotionem à Paternæ Dilectionis Gratia non excludat; hæc ſalva Gratia Sereniſſimi Patris noſtri ſcribi fecimus, non in modum querimoniæ & querelæ ſed recitando ea leviter & de plano, Rogantes attentiſſimè & monentes Prudentiam tuam, de qua indubitatam Fiduciam obtinemus, quod tu & alii Principes; cùm Imperium maximè conſiſtat in Vobis, detis Conſilium oportunum qualiter Imperium & Subditi Imperio in Tranquillitate & pace permaneant & quod Sereniſſimus Pater noſter & Vos, ſic nos ad invicem habeamus, quod non ſolum ipſi & vobis, ſed etiam omnibus ſubditis Imperio cedat ad Commodum & Honorem, & ſupplicetis eidem una nobiscum humiliter & devotè, quod honorem noſtrum quem de Gratia DEI Omnipotentis, & ſua habere dinoſcimur in nullo diminuat vel immutet: novit verò ille, qui nihil ignorat & qui Scrutator Cordium eſt & Rerum, noverunt & Allamanniæ Principes Univerſi, ſpecialiter illi, qui in noſtro latere ſunt frequenter, quod poſtquam à tenera ætate receſſimus, inter Bonum & malum, æquum & iniquum, juſtum & injuſtum, honeſtum & minus honeſtum

ſtum diſcernere poteramus, nunquam aliquid eorum fecimus ex certa ſcientia vel ex animo, quæ deberent paterno affectui diſplicere, aut etiam quæ offendere poſſent Imperatoriam Majeſtatem,

Datum apud Ezzelingen IV. Non. Septembris.

XL.

Ex eodem Cod. M.S.

Litteræ Conradi Hildesheimenſis Epiſcopi ad Gregorium IX. Pont. Max.

An. 1235. SAnctiſſimo Patri ac Domino ſuo G. Sacroſanctæ Romanæ Eccleſiæ Summo Pontifici CONRADUS DEI Gratia Hildesheimenſis Epiſcopus promptam ſuæ poſſibilitatis Obedientiam & devotam. Cum per incrementum & Honorem Sanctæ Matris Eccleſiæ creſcat & proficiat honor DEI, non immeritò congratulatur & congaudet univerſæ Chriſtianitati ſuper eo quod Eccleſia Romana cum Honoris tanto Profectu Reformata, ut dicitur, per Pacem Spes futuræ Tranquillitatis & Pacis repromittitur Eccleſiis univerſis; hinc eſt etiam quod Sedes Apoſtolica non tantùm ſuis ſed Devotorum ejus incrementis intendens, Imperialem ſtatim provehens in ſublime, Glorioſo Domino Imperatori per veſtrum Favorem & Divinum Conſilium in partibus Alemanniæ tantum proſperari conceſſit, ut Omnibus ad ejus votum cedentibus tam majores, quàm minores Principes omni reſiſtentia & contradictione remota, ad voluntatem ejus inveniat benivolos & paratos; Filio ſiquidem ipſius ad ejus gratiam accedente coram pluribus Principibus, Archi-Epiſcopis & Epiſcopis, Ducibus Marchionibus, Baronibus, & Nobilibus multis apud Warmatiam die Iduum Julii ſuas Nuptias ſollempniter celebravit; conſequente Auctore Domino iturus Moguntiam ad celebrandam Curiam ibidem in Aſſumptione B. Virginis ad quam Univerſi Principes Alemanniæ, ſicut ſperatur, occurrent, de Generali Bono Pacis & commodo totius Eccleſiæ mutuum Conſilium habituri: Negotia verò Eccleſiæ admodùm ardua Magiſtro H. Clerico meo ſecreto commiſi, coram Vobis in veſtræ Sanctitatis Præſentia exponenda, ſupplicans humiliter & devotè, quod intuitu Divinæ Remunerationis juxta conſuetam Apoſtolicæ Sedis Clementiam eisdem Negotiis Favorem & Conſilium impendatis.

XLI.

Ex Autographo.

Henrici Abbatis Charta pro Matrimonio inter Hartungum Eccleſiæ ſuæ Proprium, & Lukardam de Rieden inito.

An. 1214. HEINRICUS DEI Gratia humilis Sancti Stephani in Wirceburch Abbas; ut ea quæ circa Fideles ad Statuum ſuorum commoda geruntur Poſterorum Notitiæ clarius illuceſcant. Expediens eſt ea Litterarum Teſtimonio commendare: Noverit igitur Omnium tam præſentium Ætas, quàm futurorum ſucceſſura Poſteritas quod conſtituti in præſentia noſtra HARTINGUS & Uxor ſua quod liberæ eſſent conditionis, ſeptima manu Teſtibus ſcilicet idoneis & omni exceptione Majoribus Friderico, Bertholdo Fratre ſuo, Theodorico, Conrado, Hartmanno de Rieden. Arnone & aliis rationabiliter comprobarunt, quorum Filiam LUKARDAM Hartungus noſter & Eccleſiæ noſtræ & S. Stephani proprius exiſtens mutuis Conſenſibus hinc inde legitimè accedentibus, traduxit matrimonialiter in Uxorem, unde Nobis & Eccleſiæ noſtræ ac Sancto Stephano omnis prædictorum Hartungi & Uxoris ſuæ Poſteritas ipſo Jure dinoſcitur pertinere, & ut ſuper ipſorum ſtatu & conditione nulla ipſis ab aliquo impoſterum quæſtio moveatur, nos ipſis & eorum hæredibus præſentem cartam conſcribi, noſtro quoque ac Domini noſtri OTTONIS Herbipolenſis Epiſcopi Sigillis, ſuo ad id ipſum accedente favore, fecimus communiri. Hujus rei Teſtes ſunt Eckehardus, Hartmundus, Herdeinus, Gotefridus, Hiltebrandus. Monachi Fridericus, Hermannus, Bertoldus, Cunradus, Heinricus, Bertoldus de Rirumpe, Hartmannus, Arno de Rieden, Hartungus, Heinricus, Hartmodus, Helmericus de Sale.

Acta

Acta ſunt hæc Anno Incarnationis Dominicæ MCCXIV. Epiſcopatus Domini OTTONIS Anno ſeptimo.

XLII.

Litteræ Encyclicæ Honorii III. Papæ quibus Chriſtiano Orbi Exaltationem ſuam manifeſtam facit.

Ex Cod. M. S. Mogunt.

SUpernæ diſpoſitio Majeſtatis, quæ Orbem Terrarum Celeſti Conſilio moderatur, An. 1216. Sacroſanctam Romanam Eccleſiam ab ipſo Fidei Principio Caput Eccleſiarum omnium inſtituit & Magiſtram ordinavit in ea Fidei Orthodoxæ Miniſterium Juris & Juſtitiæ plantationem, qui B. Petri vicem gerat in Terris, & ligandi atque ſolvendi habeat Poteſtatem Gladiumque obtineat Spiritualem, ſitque Lapis angularis per quem Saxa & Parietes diverſarum Hereſum confringantur: ſanè hic dum Luminare majus quod ad illuminationem Gentium & Gloriam Chriſtianæ Plebis Mundo noſcitur prominere, ſuper hanc quidem eminentioris Eccleſiæ ſpeculam conſtituit Dominum videlicet Venerabilis Memoriæ INNOCENTIUM Epiſcopum Tertium, qui propter vitæ merita & Sapientiæ Magnitudinem *Innocentius* meruit appellari, ut Nominis Regularem conſequeretur Effectum, inde fecit illum creſcere in Plebem ſuam & Teſtamentum contulit ei Gratiæ plenioris: verùm quia mortalis erat, & ſententiam Mortis evadere non potuit temporalis, idcirco ſe armis Pœnitentiæ præmunivit cupiens diſſolvi, & eſſe cum CHRISTO, in quo & per quem vivere volebat & mori, ſicque de Via tranſivit ad Patriam, & de hoc Ergaſtulo carceris translatus eſt ad Conſortium Beatorum, cum quibus Regnabit Corona immarceſcibilis gloriæ coronatus, & licet non dubitemus eſſe Sanctum, quem Apex tantæ Dignitatis attollit, Nos tamen Omnipotentis Clementiam imploramus, ut ſi aliquid veniale ei de contagiis humanæ Fragilitatis adhæſit, dono ſuæ Pietatis indulgeat & abſtergat & Filium recipiat inter ubera Sponſæ Cœleſtis, quem Patrem in Terris conſtituerat & Doctorem; ipſius demum Venerabili Corpore ſecundùm celebrem Conſuetudinem tumulato, Univerſi Cardinales unanimiter convenerunt. ut de ſubſtituendo Paſtore tractarent, cumque omnium & ſingulorum voluntates eſſent diligentius requiſitæ in Nos Vota omnia concurrerunt, & ita pio Voto & unanimi concordia de parte ſollicitudinis vocaverunt in plenitudinem poteſtatis, nec tamen contradicere potuimus, nec tamen etiam reluctari noſtram inſufficientiam allegantes, ut non compelleremur ſubire pondus Officii Paſtoralis, quod volebamus lubentius evitare, cum itaque tantæ Dignitatis & Honoris onus absque veſtrorum omnium ſuffragiis ferre Noſtri Humeri non valeant, Univerſitatem veſtram Rogamus inde & modo, quod Conditoris omnium Clementiam exoretis, quod Nobis de Munere Gratiæ ſuæ conferre dignetur, ut cum Remone Fidei & Anchora Juſtitiæ Principis Apoſtolorum Naviculam Gubernemus.

XLIII.

Ejusdem Conradi Epiſcopi Litteræ Obligatoriæ.

Ex eodem Cod. M. S.

C. DEI Gratia Hildesheimenſis Epiſcopus. Ad cautelam futuri temporis per præſens ſcriptum notum eſſe volumus, quod Nos pro debito trecentarum Marcarum examinatæ Pecuniæ, quibus tenebamur Terræ Sanctæ, villicationem noſtram in Orlleve de conſenſu Capituli noſtri Hildesheimenſis obligavimus Fratribus domus Teutonicæ tali pacto ut in ſortem debiti noſtri cedat quicquid annuatim de ipſa villicatione poterit provenire, poſtquam jam dicti Fratres debitum quo tenemur Terræ Sanctæ receperint univerſum de Mandato Domini Papæ & conſcientia expendendum, tunc demum ad Nos, ſive Succeſſorem noſtrum Epiſcopum Hildesheimenſem, qui tempore fuerit, ſoluta pignoris obligatione, dicta villicatio revertetur: ne autem hæc obligatio vel ordinatio noſtra tractu temporis in dubium venire, vel ab aliquo malo Ingenio valeat immutari, præſentem paginam inde conſcriptam noſtro & Eccleſiæ Hildesheimenſis Sigillo fecimus communiri. Actum . . . .

XLIV.

Ex eodem Cod.M.S.

Charta ejusdem qua Fratribus Minoribus in Urbe sua Domicilium assignat.

CONRADUS DEI Gratia H. Episcopus Universis CHRISTI Fidelibus æternam in Domino Felicitatem. Notum sit omnibus tam Posteris quam præsentibus quod Nos ducti Zelo Religionis, quam, licet in Nobis non sit, tamen in Subditis nostris plantare volumus & fovere, felici Fratrum Minorum in Hildesheim Congregationi Locum in quo constructa est Ecclesia, Domus, Officinæ & quicquid intra septa Curiæ quam inhabitant continetur: insuper & Locum prope Aquam in quo solebant pridem Equi Episcopalis Familiæ stabulari, de consensu & Beneplacito Capituli nostri propter DEUM contulimus ut orationum & bonorum operum in quibus prædicti Fratres ad Laudem DEI omni tempore corpore & animo se exercent participes fieremus. Et in testimonium facti nostri præsens scriptum non solum nostro sed & Capituli nostri Sigillo fecimus Roborari.

XLV.

Ex eodem Cod.M.S.

Ejusdem Charta altera qua Derneburgense Asceterium sub Protectione sua recipit.

CUnradus Hildesheimensis Episcopus, ad Notitiam omnium tenore præsentis Scripti cupimus pervenire, quod Nos Sanctimoniales Derneburgensis Ecclesiæ in nostram recepimus protectionem cum rebus omnibus quas possident jam, vel de cetero justis modis poterunt adipisci, & specialiter Locum ipsum Derneburg, quem liberum esse volumus ab omni Jure Advocatiæ & possessiones & libertates à Bonæ Memoriæ Harberto Episcopo, eis de consensu Capituli nostri pia Liberalitate concessas, pro Remedio Animæ nostræ similiter donatione nostra supplemus, si quid minùs firmitatis habere videbitur forsan factum ejus, ratum habentes illud DEI & Apostolorum ejus Petri & Pauli & nostra auctoritate confirmantes hoc præcipimus sub interminatione anathematis inviolabiliter observari.

XLVI.

Ex eodem Cod.M.S.

Ejusdem Charta tertia qua eidem Derneburgensi Asceterio quædam donat.

NOtum esse volumus CHRISTI Fidelibus Universis, quod Nos pro Remedio Animæ nostræ, decimam Ecclesiæ nostræ sitam in Havekenstede quam Nobiles Viri B. & C. in Feodo tenebant à nobis, post resignationem liberam factam ab eis, contulimus de consensu & beneplacito Capituli nostri, Ecclesiæ DEI in Derneburg, ad usum Sanctimonialium ibidem JESU CHRISTO & B. Virgini deservientium, Johanne Præposito ipsius Loci, qui eam de manu Laicali redemerat, id procurante fideliter & modis omnibus promovente.

XLVII.

Ex eodem Cod.M.S.

Ejusdem Charta quarta, qua Ecclesiæ in Alsburg Jus Advocatiæ confert.

C. DEI Gratia Hildesheimensis Episcopus: quia hominum memoria infirma est & debilis, ideo de re gesta fit Scriptura, quæ contineat Testimonium veritatis; Notum igitur sit omnibus tam posteris quam præsentibus, quod cum Advocatia Præ-

Præpoſituræ in Alsburg nobis vacari ex reſignatione Comitum de Weringerode, qui eam à nobis in Feodo tenuerunt, Nos ipſam pro Remedio animæ noſtræ contulimus Eccleſiæ in Alsburg cum omni Jure quod Advocati poſſunt ſibi in rebus & Hominibus vendicare. Ne igitur Liberalitatis noſtræ Beneficium à quoquam revocetur in dubium, Nos præſens Scriptum de hinc confectum Sigillo noſtro duximus roborandum. Teſtes hujus rei ſunt . . . .

XLVIII.

Ejusdem Epiſcopi in Eccleſiam ſuam Hildesheimenſem Liberalitas.

Ex eodem Cod. M.S.

LIcet Subſtantia veritatis verborum amminicula non requirat, tamen expedit aliquam Scripturam fieri per quam geſtæ rei veritas clarius eluceſcat; præſenti igitur Littera innoteſcat omnibus tam Poſteris quàm præſentibus, quod Nobiles Viri Her. & Hein. Fratres Comites de Waldenberg in noſtra præſentia conſtituti Advocatiam ſuper omnes villicationes Eccleſiæ Sancti Mauritii in Monte prope Hildesheim, quam à nobis in Feodo tenuerunt, in manus noſtras publicè reſignaverunt, & Nos poſtmodum eandem ſine omni exceptione contulimus Eccleſiæ noſtræ ſupradictæ ut DEUS pro peccatis noſtris fiat citius exorabilis, & Eccleſia præfata noſtri memoriam agat in ampliori ſtudio Caritatis; hoc igitur factum eſt coram nobis & quod nos ipſi rationabiliter fecimus præſentis Scripti patrocinio communivimus.

XLIX.

Ejusdem Notitia pro Donatione Nobilis Viri Militis de Iſenkagen.

Ex eodem Cod. M.S.

C. DEI Gratia Hildesheimenſis Epiſcopus Univerſis ad quos præſens Scriptum pervenerit Salutem in CHRISTO JESU, ut æquitati Cuſtodiam faciamus & malicioſis occaſio detrahendi auferatur ea quæ gerimus præſentia Teſtium & Scripturæ Memoria conſuevimus roborare: Notum igitur ſit præſentibus & futuris quod F. miles de Iſenkagen, ſpe Divinæ Retributionis, Eccleſiæ noſtræ contulit C. Libras, & Nos devotioni ejus cum debita gratitudine occurrentes ipſum F: & G. Matrem ejus in plenam Fraternitatem Recepimus, ita quod cum de hac vita deceſſerint ipſorum memoria & F. Patris ſui & C. Sororis ſuæ, in obitus ſui die anniverſario celebris habeatur: ordinavi etiam ut ſingulis annis ipſi F. Benefactori noſtro X. Lib. Hildeſienſis Monetæ de parte Capituli noſtri perſolvantur; in Feſto videlicet B. Valpurgis V. in Feſto B. Michaelis V. qui per manus Decani & Cellerarii, qui pro tempore fuerint debent prædictis vicibus exhiberi: ſi autem prædictus F. prius quam Mater ſua deceſſerit ab hac vita, ipſa eodem Jure & modo percipiat X. Libras tempore vitæ; ut autem hæc ordinatio noſtra futuris temporibus maneat inconvulſa, præſentem Paginam exinde conſcripſimus & eam Sigilli noſtri munimine fecimus roborari.

L.

Relatio Viſitationis Aſceterii in Heimunge.

Ex eodem Cod. M.S.

A. DEI Gratia Abbas de Rigdaberc. G. Scholaſticus Hildesheimenſis. Anno Gratiæ MCCXL. cum in Eccleſia Heimunge, Auctoritate Apoſtolica viſitationis Officium exequeremur, invenimus DEO Gratias commendabilem Statum Loci tam intus quam extra tamen . . . . Cavendum eſt ne obruatur harena, circa minora ſolliciti fuimus emendanda: Auctoritate igitur viſitationis nobis injunctæ prohibemus ut Pepla vel nimis criſpa vel criſpata Sorores Loci deinceps non habeant, præcipimus etiam ut forma antiqua in ſuppellitiis clauſtralibus obſervetur, tegmina non habeant colorata, nec Clenodia faciant Secularia quæ vanitatem ali- An. 1240.

quam vel levitatem ostendant, sed simplicia de Lino operentur quæ & utilia sint accipientibus, & Religionem in eis commendent & exhibeant quæ fecerunt, Cirotecas non habeant Seculares: consulimus præterea bona fide & H. Præposito & Priorissæ tractare . . . . . ut temporibus certis de communi aliquid operentur, quia hoc Religioni claustrali & utilitati communi credimus plurimum expedire.

LI.

Ex eodem Cod. M.S.

Litteræ Bohemiæ Regis quibus adversus Tartaros auxilium implorat.

Circa An. 1242.

BOhemiæ Rex . . . . de Statu & processu Tartareæ Gentis Eccellentiam vestram ut petistis certificare cupientes vobis significamus quod . . . . . . in Hungariam venientes cum Virtute magna etiam cum Regibus Terræ conflictu habito . . . . maritimis se receperunt & ibi rei exitum decreverunt præstolari: Tartari verò Provinciam occupaverunt potenter, pars autem Exercitus quæ venit in Poloniam Duce & Nobilibus Terræ plurimis interfectis ad partes Moraviæ Terræ nostræ iter convertit & adeo bestialiter & horribiliter eam devastat, ut etiam Gladius eorum nullius parcat vitæ sine differentia Sexus, Ætatis, & Conditionis; siquidem tempore quo fuerunt in Polonia Nos cum Exercitu Nostro vicini fuimus Duci adeo quod Eum die sequenti postquam occubuit cum omni virtute nostra contingere poteramus: ipse autem proh dolor! Nobis inconsultis & irrequisitis cum ipsis congressus, ex qua re miserabiliter est occisus, quo experto ad Metas Poloniæ cum Exercitu processimus, volentes die crastina de ipsis Divino mediante auxilio condignam sumpsisse vindictam, sed iidem proposito & intentione cognitis Fugam dederunt & Fluviis magnis & rapidissimis quos transierunt non obstantibus naturali die solo in progressu XL. Milliarium expleverunt, & sic ut prædictum est in Terram nostram Moraviam diverterunt, ubi moram trahentes maxima & intollerabilia Nobis damna inferunt incessanter, à maximo usque ad minimum cum Mulieribus & parvulis jugulantes, Claustra Nobilia destruxerunt & Monachos plurimos occiderunt, quo circa vestram dilectionem, de qua specialem gerimus Fiduciam, Rogandam duximus attentissimè quod amore JESU CHRISTI & pro Fidei Catholicæ defensione, qualiter eorum sit obviandum in tempore malitiæ, Vestrum nobis Consilium pariter & Auxilium dignemini exhibere.

LII.

Ex eodem Cod. M.S.

Conradi Regis Mandatum pro colligendo Cruce-Signatorum Exercitu adversus Tartaros.

Circa An. 1242.

COnradus Domini Augusti Imperatoris Friderici Filius DEI Gratia Romanorum in Regem Electus semper Augustus & Heres Regni Jerosolimitani; Dilectis sibi universis Principibus, Comitibus, & Nobilibus ceterisque Imperii Fidelibus in partibus inferioribus constitutis Gratiam suam & omne Bonum: pro Honore JESU CHRISTI & defensione Fidei Christianæ communicato Consilio Principum multorum Magnatorum & aliorum Imperii Fidelium qui aderant in Festo Pentecostes jam præterito, contra Gentes Barbaras quæ Tartari nominantur & Deos invocant alienos apud Ezzelingen Victoriosissimum Signum Crucis duximus assumendum, tali conditione præmissa, ut ex eo Summo Pontifici non simus tamen aliquatinus obligati, sed quod tantum Imperium in ista parte Alpium ab Invasione dictorum Tartarorum defendamus, ipsamque Crucem geremus usque ad Festum Beati Martini & ulterius si contra ipsam Gentem Tartaream ad Honorem Domini est gerenda, proponentes in Octava instantis Festi Johannis Baptistæ nostrum feliciter Exercitum apud Nurenberc congregare ex tunc una vobiscum & CHRISTI Fidelibus sine mora contra Canes Tartareos magnifice processuri, Rogantes & monentes attentè Universitatem vestram quod ad Honorem & Gloriam Redemptoris nostri, Crucis faciatis ubique

que Gloriam prædicari ad deſtructionem Gentis dictæ, Vos modis omnibus præparantes ut ab eo, qui non vult mortem peccatoris ſed ut magis convertatur & vivat, digna Retributionis Præmia in æterna Gloria reportetis.

LIII.

Epiſtola Apologetica Henrici I. Epiſcopi Hildesheimenſis ſuper Electione ſua.

Ex eodem Cod. M.S.

H DEI Gratia Hildesheimenſis Epiſcopus omnibus Fidelibus Salutem in Domino: An. 1245. Præſentis Temporis Generatio hoc ſibi habet Vitium innatum, ut erga Prælatos Eccleſiarum invidiæ Facibus moveatur, & præterea omne meritum & Beneficia eorum obſcurare non erubeſcat: ne igitur Electio mea inpoſterum aliqua detractionis nota aſpergatur, noverint univerſi Fideles quod defuncto piæ Memoriæ C.* Epiſcopo Prædeceſſore meo, ad ſubſtitutionem alterius Epiſcopi tota Eccleſia noſtra conſedit: omnibus ita hinc inde ſecundum Votorum ſuorum opinionem multa dicentibus IV. Perſonæ tandem propoſitæ ſunt & dum ferè pertinaciter quilibet perſonæ denominatæ adhæret, pluribus viſum eſt, ut Religioſorum Virorum Conſilio Electionem deberemus ſubmittere: ſed fateor non conſenſi, quia circa hujusmodi conſilia, Favor & Gratia plerumque ſolet Æquitatis Judicium declinare; hac igitur occaſione tempus protelatum quantum Canones inſtituerunt; iterum autem miſſus ab Eccleſia apud Dominum Imperatorem obtinui ut Reditus Epiſcopales non diſtraherentur usque ad Electionem Epiſcopi, quod autem apud ipſum ad commodum meum non laboraverim novit Dominus, & Dominus Imperator, qui hoc ipſe coram Prælatis & Miniſterialibus & Liberis eſt teſtatus: die autem ſtatuta Nobis ad Electionem reſidentibus invocato Spiritus Sancti Auxilio, prætermiſſis perſonis quæ competitores videbantur, ad Inſufficientiam meam oculos injecerunt, uno tantùm reclamante, qui commonitus fœliciter acquièvit; ſic ergo Electione celebrata tempore congruo, à Domino Imperatore inveſtitus & ſubſequenter à Domino Moguntino Sacerdotalem & Epiſcopalem Benedictionem præſente & Rogante Eccleſia mea ſuſcepi; ne igitur hanc Veritatis feriem vel invidia vel ignorantia valeat obumbrare hoc ſcriptum duobus Sigillis, ſcilicet meo & Eccleſiæ meæ feci annotari.

* Conradus.

LIV.

Lamentatio Abbatis.

Ex Cod. M.S. Erford.

PErcuſſus amaritudine Spiritus & tactus dolore intrinſecus quid dicam vobis Pater vel quid faciam neſcio, Afflictione valida & miſeria ſauciatus, vos autem ex his quæ ſcribuntur attendite & videte ſi eſt dolor ſimilis ſicut dolor meus, obductam namque præteriti Vulneris Cicatricem ſcidit nuper ictus acerbior ut qui parricidalia dudum Funera in Patris Nece defleveram eadem cogar & nunc in Clarevallenſi Primogenito deplorare, ad majorem verò mearum miſeriarum cumulum uterque quodammodo inter manus meas extinctus eſt, uterque me præſente peremptus, ut gladius hic eo crudelius orbati Fratris animam pertranſiret, quo me miſerum feriret cominùs & preſſiùs è Vicino confoderet; accidit enim ante paucos hos dies ut in domo T. . . . . . quæ prima eſt in Filiabus noſtris, Viſitationis ageremus officium, & Ecce Abbas ejusdem Loci Sacrarium Eccleſiæ ubi Altare Beati Bernardi nuper erexerat, peculiarem orationem ſolito celebraturus ingreditur quatinus poſt hæc, Miſſarum ſollempnitatibus celebratis devotior, nobis & inſtantibus Negociis redderetur, cumque ibi moram faceret & cum Angelis DEI aſſiſteret coram Domino, affuit inter eos etiam Satan permiſſus in eum extendere manum ſuam ut ille innocentiſſimus pater ibi reciperet mortem ubi Vite requirebat Autorem; ingreſſus eſt namque poſt eum Vir Belial nomine Symon, qui clauſo hoſtio ut occideret in abſcondito Patrem ſuum predictum Abbatem, vibrata in Caput ejus acie ſecuris, aggreditur nec prius vultus & verticis . . . . quam ille non jam miſer ſed adhuc miſerabilis Pater Laureatum ſuo ſanguine Spiritum in ejus quem orabat manibus expiraret; poſt

hec hora una transacta abiit crudelissimus Parricida & Missam celebrare non timuit, ut velamentum sceleris devotione sibi asciscerct Sacerdotis, diu enim per tumultum lugentium & concurrentium Monachorum ignoratus Parricida delituit, quamvis vox Sanguinis sine intermissione fluentis in Sanguine quotiens . . . . cominùs accessisset stillicidiali quodam Testimonio demonstraret, unde postmodum pro his & aliis de conjecturalibus signis . . . . Reum se patiati facinoris confitetur, dignus quidem quod nullam consequatur veniam, qui nullam in eo reperit mortis causam, & ecce nunc Pater optime, captus & cathenatus tenetur in vinclis, pro quo vobis instantissimè supplicamus ut die, consilio, & habita deliberatione cum Fratribus, talis in eum diffiniatur pena quod similis præsumptionis debeat finiri malicia.

LV.

Ex Cod. M.S. Erford.

Impostoris cujusdam Epistola ad Fridericum II. Imp.

Circa An. 1250.

MESSIAS Divina Misericordia inflammatus, Deificè sanctificatus, Heredi FRIDERICO Romanorum Imperatori, & semper Augusto, Salutem & Benedictionem. Exordium nostri sermonis tuæ dirigimus Fidei approbandum, ut Celsitudinem preclaram celitus exortam, Virtutesque nostras Magnifices & Potentes, inter Mundi Principes studeas predicare, & meritò; cum talis sis similiter quod contra Te fremuerunt omnes Gentes, & inania sunt Populi meditati, exacuerunt etenim contra Te sui Cordis duritiam, & omnem malitiam quam excogitare poterant de Te in Populo predicarunt, astiterunt quippe contra Te Reges Terræ & Principes convenerunt in unum cogitantes pessima, cuntumaciter dicentes dirumpamus Vincula ejus, & Jugum ipsius à nobis projiciamus, nec supra nos Dominum ipsius amplius patiamur; verùm, quia tempus judicandi accepi Ego justus Judex, justè Justitiam judicabo, & cum arripuerint Judicium manus meæ, reddam ultionem Hostibus, & his, qui nos oderunt retribuam æquali Lance; non parcet oculus, nec eorum miserebitur, qui nostram indignationem meruerunt. Clericorum Pontifices, & Ecclesiarum Pastores, ad nostrum sermonem volumus primitùs inclinari, in eos enim nequaquam sevire debemus, nec malignari, cum de ipsis dictum sit *Regale Sacerdotium, Gens Sancta, Populus acquisitionis*, imo quod magis est, volumus & muneribus & honoribus ad nostræ Sanctitatis Professionem brevi temporis sub Curriculo provocentur, ut Virtutes nostras Divinas & Adventum nostræ Sanctitatis salutiferæ, annuntient toti Mundo; ammonemus igitur Tuam Celsitudinem præclaram & Potentem, ut omne tuum Propositum in omni Humilitate & Patientia suspensum teneas quousque Litteras nostras receperis, cum Litteris Magni Principis Tartarorum.

Datum Anno Nativitatis nostre XXIV. in Campo Ragahu, juxta Fluvium Chobar presentibus Regibus GOCH & MAGHOG Gentibus olim Montanis, presentibus Regibus & Principibus Libiæ, Eufratis, & Egypti, adveniente Rege & Principe BALTHASAR, qui est juxta Flumen Chobar cum Principibus Potentissimis, & DAVID nomen Principis Tartarorum.

LVI.

Ex Apographo.

Hermanni Herbipolensis Episcopi Approbatio Venditionis cujusdam Factæ.

An. 1251. IN Nomine Sanctæ & Individuæ Trinitatis. Nos Hermannus DEI Gratia Herbipolensis Ecclesiæ Episcopus omnibus CHRISTI Fidelibus Salutem in vero Salutari. Quoniam ea quæ fiunt in tempore labuntur cum tempore expedit facta Hominum Scriptis Authenticis ne à memoria elabantur communiri, quapropter notum esse cupimus tam præsentibus quam futuris quod nos venditionem . . . . factam per Nobilem Virum Heinricum Comitem de Heneberc Comitis Hermanni Fratris sui consensu accedente Religiosis . . . . pro Centum & quadraginta quatuor Marcis argenti, quam dicti Comites Fratres à Nobis Nomine

Nomine Ecclesiæ noſtræ in Feodo tenebant Ratam & Gratam habemus conſenſu & voluntate Capituli noſtri accedente, in cujus Reſtaurum prædicti Fratres proprietatem ſuam videlicet Villam inferiorem Sulzvelt cum omni Jure & attinentiis noſtræ Eccleſiæ contradiderunt, à nobis in Feodo recipientes: Nos itaque ad præfatorum Comitum & multorum aliorum Inſtantiam moti pia Devotione . . . . tradimus quietè perpetuo poſſidendam, ne igitur . . . . . donatione noſtra aliquod dubium vel quæſtio nocitura poſſit impoſterum oriri, preſens Scriptum ſuper hæc conſcribi fecimus & Sigilli noſtri & Capituli Sigilli appenſione fecimus communiri.

Teſtes qui interfuerunt hi ſunt Marquuardus Præpoſitus, Arnoldus Decanus, Burchardus Scholaſticus, Conradus Cantor, Otto Archi-Diaconus de Luterberc, Henricus de Wechmare, Henricus Cellerarius de Stubewege, Boppo de Trimberc, Yringus de Hoenburch, Otto Cuſtos de Lobedeburc. Laici: Conradus Dapifer dictus Torſe, Heinricus Mareſcalcus de Herbesvelt, Albertus Suimph, Manegoldus de Hoſtheim, Heinricus de ariete, Gothevredus de Buchſtat, Heinricus de Rorbeche & alii quamplures.

Datum apud Wirceburg Anno Incarnationis Domini MCCLI. IV. Non. Maii.

LVII.

Charta Venditionis Henrici Comitis.

Ex Cod. M. S. Mogunt. An. 1258.

HUGO DEI Gratia Comes Palatinus de TIOWINGEN univerſis præſens Scriptum inſpecturis Salutem in Domino. Noverit veſtra Univerſitas quod Nos Jus Advocatiæ ſive Jurisdictionis, quod in Curia ſita in Nidertalh, cujus Proprietas ad Bertoldum Scultetum de Dornſteten ſpectare dinoſcitur, ſive in Bonis eidem Curiæ attinentibus habuimus, eidem Sculteto & H. de Hericheswiler Genero ſuo pro prætio XXXV. Librarum Tuwingenſium, vendidimus ipſis ſuisque Heredibus ſive Maſculis ſive Fœminis Nomine noſtro, noſtrorumque Heredum tradentes & perpetuò concedentes, & in ipſos pleniſſimè transferentes in horum quoque Robur præſentes . . .

Datum Anno Domini MCCLVIII. XIII. Kal. Auguſti.

LVIII.

Litteræ Clementis IV. Pont. Max. ad Wernherum Archi-Epiſcopum Moguntinum, quibus Conradinum Siciliæ Regnum affectantem, publicè excommunicatum una cum aſſeclis denuntiari imperat.

Ex eodem Cod. M. S.

CLEMENS Epiſcopus Servus Servorum DEI Venerabili Fratri Archi-Epiſcopo Moguntino Salutem & Apoſtolicam Benedictionem. Fundata Domus Domini ſuper immobile Fundamentum cujus ſecundum Apoſtolum aliud ponere Nemo poteſt à columnis ſtabilibus ſub decenti locatis Ordine pulchritudinem recipit & ſplendorem, quarum implent Officium qui Prælationis Eccleſiaſticæ Miniſterium aſſecuti Spirituale ſuſtinent Ædificium & Venuſtatem; inter hos ſane quantum in credita Tibi Provincia Locum obtines celſiorem, quanto Pondus ſtructuræ ſuſtines amplioris, tanto Te decet Gravitate majori in omnibus & per omnia ſtabiliri ut nec Nutes nec devies à Rectitudine tui ſtatus, ne dilapſus in partem alteram eo ruas periculoſius quo tecum plures traheres ad Ruinam: verùm ad Juſti pariter & Honeſti Soliditatem Propoſiti præter commune debitum quo Te DEO vehementer aſtrictum intelligis cujus Miniſterii tui, vocatus forte in partem ſollicitudinis, vicem geris accumulata te nova obligant Beneficia quæ cum aliis Prælatis Alamanniæ à Sede noſceris Apoſtolica recepiſſe, cujus larga Benivolentia, Largitas quoque benivola vobis hactenus ſemper affuit & quaſi Fons indeficiens Vobis & veſtris Eccleſiis Gratiarum Fluenta communicans, Vos inſtruxit Conſiliis, roboravit auxiliis, vallavit præſidiis & Privilegiis honoravit; juſtum eſt igitur & Pietati conveniens ut ad Matrem levetis oculos Univerſi, & Cura pervigili An. 1266.

vigili ſtudeatis ejus obviare Periculis, quæ ſi ſua vel veſtra dixerimus, ſua tamen rectius dicemus & veſtra cum dolente Capite non ſit in membris ſanitas.

Ceterùm quantum Eccleſiam flagellaverit, quantum concuſſerit, quot pro Bonis ei Mala reddiderit Domus Imperatoris Friderici nedum Eccleſiis & Principibus Alemanniæ notum exſtitit, ſed & Mundo notorium univerſo: unde juſto damnatus Judicio, & tam Imperii quam Regni Siciliæ Jure pariter & Honore privatus Diem miſerabiliter claudens extremum ſui tenuem reliquit Memoriam, cum ſublatis è medio Filiis in Domo tanti Nominis unica tantum ſcintilla remanſit Ætatis adhuc teneræ, prææmaturæ tamen malitiæ, prout fida Relatione didicimus CONRADINUM, cujus congauderemus profectui ſi ſuis contentus reprobatum Avum pro meritis, nollet in ſuis imitari, nec auſu temerario molıretur infringere quæ contra Avum eundem, exigente Juſtitia Felicis Recordationis Predeceſſor noſter INNOCENTIUS, multis ſpectata Oculis, multis probata Senſibus, approbante ſacro Concilio definivit: ſed ecce jam prodit in Publicum non tranſumpta cum ſemine Patris Iniquitas, ſed Avitæ potius ambitu Magnitudinis, cujus ei ſæpe Memoria revocatur, ad Nepotem improvidum temerè propagata, ſicque multum præproperè tumidus Adoleſcens cum aliquibus Inimicis Eccleſiæ Lombardis, Marchianis, & Tuſcis, Apulis atque Siculis fraudulentis ſe . . . . . applicat, Poteſtatem Eccleſiæ non conſiderans, quæ ſicut Avum ejus nudavit Imperio ſuis meritis exigentibus atque Regno Syciliæ ſic & eum Jure ac Honore Regni Jeroſylimitani aliiſque Dignitatibus & Juribus, ſi quæ habet, poterit privare, niſi ſibi Conſilio meliori provideat & Sedis Apoſtolicæ beneplacitis ſe coaptet.

Porrò non ſine magna Cordis Amaritudine nuper recepimus quod Nonnulli ex his Principibus & Prælatis ad quos Jus pertinet Eligendi Romanorum Regem ad Imperatorem poſtmodum promovendum, in eam venerint audaciam ut ſuper Electione Conradini ejuſdem ad Imperium, occultos audeant & apertos inire Tractatus ſuæ ſalutis immemores, Hoſtes Juſtitiæ & Quietis pnblicæ Turbatores, cum deberent non ſolùm attendere quod aſſumere ineligibilem nulli liceat, verum etiam diligenter advertere quomodo nunc eis paratum quemlibet & omni exceptione Majorem liceret eligere maximè pendente duarum Electionum Negotio coram Nobis, quæ fuerunt de Kariſſimis in CHRISTO Filiis noſtris Rege Caſtellæ & RICHARDO Rege Cornubiæ Viris Illuſtribus & Magnificis, per eos ad quos Jus eligendi pertinet, in diſcordia celebratæ; hunc autem probat eſſe ineligibilem Ætatis infirmitas, quæ inhabilem eum efficit ad Honores, cujus etiamſi legitimum Terminum attigiſſet, eum tamen talem eligi non deceret qui de Perſecutoribus Eccleſiæ manifeſtis tam Veteribus quam Modernis trahens Originem, juſta poſſet hac ſola Ratione repelli quocirca cum Officio noſtræ Servitutis incumbat Fraudibus & Malitiis Perverſorum occurrere ne, quod abſit, neglecta valeant Incendia Vires ſumere, quæ in ipſis initiis levius extinguuntur Nos in omnes & ſingulos cujuſcumque Dignitatis vel Excellentiæ, Archi-Epiſcopalis etiam vel Epiſcopalis aut alterius Eccleſiaſticæ vel Sæcularis exiſtat, cujuſcumque ſint Gradus vel Ordinis ſive Sexus, qui prætactis publicis vel occultis ſeu quibuſcumque aliis modis procurabunt dicti Conradini Promotionem in Romanorum Regem vel Imperatorem, aut hujuſmodi Tractatibus conſenſerint vel his procurantibus dabunt Conſilium, auxilium & favorem, & in omnes qui ad id procurandum vel agendum convenerint, Excommunicationis Sententiam promulgamus & Anathematis eos Vinculo innodantes Terras Eccleſiaſtico ſubjicimus Interdicto: ſi qui verò ad Electionem ipſius proceſſerint, ſi Principes fuerint eos & Heredes ipſorum omnibus Feodis & Honoribus quos ab Eccleſiis vel Eccleſiaſticis Perſonis obtinent & tam eos quam Poſteritatem eorum uſque ad quartam Generationem Jure eligendi Romanorum Regem Auctoritate Apoſtolica privamus, & inſuper eorum Filios Clericos uſque ad quartam Generationem reddimus prorſus inhabiles ad Dignitates vel Beneficia Eccleſiaſtica obtinenda: ſi verò Electores hujuſmodi Prælati fuerint ipſo facto depoſiti ac nudati remaneant omni Dignitate Archi-Epiſcopali & Epiſcopali & omni Eccleſiaſtico Beneficio ſine ſpe Reſtitutionis aut Gratiæ aliquo Tempore obtinendæ; omnes etiam qui prædicto Conradino aſtiterint aut impenderint Conſilium vel Auxilium aut Favorem contra Kariſſimum in Chriſto Filium noſtrum KAROLUM nec non Regem Syciliæ à Sede Apoſtolica conſtitutum in quo Novam ac Nobilem Opem Eccleſiæ Favor Divinæ Dextræ ſignis evidentiſſimis comprobavit, Excommunicationis Sententia innodamus, in omnes quoque qui cum eodem Conradino vel pro ipſo aut in ejus auxilium contra Eccleſiam vel præfatum

Karolum Syciliæ Regem, in Regnum Syciliæ seu quæcumque ejus Loca, vel in Italiam seu quascumque Italiæ Regiones vel partes accedere, aut ibi dictum Conradinum adjuvare præsumpserint, Excommunicationis Sententiam proferentes Terras eorum Ecclesiastico supponimus interdicto, contra eos gravius processuri prout Excessus meruerit eorundem.

Licet autem de Tuæ Devotionis & Fidei puritate firmam geramus Fiduciam, quod in his & in aliis tuæ providebis Saluti & te nostris beneplacitis coaptabis, quia tamen calcar Equum admissum excitat magis quam molestat, Fraternitati vestræ per Apostolica Scripta in Virtute Obedientiæ firmiter præcipiendo mandamus quatenus à prædictis Laqueis vel periculis non solùm tibi caveas, sed & alios qui in ea possent incidere reddas sollicitè cautiores, hanc nostram Sententiam, totumque præsentium tenorem in tuis Civitate, Diœcesi, & Provincia, convocatis Clero & Populo facias singulis mensibus vel si expedire videris pluries publicari.

Datum VITERBII XIV. Kal. Octob. Pontificatus nostri Anno Secundo.

LIX.

Litteræ Diffidationis.

Ex eodem Cod. M.S.

DOmino & Comiti de Ragenstein. H. de Upligen Verbum mihi ad vos, scilicet quia oportunitatem temporis & Loci præsentialiter non habeo, vel quod veniendo ad vos & redeundo periculum mihi in itinere conspicio, præsenti cartula vos scire volo, quod me in Hominii Fidelitate non sicut decuit tenuistis & ideo Fidem Hominii me vobis deinceps velle servare dedico.

LX.

Litteræ Emancipationis.

Ex eodem Cod. M.S.

G. DEI Gratia Advocatus de Brunswik omnibus qui hoc scriptum audierint Salutem. Licet à principio Creationis humanæ, omnium conditio ab omni servili conditione fuerit liberrima, Peccatis tamen Hominum exigentibus evenisse creditur, ut Homo qui Creatori suo per arrogantiam assimilari appetebat, nunc etiam subjiciatur similiter Creaturæ: Ego autem hac Lege me superiorem considerans Servum meum N. spe supernæ Libertatis ab omni vinculo servitutis, quo mihi fuerat obligatus, cum consensu Heredum meorum H. & H. absolvi. Hujus rei Testes sunt . . . . Ne quis autem hanc Manumissionem calumniari valeat hanc Cartulam inde conscriptam, Domini mei Ducis Sigillo insignitam ad propriæ firmitatis Munimentum ei tradidi.

LXI.

Charta Comitum de Rabensvvalt super Appropriatione quorundam Bonorum.

Ex Cod. M.S. Erford.

An. 1278.

NOs ALBERTUS, FRIDERICUS, & BERTOLDUS Comites de RABENSWALT Recognoscimus & publicè protestamur cunctisque has Litteras visuris cupimus esse Notum quod Provida Deliberatione prehabita Helvico Marescalco & Uxori suæ Beatrici eorumque Pueris tantummodo quos simul genuerunt, IX. mansos in Eintleben sitos, quos idem à nobis hucusque in Feudum tenuerant cum omni Donatione, Libertate & Utilitate qualibet & nihilominus pleno Jure Proprietatis possidendos liberaliter contulimus, dilectæ Sororis nostræ GISELÆ Relictæ Burgravii de Megdeburc suique Filii consensu plenè ac favorabiliter accedente. Testes hujus sunt Comes BERTOLDUS de Henneberg, Comites GUNTHERUS & HENRICUS Fratres de Swartzeburg, Tilo de Rustleiben, Henricus de Missesheim, Berthous de Gehoven Milites.

Acta sunt hæc Erfurt Anno Domini MCCLXXVIII. XVIII. Kal. Aug.

LXII.

Ex Cod. M. S. Mogunt.

Honorii IV. Pont. Max. Epiſtola ad Philippum IV. Francorum Regem.

An. 1286. HONORIUS Epiſcopus Servus Servorum DEI P. Illuſtri Regi Franciæ Viro Catholico Salutem & Apoſtolicam Benedictionem. De Turbatione Studii Villæ Pariſienſis plura audivimus quam ſit expediens & honeſtum, Burgenſes etenim tui ad leſionem Scolarum nimis proni, eis inferunt multa mala, nec ſufficit eis quod onerant ipſos neceſſariorum cara venditione & Hoſpitiorum graviſſima penſione, ſed apponunt iniquitatem iniquitati, in Perſonis lædentes eos & nocte vel vi vel clam hoſtia eorum aperiunt & verberatis eis auferunt univerſa, unde per ipſos tot fiunt impedimenta ſtudii, quod Doctores, qui præ timore non poſſunt habere quietum Spiritum, Lectiones ſuas frequentius intermittunt, ſic Clerici Denariis ſuis conſumptis inutiliter negliguntur: quamobrem cum occaſione ſacræ Paginæ & aliarum Artium quæ ibi docentur Regnum tuum huc usque adeo fuerit Benedictum, timere poteris, quod in vindictam & ob iram DEI grave ſentire debeat detrimentum; cum ergo te ſicut Kariſſimum Filium diligamus tibi conſulimus bona Fide, ut attendas, quod Progenitores tui ſemper erant Viri Chriſtiani, quod etiam quilibet Rex Franciæ ſpeciali Nomine CATHOLICUS appellatur, & ſtudium per quod conſiſtit Fides Catholica non permittas à tuis hominibus impediri, ſed in manu potenti compeſcas eos, præcipiens ipſis ut ceſſent à Scolarum læſione; negligere enim cum poſſis perturbare perverſos non aliud eſt, quam fovere, nec caret ſcrupulo Societatis occultæ, qui manifeſto facinori deſinit obviare, ſi autem monitis noſtris acquieſcere volueritis nobis gratum eſſe noveritis & acceptum, ſin autem per totam Franciam Divina Officia ſuſpendemus.

LXIII.

Ex Cod. M. S. Erford.

Querela Subditorum ad eundem Philippum Regem directa.

COnſules Civitatis A. Illuſtri Principi P. Regi Obedientiam Fidelis præcognitam Servitutis. Principum Sereniſſime cum Dominorum ſit Subditorum Utilitatem adtendere tanquam propriam; Utilitas enim Subditorum profectus & Honor videtur Dominorum, veſtra igitur Gratia ſalva non decet veſtram Serenitatem ut tam vili Denariorum Warandia omne veſtri Principatus Dominium penitus deſoletur, nam ipſam deplangunt Nobiles, dolent Civitates, Villæ lacrimantur & pauperes, velut Experientia comprobat doloroſa: ad Pedes igitur veſtræ Majeſtatis proſtrati Gratiam veſtram humiliter non modicum imploramus, quatinus hujusmodi Deſolationem flebilem veſtra dignetur Magnificentia detegere, Terram meliori Moneta favoroſius intuentes.

LXIV.

Ex Apographo.

Manegoldi Herbipolenſis Epiſcopi Notitia pro Acquiſitione Caſtri cujusdam cum ſuis attinentiis Nomine Eccleſiæ ſuæ.

An. 1292. MANEGOLDUS DEI Gratia Epiſcopus Herbipolenſis præſentium Inſpectoribus Recognoſcimus Univerſis tam præſentibus quam futuris Nos apud Nobilem Matronam Adelheidim Relictam quondam Comitis Hermanni de Henninberg & Liberos ejusdem, Caſtrum . . . . . . cum Hominibus & Univerſis ac ſingulis ſuis attinentiis queſitis & non queſitis quocumque Nomine cenſeantur, pro ſeptingentis & quinquaginta Marcis Argenti, qualibet marca pro duabus Libris & decem Solidis Hallenſibus computata, emiſſe de quibus ſiquidem marcis ipſi Matronæ Liberisque ejusdem,

ejusdem, trecentas & quinquaginta Libras Hallenſes in Feſto Beati Michaelis proximè nunc venturo, item ad Feſtum Beati Martini centum & quinquaginta Libras Hallenſes, item ad Feſtum Beati Andreæ Apoſtoli centum marcas, item ad Feſtum Epiphaniæ Domini centum marcas, item ad Feſtum Beatæ Vualpurgis trecentas & quinquaginta marcas, quæ Feſta immediatè ſe ſubſequuntur, ſolvere promiſimus & & promittimus per præſentes; ſane ſi in ſolutione illarum centum & quinquaginta marcarum in dictis Feſtis ſeu altero illorum fuerimus negligentes, prænominata Matrona ac Liberi ſui omnia damna quæ occaſione hujusmodi retardatæ ſolutionis ſuſtinuerint & quæ evidenter oſtendere poterunt & docere de prædictis trecentis & quinquaginta Libris Hallenſibus eis tunc in Feſto S. Michaelis perſolutis penitus defalcabunt, ſi verò in ſolutione illarum centum marcarum in Feſto Epiphaniæ Domini præfato ſolvendarum exſtiterimus negligentes, antedictum Caſtrum cum Hominibus & pertinentiis ſuis, ut prædicitur, non titulo Emptionis ſed Nomine Pignoris pro ſoluta ipſis Matronæ & Liberis pecunia in noſtra tenebimus poteſtate, promittentes una cum Honorabilibus Viris Heinrico Præpoſito, Arnoldo Decano, Alberto de Lewenſtein Scolaſtico, Lupoldo de Wiltingen Præpoſito in Houge, & Wolframo de Grunbah Cuſtode Eccleſiæ noſtræ Herbipolenſis; item Theodorico de Hohinberg Mareſchalco noſtro, Sifrido de Lapide & Iringo de Brenden Militibus & Fidelibus noſtris, qui id nobiſcum promiſerunt & promittunt, idem Caſtrum cum Hominibus & pertinentiis ſuis reſtituere libere antefatis Matronæ Liberisque ejusdem quandocumque nobis iidem receptam à Nobis pecuniam plenariè perſolverint, quam quidem Caſtri reſtitutionem ſi ex tunc, quod abſit, non fecimus, prænominati Prælati & Milites moniti, in damnum noſtrum in Opido noſtro Karlſtat more fidejuſſorio tamdiu ſe recipient quousque Caſtrum prælibatum cum Hominibus & pertinentiis ſuis ſupradictis Matronæ & Liberis ejus fuerit libere reſtitutum; porrò ſi premiſſas centum marcas in Feſto Epiphaniæ prædicto, dictis Matronæ & Liberis ſuis perſolverimus ex tunc in Pignus prælibata Emptio non tranſibit: adjectum eſt etiam quod ſi dictum Caſtrum à Nobis quod abſit, per Præliorum Duriciam vel quemcumque alium modum evinceretur, ipſis Matronæ & Liberis ipſius ad ſolutionem prætaxatarum marcarum, quarum nondum ſolutio eis foret facta in terminis præmiſſis Nos & Fidejuſſores noſtros nihilominus obligamus; in quorum præmiſſorum Teſtimonium præſens Inſtrumentum exinde conſcribi & noſtro, ſæpedictæ Matronæ, Capituli & Fidejuſſorum prædictorum Sigillis fecimus Roborari.

Nos quoque Adilheidis DEI Gratia Matrona prædicta Recognoſcimus publicè proteſtando univerſa & ſingula præſcripta ita eſſe & ad eorundem obſervantiam ſub modis & conditionibus prætactis obligamus, promittentes Domino noſtro Epiſcopo ſæpedicto abhinc usque Epiphaniam Domini proximam pro Pueris noſtris, qui adhuc Minores Annis ſunt nos velle cautionem facere convenientem, quod iidem poſtquam ad Annos pubertatis pervenerint, præmiſſam Caſtri Emptionem Ratam & gratam habebunt.

Nos etiam Heinricus Prepoſitus. Ar. Decanus totumque Capitulum Eccleſiæ prædictæ Recognoſcimus univerſa ſupratacta de noſtro ſcitu & conſenſu fore facta.

Datum Herbipoli Anno Domini MCCXCII. in Octava Nativitatis B. Virginis Pontificatus noſtri Anno V. præſentibus prædictis Fidejuſſoribus & aliis pluribus Fide dignis.

LXV.

Joannis de Gottingen Epiſcopi Caminenſis Epiſtola ad Joannem I. Bohemiæ Regem, de cautela à Venenis. Ex Cod. M.S. Erford.

Glorioſiſſimo Principi ex ſuper Illuſtriſſima Proſapia Imperiali procreato, Domino Johanni Primo, præclariſſimo Bohemiæ Poloniæque Regnorum Regi, Domino ſuo Gracioſo ſuus Capellanus Magiſter Johannes de Gottingen Canonicus Moguntinus, olim in abſentia in Epiſcopum Caminenſem concorditer Electus, cum ſui humillima Recommendatione ſe ad pedes. Circa An. 1344.

 Galie-

Galienus Medicorum Princeps in Principio Libri sui de causis precatarticis sic dicit: Antiqui Philosophorum & Medicorum Hominum Genus juvare studuerunt, hoc autem etsi quantum ad totum Genus humanum generaliter factum videamus tamen in Genere Regum, Nobilium & Magnorum specialius & operosius completum invenimus; sic namque Princeps Philosophiæ Aristoteles Librum de Regimine Principum edidit Alexandro; sic Galienus Librum de Tyriaca scripsit Cesari Anthonio; sic Rasis studuit Regi Almansor; sic Abenzoar gloriosus Librum suum Teysir, id est Directorium, cuidam suo Domino Regi Hispaniæ compilavit, & quemadmodum prædicti quatuor Philosophi dictis quatuor Regibus in quatuor Mundi partibus principalioribus studuerunt, sic secundum quadripartitum statum, quos DEUS præ ceteris Mundi statibus prælegit, quibus Vestram Celsitudinem præ cunctis hodie Regibus sublimius insignivit, secundùm horum quemlibet, ex condigno exigitur ut vestræ Majestatis Utilitati studeamus.

Sane statum Legis Christianorum constat DEUM præ ceteris Legibus elegisse, cujus Zelo Regem Lituwanorum Barbarum & Paganum cum ceteris Regibus suis in hac parte complicibus, cum vestra Triumphali manu victoriose debellastis; liquet etiam Statum Sacri Romani Regni & Imperii præ cunctis Mundi Regnis & Imperiis à Domino DEO prælectum, ad quod idem Imperium gubernandum, Statum Nobilissimæ Nationis Alamanniæ præ ceteris Mundi Nationibus prælegit: nec mirum eo quod secundum Ptolomæum licet Roma, Alamannia, Francia, & Britannia eisdem, scilicet quartæ Terræ Triplicitati subponantur, tamen Germania præ aliis principaliùs sic respicitur quod in Moribus Animæ ad Imperandum nobilius disponatur, nempe Tolomæus dicit; quod præ aliis Germani propter Dominium Jovis in eis, bonis Operibus student, Fide gaudent, & propter Martis aspectum super eos Principalem ceteris magis animosi primos Impetus Bellorum sunt amantes; in elegantissima vero corporum venustate Germanorum, clarè patet ne dum Deorum Imagines imò Deos vivos & pulcherrimos fecundissimo Germine Germaniam germinare; itaque tam ex parte Animæ quàm Corporis Nobilissimi, Germani ad Principatus Sacri Imperii Romani Gubernationem, præ aliis Nationibus digna Ratione à DEO prælecti adepti sunt Honorem, ad ipsum quoque Imperium resuscitandum & manutenendum inter Domos spectabiles Nobilium Germanorum, DEUS prælegit & statuit Statum Domus vestræ, sic namque Inclytæ Re cordationis Divus Augustus Romanorum superillustrissimus Imperator Dominus Henricus Septimus Pater vester ipsum Romanum Imperium quod ante ipsum à tempore Friderici II. tanquam mortuum videbatur annis quam multis, non sine Divina prædestinatione suscitavit gloriose, & hæc vita Romani Imperii per Domum vel Terram vel Genus & Vos & vestros Posteros continuabitur cum Felicitatis augmento, saluberrima Gubernatione DEO propitio toto Evo, & de hoc non est dubium, Celestes motus ex Divina Influentia & mundana assequentia cognoscenti; quippe cum secundum Ptolomeum vultus hujus Seculi, Vultibus Celestibus sint subjecti & secundum Aristotelem virtus ejus tota gubernetur inde; quapropter decenter ex debito circumspexi vestræ Majestati ea studere & scribere, quæ vestram Personam Benedictam juvare poterunt ad salutem, inter alia merito ex eo quod me licet immeritum vestrum Capellanum & Familiarem domesticum per vestras patentes Litteras liberalissime recepistis, pro quo cum ad præsens non habeam quod possim offerre, meum humile studium offero vestræ Majestati supplicans devotè ut illud grato animo acceptetis.

Verùm quia in Italiam his Temporibus venistis, ubi contra Venena Cautela singulari maximè indigetis, quod patet ex eo quod illa vetula venenosa & famosa de qua secundùm Galienum omnes Philosophi scribentes de venenis faciunt mencionem, quæ comedit venenum quousque ex consuetudine ei rediit in naturam & quod hoc docuit & sic nutrivit quasdàm Puellas, ut per earum coitum interficerent Reges: fuit de Italia sicut asserit Rabi Moyses Cordubensis in Aphorismis suis, sequens translationem Patriarchæ in tertia particula Libri Medicin. Simplicium Galieni, quamvis translatores Italici fortè suæ Gentis infamiam occultare volentes quidam asserant prædictam vetulam fuisse de India, quidam de Athica, & quidam de Athenis.

Patet etiam Periculum Italiæ in Veneno facto Divo Augusto Patri vestro, prout de hoc adhuc hodie apud plurimos est publica Vox & Fama: sed quia secundum Ypocratem de melioribus Rebus est uti provisione propria ad magnum malum præcavendum,

dum, ſic enim Ariſtoteles ut ſcribit in Libro ſuo de ſecretis Secretorum, Alexandrum præcavit à Veneno illius puellæ venuſtiſſimæ & tamen venenoſæ utpote in Naturam ſerpentis converſæ, ipſi Alexandro à Regina Indiæ transmiſſæ cauſa amicitiæ cum multis Enceniis & donis propter quod ex prædicti Libri cauſa aſſumpto Capitulo una cum Ariſtotele veſtræ Serenitati geminate clamo; Cave, cave mortifera venena: non enim de novo incipiunt Homines venenare. Notum eſt enim quanta multitudo Regum anticipaverit diem mortis, & occubuerit pocionibus Venenorum; hinc eſt quod providi ad præſens veſtræ Majeſtati quasdam cautelas paucas ne tædium faciam, contra Venena ſcribere in Medicina & in diæta in ſalutem veſtræ Perſonæ Generoſæ, propter quod præſentem Epiſtolam *de cautela à venenis* titulavi ordine retrogrado à Medicinis & primo à compoſitis inchoando propter quoddam mihi contingens, quo hoc narrato, veſtræ Prudentiæ diligentiam magis credulam & attentam me puto facere his quæ ſcribo.

Felicis Recordationis Venerabilis Pater Dominus PETRUS Archi-Epiſcopus Moguntinus, qui fuerat quondam Pariſius in Philoſophia & Medicina Magiſter autenticus & famoſus & cum hoc in induſtria naturali multum habundavit, imminente proxima Electione de Rege Romanorum in Frankenvort celebranda, me de Monte-Peſſulano ubi tunc in Medicina Regebam evocavit ut me in Medicum Eligendi Principis in Regem Romanorum ordinaret, & mox Electione facta per Principes Imperii me Medicum Domni LUDOWICI veſtri & ſui Electi fecit, mihi precipiens ut duas Medicinas compoſitas contra Venena ſtuderem ex Libris Philoſophorum Medicorum meliorum, quarum habitio & uſus eſſet facilis, & tamen virtus earum contra Venena eſſet efficax & fortis, quod equidem feci duas Medicinas ſibi per meum ſtudium exquiſitas propalando quas multum approbans & commendans conſuluit Domino Ludovico Electo ſuo ut omni die ante omnem cibum & potum alternatim earum altera uteretur quod & fecit me ſibi miniſtrante: tandem verò ipſum docui materialia, compoſitionem & uſum iſtarum Medicinarum & ſic ſine mea præſentia eis uteretur: demum me ad Curiam Romanam Avinionis veniente, ubi jam XIII. annis & amplius cum Reverendiſſimo Patre Domino meo Domino Jacobo Cayetano Cardinale ſteti, venit quidam magnus Comes de Alemannia ad Curiam prædictam nunc defunctus, qui inter alia mihi dixit ſe non dubitare prædictum Dominum Ludowicum de Veneno comediſſe quantum caperet una Biga, & ſimiliter Anno præterito quidam notabilis Lombardus mihi pro certo aſſerebat prædictum Dominum Ludewicum in Italia comediſſe magnam veneni quantitatem, cùm igitur prædictus Dominus Ludewicus nullam de Venenis ſenſit Leſionem certo eſt certius ipſum Beneficio dictarum Medicinarum fuiſſe præſervatum . . . .

LXVI.

Caroli IV. Imp. Dyploma quo Herbipolenſi Clero facultatem concedit, Laicos quoscumque coram Judice Eccleſiaſtico conveniendi. Ex Apographo.

KAROLUS DEI Gratia Romanorum Rex ſemper Auguſtus & Bohemorum Rex, ad An. 1347. Rei memoriam perpetuam. Quoniam Religioſa Eccleſiarum & Eccleſiaſticarum Perſonarum ſollicitudo, ad provocandam augendamque Eccleſiaſticæ Devotionis Obſervantiam, exigentibus etiam ſuarum Virtutum meritis, decet Gratioſis Romani Principis Beneficiis premiari; Nos itaque expoſcentibus multifariis Reverendæ ab antiquo Eccleſiæ Herbipolenſis ac Glorioſorum Martyrum S. S. Kiliani, Colonati & Totnani Sociorum ejus, Patronorum ibidem, à Divis quondam Regibus ac Imperatoribus Romanornm quampluribus Prædeceſſoribus noſtris, multimodis Libertatibus, Privilegiis, Honoribus & Juribus, laudabiliter ſublimatæ, in capite & in membris, meritis probatis, de gracioſa pietate, Noſtræ Regiæ Majeſtatis Auctoritate in perpetuum privilegiando præſentibus indulgemus, ut noſtri perdilecti, devoti Prælati, Clerici, Perſonæque Eccleſiaſticæ quæcumque, Sæculares & Regulares præſentes & futuræ,

Capitula Collegiata, & Conventus Ecclesiarum & Monasteriorum Civitatis & Suburbiorum ac Diœcesis Herbipolensis, dediti siquidem multiformi Officiorum Cultui Divinorum, conjunctim & divisim valeant Laicales seu Seculares ibidem personas, ipsarumque Communitates seu Universitates, cujuscumque pertinentiæ status vel conditionis existant etiam super injuriis & actionibus seu negotiis civilibus, publicis & privatis coram Judice Ecclesiastico liberè convenire, eidemque, Mundanæ Personæ earumque Universitates seu communitates, ipsisque Ecclesiasticis Personis, suisque Capitulis, Collegiis, & Conventibus in Judicio Ecclesiastico, non obstante exceptione declinatoria talis Fori, respondere desuper teneantur quemadmodum id etiam alias in plerisque Partibus Germaniæ, præcipuè in Provincia Moguntina, in qua etiam prædicta Ecclesia Herbipolensis consistit, de antiqua & rationabili consuetudine est inductum legitimeque præscriptum, & à tanto tempore cujus initii memoria non existit; inviolabiliter observatum, in cujus rei Robur & Testimonium firmiter mandavimus hanc paginam de præmissis conscribi, nostrique Regalis Sigilli appensione sollenniter communiri.

Datum NURENBERG Anno Domini MCCCXLVII. Indict. XV. VIII. Kal. Decem. Regnorum nostrorum Anno II. & Ego NICOLAUS Decanus Olomucensis, Aulæ Regiæ Cancellarius Vice & Nomine Reverendi Patris Domini GERLACI Archi-Episcopi Moguntini, Sacri Imperii per Germaniam Archi-Cancellarii Recognovi.

LXVII.

Ex Cod. M.S. Erford.

Litteræ commendatitiæ Ruperti Regis ad Innocentium VII. Pont. Max.

Circa An. 1405.

CLementissimæ Sanctitatis in CHRISTO Patri ac Domino INNOCENTIO Sacrosanctæ Romanæ Ecclesiæ Summo Pontifici Patri sibi Gratiosissimo RUPERTUS Divina Clementia Rex Romanorum & semper Augustus, cum Obedientiæ Osculo devoto. Pater Piissime, Domineque nimium Gratiose, cum Virtutibus circumstipati, Scientiis illustrati, Moribus probati singulis & in actibus virtuosi præ reliquis Dignitatum culminibus sunt locandi; Fidelem nostrum & dilectum A. Exhibitorem Præsentium, Ordinis Prædicatorum Confratrem in Sacra Professum Theologia dignum justum & idoneum transmisimus, Vestræ Sanctitati flexis Genibus supplicantes, quatinus eundem, quem Virtutum & meritorum decoravit Summitas & Scientiarum ac Experientiæ illuminavit Radiositas, Conversationis & Vitæ commendat Laudabilitas, ad Gradum Episcopalem promovere dignemini; . . . . . .

CON-

CONSPECTUS
TRIUM VETUSTISSIMORUM CODICUM,

EX ILLIS,

QUOS IN IPSO MARTYRII CAMPO,

UBI

S. BONIFACIUS
ARCHI-EPISCOPUS

CUM SOCIIS GLORIOSE OCCUBUIT,
MANUS FIDELIUM RECOLLEGERUNT, AC
IN SACRARIUM FULDENSE DEPORTARUNT.

LECTORI ERUDITO
S. P. D.
JOANNES FRIDERICUS SCHANNAT.

Anctum Bonifatium, eosque omnes quos sibi delegerat Socios in Ministerium Verbi DEI, Apostolicis firmiter inhærentes Vestigiis, non Aurum, non Argentum; sed pro Auro Volumina, pro Argento Divinæ Scientiæ Cartas, unicum Itineris ac Laborum suorum Solatium, secum gestasse, testatur inter Vitæ ejus Scriptores præcipuus Willibaldus (a) qui fusius describens, Gloriosum Certamen, quod Sancti Martyres, propè Dockingam Frisiæ Oppidum, ad Annum CHRISTI DCCLV. die Nonas Junii, simul inierunt; Barbarorum prædæ inhiantium spem in hoc potissimum delusam fuisse ostendit, dum effractis Thecis & Capsis, quas spoliis opimas crediderant, nil præter Sanctorum Reliquias. & Librorum Volumina in iis repererunt, unde nimium irati & confusi; (b) „Codices alios per campi planitiem di„spersrunt, alios Paludum arundinetis inferentes, alios etiam in diversis quibuscum„que Locis abscondentes projecerunt: sed tam Omnipotentis Gratia, quam etiam pre„cibus Sancti Bonifacii Summi Pontificis atque Martyris, illæsi & intemerati, magno „postea dilapso Temporis spatio inventi sunt, & ad *Domum* in qua usque hodie Ani„marum prosunt saluti, à singulis quibusque Inventoribus remissi sunt.

(a) *Vita S. Bonifacij cap. XI.*

(b) *ibid. cap. XI.*

Hìc per *Domum*, non aliam designari, quam sacram Sancti Bonifacii Ædem, in qua Corpus ejus depositum fuerat, libenter mihi persuadeo, ad hanc enim de Jure spectabant Codices illi, juxta vetus axioma: *Accessorium sequitur Principale*: Verùm quo singuli postmodum devenerint, quis edicet? unum Ego præ cœteris requiro insignem & longè præstantissimum, de quo Othlonus (c) ita disserit: „inter „eosdem Libros, repertus est Sancti Evangelii Liber, quem Beatus Vir pro Sanctitate „sua secum jugiter ferre solebat: hic ergo, quamvis Gladio acuto, ut adhuc ab inspi„cientibus probari valet, per medium incisus fuerit, nullius tamen litteræ integrita„tem eadem incisione perdidit, quem, ut fertur, Sanctus Bonifatius in illa Hora, „qua ad Caput ejus abscindendum vibrabatur gladius habens in manibus, vel pro Tu„tela Capitis, ut multi solent, seu etiam pro Clypeo spirituali, quem in Libro tali „esse credidit, Percussori opposuit, in quo nimirum signo, & miranda Virtus DEI, „& Veneranda Sanctitas Beati Bonifacii potest agnosci; mirabilius namque videtur, „quod nulla incisi Libri littera delebatur quam si nullum incisionis Stigma per ferien„tem gladium in Libro reperiretur.

(c) *Vita S. Bonif. cap. 36.*

Quæ certè ampla ac dilucida descriptio nullatenus convenit Codici nostro Evangeliorum, de quo infra: is enim exiguus est, & ex omni parte integer & illæsus: an igitur? is, quem Ratisbonæ asservari dicit Hubnerus (d) nam cum Brovvero (e) vix crediderim, Othlonum Virum doctum ac probum, Argumenti specie deceptum, pro Evangeliorum Codice, cicatriosum alterum subjecisse; cum nempe, quem secundo loco recensemus, Fidei „Hostibus non minùs oppositum; quia inter alia fert S. Trinitatis Confessionem, & „Regulam Fidei Christianæ, atque etiam S. Ambrosii Librum de Bono Mortis.

(d) *Cosmograph. art. Moguntia.*

(e) *Antiq. Fuldens. pag. 136.*

Cœterum, haud exiguum fuiſſe illorum Codicum Numerum vel ex hoc colligimus, quod Sanctus Bonifacius ultra Quinquaginta tum Clericos tum Monachos, habuerit Martiry ſui Socios, Viros Litteratos omnes, ac præ reliquis ſui Sæculi in Divinis Scripturis Exercitatos, quibus haud dubiè Librorum Supellex, pro modulo inſtructa non defuerit; ex qua dum paucos hos Nobis ſupereſſe dolemus, ſervatos tamen etiam inter Clades, Turbas, Direptiones & Incendia, quibus toties afflicta fuit Fuldenſis Eccleſia, meritò miramur; at ne toti fortè aliquando pereant, (nam Tempus edax Rerum eſt) eorum Conſervationi aliqua ſaltem ex parte proſpicere, operæ prætium duximus, brevi hac Recenſione, quam ab omnium Vetuſtiſſimo ordimur.

I.

Codex eſt, mille ducentorum circiter Annorum, argenteis Fibulis ac Lamellis hinc & inde rudi Opere, prout illa ferebant Tempora, ſatis & ad Venuſtatem excultus, habens in altum Pollices XIV. in latum VI. Folia verò ex levi eaque tenuiſſima membrana prope CCCCC. prolixam enim Argumentorum ſeriem in ſe complectitur, quam hìc accipe.

I. *Harmonia IV. Evangeliſtarum*, in Canones & Numeros diſtincta, cum Præfatione Victoris Epiſcopi Capuæ.

II. *Tabula*, indicans Lectiones diverſas in Eccleſia recitari ſolitas, quæ potiſſimum deſumptæ ex Epiſtolis B. Pauli, diſtribuuntur per integrum Anni circulum, ordiendo à Dominica prima Adventus, prout patet ex ſequentibus.

In quinta Feria ad Veſperam Cenam Domini
Ad Corintheos I. ſub Titulo LVI.
In ſexta Feria ante Noctu magna
Ad Philippenſes ſub Titulo V.
In Noctu Sancta mane
Ad Philippenſes ſub Titulo XIII.
In Noctu Sancta Noctu
Ad Corintheos I. ſub Titulo XLIII.
In Sanctum Paſcha
Ad Colloſſenſes ſub Titulo XI.
In Paſcha Annotina
Ad Epheſios ſub Titulo XIII. &c.

III. *Epiſtolæ Beati Pauli Apoſtoli*, eo, quo in Vulgata exſtant Ordine: niſi quod poſt I. & II. ad *Theſſalonicenſes* ponitur illa ad *Coloſſenſes* quam immediatè ſequitur ad *Laodicenſes* Apogrypha: cœterum hæ Epiſtolæ ut & Canonicæ reliquæ, non per Capita, ſed juxta præcedentem Tabulam in ſingulas Lectiones numericè diſtinctæ ſunt, quarum prima vocabula, minio paſſim deſcripta ſunt.

IV. *Quibus Locis Apoſtoli jaceant*, ſub hoc Titulo deſignantur Urbes, in quibus non Apoſtolorum tantum, ſed & Evangeliſtarum aliorumque Sanctorum Corpora, in Veneratione tum Temporis habebantur; nimirùm

Petrus & Paulus *Romæ*.
Joannes Evangeliſta *Epheſo*.
Andreas *Patras*.
Philippus *in Aſia Civitate Hierapoli*.
Mattheus *in Pontum*.
Jacobus *Hieroſolima*.
Bartholomeus *in Phrygia Civitate Dolici*.

Thomas

Thomas *in India Civitate Jothabis.*
Jacobus Alphei *in Civitate Joppe.*
Simon Zelotes *in Cappadocia Civitate Cæſarea.*
Judas Jacobi *in Provincia Phenice Civitate Byreto.*
Marcus Evangeliſta *Alexandria.*
Lucas Evangeliſta *Antiochia.*
Timotheus *Epheſo.*
Philippus unus de ſeptem *Cæſarea Paleſtina.*
Stephanus Protho-Martyr *Hieroſolyma.*
Joannes Baptiſta *in Samaria Civitate Sebaſte.*
Caput Joannis Baptiſtæ *in Provincia Phenice Civitate Emeza.*
Barnabas & Silas *Cypro Civitate Conſtantia.*

V. *Actus Apoſtolorum,* dividuntur non in XXVIII. Capita ut paſſim: ſed in LXXIV. quorum prima Vocabula etiam minio adſcripta ſunt.

VI. *Epiſtola S. Jacobi ad diſperſos,* quam ſequuntur reliquæ Canonicæ S. S. *Petri, Joannis,* & *Judæ,* iis præfixa eſt Præfatiuncula ad Euſtochium Virginem non adſcripto Nomine Hieronimi; Opus à plerisque rejectum ut Spurium.

VII. *Apocalypſis,* ad cujus calcem exſtant verſus Damaſi Papæ in B. Paulum Apoſtolum, editi in Bibl. Patrum.

Hæc omnia Caractere tam eleganti exarata ſunt, ut Romanum ſecundæ Ætatis, qualem ex Oroſio-Mediceo Nobis exhibuit Mabillonius, (f) dixiſſem facile; niſi quæ in fronte Libri habetur in Harmoniam Evangelicam Præfatio, cui etiam ipſe Victor Epiſcopus, manu ſua Titulum adſcripſiſſe videtur, me neceſſariò revocaret ad Sæculum ſextum.

(f) *De Re Diplom. Lib. V. Tab. VI. Num. 5.*

INNOMINEPATRISETFILIIETSPSSCI
INCPRAEFATIOVICTORISEPISCICAPUAE

CUMFORTUITOINMANUS
MEASINCIDERETUNUMEX
QUATTUOREUANGELIUMCON
POSITUMETABSENTETITULO

Scriptura inſuper, cujus ſpecimen Æri inciſum vides, apprimè convenit cum ea, quam ex reliquo contextu Codicis deſumptam, in Tabella proximè ſequenti, exprimi curavimus unà cum annexo Sanctiſſimi Præſulis Chyrographo; quod ſic legimus: VICTOR. FAMULUS. CHRISTI. ET. EJUS. GRATIA. EPISCOPUS. CAPUÆ. LEGI. VI. NONAS. MAI. DIE. INDICTIONE. NONA. QUINQ. POST. CONSULATUM. BASILII. V. C.

NOTUMERGOSITUOBIS
QUONIAMGENTIBUSMISSU
ESTHOCSALUTAREDIIPSI
ETAUDIENT· MANSIT
AUTEMBIENNIOTOTOIN
SUOCONDUCTO· ETSUS
CIPIEBATOMNESQUIIN
GREDIEBANTURADEUM
PRAEDICANSREGNUMDI
ETDOCENSQUAESUNTDEDNO
IHUXPO· CUMOMNIFI
DUCIANEMINEMPROHI
BENTEM· AMEN·

EXP· ACTUS· APOSTOLORU·

Ubi Annus quintus Basilii Junioris, ultimi Urbis Consulis, referendus est ad Annum Christi DXLVI. in quem etiam incidit Indictio IX. Exstat & alia hujusmodi Inscriptio Autographa in fine Apocalypsis, sed magna sui parte, ita obliterata ac deformata ut præter hæc quæ sequuntur, aliud quidquam inde eruere haud licuerit.

VICTOR. FAMULUS. CHRISTI. ET. EJUS. GRATIA. EPISCOPUS. CAPUÆ. LEGI. ET. APUD. . . . . IND. NON. . . . . LEGI. IND. X. DIE. PRID. IDUUM. APRIL.

Ex quo nihilominus colligimus Victorem, non nisi Anno proximè sequenti, nempe DXLVII. hujus Codicis absolvisse Relectionem, quam ad Exemplar alterius Libri, ea qua par erat attentione instituit, multa enim tam in ipsa sua Præfatione, quam in contextu erasa vocabula, multa alia substituta, menda etiam quamplurima sublata, & quæ oscitanter per Scriptorem omissa erant, sedulò adscripta: ne autem frequenti hac adjectione aut immutatione, Codicem temerè interpolatum crederet Posteritas, id suum esse factum testatus est, dum ubique præsertim initio cujusque Epistolæ Canonicæ, hæc Symbola X. F. id est *Christi Famulus* & sub finem *Legi* propria apposuit manu, specialiùs Beati Jacobi Catholicam his sequentibus verbis notans: *Legi. meum Signum.*

legi. meum +

EXPL· EPISTULA· SCI
IACOBI· AD DISPERSOS

Serrar. Rer. Mogunt. pag. 559. Eandem Epistolam, postmodum manus recentior (non illa S. Bonifacii, ut perperam putant) Caractere Saxonico Cursorio; ad marginem brevibus Commentariis illustravit, quos postquam exscripsimus, non tanti nobis visi sunt, ut hic adjiceremus, uti nec variantes Lectiones, quas per totum diligenti collatione facta deprehendimus, cum vix alicujus essent momenti, nisi fortè excipias id quod superiùs pro specimine exhi-

exhibuimus desumptum ex Actibus Apostolorum, tum & paucos hos in Harmonia (g) Evangelica Locos. (g) *Collat. cum ea quæ in Bibl. Patrum edit Paris. 1644.*

Cap. XL. *Numquid Lapidem porrigit illi, aut si piscem petierit, numquid porrigit illi Scorpionem.*
Lege. *Numquid Lapidem porrigit illi aut si piscem petierit, numqnid serpentem porrigit ei, aut, si Ovum petierit, numquid porrigit ei Scorpionem.*

Cap. XCII. *O Generatio infidelis & perversa usque modo ero apud Vos, afferte illum huc ad me.*
Lege. *O Generatio infidelis & perversa usque quo ero apud vos, & patiar vos, afferte illum ad me.*

Denique Cap. CXXIII. *At illi cogitabant intra se dicentes, si dixerimus ex Hominibus timemus Turbam.*
Lege. *At illi cogitabant intra se dicentes, si dixerimus è Cœlo dicet nobis quare non credidistis illi: si autem ex Hominibus timemus Turbam.*

Cœterùm qui Viro Sancto, quasi exprobrando objiciunt quod hujus Harmoniæ Opus Anonymum visus est attribuere Tatiano Hæretico, quid aliud evincunt? nisi quod exinde Harmonia, quæ Tatiani erat vel credita est, postmodùm tribueretur Ammonio Alexandrino & econtra, quæ Ammonii verè censetur, Tatiano adscripta fuerit, atque adeò amplam Viris doctis in hoc præbuerit controvertendi materiam, quam dum recentissimè Eruditus Nourisius singulari quadam dissertatione dirimere conatus est, hæsit anceps inter utrumque, ac parum abfuit quin illud spurium & adulterinum opus diceret: Victori autem, meo Judicio, pro Apologia satis fuerat monuisse in sua Præfatione, quod non tam *Tatiani, quam verba Domini sui cognoscens, libenter hanc amplecteretur interpretationem.*

Alia Victori Lis intentatur, quod *Evangelicos Canones* eidem Harmoniæ appositos, primùm ab Ammonio excogitatos asserat, secutus haud dubiè in hoc S. Hyeronymum; cùm tamen Eusebius Cæsariensis in sua ad Carpianum Epistola expresse tradat, se occasione Ammonianæ Harmoniæ *excogitasse certo Consilio* Canones illos: sit ita: Nos, cum Sancti Præsulis Epitaphio, quod ex Ughello (h) adducere ob Notas Chronicas non incongruum putavimus, hìc concludimus. (h) *Ital. Sacra.*

VICTOR. EPISC. SEDIT. ANN. XIII. DIES XXXVIII. DEPOSITUS. SUB. DIE. III. NON. APRIL. ANN. XIII. P. C. BASILII. V. C. INDICTIONE. SECUNDA.

II.

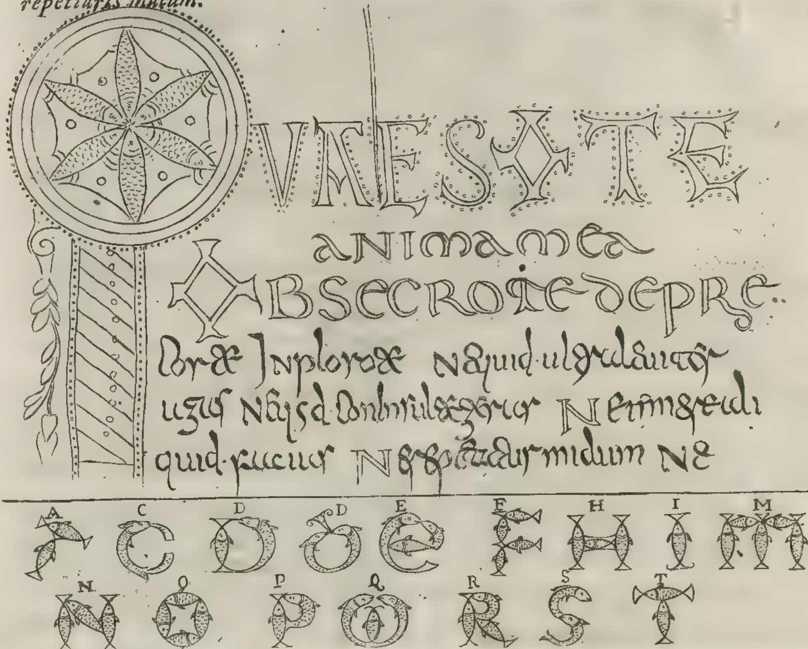
COdex Membranaceus, Folio breviori, Gladiis punctim & cæsim dilaniatus ac pessimè habitus, quem si Sanctus Bonifacius in agone positus, velut Clypeum Percussoribus suis non opposuit, ut vulgò receptum est, certè illi fuisse præ manibus, facilè mecum conjiciet quisquis Opusculum Divi Ambrosii de *Bono Mortis* in eo contentum, contulerit cum extrema S. Martyris ad suos Adhortatione, (i) atque adeo in ipsa tumultuaria Cæde dilapsum, has hostilis Impetus ac primi Furoris Gloriosas retulisse Notas, id quod aliis Codicibus non contigit, qui plerumque in Thecis & Capsis delitescentes, postmodùm à Barbaris, Gazas non membranas quæritantibus, per contemptum hinc & inde disjecti, salvi tandem & illæsi reperti sunt. Ejus Laceras ac ruptas Tegulas, satis accuratè descripsit Browerus, (k) non item contentorum seriem, quam Serrario Sodali suo edendam commiserat: „ hic Liber, inquit, gemino tectus „operimento, pro subtegmine corium habet inauratum, quod per varias figuras tra„lucens, venustam efficit speciem, sed ita mucrone deformatam, ut à summo ad di„midiati digiti Latitudinem atque hinc rursus ad sinistram propria cicatrice gladii ve„stigia penetrent: denique hæc simul vulnera ferè in Scaleni figuram cuneatim de„scendunt; ima quoque Libri parte vibices inflictæ, punctim una, cæsim altera pene„trans latitudine pollicis; postremo ictu Corium, & Lignum operimenti dissectum:

(i) *Willib. in vita S. Bonifacii cap. XI.*
(k) *Antiq. Fuldens. pag. 135.*

at, omittere hìc non debuiſſet, quod & inter alios obſervavit Mabillonius (l) Codicem nimirum, etiam Martyris cruore rubricatum, cujus Veſtigia ſatis evidentia etiamnum apparent, & exſectæ partes plurimæ Religionem teſtantur.

(l) *Annal. Benedict. tom. II. pag. 171.*

Scriptura; Langobardica vetus, paſſim cum Romana permixta: initium eſt ſecundi Libri Synonymorum Iſidori, ab edito aliquantum diverſum, cujus hìc Ectypon exhibemus in hæc verba. *Quæſo te Anima mea, obſecro te, deprecor te. ne quid ultra leviter agas ne quid coninſultè geras, ne temerè aliquid facias ne repetiaris malum.*

Utramque hanc Scripturam illis Temporibus receptam fuiſſe, etiam ex Tabula ſequenti diſcimus: initiales Litteræ, reliquas majoris formæ ſuperant, ac in piſces variè contortos efformatæ indicio eſſe poſſent Scriptorem *Addolf*, non vixiſſe Bachanalia, ſed potius abſtinentiæ fuiſſe cultorem; eas quotquot occurrerunt, hic pariter ordine alphabetico repreſentare non inutile duximus, præſertim ob formam litterarum A. & Q. Ætatem verò Codicis ſanè vetuſtiſſimi quod attinet, eam penitiùs ex ipſa inſcriptione autographa ad calcem appoſita, quam æri inciſam vides, eruere & determinare fruſtrà conati ſumus cum nulla nobis ullibi Ragindrudis occurreret; ejus verba parumper attrita ſic habent:

In Honore Domini Noſtri JESU Chriſti, Ego Ragyndrudis ordinavi Librum iſtum, quicumque legirit conjuro per DEUM *vivum, ut pro me orare dignimini.*

INHONOREDNINOSTRIIHUXPI
EGORAGYNDRUDIS ORDINA
UILIBRUMISTUM QUICUMQUE
LEGIRIT CONIUROPERDM
UIUUM UTPROME ORARE
DIGNIMINI

Quod

Quod si tamen Conjecturam adhibere licet, dicam quid sentio: frequentem fuisse semper, esseque etiam nunc Contractionem Nominum quis nescit? Quid ni igitur *Ragindrudim* illam, quæ Codicem hunc ordinavit, *Radrudim* dixero? eoque Nomine Ratchisi Langobardorum Regis Filiam, quæ Patris Exemplum secuta, Mundi Opes & delicias generoso pede calcavit, ac unà cum Regina Matre, in Cœnobium S. Petronillæ de Plombariola, circa initium Anni DCCL. secedens, ibidem sub Regulari Habitu, DEO, Sanctoque Benedicto reliquos vitæ suæ dies consecravit: agebat certè tunc temporis, in illis Italiæ partibus Annum jam secundum Sturmio, primus Fuldensis Abbas, quem credibile est, tam illustris ac raræ Conversionis si non Promotorem, saltem fuisse Testem, præsertim, quod, sicut Dignitate & propriis meritis, sic Sancti Bonifacii Commendatione ubique spectabilis, inter Viros haberetur Primarios, & quod sacrum illud Virginum Asceterium non longè distaret à Cassinensi Monasterio, ubi pios Cœnobitarum in eo commorantium Ritus & Mores studiosius indagabat, quo suam aliquando Novellam in Buchonia Plantationem, ad eorum Normam formaret: potuit itaque Codicem hunc accepisse in donum à Radrude, ut sui memor esset in Orationibus, eumque Redux postmodum obtulisse, Sancto Bonifacio, quem sciebat similibus potissimùm delectari.

Chron. Casin. Lib. I. cap. 8.

Quid? Si is postmodùm (nam manus à reliquis diversa est, Sæculo tamen octavo æqualis) hæc sequentia adscripsisset Nomina, quæ in penultima membrana reperiuntur in formam Diptychi, hoc modo disposita.

Heinrich *Comes.*	Hilitigart *Conjux ejus* Hilitigart *Filia eorum.*

Liutheri
Heinrich
Liutheri
Udo
Sigifrid
Suvanihilt
Gerburg
Juditha
Gerburc
Haduvich
Cunigund.

Quidquid demùm sit, in Tuscia potiùs quam alibi hunc confectum fuisse Codicem, arguere videntur tum Scripturæ forma, tam argumentorum in eo contentorum series, quam ordine & Orthographia nihil immutatis, hic exhibemus.

I. *Incipit Epistula Papae Leonis directam ad Flavianum Episcopum.*

Hanc dum miratur R. P. Janningus (m) à Serrario olim in ejusdem Codicis recensione prætermissam; miror Ego, Virum doctum eandem nunc suppleviſſe per eam, *quam* inquit, *primo ibi loco invenerunt ac notaverunt Collegæ mei*, EPISTOLAM nimirum PAULLINI *ad Flavianum Episcopum Constantinopolitanum*: cum sit evidentissime Leonis Papæ, ut & sequens altera, hoc designata Titulo

(m) *Act. Sanct. Jun. tom. I. vita S. Bonif.*

II. *Dilectissimo Fratri Theodoro Episcopo Forojuliensi, Leo Episcopus.*

III. *Incipit Disputatio Beati Cerealis Episcopi contra Maximinum Arriomanitam.*

IV. *Incipit Epistula Agnelli ad Arminium de Ratione Fidei.*

V. *Incipit Libellum Fausti Confessoris.*

VI. *Incipit Fides edita S. Ambrosii Episcopi de Spiritu Sancto.*

(n) *Rer. Mogunt. pag. 560.*

Hæc perperam apud Serrarium (n) nuncupatur *Sermo de Spiritu Sancto* cum sit simplex Recensio Capitum Libri I. II. & III. Tractatus de Spiritu ad Gratianum Augustum.

VII. *Incipit Testimonia de Patri & Filio & Spiritu Sancto de uno DEO in Deutheronomio.*

VIII. *Incipit Regula Fidei Catholicae facta à Nicena.*

IX. *Incipit Regula Fidei Catholicae secundum* CCCXVIII. *Patres.*

X. *Incipit Regula Fidei Catholicae contra omnes Hæreses.*

XI. *Incipit Explanatio Fidei Catholicae.*

XII. *Incipit Sancti Ambrosii de Bono Mortis.*

XIII. *Noticia Regionum & Civitatum, quibus Sanctorum Apostolorum & Evangelistarum Venerabilia Corpora requiescunt.*

Differt hæc notitia aliquantum, ab illa quam in Recensione Superioris Codicis exhibuimus; dicitur enim *Bartholomeus* requiescere Lycaonia Provincia Armeniæ, *Mattheus* in Terris Amanitorum & *Lucas* Evangelista Boethia in Provincia Mesopotamiæ.

XIV. *Synonymorum Isidori Episcopi. Libri II.*

Exotica hæc Titulorum quorundam Orthographia Ingenio ejus Temporis Hominum accommodata, non eadem est in contextu, ubi plerumque in sola permutatione Litterarum consistit: contulimus enim ex his opusculis, illud Sancti Ambrosii *de Bono Mortis* cum editione Parisiensi 1586. (Recentior non aderat) observavimusque has præcipuè variantes Lectiones.

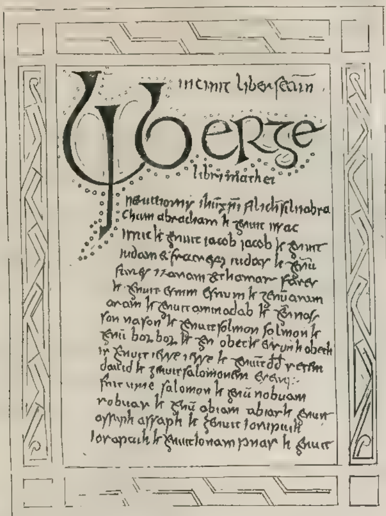
Cap. II. *Allevamentum est Bonum.*
Lege. *Allevamentum autem bonum mors, mors autem finis.*
Ibid. *Unde in exitu videamus.*
Lege. *Denique in exitu ipso videmus*
Cap. III. *Et pro Salute Populi.* Lege *vel cum se pro salute Populi.*
Ibid. *Et ideò contemplemur non illa quæ videntur si nolumus falli.*
Lege. *Et ideò contemplemur illa, non quæ videntur, sed quæ non videntur, si nolumus falli.*
Ibid. *Levior fabulis.* Lege *levior tabulis.*
Cap. IV. *Est etiam vita post mortem.* Lege *est utique &c.*
Ibid. *Mors igitur ea non est bona, aut si hic vita bona quomodo mors est bona cum ibi nullus.* Lege. *Vita igitur ea non est bona, aut si hic bona vita, quòmodo illic mors non est bona cum nullus &c.*
Ibid. *Sed ipsa hæc vita, vita bona si est.* Lege. *Sed ipsa hic vita si bona est.*
Cap. V. *Animam Peniam nuncupat.* Lege. *Animam venerem nuncupat.*
Ibid. *Cibos epuletur DEUS, quibusve delectetur.* Lege. *Cibos epuletur de quibus verè delectetur.*
Ibid. *Sermones autem cibos.* Lege. *Sermonum autem cibos.*

III.

CODEX EVANGELIORUM. Simplici Corio rubro obductus, Formæ Octavæ minoris, ac propè quadratæ, integer & illæsus, constat foliis ex rudi membrana LXIII. Initium cujusque Evangelii, Quadro coloribus variegato inclusum est, quemadmodum & qui ex opposito depictus cernitur Evangelista, capillo flavo, veste Cærulea, Pallio purpureo flavis itidem ductibus interstincto, stilum & Tabulas Ceratas, pro more Scriptorum Veterum in manibus gestans; utramque Pagellam æri incisam hic exhibere, visum est.

Hæc

Hæc Evangelistæ Effigies, in tribus aliis prorsus eadem est, solo cujusque Nomine ad distinctionem addito. Scriptura passim Saxonica Cursoria, cujus Apices miratus est aliquano Browerus (o) *sic invicem implexos, ut laqueos mentiantur & plagas Reticulorum.* Hinc fortè minùs accuratè & fideliter ab ipso exscripti Versus, quorum nec Numerum, nec sensum assecutus est, dum ita legit: (o) *Antiq. Fuldens. pag. 135. & seqq.*

MATTHEUS instituit Virtutum Tramite mores.
Et bene vivendi justo dedit ordine Leges
MARCUS. Amat Terras inter Cœlumque volantem
JOANNES Aquilam. Sancto regit omnia Lapsu
LUCAS, uberius describit Prælia CHRISTI.

Quos sic legisse oportebat:

MATHIUS instituit Virtutum Tramite mores,
Et bene vivendi justo dedit Ordine Leges.
MARCUS, amat Terras inter Cœlumque volare.
Et vehemens AQUILA, stricto secat omnia Laphsu.
Jure sacer VITULUS, qui habitat mœnia Patris;
LUCAS uberius describit Prœlia CHRISTI.

Cœterum, qui Codicem hunc, ipsius Gloriosi Martyris Bonifacii manibus exaratum esse, hactenus pro indubitato habuerunt, si manifesta Indicia & Rationes quas in contrarium adducam, animo à præjudiciis alieno expenderint, aliter de illo sentiendum esse convenient: scio Traditioni ab antiquo receptæ non defuisse suam authoritatem: ea enim est, quam aureis Litteris ad calcem hujus Codicis scriptam, ut *insigne & nobile documentum*, Browerus, Serrarius, aliique plurimi venerati sunt, ac in Libros suos retulerunt his conceptam verbis:

Hoc Evangelium Sanctus Bonifatius Martyr Domini Gloriosus, ut nobis Seniorum Relatione compertum est, propriis conscripsit manibus, quod

 etiam

etiam Venerabilis Abba Huoggi obnixis precibus à Rege piissimo Arnolfo impetravit & Sanctae Fuldensi Aeclesiae honorabiliter restituit, cui Salvator JESU Christe praemia sempiterna pro Devotione sua in celestibus clementer redde, eumque nobis feliciter dominari Tempora longa concede.

Eandem & nos ex Autographo, in Gratiam Antiquariorum hîc Æri incisam reproducimus, rejectis quas manus recentior insulsè ac temerè ad calcem adscripsit Notis Chronologicis, Annum scilicet DCCCLXXIV. quem DCCCXC. fuisse mavult R. P. Janningus, (p) rectius si conjecturam suam in Annum sequentem locasset, quo nimirum, nec ante, Huoggi Sigeharto Fuldensis Ecclesiæ Regimen ultrò abdicanti, datus est Successor; quod autem ibidem in Notis marginalibus Rudolphus Imp. Legatur pro Arnolfo, hoc velut mendum Typographicum facilè excusamus.

(p) *Acta Sanct. Jun. tom. I.*

hoc euangelium scs bonifaciu
us martyr d in gloriosus ut uno
bis seniorum relatione comper
ni ę ppriis conscripsit manib;
q denuo uenerabilis abba
huoggi obnixis pcibus a re
ge piissimo arnolfo impe
trauit & scae fuldensi aeclie
honorabiliter restituit
Cui saluator ihu xpe pmia
sempiterna p deuotione
sua in celestib; clementer
redde eumq; nobis felicit
dominari tempora longa
concede.

Verùm (quod Res est) Sæculo vivimus, ubi Antiquitas quantumvis Veneranda, ni certo & inconcusso Veritatis Fundamento nitatur, facilè exploditur, nec aureæ Litteræ fucum faciunt, nec credulum vulgus Fidem ultra ingerit: potuit aliàs imposuisse vetus hoc Testimonium, quo & inter cœteros imbuti Viri Eruditione celebres, suam desuper opinionem his verbis testatam reliquerunt. *Codex Evangeliorum in Octava breviuscula, hoc sanctior, quod Litterarum sulci, manu Divi Bonifacii impressi sunt.* Et alibi *Sanctum Bonifatium hunc scripsisse Librum, statim conjeci postquam Scripturæ genus cum ea comparavi, quæ in Harmonia invenitur ad Epistolam S. Jacobi, quam Glossis & annotationibus Martyr suis illustrasse videtur*; idem etiam novissimè credidit supracitatus Hagiographus Antverpiensis, ex Fide & Relatione suorum Collegarum denuò perperam edoctus, *qui*, inquit, *postquam majorem Librum cum Evangelio prædicto contulerunt, studioseque considerarunt, asserere audent, ab eadem utrumque manu esse, adeoque ipsiusmet Sancti Bonifacii*, temerè profectò! cum illis de neutro constaret.

Browerus Ant. Fuld. pag. 135. It. pag. 281. Serrarius Rer. Mog. pag. 559. & seqq. Act. Sanct. Jun. tom. I. pag. 493.

At longè alia in his uti Trutina nos docuit incomparabilis Mabillonius, quo etiam Magistro in primæ ac longissimæ Vetustatis monumenta audacter inquirimus, nec tamen leviter aut inconsultè: sed observata ubique certa quadam Regulari Methodo, qua vera à falsis secernere nitimur, & nunquam non feliciter evincimus; ut enim de Chartis & Diplomatibus sileam, quot Codices, hucusque pro Autographis, integris, genui-

genuinis, ac minimè suspectis habiti sunt, quos diligenti Examine prævio, peritus cognitor, aut Apographos, aut Spurios, aut interpolatos, multisque etiam Locis mutilos ac vitiatos esse deprehendit; similiter quot alios, falso nomine insignitos demonstrans, suis Authoribus licet jam à sæculis aliquot ablatos, eisdem postliminiò restituit, cum nulla detur adversus Veritatem præscriptio: & hoc ipsum est, quod in causa non absimili, præstitit haud ita pridem Eruditissimus Ruinartius (q) quando Veterrimum illum Evangeliorum Codicem, hactenùs apud Turonenses Religiosè asservatum, evidenter ostendit, non esse S. Hilarii Autographum, ut perperam putant: idem & de nostro statuendum est, quem olim Huoggi Fuldensis Abbas, *Seniorum Relatione* non tam persuasus, quàm piè deceptus, præsertim quod in recenti adhuc esset memoria, Sanctum Martyrem in Agone positum, tali Libro velut Clypeo usum, cœlitùs sibi oblatum munus credidit, idque omni qua potuit Reverentia & Affectu ab Arnolfo Imperatore suscepit, plus in hoc, auribus quam oculis tribuens, quos si conjecisset in ultimam Codicis paginam ubi desinit Evangelium S. Joannis in hæc verba: *& alia multa quæ fecit JESUS, quæ si scriberentur per singula, nec ipsum mundum arbitror capere eos, qui scribendi sunt Libros*; intendissetque in illa immediatè sequentia: *Finit. Amen DEO Gratias ago, Vidrug scribsit.* Quemadmodùm hìc in adjecta Tabella vides; haud dubiè Scriptori nomen aliud, longe diversum ab illo Sancti Bonifacii, fuisse cognovisset.

(q) *in Not. ad Gregor. Turonens. pag. 1317.*

et alia mult quæ fecit ihs quæ si Scriberentur per singula nec ipsu mundu
arbitror caper eos qs scriben di s(unt) libros finit
amen deo gratias ago uidrug scrib sit

Huic, alterum non minus convincens Argumentum gratìs superaddimus, desumptum ex Epistolis ipsius Sancti Martyris, (r) qui dolens aliquando se *caligantibus oculis minutas ac connexas litteras discere non posse*, optat sibi à Daniele Wentano Episcopo transmitti in senectutis suæ solatium, Libros *claris, discretis & absolutis Litteris scriptos* quales per Buccam (s) & Eadburgam (t) Abbatissas ex Angliæ partibus solebat recipere, utpote pro more illius sexus, caractere non minuto exaratos; tales autem *in hac Terra*, Germania nempe, ubi tunc prope Sexagenarius Apostolico primùm vacabat muneri, *acquirere non poterat*, quandoquidem Scriptura suo tempore maximè usualis, esset illa Saxonica Cursoria, quam si legere non potuit, certè multò minùs scribere.

(r) *Epist. III. S. Bonif. apud Serr.*
(s)(t) *Epist. IX. XV. XVIII. XXII. XXXV.*

Restat, ut de *Vidrug*, hujus Codicis genuino, ut suprà ostendimus, Scriptore aliquid dicamus; is, ni fallor, idem est cum eo qui passim inter Eobani Episcopi Cooperatores Presbiteros, ac demùm S. Bonifacii in ipsa sua Triumphali morte Socios recensetur: nec obstat, quod eundem Willibaldus, immutato aliquantùm Nomine, *Wintrung*. Othlonus verò, *Wintrug*. Continuator Martyrologii Bedæ, *Wintruge* nuncupent, multam enim esse in scribendis Nominibus propriis Varietatem, plus nimiùm observant Viri Eruditi; illud inprimis attendendum est, quo modo quisque suum exprimere solet; convenit insuper huic nostræ assertioni Ætas Codicis, quem jam aliundè Sacrum ac Venerabilem, etiam Martyris titulo (ut piè credimus) decoratum, maximo semper in Honore & prætio haberi condecet.

Willibald. in vita S. Bonifacii Cap. XI. Othlonus Cap. XXV.

Hi nimirùm sunt, Lector Erudite, Codices illi, quibus Inclyta Fulda, suam, quam dudum fecit de Bibliotheca toto Orbe celeberrima, jacturam, aliquantulum solatur: Vetustiores enim in Germania frustra quæsiveris, nisi fortasse inter eos, quos non ita pridem è tenebris in Lucem protulit Reverendissimus Perillustris & perquàm Gratiosus Dominus D. CHRISTOPHORUS FRANCISCUS L. B. ab HUTTEN Cathedralis Ecclesiæ Herbipolensis Decanus &c. nam ut est in Litteras ac Litteratos omnes summè propensus, maximeque Beneficus, Bibliothecam ejusdem Ecclesiæ olim tam Illustrem, vix Nomine tum amplius cognitam indagare ubique non destitit, donec aliquando felici suo ductus Genio, illam sub ipso Templi Augustissimi Tecto, in unum conglomeratam ac pulveribus penè consepultam reperit; assurrexêre illicò ad tanti Liberatoris ac Patroni aspectum, velut Sympathica quadam Virtute attracti Codices Vetustissimi, seseque ultrò Curæ suæ ac Sollicitudini permisêre, unde non ampliùs squallidi

lidi & neglecti, ſed condigno honore habiti in plurima mirè Elegantis ſumptuoſique Operis armaria tranſierunt, ubi longo Ordine diſpoſiti plenam ſpirant ac redolent Antiquitatem, quibus utinam aliquando frui liceat ad ſatietatem: ut autem diſcas, me non penitus jejunium ab iis receſſiſſe, en Tabulam, qua te mecum participem volo.

I

Siquismaiorannisminoripermandatuinnego
tiosuaagendaconmiseritexpersonaminoris

EXPL THEUDOSIANI

II

Omniahaectemtauiinsapientiadixi
sapiensefficiaretipsalongius
quisannuntiabiteilicetdiuersae

III

a b c d d e f g g h i l m m
n n o o o o p p q r s s t u x

IV

a a b c d d e e f g h i l m m n n o p q r s t t u x

S i c u t n o n d u b i t o m e m i n i s s e n o n n u m q u a m

I. Vides in ea primo Loco Codicis Theodosiani Specimen, qui Formæ majoris ac quadratæ, Tegulis cooperitur ex nudo craſſoque aſſere ruditer confectis. Egregium profectò ſi aliud unquam Juris Monimentum! quod merito æquiparetur Famoſis illis *Juſtiniani Pandectis*, quæ in Palatio Magni Ethruriæ Ducis ſumma Cura aſſervata, olim non niſi Viris Primariis, & ad Funalia oſtendebantur.

II. Quod ſecundum Locum occupat Veteris Scripturæ Ectypon, non minùs præclarum eſt: illud deſumpſimus ex Ecclesiaste, cujus Codicis forma minor in altum protenſa, Caracteres Quadrati nitidiſſimi, Vocabula ſine abbreviatione ubique, & ſine commatis colligata, probare videntur eum ejuſdem eſſe Ætatis cum præcedenti.

III. Tertio Loco exhibemus Alphabetum majus, quo veterrimi Codicis, Epistolas D. Pauli cum Præfationibus complectentis, prima vocabula paſſim deſcripta ſunt, reliqua verò in contextu Caractere Langobardico Veteri Curſorio; ſingulare eſt quod primo intuitu Nobis in eo occurrit, initium nempe Epiſtolæ I. ad Timotheum, ubi Apoſtolus tali ſe inſcribit Titulo ΠΑΥΛΥΣ. XPX. IHV. XPI.

IV. Huic demùm minoris Caracteris Alphabetum, ex Libris *Dialogorum & Homiliarum Divi Gregorii* excerptum, cum vocabulis aliquot notabilioribus adjecimus.

Nec omittendum eſt, quod ad calcem veteris alterius cujuſdam Codicis ibidem deprehendimus Epitaphium penè oblitteratum; hoc enim Bibliothecæ hujus inſignis Bene-

Benefactor. propria manu, ut credibile est, sibimet posuit, Stephanus ille, Vir doctus & celebris, quem circa medium Sæculi X. Poppo Herbipolensis Episcopus, ad erudiendam Ecclesiæ suæ Juventutem ex Italia conduxerat,

Novariae Genitus . . . . omnibus alta
Utraque, ut patuit, Doctor in Urbe fui
Ast POPPO Antistes, hanc me perduxit in Urbem
Qua Sophiae studiis dogmata crebra dedi;
Quos habui paucos decrevi tradere Libros
Martir Sancte DEI, en KILIANE Tibi:
Cœtera quæ . . . . . . remanet sat parva supellex
Cedat Fraternis usibus opto nimis.
Quisquis ades nostri, Rogito, Successor Ovilis,
Adde diem mortis, quem DEUS ipse sapis.

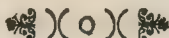
Officium hoc, ipsi aliquando præstitit pia & amica Successoris aut alicujus ex discipulis suis manus, quæ Annum (ut opinor) ac diem emortalem adscripsit in hunc modum:

Actum Anno Dominicæ Incarnationis DCCCCLXX. XVII. Kal. Augusti.

His fruêre, Lector Erudite, ubi aliàs plura observare licebit, plura dabimus. Vale.

INDEX

Rerum ac Nominum Memorabilium.

Nnn Bruſinc

Ekker-

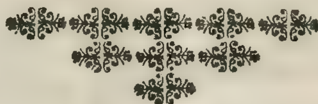
I.

T.

V.

W.

FINIS.

1543

